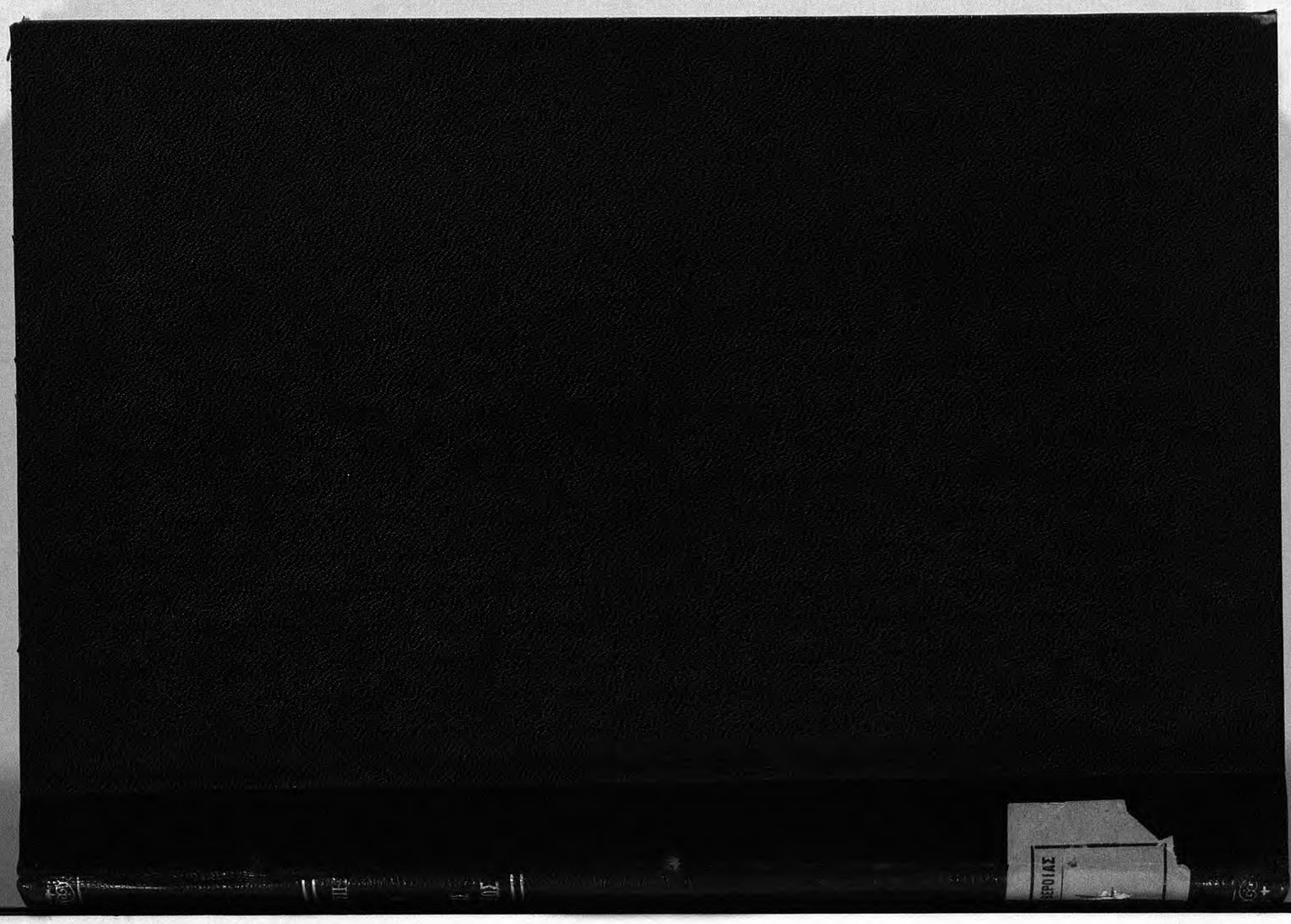

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ Β ΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ
Αριθ. εισ. 2901
Εξ αγοράς
GRVER_00419

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΑΝΤΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΘΕΙΣΑ ΚΑΙ ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΘΕΙΣΑ ΥΠ' ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

ΤΟΜΟΣ Δ'.

«Καλλίστην παιδείαν ἡγητέον πρὸς ἀληθινὸν βίον τὴν ἐκ τῆς πραγματικῆς ἱστορίας περιγιγνομένην ἐμπειρίαν· μόνη γὰρ αὕτη χωρὶς βλάβης ἀπὸ παντὸς καιροῦ καὶ περιστάσεως κριτὰς ἀληθινοὺς ἀποτελεῖ τοῦ βελτίονος.»

Ἐκ τῶν τοῦ ΠΟΛΥΒΙΟΥ.

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΣΛΑΝΗΣ

Dr. G. N. Καρσαβλίδης

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ «ΩΡΑΣ»

1888

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΙΝΑΞ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ξ'.

Ὁ Νικόλαος ἀναγορεύεται αὐτοκράτωρ πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν. — Πολιτικὴ αὐτοῦ. — Πρωτόκολλον τῆς 23 μαρτίου 1826. — Ψευδὴς ἕνωσις Κωλεττικῶν καὶ Πελοποννησίων. — Ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ γ' ἐθνικὴ συνέλευσις. — Χαρακτῆρες τῶν ὑπερισχυόντων ἐν αὐτῇ, Ζαΐμη, Λόντου καὶ Κολοκοτρώνη. — Ἡ νέα κυβέρνησις. — Νέαι προσπάθειαι εἰς ἐνθρονισμὸν τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ δουκὸς τῆς Αὐρηλίας, καὶ γνώμη τοῦ δουκός 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΑ'.

Αἱ Σπέτσαι καὶ ἡ Ὕδρα ἐπαπειλοῦνται ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. — Καταβολαὶ εἰς στρατολογίαν. — Ἀποβίωσις τοῦ Π. Πατρῶν. — Μετάβασις τῆς κυβερνήσεως εἰς τὸν θαλασσόπυργον τοῦ Ναυπλίου — Ἐπάνοδος Ἰβραήμη εἰς Πελοπόννησον καὶ παθήματα τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καλαβρύτων. — Ὁ Κολοκοτρώνης στρατολογῶν. — Ἐκστρατεῖαι Ἰβραήμη εἰς Μάνην καὶ εἰς ἄλλα μέρη . . . 15

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΒ'.

Τὰ κατὰ θάλασσαν μέχρι τέλους τοῦ ἔτους. — Ἄφιξις εἰς Ἑλλάδα τοῦ ἀτμόπλου Καρτερίας, καὶ τῆς φρεγάτας Ἑλλάδος. — Φιλελληνισμὸς τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας. — Σκανδαλώδης διαγωγὴ τοῦ αὐστριακοῦ ναυτικοῦ. — Ἐμφύλιος πόλεμος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κορίνθου. — Τὰ κατὰ τὴν Κρήτην 28

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΓ'.

Ἐκστρατεία τοῦ Κιουταχῆ εἰς Ἀθήνας καὶ ἅλωσις τῆς πόλεως. — Διορισμὸς τοῦ Καραϊσκάκη ὡς γενικοῦ ἀρχηγοῦ τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατευμάτων. — Πολιορκία τῆς ἀκροπόλεως. — Μάχη τοῦ Χαϊδαρίου. — Συντυχία Καραϊσκάκη καὶ Κιουταχῆ. — Εἴσοδος τῶν παρὰ τὸν Φαβιέρον εἰς τὴν ἀκρόπολιν. — Ἐκστρατεία τῶν Θετταλομακεδόνων εἰς Ταλάντι . . . 43

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΔ'.

Ἐκστρατεία Καραϊσκάκη. — Τὰ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ αὐτοῦ κατὰ τὰς Ἀθήνας καὶ ἡ εἰς Ἀττικὴν ἐπάνοδός του 68

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΕ'.

Μετάβασις τῆς κυβερνήσεως εἰς Αἴγιναν. — Ταραχαὶ ἐν Ναυπλίῳ καὶ Ὕδρᾳ. — Θαλάσσιοι ἐκστρατεῖαι εἰς Ὠρωπὸν καὶ Βῶλον . . 82

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΣΤ'.

Διαφωνίαι περὶ τὴν συγκρότησιν ἐθνικῆς συνελεύσεως. — Ἄφιξις τοῦ στρατηγοῦ Τσώρτση καὶ τοῦ λόρδου Κοχράνου καὶ διορισμὸς τοῦ μὲν εἰς τὴν ἀρχιστρατηγίαν, τοῦ δὲ εἰς τὴν στολαρχίαν. — Χαρακτὴρ Μιαούλη. — Ἡ ἐν Τροιζῆνι ἐθνικὴ συνέλευσις. — Ἐκλογὴ Ἰωάννου Καποδιστρίου ὡς κυβερνήτου. — Ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπή 89

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΖ'.

Στρατοπέδευσις τοῦ Καραϊσκάκη ἐν Κερατσηνίῳ. — Μάχη τοῦ Μετοχίου καὶ ἄλλαι τινὲς συγκρούσεις. — Μετάβασις Κοχράνου καὶ Τσώρτση εἰς Πειραιᾶ. — Τὰ κατὰ τὴν Ἀττικὴν μετὰ τὴν ἐκεῖ μετάβασιν αὐτῶν. — Θάνατος Καραϊσκάκη καὶ ἐπιθεώρησις τῆς ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος διαγωγῆς του. — Παράδοσις τῆς ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν 101

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΗ'.

Μετάβασις τῆς βουλῆς καὶ τῆς ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς εἰς Ναύπλιον. — Ἀλληλομαχία τῶν φρουράρχων αὐτοῦ καὶ ἀταξίαι ἐν Ἄργει. — Ὁ αὐστριακὸς ναύαρχος κανονοβολεῖ τὰ ἐν τῷ λιμένι Σπετσῶν πλοῖα. — Ἐκστρατεία Ἰβραήμη εἰς Ἠλείαν καὶ Ἀχαΐαν. — Κατάπλους τοῦ βυζαντινοῦ στόλου εἰς Νεόκαστρον καὶ ἔκπλους τοῦ ἑλληνικοῦ. — Προσκύνησις Νενέκου καί τινων μερῶν τῆς Πελοποννήσου. — Ἐπάνοδος Ἰβραήμη εἰς Μεσσηνίαν διὰ Τριπολιτσᾶς. — Ἐκστρατεία Δελῆ-Ἀχμέτη εἰς τὰς ἐπαρχίας Βοστίτσης καὶ Καλαβρύτων καὶ ἄφιξις αὐτοῦ παρὰ τῷ Ἰβραήμη. — Ναυτικὰ κινήματα καὶ κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων. — Καταστροφὴ Μεσσηνίας διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου 125

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΘ'.

Ἐξωτερικὴ πολιτική. — Συνθήκη τῆς 24 ἰουνίου. — Ναυμαχία Νεο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κάστρου. — Ἀναχώρησις τῶν πρέσβεων τῶν συμμάχων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως 145

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ο'.

Ἐκστρατεῖαι τῶν Ἑλλήνων εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἑλλάδα, εἰς Κρήτην καὶ Χίον 166

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΑ'.

Προσπάθειαι Καποδιστρίου ἐν Εὐρώπῃ ὑπὲρ Ἑλλάδος μετὰ τὴν ἐκλογήν του. — Κατάβασις αὐτοῦ εἰς Ἑλλάδα καὶ ἐγκαθίδρυσις τῆς κυβερνήσεώς του 179

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΒ'.

Πειρατεία καὶ ἐξάλειψις αὐτῆς. — Τὰ κατὰ τὴν Γραμβοῦσαν. — Τακτοποίησις τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ. — Παράδοσις τῶν φρουρίων Ναυπλίου εἰς τὴν κυβέρνησιν καὶ ἀλλαγὴ φρουρῶν. — Πώλησις προσόδων. — Διοικητικὸς ὀργανισμὸς τῆς Ἑλλάδος. — Κατεδαφισμὸς Τριπολιτσᾶς παρὰ τοῦ Ἰβραήμη . 188

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓ'.

Τὰ μεταξὺ σουλτάνου καὶ συμμάχων. — Κήρυξις πολέμου Ῥωσσίας κατὰ Τουρκίας. — Τὰ μεταξὺ αὐτῶν τῶν συμμάχων . . . 198

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΔ'.

Τὰ κατὰ τὴν Χίον, τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτην. — Φθορὰ μιᾶς τουρκικῆς κορβέττας καὶ ἑνὸς δικατάρτου ὑπὸ τὸ Μέλαν ἀκρωτήριον (Καρὰ-Μπαμπᾶν). — Πανώλης ἐν Ἑλλάδι. — Ἀποστολὴ ἀρχιερέων εἰς Ἑλλάδα παρὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. — Χορηγήματα Ῥωσσίας καὶ Γαλλίας. — Σύστασις ἐπιτροπῆς γενικῆς διοικήσεως, περιοδεύοντος τοῦ κυβερνήτου . . 204

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΕ'.

Χαρακτὴρ τοῦ κυβερνήτου καὶ διαγωγὴ αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι. — Αἴτια καὶ ἀρχὴ τῆς ἀντιπολιτεύσεως. — Κουντουριῶται — Τράπεζα, Νομισματοκοπεῖον καὶ Ὀρφανοτροφεῖον. — Ἐθνικὴ ἐκπαίδευσις. — Παῦσις πάσης ἀντικυβερνητικῆς ἐφημεριδογραφίας. — Διαγωγὴ Βιάρου, ἀδελφοῦ τοῦ κυβερνήτου, καὶ διάδοσις ἐντεῦθεν τῆς ἀντιπολιτεύσεως 214

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΣΤ'.

Πλοῦς τοῦ κυβερνήτου μέχρι τῶν παραλίων τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Συνέντευξις τῶν ἀρχηγῶν τῶν συμμαχικῶν στόλων καὶ τοῦ Ἰβραήμη. — Λειποταξία τῶν ἐν Κορώνῃ Ἀλβανῶν. — Σύγκρουσις αὐτῶν καὶ τῶν Ἀράβων. — Συμβιβασμὸς εἰς ἀσφαλῆ ἔξοδον τῶν Ἀλβανῶν ἐκ τῆς Πελοποννήσου. — Φόνος τοῦ Δελῆ-Ἀχμέτη. — Ἐπάνοδος τοῦ κυβερνήτου εἰς Αἴγιναν. — Νέαι δυσαρέσκειαι 225

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΖ'

Ἐκστρατεία Γάλλων εἰς Ἑλλάδα. — Συνθήκη Κοδριγκτῶνος καὶ Μεχμὲτ-Ἀλῆ καὶ ἀπόδοσις αἰχμαλώτων. — Ἐπάνοδος εἰς Ἀλεξάνδρειαν τοῦ Ἰβραήμη καὶ ὅλων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ αἰγυπτίων στρατευμάτων. — Ἔλευσις τῶν τριῶν πρέσβεων εἰς Πόρον. — Τὰ μεταξὺ τῶν συμμάχων καὶ κοινοποιήσεις αὐτῶν πρὸς τὸν σουλτάνον. — Πρωτόκολλον τῆς 4 νοεμβρίου . . . 231

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΗ'.

Κυρίευσις τοῦ ἀμβρακικοῦ κόλπου. — Πολεμικὰ συμβάντα ἐν Κρήτῃ. — Ἀδράνεια τῶν ὑπὸ τὸν Ὑψηλάντην στρατευμάτων. — Ἀνάκτησις ὅλης σχεδὸν τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. — Κυρίευσις Βονίτσης. — Πανώλης ἐν Καλαβρύτοις 237

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΘ'.

Διάθεσις τῶν ἐν Πόρῳ πρέσβεων πρὸς τὴν κυβερνήτην. — Διαπραγματεύσεις εἰς ἐφαρμογὴν τῆς συνθήκης. — Διαγωγὴ τῆς Πύλης καὶ γνώμη τῶν αὐλῶν περὶ τῶν ἐν Πόρῳ ἐργασιῶν τῶν πρέσβεων. — Ἐγκατάστασις τακτικῶν δικαστηρίων. — Συγκάλεσις ἐθνικῆς συνελεύσεως 246

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Π'.

Διορισμὸς τοῦ Αὐγουστίνου ὡς πληρεξουσίου τοποτηρητοῦ τοῦ κυβερνήτου κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα — Πτῶσις Ἀντιρρίου καὶ Ναυπάκτου. — Ἀναχώρησις τοῦ Κιουταχῆ ἐξ Ἠπείρου ἀναδειχθέντος ἀρχιβεζίρη. — Ἐξωτερικὴ πολιτικὴ καὶ διαταγαὶ Ἀγγλίας περὶ λύσεως τῶν ἀποκλεισμῶν τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος. — Ἀνάκτησις Μεσολογγίου. — Τὰ μεταξὺ κυβερνήτου καὶ Γάλλων. — Ἐπάνοδος εἰς Γαλλίαν τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων. — Δάνειον ἑνὸς ἑκατομμυρίου ρουβλίων παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου. — Ἀγαθοεργήματα Ἀμερικανῶν 258

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΑ'.

Περιοδεία τοῦ κυβερνήτου ἐν Πελοποννήσῳ —Τροπολογία τοῦ περὶ ἐκλογῆς νόμου. — Ἀντιπροσωπίαι τῶν ἐπαρχιῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ κυβερνήτου. — Συγκρότησις τῆς ἐν Ἄργει δ' ἐθνικῆς συνελεύσεως καὶ πράξεις αὐτῆς 267

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΒ'.

Εἰσβολὴ Ἑλλήνων εἰς Θήβας καὶ συγκρούσεις αὐτῶν καὶ τῶν ἐχθρῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ παρὰ τῷ ἐν τῇ Ἀττικῇ μονιδρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. — Μάχαι κατὰ τὸν Ἀνηφορίτην, τὸν Ὠρωπὸν καὶ ἔξωθεν τῶν Θηβῶν. — Νέα εἰσβολὴ ἐχθρῶν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα. — Μάχη τῆς Πέτρας καὶ ἔξοδος τῶν ἐχθρῶν. Τέλος τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος πολέμου. — Χαρακτὴρ Ὑψηλάντου. — Τὰ μετὰ τὴν συνέλευσιν τοῦ Ἄργους. — Νέα χορηγήματα Γαλλίας. — Ὅπλα δωρηθέντα παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας. — Προκαταβολὴ Ἐϋνάρδου ἐπὶ τοῦ δανείου 275

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΓ'.

Ἐξωτερικά. — Στένωσις τῆς ἐν Πόρῳ ὑπὸ τῶν πρέσβεων διαγραφείσης ὁροθεσίας. — Ἡ Ἑλλὰς ἀναγορεύεται κράτος ἀνεξάρτητον ὑπὸ τὸν Λεοπόλδον τὸν ἐκ τοῦ δουκικοῦ οἴκου τοῦ Σαξεκοπύργου 283

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Χαρακτηριστικὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. 289
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ 295

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΔ'.

Παραίτησις Λεοπόλδου. 325

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

1825 — 26.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ξ'.

Ὁ Νικόλαος ἀναγορεύεται αὐτοκράτωρ πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν. - Πολιτικὴ αὐτοῦ. - Πρωτόκολλον τῆς 25 μαρτίου 1826. - Ψευδὴς ἕνωσις Κωλεττικῶν καὶ Πελοποννησίων. - Ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ γ' ἐθνικὴ συνέλευσις. - Χαρακτῆρες τῶν ὑπερισχυόντων ἐν αὐτῇ, Ζαΐμη, Λόντου καὶ Κολοκοτρώνη. - Ἡ νέα κυβέρνησις - Νέαι προσπάθειαι εἰς ἐνθρονισμὸν τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ δουκὸς τῆς Αὐρηλίας, καὶ γνώμη τοῦ δουκός.

ΑΝΑΒΑΣ ὁ Νικόλαος ἐπὶ τῇ ἀποβιώσει τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὸν θρόνον τῆς Ῥωσσίας ἐν μέσῳ συνωμοσιῶν, στάσεων, αἱματοχυσιῶν καὶ κινδύνων, ἀπεφάσισε, παραλείπων τὸ τουρκοελληνικὸν ζήτημα, νὰ ἐξισάσῃ τὰς πρὸς τὴν Πύλην ἰδίας διαφορὰς διὰ τῆς μαχαίρας· καὶ κινήσας τὰ στρατεύματά του πρὸς τὴν Βεσσαραβίαν εἰδοποίησε τὴν Πύλην διὰ τοῦ Μιντσιάκη, ὅτι πόλεμος ἐπέκειτο, ἂν ἐντὸς ἓξ ἑβδομάδων δὲν ἐπανῆγε τὰ τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαυΐας εἰς τὴν πρὸ τοῦ 1821 κατάστασιν, ἂν δὲν ἀπέλυε τοὺς ἐν εἰρκτῇ ἀντιπροσώπους τῆς Σερβίας, καὶ ἂν δὲν ἔστελλεν ἐπὶ τῶν ὁρίων πληρεξουσίους πρὸς ἐξίσασιν τῶν ἄλλων ἐκκρεμῶν διαφορῶν.

Ὅσον ἐμεσολάβουν παρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ αἱ Δυνάμεις, τὸ πᾶν ἐθυσιάζετο εἰς διατήρησιν τῆς εἰρήνης, καὶ ἡ ἀλαζὼν Πύλη ὑλάκτει. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ὁ νέος αὐτοκράτωρ ἐκήρυξεν ὅτι ἀπέρριπτε πᾶσαν ξένην μεσολάβησιν, καὶ ὅτι διὰ τῆς μαχαίρας εἶχεν ἀπόφασιν νὰ ἱκανοποιηθῇ, ὑπήκουσεν ἡ Πύλη ὅλη ἔντρο-

Δημοτική Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μος, καὶ τὰς ἡγεμονείας εἰς τὴν πρὸ τοῦ 1821 κατάστασιν ὑπεσχέθη νὰ ἐπαναφέρῃ ἐντὸς τῆς προθεσμίας τῶν ἓξ ἑβδομάδων καὶ μετ' ὀλίγον ἐπανέφερε, καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Σερβίας ἀπέλυσε, καὶ πληρεξουσίους εἰς Ἀκερμάνην, πόλιν ῥωσσικήν, ἔστειλε, καὶ συνθήκην ὁποίαν ὑπηγόρευσεν ὁ ἀντίπαλός της ὑπέγραψε. Τοιαύτην ὁδὸν βαδίσας ὁ νέος αὐτοκράτωρ κατώρθωσε διὰ μιᾶς ὅ,τι εἰς μάτην ἠγωνίσθησαν δι' ὅλης πενταετίας νὰ κατορθώσωσιν ὁ γλυκὺς προκάτοχός του καὶ αἱ μεσιτεύουσαι Δυνάμεις.

Ἡ δὲ Ἀγγλία, ἂν καὶ ἀπέῤῥιψε τὴν περὶ τῆς προστασίας πρᾶξιν, δὲν ἔπαυσε καταβάλλουσα πᾶσαν φροντίδα εἰς εἰρήνευσιν τῆς Ἑλλάδος. Ἀπεχωρίσθη τῶν ἐν Πετρουπόλει συνδιαλέξεων ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος, ὡς προείρηται, ἐπὶ λόγῳ ὅτι οὐδ' ἠτήσατό τις τῶν ἀντιφερομένων οὐδ' ἐδέχετο τὴν ἐπὶ συμβιβασμῷ παρέμβασίν της· ἀλλ', ἀφ' οὗ ἡ Ἑλλὰς ἐπεκαλέσθη τὴν προστασίαν της, ἐθεώρησεν ὅτι ἔλαβεν εὔλογον ἀφορμὴν εἰς ἐπανάληψιν τῶν μετὰ τῆς Ῥωσσίας διακοπεισῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου διαλέξεών της, καὶ ἐπὶ τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Νικολάου ἀπέστειλε τὸν Βελλιγκτῶνα, ἵνα τὸν συγχαρῇ καὶ συνδιαλεχθῇ· ἀπέστειλε καὶ τὸν Στρατφόρδον Κάννιγγα πρέσβυν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Προθέμενος ὁ πρέσβυς οὗτος νὰ μάθῃ τί ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες περὶ τοῦ μελετωμένου συμβιβασμοῦ, κατῆρεν ἐπὶ τοῦ διάπλου ἀντικρὺ τῆς Ὕδρας, λήγοντος τοῦ δεκεμβρίου (1825), ὅπου εἶδεν ἐν πρώτοις τὸν Μιαούλην καὶ τὸν Τομπάζην ὡς ἰδιώτας, καὶ μετ' αὐτοὺς τὸν Μαυροκορδάτον καὶ τὸν Ζωγράφον, σταλέντας παρὰ τῆς κυβερνήσεως. Ἀφ' οὗ δ' ἐγένετο μεταξὺ αὐτῶν πολὺς λόγος ἀνεπισήμως περὶ συμβιβασμοῦ βάσιν ἔχοντος τὴν αὐτονομίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἁπλῆν ὑποτέλειαν εἰς τὴν Πύλην, ἀπέπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἔτυχε λαμπρᾶς ἀλλ' ὄχι καὶ φιλικῆς ὑποδοχῆς· δὲν ἐπρότεινε δέ τι κατ' ἀρχὰς περὶ Ἑλλάδος, διότι ἡ Πύλη ἔλεγε παῤῥησίᾳ ὅτι « οὐδεμία ξένη μεσιτεία μεταξὺ δεσπότου καὶ ῥαγιάδων ἦτο » δεκτή, καὶ οὐδεμία παρέμβασις ἀνεκτή »· οὐδ' ἐπείθετο, ὅτι ἡ Ἀγγλία ἐπροτίθετο κυρίως διὰ τοῦ ἑλληνοτουρκικοῦ συμβιβασμοῦ νὰ τὴν προφυλάξῃ τοῦ ἐπικειμένου ῥωσσικοῦ πολέμου.

Ἀλλ', ἐν ᾧ αὕτη ἐδυστρόπει, ὁ Βελλιγκτὼν ηὗρε πρόθυμον τὸν νέον αὐτοκράτορα εἰς ἀναλαβὴν τῶν ἐπὶ τοῦ προκατόχου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

του διακοπεισῶν ἐπὶ τοῦ τουρκοελληνικοῦ ζητήματος ἀγγλορ-
ρωσσικῶν συνδιαλέξεων, καὶ εἰς θερμὴν σύμπραξιν πρὸς εἰρή-
νευσιν καὶ ὁριστικὴν ἀποκατάστασιν τῆς Ἑλλάδος. «Ἂν ἀρ-
»χίσωμεν, πρέπει καὶ νὰ τελειώσωμεν», ἀπεκρίθη ὁ αὐτοκρά-
τωρ πρὸς τὸν προτείναντα τὴν εἰρήνευσιν Βελλιγκτῶνα. Ὑπὸ
τὸν ὅρον τοῦτον ὑπέγραψαν αἱ δύο αὐλαὶ τὴν 23 μαρτίου πρω-
τόκολλον διαλαμβάνον τὰ ἑξῆς.

«Νὰ ἐξαρτᾶται ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατο-
»ρίας ὑπὸ ἐτήσιον φόρον.

«Νὰ διοικῆται ὑπὸ Ἀρχῶν τῆς ἐκλογῆς της, συνευδοκού-
»σης εἰς τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν καὶ τῆς Πύλης.

«Νὰ ἀπολαμβάνῃ πᾶσαν θρησκευτικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἐλευ-
»θερίαν καὶ πλήρη ἐσωτερικὴν αὐτονομίαν.

«Νὰ πωλήσωσιν οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος Τοῦρκοι τὰς ἰδιο-
»κτησίας των, καὶ νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν γῆν ἐκείνην».

Διὰ τῆς αὐτῆς πράξεως ἀπεποιοῦντο αἱ δύο Δυνάμεις πάντα
ἰδιοτελῆ σκοπόν· καὶ ἐπειδὴ τὸ ἑλληνικὸν ζήτημα οὔτε ἀγγλι-
κὸν ἦτον οὔτε ρωσσικόν, ἀλλ' εὐρωπαϊκόν, ζήτημα ἀνάγκης
καὶ ὄχι προαιρέσεως, θυσιῶν καὶ ὄχι ὠφελειῶν, συνυπεσχέθη-
σαν νὰ ζητήσωσιν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὅροις τὴν σύμπραξιν καὶ τῶν
ἄλλων μεγάλων Δυνάμεων. Οὐδαμῶς διέφερε τὸ πρωτόκολλον
τοῦτο, ὡς πρὸς τοὺς πολιτικοὺς ὅρους, τοῦ πρὸ διετίας ὑπο-
βληθέντος καὶ μὴ παραδεχθέντος ρωσσικοῦ σχεδίου. Ἂν δ'ἐγί-
νετο ἔκτοτε δεκτόν, θὰ ἐπαλαμβάνοντο τόσα παθήματα τῆς
εἰς πῦρ καὶ σίδηρον ἐγκαταλειφθείσης ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἀν-
θρωπότητος. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ περὶ Ἑλλάδος ἐξωτερικῶς τῷ
καιρῷ ἐκείνῳ· ἐσωτερικῶς δὲ εἶχαν οὕτω.

Πανάκειαν τῶν δεινῶν τῆς πατρίδος ὑπελάμβαναν οἱ πλεῖ-
στοι τῶν Ἑλλήνων τὰς ἐθνικὰς συνελεύσεις των, οἱ δὲ εἰδημο-
νέστεροι τὰς ἐθεώρουν εὐσχήμους τρόπους μεταπτώσεως τῆς
ἐξουσίας. Ἐπεκαλοῦντο οἱ ἀντάρται τὴν συγκρότησιν τῆς ἐθνι-
κῆς συνελεύσεως εἰς ἐπάνοδόν των δι' αὐτῆς εἰς τὰ πράγματα·
τὴν ἀπεποιοῦντο δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν εἰς διατήρησιν τῆς
ἐξουσίας. Ἀλλὰ κατὰ τὰς παρούσας περιστάσεις ἡ συγκρότησίς
της ἦτο τῷ ὄντι ἀναγκαία, διότι ὁ μέγας κίνδυνος τῆς πατρί-
δος ἀπῄτει μεταρρύθμισιν τοῦ πολιτικοῦ συστήματος, καὶ κυ-
βέρνησιν ἔχουσαν νόμιμον δύναμιν νὰ διαπραγματευθῇ ἐξωτε-
ρικῶς τὰ πρὸς σωτηρίαν. Ἡ Ἀγγλία, μὴ δεχθεῖσα τὰ τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

προστασίας, ὡς παραίτια ἀδικαιολογήτου πολέμου αὐτῆς καὶ τῆς Πύλης, ἔσπευσε νὰ προσφέρῃ τὴν εἰρηνικὴν μεσιτείαν της, καὶ ἡ Ἑλλάς, κινδυνεύουσα νὰ ἐξοντωθῇ, ἠναγκάζετο νὰ τὴν δεχθῇ· ἀλλὰ δὲν ἐδύνατο βεβαίως ποτὲ διὰ τῆς εἰρηνικῆς ταύτης μεσολαβήσεως νὰ ἐλπίσῃ πλήρη καὶ τελείαν ἀνεξαρτησίαν. Ἡ μεσιτεία στηρίζεται ἐπὶ ἀμοιβαίᾳ τῶν δεχομένων αὐτὴν παραχωρήσει. Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἔθεσεν, ὡς εἴδαμεν, ὁ Κάνιγγ ὡς βάσιν, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ ἐπρότεινε τὴν μεσιτείαν τῆς κυβερνήσεώς του· ἀλλὰ τὸ σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος ἦτον ὡς πρὸς τοῦτο ἀδυσώπητον· μόνη ἐθνικὴ συνέλευσις ἐδύνατο νὰ μεταποιήσῃ τὸν ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ θεμελιώδη νόμον. Ὥρισε καὶ ἡ ἐν Ἄστρει συνέλευσις τὴν συγκρότησιν τρίτης συνελεύσεως μετὰ διετίαν πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ συντάγματος. Διὰ τὸν διττὸν τοῦτον λόγον, ἡ κυβέρνησις δι' ἐγκυκλίου τῆς 25 σεπτεμβρίου ἐκάλεσε τὰς ἐπαρχίας νὰ ἐκλέξωσι διπλασίους τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν πληρεξουσίους καὶ ἀποστείλωσιν αὐτοὺς εἰς Ναύπλιον, ἢ ὅπου ἄλλοῦ ἐκρίνετο εὔλογον πρὸς ἔναρξιν ἐργασιῶν ἐθνικῆς συνελεύσεως κατὰ τὴν 25 δεκεμβρίου. Ἡ προθεσμία παρῆλθε, καὶ οἱ πληρεξούσιοι δὲν ἐφάνησαν· ἐκλήθησαν καὶ ἐκ δευτέρου, ἀρχομένου τοῦ ἰανουαρίου τοῦ 1826 εἰς Μέγαρα· ἀλλ' οἱ πληρεξούσιοι, ἐπιρρεαζόμενοι ὑπὸ τῶν ὑπερισχυόντων Πελοποννησίων μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, συνῆλθαν εἰς Ἐπίδαυρον, ὅπου εἶχε συγκροτηθῇ ἡ πρώτη ἐθνικὴ συνέλευσις.

Θερμὴν ἔδειξαν προθυμίαν εἰς παραδοχὴν τῆς ἀγγλικῆς μεσιτείας οἱ πρὸ μικροῦ πρῶτοι ὑπογράψαντες καὶ ἐνεργήσαντες τὰ περὶ τῆς ἀγγλικῆς προστασίας Πελοποννήσιοι, καὶ ἠσχολήθησαν σπουδαίως εἰς ἄρσιν παντὸς προσκόμματος· ἀλλὰ μέγα πρόσκομμα ἐφαίνετο ἡ πολιτικὴ τῶν περὶ τὸν Κωλέττην, ἀγωνιζομένων εἰς ἀνύψωσιν τῆς Αὐρηλιανῆς δυναστείας ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἑλλάδος.

Πολλὴν κατέβαλαν οἱ ἀμνηστευθέντες φροντίδα ν' ἀποσπάσωσι τὸν Κωλέττην τοῦ Κουντουριώτου, ἐπὶ ὑποσχέσει νὰ τὸν παραλάβωσι συμμέτοχον τῆς ἐξουσίας ἐπὶ τῆς προκειμένης συνελεύσεως, καθ' ἣν ἡ ἐπιρροή των προηγγέλλετο παντοδύναμος. Ἀντέτεινε κατ' ἀρχὰς ὁ Κωλέττης· ἀλλὰ θεωρῶν τὴν πτῶσιν τοῦ συνάρχοντός του βεβαίαν, ἐνέδωκε μυστικῶς εἰς τὰς εἰσηγήσεις τῶν μέχρι τοῦδε ἀντιπάλων του, ὑπὸ τὸν ὅρον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νὰ συντελέσωσιν εἰς τὸν ἐνθρονισμὸν τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ δουκὸς τῆς Αὐρηλίας. Ἐκτελουμένου τοῦ σχεδίου τούτου, ἐματαιοῦντο τὰ τῆς ἀγγλικῆς προστασίας τὰ περὶ πολλοῦ παρὰ τοῖς ἀμνηστευθεῖσιν· ἀλλ' οὗτοι, θεωροῦντες εὐλόγως αὐτὸ ἀνεκτέλεστον, ὡς οὐδ' αὐτῆς τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, ἧς ἀπητεῖτο ἡ ἀντίληψις, συγκατατιθεμένης, συνήνεσαν, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ αἰτήσωσι προηγουμένως τὴν γνώμην καὶ συμβουλὴν αὐτοῦ τοῦ δουκὸς περὶ ὧν ἐπρόκειτο, πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένης ἀποτυχίας. Ἐγκριθέντος δὲ τοῦ ὅρου τούτου, ἐστάλη πρὸς τὸν δοῦκα μυστικῶς ἀναφορὰ ὑπογραφεῖσα παρὰ τῶν περὶ τὸν Κωλέττην καί τινων τῶν ἀγγλοφρονούντων ἀντιπάλων του Πελοποννησίων, καὶ φέρουσα τὰς ἑξῆς τέσσαρας ἐρωτήσεις.

«Ἐπετρέπετο νὰ ἐκλέξῃ ἡ Ἑλλὰς ἡγεμόνα μέλος τινὸς τῶν » βασιλευόντων οἴκων ;

«Ἐδέχετο τὴν ἐκλογὴν ὁ ἐκλεχθησόμενος ἡγεμών ;

«Ποῖον τὸ καταλληλότερον σύνταγμα ;

«Θὰ ἤρχετο εἰς ἀντίληψιν τῶν Ἑλλήνων ὁ συγγενὴς τοῦ » ἡγεμόνος βασιλεύς, καὶ θὰ ἐμεσίτευε παρὰ ταῖς ἄλλαις αὐ» λαῖς εἰς ἀναγνώρισιν τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνεξαρτη» σίας τοῦ ἔθνους ;»

Διαπαιδαγωγηθέντες τοιουτοτρόπως οἱ Κωλεττικοὶ ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, καὶ προσδοκῶντες νὰ συναρχοντεύσωσι κατὰ τὰ συνομολογηθέντα, οὐδετερώθησαν ἐπὶ τῆς προκειμένης συνελεύσεως, καθ' ὅσον μάλιστα ἐθεώρουν ἀτελεσφόρητον ἣν εἶχαν περὶ πολλοῦ οἱ νέοι φίλοι των ἀγγλικὴν μεσιτείαν, ὡς μὴ συναινούσης τῆς Πύλης.

Τρεῖς ἦσαν οἱ ἐν τῇ συνελεύσει ὑπερισχύοντες, καὶ οἱ τρεῖς Πελοποννήσιοι, ὁ Ζαΐμης, ὁ Λόντος καὶ ὁ Κολοκοτρώνης.

Ὁσάκις οἱ τρεῖς οὗτοι ἄνδρες ὡμονόουν, ἡ φωνή των ἦτο φωνὴ ὅλης τῆς Πελοποννήσου· ὁσάκις δὲ ἐδιχονόουν, ἐδιχονόει καὶ ὅλη ἡ Πελοπόννησος· τοὺς εἴδαμεν μεγάλας ὑπηρεσίας τῇ πατρίδι πολλάκις προσενεγκόντας, ἀσεβῆ χεῖρα εἰς ἀνατροπὴν τῶν καθεστώτων ἄραντας, καὶ μεγάλα κακὰ προξενήσαντας· ἀλλ' ἐξαλείψαντας μετὰ ταῦτα τὰ δεινὰ πταίσματά των διὰ τῆς παντὸς ἐπαίνου ἀξίας διαγωγῆς των, καὶ σαλεύουσαν τὴν Πελοπόννησον ἐπὶ Ἰβραήμη γενναιοφρόνως ὑποστηρίξαντας. Κατεστράφησαν καὶ οἱ τρεῖς ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἐμφυλίου πολέμου, καὶ ὡς ἐχθροὶ τῆς πατρίδος ἐστιγματίσθησαν· ἀλλὰ μετ'

ὀλίγον ἀνηγέρθησαν ὑπὸ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, ὡς σωτῆρες παρὰ τοῦ πάσχοντος λαοῦ ἀνευφημίσθησαν, καὶ τὴν ὑπερτάτην Ἀρχὴν ἐνεπιστεύθησαν, τοὺς παντοδυνάμους ἐχθροὺς των καταισχύναντες.

Ὁ Ζαήμης, ἰσχύοντος πατρὸς υἱὸς ἰσχυρότερος, ὑπερεῖχεν ὅλων τῶν προεστώτων τῆς Πελοποννήσου· διεκρίθη ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος διὰ τὴν μετριοπάθειαν πρὸς τοὺς ἐχθρούς, τὴν εἰλικρίνειαν πρὸς τοὺς φίλους καὶ τὴν πρὸς τοὺς δεομένους ἐπιείκειαν· ἐμεγαλοφρόνει ὡς οὐδεὶς τῶν προϊσταμένων τῆς Ἑλλάδος, ἀλλά, φύσει ἄτολμος, δὲν ἐμεγαλοπραγμόνει· πανθομολόγητος ἦτον ἡ σύνεσίς του καὶ ἀκραιφνὴς ὁ πατριωτισμός του, ἀλλ' ἐπεσκίαζε τὰς ἀρετὰς ταύτας φιλόδοξος ἀλαζονεία, ὠθήσασα αὐτὸν καὶ εἰς ἀνταρσίαν· ἡγεμονικὸν ἦτο τὸ βλέμμα του, τὸ ἦθός του ἀσιανόν, ἀξιοπρεπὲς τὸ σχῆμά του καὶ τὸ βάδισμά του σεσοβημένον. «Τί Ζαήμης τ' Ἰβραήμης» ἔλεγαν οἱ βλέποντες αὐτὸν διερχόμενον· ὀλίγη ἦτον ἡ μάθησίς του, ἀλλὰ πολλὴν τὴν ἐδείκνυεν ὁ εὐρὺς νοῦς του· ἤθελγε τοὺς ἀκροατάς του διὰ τῆς φυσικῆς του εὐγλωττίας, καὶ ἐθέρμαινε τὰς καρδίας των διὰ τῶν φιλογενῶν προτροπῶν του· ὁ πατριωτισμός του δὲν εἶχεν ὅρια τὸν Ἰσθμόν, ὡς τινων ἄλλων συμπολιτῶν του· πατρίς του ἦτον ὅλη ἡ Ἑλλάς, καὶ εἰς ἀπολύτρωσιν ὅλης τῆς Ἑλλάδος ἠγωνίζετο τὸν καλὸν ἀγῶνα· ἡ ἀγενὴς διάκρισις αὐτόχθονος καὶ ἑτερόχθονος δὲν εἰσεχώρησεν εἰς τὴν καρδίαν του· Ἕλληνας ἐξ ἴσου ἐθεώρει πάντας τοὺς ὑπὸ τὸν ξένον ζυγὸν πιστεύοντας εἰς Χριστὸν ὁμογενεῖς του· πρόθυμος ἔτρεχεν εἰς τοὺς κινδύνους πρὸς ἐμψύχωσιν τοῦ λαοῦ, ἂν καὶ μὴ φιλοπόλεμος· τόσον δὲ ἀπεῖχε τοῦ ἐπιδιώκειν στρατιωτικὴν δόξαν, ὥστ' ἐχλεύαζεν αὐτὸς ἑαυτὸν διὰ τὴν ἐν πολέμοις δειλίαν του· κινδυνευούσης τῆς πατρίδος καὶ πρόεδρος ἀναγορευθεὶς τῆς κυβερνήσεως ἐλησμόνησε τὴν πρὸς τὸν Καραϊσκάκην δικαίαν ἔχθραν του, καὶ χάριν τῆς κοινῆς σωτηρίας τῷ ἔδωκεν ὅσην ἐξουσίαν δίδει τις μόνον τοῖς πιστοῖς φίλοις του· «ἡ πατρίς», εἶπε, «θέλω νὰ » σωθῇ, καὶ ἂς μεγαλυνθῇ ὁ ἐχθρός μου »· μετὰ τὴν ἀκάθεκτον πρόοδον τῶν Αἰγυπτίων ἐπάτησε τὴν Πελοπόννησον, ἂν καὶ προγεγραμμένος, εἰπὼν πρὸς τοὺς συμπολίτας του ἰδόντας αὐτὸν ἀπροσδοκήτως· «ἦλθα ν' ἀποθάνω μεθ' ὑμῶν»· ἐπληγώθη ἡ φιλοτιμία του διότι τὸ ἐν Ζακύνθῳ συνταχθὲν περὶ τῆς ἀγγλικῆς προστασίας ἔγγραφον ἐθεώρει τὸν Κολοκοτρώνην Πελοπον-

νησιάρχην· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τοῖς δεινοῖς ἐκείνοις καιροῖς ἐνομίζετο σωτήριον, τὸ ὑπέγραψεν εἰπὼν τῷ Κολοκοτρώνῃ ἐνώπιον πολλῶν· « δὲν θὰ σοὶ παρεχώρουν τὰ πρωτεῖα, ἂν δὲν ἔβλεπα » κινδυνεύουσαν τὴν πατρίδα »· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καθυπέβαλεν αὐθόρμητος ἑαυτὸν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀντιζήλου του τούτου καθ' ὅλας τὰς ἐπὶ τοῦ Ἰβραήμη ἐκστρατείας· εἶχέ τι ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν ὁ ἀνὴρ οὗτος· ἐν τῇ ὑπερηφανείᾳ του ἦτον ἀξιαγάπητος· συμπολιτευόμενοι καὶ ἀντιπολιτευόμενοι τὸν ἐτίμων διὰ τὸν χαρακτῆρά του καὶ τὰς κοινωνικὰς ἀρετάς του· « πολλάκις ἀντεπολιτεύθην τὸν Ζαΐμην », ἔλεγεν ὁ Κολοκοτρώνης, « ἀλλὰ ποτὲ δὲν τὸν ἐμίσησα ».

Ἀναπόσπαστος τοῦ Ζαΐμη καὶ τῆς αὐτῆς ἀείποτε πολιτικῆς καὶ τῶν αὐτῶν πρὸς ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς ὅλους τοὺς Ἕλληνας φρονημάτων ἦτον ὁ ἐξάδελφός του, Ἀνδρέας Λόντος, υἱὸς ἐξόχου πατρός, ὑπὸ τῆς τουρκικῆς Ἀρχῆς ἐπὶ δουλείας ἀποκεφαλισθέντος· εἶχε χαρακτῆρα ὅλως ἱπποτικόν· πολλάκις ἐξετρέπετο εἰς ἄτοπα, ἀλλ', ὡς ἀγαθός, πάντοτε ἐπροθυμεῖτο νὰ ἐξιλεόνῃ ὅσους ἐπίκραινε, ἢ νὰ ἱκανοποιῇ ὅσους ἔβλαπτεν· ἀπεχόμενος δὲ συνήθως τῶν πολιτικῶν ἠσπάζετο τὸν στρατιωτικὸν βίον· ὥστε τῆς δυάδος ταύτης ὁ μὲν Ζαΐμης δικαίως ἐθεωρεῖτο ὁ νοῦς, ὁ δὲ Λόντος ὁ βραχίων. Οἱ δύο δὲ οὗτοι ἄνδρες διὰ τὴν παντοτεινὴν ὁμοφροσύνην των ὠνομάζοντο δι' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος· « οἱ Ἀνδρέαι ».

Ὅσον διέπρεπεν ὁ Ζαΐμης μεταξὺ τῶν πολιτικῶν, τόσον ὁ Κολοκοτρώνης, γόνος καὶ ἀπόγονος τουρκομάχων καὶ μαχίμων ἀνδρῶν, διέπρεπε μεταξὺ τῶν πολεμικῶν· νέος ὢν ἔμαθε τὰ κοινὰ γράμματα καί, εἰς ἔνδειξιν τῆς διαθέσεώς του πρὸς οὓς καὶ περὶ ὧν ἔγραφε κατὰ τὰς ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκστρατείας του, συνείθιζε διαφοροτρόπως νὰ ὑπογράφῃ τὸ ἀρκτικὸν στοιχεῖον τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματός του, τὸ Θ· μέγα μὲν ἀγανακτῶν ἢ ὀργιζόμενος, μικρὸν δὲ ἱλαρῶς ἢ φιλικῶς διακείμενος· ἀγρίαν εἶχε τὴν ὄψιν, ἀλλ' ἥμερον τὴν καρδίαν· εὐφυῶς ἐξηγεῖτο διὰ παραβολῶν καὶ μύθων· πολλὴ ἡ πρὸς αὐτὸν ὑπόληψις τοῦ λαοῦ τῆς Πελοποννήσου, καὶ πατρικὴ ἡ περὶ τοῦ λαοῦ τούτου φροντίς του· εἴτε ὡς κλέπτης εἴτε ὡς ἁρματωλὸς περιπλανώμενος ἐν Πελοποννήσῳ, ἢ ὑπὸ ξένην ἐν τῇ Ἑπταννήσῳ ὑπηρετῶν σημαίαν, κατὰ νοῦν εἶχε τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος καὶ ἀπεποιεῖτο νὰ στρατεύῃ εἰς τόπους ὅθεν δὲν ἐδύνατο νὰ βλέπῃ τὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βουνά του· οὔτε ἐν ταῖς ἐπιτυχίαις του ὑψηλοφρόνει, οὔτε ἐν ταῖς ἀποτυχίαις του ἐταπεινοῦτο· κατηγορεῖτο ὡς μηδέποτε ἐκστρατεύσας πέραν τοῦ ἰσθμοῦ, ἀλλὰ πολλοὺς πολλάκις ἀπέστειλεν εἰς ἀντίληψιν τῶν ἐκεῖ ἀγωνιζομένων· ἔρρεπεν εἰς ταραχὰς καὶ ἠγάπα ὡς οὐδεὶς τῶν πολεμικῶν ν' ἀναμιγνύεται εἰς τὰ πολιτικά, ἐν οἷς οὐδέποτε εὐδοκίμησεν, ἀγόμενος διὰ τὴν ἄγνοιάν του. ἂν καὶ νουνεχής, ὑπὸ ἰδιοτελῶν καὶ δοκησισόφων· μικρὰν ἐπὶ τῷ θανάτῳ του ἀφήσας περιουσίαν, ἂν καὶ ὀλιγοδάπανος, ἔψευσε τὴν κοινὴν δόξαν, ὅτι ἀγνὰς ἁρπαγῆς δὲν εἶχε τὰς χεῖρας. Δύο ἦσαν, ἔλεγε, τὰ κατορθώματά του ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος· συνείθισε τοὺς χωρικοὺς τῆς Πελοποννήσου νὰ μὴ φεύγωσι βλέποντες Τούρκους καὶ νικώμενοι νὰ μὴ προσκυνῶσι. Τοιαύτη ἦτον ἡ ἐν τῇ συνελεύσει ὑπερισχύουσα καὶ ἐν ὁμοφροσύνῃ ἐργαζομένη τριανδρία.

Τὰ δὲ κύρια ἔργα τῆς συνελεύσεως ἦσαν ἡ ἀναθεώρησις τοῦ συντάγματος καὶ ὁ τῆς Ἑλλάδος καὶ Πύλης συμβιβασμὸς διὰ ξένης μεσιτείας. Ὁ καιρὸς καὶ ἡ πεῖρα ἀπέδειξαν, ὅτι τὸ σύνταγμα εἶχεν ἀνάγκην μεταῤῥυθμίσεως, καὶ τὸ κύριον ἐλάττωμά του ἦτον ἡ ἐπέμβασις τῆς βουλῆς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων, καὶ ἡ ἐξ αἰτίας τῆς ἐπεμβάσεως χαλάρωσις τῆς νομοτελεστικῆς δυνάμεως· ἡ δὲ τοιαύτη ἐπέμβασις, ἐπιζήμιος ἐν καιρῷ εἰρήνης, κατήντα θανατηφόρος ἐν καιρῷ πολέμου.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνελεύσεως ἐδημοσιεύθη σχέδιον ἀναθέτον διὰ τὰς δεινὰς περιστάσεις τοῦ καιροῦ ἐκείνου πᾶσαν ἐξουσίαν, ἐκτὸς τῆς δικαστικῆς, εἰς προσωρινὴν τριμελῆ ἐπιτροπὴν ἐνεργοῦσαν τὰ καθήκοντα τῶν ὑπουργῶν δι' ἑνὸς γενικοῦ γραμματέως, ἐκδίδουσαν ψηφίσματα τόπον ἐπέχοντα προσωρινῶς νόμων, καταργοῦσαν τοὺς πολυαρίθμους ἐπάρχους, διοικοῦσαν διὰ τεσσάρων ὑπαλλήλων Ἀρχῶν τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, τὸ Αἰγαῖον, τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Κρήτην, καὶ αὐτὴν καὶ μόνην φροντίζουσαν ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς τὰ εἰς σωτηρίαν καὶ εὐημερίαν τῆς πατρίδος. Τὸ σχέδιον ἀπῄτει καὶ τὴν ἀποκοίμισιν τοῦ συντάγματος μέχρις οὗ ἐτελεύτα συνήθως ὁ ἐτήσιος πόλεμος, καὶ ὥριζε τὴν ἐπάνοδον τῶν πληρεξουσίων εἰς ἐπκαίνηψιν τῶν ἐργασιῶν των κατὰ τὸν νοέμβριον. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἐγένετο ἀφορμὴ πολλῶν σκέψεων καὶ λόγων, καθ' ὃν καιρὸν ἐδημοσιεύθη, ἀλλ' δὲν ηὗρε πολλοὺς τῶν πληρεξουσίων ὑπερασπιστάς. Τὴν 6 ἀπριλίου ἤρχισεν ἡ συνέλευσις

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιος

τὰς τακτικὰς ἐργασίας της ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Πανούτσου Νοταρᾶ εἰς διαρρύθμισιν τῆς πολιτείας ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀντιπροσωπικοῦ συστήματος· ἀλλά, προτοῦ προχωρήσῃ, ἔμαθεν ὅ,τι προεῖδεν ὁ σχεδιογράφος, τὴν ψυχορραγίαν τοῦ Μεσολογγίου (α). Ἡ εἴδησις αὕτη κατεθορύβησε τὴν συνέλευσιν· τὰ σπουδαῖα ἔργα της ἀπήτουν ἀταραξίαν νοὸς καὶ βαθείας σκέψεις, καὶ ἤδη ὁ κίνδυνος ἐπέκειτο. Εἶδεν ὅτι ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος ἀπήτει δικτάτορα, ἤ, ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ, δικτατορίαν. Ὑπὸ τὸ κράτος τοιούτων περιστάσεων παρεδέχθη τὴν ἐν τῷ σχεδίῳ δημοσιευθεῖσαν περὶ δικτατορικῆς κυβερνήσεως γνώμην, ἤτησε τὸν γράψαντα τὴν ἀνάπτυξίν του ὡς πρὸς τὴν κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἐφαρμογήν του, καὶ ὥρισε τὴν διάρκειαν τῆς Ἀρχῆς ταύτης μέχρι τέλους σεπτεμβρίου· ἀλλὰ παρεμόρφωσε τὸ σχέδιον χάριν φιλοτιμιῶν καὶ προσωπικῶν συμφερόντων. Τὰ τρία κατ' αὐτὸ μέλη τῆς νέας κυβερνήσεως ἔγειναν πέντε, τὰ πέντε ἑπτά, τὰ ἑπτὰ ἐννέα καὶ τὰ ἐννέα ἕνδεκα· ὥστε ἡ πολυμέλειά της ἐχαλάρωσε τὴν ἐνέργειάν της· ἐψηφίσθησαν δὲ μέλη τῆς νέας κυβερνήσεως ὁ Ἀνδρέας Ζαΐμης, ὁ καὶ πρόεδρος, ὁ Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, ὁ Ἀναγνώστης Δηληγιάννης, ὁ Γεώργης Σισίνης, ὁ Δημήτρης Τσαμαδός, ὁ Ἀνδρέας Χατζῆ-Ἀναργύρου, ὁ Ἀναγνώστης Μυαρχίδης, ὁ Ἀνδρέας Ἴσκος, ὁ Σπυρίδων Τρικούπης, ὁ Ἰωάννης Βλάχος καὶ ὁ Παναγιώτης Δημητρακόπουλος· δὲν συμπαρελήφθη εἰς τὴν νέαν κυβέρνησιν ὁ Κωλέττης, καὶ ἕνεκα τούτου διελύθη ἡ Πελοποννησίων καὶ Κωλεττικῶν ἕνωσις, ἣν χλευάζουσα ἡ δημοσιογραφία ἀπεκάλει προσφυῶς λυκοφιλίαν. Παρηγκωνίσθη καὶ ὁ Μαυροκορδάτος, δυσπιστούντων πρὸς αὐτὸν τῶν ἐν δυνάμει.

Ὡς ἂν δὲν ἤρκουν δὲ οὐδ' ἕνδεκα μέλη εἰς κατάρτισιν κυβερνήσεως, κατέστησεν ἡ συνέλευσις ἄλλην δεκατριμελῆ ἐπιτροπὴν καλέσασα αὐτὴν «ἐπιτροπὴν τῆς συνελεύσεως», εἰς ἣν ἀνέθεσε τὴν ἐκ νέου συγκάλεσιν τῶν αὐτῶν πληρεξουσίων περὶ τὰ τέλη σεπτεμβρίου, τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν λογαριασμῶν τοῦ ὑπουργείου τῆς οἰκονομίας, τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου, καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ δανείου ἐν Λονδίνῳ ἐπιτροπῆς, τὴν ἀντικατάστασιν τῶν μελῶν αὐτῆς, καὶ πρὸ πάντων τὴν περὶ συμβιβασμοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς Πύλης διαπραγμάτευσιν διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἄγγλου πρέσβεως ὑπὸ τοὺς ἑξῆς ὅρους.

Νὰ μὴ ἔχωσιν οἱ Τοῦρκοι μόνιμον κατοικίαν ἐν Ἑλλάδι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰ ὑποχειριά των φρούρια.

Νὰ μὴ ἀναμιγνύεται ἡ Πύλη οὔτ' ἐκ πλαγίου οὔτε κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος, πολιτικὴν ἢ ἐκκλησιαστικήν.

Νὰ ἔχῃ ἡ Ἑλλὰς τὰ εἰς ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν ἀσφάλειαν τοῦ κράτους ἀναγκαῖα στρατεύματα καὶ τὴν εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ ἐμπορίου ἀναγκαίαν ναυτικὴν δύναμιν.

Νὰ λάβωσιν ἀπαραλλάκτως τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ τὴν αὐτὴν τύχην ἡ Πελοπόννησος, ἡ Ἀνατολικὴ καὶ Δυτικὴ Ἑλλάς, τὸ Αἰγαῖον καὶ ἡ Κρήτη· νὰ λάβωσι δὲ τὰ αὐτὰ δικαιώματα (καθ' ὅσον ὅμως τοῦτο ἦτο κατορθωτόν) καὶ ὅσα ἄλλα μέρη ἔλαβαν ὅπλα, ἢ συνηνώθησαν μετὰ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Νὰ ἔχωσιν οἱ Ἕλληνες σημαίαν καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀποστέλλειν καὶ δέχεσθαι διπλωματικοὺς πράκτορας καὶ κόπτειν νόμισμα.

Νὰ ὑπόκηται ἡ Ἑλλάς, ὡς ὑποτελὴς τῷ σουλτάνῳ, εἰς ἐτήσιον φόρον, ἢ νὰ πληρώσῃ ἅπαξ χρηματικήν τινα ποσότητα εἰς παντοτεινὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ.

Νὰ γένῃ ἀνακωχή, ἀρξαμένης τῆς διαπραγματεύσεως.

Νὰ ἐγγυηθῇ ἡ μεγάλη Βρεττανία τὸν συμβιβασμόν.

Νὰ δύναται ἡ ἐπιτροπὴ νὰ τροπολογῇ τὰς ἀνωτέρω προτάσεις ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν πλειοτέραν ὠφέλειαν τῆς Ἑλλάδος, φυλαττομένων ὅμως πάντοτε ἀμετατρέπτων τῶν πέντε πρώτων ἄρθρων, καὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ ἄλλην αὐλὴν ἢ καὶ ὅλας, ἂν ἡ διὰ τοῦ Ἄγγλου πρέσβεως διαπραγμάτευσις ἀπετύγχανεν.

Καὶ αὗται μὲν ἦσαν αἱ ὁδηγίαι, ἃς ὑπέγραψεν ἡ συνέλευσις
Ἀπρίλιος τὴν 12 ἀπριλίου· τὴν δὲ 14 ὑπέγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυν τῆς Ἀγγλίας δίδουσα τὴν περὶ τῆς προκειμένης διαπραγματεύσεως ἀπαιτουμένην πληρεξουσιότητα.

Ἐν ᾧ δὲ κατεγίνετο εἰς τὸν συμβιβασμὸν διὰ τῆς μοναδικῆς μεσιτείας τῆς Ἀγγλίας, ἀνεγνώσθη ἐπὶ συνεδριάσεως διαμαρτύρησις τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου κατὰ τῆς περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ πράξεως, ὡς παρανόμου καὶ ἀνθελληνικῆς. Ἀγανακτήσασα ἡ συνέλευσις ἐπὶ τῇ διαμαρτυρήσει ἑνὸς πολίτου κατὰ τῆς ὁμοφώνου ἀποφάσεως ὅλου τοῦ ἔθνους ἐστέρησε διὰ ψηφίσματός της τὸν διαμαρτυρηθέντα παντὸς πολιτικοῦ δικαιώ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ματος καὶ τὸν ἀπέκλεισε πάσης στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.

Ἐκτὸς δὲ τῆς συστάσεως τῶν δύο ἐπιτροπῶν, ἡ συνέλευσις ἐψήφισε δάνειον ἑκατὸν χιλιάδων διστήλων εἰς μισθοὺς καὶ τροφὰς τοῦ στόλου, εἰς ἐφοδιασμὸν τῆς φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, εἰς ἐπισκευὴν τοῦ φρουρίου, καὶ εἰς τροφὴν τῶν ἔξωθεν αὐτοῦ συγκροτηθησομένων στρατευμάτων· παρήγγειλε δὲ νὰ διαπραγματευθῇ τὸ δάνειον τοῦτο ἐν τῷ ἰονίῳ κράτει καὶ ἀποδοθῇ μετὰ δύο ἔτη· διέταξε τὰ δέοντα καὶ περὶ αὐξήσεως τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ· ἐπεκύρωσε τὰ δύο ἐν Ἀγγλίᾳ δάνεια· ἀπηγόρευσε πᾶσαν ἐκποίησιν ἐθνικῆς γῆς, καὶ ἠκύρωσε τὴν ἤδη κατὰ παράβασιν τοῦ Λϐ' ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄστρει ἐθνικῆς συνελεύσεως εἰς ἐφοδιασμὸν τοῦ Μεσολογγίου καὶ εἰς ἀποστολὴν ναυτικῆς δυνάμεως πρὸς ἀντίληψίν του γενομένην, ἀποζημιουμένων τῶν ἀγοραστῶν· ἐσύστησε πενταμελῆ πλημμελειοδικείου ἐπιτροπήν, καὶ ἐψήφισε τὰ περὶ ἀποζημιώσεων τῶν ναυτικῶν νήσων καὶ βραϐεύσεως τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ἀγωνισθέντων ναυάρχων, πλοιάρχων, στρατηγῶν καὶ ὁπλαρχηγῶν.

Εἰς ἄκραν παράλυσιν εἶχαν καταντήσει τῷ καιρῷ ἐκείνῳ οἱ τακτικοί. Μετὰ τὴν εἰς τὰς νήσους καταφυγήν των διεϐιϐάσθησαν εἰς Ἀθήνας· ἀλλὰ μὴ εὑρόντες κακλὴν ὑποδοχὴν παρὰ τῷ ἐκεῖ ἰσχύοντι Γκούρᾳ, τῷ ἄλλοτε φανέντι φιλοτακτικῷ καὶ ἤδη παῤῥησίᾳ ἀντενεργοῦντι, ἀπῆλθαν εἰς Σαλαμῖνα στερούμενοι τῶν ἀναγκαίων. Ἐγκατέλειψαν τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα πολλοὶ ξένοι ἀξιωματικοί, ἐν οἷς καὶ ὁ πολλὰ εἰς ἐξάσκησιν τοῦ ἱππικοῦ μοχθήσας Ρεϋνόλδος, ὃν ἀντικατέστησεν ὁ ἐκ Πορτουγαλλίας Ἀλμέϊδας· ἡ κακοϐουλία δὲν ἐφείσθη οὐδ' αὐτοῦ τοῦ Φαϐιέρου ἐπὶ τῆς τελευταίας ἐκστρατείας καὶ ἀποτυχίας τοῦ τακτικοῦ, καὶ οἱ μὲν τὸν κατηγόρουν ὡς ἀσυλλογίστως καὶ ῥιψοκινδύνως ἐκστρατεύσαντα, οἱ δὲ τὸν ἐσυκοφάντουν ὡς διανοούμενον τὴν δι' ἑλληνικῶν αἱμάτων ὑποταγὴν τῆς Εὐϐοίας εἰς τὴν πατρίδα του· τὸν ἐσυκοφάντουν δὲ ὡς τοιοῦτον καθ' ὃν καιρόν, πολλῶν Ἑλλήνων γαλλιζόντων, ὁ Φαϐιέρος οὐδ' εἰς αὐτῶν οὐδ' εἰς τοῦ Ῥόσχου τὰ σχέδια ἀνεμιγνύετο· ἀγανακτῶν δ' ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, καὶ μεμφόμενος τὴν κυϐέρνησιν ὡς μὴ ἐκτελέσασαν ὅσα ἔδει ὑπὲρ τοῦ τακτικοῦ, παρητήθη τῆς ὑπηρεσίας· ἀλλὰ τὸ νομοτελεστικόν, οὗτινος ἡ ἐξουσία ἦτον ἐν τῷ τελειοῦσθαι, δὲν ἐδέχθη τὴν παραίτησιν. Ἡ δὲ συν-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

έλευσις τὸν ἐκάλεσεν εἰς Ἐπίδαυρον, τὸν ἤκουσεν ἐπὶ συνεδριάσεως ἀπολογούμενον, τὸν ἐδικαίωσε, τῷ ἀπέδωκε τὰς εὐχαριστίας της καὶ τὸν ἔπεισε ν' ἀνακαλέσῃ τὴν παραίτησίν του· τὴν δὲ 16 ἀπεπεράτωσε τὰ ἔργα της (β).

Ἡ δὲ ἀρτισύστατος κυβέρνησις ἐφρόντισε νὰ ἐμβάσῃ εἰς Ναύπλιον πρὸ τῆς ἐκεῖ μεταβάσεώς της στρατιωτικὴν δύναμιν ὑπὸ τὸν Γενναῖον ὑποπτεύουσα τὸν φρούραρχον Φωτομάραν, καὶ τὴν 18 εἰσῆλθε καὶ αὕτη· ἀλλ' ἀπεποιήθη πᾶσαν πομπώδη ὑποδοχήν, ὡς πενθηφορούσης τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῇ πτώσει τοῦ Μεσολογγίου, ἂν καὶ σεμνυνομένης ἐφ' οἷς ἡ φρουρά του ἐμεγαλοπραγμόνησε (γ). Διώρισε δὲ καὶ γενικὸν γραμματέα τὸν Ζωγράφον.

Οὐδέποτε κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος εὑρέθη ἔχουσα ἐν μέσῳ τόσῳ δεινῶν περιστάσεων τόσῳ μικροὺς πόρους· τὸ δάνειον ἐξηντλήθη· 60 μόνον γρόσια εὑρέθησαν ἐν τῷ ταμείῳ· ἡ Πελοπόννησος καὶ ὅλη ἡ στερεὰ Ἑλλάς, ὑπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ ἐχθροῦ ἢ ὑπὸ τὴν φθοροποιὰν χεῖρα τοῦ στρατιώτου καὶ τὴν φιλάρπαγα τοῦ τοπάρχου, οὐδεμίαν ἔδιδαν πρόσοδον· μόνον τὸ Αἰγαῖον, μὴ πάσχον ὅσα ἔπασχαν τὰ ἄλλα μέρη τοῦ κράτους, καὶ εὐαγωγότερον, ὑπέσχετο χρηματικήν τινα βοήθειαν. Εἰς κορύφωσιν δὲ τῶν δεινῶν, ἐξ ὧν περιεστοιχίζετο ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπή, ὑπερεπερίσσευσε καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ῥαδιουργία, ἥτις, εὑροῦσα λαβὴν τὴν περὶ προστασίας πρᾶξιν καὶ τὴν αἴτησιν τῆς ἀγγλικῆς μεσιτείας, κατέκρινε παῤῥησίᾳ τὴν ἀγγλοφρονοῦσαν κυβέρνησιν ὡς προδώσασαν τὴν πατρίδα, καὶ ἐνήργει διὰ θεμιτῶν καὶ ἀθεμίτων τρόπων τὴν πτῶσίν της ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεώς της.

Ἐν τούτοις ἦλθεν ἡ ἀπάντησις τοῦ δουκὸς τῆς Αὐρηλίας, ἐν εἴδει ὑπομνήματος τοῦ στρατηγοῦ Ῥουμινῆ, λέγουσα, εἰς λύσιν τῶν τεσσάρων ἐρωτήσεων, ὅτι δὲν θὰ παρωργίζοντο αἱ Δυνάμεις ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ καταλλήλου ἡγεμόνος τῆς Ἑλλάδος· ὅτι ἡ συναίνεσις τοῦ ἐκλεχθησομένου ἡγεμόνος ἐκρέματο ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καθ' ὃν καιρὸν θὰ ἐγίνετο ἡ ἐκλογή· ὅτι τὸ γαλλικὸν σύνταγμα ἦτο τὸ καταλληλότερον· καὶ ὅτι ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῶν πραγμάτων ἐν Ἑλλάδι ὁ συγγενὴς τοῦ νέου ἡγεμόνος βασιλεὺς ὄχι μόνον δὲν θὰ ἐβοήθει τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' ἴσως θὰ ἠναγκάζετο καὶ ν' ἀποδοκιμάσῃ τὴν ἐκλογὴν πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι παρὰ γνώ-

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μην του αὔτη ἐγένετο· τὸ διεξοδικὸν δὲ τοῦτο ὑπόμνημα περιεῖχε καὶ ὑγιεῖς συμβουλάς (δ).

Ἐμάστιζε τὴν ἑλληνικὴν θάλασσαν ἡ πειρατεία. Ἡ κυβέρνησις ὤφειλε νὰ παύσῃ τὸ κακόν. Ὑπέφερεν ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τὸ ἑλληνικὸν ἐμπόριον καὶ τὸ τῶν ἄλλων ἐθνῶν καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως· καὶ τὸ κύριον ἔργον τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου, ἐκπλέοντος ἄλλοτε τακτικῶς κατ' ἔτος εἰς τὸ Αἰγαῖον, ἦτον ἡ ἐξάλειψις τῆς πειρατείας. Ἀρξαμένης δὲ τῆς ἐπαναστάσεως, τὸ κακὸν τοῦτο δὲν ἀνεφάνη δι' ὅλης τριετίας· δὲν ἀνεφάνη οὐδ' ὅτε κατεστράφησαν αἱ Κυδωνιαὶ καὶ ἡ Χῖος, καθ' ἣν περίστασιν τόσοι ναῦται ἔπεσαν εἰς δεινὴν ἀμηχανίαν· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν καταφυγόντες τῇδε κἀκεῖσε, οἱ δὲ πλεῖστοι εἰς Ψαρά, ἐπορίζοντο γλίσχρως ἀλλὰ τιμίως τὰ πρὸς τὸ ζῆν· μετὰ τὴν καταστροφὴν δὲ τῆς Κάσσου καὶ τῶν Ψαρῶν ἡ πειρατεία ἐγένετο πόρος τῶν παθόντων. Εἰς ἐξάπλωσιν αὐτῆς συνήργησεν ὄχι ὀλίγον καὶ ἡ ἀναιδὴς καὶ ἀντιχριστιανικὴ χρῆσις τῆς σημαίας τινῶν χριστιανικῶν Δυνάμεων εἰς ὑπηρεσίαν τῶν ἀγωνιζομένων Τούρκων ἐπὶ καταστροφῇ τῶν Ἑλλήνων, κινήσασα τὴν ἀγανάκτησιν πάντων τῶν πολιτῶν τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἡ κυβέρνησις καὶ αἱ περιπλέουσαι τὸ Αἰγαῖον ναυτικαὶ μοῖραι τῶν ξένων Δυνάμεων ἐπροθυμήθησαν πάντοτε εἰς παῦσιν τῆς πειρατείας, ἀλλ' εἰς μάτην ἐκοπίασαν· τὸ δὲ βδελυρὸν τοῦτο ἐπιτήδευμα ἐξησκεῖτο καὶ ὑπὸ τὴν πολεμικὴν τῆς Ἑλλάδος σημαίαν καὶ ὑπὸ καταγωγικὰ ἔγγραφα. Ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπή, περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὴν ἀνάκτησιν τῆς πεσούσης ὑπολήψεως τοῦ ἔθνους καὶ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ὑπὸ οὐδετέραν σημαίαν ναυτιλίας, ἀπεφάσισεν, ἂν καὶ στερουμένη παντὸς πόρου, ν' ἀπαρνηθῇ καὶ αὐτὰ τὰ ἐπὶ τῆς θαλάσσης νόμιμα δικαιά της· τούτου χάριν ἠκύρωσε τὰ καταγωγικὰ ἔγγραφα καὶ ἐξέδωκε τὴν 2 μαΐου αὐστηροτάτας καὶ τελεσφόρους εἰς παῦσιν τῆς πειρατείας διαταγάς.

Ἐν τούτοις ἐπανῆλθεν εἰς Ἑλλάδα ὁ ἀπελθὼν εἰς Ἀγγλίαν Γόρδων, φέρων λίρας στερλίνας 14,000, ἐκ τῶν ἀπομεναρίων τοῦ δευτέρου δανείου, ἐξ ὧν ἐδόθη τὸ τεταρτημόριον εἰς χρῆσιν τοῦ τακτικοῦ. Θαρρυνθεὶς ὁ Φαβιέρος διὰ τῆς χορηγίας ταύτης καὶ διὰ τῆς ἀξιεπαίνου διαγωγῆς τῆς συνελεύσεως, ἀνεκάλεσεν ὑπὸ τὰς σημαίας εἰς Ἄριαν, ὅπου καὶ ἐσκήνωσε, τοὺς διασκορπισθέντας τακτικούς, συμπαρέλαβε τὸ ἐν Ναυπλίῳ δεύ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τερον τάγμα, μετέφερεν εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον τοὺς ἐν Σαλαμῖνι, ἐκάθηρε τὸν ἐπιβουλευόμενον τὴν ἀρχηγίαν του Ῥόδιον καὶ τοὺς ὁμόφρονάς του ἀξιωματικούς, καὶ ἠσχολήθη μετ' ἀκαμάτου ζήλου εἰς τὴν ἐκ νέου διοργάνωσιν τοῦ πολλὰ παθόντος τακτικοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΑ'.

Αἱ Σπέτσαι καὶ ἡ Ὕδρα ἐπαπειλοῦνται ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. - Καταβολαὶ εἰς στρατολογίαν. - Ἀποβίωσις τοῦ Π. Πατρῶν. - Μετάβασις τῆς κυβερνήσεως εἰς τὸν θαλασσόπυργον τοῦ Ναυπλίου. - Ἐπάνοδος Ἰβραήμη εἰς Πελοπόννησον καὶ παθήματα τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καλαβρύτων. - Ὁ Κολοκοτρώνης στρατολογῶν. - Ἐκστρατεῖαι Ἰβραήμη εἰς Μάνην καὶ εἰς ἄλλα μέρη.

ΜΕΤΑ δὲ τὴν πτῶσιν τοῦ Μεσολογγίου ἐφημίζετο ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐμελέτα νὰ κινηθῇ κατὰ Σπετσῶν καὶ Ὕδρας εἰς ἐξόντωσιν τῶν δύο ἑστιῶν τῆς ναυτικῆς δυνάμεως τῆς Ἑλλάδος. Ὁμαλὴ καὶ πανταχόθεν βατὴ οὖσα ἡ νῆσος τῶν Σπετσῶν θὰ ἐκινδύνευεν ἐκ πρώτης προσβολῆς· τραχεῖα δὲ καὶ ἐκ φύσεως ὀχυρὰ ἡ τῆς Ὕδρας θ' ἀντεῖχεν ἔχουσα τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν ἀνδρῶν πρὸς ὑπεράσπισιν· διὰ τοῦτο εἰς ἀσφάλειαν τῶν κατοίκων τῆς πρώτης καὶ εἰς ἕνωσιν ὅλης τῆς ναυτικῆς δυνάμεως καὶ ἐνδυνάμωσιν τῆς δευτέρας ἡ κυβέρνησις ἐθεώρησεν ἀναγκαιοτάτην τὴν μετοίκισιν τῶν Σπετσιωτῶν εἰς Ὕδραν, καὶ ἔστειλεν εἰς Σπέτσας τὸν πρόκριτον αὐτῶν καὶ μέλος αὐτῆς Ἀνδρέαν Χατσῆ-Ἀναργύρου ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ. Ὁ σκοπὸς εὐωδώθη, ἡ ὑπάρχουσα ἀντιζηλία καὶ διαίρεσις τῶν νησιωτῶν ἐξηλείφθη ἐνώπιον τοῦ κινδύνου καὶ ἐδόθη τὸ ἐν Ὕδρᾳ Καμίνι, παραθαλάσσιον τῆς πόλεως προάστειον, εἰς κατοικίαν τῶν μετοίκων. Προθυμίαν πολλὴν ἔδειξαν νὰ μεταβῶσιν εἰς Ὕδραν πρὸς ὑπεράσπισιν καὶ Κρανιδιῶται καὶ Πορτοχελιῶται· ἔσπευσε νὰ στείλῃ καὶ ἡ κυβέρνησις στρατεύματα· ἐπὶ τῇ ἐπιμόνῳ δὲ αἰτήσει τῶν προκρίτων τῆς νήσου εἶχε διαβιβάσει καὶ ὁ Φαβιέρος μέρος τοῦ τακτικοῦ ὡς εἴρηται.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἔφθασαν εἰς Ναύπλιον οἱ ὁπλαρχηγοὶ καὶ στρατιῶται τῆς ἐνδόξου φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου· συνέρρευσε μέγα πλῆθος καὶ ἄλλων στρατιωτῶν, ὥστε ἡ πρωτεύουσα κατέστη ἀληθὲς στρατόπεδον καὶ θέατρον καθ' ἡμέραν ἀταξιῶν. Ἡ κυβέρνησις κατεγίνετό ν' ἀπαλλάξῃ τῶν δεινῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τούτων τὴν πόλιν, νὰ καταστήσῃ χρησίμους τόσους στιβαροὺς βραχίονας καὶ νὰ περιθάλψῃ τὴν γυμνὴν καὶ ἀνυπόδητον φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου κινήσασαν τοὺς πάντας εἰς θαυμασμὸν διὰ τὰ ἀνδραγαθήματά της καὶ εἰς συμπάθειαν διὰ τὰ παθήματά της. Ἀλλ' ἡ ἀπορία τοῦ ταμείου παρέλυεν ὅλας τὰς προσπαθείας της. Ὁ φιλελληνισμὸς καλῇ τύχῃ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς ἐκορυφώθη, πεσόντος τοῦ Μεσολογγίου, ἐγέμιζε τὰς κενὰς τοῦ δημοσίου ἀποθήκας τροφῶν, καὶ ἡ κυβέρνησις εἶχε πῶς νὰ θρέψῃ τοὺς ἀπόρους, ἀλλὰ δὲν εἶχε πῶς ἄλλως νὰ τοὺς οἰκονομήσῃ· πρὸς τοῦτο ἐκάλεσεν εἰς ἐκούσιον ἔρανον τοὺς ἐν Ναυπλίῳ. Ἡ φωνή της ἤχησεν εἰς ὦτα ἀκουόντων· συνῆλθαν οἱ πολῖται εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως· ὁ διδάσκαλος Γενναδιος ἐξιστόρησεν εἰς ἐπήκοον πάντων τὴν δεινότητα τῶν περιστάσεων, τὴν παντελῆ τοῦ ταμείου ἀχρηματίαν, τὴν δεινὴν τῆς κυβερνήσεως ἀμηχανίαν εἰς ἐκστράτευσιν τόσων γενναίων ἀνδρῶν, καὶ συνεισέφερε πρῶτος αὐτὸς ὀκτὼ λίρας στερλίνας, ὅ ἐστιν ὅ,τι εἶχε· συνεκινήθησαν ὅλοι οἱ περιεστῶτες ἰδόντες τὴν γυμνότητα τῶν ὑπὲρ αὐτῶν τόσα παθόντων καὶ τὴν πατρίδα δοξασάντων, καὶ ἀμιλλώμενοι τίς νὰ φανῇ ἐλευθεριώτερος, οἱ μὲν κατέθεσαν χρήματα καὶ ἄλλα πολύτιμα εἴδη, πολλοὶ δέ, ἐν οἷς καὶ ὁ Ὑψηλάντης, ἐπρόσφεραν τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ὅπλα των. Τὴν ἀκόλουθον δὲ ἡμέραν ἐγένετο πάλιν λόγος ἐπὶ τῆς πλατείας περὶ συλλογῆς τῶν ἰδιωτικῶν ἵππων, καὶ πρῶτος ὁ πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως Ζαΐμης ἐπρόσφερε τοὺς ἐν τῇ φάτνῃ του, καὶ τὸ παράδειγμα αὐτοῦ ἐμιμήθησαν ἀριζήλως οἱ λοιποὶ ἱπποτρόφοι. Τοιουτοτρόπως καὶ αἱ κατεπείγουσαι τῆς πατρίδος ἀνάγκαι διὰ τῆς αὐτοπροαιρέτου ταύτης συνεισφορᾶς ὁπωσοῦν ἐθεραπεύθησαν, καὶ ἴλη ἐκ τοῦ προχείρου ἐσυστήθη. Ἐν ᾧ δὲ ἐνηργοῦντο ταῦτα ἐν Ναυπλίῳ, ἡ κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ καὶ εἰς διὰ πειθοῦς ἢ καὶ βίας πραγματοποίησιν δανείου ἐν τῇ λοιπῇ ἐπικρατείᾳ, καὶ ἔστειλεν ἐπὶ τούτῳ εἰσπράκτορας καὶ δύναμιν.

Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἀπέθανεν ἐν Ναυπλίῳ ὁ Π. Πατρῶν Γερμανός, θῦμα τῆς ἐπικρατούσης λοιμικῆς νόσου. Ὅλη ἡ δόξα τοῦ πρωταγωνιστοῦ τούτου ἀνέτειλε καὶ ἔδυσε ταῖς πρώταις ἡμέραις τῆς ἐπαναστάσεως.

Ἡ τόση δὲ συρροὴ στρατευμάτων ἐν Ναυπλίῳ καὶ αἱ ἀκατάπαυστοι ἀπαιτήσεις αὐτῶν ἐμπόδιζαν τὴν κυβέρνησιν νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σκέπτεται καὶ νὰ ἐνεργῇ ὅπως ἀπήτουν αἱ δειναὶ περιστάσεις, καὶ τὴν ἠνάγκαζαν νὰ μεθεδρεύσῃ εἰς μέρος ἡσυχώτερον καὶ ἀσφαλέστερον· συνέπεσεν ἀπροσδοκήτως καὶ ἄλλο κακὸν ἀπαιτοῦν τοῦτο. Ἡ κυβέρνησις, εἰσελθοῦσα εἰς Ναύπλιον, ἐπεκύρωσεν ὡς φρούραρχον τὸν Φωτομάραν· ἀλλ' ἡ φρουρὰ τοῦ Παλαμηδίου, ὑποκινηθεῖσα διὰ ῥᾳδιουργιῶν, ἀπεστάτησεν αἴφνης κατὰ τοῦ ἀγαθοῦ ἀλλ' ἀνικάνου τούτου ἀρχηγοῦ της, καὶ αὐτὸν μὲν ἔξωσε, παρέδωκε δὲ τὸ φρούριον εἰς χεῖρας τοῦ Γρίβα ἀντιπολιτευομένου τὴν ἐνεστῶσαν κυβέρνησιν. Διὰ τοὺς λόγους τούτους μετέβη ἡ κυβέρνησις τὴν 16 ἰουνίου προσωρινῶς εἰς τὸν θαλασσόπυργον Ναυπλίου, ὅπου ὁ πρόεδρος καὶ ἄλλα μέλη αὐτῆς ἐξ αἰτίας τῶν ἐπικρατούντων φόβων ἡμερονυκτέρευαν.

Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τοῦ Μεσολογγίου ὁ μὲν Ἰβραήμης ἐπανῆλθεν εἰς Πελοπόννησον, ὁ δὲ Κιουταχῆς ἡτοιμάζετο νὰ στρατεύσῃ εἰς Ἀθήνας· ἀπέπλευσαν δὲ καὶ οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι ὁ μὲν βυζαντινὸς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ αἰγύπτιος εἰς Νεόκαστρον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν.

Φθάσας δὲ ὁ Ἰβραήμης εἰς Πάτρας διέταξε τὸν περιφερόμενον τὴν ἐπαρχίαν τῆς Γαστούνης Δελῆ-Ἀχμέτην νὰ ἐπανέλθῃ ἐκεῖ· αὐτὸς δέ, παραλαβὼν τὴν φρουρὰν τῶν Πατρῶν, ἀνέβη ἀμαχητὶ εἰς τὴν πόλιν τῶν Καλαβρύτων, ὅπου δὲν ηὗρε ψυχήν, καὶ κατακαύσας αὐτὴν ἐστράτευσεν εἰς Κλοκινοχώρια.

Ὑπεράνω τῶν χωρίων τούτων, ἐπὶ τοῦ Χελμοῦ κειμένων, κατέφυγαν ἐπὶ τῆς εἰς Καλάβρυτα εἰσβολῆς τοῦ Ἰβραήμη χάριν ἀσφαλείας πεντακισχίλιαι ψυχαί· συνῆλθαν δὲ εἰς ὑπεράσπισιν αὐτῶν τετρακόσιοι ὁπλοφόροι ὑπὸ τὸν Σολιώτην καὶ τὸν Πετμεζᾶν καὶ ὠχυρώθησαν ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν. Ἐπέπεσάν τινες τῶν περὶ τὸν Ἰβραήμην τὴν 5 μαΐου α' ὥραν μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ἔπαθαν εὑρόντες γενναίαν ἀντίστασιν καὶ ὠπισθοδρόμησαν· ἐφορμήσαντες δ' ἐκ νέου πολυαριθμότεροι ἠνάγκασαν τοὺς Ἕλληνας ν' ἀναβῶσιν εἰς Καστράκι καὶ ν' ἀγωνισθῶσι νέον καὶ βαρὺν ἀγῶνα, ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ συνανέβησαν καὶ ἐκεῖ καταδιώκοντές τους, ὑπερίσχυσαν, καὶ ἐδόθησαν εἰς σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν. Δειναὶ τὰ παθήματα τῶν οἰκογενειῶν ἐπὶ τῆς φυγῆς των καὶ διὰ τὴν καταδίωξιν καὶ διὰ τὸ κρημνῶδες τοῦ τόπου καὶ τὸ πάχος τῆς χιόνος, ὀρεινοῦ ὄντος τοῦ μέρους. Πεντακόσιοι ἐλέγετο ὅτι ἀπωλέσθησαν, οἱ μὲν κατακρημνιζόμενοι, οἱ δὲ εἰς τὴν χιόνα βοθριζόμενοι. Αἰχμαλωτίσας δὲ ὁ Ἰβραή- Μάϊος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μης ὑπερχιλίας ψυχὰς ἐπανῆλθεν εἰς Καλάβρυτα, καὶ ἀφήσας ἐκεῖ τὸ στράτευμά του παρέλαβε μόνον μίαν ἑκατοστὺν ἱππέων, ἀνέβη τὸν ἄνωθεν τῶν Ῥογῶν λόφον, κατέβη εἰς τὰ Ἀλώνια τῆς Ζαχλωροῦς, ἐσκοπίασε τὴν μονὴν τοῦ μεγάλου Σπηλαίου ἐπὶ ἀπορθήτου σχεδὸν θέσεως καὶ ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν ἰσχυρᾶς φρουρᾶς κειμένην, ἐπανῆλθεν αὐθημερὸν εἰς Καλάβρυτα καὶ ὡ δευσε τὴν ἐπαύριον εἰς Τριπολιτσάν, ὅπου ἔφθασε τὴν 10 φέρων χίλια φορτώματα τροφῶν διὰ τὴν λιμώττουσαν φρουράν της.

Καθ' ὃν δὲ καιρὸν ἀνέβαινεν ὁ Ἰβραήμης εἰς Τριπολιτσάν, ἐξεστράτευσε πρὸς τὸν Ἀλφειὸν ὁ ἐν Μοθώνῃ Σουλεημάρπεης μετὰ 2500 τακτικῶν εἰς ἐμπόδιον ἴσως συρροῆς ἑλληνικῶν στρατευμάτων ἐπὶ τῆς πορείας τοῦ κυρίου του.

Ἀρχομένου δὲ τοῦ μαΐου, ἀνεχώρησεν ἐκ Ναυπλίου ὁ Κολοκοτρώνης, καὶ ἐπορεύθη εἰς Μπουγιάτι, ὅπου συνέλεξεν ἱκανοὺς στρατιώτας καὶ συνῆλθαν καὶ διάφοροι ὁπλαρχηγοί· συλλέξας δὲ καὶ ὁ Γενναῖος τοὺς ἐν Ναυπλίῳ Τριπολιτσιώτας καὶ ἄλλους Πελοποννησίους ἐπορεύθη καὶ αὐτὸς μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὅπου ὁ πατήρ του. Ἐξ ὅσων δὲ συνήχθησαν ἐκεῖ, 500 μετέβησαν εἰς Καρύταιναν, ὅθεν οἱ κάτοικοι φοβηθέντες εἶχαν ἀναχωρήσει μετὰ τῶν ποιμνίων των εἰς τὰ ὄρη τῆς Μάνης· ὀλίγοι δὲ αὐτῶν κατέφυγαν εἰς σπήλαια ἢ εἰς ὀχυρὰ μοναστήρια.

Τὴν δὲ 17 ἐξεστράτευσεν ὁ Ἰβραήμης· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐβάδισε τὴν τῆς Καρυταίνης ὁδόν, ἀλλ' ἐτράπη μετ' ὀλίγον εἰς τὴν τοῦ Μιστρᾶ, διεσκόρπισε τοὺς κατέχοντας τὸ Μακρυπλάγι Ἕλληνας, ἄφησεν ἐκεῖ φρουράν, καὶ διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Νησίου ἔφθασεν εἰς τὰ μεσσηνιακὰ φρούρια, καύσας καθ' ὁδὸν τὴν Ἀνδρίτσαιναν· στρατοπεδεύσας δ' ἐκτὸς τῆς Μοθώνης ἐξ αἰτίας τῆς ἐπικρατούσης ἐκεῖ καὶ ἐν Κορώνῃ λοιμικῆς νόσου διέμεινεν ἀργὸς ὁλόκληρον μῆνα.

Ἂν καὶ ἀνίκανοι ἐφάνησαν οἱ Πελοποννήσιοι ἀντιπαρατασσόμενοι πρὸς τοὺς ἐχθρούς των συστάδην, ἱκανοὶ ὅμως ἐδείχθησαν βλάπτοντές τους σποράδην, ἐνεδρεύοντες, ἢ κλεπτοπολεμοῦντες· 150 Ἄραβες, βόσκοντες τρεῖς ὥρας μακρὰν τῆς Κορώνης 185 ἵππους, ἐφονεύθησαν δι' ἐνέδρας σχεδὸν ὅλοι καὶ ἐζωγρήθησαν οἱ ἵπποι· πολλοὺς ἐχθροὺς ὁ Νικήτας καὶ ἄλλοι ὁπλαρχηγοὶ ἔφθειραν πίπτοντες αἴφνης ἐπὶ τοὺς ἀποσπωμένους τοῦ στρατεύματος κατὰ τὴν εἰς τὴν Μεσσηνίαν κατάβασίν των· 35 σποράδην περιφερόμενοι ἐσκοτώθησαν κατὰ τὸ Παληονέρι·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

70 κατὰ τὸ Σούγελον τοῦ Νεοκάστρου, καὶ 16 μίαν φορὰν καὶ 30 ἄλλην κατὰ τὴν Πέλοβαν· ἀλλὰ τὰ μικρὰ ταῦτα παθήματα μικρὰ παρενέβαλαν προσκόμματα εἰς τὰ φθοροποιὰ καὶ εὐτυχῆ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ.

Ἀφ' οὗ δ' ἐπάτησε καὶ κατεπάτησεν ὁ Ἰβραήμης τὴν λοιπὴν Πελοπόννησον, ἠθέλησε νὰ εἰσβάλῃ καὶ εἰς τὴν Μάνην.

Εἴδαμεν ὅτι ἐπὶ τῆς πτώσεως τοῦ Νεοκάστρου ὁ Ἰβραήμης ἐκράτησε παρὰ τὴν σύμβασιν τοὺς ἐν αὐτῷ Γεωργάκην Μαυρομιχάλην καὶ Γιατράκον· τοὺς ἀπέλυσε δὲ καθ' ὃν καιρὸν ἀπελύθησαν οἱ ἐν Ναυπλίῳ κρατούμενοι δύο πασάδες οἱ μὴ συνυπογράψαντες τὴν ἐπὶ τῆς πτώσεως αὐτοῦ σύμβασιν. Ὁ ἀπολυθεὶς Μαυρομιχάλης, ἐξαγοραζόμενος, ὡς εἴρηται ἤδη, τὸν καιρόν, καὶ προθέμενος νὰ προφυλάξῃ τὴν πατρίδα του ἀπὸ πάσης ἐχθρικῆς ἐπιδρομῆς, ἐζήτησεν, ἐπὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ εὐτυχοῦς προόδου τῶν Αἰγυπτίων καὶ πρὸ τῆς εἰς Αἰτωλίαν μεταβάσεώς των, καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἰβραήμη ἀμνηστήρια δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς συγγενεῖς του, καὶ ἔκτοτε οἱ Μανιᾶται δὲν ἐστράτευσαν ἐκτὸς τῶν ὁρίων των, κατακρινόμενοι ὑπὸ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ἕνεκα τῆς φαινομένης ἀδιαφορίας των. Τὴν ἀμφίβολον δὲ ταύτην διαγωγὴν τῶν Μανιατῶν ἀποδοκιμάζων καὶ ὁ Ἰβραήμης ἔστειλε τὴν 29 ἐκ Μοθώνης πρὸς τὸν ἐν Μάνῃ διατρίβοντα Γεωργάκην Μαυρομιχάλην ἐπιστολήν, δι' ἧς τὸν ἐπέπληττε πικρῶς ὡς μὴ τηρήσαντα τὴν ὑπόσχεσίν του, τὸν διέταττε νὰ ὑπάγῃ ἐντὸς δέκα ἡμερῶν εἰς προσκύνησίν του παραλαβὼν καὶ τοὺς λοιποὺς ἐγκρίτους τῆς Μάνης, καὶ ἠπείλει καταστροφὴν τῆς πατρίδος των, ἂν δὲν εἰσηκούετο (α).

Λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν ὁ Γ. Μαυρομιχάλης ἔσπευσε νὰ τὴν κοινοποιήσῃ τοῖς ἐγκρίτοις τῶν συμπατριωτῶν του, καὶ συναινέσει αὐτῶν ἀπεκρίθη τὰ ἑξῆς·

«Ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ὀλίγους Ἕλληνας τῆς Μάνης καὶ λοιποὺς » Ἕλληνας εὑρισκομένους εἰς αὐτήν·

«Πρὸς τὸν Ἰβραήμπασαν τῆς Αἰγύπτου.

«Ἐλάβαμεν τὸ γράμμα σου, εἰς τὸ ὁποῖον εἴδαμεν νὰ μᾶς » φοβερίζῃς ὅτι, ἂν δὲν σοῦ προσφέρωμεν τὴν ὑποταγήν μας, » θέλεις ἐξολοθρεύσει τοὺς Μανιάτας καὶ τὴν Μάνην· διὰ » τοῦτο καὶ ἡμεῖς σὲ περιμένομεν μὲ ὅσας δυνάμεις θελήσῃς.

«Οἱ κάτοικοι τῆς Μάνης γράφομεν καὶ σὲ περιμένομεν».

Ἡ ἀλληλογραφία αὕτη ἐθεωρήθη ὡς ἀφορμὴ πολέμου, καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔκτοτε ὁ μὲν Ἰβραήμης ἡτοιμάζετο εἰς εἰσβολήν, οἱ δὲ Μανιᾶται εἰς ἀντίκρουσιν.

Ἰούνιος Τὴν 21 ἰουνίου ἐκίνησαν ἑπτακισχίλιοι, τακτικοὶ καὶ ἄτακτοι πεζοὶ καὶ ἱππεῖς, κατὰ τῆς Μάνης, καὶ συγχρόνως ἐφάνησαν ἐν τῷ μεσσηνιακῷ κόλπῳ δύο βρίκια πολεμικὰ καὶ διάφορα φορτηγά. Τὰ πολεμικὰ ἐκανονοβόλησαν διάφορα παράλια τῆς Λακωνίας, καὶ ἐπροσποιοῦντο οἱ ἐν αὐτοῖς ἐχθροὶ ὅτι ἐμελέτων αὐθημερὸν ἀποβίβασιν στρατευμάτων· ἀλλὰ κύριον σκοπὸν εἶχαν νὰ ἑλκύσωσι τὴν προσοχὴν τῶν Μανιατῶν πρὸς τὰ κινδυνεύοντα δῆθεν ταῦτα μέρη, ὥστε νὰ εὕρωσιν οἱ διὰ ξηρᾶς ἐρχόμενοι ἐλευθέραν τὴν δίοδον, δι' ἧς ἐσκόπευαν νὰ πατήσωσι τὸν τόπον. Ὁδεύοντες ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ οἱ ἑπτακισχίλιοι πρὸς ἀνατολὰς ἔφθασαν τὴν ἐπαύριον εἰς τοὺς πρόποδας τῶν ὀρέων ἔμπροσθεν τῆς πλησίον τοῦ ἐν τῷ μεσσηνιακῷ κόλπῳ λιμένος τοῦ Ἁρμυροῦ Βέργας, ὅπου εὑρόντες χιλίους Μανιάτας ἑτοίμους εἰς ἀντίστασιν ἐφώρμησαν πλήρεις τόλμης, ἀλλὰ σφοδρῶς καὶ εὐστόχως τουφεκισθέντες ὠπισθοδρόμησαν· ἐφώρμησαν καὶ ἐκ δευτέρου καὶ ἐκ τρίτου, ἀλλ' ἀπέτυχαν ἐπίσης· ἐδοκίμασαν μετὰ τὴν τριπλῆν ἀποτυχίαν νὰ ἐπιπέσωσιν ὄπισθεν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν δοκιμὴν ταύτην ἔπαθαν καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσωσι μετὰ δεκάωρον πάλην, καθ' ἣν ἔπεσαν 100 ἐξ αὐτῶν, καὶ 4 ἐκ τῶν Μανιατῶν. Ἐν ᾧ δὲ ἤρχιζεν ἡ μάχη ἐν Βέργαις, βλέποντες οἱ ἐχθροὶ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς Μάνης συγκεντρωθεῖσαν πρὸς ἐκείνην τὴν θέσιν, ἀπεσπάσθησαν 1500, καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖα ἐλθόντα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ἁρμυροῦ ἀπέβησαν αὐθημερὸν εἰς Δηρόν, ἐπάτησαν τὰ ἐκ δεξιῶν χωρία, Πύργον καὶ Χαριάν, καὶ πῦρ βαλόντες ἐπροχώρησαν πρὸς τὴν ἐξ ἀριστερῶν κωμόπολιν τῆς Τσίμοβας· ἀλλὰ κανονοβοληθέντες ἀπὸ τοῦ πύργου τοῦ Πικολάκη ὠπισθοδρόμησαν πρὸς τὰ Τσαλαπιανὰ ἐπὶ σκοπῷ ν' ἀναβῶσι δι' ἐκείνου τοῦ μέρους εἰς τὴν κωμόπολιν. Ἔξωθεν τῶν Τσαλαπιανῶν κεῖνται πύργοι· τούτους καταλαβόντες ὀλίγοι Μανιᾶται ἐμπόδισαν τὴν εἰς τὴν κωμόπολιν πρόοδον τῶν ἐχθρῶν καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ἐπανέλθωσιν ἄπρακτοι εἰς Δηρόν· ἀλλ' αὐστηρῶς ἐπιπληχθέντες ὑπὸ τοῦ Ἰβραήμη ἐπὶ τῇ ὀπισθοδρομήσει ὡς φυγόμαχοι ἐπανῆλθαν εἰς Τσαλαπιανὰ τὴν ἐπαύριον πρὸς κυρίευσιν τῆς Τσίμοβας. Ἐν τοσούτῳ, γνωστοῦ γενομένου τοῦ κινδύνου διὰ κωδωνοκρουσίας, ἔδραμαν εἰς ὑπεράσπισιν τῆς κινδυνευούσης κωμοπόλεως οἱ κά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοικοι τῶν πέριξ χωρίων ἔνοπλοι, ἐν οἷς καὶ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, ἔδραμαν δρεπανηφόροι καὶ αἱ μεταξὺ Τσίμοβας καὶ Χαριᾶς θερίζουσαι πολυάριθμοι Μανιάτιδες, παρηκολούθησε καὶ ὁ καθ' ὁδὸν εὑρεθεὶς Κωνσταντῖνος Μαυρομιχάλης καὶ οἱ περὶ αὐτόν, μεταβαίνοντες εἰς βοήθειαν τῶν ἐν τῷ Ἁρμυρῷ, καὶ ὅλοι ὁμοῦ, ἄνδρες, γυναῖκες, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, προσέβαλαν τοὺς ἐχθρούς, καὶ φονεύσαντες καὶ αἰχμαλωτίσαντες πολλούς, ἀπώθησαν τοὺς λοιποὺς ὅλους μέχρι θαλάσσης κακῶς ἔχοντας. Καταδιωκόμενοι οἱ ἐχθροὶ κατέλαβαν τὴν παραθαλάσσιον ὀχυρὰν θέσιν Τσουμπάρι, καὶ βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν πλοίων ἀντέστησαν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἠττήθησαν καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγωσι τὴν 25 εἰς τὰ πλοῖα ἐν τοιαύτῃ βίᾳ, ὥστε τινὲς πεσόντες εἰς τὴν θάλασσαν ἐπνίγησαν.

Οἱ δὲ ἐν Βέργαις ἀπομείναντες ἐδοκίμασαν νὰ κτυπήσωσι τοὺς νικητὰς των ἐκ νέου τὴν 24, ἀλλὰ καὶ τότε ἀπέτυχαν καὶ ἀνεχώρησαν καὶ αὐτοὶ τὴν ἐπαύριον εἰς Καλαμάταν πολλὰ παθόντες. Εἰς βοήθειαν τῶν Μανιατῶν ἐξεστράτευσαν δισχίλιοι Πελοποννήσιοι ὑπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, μαθόντες δὲ καθ' ὁδὸν τὴν τροπὴν τῶν ἐχθρῶν ἀνεστρατοπέδευσαν.

Ἄνδρες ἐφάνησαν καὶ αὐταὶ αἱ δρεπανηφόροι Μανιάτιδες, καὶ ἄξιον μνήμης τὸ ἑξῆς ἀνδραγάθημα μιᾶς αὐτῶν. Θερίζων ὁ γέρων Βοζίκης τὸν ἐπὶ τῆς παραλίας ἀγρόν του συνελήφθη αἰφνης ὑπὸ δύο Αἰγυπτίων. Καταγινομένων δὲ εἰς δέσμευσίν του, ἐπέπεσεν ἡ συνθερίζουσα θυγάτηρ του, Πανώρηα, ἔκοψε διὰ τοῦ δρεπάνου της τὸν λάρυγγα τοῦ ἑνὸς καὶ βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ πατρός της ἐφόνευσε τὸν ἄλλον.

Κατὰ τὰς ἡμέρας δὲ ταύτας ἦσάν τινες Ἕλληνες ὠχυρωμένοι ἐν τοῖς παρὰ τὸν ποταμὸν τῆς Καρυταίνης σπηλαίοις, ὅπου ἐλθόντες ἐχθροὶ τοὺς ἐπολιόρκησαν. Γενναίως ἀντέστησαν οἱ ἔγκλειστοι· ἐπιπεσόντων δὲ μετ' ὀλίγον καὶ ἄλλων ἔξωθεν Ἑλλήνων, παθόντες οἱ πολιορκηταὶ ἀπεμακρύνθησαν.

Ὁ δὲ Ἰβραήμης, καταισχυνθεὶς ἐν τῇ εἰς Μάνην στρατείᾳ του, ὥδευσε μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Τριπολιτσάν. Συνέπεσε νὰ ἑτοιμάζωνται οἱ Ἕλληνες εἰς προσβολὴν τῆς ἐχθρικῆς φρουρᾶς τοῦ Μακρυπλαγίου· ἀλλ' αἴφνης ἰδόντες τὰ ὑπὸ τὸν Ἰβραήμην στρατεύματα προχωροῦντα ἐπὶ τῶν πεδιάδων τοῦ Λεονταρίου καὶ τῆς Καρυταίνης παρήτησαν τὸ σχέδιόν των καὶ ἀπεμα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κρύνθησαν. Οἱ δὲ ἐχθροὶ εἰσῆλθαν, μηδενὸς ἐναντιουμένου, εἰς Τριπολιτσὰν φέροντες πολλὰς τροφάς.

Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης μετὰ τὴν πρὸς τὴν Καλαμάταν στρατείαν του ἐπανῆλθεν εἰς Ναύπλιον, ἔκλεισε καπηλεῖα καὶ καφενεῖα, ἐπειθανάγκασεν ὅλους τοὺς ὁπλοφοροῦντας νὰ τὸν ἀκολουθήσωσι, καὶ παραλαβὼν διακοσίους ἱππεῖς, τακτικοὺς καὶ ἀτάκτους, τοὺς ἐτοποθέτησεν ἐν Βερβένοις, ὅπου συνῆλθαν καὶ ἄλλοθεν ἄλλοι στρατιῶται. Οἱ Τοῦρκοι συνείθιζαν νὰ ἐξέρχωνται τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ νὰ περιφέρωνται χορτολογοῦντες ἢ τροφολογοῦντες. Τοῦτο παρατηρήσαντες οἱ ἐν Βερβένοις κατέ-
Ἰούλιος βησαν εἰς τὴν πεδιάδα τὴν νύκτα τῆς 18 Ἰουλίου, καὶ κατέλαβαν οἱ μέν, ἐν οἷς καὶ ὁ Νικήτας καὶ τὸ ἄτακτον ἱππικὸν ὑπὸ τὸν Χατζῆ-Μιχάλην, τὰς Ῥίζας, οἱ δέ, ἐν οἷς καὶ οἱ τακτικοὶ ἱππεῖς ὑπὸ τὸν Ἀλμεΐδαν, τὸ χωρίον Μεχμέταγαν καὶ ἐνέδρευαν.

Ὁ δὲ Ἰβραήμης, διατρίψας ἐν Τριπολιτσᾷ ἡμέρας τινὰς εἰς ἀνάπαυσιν τοῦ στρατεύματός του, ἐξεστράτευσε τὴν 18 διαιρέσας εἰς τρία τὸ στράτευμά του· καὶ τὸ μὲν ᾧδευσε κατὰ τὸ Νούδιτιον, τὸ δὲ κατὰ τὴν Καντήλαν, τὸ δὲ πρὸς τὴν Καρύταιναν, ὅπερ καὶ ἠκροβολίσθη μετὰ τῶν περὶ τὸν Γενναῖον κατὰ τὰ λειβάδια τοῦ Ἀρκουδορρεύματος· ἁρπάσαντα δὲ καὶ τὰ τρία ἀνθρώπους, ζῶα καὶ τροφάς, ἐπανῆλθαν μετὰ δύο ἡμέρας εἰς Τριπολιτσάν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τρεῖς λόχοι Ἀράβων ὑπῆγαν ἀνυπόπτως πρὸς τὸ χωρίον Μεχμέταγαν, ὅπου ἐνέδρευαν Ἕλληνες. Ἰδόντες οὗτοι τοὺς ἐχθροὺς ἐρχομένους ἐφώρμησαν· ἔδραμαν καὶ οἱ κατέχοντες τὰς Ῥίζας, τοὺς ἐκύκλωσαν, ἐφόνευσαν ὑπερδιακοσίους καὶ ἐπῆραν δύο σημαίας καὶ ἓξ τύμπανα, ὀλίγην δὲ ζημίαν αὐτοὶ ἔπαθαν. Οἱ δ' ἐν Τριπολιτσᾷ, μαθόντες τὸ γεγονός, ἐξώρμησαν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἐπρόφθασαν ἀναβάντας τὰ ὄρη. Ἐπιστραφέντες δὲ εἰς τὴν πόλιν ἄπρακτοι, καὶ ἀκούσαντες ὅτι συνῆλθε στράτευμα ἑλληνικὸν εἰς Ἀλωνίσταιναν, ἐπεξῆλθαν οἱ μὲν κατ' εὐθεῖαν, οἱ δὲ διὰ τοῦ Λεβιδίου, ἔτρεψαν τὸ στράτευμα μετὰ μικρὸν ἀκροβολισμόν, καὶ μετὰ ταῦτα ὑπῆγαν ὅλοι ὁμοῦ εἰς Βυτίναν, τὴν ἔκαυσαν, καὶ ἐπανῆλθαν διὰ τοῦ Λεβιδίου εἰς Τριπολιτσάν. Μετὰ τὴν ἐπιδρομὴν ταύτην ἔπεσεν ὁ Ἰβραήμης εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ἁγίου Πέτρου, καὶ μὴ εὑρὼν ἀντίστασιν ἔκαυσε τὸ Καστρί, τὸν Ἅγιον Πέτρον, τὸν Ἅγιον Ἰωάννην, τὰ Καλύβια

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ κατέβη εἰς τὸ Ἄστρος· ἐκεῖ διήρεσε τὸ στράτευμά του εἰς τρία, καὶ τὸ μὲν ὥδευσε πρὸς τὴν Βαμβακοῦν κατὰ τὸν Μιστρᾶν, τὸ δὲ πρὸς τὴν Ἀράχωβαν, τὸ δὲ πρὸς τὴν Τσακωνίαν καὶ ἔκαυσε τὸν Πραστόν· ἐσκόπευαν δὲ νὰ συνεισβάλωσιν εἰς τὴν Μάνην.

Καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ Ἰβραήμης ἔκαιε καὶ ἔθυεν, ἔτυχε διατρίβων ὁ Νικήτας κατὰ τοὺς ἀντικρὺ τοῦ Ναυπλίου Μύλους ἔχων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του καί τινας τῆς φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, καὶ τὴν συστηθεῖσαν πρὸ ὀλίγου φάλαγγα τῶν Ἰώνων, καὶ τὸ σῶμα τῶν Ἑπτανησίων, ἔτρεξε κατόπιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ βλέπων αὐτὸν ἐπιστρέφοντα πανστρατιᾷ πρὸς τὸ Ἄστρος, ἔδραμε καὶ εἰσῆλθε μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς θέσεως ἐκείνης νεόκτιστον φρούριον, ὅπου ὡς εἰς ἀσφαλῆ τόπον εἶχαν καταφύγει χίλιαι διακόσιαι ψυχαί. Οἱ ἐχθροί, χίλιοι πεζοὶ καὶ τριακόσιοι ἱππεῖς, ἐφώρμησαν τὴν 4 αὐγούστου, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν· ἐφώρμησαν καὶ τὴν ἐπαύριον, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν ἐπίσης καὶ ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι· προσέβαλαν καὶ τὴν ἐπάνωθεν τοῦ Καστρίου μονὴν τοῦ Προδρόμου, ὅπου ἐνοσηλεύοντο ἀσθενεῖς καὶ τραυματίαι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖθεν ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι. Μετὰ τὴν διττὴν ταύτην ἀποτυχίαν, οἱ μὲν ἐπανῆλθαν εἰς Τριπολιτσάν, οἱ πλεῖστοι δὲ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἰβραήμη ἔπεσαν εἰς τὴν Λακεδαιμονίαν ἐπὶ σκοπῷ νὰ εἰσβάλωσι πάλιν εἰς τὴν Μάνην διὰ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ταϋγέτου· παρηκολούθουν δὲ αὐτοὺς δισχίλιοι Ἕλληνες ὑπὸ τὸν Νικήταν, τὸν Πλαπούταν καὶ τὸν Γενναῖον φονεύοντες καὶ ζωγροῦντες τοὺς ἀποκοπτομένους τοῦ στρατοπέδου καὶ περιφερομένους χάριν λεηλασίας. Τὴν δὲ 19 οἱ δισχίλιοι οὗτοι συνῆψαν μάχην μετά τινος ἀποσπάσματος χιλίων ἀτάκτων πεζῶν καὶ ἱππέων ἔν τινι στενοτοπίᾳ κατὰ τὸν Μπασαρᾶν· ἐφόνευσαν 50, ἐζώγρησαν 17, πολλοὺς ἵππους καὶ ἡμιόνους, καὶ ἀπέσπασαν τῶν χειρῶν αὐτῶν 40 αἰχμαλώτους, χιλιάδας αἰγοπροβάτων, καὶ 300 βόας. Οἱ ἐχθροὶ ἀπήντησαν ἐπὶ τῆς πορείας των ἄλλο ἀξιοσημείωτον πρόσκομμα. Ἐντὸς τοῦ πύργου τοῦ Μεχμέτμπεη ἐκλείσθησαν ὑπό τινα ἱερέα 30 Ἕλληνες, δώδεκα ἡμέρας ἐπολιορκήθησαν καὶ καθ' ἡμέραν ἐκανονοβολοῦντο, γενναίως ἐγκαρτεροῦντες· ἰδόντες δὲ ὅτι ὑπεσκάπτετο ὑπόνομος ἐξώρμησαν τὴν νύκτα ξιφήρεις διὰ μέσου τῶν πολυαρίθμων ἐχθρῶν· τρεῖς μόνον ἐφονεύθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ ἱερεύς.

Αὔγουστος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Προχωροῦντες δὲ οἱ ἐχθροὶ εἰς ὃν προέθεντο ὅρον, ἐπάτησαν τὴν 21 τὴν Μάνην, καὶ διελθόντες τὰ χωρία τῆς Ἀναβρυτῆς καὶ τοῦ Στορτσᾶ διέβησαν τὴν ἐπὶ τοῦ Ταϋγέτου κακὴν Σκάλαν, πλησίον τῆς ἐπαρχίας Ἀνδρουβίστης· ἀλλὰ εὑρόντες ἀντίστασιν ὠπισθοδρόμησαν, καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ηὐλίσθησαν ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Μαχμούτμπεη· ἐκεῖθεν ἐστράτευσαν τὴν ἐπαύριον καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ στόμιον τοῦ Εὐρώτα. Ἐνδιατρίψαντες δὲ δύο ἡμέρας ἀνέβησαν τὰ Μπαρδουνοχώρια καὶ ἔπεσαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Μαλευρίου, καίοντες κωμοπόλεις καὶ χωρία. Θέλοντες δὲ νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Μάνης, ὥδευσαν τὴν 27 πρὸς τὸ χωρίον Μανιάκοβαν. Ἐκεῖ εὑρεθέντες ὁ Παναγιώτης Κοσονάκος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐκλείσθησαν ἐντός τινων οἰκιῶν πολεμοῦντες γενναίως. Ἦλθαν μετ' ὀλίγον εἰς βοήθειάν των καί τινες ἄλλοι ὑπὸ τὸν Γεωργάκην Μαυρομιχάλην περιφερόμενον ἐπὶ στρατολογίᾳ· ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ ἦσαν πολλοὶ καὶ ἡ θέσις ὄχι τόσον ὀχυρά· ὅλοι δὲ οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν περὶ τὸν Μαυρομιχάλην, ἦσαν μόλις 300· διὰ τοῦτο ἀφήσαντες τὸ χωρίον μετέβησαν εἰς ἄλλην παραπλήσιον ὀχυρωτέραν θέσιν. Κυριεύσαντες οἱ ἐχθροὶ τὸ χωρίον ὥρμησαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην θέσιν καὶ ἐπολέμησαν τοὺς ἐκεῖ μέχρι τῆς ἑσπέρας, καθ' ἣν, φανέντος τοῦ Ἡλία Κατσάκου μετὰ 300 ἐκλεκτῶν ἐπιπεσόντων ὄπισθεν, ὠπισθοδρόμησαν καὶ ἐπανῆλθαν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Πασαβᾶ, ἐπὶ σκοπῷ νὰ ὁδεύσωσιν εἰς τὰ χωρία Σκυφιάνικα καὶ Πολυάραβον· ἀλλὰ φοβούμενοι μὴ πάθωσι καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἐδίσταζαν. Ἐν μέσῳ δὲ τοῦ δισταγμοῦ των Μπόσινάς τις ἐκ τῶν δευτερευόντων ὁπλαρχηγῶν τῆς Μάνης, παρακολουθῶν τοὺς ἐχθροὺς ὡς προσκυνήσας, ἀνεδέχθη, ἄλλος Ἐφιάλτης, νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ εἰς τὰ ῥηθέντα χωρία διά τινος ἀγνώστου μονοπατίου. Ἐπὶ τοῦ μονοπατίου τούτου κεῖται τὸ χωρίον Δέσφινα, ἐντὸς δὲ τοῦ πύργου τοῦ χωρίου ἦσαν οἱ περὶ τὸν Θεοδωρῆν Σταθάκον. Οἱ ἐχθροὶ ἀπέκλεισαν τὸν πύργον, καὶ ὁ Μπόσινας ἐφώναζε μακρόθεν λέγων, «Παραδοθῆτε, συμπέθερε Σταθάκε, εἰς τὸν αὐθέν-» την τῆς Μάνης· θὰ χαθῆτε ὅλοι »· « καὶ ποῖος μᾶς ἐγγυᾶται » ὅτι δὲν θὰ κακοπάθωμεν, ἂν προσκυνήσωμεν; » ἀπήντησεν ὁ Σταθάκος. « Ἐγὼ συμπέθερε », εἶπεν ὁ Μπόσινας· « κύτταξε μὴ » μᾶς φάγουν μὲ ἀπιστιάν », ἐπανέλαβεν ὁ Σταθάκος· « μὴ φο-» βᾶσθε», ἀπεκρίθη ὁ Μπόσινας, « ἐγὼ σᾶς δίδω τὸν λόγον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» μου, ἐγὼ σᾶς ἔχω εἰς τὸν λαιμόν μου ». « Σὲ πιστεύω, συμ- » πέθερε », ἐφώναξεν ὁ Σταθάκος, « ἔλα κ' ἔπαρε τὰ ὅπλα μου ». Ἔτρεξεν ὁ Μπόσινας νὰ ἐπάρῃ τὰ ὅπλα, καὶ ὁ Σταθάκος τὸν ἐτουφέκισε καὶ τὸν ἐφόνευσεν. Ἰδόντες οἱ Τοῦρκοι τὸν τόσον χρήσιμον φίλον φονευθέντα ὥρμησαν εἰς τὸν πύργον, τὸν ἔκαυσαν καὶ συνέκαυσαν καὶ ὅλους τοὺς ἐν αὐτῷ. Ἐν τοσούτῳ τὰ συμβάντα ταῦτα ὠφέλησαν, διότι φέροντα προσκόμματα εἰς τὴν ταχεῖαν πορείαν τῶν ἐχθρῶν ἔδωκαν καιρὸν τοῖς ἐν Πολυαράβῳ νὰ ἑτοιμασθῶσιν εἰς ἀντίστασιν. Τὴν δὲ 28 ἔφθασαν οἱ ἐχθροὶ εἰς Πολυάραβον· τριακόσιοι ἦσαν κατ' ἀρχὰς οἱ ὑπερασπισταί του· ἀλλ' ἦλθαν μετὰ ταῦτα εἰς ἀντίληψιν αὐτῶν ὁ Τσαλαφατῖνος καὶ ὁ Γιατράκος καὶ μετ' ὀλίγον καὶ ὁ Γεωργάκης Μαυρομιχάλης καὶ ὁ Ἡλίας Κατσάκος, καὶ ἔγειναν ὅλοι δισχίλιοι. Μάχης δὲ κρατερᾶς γενομένης, ἔτρεψαν οἱ ὀλίγοι τοὺς πολυαρίθμους ἐχθροὺς κακῶς ἔχοντας· διακόσια ἐχθρικὰ πτώματα ἔμειναν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, καὶ ἑπτὰ ἐζωγρήθησαν. Ἐφονεύθησαν δὲ καὶ ἐννέα Ἕλληνες, καὶ ἄλλοι τόσοι ἐπληγώθησαν. Ἀξιοσημείωτον τὸ ἑξῆς γυναικεῖον ἀρίστευμα· Ἡ Ἑλένη Ἀναειπόνυμφη, βαστῶσα τὰ δύο ἀνήλικα τέκνα της καὶ καταδιωκομένη ὑπό τινος Αἰγυπτίου, ἔφευγε πρὸς τὸ ὄρος τοῦ Πολυαράβου. Ἐπὶ τῆς φυγῆς ἐλύθη ἡ μακρὰ ζώνη της· ὁ Αἰγύπτιος ἔδραξε τὴν συρομένην ἄκραν καὶ ἐπροσπάθει νὰ κρατήσῃ τοιουτοτρόπως τὴν φεύγουσαν· ἀλλ' αὕτη, ἀφήσασα κατὰ γῆς τὰ τέκνα, ἔδραξε τὴν ἄλλην ἄκραν, ὅπου εὑρίσκετο δεδεμένος ὁ θησαυρός της, δέκα δίστηλα· αἰσθανθεῖσα δὲ ὅτι ἡ ζώνη ἐτεντώθη, ἀπέλυσεν αἴφνης τὴν ἄκραν καὶ πεσόντα ὕπτιον τὸν Αἰγύπτιον ἐτραυμάτισε διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ λόγχης, καὶ ἔσωσεν ἑαυτήν, τὰ τέκνα καὶ τὸν θησαυρόν.

Ἡττηθέντες καὶ φυγόντες ἐκεῖθεν οἱ ἐχθροὶ κατέβησαν τὴν αὐτὴν ἐσπέραν εἰς τὰ πεδινὰ τοῦ Μαλευρίου, τὴν ἄλλην εἰς Ἕλος, καὶ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τοῦ σεπτεμβρίου ἐπανῆλθαν **Σεπτέμβριος** κατησχυμένοι διὰ τοῦ Μιστρᾶ εἰς Τριπολιτσάν. Χάρις εἰς τὴν ἀνδρίαν τῶν Μανιατῶν, εἰς τὸ ἔνθερμον καὶ ἀκάματον ζῆλον τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν καὶ εἰς τὸ δύσβατον καὶ τραχὺ τοῦ τόπου, δὶς ἐπάτησε τὴν Μάνην, καὶ δὶς κατησχύνθη ἐνώπιον ὀλίγων ὁ Ἰβραήμης· ἀπένιψαν καὶ οἱ Μανιᾶται τὸν ῥύπον τῆς πρὸ τῆς ἐχθρικῆς εἰσβολῆς ἀδιαφορίας των.

Ἐπιστρέψας δὲ ὁ Ἰβραήμης εἰς Τριπολιτσὰν ἐξεστράτευσεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκ νέου τὴν 8, καὶ φθάσας εἰς Δάραν ἄφησεν ἐκεῖ ἓν σῶμα εἰς συγκομιδὴν τροφῶν καὶ καταστροφὴν τῶν πέριξ χωρίων· αὐτὸς δέ, παραλαβὼν τὸ πλεῖστον τοῦ στρατεύματος εἰσέβαλε τὴν 18 εἰς τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων, Κατσάνην καὶ Λιβάρτσι, καὶ ἐστρατοπέδευσε κατὰ τὴν Ποταμιάν. Μαθὼν τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ὁ Λεχουρίτης, παρέλαβε τοὺς κατέχοντας τὴν θέσιν τοῦ ἁγίου Γεωργίου στρατιώτας του καὶ ὅσους ἄλλους ἐδυνήθη, ἔδραμεν εἰς Σωποτόν, καὶ συνάξας τοὺς χωρικοὺς κατέλαβε τὰς δύο θέσεις, ἅγιον Ἀθανάσιον καὶ Χόβολην, δι' ὧν ἐδύνατο ὁ ἐχθρὸς νὰ εἰσβάλῃ εἰς Σωποτόν. Τὴν αὐγὴν τῆς 14 ἐφάνησαν κατὰ τὴν Χόβολην 250 ἱππεῖς, ἀλλὰ προσβληθέντες ἐστράφησαν εἰς τὸ στρατόπεδον· τὴν δὲ ἐπιοῦσαν νύκτα ὑπῆγκν 500 εἰς Τριπόταμον, καὶ δὲν ηὗραν ἀντίστασιν· καί τινες μὲν αὐτῶν, ἐμβάντες εἴς τι νεοκτισθὲν μοναστήριον, ἐφόνευσαν τὸν κτήτορα αὐτοῦ καὶ ἄλλους ἱερωμένους καὶ λαϊκούς, τινὲς δὲ ἀνέβησαν εἰς Βερσόβι, ἀλλ' εὑρόντες ἀντίστασιν δὲν εἰσῆλθαν· ἀντίστασιν ἐπίσης ηὗραν καὶ ἄλλοι ἐξ αὐτῶν θελήσαντες νὰ πατήσωσι τὴν Νάσιαν καὶ τὸ Σκοῦπι. Τὴν δὲ 15 χίλιοι ἐχθροί, πεζοὶ καὶ ἱππεῖς, ἐφάνησαν πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ Μοστιτσίου καὶ τοῦ Κλητορίου· καὶ ὀλίγοι μὲν αὐτῶν ἐπρόφθασαν καὶ ἐμβῆκαν εἰς Κλητόρι, καὶ λεηλατήσαντες ὀλίγας οἰκίας ἀνεχώρησαν, οἱ δὲ λοιποὶ εὑρόντες ἔμπροσθέν των τοὺς περὶ τὸν ἀκάματον Λεχουρίτην, ἀφήσαντας τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον καὶ μεταβάντας ἐκεῖ, ἐμποδίσθησαν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς Μοστίτσι. Οἱ ἐχθροὶ ἐπροχώρησαν εἰς τὸ γεφύρι τοῦ Ἀμπήμπαγα, ἀλλ' εὑρόντες τὴν θέσιν ἐκείνην προκατειλημμένην, ἐπέστρεψαν εἰς Καρνέσι ἄπρακτοι. Τὴν δὲ 18 ἐστράτευσαν πρὸς τὴν Χόβολην, ἀλλ' ἐπολεμήθησαν καὶ κατεδιώχθησαν. Τὴν δὲ ἐπιοῦσαν ἐκίνησαν ἐπὶ τοὺς ἀπομείναντας κατὰ τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον· τρὶς ἐφώρμησαν, ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τοὺς σαλεύσωσι· πεσόντες τελευταῖον πεζοὶ καὶ ἱππεῖς, τακτικοὶ καὶ ἄτακτοι, ὡς τυφλοί, τοὺς ἔτρεψαν καὶ εἰσῆλθαν εἰς Σωποτόν. Οἱ Ἕλληνες, τρέξαντες δρομαίως, ἐφάνησαν αἴφνης κατὰ τὸν ἅγιον Γεώργιον· ἐκεῖθεν ἐτουφέκισαν σφοδρῶς τοὺς ἐν Σωποτῷ καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ἐξέλθωσι μηδεμίαν φθάσαντας νὰ καύσωσιν οἰκίαν. Οἱ Ἕλληνες ἔμειναν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ κατέλαβαν καὶ τὴν τοῦ ἁγίου Νικολάου ἀντικρὺ τοῦ Σωποτοῦ. Τὴν δὲ 30 τὸ πρωὶ ὥρμησαν χίλιοι ἐχθροὶ καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπάτησαν ἐκ νέου τὸ Σωποτόν· ἐπάτησάν τινες αὐτῶν καὶ τὴν ἁγίαν Βαρβάραν, ἀλλ' ὀλίγην ὥραν ἐνδιέμειναν ἀποδιωχθέντες· ἐπάτησαν ὅμως ἄλλα χωρία, ἔκαυσαν τὸ Βεζίνι, τὴν Νάσιαν καὶ τὸ Σκοῦπι· ὑπῆγαν καὶ εἰς Βερσίτσι, ὅθεν ἀπεκρούσθησαν. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἔφθασεν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ τὸ ἐν Δάρᾳ ἀπομεῖναν καθ' ὁδὸν σῶμα, ἀφ' οὗ ἠφάνισε καὶ ἐκεῖνο πολλὰ χωρία. Συνάξαντες δὲ οἱ ἐχθροὶ πολλοὺς καρποὺς ἀπεσκήνωσαν τὴν 26 ἐκ τῆς Ποταμιᾶς, μετέβησαν εἰς Λοῦστραν, ἐσύναξαν καὶ ἐκεῖ καρπούς, καὶ καύσαντες τὰ καθ' ὁδὸν χωρία, ἐπέστρεψαν τὴν 29 εἰς Τριπολιτσάν. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἐκίνησάν τινες αὐτῶν εἴς τινα τῶν δυτικῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας τοῦ Ἄργους, ὑπῆγαν εἰς Ἅγιον Γεώργιον, καὶ εἰς ἄλλα χωρία τῆς ἐπαρχίας Κορίνθου, καὶ καρπολογήσαντες ἐπανῆλθαν εἰς Τριπολιτσάν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπλησίαζεν ὁ χειμὼν καὶ οὐδαμοῦ ὑπῆρχεν ἀξιόμαχον στρατόπεδον ἑλληνικόν, ἄφησεν ὁ Ἰβραήμης ἐν Τριπολιτσᾷ δυνατὴν φρουράν, καὶ παραλαβὼν τὸ λοιπὸν στράτευμα κατέβη πρὸς τὰ μεσσηνιακὰ φρούρια καὶ ἔφθασεν εἰς Μοθώνην τὴν 2 νοεμβρίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΒ'.

Τὰ κατὰ θάλασσαν μέχρι τέλους τοῦ ἔτους. - Ἄφιξις εἰς Ἑλλάδα τοῦ ἀτμόπλου Καρτερίας, καὶ τῆς φρεγάτας Ἑλλάδος. - Φιλελληνισμὸς τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας - Σκανδαλώδης διαγωγὴ τοῦ αὐστριακοῦ ναυτικοῦ. - Ἐμφύλιος πόλεμος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κορίνθου. - Τὰ κατὰ τὴν Κρήτην.

ΛΗΓΟΝΤΟΣ δὲ τοῦ ἰουνίου ἐξέπλευσε τοῦ Ἑλλησπόντου ἡ πρώτη μοῖρα τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου ὑπὸ τὸν καπηταναμπεήν, καὶ τὴν 1 ἰουλίου εἰσέπλευσε τὸν λιμένα τοῦ Νεοκάστρου· συνίστατο δὲ ἐκ 2 δικρότων καὶ 20 φρεγατῶν, κορβεττῶν καὶ βρικίων. Τὴν δὲ τελευταίαν ἡμέραν τοῦ ἰουνίου ἐξέπλευσε καὶ ἡ δευτέρα μοῖρα ὑπὸ τὸν καπητάμπασαν· συνίστατο καὶ αὕτη ἐκ 2 δικρότων, 27 φρεγατῶν καὶ κορβεττῶν, καὶ 7 βρικίων, καὶ ἐσκόπευε νὰ παραλάβῃ ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Ἀσίας στρατεύματα καὶ νὰ τὰ ῥίψῃ εἰς τὴν Σάμον. Εἰς ματαίωσιν τῶν σχεδίων τούτων καὶ ἐπὶ τῇ θερμῇ αἰτήσει τῶν Σαμίων, ὑποσχεθέντων ἐν μέρει τὴν ἀναγκαίαν μισθοδοσίαν, ἐξέπλευσαν περὶ
Ἰούλιος τὴν 10 ἰουλίου τῶν λιμένων Ὕδρας καὶ Σπετσῶν 33 πολεμικὰ καὶ 8 πυρπολικὰ ὑπὸ τὸν Κολανδροῦτσον καὶ Σαχτούρην, καὶ τὴν 14 ἔφθασαν ἔξω τῆς Σάμου, καὶ συνήντησαν 14 τοῦ τουρκικοῦ στόλου· ἀλλ' οὐδ' ἐναυμάχησαν οὐδ' ἐκανονοβολήθησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ἡσύχασαν καὶ τὴν ἐπαύριον· δύο ὥρας δὲ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἠκροβολίσθησαν ὑπὸ τὸ Κωρύκιον, καὶ ἔῤῥιψαν οἱ Ἕλληνες εἰς δύο φρεγάτας δύο πυρπολικά, τὸ τοῦ Μουσοῦ καὶ τὸ τοῦ Σπαῆ, καὶ παρ' ὀλίγον νὰ τὰς καύσωσι· τόσον δὲ τὰ πληρώματα τῶν φρεγατῶν ἐφοβήθησαν, ὥστε πολλοὶ ἐῤῥίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ οἱ μὲν ἐπνίγησαν, οἱ δὲ συλληφθέντες ἐφονεύθησαν· μετὰ ταῦτα διεχωρίσθησαν οἱ στόλοι. Τὴν δὲ ἀκόλουθον ἡμέραν ἐφάνη ὁλόσωμος ὁ ἐχθρικὸς ἔξωθεν τῆς Χίου, καὶ ἰδὼν τὸν ἑλληνικὸν ὑπὸ τὸ Καρλοβάσι ἐπλησίασε πρὸ τῆς μεσημβρίας, καὶ ἐξέτεινεν ὑπὸ τὸ ἀκρωτήριον, Ἄμπελον, τὴν μίαν τῶν πτερύγων του πέραν τοῦ Καρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λοβασίου, καὶ ἀπέκλεισε δι' αὐτῆς, βοηθείᾳ τοῦ πνέοντος ὀλίγου ἀνέμου, τὸν ἑλληνικὸν στόλον ἐντὸς τοῦ πορθμοῦ· μετ' ὀλίγον ἤρχισε νὰ πνέῃ ἄνεμος ἀπόγειος, ὥστε τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, τὰ πρὸ ὀλίγου ὑπερήνεμα, εὑρέθησαν αἴφνης ὑπήνεμα καὶ ἐτράπησαν. Δοθέντος δὲ τοῦ σημείου ὥρμησαν τὰ πυρπολικὰ εἰς αὐτὰ φεύγοντα· ὡς ταχυπλοώτερον δὲ τὸ τοῦ Κανάρη προέπλευσε συνοδευόμενον ὑπό τινων πολεμικῶν, καὶ ἔχον ἔμπροσθέν του ἓν δίκροτον καὶ μίαν φρεγάταν. Ἐν ᾧ δὲ προσήγγιζε τὴν πρύμνην τῆς φρεγάτας, κανονοβολούμενον καὶ παρ' αὐτῆς καὶ παρὰ τοῦ παραπλέοντος δικρότου, μία σφαῖρα τοῦ διεπέρασε τὰ θαλασσεύοντα μέρη καὶ τὸ ἐβύθισεν, ὁ δὲ Κανάρης καὶ οἱ ναῦται ἐμβάντες εἰς τὸ ἐφόλκιον εὑρέθησαν ἐν μέσῳ δύο μεγάλων ἐχθρικῶν λέμβων· τρεῖς ἐφονεύθησαν καὶ δύο ἐπληγώθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ Κανάρης ἐλαφρῶς εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα. Ἡ ναυμαχία τῆς ἡμέρας ἐκείνης διήρκεσε μέχρι τῆς ἑσπέρας, καθ' ἣν κατέπλευσεν ὁ ἐχθρικὸς στόλος εἰς Μιτυλήνην, ὅπου διέμεινεν ἀργὸς ὁλόκληρον μῆνα. Τὴν δὲ 15 αὐγούστου ἀπέπλευσε, καὶ τὰ μὲν τῶν πλοίων αὐτοῦ κατέπλευσαν εἰς Σουατσίκι, τὰ δὲ εἰς Ἄσπρα χώματα. Ὁ δὲ ἑλληνικός, ἀδύνατος ὤν, παρετήρει μόνον τὰ κινήματά του. 37 μεγάλα ἐχθρικὰ πλοῖα ἔπλευσαν τὴν 18 πρὸς τὴν Χίον· τὰ δὲ ἑλληνικὰ ἠναγκάσθησαν ν' ἀράξωσιν ἐξ αἰτίας τῶν ἐναντίων ἀνέμων ὑπὸ τὴν Ἰκαρίαν. Τὴν 23 ἔφθασαν 20 ὑδραϊκὰ ὑπὸ τὸν Μιαούλην εἰς τὰ νερὰ τῆς Σάμου, ὅπου ἠῦραν καὶ τὰ λοιπά, ὥστε ἔγειναν ὅλα τὰ ἑλληνικὰ 53· καὶ τὰ μὲν ὑπὸ τὸν Μιαούλην ἠγκυροβόλησαν ὑπὸ τὴν Ἰκαρίαν, τὰ δὲ ὑπὸ τὸν Κολανδροῦτσον καὶ Σαχτούρην πρὸς τὸ νησίδιον τῆς Ὑψηλῆς. Τὴν 27 ἠνώθη πάλιν ὅλος ὁ ἑλληνικὸς στόλος καὶ ἔπλευσε πρὸς τὴν Χίον εἰς συνάντησιν τοῦ ἐχθρικοῦ· πυκνὴ ὁμίχλη ἐσκέπασε τὴν νύκτα ἐκείνην τὸν στόλον, καὶ ἐξ αἰτίας ταύτης διεσκορπίσθησαν τὰ πλοῖα, καὶ μόλις τὴν ἐπιοῦσαν περὶ τὴν ἑσπέραν συνήχθησαν ὅλα ἔμπροσθεν τῆς Μιτυλήνης. Ἐκεῖ ἠῦραν πλέοντα τὰ 2 δίκροτα καὶ 22 ἄλλα πλοῖα τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἐξ ὧν τὰ πλεῖστα φρεγάται. Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἠκροβολίσθησαν οἱ δύο στόλοι· τὴν δὲ ἐπαύριον ἔπλεεν ὁ ἐχθρικὸς πρὸς τὸ βόρειον στόμιον τοῦ πορθμοῦ, καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐσκόπευε ν' ἀπομακρυνθῇ· παρέπλεε καὶ ὁ ἑλληνικός· ἀλλ', ἀντὶ ν' ἀπομακρυνθῇ, ἐστράφη αἴφνης, ὥρμησε θαῤῥαλέως εἰς ὀλίγα ἑλληνικὰ πλοῖα προπλέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οντα, ἐπύδισεν ὅμως μετ' ὀλίγον ἰδὼν πλησιάζοντα τὰ ἄλλα. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐφώρμησε τὸ ὑπὸ τὸν Σπαῆν πυρπολικόν, ἀλλὰ κατετρυπήθη καὶ ἐβυθίσθη, οἱ δὲ ἐν αὐτῷ διεσώθησαν ὅλοι, ἐμβάντες εἰς τὸ ἐφόλκιον. Ἐβλάφθη καὶ τὸ καταρτιον τοῦ πυρπολικοῦ τοῦ Παρασκευᾶ. Ὁ ἄνεμος ἦτον ἄστατος καὶ ὀλίγος, καὶ τὸ πλοῖον τοῦ Σαχίνη, ὁ Μιλτιάδης, ἔτυχε νὰ εὑρεθῇ πλησίον ἑνὸς τῶν δύο δικρότων ἀπολειφθέντος τῶν λοιπῶν πλοίων τοῦ στόλου· τέσσαρας ὥρας ἐκανονοβολεῖτο καὶ ἀντεκανονοβόλει μονομαχῶν· κινδυνεύων δὲ νὰ βυθισθῇ, καὶ μὴ δυνάμενος ν' ἀπομακρυνθῇ, ἀντεῖχε γενναίως. Ἔβλεπαν τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα μακρόθεν, τὴν μονομαχίαν, ἀλλ', ἐπικρατούσης νηνεμίας, μόλις ἐπλησίασε τὸ τοῦ Λεμπέση. Ἐπὶ τέλους τὸ δίκροτον, προσκαλέσαν διὰ σημείου τὰς λέμβους τῶν ἄλλων πλοίων ἀπεμακρύνθη ῥυμουλκούμενον· ὁ δὲ Μιλτιάδης διῆλθε τὸν μακρὸν καὶ δεινὸν ἀγῶνα ἀβλαβὴς καὶ δεδοξασμένος. Οἱ στόλοι διέμειναν ὅλην τὴν νύκτα ἀπέναντι ὁ εἷς τοῦ ἄλλου· τὴν δ' ἐπιοῦσαν ἀντιπαρετάχθησαν λίαν πρωὶ καὶ ἐμάχοντο. Οἱ Τοῦρκοι ἐφάνησαν ἀνώτεροι ἑαυτῶν· διότι, ἀπόντος τοῦ ἀτόλμου Τοπάλη ἐπισκευάζοντος τὴν παθοῦσαν ναυαρχίδα του, ἐκυβέρνα τὸν στόλον ὁ ἔμπειρος καὶ τολμηρὸς Ταχήρπασας. Ἐν τῇ ἀκμῇ δὲ τῆς μάχης, ἐν ᾧ ἡ φέρουσα τὴν σημαίαν του φρεγάτα καὶ ἄλλα πλοῖα ἠγωνίζοντο νὰ ὑπερνεμίσωσι τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἐπιπέσωσι, βοηθοῦντος τοῦ ἀνέμου, ὁ Σπαῆς, ὁ ἀπολέσας τὴν προτεραίαν τὸ πυρπολικόν του, ἴθυνεν ἄλλο εἰς τὴν φρεγάταν· ἀλλ' ὑπὸ τὴν βολὴν τῶν κανονίων αὐτῆς ἔσπασαν τὰ καταρτιά του, καὶ οἱ πυρπολῆται κατέβησαν εἰς τὸ ἐφόλκιον ἐπὶ σκοπῷ νὰ καύσωσι τὸ πυρπολικὸν καὶ φύγωσιν· ἀλλ' ἰδόντες 2 ἐχθρικὰς λέμβους κινουμένας εἰς σύλληψιν αὐτοῦ ἀνέβησαν πάλιν ἐπὶ τοῦ καταστρώματός του καὶ τουφεκίζοντες τὰς ἀπεμάκρυναν. Πρὸς τὸ κέντρον δὲ τῆς γραμμῆς ἐπολέμουν ὁ ναύαρχος, ὁ Ῥαφαλιᾶς, ὁ Κριεζῆς, ὁ Παναγιώτας, ὁ Λεμπέσης καὶ ἄλλοι· ἦσαν παρ'αὐτοῖς καὶ τέσσαρα πυρπολικά, τὰ τοῦ Πολίτου, τοῦ Βώκου, τοῦ Μπούτη καὶ τοῦ Μπέσκου. Οἱ πυρπολῆται ἴθυναν καὶ τὰ τέσσαρα εἰς τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, ἀλλὰ τῶν δύο ἐβλάφθησαν τὰ καταρτια, τὸ πῦρ τοῦ ἐχθροῦ ἔκαυσε τὸ τρίτον, τὸ δὲ τέταρτον, τὸ τοῦ Μπέσκου, ἔπεσεν εἰς τὴν φρεγάταν καὶ ἐκόλλησεν, ἀλλ' ἐξεκόλλησε διὰ τῆς ἐπιτηδειότητος τοῦ πληρώματος αὐτῆς καὶ ἐκάη

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ αὐτὸ εἰς μάτην· τὴν δὲ Β'. ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ἔπαυσεν ἡ ναυμαχία. Γενναίως ὡς πάντοτε ἠγωνίσθη τὸ ἑλληνικὸν ναυτικὸν κατὰ τὰς δύο τελευταίας ναυμαχίας· ἀλλ' οὐδέποτε τὰ πλοῖά του καὶ τὰ πληρώματα ἔπαθαν τόσην ζημίαν. Ἑκατὸν ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν καὶ τὰ πλεῖστα τῶν πλοίων εἶχαν ἀνάγκην ἐπισκευῆς. Μεγάλην ζημίαν ὑπέστη καὶ ὁ ἐχθρικὸς στόλος· εἰσέπλευσε δὲ τὸν κόλπον τῆς Σμύρνης ἀπρόθυμος ἐξ ὅσων ἔπαθε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν ἀγῶνα. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐξέπλευσαν τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς ἐνίσχυσίν του ἐννέα φρεγάται.

Ἀφ' οὗ δὲ ἀπεμακρύνθη ὁ ἐχθρικὸς στόλος, καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐματαιώθησαν τὰ κατὰ τῆς Σάμου σχέδιά του, συνῆλθαν τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα εἰς Ψαρὰ καὶ ἐκεῖθεν ἐπανέπλευσαν τὰ πλεῖστα εἰς τὰ ἴδια. Ἔμεινε δὲ ὁ Μιαούλης μετὰ ἕνδεκα πολεμικῶν καὶ τριῶν πυρπολικῶν. Προπορευομένη ἡ ναυαρχὶς καὶ συνοδευομένη ὑπὸ δύο μόνον πολεμικῶν καὶ δύο πυρπολικῶν, τοῦ Ῥούφα καὶ τοῦ Πολίτη, εὑρέθη ἀΐφνης τὴν 25 σεπτεμβρίου ἔξωθεν τῆς Μιτυλήνης ἐν μέσῳ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἐκυκλώθη, ἔπαθε πολλὰς ζημίας, ἔσπασε τὸ πηδάλιόν της, καὶ ἠναγκάσθη νὰ ποδίσῃ καὶ ὑψώσῃ τὸ σημεῖον τῆς ἀποχωρήσεως εἰς ὁδηγίαν τῶν μακρόθεν ἐρχομένων ἄλλων πλοίων· καὶ τὰ μὲν τῆς συνοδίας της δύο πολεμικὰ τὴν παρηκολούθουν ἀπομακρυνομένην, τὰ δὲ δύο πυρπολικὰ δὲν ὑπήκουσαν, ἔδεσαν τὰ πανία των, καὶ ἀνέμεναν ὑπὸ τὸ ἀκρωτήριον τῆς ἁγίας Μαρίας τὰ ἐχθρικὰ ἁρμενίζοντα κατόπιν ὑπὸ λεπτὸν ἄνεμον. Ὁ Μιαούλης διέταξε τὰ παρακολουθοῦντα δύο πλοῖα νὰ στείλωσι τὰς λέμβους των εἰς ῥυμουλκίαν τῶν δύο πυρπολικῶν, ὑποθέσας ὅτι ἠργοπόρουν διὰ τὴν ὀλιγότητα τοῦ ἀνέμου. Ὁ Ῥούφας ἐπείσθη, καὶ ἐν ᾧ τὸ σκάφος του ἐῤῥυμουλκεῖτο, ἐχθρικὴ κανονία, πεσοῦσα ἐν τῷ ἐφολκίῳ του, ἐφόνευσε τρεῖς καὶ ἐπλήγωσε τέσσαρας· ἀλλ' ὁ Πολίτης δὲν ἠθέλησε νὰ ῥυμουλκηθῇ καὶ ἀπομακρυνθῇ μήτε νὰ λύσῃ τὰ πανία του, ὡς διετάχθη. Τοῦτο βλέποντες οἱ ἐχθροὶ ἐξεμάνησαν, ἐκύκλωσαν τὸ πλοῖόν του, καὶ ἐπειδὴ κονονοβολήσαντές το ἱκανὴν ὥραν μήτε νὰ τὸ βυθίσωσιν ἐδυνήθησαν μήτε νὰ τὸ καύσωσιν, ἔστειλαν εἰς ἅλωσιν αὐτοῦ εἴκοσι λέμβους· ἀλλ' ὁ Πολίτης, ἐμβὰς εἰς τὸ ἐφόλκιόν του φέρον ἓν κανόνι, ἔπεσεν ὡς τυφλὸς εἰς τὸ μέσον καὶ τῶν εἴκοσι, καὶ κανονοβολῶν καὶ τουφεκίζων ἠνάγκασε καὶ τὰς εἴκοσι νὰ ποδίσωσι.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τούτου δὲ γενομένου, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ πλοῖόν του, ἔλυσε τὰ πανία του, καὶ ἱστάμενος ἐπὶ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου του ἐν μέσῳ τόσων ἐχθρικῶν πλοίων, καὶ βαστῶν τὸ ξίφος εἰς τὴν δεξιάν, ἐφώναζε χλευάζων καὶ προκαλῶν τὸν στόλον ὅλον εἰς μάχην. Τοιουτοτρόπως ἀπεμακρύνθη θαυμαζόμενος καὶ παρ' αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν διὰ τὴν παραφρονα, οὕτως εἰπεῖν, τόλμην του. Ἀλλ' ὅ,τι δὲν ἔπαθε τὸ πλοῖον τοῦ Πολίτου, ἐκινδύνευσαν νὰ τὸ πάθωσι τὰ τοῦ Σαχίνη καὶ τοῦ Ζάκα. Ἐν ᾧ ἐκινδύνευε τὸ τοῦ Πολίτου, τὰ πλοῖα ταῦτα παρευρεθέντα ἔδραμαν εἰς σωτηρίαν του· ἀλλὰ μόλις ἐπλησίασαν, ἔπαυσεν ὁ λεπτὸς ἄνεμος, ὑφ' ὃν ἔπλεαν, καὶ εὑρέθησαν ἀκίνητα πλησίον τῆς ὀθωμανικῆς ναυαρχίδος καί τινος ἐχθρικῆς γολέττας· καὶ ἡ μὲν ναυαρχὶς ῥυμουλκουμένη, ἡ δὲ γολέττα κωπηλατουμένη ἔβαλαν καὶ τὰ δύο εἰς τὸ μέσον· καὶ τὸ μὲν τοῦ Ζάκα ὀλίγα παθὸν ἀπεμακρύνθη, τὸ δὲ τοῦ Σαχίνη, μὴ δυνηθὲν νὰ ἀπομακρυνθῇ, κατετρυπήθη κανονοβολούμενον· τόσῳ δὲ πλησίον εὑρέθη τῶν ἐχθρῶν, ὥστε οἱ ἐν αὐτῷ ἤκουαν αὐτοὺς κραυγάζοντας νὰ παραδοθῶσιν· ἀλλὰ δύο εὔστοχοι κανονίαι, ἡ μὲν ἀνατρέψασα μίαν τῶν ἐχθρικῶν λέμβων, ἡ δὲ κόψασα σχοινία τῆς ναυαρχίδος, ἔβαλαν τὸ πλήρωμα αὐτῆς εἰς ἀταξίαν, καὶ τοιουτοτρόπως ἐλυτρώθη ὁ κινδυνεύων Μιλτιάδης ῥυμουλκηθεὶς ὑπὸ τῶν εἰς ἀντίληψιν αὐτοῦ ἐλθουσῶν λέμβων τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν πλοίων· αὕτη ἦτον ἡ τελευταία ναυμαχία ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας ταύτης· καὶ ὁ μὲν ὀθωμανικὸς στόλος εἰσέπλευσεν, ἀρχομένου τοῦ νοεμβρίου τὸν Ἑλλήσποντον, οἱ δὲ περὶ τὸν Μικούλην ἐπανέπλευσαν εἰς τὰ ἴδια, διασωθείσης καὶ τρίτην φορὰν τῆς κινδυνευούσης Σάμου.

Ἡ δὲ ὑπὸ τὸν καπηταν‑άμπεην ὀθωμανικὴ μοῖρα διέμεινε τρεῖς ὁλοκλήρους μῆνας ἐν Νεοκάστρῳ. Τὴν δὲ 9 ὀκτωβρίου δύο φρεγάται αὐτῆς καὶ δώδεκα κορβέτται καὶ βρίκια κατέπλευσαν εἰς Ἁρμυρὸν καὶ Κυτριὰς ἐπὶ καταστροφῇ ἑνὸς καὶ μόνου σπετσιωτικοῦ πλοίου καὶ ἓξ πλοιαρίων τῆς Μάνης ἐκεῖ καταφυγόντων· ἀλλ' οὐδ' αὐτὰ ἐδυνήθησαν νὰ καταστρέψωσι καὶ ἐπανέπλευσαν εἰς Νεόκαστρον· μετ' ὀλίγον δὲ ἀνεχώρησεν ὁ καπηταν‑άμπεης εἰς Ἑλλήσποντον, ἀφήσας παρὰ τῷ Ἰβραήμη τινὰ τῶν πλοίων τῆς μοίρας ἐκείνης ὑπὸ τὸν Ῥιαλάμπεην.

Πρὸ πολλοῦ εὑρίσκετο ὁ κορινθιακὸς κόλπος ὑπεξούσιος τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐλευθέρως μετεκομίζοντο εἰς Σάλωνα, Δομβρέναν

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ Ψάθαν τροφαὶ καὶ πολεμεφόδια εἰς χρῆσιν αὐτῶν. Ὁ Χρῆστος Παληογιάννης καὶ ὁ Δημήτρης Μακρυγιάννης ἠγόρασαν ἐν Αἰγίνῃ ἐξ ἰδίων πολύκωπον ἀλιάδα, ἣν ὑπερισθμήσαντες ὥπλισαν ἐν τῷ κορινθιακῷ κόλπῳ, καὶ ἐμβιβάσαντες εἰς αὐτὴν μὲν 27 ναύτας, εἰς ἄλλα δὲ μικρὰ πλοιάρια 200 στρατιώτας, ἔπλευσαν ὅλοι ὁμοῦ εἰς τὸν λιμένα τῆς Δομβρένας, ὅπου ἐλλιμένιζαν ἑπτὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, ἐπὶ σκοπῷ νὰ κυριεύσωσί τινα ἐξ ἀπροόπτου, ἀλλ' ἀπέτυχαν καὶ ἔφυγαν. Τὴν νύκτα δὲ τῆς 17 σεπτεμβρίου ἔπλευσε μόνον ἡ ἁλιὰς εἰς τὸν λιμένα τῶν Σαλώνων, καὶ οἱ ναῦται αὐτῆς ἐπάτησαν αἴφνης μίαν ἐχθρικὴν γολέτταν 10 κανονίων καὶ τὴν ἐκυρίευσαν· δύο μόνον ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν καὶ ἑπτὰ ἐπληγώθησαν. Ἐξεμάνη ὁ Ἰβραήμης μαθὼν τὸ συμβάν, καὶ ἔστειλεν εἰς τὸν κόλπον ὁλόκληρον ναυτικὴν μοῖραν πρὸς τιμωρίαν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐξόντωσιν τῆς μικρᾶς δυνάμεώς των· ἀλλὰ τόση ἦτον ἡ ἀναξιότης τῆς μοίρας ταύτης, ὥστε, ἀφ' οὗ πέντε μῆνας διέμεινεν ἡ ἁρπαγεῖσα γολέττα ἐντὸς τοῦ κόλπου μηδὲν παθοῦσα, διεξέπλευσεν ἀσφαλῶς ἐν σκοτεινῇ νυκτὶ καὶ κατευωδώθη εἰς Αἴγιναν.

Τὴν 3 δὲ σεπτεμβρίου λίαν πρωὶ ἠκούσθη ἐν τῇ πόλει τοῦ Ναυπλίου ἀσυνήθης ἦχος τροχηλασίας ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ μετ' ὀλίγον ἠγκυροβόλησεν ὑπὸ ἀγγλικὴν σημαίαν τὸ πρῶτον αὐτόθι φανὲν ἀτμόπλουν, ἡ Καρτερία, 233 τόνων, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ὕψωσε τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν ὑπὸ τὸν κρότον τῶν κανονίων του, καὶ ἐδόθη τῷ κυβερνήτῃ αὐτοῦ Χάστιγγι ὁ βαθμὸς πλοιάρχου φρεγάτας. Ἀρχομένου δὲ τοῦ δεκεμβρίου κατέπλευσεν εἰς Αἴγιναν καὶ ἡ πρὸ πολλοῦ προσδοκωμένη φρεγάτα Ἑλλάς, 64 κανονίων, ἐφωδιασμένη δι' ὅλων τῶν ἀνκγκαίων, καὶ παρεδόθη ἐν πρώτοις κατὰ διαταγὴν τῆς κυβερνήσεως τοῖς τρεῖς ναυάρχοις, Ὕδρας, Σπετσῶν καὶ Ψαρῶν, καὶ ἐπὶ τέλους ἐτέθη ὑπὸ τὴν μοναδικὴν κυβέρνησιν τοῦ Μιαούλη· ἔφερε δὲ εἰς τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον ὁ ἐπ' αὐτῆς καταβὰς Κοντόσταυλος εἰς ἐξόφλησιν τῆς ἐν Ἀμερικῇ ληψοδοσίας του δίστηλα 18,000 μέγα δώρημα τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.

Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἀφίχθη εἰς Ναύπλιον ὁ συνταγματάρχης Εὐδέκος καὶ δώδεκα ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοί, σταλέντες εἰς ὑπηρεσίαν τῆς Ἑλλάδος παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας, ὅστις, ἀσπασθεὶς παῤῥησίᾳ καὶ ἐνθουσιωδῶς τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα, καθ' ὃν καιρὸν ἅπαντες οἱ συνάδελφοί του τὸν

Ψηφιακή Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπεδοκίμαζαν, τινὲς δὲ καὶ τὸν κατέτρεχαν, τὸν ἐξύμνει ὡς ποιητής, καὶ τὸν ἐξεικόνιζεν ὡς φιλότεχνος ἐν μιᾷ τῶν στοῶν τοῦ Μονάχου.

Ἐγνωστοποιήσαμεν ἤδη τὰ τῆς μέχρι τοῦδε πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαγωγῆς τοῦ αὐστριακοῦ ναυτικοῦ· ἐρχόμεθα νὰ γνωστοποιήσωμεν τώρα καὶ τὰ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ὑπεράλλοτε σκανδαλώδη.

Πολλὰ κακά, καὶ πολλάκις ἄδικα, ἔπασχαν τὰ ὑπὸ οὐδετέραν σημαίαν πλοῖα παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ τρὶς χειρότερα ἔπασχαν τὰ ὑπὸ τὴν αὐστριακήν· διότι αὐτόχρημα Τούρκους ἐθεώρουν οἱ Ἕλληνες τοὺς αὐστριακοὺς καὶ ἄδικον δὲν εἶχαν· διὰ τοῦτο οἱ μὲν ἔχαιραν, οἱ δὲ ἀδιαφόρουν ἐπὶ τῇ βλάβῃ αὐτῶν. Ἀναιδὴς ἦτον, ὡς ἀπεδείξαμεν, ἡ διαγωγὴ τοῦ πολεμικοῦ τῆς Αὐστρίας ναυτικοῦ, ἀλλ' ἀναιδέστεραι αἱ ἀπαιτήσεις του. Ὁ Ἀκούρτης δὲν ἐσυστέλλετο ν' ἀπαιτῇ ἀποζημιώσεις καὶ δι' αὐτὰ τὰ ὑπὸ αὐστριακὴν σημαίαν πλοῖα τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ συνοδίᾳ τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου ἐπὶ τῆς ναυμαχίας τοῦ Καφηρέως ἁρπαγέντα ὡς φέροντα πρὸς τοὺς ἐχθροὺς πολεμικὰ παρεμπορεύματα, οὐδ' ἔπαυε νὰ βλάπτῃ ἀναιδῶς ὅσον ἐδύνατο τοὺς Ἕλληνας. Μεσοῦντος τοῦ ἰουνίου, ἔπλεαν πρὸς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Μιτυλήνης δύο ἑλληνικὰ πλοῖα εἰς κατασκόπευσιν τοῦ ἐχθροῦ. Παρατηρήσαντα τὰ πλοῖα ταῦτα ὅτι προσήρχετό τις κορβέττα ὑπὸ σημαίαν τουρκικὴν ἀνεκώχευσαν ἕτοιμα εἰς πόλεμον· ἀλλ' ἡ κορβέττα πλησιάσασα κατεβίβασε τὴν τουρκικὴν σημαίαν, ὕψωσε τὴν αὐστριακήν, καί, μηδαμῶς εἰς λόγους μετὰ τῶν ἑλληνικῶν πλοίων ἐλθοῦσα, ἐπέρριψε πεπυρωμένας σφαίρας καὶ δὲν ἔπαυσε σφαιροβολοῦσα, ἕως οὗ ἀπεμακρύνθησαν. Τοιαύτη διαγωγὴ παρώργιζε τοὺς περὶ τῶν ὅλων ἀγωνιζομένους Ἕλληνας κατὰ τῶν ὑπὸ αὐστριακὴν σημαίαν ναυτιλλομένων, οἵτινες, ἀδίκως ἢ δικαίως πάσχοντες, ἐπεκαλοῦντο μεγάλῃ φωνῇ ἐπὶ τῷ εἰς τὰ ἴδια ἐπαναπλῷ τὴν ἀντίληψιν τῆς κυβερνήσεώς των· αὕτη δέ, ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἱκανοποιήσῃ τοὺς παθόντας καὶ προστατεύσῃ τὴν σημαίαν της, ἔστειλε τὸ θέρος τοῦτο εἰς τὸ Αἰγαῖον ὅλον σχεδὸν τὸν στόλον της ὑπὸ τὸν ναύαρχον Παυλούκην. Ὁ στόλος οὗτος, ἐξ ἑνὸς δικρότου, μιᾶς φρεγάτας, μιᾶς κορβέττας καὶ δύο γολεττῶν, ἀντὶ νὰ πλεύσῃ ἐν πρώτοις ὅπου ἔβρευεν ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, καὶ ζητήσῃ ἱκανοποίησιν, καὶ ἂν δὲν εἰσηκούετο, τότε νὰ

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πράξῃ ὅ,τι ἐμελέτα, ἔπλευσε κατ' εὐθεῖαν εἰς Μύκωνον, ἀπεβίβασε 500 στρατιώτας καὶ πυροβολιστάς, καὶ ἀπήτησε ποσότητά τινα χρημάτων, ἣν καὶ ἔλαβεν εἰς ἀποζημίωσιν αὐστριακοῦ πλοίου πειρατευθέντος, ἀπειλήσας ὅτι θὰ ἔκαιε τὴν πόλιν. Ἐν ᾧ δὲ διέτριβεν ἐκεῖ, ἠγκυροβόλησεν ἀνυπόπτως ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸ ἑλληνικὸν τακτικὸν πολεμικὴ γολέττα. Ὁ πλοίαρχος αὐτῆς, Δεκρόζης, ἀφίχθη ἀμέσως κατὰ τὴν τάξιν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ αὐστριακοῦ ναυάρχου. Ὁ ναύαρχος, γνώριμος αὐτοῦ, τὸν ὑπεδέχθη εὐνοϊκῶς καὶ τὸν ἐκάλεσεν εἰς τὸ γεῦμα· ἀλλ' ἐν ᾧ τὸν ἐφίλευεν, ἔστειλεν ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ τὰς λέμβους, ἐκυρίευσε τὴν γολέτταν καὶ διεμοίρασε τοὺς ἀξιωματικούς της εἰς διάφορα τῶν πλοίων τοῦ στόλου· ἐξετάσας δὲ τὸ ἡμερολόγιον καὶ τὰ ἔγγραφα, καὶ εὑρὼν τὰ πάντα ἐν τάξει, ἀπέλυσε τὸ πλοῖον, τὸν πλοίαρχον καὶ τοὺς ἀξιωματικούς· συγχρόνως ἔκαυσεν ὡς λῃστρίδα μίστικον εὑρεθὲν ἐκεῖ, καὶ κατὰ παραγγελίαν τοῦ Χαμιλτῶνος ἐφοπλισθὲν εἰς καταδίωξιν πειρατῶν. Τὴν δὲ 9 ἰουλίου ἀφίχθη εἰς Τῆνον, ὅπου εὑρίσκοντο δύο πολεμικὰ πλοῖα ἑλληνικὰ ἐν ὑπηρεσίᾳ τῆς ἐπὶ τῆς εἰσπράξεως τοῦ βιαίου δανείου ἐπιτροπῆς, τὸ μὲν τοῦ Λαλεχοῦ, τὸ δὲ τοῦ Κυριακοῦ, καὶ τὴν ἐπαύριον καλέσας εἰς τὸ δίκροτον τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοὺς πλοιάρχους, τοῖς ἐδηλοποίησεν ὅτι ἐθεώρει τὰ ἐν ἐθνικῇ ὑπηρεσίᾳ ἐκεῖνα πλοῖα ὡς ἐθνικά, καὶ ὅτι εἶχεν ἀπόφασιν νὰ τὰ κατάσχῃ δι' ἃ ἔπραξαν ἄλλοι Ἕλληνες ἀδικήματα μὴ σεβασθέντες τὴν σημαίαν τοῦ αὐτοκράτορός του. Ἀπήντησεν ἡ ἐπιτροπή, ὅτι τὰ πλοῖα ἦσαν κτήματα ἰδιωτῶν· ὅτι διὰ τοιαύτης πράξεως ἠδικεῖτο τὸ ἔθνος, ἐλαττουμένης τῆς μικρᾶς ναυτικῆς δυνάμεώς του ἐν καιρῷ κινδύνου· ὅτι μὴ ἔχουσα τὴν ἐκτελεστικὴν ἐκείνην δύναμιν δὲν ἐδύνατο ἡ ἐπιτροπὴ νὰ εἰσπράξῃ τὸ δάνειον· ὅτι ἂν εἶχεν ὁ ναύαρχος ἀπαιτήσεις ἀποζημιώσεων ὤφειλε νὰ τὰς γνωστοποιήσῃ τῇ ἑλληνικῇ κυβερνήσει καὶ ὅτι οὐδεὶς τῶν ἄλλων ναυάρχων, ἐχόντων παρομοίας, ἐπεχείρησέ ποτε τοιοῦτόν τι εἰς βλάβην ὅλου τοῦ ἔθνους. «Αἰσθάνομαι ὅσα λέγετε», ἀπεκρίθη ὁ Παυλούκης, «καὶ λυποῦμαι ὡς ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς ναύαρχος αὐστριακὸς » ὀφείλω ν' ἀναγκάσω τοὺς Ἕλληνας νὰ ὑπολήπτωνται τὴν » αὐλήν μου»· καὶ ταῦτα εἰπών, ἔστειλε λέμβους ὡπλισμένας καὶ ἐκυρίευσε τὰ δύο ἑλληνικὰ πλοῖα· τὴν δὲ ἐπαύριον ἐζήτησεν εἰς ἐξαγορὰν αὐτῶν ὅσα χρήματα ἀπήτει εἰς ἀποζημίωσιν·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ τὸ μὲν τοῦ Κυριακοῦ ἐξηγοράσθη αὐθημερόν, τὸ δὲ τοῦ Λαλεχοῦ μετὰ ταῦτα. Τὴν δὲ ἐπαύριον, καθ' ἣν ἔτυχε νὰ διαβῇ ἐκεῖθεν ἡ πλέουσα πρὸς τὴν Σάμον μοῖρα τοῦ Σαχτούρη, ἐπέρασεν ἀπέμπροσθεν τῆς πρώρας τῆς αὐστριακῆς ναυαρχίδος, ἑκατὸν ὀργυιὰς μακρὰν αὐτῆς, τὸ πλοῖον τοῦ Φωκᾶ, ὁ Θεμιστοκλῆς, ἀνῆκον εἰς τὴν ῥηθεῖσαν μοῖραν. Ὕβριν ἐθεώρησεν ὁ Παυλούκης τὴν τοιαύτην πορείαν τοῦ ἑλληνικοῦ πλοίου ἀπέμπροσθεν τῆς πρώρας του, ὕψωσεν ἀμέσως σημεῖά τινα, καὶ εὐθέως ὅλος ὁ στόλος ἐκανονοβόλησε τὸν αὐθάδη Θεμιστοκλῆ ὡς ἐχθρικὸν πλοῖον, καὶ ἐπιῤῥίπτων πεπυρωμένας σφαίρας καὶ βομβίδας τοῦ ἐτρύπησε τὰ δύο κατάρτια, ἔσπασε τὴν πρύμνην τῆς λέμβου του, καὶ τὸ πλοῖον ἠναγκάσθη νὰ ποδίσῃ εἰς Σύραν πρὸς ἐπισκευὴν καὶ ἐμποδίσθη ἀπὸ τῆς εἰς βοήθειαν τῆς κινδυνευούσης Σάμου ἐκστρατείας. Ὁ Παυλούκης, ἀφ' οὗ διὰ τοιούτους λόγους ἐκολόβωσε τὸ ἑλληνικὸν ναυτικὸν κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην ὥραν, εἰδοποίησεν ἐγγράφως ὄχι τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, ὡς ὤφειλεν, ἀλλὰ τοὺς προκρίτους τῆς Ὕδρας, περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς του· δὲν ἐσκόπευε, τοῖς εἶπε, νὰ ἐπιφέρῃ βλάβην ἢ ἐνόχλησιν οἱανδήποτε εἰς ἑλληνικὰ πλοῖα, μικρὰ ἢ μεγάλα, καταγινόμενα εἰς ἐμπόριον ἢ εἰς ἁλιείαν, μηδὲ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἔνοπλα τὰ ἔχοντα τακτικὰ τῆς κυβερνήσεώς των ἔγγραφα, ἂν δὲν ἔβλαπταν πλοῖα ὑπὸ αὐστριακὴν σημαίαν, ἂν δὲν ἐνόχλουν ἢ δὲν ἥρπαζαν τὰ πλέοντα ὑπὸ πολεμικὴν συνοδίαν, καὶ ἂν περιωρίζοντο εἰς τὸ νὰ κρατῶσι μόνον τὰ φέροντα ἀπηγορευμένα ἐν καιρῷ πολέμου εἴδη, ὁσάκις ταῦτα ἀπεπειρῶντο νὰ εἰσέρχωνται εἰς ἀποκλεισμένους ὑπὸ ἑλληνικῶν πλοίων τουρκικοὺς λιμένας. Κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς κοινοποιήσεως ταύτης, δι' ἧς τὸ δικαίωμα τοῦ κρατεῖν τὰ ὑπὸ αὐστριακὴν σημαίαν φορταγωγὰ πλοῖα περιωρίζετο μόνον εἰς τὰ παραβιάζοντα τοὺς ἀποκλεισμούς, ἐπετρέπετο νὰ μεταφέρωνται ὑπὸ τὴν σημαίαν ταύτην ἀνεπηρεάστως στρατεύματα τουρκικὰ πρὸς ἀπόβασιν εἰς οἱονδήποτε ἑλληνικὸν μέρος, πολεμεφόδια, τροφαί, ἀποσκευαί, ἢ χρήματα, εἰς τουρκικὰ στρατόπεδα, καὶ πᾶσα τουρκικὴ ἰδιοκτησία, ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Ἐκοινοποίησε δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ ναύαρχος, ὅτι ἐθεώρει ἔνοχον καὶ ἀξιόποινον ὅλην τὴν νῆσον ἐξ ἧς ἔπλεε πειρατικόν τι πλοῖον· καὶ ταῦτα ἐκοινοποίει, ἐν ᾧ οὔτε αὐτὸς οὔτε ἄλλος τις ἠγνόει, ὅτι πλήθη τῶν καταστραφέντων λαῶν, συγκεντρω-

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θέντα εἰς τινας νήσους, ἀναγκαζόμενα νὰ ζῶσιν ἐπὶ τῇ ῥομφαίᾳ των, καὶ ἰσχυρότερα τῶν φιλησύχων κατοίκων τῶν νήσων ἐκείνων, ὄχι μόνον δὲν ὑπήκουαν τὴν τοπικὴν Ἀρχήν, ἀλλὰ καὶ κατεπίεζαν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐντοπίους. Ὑπὸ τοιούτους ὅρους προθέμενος ὁ Παυλούκης νὰ ἐνεργήσῃ τὰ τῆς ἀποστολῆς του, ἀνεχώρησεν ἐκ Τήνου, ἀφ' οὗ ἔπραξε τὰ ἀνωτέρω· ἀλλά, πρὶν ἀναχωρήσῃ, ἔγεινεν αὐτοχειροτόνητος προστάτης τῶν τοῦ δυτικοῦ δόγματος πολιτῶν Ἑλλήνων καὶ τιμωρὸς αὐθαίρετος αὐτῶν, καὶ προειδοποίησεν ἐγγράφως τοὺς προκρίτους τῆς νήσου ὅτι, ἂν ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του ἐκακοποιοῦντο ἢ ἐζημιοῦντο οἱ καθολικοί, αὐτὸς ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ του ὄχι μόνον θὰ ἱκανοποίει τοὺς παθόντας καὶ ζημιωθέντας, καὶ θὰ ἐπαίδευε τοὺς πταίσαντας, ἀλλὰ θὰ ἐτιμώρει καὶ αὐτοὺς τοὺς προκρίτους ὡς ὑπευθύνους περὶ τῆς ἀσφαλείας ἑκάστου καθολικοῦ· ὑπέσχετο δὲ τοῖς προκρίτοις τὴν φιλάνθρωπον καὶ γενναίαν προστασίαν του ἐν καιρῷ ἀνάγκης, ἂν ἀπεδεικνύοντο διὰ τῆς διαγωγῆς των ἄξιοι αὐτῆς. Καὶ ταῦτα μὲν ὅσα ἐνήργησεν ἐν Τήνῳ.

Αὔγουστος

Τὴν δὲ 11 αὐγούστου ἐμφανισθεὶς μεθ' ὅλου τοῦ στόλου ἔμπροσθεν τῆς Νάξου ἀπῄτει παρὰ τοῦ κοινοῦ γρόσια 8500 ὡς τιμὴν εἰδῶν ὑπό τινων ἐντοπίων καὶ παρεπιδημούντων ξένων πειρατευθέντων, ἢ ἀπὸ πειρατῶν ἀγορασθέντων· ἀπῄτει καὶ ἱκανοποίησιν, διότι ὑβρίσθη ὁ ἐκεῖ αὐστριακὸς πρόξενος, καὶ ἠτιμάσθη ἡ ἐπὶ τοῦ προξενείου σημαία· προσαπῄτει καὶ ὅρκον περὶ ἀσφαλείας εἰς τὸ ἐξῆς τῶν προξένων, τῶν δυτικοφρόνων, καὶ τῶν ὑπὸ ξένην ὑπεράσπισιν κατοίκων τῆς νήσου· καὶ ἐπειδὴ δὲν εἰσηκούσθη, ἀπεβίβασε τὴν ἐπαύριον 800 στρατιώτας καὶ κανόνια, καὶ πολιορκῶν τὴν πόλιν διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, τὴν ἐκανονοβόλει, μήτε εἰς γυναῖκας μήτε εἰς ἀσθενεῖς μήτε εἰς παιδία ἔξοδον ἐπιτρέπων. Διεκήρυξε δὲ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς δυνάμεως Ζιμβοῦργος πρὸς τοὺς Ναξίους τὰ αὐτά, καὶ ἀπῄτει πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ὅπλα τῶν κατοίκων. Ἀντέτειναν ἀπαξάπαντες οἱ Νάξιοι εἰς τὸν ἀφοπλισμόν· ἀλλ' ὑπῆγαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ αὐστριακοῦ ἀντιπροξένου ὑπὸ στρατιωτικὴν συνοδίαν, ἐζήτησαν συγγνώμην, ὡρκίσθησαν περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν προξένων καὶ τῶν ἐπὶ τῆς νήσου δυτικοφρόνων, καὶ ὕψωσαν τὴν αὐστριακὴν σημαίαν. Τούτων γενομένων, ἐξέδωκεν ὁ Ζιμβοῦργος δευτέραν διακήρυξιν, δι' ἧς δικαιολογῶν τὴν ἀπαίτησιν τῶν ὅπλων ὡς ἀφορῶσαν τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡσυχίαν τῆς νήσου, ἐπέτρεπε τὴν ἀπ' ἀνατολῆς μέχρι δύσεως τοῦ ἡλίου κοινωνίαν τῆς πόλεως καὶ τῶν χωρίων, καὶ περιώριζε τὴν ὀργὴν καὶ τὴν ἐκδίκησίν του εἰς μόνους τοὺς μετελθόντας τὰ τῆς πειρατείας. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπληρώθησαν ὅσα χρήματα ἀπῃτοῦντο, ἡ μὲν ναυαρχὶς ἀπέπλευσε τὴν 22, τὰ δὲ λοιπὰ πλοῖα μετὰ δύο ἡμέρας· δὲν ἔπαυσε δὲ ὁ ναύαρχος ἐπὶ τῆς ἐν Νάξῳ διατριβῆς του ὑβρίζων τοὺς ἐντοπίους ὡς ἀποστάτας κατὰ τοῦ νομίμου βασιλέως των, καὶ προτρέπων αὐτοὺς νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὸ ἔλεός του καὶ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος πρὸ τῆς ἐξολοθρεύσεώς των.

Δίκαιον ἀναμφιβόλως ὁ ναύαρχος εἶχε νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς ἁρπαγας εἰς τὴν ἀπότισιν ὅσων ἥρπασαν καὶ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ· ἀλλὰ διατί νὰ παιδεύσῃ ὁλόκληρον ἀθῴαν πόλιν; μήπως δὲν ἤξευρε διὰ τοῦ προξένου ὅτι πάντῃ ἀνίσχυρος ἦτον ἡ κοινότης νὰ παιδεύσῃ τοὺς ἐνόχους, ὡς καταπιεζομένη ὑπὸ τῶν ἐμφιλοχωρούντων Κρητῶν, καὶ ὡς ἔχουσα αὐτὴ ἀνάγκην ὑπερασπίσεως; ἐν ποίῳ δὲ δικαιώματι ἔπραξεν ὁ ναύαρχος ὅ,τι ἔπραξεν ὑπὲρ τοῦ προξένου; ὁ πρόξενος ἦτον ἐντόπιος καὶ κάτοικος τῆς Νάξου, ὅ ἐστι πολίτης Ἕλλην· οὔτε συνθήκην, δι' ἧς ἐδύνατο νὰ ἐγκαθιστᾷ προξένους ἐν Ἑλλάδι εἶχεν ἡ Αὐστρία, οὐδ' ἄλλην πολιτικὴν σχέσιν· ἐξ ἐναντίας ἐφέρετο πρὸς αὐτὴν ἐχθρωδῶς καὶ ἀπανθρώπως. Πῶς ἐδύνατο λοιπὸν ἐπὶ τοιαύτης γῆς ν' ἀπαιτῇ τὴν ὕψωσιν τῆς σημαίας της καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῶν προξένων της; ἐν ποίῳ δὲ δικαιώματι ἐκηρύχθη ὑπέρμαχος τῶν τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας Ναξίων, ὅλων πολιτῶν Ἑλλήνων; καὶ ὑπηκόους τοῦ σουλτάνου ἂν τοὺς ἐθεώρει, ὁ σουλτάνος ἀνεγνώρισε προστάτριαν αὐτῶν μόνην τὴν Γαλλίαν, καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν ταύτης, ἂν καὶ παρεξηγουμένην, καὶ ὄχι ποτὲ τῆς Αὐστρίας, πολλάκις ἀντέτειναν οἱ δυτικόφρονες τοῦ Αἰγαίου εἰς τὴν ἀπότισιν τῶν νενομισμένων φόρων. Οὕτω πολιτευομένου τοῦ ναυτικοῦ τῆς Αὐστρίας πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἔπταιεν ἡ καταδιωκομένη καὶ ὑβριζομένη Ἑλλάς, διότι δὲν ἐσέβετο τὴν σημαίαν της ὡς ἐσέβετο τὰς τῶν ἄλλων Δυνάμεων, καὶ διότι τὴν ἐθεώρει ὡς ἐχθράν της;

Ἀποπλεύσας ὁ Παυλούκης τῆς Νάξου κατῆρεν εἰς Ναύπλιον, ὅπου ἔδρευεν ἡ κυβέρνησις· ἐκεῖ συνέλαβεν ὑποψίας ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐμελέτων νὰ τὸν καύσωσι· διὰ τοῦτο καὶ τὸ πλήρωμά του ἔντρομον ἐγρηγόρει πᾶσαν νύκτα, καὶ τὰ εἰσερχόμενα καὶ

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐξερχόμενα ἑλληνικὰ πλοῖα κατεσκοπεύοντο. Τοιοῦτον σκοπὸν συνέλαβαν τῷ ὄντι τινὲς τῶν Ἑλλήνων· ἀλλ' ἡ κυβέρνησις εἰδοποιηθεῖσα τοὺς ἀπέτρεψεν. Ὁ δὲ Παυλούκης, εἴτε φοβηθείς, εἴτε αἰσθανθεὶς πόσαν ἀξιόμεμπτος ἦτον ἡ διαγωγή του, ἐφάνη ἔκτοτε συγκαταβατικώτερος, ἐκάλεσεν εἰς γεῦμα μέλη τινὰ τῆς κυβερνήσεως καὶ ἔστερξε ν' ἀναθεωρηθῶσιν ὑπὸ μικτῆς ἐπιτροπῆς Ἑλλήνων καὶ Αὐστριακῶν ἀποφάσεις τινὲς τοῦ θαλασσίου δικαστηρίου· ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰ εὐμενέστερα ταῦτα δείγματα τῆς διαγωγῆς του ἓν τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του πλοίων ἔπραξεν ἐν τῇ νήσῳ τῶν Θερμιῶν κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ ὅ,τι ἔπραξεν αὐτὸς ἐν Νάξῳ.

Πρὸ πέντε ἐτῶν εἶχε ναυαγήσει κατὰ τὸ ἀκρωτήριον τῆς νήσου ἐκείνης, ἅγιον Δημήτριον, σουηδικὸν πλοῖον, καὶ τὸ φορτίον αὐτοῦ διήρπασάν τινες τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Σύλλακα. Ὁ ὑποπρόξενος τῆς Αὐστρίας, ὁ καὶ ὑποπρόξενος τῆς Σουηδίας, ἀπήτησε πολλάκις τὴν ἀποζημίωσιν, ἀλλ' οὐδέποτε εἰσηκούσθη. Τὴν δὲ 30 αὐγούστου ἠγκυροβόλησε τὸ αὐστριακὸν βρίκι, ὁ Ὡρίων, ἐν τῷ λιμένι τῶν Θερμιῶν, καὶ ὁ κυβερνήτης αὐτοῦ, Ἀλβέρτης, ἀπήτησε τὴν ἀποζημίωσιν ἐντὸς 24 ὡρῶν. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἐζήτησαν προθεσμίαν μακροτέραν. Τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα εἶδαν οἱ ποιμένες τῆς νήσου ἐνόπλους βαδίζοντας πρὸς τὸ χωρίον, τοὺς ἐξέλαβαν ὡς λῃστὰς καὶ ἔδωκαν εἴδησιν φωνάζοντες. Ἤκουσαν τὴν φωνὴν οἱ χωρικοί, καὶ οἱ μὲν ἄνδρες ἐξῆλθαν ἔνοπλοι τὴν νύκτα ὡς ἐπὶ λῃστὰς καὶ ἐτουφεκίσθησαν, αἱ δὲ γυναῖκες ἔτρεξαν εἰς τὰ ὄρη πρὸς ἀσφάλειαν· ἐγνώσθη μετ' ὀλίγον ὅτι οἱ ἀποβάντες ἦσαν αὐστριακοί, καὶ ὅτι ἔφεραν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς κανόνια εἰς σωφρονισμὸν τῶν ἀπειθούντων· ἀπεδόθη δὲ ἄνευ περαιτέρω ἀναβολῆς ἡ ζητουμένη ἀποζημίωσις. Τοιουτοτρόπως διεσώθη τὸ κινδυνεῦον ὁλόκληρον χωρίον διὰ τὴν ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν τριῶν καὶ μόνων ἀτόμων.

Λήγοντος δὲ τοῦ σεπτεμβρίου, ἐπανῆλθεν ὁ Παυλούκης εἰς Ναύπλιον, καὶ ηὗρεν ἐκεῖ τὸ ὑπὸ αὐστριακὴν σημαίαν ἐμπορικὸν πλοῖον, Μαγδονάλδον, ὑπὸ δίκην. Τὸ λῃσαν τὸν Μαγδονάλδον ἑλληνικὸν εἶχε τακτικὰ ἔγγραφα, καὶ οὔτε παραβίασίς τις ὑπῆρχε τῶν νενομισμένων, οὔτε παρατυπία· ἀλλ' ὁ Παυλούκης, ἐπὶ λύγῳ ὅτι ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐπισκέπτεται τὰ ὑπὸ αὐστριακὴν σημαίαν πλοῖα, τὸ ἐπῆρε βίᾳ. Διεμαρτυρήθη ἡ κυβέρνησις διὰ τὴν ἐνώπιον αὐ-

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς αὐθαίρετον ταύτην πρᾶξιν καὶ ἀπήτησε νὰ μὴ διακόψῃ τὴν κατὰ τοὺς ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ νόμους δίκην τοῦ πλοίου· ἀλλ' ἐκεῖνος ἐκώφευσεν εἰς τὴν δικαίαν ταύτην φωνήν. Τοιαῦτα ἦσαν τὰ ἄθλα κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος τοῦ αὐστριακοῦ ναυτικοῦ, δι' ἃ ἐγόγγυσεν ὅλη ἡ Ἑλλάς, καὶ ὠργίσθη ὅλη ἡ Εὐρώπη.

Ἂν ἡ κοινὴ καταδρομὴ τοῦ Ζαήμη καὶ τοῦ Κολοκοτρώνη τοὺς ἤνωσεν ὡς εἴδαμεν, ἡ πτῶσις τῶν ἀντιπάλων καὶ ἡ ἰδία ἀνόρθωσις τοὺς διήρεσε. Γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν ὅπλων τῆς Πελοποννήσου ἦτον ἤδη ὁ Κολοκοτρώνης, τοιοῦτος διέμεινε καὶ μετὰ τὴν ἐγκαθιδρυσιν τῆς νέας κυβερνήσεως καὶ δὲν προσέκτησεν ὅ,τι ἐνόμιζεν αὐτῷ ἀνῆκον ἐπὶ τῆς νέας διανομῆς τῆς ἐξουσίας, ὑπὲρ ἧς τόσον ἐμόχθησεν. Ἕνεκα τούτου ἀποσπασθεὶς τοῦ Ζαήμη ἀπέσπασε καὶ ἄλλους, ἐν οἷς καὶ τὸν Ἀναγνώστην Δηληγιάννην, μέλος τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἡ διαίρεσις τῶν ἐπαρχιῶν ἐνισχύθη ἐκ νέου. Αἱ ἐπαρχίαι τῆς Κορίνθου καὶ τῆς Βοστίτσης εἵλκυσαν κυρίως τὴν προσοχὴν τῆς νέας ἀντιπολιτεύσεως διὰ τὰ πλούσια εἰσοδήματά των· καὶ τῆς μὲν πρώτης ἐπαρχίας ἀρχηγὸς ἦτον ὁ στρατηγὸς Ἰωάννης Νοταρᾶς, ὑπαρχηγὸς δὲ ὁ ἀντιστράτηγος καὶ ἐξάδελφος αὐτοῦ Παναγιώτης Νοταρᾶς· τῆς δὲ δευτέρας ἀρχηγὸς ὁ στρατηγὸς Λόντος, ὑπαρχηγὸς δὲ ὁ ἀντιστράτηγος Μελετόπουλος. Τοὺς δύο τούτους ἀντιστρατήγους ἑλκύσαντες οἱ περὶ τὸν Κολοκοτρώνην διήγειραν κατὰ τῶν στρατηγῶν ὑπὸ τὸ δέλεαρ τῆς ἀρχηγίας τῶν ἐπαρχιῶν. Ἀλλ' ἡ διαίρεσις εἰσεχώρησε μᾶλλον εἰς τὴν τῆς Κορίνθου, ὅπου τὴν ὑπέθρεψε καὶ ἡ περὶ νυμφεύσεως ὡραία καὶ εὐγενοῦς νεάνιδος τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἀναφανεῖσα ἀντιζηλία τοῦ στρατηγοῦ καὶ τοῦ ἀντιστρατήγου. Ἡ διαίρεσις αὕτη ἐξέκλινε τὸν αὔγουστον εἰς ἀλληλομαχίαν, καὶ οἱ δύο ἀντίζηλοι νεανίαι, εὑρόντες καὶ ἄλλους συμμάχους, ἄφρονας ὡς αὐτούς, συνῆψαν ἐν Σοφικῷ, χωρίῳ τῆς ἐπαρχίας των, μάχην, καθ' ἣν νικήσαντες οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην Νοταρᾶν ἔσφαξαν ἀθώους, ἐλεηλάτησαν καὶ κατέστρεψαν τὸ χωρίον, καὶ ἔκαυσαν τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ πευκοφύτου δάσους του, ὅθεν ῥητινολογοῦντες οἱ χωρικοὶ ἐπορίζοντο κατ' ἔτος τὰ πρὸς τὸ ζῆν· κατέστρεψαν δὲ καὶ ἄλλα χωρία γυμνώσαντες τοὺς κατοίκους. Τὸ πῦρ τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Κορίνθου ἀλληλομαχίας ἐγγὺς ἦτο νὰ διαδοθῇ καὶ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, ἀλλ' ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ ἔσπευσε νὰ τὸ σβέσῃ ἐν αὐτῇ τῇ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐστίᾳ του, καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ μετέβησαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην ὁ πρόεδρός της, τὰ μέλη αὐτῆς Πετρόμπεης καὶ Δηληγιάννης, καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς συνελεύσεως Πορφύριος· μετέβη ἐκεῖ καὶ ὁ Κολοκοτρώνης μεταμεληθεὶς δι' ὅσα ἐνήργησεν εἰς ἔξαψιν τῶν παθῶν. Συσκέψεως δὲ γενομένης διετέθησαν τὰ τῆς ἐπαρχίας ὅπως ἡ περίστασις ἀπήτει, ἀπεπέμφθησαν οἱ δύο ἀντίζηλοι νεανίαι εἰς τὰ στρατόπεδα, καὶ τοιουτοτρόπως πολλὰ παθοῦσα ἡ ἐπαρχία τῆς Κορίνθου διεσώθη ἀπὸ τῆς παντελοῦς καταστροφῆς.

Ἀφ' οὗ δὲ οἱ προσκυνήσαντες ὁπλαρχηγοὶ Κρῆτες ἐρρίφθησαν, ὡς προείπαμεν, εἰς σκοτεινὴν φυλακήν, ἠναγκάσθησαν πολλοὶ νὰ προτιμήσωσι χάριν ἀσφαλείας τὸν κλεπτικὸν πόλεμον. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐπιδρομαὶ συχναὶ εἰς πολλὰς τῆς Κρήτης ἐπαρχίας ἐγίνοντο, καὶ ἐχθροὶ κατεστρέφοντο, καὶ χωρία ἐλαφυραγωγοῦντο· ἀλλὰ μετὰ τὴν κυρίευσιν τῆς Γραμβούσης ηὕρισκαν οἱ ὁπλοφόροι Χριστιανοὶ καταφύγιον ἐκεῖ, καὶ προμηθευόμενοι εὐκόλως τῶν ἀναγκαίων ἐγίνοντο τολμηρότεροι, ἐπιφοβώτεροι καὶ συστηματικώτεροι. Τὴν 1 ὀκτωβρίου ἐξεστράτευσαν κατὰ πρώτην φορὰν ἐκεῖθεν πρὸς τὰ Χανιὰ 150 διὰ θαλάσσης καὶ ἄλλοι τόσοι διὰ ξηρᾶς· καὶ οἱ μὲν διὰ θαλάσσης συνέλαβαν δύο ἁλιάδας αὐτάνδρους, ἐγέμισαν τὰ πλοιάρια ζώων καὶ ἄλλων λαφύρων, ἐσκότωσαν 17 ἐχθρούς, ἐν οἷς καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Χασάμπεη Τουκμετσόγλου, καὶ ἔφεραν 6 αἰχμαλώτους εἰς Γραμβοῦσαν. Οἱ δὲ διὰ ξηρᾶς ἥρπασαν ζῶα ἱκανὰ ἔξωθεν τῶν Χανιῶν, καὶ ἐφόνευσαν καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Φανέραγα. Ἐξεστράτευσεν εἰς καταδίωξιν καὶ τιμωρίαν αὐτῶν ὁ Μουσταφάπασας, καὶ ἐπροχώρησε μέχρι τῆς Γραμβούσης, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἐπρόφθασε, καὶ φονεύσας τρεῖς ἄλλους καθ' ὁδὸν ἐπέστρεψεν εἰς Χανιά. Καθ' ἣν δὲ ἡμέραν ἐξεστράτευσεν, ἐπέδραμάν τινες τῶν ἐν ταῖς ὑπωρείαις τῆς Μαλάξας Χριστιανῶν μέχρι τῶν πυλῶν τοῦ τείχους, ἐγύμνωσαν τὰ βυρσοδεψεῖα, ἥρπασαν ζῶα, ἐφόνευσάν τινας καὶ ἐπανῆλθαν εἰς τὰ ἴδια ἀβλαβεῖς. Τὴν αὐτὴν νύκτα κατέβησαν 10 Κεφαλιανοὶ εἰς τὰς ἁλικάς, ἐκυρίευσαν μίαν ἁλιάδα, καὶ διέβησαν ἐν αὐτῇ ἀπέμπροσθεν τοῦ φρουρίου τῆς Σούδας ἀβλαβεῖς. Ὁ δὲ Μουσταφάπασας, βλέπων τὰς γενομένας συγχρόνως πολλαχόθεν ἐπιδρομὰς, λεηλασίας καὶ σφαγάς, ἐφρόντισε νὰ ἐφοδιάσῃ τὸ φρούριον ὅσον τάχιον τῶν ἀναγκαίων, καὶ νὰ τὸ προετοιμάσῃ εἰς πολιορκίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Λήγοντος δὲ τοῦ ὀκτωβρίου, Τοῦρκοί τινες τῶν ἐν Κανδάνῳ περιεφέροντο εἰς συλλογὴν ἐλαιῶν· ἐπέδραμαν οἱ Ἕλληνες, τοὺς ἐπρόφθασαν ἐπανερχομένους εἰς τὰ ἴδια, τοὺς ἐκτύπησαν, ἐφόνευσαν καὶ ἠχμαλώτισάν τινας καὶ ἔτρεψαν τοὺς ἄλλους. Μικραὶ συγκρούσεις συνέβησαν καὶ ἀλλοῦ εἰς βλάβην ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν ὀθωμανῶν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1826 — 27.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΓ'.

Ἐκστρατεία τοῦ Κιουταχῆ εἰς Ἀθήνας καὶ ἅλωσις τῆς πόλεως - Διορισμὸς τοῦ Καραϊσκάκη ὡς γενικοῦ ἀρχηγοῦ τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατευμάτων. - Πολιορκία τῆς ἀκροπόλεως - Μάχη τοῦ Χαϊδαρίου. - Συντυχία Καραϊσκάκη καὶ Κιουταχῆ. - Εἴσοδος τῶν περὶ τὸν Φαβιέρον εἰς τὴν ἀκρόπολιν. - Ἐκστρατεία τῶν Θετταλομακεδόνων εἰς Ταλάντι.

Ἡ ΑΛΩΣΙΣ τοῦ Μεσολογγίου ἐπέφερε τὴν καταστροφὴν τοῦ ἀγῶνος καθ' ὅλην τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα. Οἱ λαοὶ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνου τοῦ μέρους ἐπροσκύνησαν· ὁ δὲ Κιουταχῆς ἐκδυθεὶς τὴν λεοντῆν καὶ ἐνδυθεὶς τὴν ἀλωπεκῆν, τοὺς μὲν τῶν ἐχόντων ἐπαρχίας ὁπλαρχηγῶν ἐφείλκυσε καὶ παρέλαβεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, τοὺς δὲ οὐδετέρωσεν· ἀφήσας δὲ ἱκανὴν φρουρὰν ἐν Μεσολογγίῳ ἐξεστράτευσε τὸν ἰούνιον εἰς Ἀθήνας, **Ἰούνιος** ἐπάτησε, μηδενὸς ἐναντιουμένου, τὴν Φωκίδα καὶ Βοιωτίαν, καὶ τὴν 28 ηὐλίσθη ἐν Θήβαις. Δεκακισχίλιοι ἱππεῖς καὶ πεζοὶ ὑπελογίζοντο οἱ συνεκστρατεύσαντες, καὶ ἐξ εἴκοσι κανονίων καὶ ἓξ βομβοβόλων συνίστατο τὸ πυροβολικόν· προνοητικώτερος δὲ τοῦ Δράμαλη ἐξησφάλισε διὰ στρατιωτικῆς κατοχῆς καταλλήλων μεταξὺ θέσεων τὴν ἐλευθέραν κοινωνίαν τοῦ στρατοῦ του μετὰ τῆς Εὐβοίας καὶ τοῦ κορινθιακοῦ κόλπου, ὅθεν ἔμελλε νὰ πορίζεται τὰ χρειώδη. Ἐν ᾧ δὲ ἐστράτευεν οὗτος εἰς Ἀθήνας, ἐπάτησε καὶ ὁ Καρύστιος Ὀμέρπασας τὴν Ἀττικὴν μετὰ χιλίων· καὶ αὐτὸς μὲν κατέλαβε τὸ Καπανδρίτι 7 ὥρας ἀπέχον τῶν Ἀθηνῶν, οἱ δὲ περὶ αὐτὸν ἱππεῖς ἐπροχώρησαν εἰς Πειραιᾶ, ἔκαυσαν τὰς θημωνιάς, ἥρπασαν ποίμνια καὶ ἐπανῆλθαν εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιδρομῆς ταύτης ὁ Βάσσος καὶ ὁ Κριεζώτης εὑρίσκοντο κατὰ τὴν Κάζαν καὶ τὰ Δερβενοχώρια, ὅπου μαθόντες τὰ κατὰ τὸν Πειραιᾶ ἀνεστράφησαν, καὶ τὴν 20 ἐστρατοπέδευσαν κατὰ τὸ χωρίον Λυόσιαν μίαν ὥραν μακρὰν τοῦ ἐχθροῦ· τὴν δὲ ἐπαύριον, δύο ὥρας πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἔστειλαν 100 εἰς ἐνέδραν τῶν ἐχθρῶν

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐξερχομένων συνήθως πρὸς θερισμόν. Οἱ σταλέντες ἐφόνευσαν 2, ἀλλ' ἐπέδραμαν 200 ἱππεῖς καὶ τοὺς ἀπέκρουσαν· ἐπρόφθασαν ἐν τούτοις καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, καὶ οὕτως οἱ ἱππεῖς ἐπανῆλθαν εἰς τὰ ἴδια. Τὴν δὲ ἐπαύριον ἐπρότειναν οἱ Τοῦρκοι συνδιάλεξιν, καὶ εἰσακουσθέντες ἔστειλαν δύο ὑποπλαρχηγοὺς ὑποσχόμενοι τῷ Κριεζώτῃ καὶ τῷ Βάσσῳ μεγάλας ἀμοιβάς, ἂν ἐπροσκύνουν· ἀπορρίψάντων δὲ αὐτῶν τὰς προτάσεις, ἐπεστράτευσαν πανστρατιᾷ τὴν 24 λίαν πρωΐ, ἀντεπεστράτευσαν καὶ οἱ Ἕλληνες, ἐπολέμησαν ὅπου καὶ τὴν προτεραίαν, καὶ ἐπληγώθησαν ἐξ αὐτῶν 7, οἱ δὲ Τοῦρκοι ἐπανῆλθαν εἰς τὸ στρατόπεδον· γνωσθέντος δὲ τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Κιουταχῆ εἰς Θήβας, ἀνεχώρησαν οἱ περὶ τὸν Βάσσον καὶ τὸν Κριεζώτην εἰς Ἐλευσῖνα.

Ἀρχομένου τοῦ μαΐου, εἶχε διορισθῆ ὁ Γκούρας ἀρχηγὸς τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα συστηθησομένων στρατοπέδων, καὶ εἶχε διαταχθῆ νὰ μὴ ἀναμείνῃ τοὺς ἐχθροὺς πρὸ τῶν πυλῶν τῶν Ἀθηνῶν· ἀλλ' αὐτός, μὴ φροντίσας νὰ φυλάξῃ οὐδ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν του ἀπάτητον, ἐκλείσθη ἐν τῇ ἀκροπόλει μετὰ 300 μισθωτῶν, καὶ ἐπὶ λόγῳ ἐξοικονομήσεως τούτων ἐβασάνισέ τινας τῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας ἀργυρολογῶν καὶ ἀποταμιεύων· ἔστειλε δὲ ἐπὶ φορολογίᾳ καὶ εἰς Σαλαμῖνα, ὅπου ἦσαν Ἀθηναῖοι, τὸν κακοῦργον ὀπαδόν του, Μάνδαλον, ὅστις διὰ δεινῶν κακώσεων ἐξετέλεσε τὰ τῆς ἐντολῆς του. Ὑπὸ τοιοῦτον ἀρχηγὸν οἱ ἐπιῤῥεπεῖς εἰς τὴν ἀταξίαν στρατιῶταί του ἔπραξαν, πρὶν κλεισθῶσιν, ὅσα αἰσχρὰ καὶ λέγειν κατὰ τῶν δυστυχῶν χωρικῶν καὶ τοὺς ἔφεραν εἰς τοιαύτην ἀπόγνωσιν, ὥστε ἐπὶ τῆς μικρᾶς εἰσβολῆς τοῦ Ὀμέρπασα τὰ δύο χωρία Χασιὰ καὶ Μενίδι ἐπροσκύνησαν καὶ ὑπεδέχθησαν τοὺς ὀλίγους ἐχθροὺς ὡς λυτρωτάς των, δολοφονήσαντες καὶ τὸν ὁπλαρχηγόν των Μελέτην Βασιλείου τὸν πρῶτον καλέσαντα αὐτοὺς καὶ τοὺς λοιποὺς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς εἰς τὰ ὅπλα καὶ πιστῶς ἀθλήσαντα μέχρι τέλους. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἂν καὶ ἀπεστρέφοντο τὸν φρούραρχόν των διὰ τὰς καταπιέσεις του, ἐφάνησαν κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην ὥραν χάριν τῆς πατρίδος εἰς ἄκρον ἀνεκτικοί. Ἐκτὸς ὀλίγων καταφυγόντων εἰς Σαλαμῖνα, διέμειναν ἐν τῇ πόλει ὄχι μόνον οἱ δυνάμενοι νὰ ὁπλοφορῶσιν ἢ ἄλλως πως νὰ ὠφελῶσιν, ὅλοι 1000, ἀλλὰ καὶ πάμπολλαι γυναῖκες καὶ παιδία. Ἐκλείσθησαν ἐντὸς αὐτῆς καὶ ἄλλοι 100 ἄλλων μερῶν ὁπλοφόροι ὑπὸ τὸν Στάθην Κατσικογιάννην, τὸν

Διονύσιον Εὐμορφόπουλον καὶ τὸν Γεώργην Φωκᾶν· ὥστε ὅλοι οἱ ὁπλοφοροῦντες ἐν τῇ πόλει καὶ τῇ ἀκροπόλει ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ ἐχθροῦ ἦσαν 1400.

Τὴν δὲ 29 ἡ προφυλακὴ τοῦ ἐν Θήβαις αὐλισθέντος τὴν προτεραίαν ἐχθρικοῦ στρατοῦ ἐκ δισχιλίων πεζῶν καὶ χιλίων ἱππέων ὑπὸ τὸν Μουσταμπεην ἀφίχθη εἰς Καπανδρίτι, καὶ ἠνώθη μετὰ τῶν ὑπὸ τὸν Ὀμέρπασαν· τὴν δὲ ἐπαύριον ἐφάνησαν ἱππεῖς ἔξωθεν τῶν Ἀθηνῶν περιφερόμενοι. Ἰδόντες αὐτοὺς οἱ ἐν τῇ πόλει ἐξώρμησαν καὶ τοὺς ἠνάγκασαν ν' ἀναχωρήσωσι. Τὴν 1 δὲ Ἰουλίου τινὲς τῶν εἰσβαλόντων ἐχθρῶν ἐπροχώρησαν εἰς Μεσόγεια, καὶ εὑρόντες ἀντίστασιν κατὰ τὸ Λιώπεσι ὠπισθοδρόμησαν· τὴν δ' ἐπαύριον περὶ τὸ δειλινὸν ἐφάνησαν οἱ ἐχθροὶ ἐκ νέου ἔξω τῆς πόλεως ἐρχόμενοι διὰ τῶν Ἀμπελοκήπων· ἀλλὰ κανονοβοληθέντες καὶ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως καὶ ἐκ τῶν κανονοστασίων τοῦ κάτω τείχους ὠπισθοδρόμησαν. Τὴν δὲ ὑστεραίαν ὅλον τὸ κατὰ τὸ Καπανδρίτι στράτευμα κατέλαβε τὸ μοναστήριον τοῦ Πετράκη, καὶ τοὺς κήπους τῶν Πατησίων, τῶν Σεπωλίων, καὶ τοῦ Χασακῆ. Οἱ Ἕλληνες ἐνισχύθησαν τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐμβάντων εἰς τὴν πόλιν 150 ὁπλοφόρων ἐκ Σαλαμῖνος ἐλθόντων, καὶ κατέλαβαν τὴν 5 τὸν λόφον τοῦ Μουσείου, οἱ δὲ Τοῦρκοι τὴν Πνύκα, τὴν ἁγίαν Τριάδα καὶ τὴν ἁγίαν Μαρίναν· τὴν νύκτα δὲ τῆς 6 κατέλαβαν οἱ αὐτοὶ καὶ τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον τὸν παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Θησέως. Τὴν δὲ 10, ἐν ᾧ οἱ περὶ τὸν Κριεζώτην καὶ Βάσσον ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι ἐν Ἐλευσῖνι, ἐφάνησαν αἴφνης ἐπερχόμενοι διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν Θηβῶν 2,000 ἐχθροί, πεζοὶ καὶ ἱππεῖς, ὑπὸ τὸν Ἀσλάμπεην. Οἱ Ἕλληνες ἄφησαν τὰ ὀχυρώματά των, προϋπήντησαν τοὺς ἐχθροὺς πρὸς τὸ Θριάσιον πεδίον, ἐπολέμησαν καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν. Ἐπανῆλθαν οἱ ἐχθροὶ εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης καὶ τὴν ἐπαύριον· ἀλλὰ καὶ τότε ἀπεκρούσθησαν. Τὴν δὲ ἐπιοῦσαν οἱ μὲν πεζοὶ ἔκαυσαν τὴν Μάνδραν καὶ τὴν Μαγούλαν, οἱ δὲ ἱππεῖς ὑπῆγαν πάλιν ὅπου ἐπολέμησαν τὴν προτεραίαν, ἀλλὰ καταπολεμηθέντες ἐτράπησαν, καταλιπόντες τὰς σκηνὰς καὶ ἀποσκευάς των, καὶ τὴν νύκτα ἐπανέκαμψαν εἰς τὸ στρατόπεδον κακῶς ἔχοντες. Οἱ δὲ ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν ἐχθροί, ὁρμήσαντες τὴν 11, ἐκυρίευσαν τὸν λόφον τοῦ Μουσείου, καὶ ἀνήγειραν προμαχῶνας. Τὴν 12 ἐξῆλθαν οἱ Ἕλληνες τῶν τειχῶν ὑπὸ τὸν Γκούραν, καὶ κα- Ἰούλιος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τεδίωξαν τοὺς ἐχθροὺς μέχρι τοῦ μοναστηρίου τοῦ Πετράκη. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ συνεκστρατεύων ὑπὸ τὸν Κιουταχῆν Μουχτάρμπεης Κιαφτέσης ἔγραψε τῷ γνωρίμῳ του Γκούρᾳ, προτρέπων αὐτὸν νὰ παραδώσῃ τὴν πόλιν καὶ τὴν ἀκρόπολιν εἰς ἀποφυγὴν τῆς ἀφεύκτου τῶν ἐν αὐταῖς καταστροφῆς, καὶ ὑποσχόμενος ὠφελείας καὶ τιμάς, ἀλλ' ἡ πρότασις ἀπερρίφθη. Τὴν δὲ 13 ἐξορμήσαντες οἱ ἐν τῇ πόλει, ἐν οἷς καὶ ὁ Μακρυγιάννης, καὶ προσβαλόντες τοὺς ἐχθροὺς ἐφόνευσαν δύο· ὑπῆγαν καὶ εἰς τὰ ἀλώνια τοῦ Γερανίου, ὅπου ἦτον ὀλίγος σῖτος ἀναλώνιστος, καὶ τὸν ἔκαυσαν· θέλων δέ τις τῶν ἐχθρῶν νὰ σβέσῃ τὴν φλόγα, συνεκάη. Τὴν νύκτα ἐπεχείρησαν οἱ ἐχθροὶ νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ τοῦ ὀλυμπίου Διὸς καὶ ὀχυρωθῶσιν ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν στηλῶν του, ἀλλὰ τουφεκισθέντες ἀπεμακρύνθησαν· τὴν δὲ ἐπαύριον εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ἐκ Σαλαμῖνος ὁ ἐπὶ τῆς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου διακριθεὶς ὑπονομοποιὸς Κώστας μετὰ 3 συνεργατῶν καὶ 70 Ἀθηναίων. Τὴν 15 παραφυλαξάντες τινες τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸν ναὸν τοῦ ὀλυμπίου Διὸς ἐφόνευσαν 2 ἱππεῖς καὶ ἐπῆραν τοὺς ἵππους των. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐφάνη ἀνυψωμένον ἐχθρικὸν κανονοστάσιον ἐν Γερανίῳ, καὶ ἄλλο τὴν ἀκόλουθον νύκτα κατὰ τὴν ἁγίαν Μαρίναν· ἐπετέθησαν δὲ τέσσαρα κανόνια, καὶ ἔκτοτε ὁ πόλεμος ἐγένετο σοβαρώτερος. Τὴν 16 ἦλθεν ὁ Κιουταχῆς ἐκ Θηβῶν, ὅπου ἄφησε τρισχιλίους ὀπισθοφυλακήν, καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐν Πατησίοις· τὴν αὐτὴν ἡμέραν σφοδρῶς κανονοβολοῦντες οἱ ἐχθροὶ ἔρριψαν μέρος ἑνὸς τῶν δύο δυτικῶν πύργων τοῦ τείχους· τὴν ἐπιοῦσαν ἔβλαψαν καὶ τὸν ἄλλον πύργον, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεσκεύασαν τὴν νύκτα τὰ βλαφθέντα μέρη· κατεσκεύασαν καὶ ἓν κανονοστάσιον κατὰ τὴν ἐνορίαν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων προσβάλλον τὸ ἐν Γερανίῳ ἐχθρικόν. Τὴν 31 ἔστειλαν οἱ ἐν Ἐλευσῖνι κατὰ τὸν Πειραιᾶ 7 στρατιώτας εἰς κατασκόπευσιν τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' ἔπεσαν οἱ σταλέντες εἰς χεῖρας αὐτῶν καὶ εἰς ἐφονεύθη ἀμυνόμενος. Μαθὼν δ' ἐκ τῶν συλληφθέντων ὁ Κιουταχῆς ὅτι οἱ ἔξωθεν Ἕλληνες ἕτοιμοι ἦσαν νὰ ἐκστρατεύσωσιν εἰς λύσιν τῆς πολιορκίας τῶν Ἀθηνῶν, ἐπεμελήθη νὰ κυριεύσῃ ὅσον τάχιον τὴν πόλιν ἐξ ἐφόδου.

Τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἦτον ὅλον ἠμελημένον καὶ πολλαχοῦ σαθρόν, εἶχε καὶ πολλὴν ἔκτασιν· ὁ δὲ ὀλίγος ἀριθμὸς τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑπερασπιστῶν αὐτοῦ ἦτον ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν δυσανάλογος. Εἰκοσιτέσσαρες πύργοι περιέκειντο, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι ἄοπλοι, οἱ δὲ ἔνοπλοι δὲν εἶχαν εἰμὴ ἀνὰ ἕν κανόνι, καὶ τοῦτο πολλάκις δύσχρηστον· διὰ τὰ αἴτια ταῦτα ἡ πόλις ἦτον εὐάλωτος. Δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἐφόδου, ὅ ἐστι τὴν 1 καὶ 2 αὐγούστου, ἔρριψαν οἱ ἐχθροὶ ἐπὶ τὸ τεῖχος ὅσας κανονίας δὲν ἔρριψαν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας, καὶ κατηδάφισαν τόσα μέρη, ὥστε δὲν ἐπρόφθαναν οἱ ὑπερασπισταί του νὰ τὰ ἐπισκευάζωσι. Τὸ πρωὶ δὲ τῆς 3 ὥρμησαν ὅλοι πολλαχόθεν ἀλαλάζοντες, ἐπάτησαν τὴν πόλιν διὰ τῶν κατηδαφισμένων μερῶν, καὶ μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν τὴν ἐκυρίευσαν ὅλην· 12 Ἕλληνες ἐφονεύθησαν, 30 ἐπληγώθησαν, καὶ 10 ἄνδρες καὶ 40 γυναῖκες ἠχμαλωτίσθησαν, ὅλοι δὲ οἱ λοιποὶ διεσώθησαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Τὴν δὲ ἐπαύριον κατέβησαν αἴφνης τινὲς τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς πόλεως, ἐμβῆκαν εἴς τινα οἰκίαν, τὴν ἔκαυσαν, ἐφόνευσαν 13 καὶ ἐζώγρησαν 5· ἐφονεύθησαν δὲ καὶ 2 ἐξ αὐτῶν καὶ ἐπληγώθησαν 8. Εἷς δὲ τῶν ζωγρηθέντων Τούρκων ἐλέγετο ὅτι ἦτον ὁ ἀρχιπυροβολιστὴς τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου, ὅστις καὶ συμπαρελήφθη ἐν τῷ τάγματι τῶν Ἑλλήνων πυροβολιστῶν. Αὔγουστος

Ἡ δὲ κυβέρνησις, μαθοῦσα ὅτι ὁ Γκούρας ἐκλείσθη ἐν τῇ ἀκροπόλει, ἐφρόντισε ν' ἀντικαταστήσῃ ἄλλον ἀρχηγὸν τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατοπέδων. Τὰ ὄμματα πολλῶν τῶν μελῶν τῆς κυβερνήσεως ἔπεσαν ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ τὸν Καραϊσκάκην μεταβάντα εἰς Ναύπλιον μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Μεσολογγίου· τοῦτον συνίστα καὶ ἡ κοινὴ γνώμη ὡς τὸν ἀξιώτερον νὰ διοικήσῃ κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα πολυάριθμον στράτευμα, καὶ ν' ἀνεγείρῃ τὰ πεπτωκότα μέρη· ἀλλ' ἀνίκητος ἐνομίζετο ἡ κατ' αὐτοῦ ἀπέχθεια τοῦ προέδρου τῆς κυβερνήσεως Ζαΐμη δι' ἃς καταδρομὰς καὶ περιφρονήσεις ὑπέφερε παρ' αὐτοῦ ὁ οἶκός του ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἐμφυλίου πολέμου. Ὁ ἀνὴρ ὅμως οὗτος τόσην πατριωτικὴν ἀνυχὴν ἔδειξε πρὸς τοὺς ἐχθρούς του κινδυνευούσης τῆς πατρίδος, ὥστε γενομένου λόγου ἐπὶ τοῦ κυβερνητικοῦ συμβουλίου περὶ διορισμοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ, πρῶτος αὐτὸς ἐξεστόμισεν ὅτι οὔτε ἀξιώτερον οὔτε καταλληλότερον ἄλλον ἐθεώρει παρὰ τὸν Καραϊσκάκην. Ἐπευφημησάντων δὲ ὅλων τῶν μελῶν, μετεπέμφθη τὴν ἐπαύριον ὁ Καραϊσκάκης εἰς τὸν θαλασσόπυργον, καὶ ὁ Ζαΐμης λαβὼν πρῶ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τος τὸν λόγον τῷ ἀνήγγειλε περιποιητικῷ τῷ τρόπῳ ὅ,τι περὶ αὐτοῦ ἐβουλεύθη ἡ κυβέρνησις τὴν προτεραίαν. Κατενύχθη ὁ Καραϊσκάκης ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῦ προέδρου, ἀπήντησε φιλοφρόνως καὶ εὐγνωμόνως, ὑπεσχέθησαν ἀμφότεροι παντελῆ λήθην τῶν παρελθόντων καὶ ἐναγκαλισθέντες ἐφιλήθησαν, καὶ τὸ φίλημά των δὲν ἦτο φίλημα Ἰούδα. Συλλέξας δὲ ὁ νεοχειροτόνητος ἀρχηγὸς ὅσους ἐδυνήθη ἐν Ναυπλίῳ ἐξεστράτευσε μετὰ 600 τὴν 19 ἰουνίου εἰς Ἐλευσῖνα, ὅπου ἦσαν ἤδη τὰ τάγματα τοῦ Βάσσου, τοῦ Πανουργιᾶ καὶ τοῦ Κριεζώτη, καὶ ὅπου διετάχθησαν νὰ συνέλθωσι καὶ ἄλλα ἄλλων ὁπλαρχηγῶν· ἐγένετο καὶ πᾶσα φροντὶς εἰς προμήθειαν τροφῶν, ὧν δὲν ἐστερεῖτο ἡ κυβέρνησις χάρις εἰς τὸν γενναῖον φιλελληνισμὸν τῶν χριστιανικῶν λαῶν· ἐπειδὴ δὲ πᾶς φόβος ἐχθρικῆς ἀποβάσεως εἰς Σπέτσας καὶ Ὕδραν ἐξέλειψεν ἤδη, διετάχθη καὶ ὁ Φαβιέρος νὰ συνεκστρατεύσῃ εἰς στερεὰν Ἑλλάδα.

Διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν Ναυπλίῳ ἀταξίαν ἔστησε πρὸ μικροῦ ὁ φιλέλλην οὗτος τὴν σταθερὰν διαμονὴν τοῦ στρατοῦ του ἐν τῇ κατὰ τὴν Πελοπόννησον χερσονήσῳ τῶν Μεθένων, καὶ ἔφερεν ἐκεῖ ὅλας του τὰς ἀποθήκας, ἀφήσας δύο λόχους εἰς φρουρὰν τοῦ Ναυπλίου· ἐπροτίμησε δὲ τὸ μέρος ἐκεῖνο ὡς παραθαλάσσιον, ὡς μακρὰν τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν θορύβων, καὶ ὡς κείμενον ἐν μέσῳ Ὕδρας, Ἀθηνῶν, Ναυπλίου καὶ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου· τὴν φύσει δὲ ὀχυρὰν ἐκείνην θέσιν ἐδυνάμωσεν ἔτι μᾶλλον ἀνεγείρας ἐπὶ τῶν δύο λόφων τοῦ ἰσθμοῦ της δύο ὀχυρωμάτια. Καθ' ἃς δὲ ἡμέρας διετάχθη νὰ ἐκστρατεύσῃ, ἔφθασαν εἰς Μέθενα ἐκ Μασσαλίας 70 φιλέλληνες ὑπὸ τὸν Ἰταλὸν συνταγματάρχην Πίζαν· ἡ δὲ γενναία συνδρομὴ τῆς ἐν Παρισίοις φιλελληνικῆς Ἑταιρίας ἐπρομήθευε πρό τινος καιροῦ ὄχι μόνον τὰ εἰς τροφὴν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ἀλλὰ καὶ τὰ εἰς λοιπὴν ἐξοικονόμησιν τῶν εὐρωπαίων ἐθελοντῶν ἐπὶ τῇ προτροπῇ τοῦ κόμητος Δαρκούρτου, μέλους καὶ ἀντιπροσώπου αὐτῆς, ἐπισκεφθέντος κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τὴν Ἑλλάδα εἰς πλήρη καὶ ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς. Ὑπὸ τοιαύτας αἰσίας περιστάσεις ἐδέχθη προθύμως ὁ Φαβιέρος τὴν διαταγὴν τῆς κυβερνήσεως, καὶ παραλαβὼν τὸ α' καὶ τὸ β' τῶν ταγμάτων ἐκ χιλίων ἀνδρῶν, τὸν ὑπὸ τὸν Πίζαν λόχον τῶν φιλελλήνων, 70 ἱππεῖς ἀνίππους, καὶ 4 ὀρεινὰ κανόνια, ἐξε-

Αὔγουστος στράτευσεν ἀρχομένου τοῦ αὐγούστου εἰς Ἐλευσῖνα, ὅπου ηὗρεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐστρατοπεδευμένους 2500 ἀτάκτους ὑπὸ διαφόρους καὶ ὑπὸ τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τοῦ Καραϊσκάκη. Τὸ ἑσπέρας δὲ τῆς 5 ἀνεχώρησαν ὅλοι καὶ ἔφθασαν περὶ τὸ μεσονύκτιον εἰς Χαϊδάρι, καὶ ἄλλοι μὲν κατέλαβαν τὸν ἐκεῖ περιτετοιχισμένον κῆπον κείμενον ἐν μικρᾷ τινι κοιλάδι καὶ μίαν ἥμισυ ὥραν ἀπέχοντα τῶν Ἀθηνῶν, ἄλλοι δὲ ἐχαρακώθησαν ἐπὶ τῶν δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τοῦ κήπου λόφων· τὸ δὲ τακτικὸν ηὐλίσθη ἐκ δεξιῶν τοῦ κήπου ἔχον κατὰ μέτωπον τὴν πόλιν καὶ ὄπισθεν τὸ ὄρος.

Τὴν 6, ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου, ἐπρόκυψαν ἐκ τοῦ ἐλαιῶνος δισχίλιοι ἐχθροί, πεζοὶ καὶ ἱππεῖς, ἕλκοντες δύο κανόνια ἐλαφρά· καὶ οἱ μὲν πεζοὶ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἱππέων προσέβαλαν τὰ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ κήπου χαρακώματα, ὅπου ἦσαν τὰ τάγματα τοῦ Κριεζώτου, τοῦ Περραιβοῦ, τοῦ Στέφου, καὶ τὸ τῶν Ἑπτανησίων· τινὲς δὲ ὑπῆγαν πρὸς τὰ ἐκ δεξιῶν. Ἔδραμε κατὰ τῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ πεσόντων τὸ α'. τάγμα, ἐτράπησαν μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν οἱ ἐχθροὶ καὶ ἡρπάγησαν καὶ τὰ πολεμεφόδιά των· ἔδραμε καὶ ὁ λόχος τῶν φιλελλήνων κατὰ τῶν πρὸς τὰ δεξιὰ ἐχθρῶν καὶ τόσον ἐπροχώρησεν, ὥστε εὑρέθη μόνος πολεμιῶν πρὸς τριπλασίους· ἀλλὰ διὰ τῆς περὶ τὸν πόλεμον ἐμπειρίας του, διὰ τῆς καρτεροψυχίας του καὶ διὰ τοῦ ἀκαταπαύστου πυρός, ἀπέκρουσεν εὐτυχῶς τὰς ἐπανειλημμένας προσβολὰς τῶν ἐχθρῶν, καὶ τοὺς ἔτρεψε μετ' ὀλίγον εἰς φυγήν, ἐλθόντων δύο λόχων τοῦ β' τάγματος ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς μάχης. Ἐθαῤῥύνεν ἡ ἐπιτυχία αὕτη τὸν τακτικὸν στρατόν, καὶ ὁ Φαβιέρος, θεωρήσας ἁρμόδιον τὸν καιρὸν εἰς συγκρότησιν γενικῆς μάχης, διέταξεν ὅλους τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του νὰ καταβῶσιν εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ βαδίσωσι κατευθὺ πρὸς τὴν πόλιν· παρήγγειλε δὲ καὶ τῷ Καραϊσκάκῃ νὰ διατάξῃ τοὺς ἀτάκτους νὰ συνακολουθήσωσιν· ἀλλά, τούτου μὴ συγκατατεθέντος, εἴτε διότι ἐθεώρει τὸ κίνημα παράτολμον, εἴτε διότι ἤξευρεν ὅτι οἱ ἄτακτοι δὲν συνηκολούθουν ὡς μὴ ἔχοντες τὴν ἕξιν τοῦ μάχεσθαι ἐν τοῖς πεδίοις πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς, ἠναγκάσθη νὰ ὀπισθοδρομήσῃ. Οἱ Ἕλληνες ἐπῆραν τὴν ἡμέραν ἐκείνην δύο σημαίας, καὶ ἐφόνευσαν καὶ ἐπλήγωσάν τινας· ἐφόνευσαν καὶ ἕνα τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ἱππικοῦ καὶ ἥρπασαν τὸν ἵππον του· ἐφονεύθησαν δὲ καὶ 8 ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐπληγώθησαν 20, ἐν οἷς 5 φιλέλληνες· ἐθλάσθησαν καὶ οἱ ἄξονες τῶν δύο ὑποστατῶν καὶ ἐστάλησαν εἰς Σαλαμῖνα πρὸς ἐπισκευήν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν

Δημοσιευτική Βιβλιοθήκη Βέροιας.

ἐπρόβαλεν ὁ Καραϊσκάκης νὰ μεταφέρωσι τὸν στρατὸν εἰς Πειραιᾶ πρὸς εὐχερεστέραν προμήθειαν διὰ θαλάσσης πολεμεφοδίων καὶ τροφῶν· ἀλλ' ὁ Φαβιέρος ἀντέτεινε λέγων, ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας ἦτο νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν, καὶ ὄχι νὰ χρονοτριβῶσι στρατοπεδεύοντες μακρὰν τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἀμυνόμενοι μᾶλλον ἢ βλάπτοντες· ἀντεπρόβαλε δὲ νὰ κινηθῶσι τὴν ἐπαύριον ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς· ἀλλ' ἡ γνώμη του δὲν ἔγεινε δεκτή, καὶ ἀναγκασθεὶς νὰ ἐνδώσῃ διέταξε τοὺς σὺν αὐτῷ νὰ κινήσωσι τὸ μεσονύκτιον· ἀλλὰ δύο ἐκ τῆς ἀκροπόλεως, διαφυγόντες τὴν προσοχὴν τῶν ἐχθρῶν, ἦλθαν εἰς τὸ στρατόπεδον πρὸ τοῦ μεσονυκτίου ἀναγγέλλοντες ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἡτοιμάζοντο ν' ἀναχωρήσωσιν. Ἡ ἀγγελία αὕτη ἀνέτρεψε τὸ σχέδιον τῆς εἰς Πειραιᾶ μεταβάσεως τοῦ στρατοῦ. Ἡ 7 τοῦ μηνὸς διῆλθεν ἀπόλεμος, μὴ φανέντος τοῦ ἐχθροῦ, ὄχι διότι ἡτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ, ἀλλὰ διότι ἀνεμένετο ὁ Καρύστιος Ὁμέρπασας πρὸ μικροῦ ἀπελθὼν εἰς Εὔβοιαν, ὅστις καὶ ἔφθασε τὴν αὐτὴν ἑσπέραν μεθ' ἱκανῶν ἱππέων. Τὴν δὲ ἐπαύριον τὸ πρωὶ ἐφάνη ὁ Κιουταχῆς ἐρχόμενος πρὸς τὸ Χαϊδάρι μετὰ πεντακισχιλίων πεζῶν καὶ χιλίων ἱππέων. Ὁ Φαβιέρος ἔστειλε πάραυτα τὸ α' τάγμα καὶ τοὺς ἀνίππους ἱππεῖς ἔλκοντας τὰ δύο σῶα κανόνιά του εἰς κατάληψιν ὁμαλοῦ τινος καὶ ἐπιμήκους λόφου· ἀλλ', ἐν ᾧ ἀνέβαιναν οὗτοι ἀφ' ἑνός, ἀνέβαιναν ἀφ' ἑτέρου καὶ οἱ ἐχθροὶ ἱππεῖς· τὸ δὲ ἐν μέσῳ ὕψος τοῦ λόφου ἐμπόδιζε τοὺς ἀναβαίνοντας νὰ ἴδωσιν ἀλλήλους, ὥστε ἀφίχθησαν καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου μηδαμῶς προσδοκῶντες νὰ συναπαντηθῶσι. Πρῶτοι δ' ἐπυροβόλησαν οἱ τακτικοὶ καὶ ἐφόνευσάν τινας, ἀλλ' ὁ εἰς τετράγωνον σχηματισμὸς αὐτῶν, καθ' ὃν ἓν μόνον μέτωπον ἔβλεπε τοὺς ἐχθρούς, τοῖς ἦτον ἐπιβλαβής· συνέβη δὲ καὶ τὸ δυστύχημα νὰ πληγωθῇ ὁ διοικῶν τὸ τάγμα Ῥοβέρτος, Γάλλος, καὶ νὰ θλασθῶσιν οἱ ἄξονες τῶν ὑποστατῶν· τὰ συμβάντα ταῦτα ἐπροξένησαν δειλίαν καὶ ἀταξίαν εἰς τὸ τάγμα, τὸ τετράγωνον διερράγη, καὶ οἱ ἐχθροὶ εἰσεχώρησαν διὰ τῶν κενῶν· ἀλλὰ δραμόντες οἱ τοῦ β' τάγματος καὶ οἱ περὶ τὸν Καραϊσκάκην καὶ Κριεζώτην, ἔστησαν τὴν ὁρμὴν τῶν ἐχθρῶν καὶ ἐπροφύλαξαν τὸ κινδυνεῦον τάγμα ἀπὸ τοῦ παντελοῦς ἀφανισμοῦ του· 38 στρατιῶται καὶ εἷς τῶν τυμπανιστῶν ἐφονεύθησαν καὶ ἠχμαλωτίσθησαν.

Ὁ ἐχθρός, κυριεύσας τὸν λόφον ὅλον, ἐχαράκωσε τὴν κορυ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φήν του, καὶ διαιρέσας τὰς δυνάμεις του ἔρριψε τὴν μὲν ἱππικὴν καὶ μικρὸν μέρος τῆς πεζικῆς ἐπὶ τὸ ὀχύρωμα τοῦ Στέφου καὶ τοῦ Περραιβοῦ, ὅπου καὶ ὁ Λέκκας, ὅλην δὲ τὴν ἄλλην πεζικὴν πρὸς τὸν μεταξὺ τοῦ ὀχυρώματος τούτου καὶ τοῦ ὄρους λόφον, ὃν κατεῖχεν ὁ Κριεζώτης· καὶ οἱ μὲν περὶ τὸν Στέφον, Περραιβὸν καὶ Λέκκαν ἀντέκρουσαν τοὺς ἐφορμήσαντας καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν· οἱ δὲ κινηθέντες πρὸς τὸν λόφον, εὑρόντες τὰ κάτω ἀνώχυρα, ἐπροχώρησαν μέχρι τῆς κορυφῆς αὐτοῦ· ἀλλ' ἐκεῖ φθάσαντες ηὗραν πολλὴν ἀντίστασιν, καὶ δὶς ἐφορμήσαντες ἀπεκρούσθησαν· τόσον δὲ ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐμάχοντο, ὥστε, ἀντὶ νὰ τουφεκοβολῶνται, ἐπετροβολοῦντο καὶ διεζιφίζοντο. Ἐτράπη μετ' ὀλίγον ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας καὶ τὸ ἀποκρουσθὲν ἐκ τοῦ ἄλλου ὀχυρώματος ἱππικόν, καὶ ὁ κίνδυνος αὐτῶν ηὐξήθη, καὶ ἡ θέσις ὅλου τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοπέδου κατέστη ἐπισφαλής, διότι, ἂν ὑπερίσχυαν οἱ ἐχθροὶ καὶ ἐκυρίευαν τὸν λόφον ὅλον, θὰ κατελάμβαναν καὶ τὰ νῶτα τοῦ στρατοπέδου. Ταῦτα παρατηρήσας ὁ Φαβιέρος ἔστειλε πρὸς τὸν λόφον τὰ δύο τάγματα καὶ τοὺς φιλέλληνας· ὥρμησαν καὶ οἱ γενναίως ἀνθιστάμενοι ἐπὶ τοῦ λόφου ἄτακτοι, καὶ οὕτως οἱ ἐχθροὶ πολλὰ παθόντες ὠπισθοδρόμησαν· μετὰ ταῦτα, τὰ δύο στρατόπεδα περιωρίσθησαν εἰς ἀκροβολισμούς. Πολεμικοῦ δὲ συμβουλίου γενομένου, ἀπεφασίσθη τὸ μὲν τακτικὸν νὰ καταλάβῃ τὸν κῆπον καὶ τὰ χαρακώματα, οἱ δὲ ἄτακτοι νὰ πέσωσι μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ λόφου ἐχθρικὸν χαράκωμα. Ἐλθούσης τῆς ὥρας, οἱ μὲν ἄτακτοι ἐξῆλθαν τοῦ κήπου καὶ τῶν χαρακωμάτων καὶ εἰσῆλθαν οἱ τακτικοί· ἀλλ' ἀντὶ νὰ κινηθῶσιν οἱ ἄτακτοι πρὸς τὸν λόφον, ὑπεχώρησαν πρὸς τὸ ὄρος φοβηθέντες καὶ ἀπειθήσαντες εἰς τὰς διαταγὰς τῶν ἀρχηγῶν. Οἱ ἐχθροί, βλέποντες τὰ κινήματα τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν ὑποχώρησιν τῶν ἀτάκτων, περιέκλεισαν τὸν κῆπον. Ἐφοβήθησαν οἱ τακτικοὶ ἰδόντες ἑαυτοὺς ἀπροσδοκήτως ἐν μέσῳ πολυαρίθμου ἐχθρικοῦ ἱππικοῦ, ἐτράπησαν εἰς φυγήν, καὶ καλῇ τύχῃ ἐξ αἰτίας τοῦ σκότους καὶ τοῦ μεταξὺ τοῦ κήπου καὶ τοῦ ὄρους μικροῦ διαστήματος διεξέφυγαν τὴν παντελῆ καταστροφήν των. Ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν, ἀλλὰ πολλοὶ ἀδύνατοι στρατιῶται ἀποπλανηθέντες ἐξ αἰτίας τοῦ σκότους συνελήφθησαν· συνελήφθη καὶ ὁ χαριέστατος καὶ πεπαιδευμένος λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ Ἴβος,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καί τινες πυροβολισταί φιλοτιμούμενοι νά σώσωσι τά κανόνιά των· συνελήφθη καί ὁ Χατσῆ-Λάμπρος Κορομηλᾶς· οἱ πλεῖστοι δέ τοῦ στρατοῦ ἔχασαν τά σκεύη των· ἔμειναν καί 20 περίπου πληγωμένοι ἐκ τῶν διαφόρων σωμάτων ἐντός τοῦ ἐν τῷ κήπῳ πύργου καί ἔγειναν καί αὐτοί, ὡς καί οἱ λοιποί οἱ συλληφθέντες, θύματα τῆς ὠμότητος τῶν ἐχθρῶν (α). Μεσούσης δέ τῆς νυκτός, ἔφθασαν τακτικοί καί ἄτακτοι εἰς Ἐλευσῖνα· φοβηθέντες δέ μήπως οἱ ἐχθροί τούς καταδιώξωσι καί ἐκεῖ, μετέβησαν ὅλοι τήν ἐπαύριον, ἐκτός τῶν περί τόν Καραϊσκάκην καί τόν Κριεζώτην, εἰς Σαλαμῖνα κακῶς ἔχοντες.

Ἐκείνας τάς ἡμέρας ἐλλιμένιζεν ἔξωθεν τοῦ Πειραιῶς ἡ γαλλική ναυαρχίς. Τήν ἐπαύριον τῆς μάχης τοῦ Χαϊδαρίου ὑπῆγαν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ναυάρχου Δεριγνῆ ὁ Κιουταχῆς καί ὁ Ὀμέρπασας. Κατόπιν αὐτῶν ὑπῆγε καί ὁ Καραϊσκάκης. Ὁ ναύαρχος, ἀφ' οὗ τόν ὑπεδέχθη, τόν ὡδήγησεν ἐνώπιον τῶν πασάδων καθημένων ἐπί τοῦ καταστρώματος. Ἐξεπλάγη καί ὁ Καραϊσκάκης εὑρεθείς ἀπροσδοκήτως ἐν παρουσίᾳ τῶν πασάδων, ἐξεπλάγησαν καί οἱ πασάδες εὑρεθέντες ἀπροσδοκήτως ἐν παρουσίᾳ τοῦ Καραϊσκάκη. Ὁ Καραϊσκάκης τούς ἐχαιρέτησε καί ἐκάθησεν· ἐκεῖνοι δέ τόν ἀντεχαιρέτησαν ἀγερώχως κλίναντες ἁπλῶς τάς κεφαλάς των καί μή ἀνεγερθέντες. Ἡ συνομιλία ἔγεινεν ἀλβανιστί. Ὁ Κιουταχῆς ἐπέπληξεν εὐμενεῖ τῷ τρόπῳ τόν Καραϊσκάκην ὡς ἀπιστήσαντα πρός τήν Πύλην, καί τῷ εἶπεν ὅτι, ἄν ἐπροσκύνει, θά τῷ ἔδιδε τό λαμπρότερον καπιτανάτον. «Ὅτε σ' ἐζήτησα», ἀπεκρίθη ὁ Καραϊσκάκης, «καπιτανάτον, δέν εἰσηκούσθην· ἔκτοτε ἀπεφάσισα νά τό κερδίσω διά τῆς σπάθης μου, καί, Θεοῦ θέλοντος, θά τό κερδίσω»· ἐμειδίασεν ὁ Κιουταχῆς καί ἐσιώπησεν. Οἱ πασάδες ἀνεχώρησαν ἀπό τῆς ναυαρχίδος πρῶτοι· ἀπέμεινε δέ τις Ἀλβανός, ὅστις ἐπανέλαβεν ἐξ ὀνόματος τοῦ Κιουταχῆ πρός τόν Καραϊσκάκην ἰδιαιτέρως ὡς γνώριμός του ὅσα τῷ εἶπεν ὁ Κιουταχῆς παρρησίᾳ, ἀλλά καί οὗτος ἤκουσεν ὅσα καί ὁ αὐθέντης του· ἡ συνέντευξις αὕτη τῶν πασάδων καί τοῦ Καραϊσκάκη ἔλαβε χώραν κατά συγκυρίαν.

Μετά δέ τήν ἐν Χαϊδαρίῳ ἀποτυχίαν, οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει ὑπομισθίων τοῦ Γκούρα, φοβούμενοι τά δεινά μακρᾶς καί στενῆς πολιορκίας, βουλήν ἔβαλαν νά δραπετεύσωσι διά νυκτός παρά γνώμην τοῦ φρουράρχου. Εἰδοποιηθείς οὗτος περί

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τούτου καὶ θέλων νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ, ἀνήγγειλε τοῖς ἐχθροῖς ἄνωθεν μεγαλοφώνως τὴν μελετωμένην ἔξοδον, καὶ οἱ στρατιῶται φοβηθέντες μὴ πέσωσιν εἰς χεῖρας αὐτῶν γρηγορούντων ἐμποδίσθησαν· ἀλλὰ δράξαντές τινες αὐτῶν ἄλλην εὐκαιρίαν ἐδραπέτευσαν, καὶ ἕτοιμοι ἦσαν νὰ δραπετεύσωσι καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ἕνεκα τούτου, ἐδειλίασε καὶ αὐτὸς ὁ Γκούρας, καὶ παρήγγειλε μυστικῶς νὰ σταλῶσι πλοῖα εἰς τοὺς τρεῖς πύργους πρὸς μετακόμισιν ὅλων τῶν πολιορκουμένων, ἂν ἡ ἀνάγκη τὸ ἐκάλει. Εἴπαμεν, ὅτι πλήθη γυναικῶν καὶ παιδίων ἐκλείσθησαν ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐπὶ τῆς κυριεύσεως τῆς πόλεως. Ἐξ αὐτῶν ἀπεπέμφθησαν τὴν νύκτα τῆς 12 ἀσφαλῶς εἰς Σαλαμῖνα 300, συναπεπέμφθησαν καί τινες ἄχρηστοι ἄνδρες· ὥστε λήγοντος τοῦ αὐγούστου δὲν ἦσαν ἔγκλειστοι εἰμὴ 800 ἔνοπλοι Ἀττικοί, 250 ἀκόλουθοι τοῦ φρουράρχου, 80 ἀκόλουθοι τῶν ἄλλων ὁπλαρχηγῶν, καὶ 500 γυναῖκες καὶ παιδία, ὅλοι ψυχαὶ 1630· ἦσαν καὶ ἐνὸς ἔτους τροφαί, ἀλλ' ὀλίγα πολεμεφόδια· ἔκειντο δὲ ἐπὶ τῶν τειχῶν 14 κανόνια καὶ 3 βομβοβόλοι.

Οἱ δ' ἐχθροί, ἀνεγείραντες ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου πυροβολοστάσιον καὶ ἐπιθέσαντες κανόνια καὶ βομβοβόλους, ὥρμησαν σωρηδὸν τὴν 15 μετὰ τὸ δειλινὸν ἵνα κυριεύσωσι τὸν ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Τὸν ναὸν τοῦτον κατεῖχαν Ἕλληνες, οἵτινες προϊδόντες τὸ συμβὰν τὸν ὑπενόμευσαν· ἐπὶ σκοπῷ δὲ ν' ἀπατήσωσι τοὺς ὁρμήσαντας ἐχθρούς των καὶ τοὺς φέρωσιν ἐντὸς αὐτοῦ θαρραλέους, ὑπεκρίθησαν ἀντίστασιν, ἐτουφέκισαν ἱκανὴν ὥραν καὶ μετὰ ταῦτα ὑπεχώρησαν ὡς μὴ δυνάμενοι δῆθεν νὰ τὸν ὑπερασπίσωσιν. Οἱ ἐχθροὶ ἀπατηθέντες ἐμβῆκαν οἱ μὲν εἰς τὸν ναόν, οἱ δὲ εἰς τὰς πέριξ οἰκίας, καὶ αἴφνης ἀνετράπη ὁ ναός, συνανετράπησαν καὶ αἱ οἰκίαι, καὶ συναπωλέσθησαν πάμπολλοι ἐχθροί· ἐπληγώθησαν δὲ καὶ 15 Ἕλληνες, ἐξ ὧν εἷς ἀπέθανεν. Οἱ ἐχθροὶ ἔπαθαν μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἄλλην βαρεῖαν βλάβην· ἔμαθεν ὁ ἐν Ἐλευσῖνι στρατοπεδεύων Καραϊσκάκης, ὅτι 500 ἐφύλαττον κατὰ τὰ Σκούρτα ἐπὶ τῶν μεθορίων τῆς Βοιωτίας καὶ Μεγαρίδος ἀποτεταμιευμένας τροφάς, καὶ ἀπέστειλε τὴν 23, 1200 ὑπὸ τὸν Γεώργην Χελιώτην. Ὁ ὁπλαρχηγὸς οὗτος ἐξετέλεσεν εὐτυχῶς τὰ τῆς ἀποστολῆς του· ἐπιπεσὼν αἰφνιδίως ἐφόνευσεν ἱκανούς, διεσκόρπισε τοὺς λοιπούς, ἐλαφυραγώγησε, καὶ τὴν ἐπαύριον ἔφερεν εἰς Ἐλευσῖνα ὁλόκληρα ποίμνια καὶ ἀγέλην ἡμιόνων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων ἐπίσημός τις ἀναφορὰ τοῦ Κιουταχῆ πρὸς τὸν ἀρχιβεζίρην, καὶ ἰδιόχειρος ἐπιστολὴ αὐτοῦ πρός τινα Ἀλήαγαν, ὅ ἐστι πρὸς τὸν σουλτάνον καλυπτόμενον, κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο. Ἔλεγε δὲ ἡ ἀναφορά, ὅτι τὸ φρούριον τῶν Ἀθηνῶν, ᾠκοδομημένον ἐφ' ὑψηλῆς καὶ τραχείας πέτρας, οὔτε ὑπόνομον ὑπεδέχετο οὔτε ἔφοδον ἐφοβεῖτο· ὅτι πολυάριθμα στρατεύματα τῶν ἀπίστων συνηθροίσθησαν κατὰ τὸν Ἰσθμόν, καὶ 20 καὶ 30 πλοῖά των περιέπλεκαν· ὅτι δὲν εὐκαίρει νὰ ἐφορεύῃ τὰ τῆς πολιορκίας τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀναγκαῖον ἐθεώρει νὰ παρευρίσκεται πάντοτε τολμηρὸς καὶ ἐμπειροπόλεμος βεζίρης ὁποῖος ὁ Καρύστιος Ὀμέρπασας· ὅτι ἐπεσκεύασε δέκα μύλους πέριξ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἠναγκάζετο εἰς φύλαξιν αὐτῶν νὰ διατηρῇ ἀνὰ 80 καὶ 100 στρατιώτας, καὶ ὅτι ἡτοίμασεν ἑπτὰ σχεδὸν χιλιάδων ἐκλεκτὸν στρατὸν εἰς ἀποστολὴν πρὸς τὸν ἰσθμὸν τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ δὲν τὸν ἔστειλεν εἰσέτι δι' ἔλλειψιν τροφῶν.

Ἐψεύδετο ὁ Κιουταχῆς λέγων ὅτι ἠναγκάζετο νὰ διατηρῇ ἰδιαιτέρας φρουρὰς εἰς φύλαξιν τῶν μύλων, διότι οὗτοι ἦσαν τόσον πλησίον τοῦ στρατοπέδου, ὥστε δὲν εἶχαν χρείαν ἰδίας φρουρᾶς· δὲν ἐπεσκεύασε δὲ εἰμὴ πέντε· οὐδὲ περιέπλεαν 20 καὶ 30 πλοῖα κατ' ἐκεῖνα τὰ νερά, ἀλλὰ 3 μόνον.

Ἡ δὲ ἰδιαιτέρα του ἐπιστολή, δι' ἧς ἀπεκάλει τὸν ἄγνωστον Ἀλήαγαν «ζωοποιόν του αὐθέντην», ἐπανελάμβανε τὰ αὐτά, καὶ ἔλεγεν ἐν τέλει, ὅτι ἀναγκαιοτάτην ἐθεώρει τὴν σύμπραξιν ἄλλου βεζίρη, ὅπως δυνηθῇ αὐτὸς νὰ προκαταλάβῃ τὰ πρὸς τὸν ἰσθμὸν στενά, ἐν ὅσῳ τὸ ἐμπειροπόλεμον στράτευμα τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος εὑρίσκετο ἐν Πελοποννήσῳ ἐξ αἰτίας τοῦ κατὰ τὴν Κόρινθον ἐπικρατοῦντος ἐμφυλίου πολέμου· διότι, ἂν ἐξήρχετο καὶ αὐτὸ εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ τακτικοῦ, ἐματαιοῦντο ὅλοι οἱ κόποι του, ἐκινδύνευαν τὰ στρατεύματά του, καὶ οὐδεὶς θὰ διέμενε ῥαγιᾶς· ἂν δὲ διετηρεῖτο ἡ στερεὰ Ἑλλὰς ὑποτεταγμένη, ὑπέσχετο νὰ ἐξουσιάσῃ τὴν Πελοπόννησον ἐντὸς δύο μηνῶν.

Ἐν τούτοις, δὲν ἔπαυεν ὁ Κιουταχῆς νὰ στενοχωρῇ τοὺς ἐν τῇ ἀκροπόλει κανονοβολῶν καὶ βομβοβολῶν καθ' ἡμέραν. Ἐξ αἰτίας τῆς ὀχυρᾶς θέσεώς της οἱ ἔγκλειστοι δὲν ἐφοβοῦντο ἔφοδον· ἐβλάπτοντο ὅμως κανονοβολούμενοι καὶ βομβοβολούμενοι διὰ τὸ πε-

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τρῶδες ἔδαφος καὶ τὴν στενὴν περιφέρειάν της· ἐφοβοῦντο δὲ κυρίως τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐν τῷ παρατειχίσματι πηγαδίων καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ Ὀδυσσέως ἀνακαλυφθείσης πηγῆς· διὰ τοῦτο προσεῖχαν εἰς φύλαξιν αὐτῶν, καὶ ἰδόντες τοὺς ἐχθροὺς ἀνοίγοντας τάφρον εἰς κατασκευὴν ὑπονόμων ὑπὸ τὸ παρατείχισμα ἐπέπεσαν τὴν 26, τοὺς ἀπεδίωξαν, ἥρπασαν τοὺς ἐπενδύτας καὶ τὰ ἐργαλεῖά των καὶ ἐπανῆλθαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Ἐπίμονοι οἱ ἐχθροὶ εἰς τὸν σκοπόν των ἐπανέλαβαν τὰς ὑπονομικὰς ἐργασίας των, ἔσκαψαν βαθεῖαν τάφρον ἀρχομένην ἀπὸ τῶν προπόδων τοῦ Ἀρείου πάγου καὶ ἐκτεινομένην πρὸς τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ παρατειχίσματος καὶ ἤνοιξαν καὶ τρεῖς ὑπονόμους ὑπὸ τὸ θέατρον τοῦ Ἡρώδου· ἀλλ' οἱ περὶ τὸν Μακρυγιάννην, οἱ φυλάσσοντες τὸ παρατείχισμα, ἔτρεψαν τὴν νύκτα τῆς 13 σεπτεμβρίου τοὺς **Σεπτέμβριος** ἐργαζομένους εἰς φυγήν, ἔχωσαν τὴν τάφρον, κατέστρεψαν τὰς ὑπονόμους, ἐφόνευσαν καὶ ἐζώγρησάν τινας καὶ ἐπανῆλθαν εἰς τὰ ἴδια φέροντες τὰ πρὸς μετακόμισιν χωμάτων καλάθια τῶν ἐργαζομένων. Εἷς τῶν Ἑλλήνων ἐφονεύθη καὶ εἷς ἐπληγώθη, ὅστις ἀπέθανε μετ' ὀλίγας ἡμέρας. Τὴν νύκτα δὲ τῆς 17 οἱ Τοῦρκοι ὥρμησαν εἰς κυρίευσιν τῆς πηγῆς καὶ ἀπεκρούσθησαν· τὴν δὲ 19 ἀνέκτησαν τὴν τάφρον ὅθεν ἀπεδιώχθησαν τὴν 13· ἀλλ' ὁ προσεκτικὸς καὶ ἄοκνος ὑπονομοποιὸς Κώστας προεῖδε τὴν συμβᾶσαν ἀνάκτησιν τῆς θέσεως ἐκείνης, καὶ προλαβὼν διώρθωσε μίαν τῶν καταστραφεισῶν ὑπονόμων, ἐνέθεσε πυρίτιδα καὶ τὴν ἐσκέπασεν ὥστε δὲν ἐφαίνετο· πρὸς δὲ τὸ μεσονύκτιον, καθ' ἣν ὥραν εἰργάζοντο οἱ ἐχθροὶ ἀνοίγοντες τὴν παραχωθεῖσαν τάφρον, μετέδωκε τὸ πῦρ διά τινος ἀφανοῦς ἀγωγοῦ καὶ κατέστρεψε καὶ τοὺς ἐργάτας καὶ τοὺς φυλάττοντας αὐτήν· ἐκραγείσης δὲ τῆς ὑπονόμου ἔπεσαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἀπεμάκρυναν· θὰ ἐκυρίευαν δὲ καὶ τὰ πλειότερα πυροβολοστάσια αὐτῶν, ἂν ἡ λειποταξία τινῶν τῶν περὶ τὸν Γκούραν δὲν ἔβαλλεν εἰς ἀταξίαν τοὺς λοιπούς. Ἐν τοσούτῳ, καὶ ἡ προλαβοῦσα καὶ ἡ ἐσχάτη αὕτη λειποταξία ἀποκατέστησαν ἀπολύτως ἀναγκαίαν τὴν εἰς τὴν ἀκρόπολιν εἴσοδον ἄλλων στρατιωτῶν.

Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Μεσολογγίου διωργανίσθη ἐκ νέου τὸ σῶμα τῶν Ἑπτανησίων, καὶ ἀρχηγὸς ἀνηγορεύθη ὁ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἰθακήσιος Εὐμορφόπουλος. Οὗτος καὶ ὁ Γκούρας ἔγραψαν τῇ ἐπιτροπῇ τῶν Ἑπτανησίων καὶ τῇ κυβερνήσει ἐπικαλούμε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νοι τὴν εἰς τὴν ἀκρόπολιν ταχεῖαν ἄνοδον τοῦ σώματος τούτου, ἐξαπέστειλαν δὲ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ τὸν συναγωνιστήν των καὶ συγγενῆ τοῦ Γκούρα Μαμούρην. Οἱ Ἑπταννήσιοι ὑπήκουσαν προθύμως, καὶ συνοδευόμενοι ὑπό τινων Μεγαρέων καὶ ἄλλων ἀπέβησαν τὴν 12 εἴς τι μέρος τῆς Ἀττικῆς κατὰ τὴν Ἁλικήν, καὶ ὁδοιποροῦντες ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μαμούρη ἔφθασαν πλησίον τῆς ἀκροπόλεως, ἀφ' οὗ ἐνύκτωσεν· ἀλλ' οἱ συνοδοιπόροι των, δειλιάσαντες καθ' ὁδόν, δὲν συνηκολούθησαν· κατέλαβε δὲ τοὺς Ἑπταννησίους καὶ τὸ φῶς τῆς σελήνης, διὰ τοῦτο μετέβησαν αὐτονυκτὶ εἰς Καρὰν ἀναβαλόντες εἰς τὴν ἀκόλουθον νύκτα τὴν εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἄνοδον· ἀλλ' ἰδόντες ἐκεῖθεν τὰ χαρακώματα τῶν ἐχθρῶν, νομίσαντες τὸ μέρος δι' οὗ ἔμελλαν νὰ εἰσέλθωσιν ἀδιάβατον, καὶ ὑποπτεύσαντες ὅτι τοὺς εἶδαν οἱ ἐχθροί, ὠπισθοδρόμησαν τὴν ἐπελθοῦσαν νύκτα πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἀπέβησαν, καί, εὑρόντες ἐκεῖ τοὺς καθ' ὁδὸν ἐγκαταλιπόντας αὐτοὺς συνοδοιπόρους, ἐπέρασαν ὅλοι τὴν 14 εἰς Σαλαμῖνα, ὅπου συμπαρέλαβαν 120 Στερεοελλαδίτας, πρὸς 100 καὶ 150 γρόσια στρατολογηθέντας, ἐμβῆκαν ὅλοι, ὡς 250, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μαμούρη εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Χατσῆ-Ἀλεξανδρῆ, καὶ ἀπέπλευσαν ἐξ Ἀμπελακίων τὴν 27 περὶ τὴν γ'. ὥραν τῆς νυκτός· συνέπλεαν δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Κριεζώτην, σκοπεύοντες νὰ προστατεύσωσι τὴν ἀπόβασιν αὐτῶν, ἂν παρενέπιπτέ τι πρόσκομμα. Τὴν η' ὥραν ἔφθασαν παρὰ τὴν Μουνυχίαν, ὅπου μὴ εὑρόντες ἐχθρὸν ἀπέβησαν ἀνεμπόδιστοι· χωρισθέντες δὲ ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Κριεζώτην, μεινάντων ἐπὶ τοῦ πλοίου, ὥδευσαν πρὸς τὸ φρούριον. Ἓν τέταρτον τῆς ὥρας μακρὰν αὐτοῦ ἰδόντες οἱ προπορευόμενοι ἱκανοὺς ἱππεῖς βαδίζοντας τὴν αὐτὴν ὁδὸν παρεμέρισαν καὶ ἔπεσαν κατὰ γῆς· διέβησαν μετ' ὀλίγον τὴν αὐτὴν ὁδὸν καὶ ἄλλοι ἐχθροί· ὑπὸ τὸ σκότος δὲ τῆς νυκτὸς οὔτε οἱ πρῶτοι οὔτε οἱ δεύτεροι εἶδαν τοὺς πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ὁδεύοντας· ἀλλ' οὗτοι φοβηθέντες ἐστράφησαν, οἱ μὲν ὀπισθοδρομοῦντες εἰς τὸν τόπον τῆς ἀποβάσεώς των, οἱ δὲ ἀναβαίνοντες τὸν Ὑμηττόν. Οἱ Τοῦρκοι, νοήσαντές τους ἐκ τῆς ποδοβολῆς, τοὺς κατεδίωξαν σποράδην, διαρκούσης τῆς νυκτός· ἡμέρας δὲ γενομένης, ἐφάνησαν οἱ πλεῖστοι τῶν φυγόντων πρὸς τὸ παραθαλάσσιον, ἀνακαλοῦντες διὰ σημείων τὸ ἀπᾶραν ἤδη πλοῖον καὶ φέρον τοὺς περὶ τὸν Κριεζώτην. Τὸ πλοῖον ἐπανέπλευσε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ παρέλαβε τοὺς ἐπὶ τοῦ παραθαλασσίου σώους· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν, ἑπτὰ ἐκλείσθησαν ἐν τῇ πρὸς τοὺς τρεῖς Πύργους μικρᾷ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ ἓξ ἀπωλέσθησαν· ὁ δὲ ἕβδομος, ὁ Ἀνδρέας Κόνταρης, ῥιφθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν γυμνός, διεσώθη εἰς τὸ πλοῖον. Περιφερόμενοι οἱ ἐχθροὶ ἐπορεύθησαν καὶ πρὸς τὴν Ἀλικὴν εἰς ἀνίχνευσιν ἄλλων, καὶ ηὗραν ἐπὶ νησιδίου πλησίον τῆς ξηρᾶς 22. Οὗτοι ὀχυρωθέντες ἐπολέμησαν θαῤῥαλέως καὶ εὐτυχῶς δι' ὅλης τῆς ἡμέρας· νυκτὸς δὲ γενομένης, ἦλθάν τινες τῶν ἐν τῷ πλοίῳ ἐπὶ δύο λέμβων καὶ τοὺς ἔσωσαν· ἀφ' οὗ δὲ οἱ μὴ ἐκτελέσαντες τὸ σκοπούμενον συνήχθησαν εἰς Σαλαμῖνα εὑρέθησαν 30 ὀλιγώτεροι. Τοιουτοτρόπως ἀπέτυχεν ἡ εἰς ἐνίσχυσιν τῆς φρουρᾶς τῆς ἀκροπόλεως δευτέρα αὕτη ἀπόπειρα· οἱ δὲ ἔγκλειστοι, ἐν ᾧ ἐζήτουν ἔξωθεν βοήθειαν, ἔπαθαν αἴφνης τὸ ἑξῆς πάθημα.

Τὴν 30 σεπτεμβρίου διενυκτέρευεν ὁ Γκούρας ἔξω τοῦ παρατειχίσματος παρατηρῶν τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν, ἐμποδίζων τὴν ἐπικρατοῦσαν λειποταξίαν τῶν στρατιωτῶν, καὶ τουφεκίζων ἐκ διαλειμμάτων τὰ πλησίον ἐχθρικὰ χαρακώματα. Τουφεκίσαντος δὲ πρὸς τὸ μεσονύκτιον, ἐχθρός τις ὁδηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ ἑστίᾳ ἀναλάμψαντος πυρός, μὴ διαδοθέντος καὶ ἐντὸς τοῦ σωλῆνος, ἐσφαιροβόλησε τὸν Γκούραν εἰς τὸν μήλιγγα καὶ τὸν ἔῤῥιψε νεκρόν· οἱ δὲ περὶ αὐτὸν στρατιῶται μετεκόμισαν τὸ σῶμά του ἀταράχως ἐντὸς τοῦ παρατειχίσματος, καὶ τὸ πρωῒ τὸ ἀνεβίβασαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὸ ἔθαψαν ἔμπροσθεν τοῦ παρθενῶνος, ἀφ' οὗ ἐτελέσθησαν τὰ νενομισμένα. Ἡ γυνή του ἔδειξεν ἐπὶ τῷ θανάτῳ του καὶ φρόνησιν καὶ γενναιότητα· ἰδοῦσα τοὺς στρατιώτας κλαίοντας, « Τί κλαίετε » ; τοῖς εἶπε, « σεῖς ἐθανατώσατε τὸν ἄνδρα μου λειποτακτοῦντες· ἂν σᾶς » τύπτῃ τὸ συνειδὸς ὡς αἰτίους τῆς χηρείας μου, ἀλλάξατε » διαγωγήν, καὶ μὴ θελήσετε νὰ φονεύσετε καὶ τὴν γυναῖκά « του τὰ αὐτὰ πράττοντες » · κατενύχθησαν οἱ παρεστῶτες ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, ὡρκίσθησαν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς εἰκόνος τοῦ Χριστοῦ νὰ φυλάξωσι πίστιν εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρχηγοῦ των μαχόμενοι, καὶ ἐτήρησαν τὸν ὅρκον των. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀκροπόλεως μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Γκούρα ἐῤῥίφθησαν ὑπὸ μὲν τῶν πολιορκούντων 6325 κανονόσφαιραι καὶ βόμβαι, ὑπὸ δὲ τῶν πο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λιορκουμένων 1191· οἱ δ' ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως φονευθέντες ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ἐλογίσθησαν ἑκατόν.

Ἔχοντες δὲ πάντοτε κατὰ νοῦν οἱ πολιορκηταὶ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ νεροῦ, ἐμελέτησαν νὰ κυριεύσωσιν ἐξ ἐφόδου τὴν ἔμπροσθεν τῆς πηγῆς ὀχυρωθεῖσαν θέσιν τοῦ Λεονταρίου, καὶ οἱ Ἀλβανοὶ ἀνεδέχθησαν τὸν ἀγῶνα. Οἱ Ἕλληνες ὑπώπτευσαν τὸ μελετώμενον καὶ ὑποσκάψαντες ὑπόνομον τὴν προετοίμασαν εἰς ἔξαψιν καθ' ἣν στιγμὴν θὰ ἐπάτουν τὴν θέσιν ἐκείνην οἱ ἐχθροί.

Ὀκτώβριος Πρὶν δ' ἐξημερώσῃ ἡ 6 ὀκτωβρίου, ὥρμησαν οἱ Ἀλβανοί, προηγουμένου ἐφίππου τοῦ φρουράρχου τῶν Ἀθηνῶν. Προθέμενοι οἱ Ἕλληνες νὰ παγιδεύσωσι τοὺς ἐχθροὺς ἀπεμακρύνθησαν μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν, βαλόντες πῦρ εἰς τὴν ὑπόνομον· ἀλλ' ὑγρανθείσης τῆς πυρίτιδος ἐκ τῆς πολυκαιρίας, ἡ ὑπόνομος δὲν ἐξερράγη· οἱ δ' Ἕλληνες, κυλίοντες βόμβας, ἠνάγκασαν τοὺς ἐχθροὺς νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν θέσιν ἐκείνην, διότι διαρρηγνύμεναι πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐθανάτωσάν τινας, ἐν οἷς καὶ τὸν φρούραρχον. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ἀπεφάσισαν οἱ ἀρχηγοὶ νὰ ἐπιχειρήσωσι δι' ἐφόδου τὴν ἅλωσιν τοῦ παρατειχίσματος, καὶ ὑπεσχέθησαν πλουσίας ἀμοιβὰς τοῖς προαιρουμένοις ν' ἀναδεχθῶσι τὴν ἀνάβασιν· τὴν ἀνεδέχθησαν οἱ Γκέγκαι μυκτηρίζοντες τοὺς Ἀλβανοὺς ὡς ἀναξίους φανέντας εἰς κυρίευσιν τοῦ Λεονταρίου· ἀφ' οὗ δὲ ἡτοιμάσθησαν, ὥρμησαν αἴφνης τὴν 7 περὶ τὴν δ' ὥραν, ἐκυρίευσαν ἓν τῶν πλησίον τοῦ παρατειχίσματος ὀχυρωμάτων καὶ κατέλαβαν καὶ τὸ στόμα ὑπονόμου τινός, καθ' ἣν ὥραν συνέπεσε νὰ ἐνευρεθῇ ὁ ὑπονομοποιὸς Κώστας ἐπιτηρῶν τὴν κατασκευήν της. Ἰδὼν δὲ ὁ τὸ παρατείχισμα φυλάττων Μακρυγιάννης τὸν κίνδυνον τοῦ ὑπονομοποιοῦ, ἐξῆλθεν εἰς ἀντίληψίν του παραλαβὼν τοὺς περὶ αὐτὸν Ἀθηναίους. Ἐξῆλθαν μετ' ὀλίγον καί τινες ἄλλοι, καὶ συγκροτήσαντες δίωρον μάχην, κανονοβολούντων καὶ βομβοβολούντων καὶ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει, ἀπεδίωξαν τοὺς ἐχθρούς, καὶ διέσωσαν τὸν κινδυνεύοντα πολύτιμον συναγωνιστήν των. Ἐπιμένοντες οἱ ἐχθροὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ των κατέφυγαν πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ πυρὸς ὑπὸ τὰς στοὰς τοῦ θεάτρου καιροφυλακτοῦντες νὰ εἰσπηδήσωσιν· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες, κρεμῶντες ἄνωθεν βόμβας, ἀναμμένων τῶν φυτιλίων, καὶ ῥίπτοντες καὶ ἄλλας ἐμπρηστικὰς ὕλας, ἔβλαψαν πολλοὺς καὶ ἠνάγκασαν τοὺς λοιποὺς, ἐλθούσης τῆς νυκτός, νὰ ἐξέλθωσι τῶν

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στοῶν δρομαῖοι· τέσσαρες αὐτῶν ἔπεσαν ἐπὶ τῆς ἐξόδου των· οἱ δὲ φιλέκδικοι Ἀλβανοί, οἱ ὀνειδισθέντες ἐπὶ τῇ εἰς κυρίευσιν τοῦ Λεονταρίου ἀποτυχίᾳ, βλέποντες ἄνωθεν τοῦ Μουσείου ὅσα ὑπέφεραν οἱ ὑπὸ τὰς στοὰς καταφυγόντες συνάδελφοί των Γκέγκαι, ἀντὶ νὰ κινηθῶσιν εἰς συμπάθειαν, ἐκάγχαζαν ἐμπαίζοντές τους. Πολλαὶ βόμβαι καὶ κανονόσφαιραι ἐρρίφθησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, δέκα Ἕλληνες ἐφονεύθησαν καὶ πολλοὶ ἐπληγώθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ Μακρυγιάννης εἰς τὴν κεφαλήν. Τὴν δὲ ἐπιοῦσαν νύκτα ἄναψεν ὁ Κώστας τὴν ὑπόνομον, ἐν ᾗ εὑρέθη ἐπὶ τῆς ἐφόδου, ὥρμησαν οἱ Ἕλληνες μετὰ τὴν ἐκραγὴν αὐτῆς, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἔπαθαν καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Ἐν ᾧ δὲ οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἠγωνίζοντο εὐτυχῶς τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν καὶ ἐρριψοκινδύνευαν, τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα ἐκάθηντο ἀργὰ τῇδε κἀκεῖσε, καὶ οἱ ἀρχηγοί των ἐφιλονείκουν ἀνοήτως προς ἀλλήλους· τινὲς δὲ αὐτῶν, οἱ ἀφρονέστεροι, ὑπεστήριζαν τὸν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Κορίνθου ἐκραγέντα αἰσχρὸν πόλεμον. Εἰς διατήρησιν τῆς ἀκροπόλεως ἐχρειάζετο ἀπαραιτήτως νὰ εἰσέλθῃ νέα δύναμις· ἀλλὰ δὶς ἐματαιώθη ἡ ἀπόπειρα τῆς εἰσόδου τῶν Ἑπταννησίων, διότι ἡ περιφρουροῦσα τὴν ἀκρόπολιν ἐχθρικὴ γραμμὴ ἐφαίνετο ἀδιάσπαστος. Ἔπρεπε ν' ἀναγκασθῇ ὁ Κιουταχῆς δι' ἄλλων ἀλλοῦ κινημάτων τῶν Ἑλλήνων νὰ ὀλιγοστεύσῃ τὴν ἐκεῖ παραφυλάττουσαν πολλὴν δύναμιν, ὥστε νὰ δυνηθῶσιν οἱ Ἕλληνες νὰ εἰσδύσωσιν. Ἐθεώρησε καὶ ὁ Φαβιέρος ἁρμόδιον τὸν καιρὸν ἐκεῖνον νὰ πέσῃ ἐξ ἀπροόπτου εἰς Θήβας, ὅπου ἐφέδρευαν πάντοτε ἐχθροί. Διὰ τὸν διττὸν τοῦτον σκοπὸν ἀπεφασίσθη τὰ στρατεύματα νὰ κινηθῶσι, καὶ ὁ μὲν Φαβιέρος, παραλαβὼν τὰ δύο τάγματα ἐκ 1000 στρατιωτῶν, τὰς δύο ἴλας ἐξ 80 ἱππέων, τὸν λόχον τοῦ πυροβολικοῦ ἐξ ἄλλων τόσων κανονοβολιστῶν, τὸν λόχον τῶν φιλελλήνων καὶ 4 κανόνια ἐλαφρά, μετέβη εἰς Μέγαρα, συμπαρέλαβε καὶ ἄλλους 600 ἐλαφροὺς ὑπὸ τὸν Καλλέργην καὶ τὸν Στέφον, καὶ ἀναχωρήσαντες ὅλοι ἐκεῖθεν ἔφθασαν τὴν νύκτα τῆς 9 εἰς Ἀσωπὸν ποταμόν, μίαν ἥμισυ ὥραν μακρὰν τῆς πόλεως τῶν Θηβῶν. Μετὰ δύο ἡμέρας ἐξεστράτευσαν καὶ οἱ περὶ τὸν Καραϊσκάκην πρὸς ἀντιπερισπασμὸν τῶν περὶ τὴν ἀκρόπολιν ἐχθρῶν, καὶ φθάσαντες περὶ τὴν ε' ὥραν τῆς νυκτὸς κάτωθεν τοῦ Μενιδίου ἐτουφέκισαν. Ὁ δὲ Κριεζώτης, ὁ Μαμούρης καὶ ὁ Τσουρᾶς μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς καὶ μετά τινων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἑπτανησίων, ὅλων 300, ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Χατσῆ Ἀλεξανδρῆ καὶ εἰς ἄλλα πλοιάρια, ἀπέπλευσαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐξεστράτευσεν ὁ Καραϊσκάκης ἐξ Ἀμπελακίων ἐπὶ σκοπῷ νὰ εἰσδύσωσιν εἰς τὸ φρούριον. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἀνεπαύοντο οἱ περὶ τὸν Φαβιέρον ἀναμένοντες τὴν ἀνατολὴν τῆς σελήνης ἵνα πέσωσιν εἰς Θήβας, ἦλθαν πρὸς αὐτὸν ὁ Καλλέργης καὶ ὁ Στέφος ἀναγγέλλοντες ὅτι οἱ στρατιῶταί των ἐλειποτάκτησαν. Ὁ Φαβιέρος, ἐπιμένων εἰς τὸν σκοπόν του, ἀπεφάσισε νὰ κινηθῇ ἔχων μόνους τοὺς τακτικούς· ἀλλ' ἡ λειποταξία τῶν ἀτάκτων ἐψύχρανε τὴν ζέσιν τῶν τακτικῶν, ἐξ ὧν ἐλειποτάκτησάν τινες ὑπὸ τὸ σκότος τῆς νυκτός· ὥστε ὁ Φαβιέρος ἠναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ ἄπρακτος καὶ ἀγανακτῶν εἰς Μέγαρα.

Οἱ δὲ περὶ τὸν Κριεζώτην καὶ λοιποὺς ὁπλαρχηγοὺς ἔφθασαν εἰς τὸ παράλιον τῶν τριῶν Πύργων μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ὅ ἐστιν ἀφ' οὗ ἐτουφέκισαν οἱ ἐν Μενιδίῳ καὶ εἴλκυσαν πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος τινὰς τῶν ἐχθρῶν. Ἀποβάντες δὲ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ᾤδευσαν ἀνενόχλητοι πρὸς τὴν ἀκρόπολιν, ἕως οὗ ἔφθασαν ὑπὸ τὸ Μουσεῖον· τότε ἡ φυλακὴ τῆς θέσεως ἐκείνης, ἀκούσασα ποδοβολήν, ἠρώτησε δὶς τοὺς ἐρχομένους ποῖοι ἦσαν· μὴ λαβοῦσα δὲ ἀπάντησιν ἐτουφέκισεν· ἀλλ' ἕως οὗ ἐξυπνήσωσιν οἱ ἄλλοι ἐπὶ τῷ τουφεκισμῷ, οἱ περὶ τὸν Κριεζώτην καὶ λοιποὺς ὁπλαρχηγοὺς ἔδραμαν καὶ ἀνέβησαν σῶοι ὅλοι καὶ ἀβλαβεῖς εἰς τὴν ἀκρόπολιν πρὸς ἀνεκλάλητον χαρὰν τῶν ἐν αὐτῇ· τὴν δὲ ἀκόλουθον νύκτα ἀναψάν τινα ὑπόνομον ἑτοίμην, ἐξώρμησαν μετὰ τὴν ἔκρηξιν αὐτῆς, ἐδίωξαν τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τοῦ πρὸς τὴν ἀκρόπολιν περιχαρακώματος, καὶ κατηδάφισαν πολὺ μέρος αὐτοῦ· μαχόμενοι δὲ ὑπὸ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς καὶ ἀγνοοῦντες ὡς νεήλυδες τοὺς συνεξορμήσαντας συναδέλφους των, ἐθανάτωσαν τρεῖς ἐξ αὐτῶν καὶ ἐπλήγωσαν ὀκτώ.

Ἀφ' οὗ δὲ οἱ τριακόσιοι εἰσῆλθαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, οἱ Τοῦρκοι ἐβάθυναν τὴν μεταξὺ τοῦ Μουσείου καὶ τοῦ παρατειχίσματος τάφρον εἰς ἐμπόδιον πάσης εἰς τὸ ἑξῆς διοδείας, ἀνύψωσαν χώματα, καὶ ἐπεσώρευσαν κλάδους δένδρων ἐπὶ τῶν χειλέων. Ἠσχολήθησαν δὲ καὶ εἰς κατασκευὴν νέας ὑπονόμου πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ παρατειχίσματος· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ὑπέσκαψαν ἀνθυπόνομον, καὶ ἕτοιμοι νὰ ἐφορμήσωσιν ἐπὶ τῇ ἐκραγῇ, ἄναψαν δὶς τὴν 24 πρὸς τὸ μεσονύκτιον τὸ φυτίλιον, ἀλλ' ἐσβέσθη· τότε ἐξώρμησαν, ἀπήλασαν τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρὸς τὸ παρατείχισμα ὀχυρωμάτων, ἐφόνευσάν τινας, καὶ συνέλαβαν καὶ 16 ἐργάτας· ἀλλ' ἔπαθαν καὶ αὐτοὶ ὅσην ζημίαν δὲν ἔπαθαν ἄλλοτε· ἐννέα ἐθανατώθησαν, καὶ ὀκτὼ ἐπληγώθησαν.

Ὁ δ' ἐχθρός, ματαιωθέντων ἐκ νέου τῶν εἰς κυρίευσιν τοῦ παρατειχίσματος ἔργων του, ἐπανέστρεψε τὴν προσοχήν του ἐπὶ τὸ περικλεῖον τὴν πηγὴν τείχισμα καὶ ἐπεχείρησε νὰ τὸ ὑποσκάψῃ, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς Ὑπαπαντῆς. Ἀλλ' ὁ πολυμήχανος Κώστας, ἀνθυπονομεύσας, ἐματαίωσε πάλιν τὰ σχέδιά του. Ἀπελπισθέντες τότε οἱ ἐχθροὶ τοῦ νὰ ἐπιτύχωσι δι' ἐκείνου τοῦ μέρους, ἡτοίμασαν ἄλλην ὑπόνομον δέκα ὀργυιὰς μακράν, ἐνέθεσαν 2800 ὀκάδας πυρίτιδος, καὶ τὴν 10 νοεμβρίου α' ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἀφ' οὗ ἐκανονοβόλησαν τρίς, καὶ ἔδωκαν τὸ σημεῖον ν' ἀπομακρυνθῶσιν οἱ ἐπὶ τοῦ Ἀρείου-πάγου καὶ οἱ περὶ τὸν ναὸν τῆς Ὑπαπαντῆς, ὅπου τὸ φυτίλιον τῆς προετοιμασθείσης ὑπονόμου, οἰκεῖοί των, καὶ ἀφ' οὗ συνήχθησαν πάμπολλοι ἐπὶ τοῦ Μουσείου ἵνα ἴδωσιν ἐξ ὕψους τὸ ἀποβησόμενον, καὶ ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τοῦ τειχίσματος ἐφορμήσωσιν εἰς κυρίευσιν τῆς ἀκροπόλεως, ἔβαλαν πῦρ εἰς τὴν ὑπόνομον· ἦσαν δὲ τόσον βέβαιοι ὅτι τὸ ἥμισυ τῆς ἀκροπόλεως θὰ κατεκυλίετο καὶ θὰ κατεπλάκονε μέρος τῆς πόλεως, ὥστε πολλοὶ τῶν ἐν ταύτῃ ἀπεμακρύνθησαν. Ἐσείσθη τῷ ὄντι ἡ ἀκρόπολις ἐπὶ τῇ ἐκρήξει, ἀλλὰ δὲν ἐπῆλθεν ἡ προσδοκωμένη καταστροφή, διότι ὁ προνοητικὸς Κώστας ἐπρόλαβε καὶ ἤνοιξε πέριξ αὐτῆς δώδεκα λάκκους ἐννέα ὀργυιὰς βαθεῖς, δι' ὧν ἡ ὑπόνομος ἐξεθύμανε. Τὴν δὲ 19 ἐφάνησαν ἐπὶ τοῦ Ἀρείου-πάγου δύο δυστυχεῖς Ἕλληνες σουβλισμένοι ἀπέναντι τῆς ἀκροπόλεως. Ἐφρύαξαν οἱ ἐν αὐτῇ ἐπὶ τῇ φρικτῇ ταύτῃ θέᾳ, καὶ συλλαβόντες τοὺς ἐγκλείστους Τούρκους, ὅλους 18, τοὺς ἐκρέμασαν τὴν νύκτα τῆς 23 πέριξ τῆς ἀκροπόλεως μηδὲν πταίσαντας, ἐν οἷς καὶ τὸν ἄλλοτε συλληφθέντα ἀρχιπυροβολιστὴν τοῦ Κιουταχῆ καί τινα Ἀλβανόν, Ἰσοὺφ Δεβένην, διοικητὴν ἄλλοτε τοῦ Λιδωρικίου, καλοκἀγαθον ἄνδρα, ἀναιδῶς χλευασθέντα πρὸ τοῦ θανάτου καὶ σκληρῶς βασανισθέντα. Τοιουτοτρόπως τὸ φρικτὸν καὶ ἀσυλλόγιστον ἀνοσιούργημα τοῦ Κιουταχῆ ἐπὶ βλάβῃ τῶν Ἑλλήνων, ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀθώας κεφαλὰς τῶν δυστυχῶν ὁμοπίστων του.

Νοέμβριος

Ἐν τούτοις, ὁ ἐχθρὸς ὑπέσκαψεν ἄλλην ὑπόνομον πρὸς τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὑπαπαντήν, καὶ τὸ ἑσπέρας τῆς 24 τὴν ἄναψεν· ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ὁ Κώστας ἐξησθένισεν· ἐσείσθησαν ἐν τοσούτῳ ἐπὶ τῇ ἐκρήξει καὶ ταύτης τὰ πέριξ, ἐσείσθη ὀλίγον καὶ ἡ ἀκρόπολις, ἔπεσαν τοῖχοί τινων τῶν πλησίον τῆς Ὑπαπαντῆς οἰκιῶν καὶ τινες ἄνθρωποι ἀπωλέσθησαν. Μετὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους ταύτας ἀποτυχίας οἱ ἐχθροὶ ἔπαυσαν ὑπονομεύοντες.

Ἐν τοσούτῳ ἡ λύσις τῆς πολιορκίας οὔτε κατωρθοῦτο οὔτε κατορθωτὴ ἐφαίνετο διὰ τῶν ἀμέσων προσβολῶν· καὶ ὁ μὲν Κωλέττης ἐστάλη εἰς Σκόπελον, Σκιάθον καὶ Σκύρον πρὸς σύναξιν τῶν ἐν ἐκείναις ταῖς νήσοις διεσπαρμένων Θετταλομακεδόνων καὶ κατοχὴν τῶν Θερμοπυλῶν, καὶ συναπεστάλησαν καὶ δύο πλοῖα, τὸ τοῦ Λεμπέση καὶ τὸ τοῦ Κυριακοῦ· ὁ δὲ Καραϊσκάκης ἀνεδέχθη νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος πρὸς ἀποδίωξιν τῶν ἐν αὐταῖς ὀθωμανικῶν φρουρῶν καὶ ἐμψύχωσιν καὶ ἀνέγερσιν τῶν ὑποταχθέντων λαῶν· ἔπλευσαν δὲ καὶ δύο γολέττα, ἡ τοῦ Ἀνδριανοῦ καὶ ἡ τοῦ Δημήτρη Κριεζώτη, εἰς τὸν ἐρετριακὸν κόλπον πρὸς ἐμπόδιον τῆς εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ἐχθρικὸν στρατόπεδον δι' ἐκείνου τοῦ μέρους σιταγωγίας. Καὶ τὰ μὲν δύο ταῦτα πλοῖα ἀπεβίβασαν εἰς Κάλαμον οὓς ἔφεραν στρατιώτας ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἐκεῖ μύλων τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου· ἀπέκλεισαν δὲ ἐν τῷ λιμένι τοῦ Ὠρωποῦ τρία ἐχθρικὰ πλοῖα ἐκπλεύσαντα τῆς Χαλκίδος καὶ καταφυγόντα ἐκεῖ διὰ τὸν φόβον τῶν ἑλληνικῶν. Καθ' ἃς δὲ ἡμέρας τὸ τοῦ Κριεζώτη πλοῖον ἀπέκλειε τὴν Κάρυστον, ἐπέπλευσαν μία ἐχθρικὴ γολέττα καὶ μία λεῦκα ἔνοπλοι, ἀλλ' ἔδραμεν εἰς βοήθειάν του ἡ ἐν Ὠρωπῷ γολέττα τοῦ Ἀνδριανοῦ, καὶ τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα φοβηθέντα κατέφυγαν εἰς Μάρμαρι, ἀπεβίβασαν οἱ ἐν αὐτοῖς τὰ κανόνιά των, καὶ κατέλαβαν δυνατὰς θέσεις εἰς ὑπεράσπισιν τῶν πλοίων· ἀπεβίβασαν καὶ οἱ ἡμέτεροι κανόνια καὶ στρατιώτας, καὶ ὥρμησαν διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης κατὰ τῶν ἐναντίων· ἀλλ' ἦλθαν καὶ ἄλλοι Τοῦρκοι, καὶ οἱ ἀποβάντες Ἕλληνες ἐπανῆλθαν εἰς τὰ πλοῖά των, ἀπολέσαντες δύο συναγωνιστάς.

Ὁ δὲ Κωλέττης καὶ 1500 Θετταλομακεδόνες, οὓς συνέλεξεν,
Νοέμβριος ἀποπλεύσαντες τὴν 3 νοεμβρίου ἀφίχθησαν τὴν 5 εἰς Ταλαντωνῆσι ἐπὶ τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ δύο πολεμικῶν πλοίων καὶ πολλῶν ἄλλων πλοιαρίων τῶν ὁπλαρχηγῶν. Συμπαρηκολούθουν δὲ καί τινες φιλέλληνες, ἐν οἷς καὶ ὁ Βουτιέρος, ἀρχη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γὸς 80 τακτικῶν, οὓς ἐστρατολόγησεν, ὥπλισε καὶ ἐμίσθωσε διὰ χρημάτων τοῦ ἐν Ῥωσσίᾳ φιλογενοῦς Καλλέργη. Οἱ Θετταλομακεδόνες ἦσαν ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς· δύο δὲ ὑπερεῖχαν, ὁ Καρατάσος καὶ ὁ Γάτσος· ἀλλ' οἱ δύο οὗτοι δύο ἡμέρας ἐφιλονείκουν περὶ τῆς ἀρχηγίας· διὰ τοῦτο οἱ μὲν περὶ τὸν Γάτσον ἀπέβησαν, οἱ δὲ περὶ τὸν Καρατάσον ἔμειναν ἐν τοῖς πλοίοις, μὴ θέλοντες νὰ συμπράξωσιν.

Ὑπῆρχαν ἐν Ταλαντίῳ ἐχθρικαὶ ἀποθῆκαι καὶ 200 Τοῦρκοι φυλάττοντες αὐτάς. Εἰς ἅλωσιν αὐτῶν ἐξεστράτευσαν οἱ περὶ τὸν Γάτσον τὴν νύκτα τῆς 8· ἀλλ', ἐν ᾧ ἐπλησίαζαν ὁδεύοντες παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν βουνῶν, ἐξεφανερώθησαν τὸ πρωὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ Λεβαδείας ὁδοῦ χίλιοι ἱππεῖς καὶ πεζοὶ ὑπὸ τὸν Μουστάμπεην σταλέντες παρὰ τοῦ Κιουταχῆ μαθόντος τὴν ἐκστρατείαν ταύτην. Κατεταράχθησαν οἱ μηδὲν τοιοῦτον προσδοκῶντες Ἕλληνες, καὶ οἱ μὲν ἔφυγαν οἱ δὲ ἐτοποθετήθησαν ἐν τοῖς παρακειμένοις λόφοις· ὁ δὲ Γάτσος καὶ 30 στρατιῶται ἐκλείσθησαν ἐν παλαιᾷ τινι ἐκκλησίᾳ. Ἐπεξῆλθαν οἱ ἐν Ταλαντίῳ ἐχθροί, ὁ πόλεμος ἤρχισε σποράδην, καὶ οἱ Ἕλληνες ἔπαθαν πολλὴν ζημίαν. Ἐφονεύθησαν οἱ ἀρχηγοί, Ἄγγελος, Καλαμίδας, Κόντος, Χαμακιώτης, καὶ 37 στρατιῶται· ἐφονεύθη καὶ ὁ Σακκελίωνος, ὁ ἄλλοτε ἀρειοπαγίτης· συνελήφθη δὲ ζῶν καὶ ὁ Θανάσης Ἐμμανουὴλ Παπᾶς· τὰ δὲ πτώματα ὅλων τῶν φονευθέντων ἔμειναν ὑποχείρια τῶν ἐχθρῶν, καὶ μόλις διεσώθησαν οἱ πληγωθέντες 32, ἐν οἷς καὶ ὁ Βελέντσας. Ὁ δὲ Γάτσος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐχάνοντο καὶ ἐκεῖνοι, ἂν δὲν ἐπρόφθαναν οἱ περὶ τὸν Ἀποστολάραν καὶ τὸν Τσάμην Καρατάσον νὰ τοὺς λυτρώσωσι. Μετὰ τὴν ἥτταν ταύτην ὅλοι οἱ Θετταλομακεδόνες ἐπανῆλθαν εἰς τὰ πλοῖά των, καὶ ὀλιγωροῦντες τὰς διαταγὰς τοῦ Κωλέττου ἀπέπλευσαν εἰς τὰ ἴδια καὶ διεσκορπίσθησαν.

Ἀφειδῶς καταναλώσαντες τὴν πυρίτιδα οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν εἰς συνεχεῖς πυροβολισμοὺς καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ὑπονομικὰς ἐργασίας, καὶ φοβούμενοι μή, παραταθείσης τῆς πολιορκίας, ὑποστῶσι παντελῆ στέρησιν αὐτῆς, ἐπεκαλέσθησαν, μεσοῦντος τοῦ νοεμβρίου, τὴν ἀντίληψιν τῆς κυβερνήσεως. Τὸ ἔργον ἀποστολῆς πυρίτιδος ἦτο δεινόν· τάφροι καὶ χάρακες ἐζώννυαν τὴν ἀκρόπολιν καὶ οἱ ἐχθροὶ περικαθήμενοι ἠγρύπνουν μετὰ τὴν ἐπιτυχῆ εἴσοδον τῶν περὶ τὸν Κριεζώτην καὶ λοιποὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁπλαρχηγούς. Πρόθυμος ἡ κυβέρνησις εἰς ἀντίληψιν τῶν πολιορκουμένων ἔστρεψε τὰ ὄμματά της πρὸς τὸν Φαβιέρον καὶ μετεκαλέσατο αὐτόν, καθήμενον ἀργὸν ἐν Μεθένοις ὡς μὴ θέλοντα νὰ συμπολεμῇ μετὰ τῶν ἀτάκτων μετὰ τὴν ἐκ τῆς λειποταξίας των ἀποτυχίαν τῆς εἰς Χαϊδάρι καὶ Θήβας ἐκστρατείας του, καὶ ὡς μὴ δυνάμενον νὰ ἐπιχειρήσῃ τι ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ μόνων τῶν τακτικῶν του. Ὁ Φαβιέρος ἀνεδέχθη τὸ ἐπικίνδυνον τοῦτο ἔργον, καὶ ἐπιστρέψας εἰς Μέθενα παρέλαβε 430 ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων στρατιωτῶν του, 60 πυροβολιστὰς καὶ 40 φιλέλληνας, ὅλους 530, καὶ κατασκευάσας ἰσαρίθμους σάκκους ἔβαλεν ἐν ὀλίγοις μὲν αὐτῶν ἀνὰ 500 πυρολίθους, ἐν τοῖς πολλοῖς δὲ ἀνὰ ὀκτὼ ὀκάδας πυρίτιδος. Ἀφ' οὗ δὲ τὰ πάντα ἡτοιμάσθησαν, ἀπέπλευσαν οἱ 530 τὴν 28 ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀρχηγοῦ των ἐπὶ τοῦ πλοίου τοῦ Χατσῆ-Ἀ-

Δεκέμβριος λεξανδρῆ, κατευωδώθησαν τὴν 1 δεκεμβρίου, νυκτὸς γενομένης, εἰς τοὺς τρεῖς Πύργους, ἄφησαν σχεδὸν ὅλοι ἐν τῷ πλοίῳ τὰ σκεύη των, διότι σκοπὸν εἶχαν, ἀφ' οὗ φέρωσι τὰ πελεμεφόδια εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ν' ἀναχωρήσωσιν, ἐνωτοφόρησεν ἕκαστος τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν ἀνεξαιρέτως τὸν σάκκον του, καὶ πρὸ τοῦ μεσονυκτίου ἐκίνησαν πρὸς τὴν ἀκρόπολιν. Τὸ κινδυνῶδες τοῦτο ἐπιχείρημα ἦτο καὶ κατ' ἄλλον λόγον κινδυνωδέστατον, διότι οἱ σάκκοι ἦσαν κατεσκευασμένοι ἐκ λεπτοῦ πανίου, καὶ ἂν εἷς ἅναπτε καθ' ὁδόν, ὅλοι θ' ἀνάπταν καὶ θὰ ἔκαιαν τὸν στρατὸν ὁδεύοντα εἰς πυκνὴν φάλαγγα. Ἕνεκα τούτου, ἐξαιρέσας ὁ Φαβιέρος τοὺς συνακολουθοῦντας φιλέλληνας καὶ τοὺς πυροβολιστάς, διέταξε νὰ μὴ φέρῃ ἄλλος γεμάτον τουφέκι. Ἔτυχε δὲ καὶ ἡ νὺξ ἐκείνη ὅλη σεληνόφωτος. Τοιοῦτοι κίνδυνοι περιεστοίχιζαν τοὺς ὑπὸ τὸν Φαβιέρον, βαθεῖα δὲ σιωπὴ ἐβασίλευεν ἐπὶ τῆς ὁδοιπορίας των· κρότοι μόνον ἀραιῶν τουφεκιῶν, ἀκουόμενοι μακρόθεν, διέκοπταν ἐκ διαλειμμάτων τὴν βαθεῖαν σιωπήν. Μετὰ δίωρον πορείαν ἔφθασαν ὑπὸ τὸν λόφον τοῦ Μουσείου, ὅ ἐστιν ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς τάφρου. Ἐπροπορεύοντο δὲ τῆς φάλαγγος καὶ κατεῖχαν τὰς πλευρὰς αὐτῆς οἱ φιλέλληνες καὶ οἱ πυροβολισταί. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἔφθασαν ὑπὸ τὸν λόφον, τοὺς εἶδαν οἱ ἐφιστάμενοι δύο φύλακες καὶ ἠρώτησαν τίνες ἦσαν· ἐκεῖνοι δὲν ἀπεκρίθησαν· ἠρώτησαν πάλιν οὗτοι τίνες ἦσαν· ἐχλεύασαν οἱ ἐρωτηθέντες· ἐτουφέκισαν τότε οἱ χλευασθέντες καὶ ἤρχισεν ἐν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῷ ἅμα πολλαχόθεν πολὺς τουφεκισμός. Ὁ δὲ Φαβιέρος ξιφουλκήσας «βῆμα συμπλοκῆς», ἐφώναξε μεγαλοφώνως πρὸς τοὺς τυμπανιστάς, καὶ «ἐμπρὸς παιδιὰ ἐμπρός» πρὸς τοὺς στρατιώτας. Ἔκρουσαν ἀμέσως τὰ τύμπανα οἱ τυμπανισταί, ἠλάλαξαν οἱ στρατιῶται, καὶ πλήρεις θάρρους καὶ ἐνθουσιῶντες ἔδραμαν πρὸς τὴν τάφρον τριῶν μέτρων βάθος καὶ πέντε πλάτος ἔχουσαν, διέσχισαν τοὺς φυλάττοντας αὐτὴν ὑποχωρήσαντας ἐπὶ τῇ ὁρμῇ των καὶ διέβησαν ὑπὸ βαρὺν τουφεκισμόν. Ἀκουσθέντος τοῦ κρότου τῶν τυμπάνων ἐν τῇ ἀκροπόλει, ἐξώρμησαν οἱ ἐν αὐτῇ εἰς ἀντίληψιν τῶν ἐρχομένων, καὶ οὕτως εἰσῆλθαν οἱ περὶ τὸν Φαβιέρον εἰς τὸ παρατείχισμα φέροντες τὰ ἐπώμια φορτία των. Ὀκτὼ ἐφονεύθησαν ἐπὶ τῆς εἰσελεύσεως καὶ δεκατέσσαρες ἐλαφρῶς ἐπληγώθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ Φαβιέρος καὶ ὁ Πίσσας. Ὁ δὲ Ῥοβέρτος, θλασθέντος τοῦ ποδός του ὑπὸ τουφεκοβολῆς, ἔπεσε κατὰ γῆς μεταξὺ τῆς τάφρου καὶ τῶν ἑλληνικῶν χαρακωμάτων. Ἐκεῖ εὑρόντες αὐτόν τινες τῶν ἐχθρῶν ἐπεχείρησαν νὰ τὸν ἀποκεφαλίσωσιν· ἀλλ' οὗτος, καὶ χαμαὶ κείμενος, ὑπεράσπισεν ἑαυτὸν ἀνδρείως ἀντιπαλαίων ἱκανὴν ὥραν διὰ τοῦ ξίφους, ἕως οὗ τινες τῶν ἐξελθόντων, ἀκούσαντες τὰς φωνὰς καὶ τὴν κλαγγὴν τῶν ὅπλων, ἔδραμαν, τὸν ἐλύτρωσαν φέροντα ἐπὶ τοῦ σώματος εἰκοσιἑξ πληγάς, καὶ τὸν ἀπεκόμισαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὅπου ἀπέθανε μετὰ ἓξ ἡμέρας. Ἡ τολμηρὰ αὕτη ἐκστρατεία ὑπερύψωσε τὸ τακτικὸν καὶ τὸν φιλοκίνδυνον ἀρχηγόν του.

Ἀλλ' ὅσον ἐχάρησαν οἱ ἔγκλειστοι, ἰδόντες τοὺς τακτικοὺς ἀνακάντας, τόσον ἐλυπήθησαν μαθόντες ὅτι θ' ἀνεχώρουν. Θέλοντες δὲ νὰ τοὺς ἀποτρέψωσι, τοῖς ἔλεγαν ὅτι θὰ συνανεχώρουν καὶ αὐτοί· ἀλλ' ὁ Φαβιέρος δὲν μετεπείσθη, καὶ δικαίως· φόβος δὲν ἦτο νὰ κινδυνεύσῃ ἡ ἀκρόπολις δι' ἔλλειψιν ὑπερασπιστῶν, ἀλλὰ δι' ἔλλειψιν τροφῶν· καὶ ὅσον πλειότεροι ἦσαν οἱ ἐν αὐτῇ, τόσον ταχύτερον ἐφθείροντο αἱ τροφαί. Ἔβλεπεν ὁ Φαβιέρος τὴν ἔξοδόν του ὄχι μόνον ἀβλαβῆ ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμον, καθ' ὅσον ἐδύνατο νὰ φέρῃ ἔξωθεν ἀντιπερισπασμόν· ἀλλ' ἡ ἔξοδός του, γρηγορούντων τῶν ἐχθρῶν νύκτα καὶ ἡμέραν, ἦτο σχεδὸν ἀδύνατος. Πλησίον τῆς πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ὄχθης τῆς τάφρου ἦσαν οἰκίαι τινὲς κατεχόμεναι ὑπὸ τῶν Τούρκων. Σκεφθεὶς ὁ Φαβιέρος ὅτι, ἂν ἐκυρίευε τὰς οἰκίας ἐκείνας, ἤνοιγε τὴν διὰ τῆς τάφρου δίοδόν του, διότι ἠναγκάζοντο οἱ ἐχθροὶ ὑπὸ τὸ

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πῦρ τῶν κατεχόντων αὐτὰς ν' ἀπομακρυνθῶσι, παρέλαβέ τινας τακτικοὺς καὶ ἀτάκτους, καὶ ἐξῆλθε κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τὴν 6, ὄρθρου βαθέως, εἰς κυρίευσιν αὐτῶν. Συνεξῆλθαν καὶ οἱ περὶ τὸν Κριεζώτην καὶ τὸν Εὐμορφόπουλον κατὰ τὸ μέρος τῆς ἁγίας Παρασκευῆς καὶ τῆς Πλάκας εἰς ἀντιπερισπασμόν, ἀπεδίωξαν τοὺς πλησίον ἐχθρούς, ἔδραμαν περαιτέρω, ἐπάτησαν οἰκίας τῆς πόλεως, ἐφόνευσάν τινας ἐχθρούς, καί, ἡμέρας γενομένης, ἐπανῆλθαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν φέροντες λάφυρα· τινὲς δὲ αὐτῶν, μὴ προφθάσαντες νὰ εἰσέλθωσι, κατέφυγαν εἰς τὸ πρὸς ἀνατολὰς σπήλαιον, ὑπεράσπισαν ἑαυτοὺς πανήμεροι, καὶ τὴν ἐπελθοῦσαν νύκτα διεσώθησαν καὶ αὐτοὶ ἀβλαβεῖ εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Φαβιέρον, πεσόντες αἴφνης εἰς ἃς ἐσκόπευαν νὰ κυριεύσωσιν οἰκίας, τὰς ἐπάτησαν, ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν καὶ ἐπανῆλθαν ἄπρακτοι εἰς τὴν ἀκρόπολιν· δύο ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν καὶ πέντε ἐπληγώθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ ὑπολοχαγὸς Γεωργάκης Καρατσᾶς. Ἐπειράθησαν καὶ τὴν 19 καὶ τὴν 23 νὰ ἐξέλθωσιν, ἀλλὰ καὶ τότε ἀπέτυχαν καὶ ἐνδιέμειναν ἄκοντες μέχρι τέλους τῆς πολιορκίας ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ὑπὸ τοῦ ψύχους πάσχοντες ὡς μὴ ἔχοντες ἐπενδύτας. Τὴν δὲ 25 ἐπρόβαλε τοῖς ἐν τῇ ἀκροπόλει ὁ Κιουταχῆς νὰ παραδοθῶσιν ὑπὸ ὠφελίμους ὅρους· ἀπορριφθείσης δὲ τῆς προτάσεως, ἡτοιμάσθη εἰς ἄλωσιν τοῦ παρατειχίσματος δι' ἐφόδου, συνέλεξεν ἐπὶ τοῦ Μουσείου πολλὰ στρατεύματα τὴν 6 ἰανουαρίου, καὶ ἐκανονοβόλει τὴν Χρυσοσπηλαιώτισσαν· ἀλλ' ἡ ἐπιτυχὴς κανονοβολὴ τῶν πολιορκουμένων ἐματαίωσε τὰ μελετώμενα. Κατέχοντες οἱ Τοῦρκοι τὴν Ὑπαπαντὴν ἐπεβουλεύοντο δι' ὑπονόμων τὸ περιτείχισμα τῆς πηγῆς εἴκοσι μόλις ὀργυιὰς ἀπέχον. Ἀναγκαίαν ἐξ αἰτίας τούτου θεωρήσαντες οἱ Ἕλληνες τὴν κυρίευσιν τῆς Ὑπαπαντῆς, ἄναψαν τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ὑποσκαφεῖσάν τινα πρό τινων ἡμερῶν ὑπόνομον, ἐπάτησαν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τοὺς μὲν τῶν ἐν αὐτῇ φονεύσαντες, τοὺς πλείστους δὲ διασκορπίσαντες, καὶ πᾶν τὸ εὑρεθὲν ἁρπάσαντες ἐπανῆλθαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν φοβηθέντες νὰ τὴν κρατήσωσι· πολλὴν βλάβην ἐπέφερε καὶ ἡ ὑπόνομος ἐκραγεῖσα. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ διέταξεν ὁ Φαβιέρος καὶ ἐτρύπησαν δύο τῶν κατὰ γῆς σπονδύλων καὶ ἐμβαλόντες πυρίτιδα καὶ ἀνάψαντες φυτίλιον τοὺς ἐκύλισαν εἰς τὴν πόλιν, οἵτινες ἐκραγέντες κατηδάφισάν τινας σαθρὰς οἰκίας.

Μετά τινας δὲ ἡμέρας ἔπαθαν αἱ ὡραῖαι τέχναι πάθημα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀνήκεστον. Ὁ Γκούρας μετεσχημάτισε τὸν ναὸν τοῦ Ἐρεχθέως εἰς οἴκημα τῆς γυναικὸς καὶ τῶν συγγενῶν του. Εἰς προφύλαξίν των δὲ ἀπὸ τῶν ἐπιῤῥιπτομένων βομβῶν ἐσώρευσεν ἐπὶ τῆς ὀροφῆς πολὺ χῶμα· ἀλλ' ὅ,τι ἔπραξεν εἰς προφύλαξιν συνετέλεσεν εἰς καταστροφήν. Κανονοβολοῦντος τὴν νύκτα τῆς 12 τοῦ ἐχθροῦ, εἷς τῶν κιόνων τοῦ ναοῦ καὶ τὸ ἐπιστύλιον ἑτέρου ἔσπασαν, καὶ ἡ μέγα βάρος φέρουσα ὀροφὴ πεσοῦσα ἐθανάτωσεν ἕνδεκα, ἐν οἷς καὶ τὴν σύζυγον τοῦ Γκούρα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΔ'.

Ἐκστρατεία Καραϊσκάκη. - Τὰ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ αὐτοῦ κατὰ τὰς Ἀθήνας, καὶ ἡ εἰς Ἀττικὴν ἐπάνοδός του.

Ὀκτώβριος

ΜΕΣΟΥΝΤΟΣ τοῦ ὀκτωβρίου ηὔξησε τὸ ἐν Ἐλευσῖνι ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην στρατόπεδον εἰς 4500· οἱ συγκροτοῦντες δὲ αὐτὸ ἦσαν οἱ ἐμπειροπολεμώτεροι τῶν Ἑλλήνων, ἐν οἷς καὶ τὰ λείψανα τῆς ἐνδόξου φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, καὶ ὁ ἐπ' ἀνδρίᾳ μεταξὺ τῶν Πελοποννησίων ὁπλαρχηγῶν διακρινόμενος Νικήτας, καὶ ἱκανοὶ Σουλιῶται, ἂν καὶ ἀπαρεσκόμενοι νὰ συνεκστρατεύωσιν ὑπὸ μὴ Σουλιώτην. Ἐπροσπάθησεν ὁ Καραϊσκάκης νὰ πείσῃ καὶ τὸν Φαβιέρον νὰ συνακολουθήσῃ· ἀλλὰ δι' ἃ διηγήθημεν ἤδη μεταξὺ τακτικῶν καὶ ἀτάκτων ἐπὶ τῶν δύο ἐκστρατειῶν εἰς Χαϊδάρι καὶ Θήβας συμβάντα δὲν εἰσηκούσθη· μετεχειρίσθη ἔπειτα πλαγίους τρόπους ἵνα τοῦ ἀποσπάσῃ τοὺς ἱππεῖς καὶ ἐπέτυχεν· ἀλλὰ δραμόντες οἱ ἀξιωματικοὶ κατόπιν τοὺς ἐπανήγαγαν ὑπὸ τὴν σημαίαν των.

Προετοιμάσας δὲ ὁ Καραϊσκάκης τὰ τῆς ἐκστρατείας του ἄφησεν εἰς φύλαξιν τῆς Ἐλευσῖνος καὶ Σαλαμῖνος καὶ εἰς συστολὴν τῶν πολιορκητῶν τῆς ἀκροπόλεως τὸν Βάσσον μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν καὶ τοὺς Δεβενοχωρίτας, καὶ τὴν 25 ἐξεστράτευσε μετὰ 3000, καὶ ὁδεύων διὰ Κουντούρων καὶ Κάζας ἔφθασε τὸ ἑσπέρας τῆς 27 εἰς Δοβρέναν. Ἰδόντες δὲ αὐτὸν ἐρχόμενον οἱ ἐν τῷ χωρίῳ ἐκείνῳ 300 ἐχθροί, ἐκλείσθησαν ἐντὸς τριῶν δυνατῶν πύργων. Οἱ Ἕλληνες ἐπάτησαν τὸ χωρίον, καὶ ἁρπάσαντες 35 ἵππους καὶ ἡμιόνους καὶ διάφορα σκεύη τῶν ἐχθρῶν ἐξῆλθαν καὶ ἐπορεύθησαν αὐτονυκτὶ εἰς τὸ πλησίον χωρίον, Κακόσι· τὴν δὲ ἐπαύριον ἐπανῆλθαν εἰς Δοβρέναν, καὶ μετακομίσαντες ἓν κανόνι ἀπό τινος ἐν τῷ λιμένι τοῦ χωρίου πλοίου ἐκανονοβόλουν τοὺς πύργους. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦλθαν ἐκ Θηβῶν ἱππεῖς τινες πρὸς βοήθειαν τῶν ἐν Δοβρένᾳ πολιορκηθέντων, καὶ ἀντικρουσθέντες ἔφυγαν ἄπρακτοι· τὴν δὲ 30

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπεστάλησαν 180 στρατιῶται ὑπὸ τὸν Γιαννάκην ἀδελφὸν τοῦ Ὀδυσσέως εἰς Ζαγαράν, ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ ἐπιπεσόντες αἴφνης ἐφόνευσαν 20, διεσκόρπισαν τοὺς λοιποὺς, καὶ συνέλαβαν καὶ τὸν δυστυχῆ ἀρχηγὸν αὐτῶν ἀσθενοῦντα καὶ τὸν ἐφόνευσαν. Τὴν 2 νοεμβρίου ἦλθαν ἐκ δευτέρου πρὸς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων 300 ἱππεῖς, ἀλλ' ἐτράπησαν καὶ τότε· τὴν ἐπαύριον πρὸς τὸ ἑσπέρας ἦλθαν 1000 ἱππεῖς καὶ πεζοὶ ὑπὸ τὸν Μουστάμπεην, φέροντες τροφὰς εἰς χρῆσιν τῶν ἐν τοῖς πύργοις ἀποκλεισθέντων, καὶ διενυκτέρευσαν ἐν τῇ μονῇ τῆς Μακαριώτισσας μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Δοβρένας· ἀνατείλαντος δὲ τοῦ ἡλίου, εἰσῆλθαν εἰς τὸ χωρίον, καὶ ἰδόντες τοὺς Ἕλληνας ἐλθόντας κατόπιν αὐτῶν καὶ ὀχυρωθέντας πλησίον ἐπεξῆλθαν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τοὺς ἀπώθησαν πληγώσαντες 5 ἐξ αὐτῶν· μετὰ ταῦτα δὲ ὠπισθοδρόμησαν καὶ ἐκλείσθησαν ἐντὸς τῶν οἰκιῶν τοῦ χωρίου· ἡ μάχη διήρκεσε μέχρι τῆς ἑσπέρας, καὶ πρὸ τοῦ τέλους, ἦλθε βοήθεια εἰς τοὺς ἐχθροὺς ἐξ Ἀθηνῶν. Μετὰ δύο δὲ ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐστράτευσεν ὁ Μουστάμπεης εἰς Ταλαντονῆσι, γνωστῆς γενομένης τῆς ἐκεῖ ἀποβάσεως τῶν Θετταλομακεδόνων· ἀπέμειναν δὲ οἱ κατέχοντες τοὺς πύργους καί τινες ἄλλοι ἐν τῷ χωρίῳ, οἱ πλεῖστοι ἱππεῖς. Τὴν δὲ 11 ἦλθεν εἰς τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον τὸ ἄτακτον ἑλληνικὸν ἱππικὸν ὑπὸ τὸν Χατσῆ-Μιχάλην· νυκτὸς δὲ γενομένης, ὑπῆγεν ὁ Σουλτάνης μετ' ὀλίγων στρατιωτῶν εἰς τὰς ἀμπέλους τῆς Δοβρένας πρὸς ἔνεδραν· ἐξῆλθαν τοῦ χωρίου 15 Τοῦρκοι ἱππεῖς, καὶ συναπαντήσαντες τοὺς ἐνεδρεύοντας ἐτουφεκίσθησαν. Ἀκούσαντες ἄλλοι Ἕλληνες τὸν τουφεκισμὸν ἔτρεξαν κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος· ἔτρεξαν καὶ ἄλλοι Τοῦρκοι, ἐπολέμησαν, ἐσκοτώθησαν 22 Τοῦρκοι καὶ 7 Ἕλληνες, καὶ ἐπληγώθησαν ἐξ ἀμφοτέρων 10. Ἐθρήνησεν ὁ στρατὸς τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνη, ἑνὸς τῶν ἀνδρειοτέρων τῆς φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, τετράκις πληγωθέντος. Ὁ δὲ Καραϊσκάκης μὴ θέλων νὰ χρονοτριβήσῃ περαιτέρω εἰς κυρίευσιν τῶν τριῶν πύργων, ἀνεχώρησε τὴν νύκτα τῆς 14 πανστρατιᾷ, καὶ φθάσας εἰς Χώστια ἐνδιενυκτέρευσεν. Ὁδεύσας δὲ δι' ὅλης τῆς ἐπελθούσης ἡμέρας ἔφθασε περὶ τὴν α' ὥραν τῆς νυκτὸς εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Δομποῦ, ὅπου ἀφήσας 100 στρατιώτας ὑπὸ τὸν Νικολὸν Μπαρμπιτσώτην ἀνεχώρησε τὴν ἐπαύριον. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὑπῆγαν πρὸς τὸ μοναστήριον 1000 Τοῦρκοι πεζοὶ καὶ ἱππεῖς, οἱ

Νοέμβριος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὲν ἐκ Θηβῶν, οἱ δὲ ἐξ 'Αθηνῶν, καὶ προσέβαλαν τοὺς Ἕλληνας· πρὸς τὸ ἑσπέρας δὲ ὑπῆγαν εἰς τὸ μετόχιον τοῦ μοναστηρίου, ἐνδιενυκτέρευσαν, καὶ τὴν ἐπαύριον ἀνεχώρησαν εἰς Λεβαδείαν· τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ὑπῆγαν πάλιν 80 ἱππεῖς κατὰ τῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ. Οὗτοι ἰδόντες τόσον ὀλίγους ὑπώπτευσαν στρατήγημα καὶ κατ' ἀρχὰς δὲν ἐπεξῆλθαν· βεβαιωθέντες δὲ ὅτι δὲν ἦσαν ἄλλοι, ἐξώρμησαν, ἐφόνευσάν τινας καὶ κατεδίωξαν τοὺς λοιποὺς μέχρι τοῦ μοναστηρίου τῶν Ταξιαρχῶν.

Οἱ δὲ περὶ τὸν Καραϊσκάκην, ἀναχωρήσαντες ἐκ τοῦ μοναστηρίου τοῦ Δομποῦ, ἔφθασαν τὴν 18 εἰς Δίστομον. Ἐκεῖθεν ἀπεστάλησαν ὡς προφυλακὴ 400 ὑπὸ τὸν Γεώργην Βάγιαν, τὸν Γαρδικιώτην Γρίβαν καὶ τὸν Μῆτρον Βάγιαν ἵνα καταλάβωσι τὴν 'Αράχωβαν, χωρίον ἐπὶ τῆς κατωφερείας τοῦ Παρνασσοῦ, δι' οὗ θὰ διήρχετο τὸ ἐχθρικὸν στράτευμα ὁδεῦον, καθὼς ἐπληροφορήθησαν οἱ Ἕλληνες, πρὸς τὰ Σάλωνα κατεχόμενα ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ πολιορκούμενα ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Δυοβουνιώτην καὶ τὸν Πανουργιᾶν. Τὴν 17 διέβησαν 2000 Τοῦρκοι τὸ Ζεμενὸν ὑπὸ τὸν Μουστάμπεην, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Καρυοφίλμπεην, τὸν 'Ελμάζμπεην καὶ τὸν Κεχαγιάμπεην· τὴν δὲ 18, γ' ὥραν τῆς ἡμέρας, ἐφάνησαν ἐρχόμενοι πρὸς τὴν 'Αράχωβαν. Ἰδόντες δὲ αὐτοὺς οἱ ἐν τῷ χωρίῳ Ἕλληνες ἔσπευσαν νὰ ὀχυρωθῶσιν ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας καί τινων οἰκιῶν. Ἐν τούτοις εἰσῆλθαν εἰς τὸ χωρίον καὶ οἱ ἐχθροί, κατέλαβαν οἰκίας καὶ ὠχυρώθησαν, ὥστε οἱ μὲν Ἕλληνες κατέχοντες τὸ ἓν μέρος τοῦ χωρίου, οἱ δὲ Τοῦρκοι τὸ ἄλλο ἤρχισαν αὐθημερὸν τὸν πόλεμον. Ἠκούσθησαν μετ' ὀλίγον ἔξωθεν τοῦ χωρίου πολλαὶ τουφεκίαι, καὶ ἐφάνησαν ἐρχόμενοι οἱ περὶ τὸν Καραϊσκάκην. Οἱ ἐχθροὶ φοβηθέντες μὴ ἀποκλεισθῶσι καὶ εὑρεθῶσιν ἐντὸς διττοῦ πυρός, βλέποντες καὶ τὸν καιρὸν γλυκύν, ἐξῆλθαν αὐθόρμητοι τοῦ χωρίου, καὶ ἐτοποθετήθησαν ἐπί τινος λόφου παρὰ τὸ χωρίον. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφθασαν καὶ οἱ περὶ τὸν Καραϊσκάκην, ὁ μὴ παύσας πόλεμος ἐγένετο σφοδρότερος καὶ διήρκεσε μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, καθ' ἣν ὥραν, πνεύσαντος ψυχροῦ ἀνέμου, εἰσῆλθαν οἱ ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὸ χωρίον πρὸς διανυκτέρευσιν, καὶ ὁ ἀρχηγὸς κατέλυσεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς πλησιεστέρᾳ τῶν ἐχθρῶν, ἀγρυπνῶν εἰς τὰ κινήματα αὐτῶν καὶ διατάττων τὰ εἰκότα. Οἱ ἐχθροὶ διενυκτέρευσαν ὅλοι ἐπὶ τοῦ λό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φου ἐν ὑπαίθρῳ ὑπὸ τὸν ἀπροσδόκητον παγετὸν τῆς νυκτός· ἀπεμακρύνοντο δὲ ἀβλαβῶς καὶ ἀνενοχλήτως, ἂν ἤθελαν, αὐτονυκτί· ἀλλὰ δὲν κατεδέχθησα νὰ φύγωσιν ἀπέμπροσθεν τῶν ἐχθρῶν καὶ ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Κιουταχῆ βοήθειαν. Τὴν ἐπαύριον ἐξῆλθαν τοῦ χωρίου πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων, καὶ κατέλαβαν τὰς στενοτοπίας, δι' ὧν ἐδύναντο οἱ ἐχθροὶ νὰ φύγωσιν. Ἤρχισε πάλιν ὁ πόλεμος καὶ ἐπανελήφθη καὶ τὴν ἐπιοῦσαν. Ἐν τούτοις, ὁ δριμὺς χειμὼν ἐγίνετο καθ' ὥραν δριμύτερος, οἱ δὲ ὑπαιθριάζοντες Τοῦρκοι, ὑποφέροντες τὸ ὑπερβολικὸν ψῦχος, ὑπέφεραν καὶ ἔλλειψιν τροφῆς, διότι, μὴ προσδοκῶντες καθ' ὁδὸν ὅσας ἀπήντησαν δυσκολίας δὲν ἐφρόντισαν νὰ προμηθευθῶσι τῶν ἀναγκαίων ἐπὶ τῆς ὁδοιπορίας των καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ἔλθωσι τὴν 20 εἰς λόγους συμβατικούς, προβάλλοντες νὰ ἐπανακάμψωσιν ἀνενόχλητοι, παραδίδοντες τὰ μὴ εἰς τὴν ὁδοιπορίαν των ἀναγκαῖα ζῶα καὶ ἄλλα τινὰ πράγματα καὶ ἀνταλλάττοντες ὁμήρους. Ἀλλ' οἱ περὶ τὸν Καραϊσκάκην τοὺς ἐζήτησαν τὰ ὅπλα, τὰ χρήματά των καὶ πάντα τ' ἄλλα ἐκτὸς μιᾶς καὶ μόνης ἐνδυμασίας· ἀπήτησαν δὲ νὰ τοῖς παραδοθῶσι καὶ τὰ Σάλωνα καὶ ἡ Λεβαδεία. Οἱ Τοῦρκοι δὲν συγκατετέθησαν θεωροῦντες τοιούτου συμβιβασμοῦ προτιμότερον τὸν πόλεμον· ἔμαθαν δὲ συγχρόνως ὅτι ἤρχετο τὴν αὐτὴν ἢ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ἐξ Ἀθηνῶν τὸ ζητηθὲν στράτευμα. Ἀλλὰ τὸ στράτευμα, πειραθὲν νὰ διαβῇ τὴν ὁμαλωτέραν ὁδὸν τοῦ Ζεμενοῦ, ἐμποδίσθη, ἔπαθε, προκαταλαβόντων τῶν Ἑλλήνων τὴν θέσιν ἐκείνην, καὶ ἠναγκάσθη νὰ διέλθῃ τὴν ὀρεινοτέραν τῆς μονῆς τῆς Ἱερουσαλήμ· φθάσαν δ' ἐκεῖ ὑπὸ βαρύτατον χειμῶνα, δὲν ἐδυνήθη νὰ προχωρήσῃ, ὥστε ἡ ἐλπὶς τῆς βοηθείας ἐματαιώθη. Τὴν νύκτα δὲ τῆς 22, διαρκοῦντος τοῦ πολέμου, ὁ ἐπαινετὸς διὰ τὴν ἀνδρίαν καὶ ἐπαινετώτερος διὰ τὴν στρατηγικήν του ἱκανότητα Μουστάμπεης ἐπληγώθη κατακέφαλα, καὶ αἰσθανθεὶς ὅτι ἡ πληγή του ἦτο θανατηφόρος, παρεκάλεσε τὸν ἀδελφόν του Καρυοφίλμπεην, ἐν ᾧ ἐψυχομάχει, νὰ τοῦ κόψῃ, ἀφ' οὗ ἐξέπνευσε, τὴν κεφαλήν, ἵνα μὴ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἀπίστων. Ὁ θάνατος τοῦ ἀρχηγοῦ τούτου, ἡ παντελὴς ἔλλειψις τῶν τροφῶν, ἡ ἐπικρατοῦσα καὶ καθ' ὥραν ἐπικρατεστέρα γινομένη δριμύτης τοῦ χειμῶνος καὶ ἡ ἐξ αἰτίας ταύτης ἀπόκλεισις ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἱερουσαλὴμ τῶν ἐρχομένων εἰς βοήθειαν ἔῤῥιψαν εἰς ἄκραν ἀθυμίαν τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ προβά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λωσι νέον τὴν ἐπαύριον συμβιβασμὸν ὑπὸ δεκτοτέρους ὅρους, ἀλλὰ δὲν εἰσηκούσθησαν. Θεόθεν καὶ ἀνθρωπόθεν πολεμούμενοι, καὶ μὴ βλέποντες ἄλλην σωτηρίας ὁδόν, ἀπεφάσισαν νὰ φύγωσιν ἀρχομένης τῆς νυκτὸς διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς μονῆς τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐπ' ἐλπίδι νὰ εὕρωσιν ἀντίληψιν παρὰ ταῖς ἐκεῖ συναδέλφοις των· ἀλλὰ ἑπτακόσιοι Γκέγκαι, οἱ θερμουργότεροι τοῦ στρατοπέδου οἱ καὶ πρὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης γνωμοδοτήσαντες ὅτι ἐντιμότερον ἦτο νὰ ριψοκινδυνεύσωσι διὰ φυγῆς ἢ ν' ἀναστρατοπεδεύσωσι διὰ συνθήκης, παραβάντες τὰ προαποφασισθέντα ἐξεκίνησαν περὶ τὸ δειλινόν, μὴ προειδοποιήσαντες τοὺς ἄλλους. Τὸ παράκαιρον τοῦτο κίνημα ἔβαλεν ἄνω κάτω τὸ εἰσέτι ἀνέτοιμον εἰς ἀναχώρησιν στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν, ὥστε ἕκαστος δὲν ἐφρόντιζε πλέον εἰμὴ περὶ τῆς ἰδίας σωτηρίας. Ἐν μέσῳ τοιαύτης ταραχῆς, ἀθυμίας, καὶ ἀσκέπτου κινήσεως τ. ν ἐχθρῶν, ἐπέπεσαν οἱ Ἕλληνες κατέχοντες θέσεις ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν αὐτῶν, ἄλλους ζωγροῦντες καὶ ἄλλους φονεύοντες. Ἐζώγρησαν καὶ τὸν γηραιὸν καὶ ὑπέρπλουτον Κεχαγιάμπεην· μὴ συμβιβαζόμενοι δὲ ποῖος τῶν συλλαβόντων νὰ τὸν κρατήσῃ, τὸν ἐφόνευσαν εἰς μάτην φωνάζοντα ὅτι αὐτὸς ἦτον ὁ Κεχαγιάμπεης καὶ ἕτοιμος νὰ ἐξαγοράσῃ διὰ πλουσιωτάτων λύτρων τὴν ζωήν του. Ἀλλ' ἡ φθορά, ἣν ἐπροξένησεν ὁ ἑλληνικὸς βραχίων, ἦτο μικρὰ ὡς πρὸς ἣν ἐπροξένησεν ἡ ὀργὴ τοῦ χειμῶνος. Ἐν ᾧ φεύγοντες οἱ ἐχθροὶ ὑπὸ τὸν κατάψυχρον καὶ σφοδρὸν βορέαν ἐβαθρίζοντο εἰς πὴν χιόνα, ἐπέπιπταν πυκναὶ καὶ ἀδιάκοποι νιφάδες καὶ τοὺς ἐπλάκοναν· διήρκεσεν ἡ χιονορρὶπὴ αὕτη ἕως οὗ ἔφθασαν εἰς τὴν μονὴν τῆς Ἱερουσαλήμ, ὥστε καθ' ὅλην τὴν τετράωρον ὁδόν, τὴν μεταξὺ τῆς ῥηθείσης μονῆς καὶ τοῦ λόφου, ἐφ' οὗ ἀπεκλείσθησαν ἑπτὰ ἡμέρας, εὑρέθησαν διαλυθείσης τῆς χιόνος ἑκατοστύες ἐχθρικῶν πτωμάτων. Τοιαῦτα πάσχοντες μόλις τὸ ἥμισυ τῶν ἀναχωρησάντων διεσώθη ἐν τῇ μονῇ, καὶ οἱ πλεῖστοι ἠκρωτηριασμένοι· πολλαὶ δὲ σημαῖαι, πάμπολλοι ἵπποι καὶ ὅλαι αἱ ἀποσκευαί των ἔγειναν λάφυρα τῶν Ἑλλήνων, ἐξ ὧν 8 μόνον ἐσκοτώθησαν, καὶ 9 ἐπληγώθησαν. Ἡ νίκη αὕτη ἀνεπτέρωσε τὰς ἐλπίδας τῶν Ἑλλήνων· ἡ δὲ κυβέρνησις ἐπανηγύρισε τὴν 24 ὡς ἡμέραν ἀνεγέρσεως τῆς πρὸ ὀλίγου πεσούσης στερεᾶς Ἑλλάδος.

Τὴν ἐπιοῦσαν δὲ τῆς μάχης συλλέξαντες οἱ περὶ περὶ τὸν Καραϊσκάκην 300 κεφαλὰς ἀνήγειραν ἐξ αὐτῶν, κατὰ τὴν ἐπι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κρατοῦσαν βάρβαρον συνήθειαν, ἐπί τινος λόφου ἐκτὸς τοῦ χωρίου κωνοειδῆ πύργον καὶ ἐπέγραψαν τὰ ἑξῆς.

« Τρόπαιον τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν βαρβάρων ὀθωμανῶν, ἀ-» νεγερθὲν κατὰ τὸ 1826 ἔτος νοεμβρίου 24 ἐν Ἀράχωβα ». Τὰς δὲ κεφαλὰς τοῦ Μουστάμπεη καὶ Κεχαγιάμπεη ἔστειλαν εἰς τὴν κυβέρνησιν.

Μετὰ δὲ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος συμβάντα, ὁ Καραϊσκάκης ἀπέστειλε τοὺς ὑπὸ τὸν Δράκον καὶ Βέϊκον Σουλιώτας εἰς πολιορκίαν τῶν Σαλώνων, ἀπέστειλε καί τινας ἵνα καταλάβωσι τὴν Βελίτσαν, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἐξεστράτευσε καὶ αὐτὸς πρὸς τὸ αὐτὸ χωρίον, ὅπου ἔφθασε τὴν 29. Ἐσκόπευε δὲ διὰ τοῦ κινήματος τούτου νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπὸ Θεσσαλίας σιταγωγίαν, καὶ προσβάλῃ τοὺς κατέχοντας τὴν Δαύλιαν, τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν Φοντάναν ἐχθρούς. Φθάσας εἰς Βελίτσαν εἰδοποιήθη, ὅτι 500 ἐχθροὶ ὑπὸ τὸν Μεχμέτπασαν, υἱὸν τοῦ Πασόμπεη, καὶ τὸν Χασάπεην Κόρζαν, συνοδεύοντες 2000 ζῶα κομίζοντα εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον τῶν Ἀθηνῶν τροφὰς καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα, ἀνεχώρησαν ἐκ Ζητουνίου, καὶ θὰ διέβαιναν τὴν ἐπαύριον διὰ τῆς Φοντάνας καὶ τοῦ Τουρκοχωρίου. Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ ἔτρεξε καὶ κατέλαβε τὴν 7 δεκεμβρίου τὸ Τουρ- Δεκέμβριος
κοχῶρι. Τὴν ἐπαύριον ἦλθαν οἱ Τοῦρκοι μηδόλως ὑποπτεύοντες, ὅτι ἐχθροὶ κατεῖχαν τὸ χωρίον. Οἱ Ἕλληνες, προμαχοῦντος τοῦ Καραϊσκάκη, ἐπέπεσαν σίφνης, τοὺς διεσκόρπισαν ἀπροετοιμάστους, τοὺς κατεδίωξαν ἕως εἰς Βοδονίτσαν, ἐφόνευσαν 30 καὶ ἐπῆραν ὑπὲρ τὰ 1000 σκευοφόρα ζῶα. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπολέμησεν ὁ Καραϊσκάκης κατὰ πρώτην φορὰν ἔφιππος, καὶ τόσον εὐχαριστήθη, ὥστε ἔκτοτε δὲν ἤθελεν νὰ πολεμῇ πεζός. Μετὰ δὲ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος κατορθώματα, ὁ Καραϊσκάκης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐπροχώρησαν πρὸς τὸ Πατρατσίκι· ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς δριμύτητος τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς διαδοθείσης φήμης ὅτι ὁ Ὀμέρπασας ἡτοιμάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς λύσιν τῆς πολιορκίας τῶν Σαλώνων, ἐπανῆλθαν εἰς Ἀράχωβαν καὶ ἐκεῖθεν ἐξεστράτευσαν εἰς Λιδωρίκι πρὸς ἀνόρθωσιν τοῦ ἀγῶνος καὶ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος. Ἐκεῖθεν ἐστάλη ἓν σῶμα ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῶν Κραββάρων ὑπὸ τὸν Ξύδην καὶ τὸν Καλύβαν, καὶ προσαπεστάλη μετ' ὀλίγον καὶ ἄλλο ὑπὸ τὸν Μακρῆν. Οἱ ὁπλαρχηγοὶ οὗτοι ἐξεπλήρωσαν ἄριστα τὰ τῆς ἀποστολῆς των, ἀπέκλεισαν τοὺς Τούρκους ἐν Λομποτινᾷ, καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πολεμήσαντες δύο ἡμέρας τοὺς συνέλαβαν ζῶντας καὶ τοὺς ἔπεμψαν εἰς τὴν κυβέρνησιν.

Οἱ δὲ περὶ τὸν Καραϊσκάκην, φθάσαντες εἰς τὴν κωμόπολιν τοῦ Λιδωρικίου, καὶ μαθόντες, ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ Ὀμὲρ-ἐφέντῃ εὑρίσκοντο 1500 Τοῦρκοι ὑπὸ τὸν Βελήαγαν ὁδεύοντες ἀπὸ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος εἰς Ἀθήνας, ἐπεστράτευσαν, τοὺς ἀπώθησαν πέραν τοῦ Μόρνου, καὶ εἰς τόσον φόβον τοὺς ἔβαλαν καὶ τόσον τοὺς κατεφρόνησαν, ὥστε 10 μόνον ἱππεῖς ὑπὸ τὸν Χατσῆ-Μιχάλην κατεδίωξαν πολλοὺς αὐτῶν μέχρι τῆς πύλης σχεδὸν τῆς Ναυπάκτου.

Ἐξ αἰτίας δὲ τῆς εὐτυχοῦς περιοδείας τοῦ Καραϊσκάκη εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, τόσον ἐταράχθη ὁ Κιουταχῆς, ὥστε ἔβαλε κατὰ νοῦν νὰ ἐκστρατεύσῃ αὐτός· ἀλλὰ φοβηθεὶς τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς ἀκροπόλεως ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του, ἀπέστειλε 2000 πεζοὺς καὶ 500 ἱππεῖς ὑπὸ τὸν
Ἰανουάριος Ὀμέρπασαν καὶ τὸν Καρυοφίλμπεην. Τὸ πρωὶ τῆς 17 ἰανουαρίου ἐφάνη ἡ προφυλακὴ τῆς ἐχθρικῆς ταύτης δυνάμεως αἴφνης ἔξωθεν τοῦ Διστόμου. Τὸ χωρίον τοῦτο κατεῖχαν 400 Σουλιῶται ὑπὸ τὸν Νότην Μπότσαρην, τὸν Μπαϊρακτάρην, τὸν Κάσκαρην, τὸν Ἀντώνην Γεωργαντᾶν, τὸν Μπούσγον καὶ τὸν Μῆτρον Τριανταφύλλου. Οὗτοι ἐξῆλθαν καὶ ἠκροβολίσθησαν· ἀλλ' ἰδόντες μετ' ὀλίγον τὸ λοιπὸν στράτευμα τῶν ἐχθρῶν ἐρχόμενον ὠπισθοδρόμησαν εἰς τὰ ὀχυρώματα, καὶ ἐκάλεσαν τοὺς πολιορκοῦντας τὰ Σάλωνα Σουλιώτας εἰς βοήθειαν. Τὴν ἀκόλουθον αὐγὴν ἤρχισεν ὁ πόλεμος, καὶ οἱ Τοῦρκοι κατέλαβαν πλησίον τοῦ χωρίου τοιαύτας θέσεις, ὥστε μόλις τὰ νῶτα τῶν Ἑλλήνων ἦσαν ἀσφαλῆ· περὶ δὲ τὴν μεσημβρίαν τῆς 19 ὥρμησαν κατὰ μέτωπον δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τυφλοῖς ὁρμασιν εἰς κυρίευσιν τῶν ὀχυρωμάτων τῶν Ἑλλήνων· πολλοὶ αὐτῶν ἔπεσαν, ἀλλ' ἀψηφοῦντες τὸν θάνατον ὑπερίσχυσαν, ἐκυρίευσαν τὰ ἀσθενέστερα ὀχυρώματα, ἐπροχώρησαν εἰς τὰ μέσα τοῦ χωρίου, καὶ ἔπεσαν σωρηδὸν ἐπὶ τὸ ὑπὸ τοὺς Σουλιώτας ἰσχυρότερον ὀχύρωμα τὸ ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ προφήτου Ἠλίου. Πανταχόθεν κυκλωθέντες οἱ ἐντὸς τοῦ ὀχυρώματος καὶ σφοδρῶς προσβαλλόμενοι ἐθεώρησαν τὴν ὥραν ἐκείνην ὡς τὴν τελευταίαν τῆς ζωῆς των, καὶ ἔπεσαν καὶ αὐτοὶ ὡς μαινόμενοι ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς πρὸς ἐκδίκησιν μᾶλλον τοῦ αἵματός των, ἢ πρὸς σωτηρίαν· καλῇ τύχῃ, ἐπρόφθασεν ἐκ Σαλώνων, διαρκού-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σης τῆς ἀντιστάσεως, ὁ Δράκος μετὰ 200 ἐκλεκτῶν, καί, συμμαχομένων καὶ τῶν Λεβαδιτῶν, ἀπεδιώχθησαν τοῦ λόφου οἱ ἐχθροί, ὠπισθοδρόμησαν καὶ οἱ λοιποὶ βλέποντες αὐτοὺς καταδιωκομένους, καὶ οὕτως ἐσώθησαν οἱ ὡς θηρία μᾶλλον ἢ ὡς ἄνθρωποι τόσον ὀλίγοι πρὸς τόσον πολλοὺς πολεμήσαντες Σουλιῶται· 80 ἐχθροὶ ἔπεσαν καὶ ἄλλοι τόσοι ἐπληγώθησαν· ἐφονεύθησαν δὲ 2 μόνον Σουλιῶται καὶ ἐπληγώθησαν 8, ἐν οἷς καὶ ὁ Μπότσαρης.

Ὁ δὲ Καραϊσκάκης, μαθὼν ὅτι πολλοὶ ἐχθροὶ εἶχαν ἐκστρατεύσει εἰς Δίστομον, ἔτρεξεν εἰς βοήθειαν τῶν ἐκεῖ ὀλίγων Ἑλλήνων, καὶ φθάσας εἰς Βελίτσαν τοῖς παρήγγειλε διά τινος γραμματοφόρου νὰ ἐξέλθωσιν εἰς συνάντησίν του, ὅταν ἀκούσωσι τουφεκισμόν· διαβὰς δὲ τὴν γ΄ ὥραν τῆς νυκτὸς τῆς 20 τὴν Σχιστὴν ὁδόν, ἀνέβη τὸ πλησίον ὄρος, καὶ ἐκάθησε παρατηρῶν τὰς παρακειμένας τῶν ἐχθρῶν σκηνὰς καὶ συλλογιζόμενος πόθεν νὰ διέλθῃ· ἀφ' οὗ δὲ συνήχθησαν ὅλοι οἱ στρατιῶταί του, τοῖς εἶπεν ὅτι, ἀντὶ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ χωρίον διὰ τῶν πλαγίων ὁδῶν, προτιμότερον ἐθεώρει νὰ διέλθωσι διὰ τῶν ἐχθρικῶν σκηνῶν, κοιμωμένων τῶν ἐχθρῶν· παρήγγειλε δὲ νὰ ἔχωσι μὲν ἕτοιμα τὰ ὅπλα των, ἀλλὰ νὰ μὴ τὰ μεταχειρισθῶσιν ἐκτὸς ἀνάγκης, καὶ νὰ προσπαθήσωσι νὰ διαβῶσιν ἡσύχως διὰ τῶν ἐχθρῶν, ὥστε, εἰ δυνατόν, νὰ μὴ τοὺς νοήσωσιν. Ἐπῄνεσαν ὅλοι τὸ τολμηρὸν σχέδιον τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως, καὶ ἀκολουθοῦντες αὐτόν, προπορευόμενον ὡς ὁδηγόν, ἔφθασαν ἀφανεῖς εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον καὶ ἐπροχώρησαν εἰς τὸ κέντρον. Ἐκεῖ φθάσαντας τοὺς ἐνόησαν οἱ ὄπισθεν Τοῦρκοι καὶ ἀνεκραύγασαν· ἐταράχθησαν ὅλοι οἱ ἐχθροὶ ἐπὶ τῇ κραυγῇ, ἔπεσαν εἰς ἀταξίαν, καὶ ἔντρομοι διὰ τὸ ἀπροσδόκητον, καὶ ὑποπτεύοντες νυκτομαχίαν, οἱ μὲν ἔτρεχαν ἀπὸ τῆς μιᾶς σκηνῆς εἰς τὴν ἄλλην, οἱ δὲ ἐτουφέκιζαν μὴ ἠξεύροντες ποῖον, καὶ ἄλλοι παρεμέρουν εἰς ἀσφάλειάν των. Ἐν τούτοις οἱ Ἕλληνες ὥδευαν ἐν μέσῳ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου, προσέχοντες μὴ ἐμπλεχθῶσιν ὑπὸ τὸ σκότος εἰς τὰ σχοινία τῶν σκηνῶν. Ἐξεπλάγησαν οἱ ἔγκλειστοι ἀκούσαντες ταραχὴν καὶ τουφεκισμοὺς ἐν τῷ ἐχθρικῷ στρατοπέδῳ, διότι ὁ πρὸς αὐτοὺς σταλεὶς γραμματοφόρος, φοβηθείς, δὲν ὑπῆγεν εἰς τὸ χωρίον· δράξαντες δὲ τὰ ὅπλα παρεταχθήσαν εἰς μάχην. Ἐν τοσούτῳ διέβησαν οἱ περὶ τὸν Καραϊσκάκην δι' ὅλου τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στρατοπέδου, καὶ εἰσῆλθαν εἰς Δίστομον σῶοι καὶ ἀβλαβεῖς, ἐκτὸς ἑνὸς εἰς τὰ σχοινία τῶν σκηνῶν περιπλεχθέντος καὶ τὴν ἐπαύριον φονευθέντος. Ἡ τόσον ἐπικίνδυνος, ἀλλὰ καὶ τόσον εὐτυχὴς νυκτερινὴ αὕτη ἐκστρατεία, δεικνύει τὴν ἀξίαν τοῦ Καραϊσκάκη.

Μετὰ δὲ τὴν εἰς τὸ χωρίον εἴσοδον τῶν περὶ αὐτὸν ἐγίνοντο καθ' ἡμέραν ἀκροβολισμοί. Οἱ Ἕλληνες ἐφρούρουν τὸ παρακείμενον Στεῖρι. Τινὲς τῶν ἐκεῖ ἰδόντες ζῶα τῶν ἐχθρῶν βόσκοντα μακρὰν τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου, ἔτρεξαν τὴν 31 εἰς ἁρπαγήν των· ἐξώρμησαν οἱ πλησιέστεροι Τοῦρκοι πρὸς καταδίωξιν τῶν ἁρπάγων, ἔτρεξαν πολλοὶ Ἕλληνες εἰς ὑπεράσπισιν καὶ ἐτουφεκίσθησαν· ἀκουσθέντος τοῦ τουφεκισμοῦ, ἐκινήθησαν τὰ στρατόπεδα ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ οὕτω συνήφθη μάχη. Μεταξὺ τῶν πολεμούντων Τούρκων καὶ Ἑλλήνων ἔκειντο δύο λόφοι καὶ οἱ δύο ἀμφίπεδοι· οἱ Ἕλληνες κατέλαβαν αὐτοὺς καὶ ἐπολέμουν εὐτυχῶς· ἀλλ' αἴφνης ἤκουσαν ἦχον στρατιωτικῶν τυμπάνων, καὶ εἶδαν στρατιώτας φοροῦντας εὐρωπαϊκὴν ἐνδυμασίαν, βαστῶντας λογχοφόρα ὅπλα καὶ βαδίζοντας βῆμα τακτικόν. Οἱ ἐπιφανέντες οὗτοι ἦσαν λείψανα δύο τακτικῶν ταγμάτων ἐκ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθέντων μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν γενιτσάρων. Πεντακισχίλιοι ἦσαν οἱ συγκροτοῦντες τὰ δύο ταῦτα τάγματα ὅτ' ἐξεστράτευσαν· ἀλλὰ πεντακόσιοι ἀπελείφθησαν ἐξ αἰτίας τῆς καθ' ὁδὸν λειποταξίας. Ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη καὶ νεοφανὴς ἐπικουρία, διότι πρώτην φορὰν ἐφαίνετο τακτικὸν ὑπὸ σημαίαν τουρκικὴν ἐν Ἑλλάδι, ἐφόβισε τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς ἔτρεψεν εἰς φυγήν· οἱ δὲ Τοῦρκοι θαρρυνθέντες κατεδίωξαν τοὺς ἐχθρούς των μέχρι τοῦ Διστόμου· ἀλλά, χάρις εἰς τὴν ἀνδρίαν καὶ τὴν περὶ τὰς μάχας ἐμπειρίαν τοῦ Καραϊσκάκη, δὲν ἔπαθαν οἱ Ἕλληνες ὅσην ζημίαν ἄλλως θὰ ἐπάθαιναν· δύο μόνον ἐφονεύθησαν, ἓξ ἐπληγώθησαν, καὶ εἷς ἠχμαλωτίσθη, ὁ Γριβογεώργης, ὅστις μετά τινα καιρὸν ἐδραπέτευσεν· ἐκινδύνευσε καὶ ὁ Καραϊσκάκης

Φεβρουάριος καὶ ἐπληγώθη ἐλαφρῶς εἰς τὴν δεξιάν. Τὴν 3 Φεβρουαρίου ἐκίνησαν μόνοι οἱ τακτικοὶ κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Θαύματα ἐπροσδόκων οἱ ἄτακτοι Τοῦρκοι, ἀλλ' ὦδινεν ὄρος καὶ ἔτεκε μῦν. Οἱ τακτικοί, μηδὲν γενναῖον πράξαντες, ὠπισθοδρόμησαν, χλευαζόμενοι παρὰ τῶν πρὸ ὀλίγου θαυμαζόντων αὐτούς. Τὴν δὲ 5 ἔπεσαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς διὰ νυκτὸς ἀπροσ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δοκήτως καὶ τοὺς ἔβλαψαν μεγάλως. Οἱ ἐχθροὶ βλέποντες, ὅτι ἐβλάπτοντο μᾶλλον ἢ ἔβλαπταν, καὶ φοβούμενοι μὴ ἐξ αἰτίας τοῦ χειμῶνος πάθωσιν ὅσα ἔπαθαν οἱ κατὰ τὴν Ἀράχωβαν, ἀκούσαντες δὲ ὅτι ἐπήρχοντο καὶ ἄλλοι Ἕλληνες, διέλυσαν τὴν νύκτα τῆς 6 τὸ στρατόπεδον, καὶ φεύγοντες ἔντρομοι ἐγκατέλειψαν τροφάς, σκηνάς, πολεμεφόδια καὶ τὸ μόνον παρ' αὐτοῖς ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας κανόνι· ἄφησαν καὶ οἱ ἐν Σαλώνοις ἐχθροὶ τὸ φρούριον καὶ ἔφυγαν φοβηθέντες ἐφόρμησιν τῶν Ἑλλήνων· ἔφυγαν κυριευθέντες ὑπὸ πανικοῦ φόβου καὶ οἱ φρουροῦντες τὴν Δαύλιαν καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, ἔφυγαν καί τινες ἄλλοι, ἐκ Ναυπάκτου διαβιβασθέντες εἰς τὸ παράλιον τῶν Σαλώνων ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι φίλοι κατεῖχαν τὴν πόλιν ἐκείνην· ὥστε ἀπὸ τοῦ ἀμβρακικοῦ κόλπου μέχρι τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἐφαίνετο, ἀρχομένου τοῦ φεβρουαρίου, ὀθωμανικὴ σημαία εἰμὴ ἐντὸς τῶν παραθαλασσίων καὶ ὠχυρωμένων πόλεων Βονίτσης, Μεσολογγίου καὶ Ναυπάκτου· τὰς δὲ κατὰ τὰ διάφορα ἄλλα μέρη τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος τουρκικὰς φρουρὰς ἀντικατέστησαν ἑλληνικαί.

Ἐν ᾧ δὲ διήρκει ἡ ἐκστρατεία τοῦ Καραϊσκάκη, οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει δὲν ἔπαυαν μηνύοντες, ὅτι δὲν ἐδύναντο ν' ἀνθέξωσι περαιτέρω, καὶ ἐπεκαλοῦντο τὴν συνδρομὴν τῶν ἔξω εἰς ἀπαλλαγήν των. Ὁ δὲ ἀναδεχθεὶς τὴν περὶ συμβιβασμοῦ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων μεσιτείαν πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας οὐδ' ἐκεῖνος ἔπαυε γράφων, ὅτι, ἂν ἔπιπτεν ἡ ἀκρόπολις, ἐξηρεῖτο παντὸς συμβιβασμοῦ ὅλη ἡ στερεὰ Ἑλλάς, ὡς ὅλη δουλωθεῖσα. Τὰ αἴτια ταῦτα ἠνάγκασαν τὴν κυβέρνησιν, ἐν ᾧ ὁ Καραϊσκάκης ἀπησχόλει μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν χιλιάδας ἐχθρῶν, ν' ἀσχοληθῇ εἰς τὴν κατ' εὐθεῖαν λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς ἀκροπόλεως.

Πρό τινων ἑβδομάδων εἶχε φθάσει εἰς Ἑλλάδα ὁ ἐν Γαλλίᾳ ἐντίμως ὑπηρετήσας συνταγματάρχης Μπούρμπαχης, Κεφαλλήν, ἐπὶ σκοπῷ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν κοινὴν πατρίδα. Οὗτος, στρατολογήσας ἀδείᾳ τῆς κυβερνήσεως καὶ διὰ τῶν φιλελληνικῶν βυηθημάτων 800 στρατιώτας, ἐστράτευσε, λήγοντος τοῦ δεκεμβρίου, πρὸς ἐνδυνάμωσιν τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατοπέδου τοῦ Καραϊσκάκη· ἀλλὰ διαταγῇ τῆς κυβερνήσεως μετέβη εἰς Ἐλευσῖνα, ὅπου ἐστρατοπέδευεν ὁ Βάσσος. Μεσοῦντος δὲ τοῦ ἰανουαρίου, μετέβη ἐκεῖ καὶ ὁ Παναγιώτης Νοταρᾶς μετὰ 1200 μισθωτῶν καὶ συνεπαρχιωτῶν του, ὥστε τὸ **Ἰανουάριος**

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στρατόπεδον ἐκεῖνο συνεπληρώθη εἰς 3000· συνήχθησαν καὶ εἰς Σαλαμῖνα κατὰ διαταγὴν τῆς κυβερνήσεως 1900 ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Νοταρᾶν, τὸν Μακρυγιάννην καὶ τὸν Καλλέργην, καὶ 400 τακτικοὶ ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Ἰγγλέσην, ἐν οἷς καί τινες ἱππεῖς ἄνιπποι.

Τὴν νύκτα τῆς 21 ἐξεστράτευσαν οἱ ἐν Ἐλευσῖνι καὶ μετὰ τετράωρον ὁδοιπορίαν ἔφθασαν εἰς Χασιάν, καὶ τὴν αὐγὴν ἐκίνησαν οἱ πλεῖστοι πρὸς τὸ Μενίδι, ὅπου ἦτο φρουρὰ τουρκική· καὶ ὀλίγοι μὲν αὐτῶν ὑπῆγαν πλησίον τοῦ χωρίου, οἱ δὲ λοιποί, μείναντες ὄπισθεν αὐτῶν, ἐκρύβησαν καραδοκοῦντες. Οἱ Τοῦρκοι, ἰδόντες τοὺς ὀλίγους καὶ ἀγνοοῦντες ὅτι ἦσαν καὶ ἄλλοι ἀφανεῖς, ἐξῆλθαν καὶ τοὺς ἐδίωκαν· ἀλλὰ πεσόντες μετ' ὀλίγον εἰς τὸ μέσον τῶν πολλῶν καὶ προσβληθέντες ἐτράπησαν καὶ ἐκλείσθησαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Μενιδίου. Τρέχοντες δὲ καὶ οἱ καταδιώκοντες αὐτοὺς Ἕλληνες κατόπιν αὐτῶν, εἰσῆλθαν καὶ οὗτοι εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον, ἀλλά, μὴ δυνηθέντες νὰ κυριεύσωσι τὴν ἐκκλησίαν, ἀνεχώρησαν, ἐσπέρας γενομένης, εἰς Χασιάν.

Τὴν δὲ 24, γ' ὥραν τῆς νυκτός, ἀπέπλευσε τὸ ἐν Σαλαμῖνι στράτευμα ὑπὸ τὰς διαταγὰς ὅλον τοῦ φιλέλληνος Γόρδωνος, καὶ τὸ μεσονύκτιον ἔφθασεν εἰς Φάληρον· εἶχε δὲ εἰς ὑπηρεσίαν του τὴν Καρτερίαν, τρία βρίκια πολεμικά, πέντε κανονοφόρους, καὶ ἓν μίστικον· εἶχε καὶ πυροβολοστιχίαν ἐκ 15 κανονίων 3 μέχρι 14 λιτρῶν ὁλκῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν 25 φιλελλήνων καὶ 50 Ψαριανῶν, ὅλων ἐμπείρων πυροβολιστῶν. Διακόσιοι Τοῦρκοι κατεῖχαν καθ' ὅλον ἐκεῖνο τὸ παραθαλάσσιον μίαν καὶ μόνην θέσιν, τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος· διὰ τοῦτο οἱ φθάσαντες εἰς τὸ Φάληρον ἀπέβησαν ἀνενοχλήτως αὐτονυκτὶ καὶ κατέλαβαν τὴν ἄνωθεν τοῦ λιμένος τῆς Μουνυχίας Καστέλλαν, τὴν αὐτὴν θέσιν, ἣν καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ ὁ Θρασύβουλος ἐπὶ τῶν τριάκοντα τυράννων, καὶ οἱ διάδοχοι τοῦ Ἀλεξάνδρου κατέλαβαν εἰς κυρίευσιν τῶν Ἀθηνῶν. Πρὶν δὲ φωτίσῃ, περιετάφρευσαν τὴν θέσιν, καὶ ἔστησαν 5 κανόνια δεξιόθεν. Οἱ δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἰδόντες αὐτοὺς καὶ πλησθέντες χαρᾶς καὶ ἐλπίδων ἐπανηγύρισαν κανονοβολήσαντες. Τὴν ἐπαύριον ἐκίνησαν οἱ ἀποβάντες εἰς κυρίευσιν τοῦ μοναστηρίου, μετέπλευσε καὶ ἡ Καρτερία ἐκ τοῦ Φαλήρου εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς, ἐκανονοβόλησε τὸ μοναστήριον σφοδρῶς, καὶ, ἀφ' οὗ κατηδάφισε μέρος αὐτοῦ,

Δημοτική Κεντρική Βιβλιοθήκη Σερρών

ὥρμησαν 500 ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Νοταρᾶν ἐπὶ σκοπῷ νὰ τὸ πατήσωσιν· ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν καὶ ἐπανῆλθαν εἰς τὴν Καστέλλαν, πληγωθέντων ἐπὶ τῆς ἐφορμήσεως τοῦ ὑπολοχαγοῦ Σνεϊτσβείνου καί τινος ὑπαξιωματικοῦ τοῦ πυροβολικοῦ. Μετὰ τὴν σύγκρουσιν ταύτην κατέβη ὁ Κιουταχῆς ἐν συνοδίᾳ πολλῶν ἱππέων, καί, ἀφ' οὗ παρετήρησε τὴν θέσιν τῶν Ἑλλήνων, ἀνέβη εἰς τὸ ἐν Πατησίοις στρατόπεδον. Τὴν ἐπαύριον ἤρχισεν ἐκ νέου ἡ Καρτερία νὰ κανονοβολῇ τὸ μοναστήριον, καί, διαρκοῦντος τοῦ κανονοβολισμοῦ, κατέβησαν πολλοὶ ἱππεῖς καὶ πεζοὶ ὑπὸ τὸν Κιουταχῆν ἔλκοντες δύο μεγάλα κανόνια, καὶ στήσαντες αὐτὰ ἐπί τινος ὑψώματος ἔβλαψαν τὴν Καρτερίαν καὶ τὴν ἠνάγκασαν νὰ ἀπομακρυνθῇ· μετὰ δὲ τὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτῆς ἐπεσκέφθη ὁ Κιουταχῆς τὸ μοναστήριον, ἐνέθεσε κανόνια καὶ μίαν βομβοβόλον, καί, τοποθετήσας 300 πεζοὺς ἐπί τινος λόφου, ἐπανῆλθεν αὐθημερὸν εἰς τὸ στρατόπεδον.

Οἱ δὲ ἐν Χασιᾷ Ἕλληνες, ὧν ὁ ἀριθμὸς ηὐξήθη εἰς 3500, ἐπροχώρησαν τὴν 25 εἰς Καματερὸν πλησίον τοῦ Χαϊδαρίου. Οἱ ὁπλαρχηγοὶ αὐτῶν, ὄντες καὶ οἱ τρεῖς ἰσότιμοι καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητοι, διεφώνουν. Ὁ Βάσσος καὶ ὁ Νοταρᾶς, οἱ γνωρίζοντες τὸν τρόπον ταῦ πολεμεῖν τῶν Ἑλλήνων, ἐγνωμοδότουν ν' ἀποφεύγωσι πᾶσαν τακτικὴν μάχην, καὶ νὰ βλάπτωσι τοὺς ἐχθροὺς σποράδην· ἀλλ' ὁ μεγάθυμος Κεφαλλήν, Μπούρμπαχης, ὁ μήτε γνῶσιν μήτε πεῖραν ἔχων εἰσέτι τῶν μεθ' ὧν ἐστράτευεν, ἦτον ἐναντίας γνώμης, ἣν ἐπὶ τέλους παρεδέχθησαν ἄκοντες καὶ οἱ ἄλλοι ὁπλαρχηγοί· καὶ οὗτος μὲν κατέβη μετὰ τῶν στρατιωτῶν του εἰς τὴν πεδιάδα, ἐκεῖνοι δὲ ἐτοποθετήθησαν μακρὰν ἓν τρίτον μιλίου ὄπισθεν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ριζωμάτων τοῦ ὄρους. Τὴν 27, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, 2000 πεζοὶ καὶ 600 ἱππεῖς ἔχοντες 2 κανόνια ἐστράτευσαν πρὸς τὸ Καματερὸν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Κιουταχῆ καὶ ἔστησαν τὰ κανόνια κατὰ τῶν ταγμάτων τοῦ Βάσσου καὶ τοῦ Νοταρᾶ, οἱ δὲ πεζοὶ καὶ ἱππεῖς ὥρμησαν εἰς τὴν προφυλακήν, ὅ ἐστι εἰς τὸ τάγμα τοῦ Μπούρμπαχη. Γενναίως ἀντέστη ἡ προφυλακὴ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τύσῳ γενναίου ἀνδρός· ἀλλ', ἀνίσου οὔσης τῆς πάλης ἐξ αἰτίας τοῦ ἐχθρικοῦ ἐπὶ τῆς πεδιάδος ἱππικοῦ, ἠττήθη κατὰ κράτος· δὲν ἦλθε δὲ τὸ ὄπισθεν τῆς προφυλακῆς στράτευμα πρὸς βοήθειάν της, ἀλλ' ἐτράπη εἰς φυγήν, ἐν ᾧ διήρκει ἡ μάχη. 300 Ἕλληνες ἐφονεύθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ Μπούρμπαχης, δύο ἀξιωματι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κοὶ Γάλλοι καὶ ὁ χειροῦργος τοῦ τάγματος. Οἱ ἐχθροί, ἰδόντες τὸν πανικὸν φόβον τῶν εἰς φυγὴν τραπέντων, τοὺς κατελίξαν πέραν τῆς Ἐλευσῖνος, κατέλαβαν τὴν θέσιν ἐκείνην καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ καταφύγωσιν εἰς Σαλαμῖνα.

Ὁ δὲ Κιουταχῆς, ἐπαρθεὶς ἐπὶ τῇ νίκῃ ταύτῃ καὶ θεωρήσας αὐτὴν κρίσιμον διὰ τὴν πολλὴν φθορὰν καὶ τὴν φυγὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἱκανὴν ν' ἀπελπίσῃ τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ, τοῖς ἔστειλεν αὐθημερὸν διά τινος αἰχμαλώτου ἐπιστολὴν προτρεπτικὴν εἰς προσκύνησιν· περιμείνας δὲ ἀπάντησιν δύο ἡμέρας καὶ μὴ λαβών, κατέβη τὴν ἑσπέραν τῆς 29 εἰς τὸ παραθαλάσσιον, παραλαβὼν πολλὴν δύναμιν πεζὴν καὶ ἱππικήν, ἐπὶ σκοπῷ νὰ προσβάλῃ τοὺς κατέχοντας τὴν Καστέλλαν. Οὗτοι, ὄντες ἕτοιμοι εἰς ἀντίστασιν, ἀνεβίβασαν τὰ λοιπὰ κανόνια καὶ τὰ ἔστησαν, τὰ μὲν ἐξ ἀριστερῶν, τὰ δὲ ἐπὶ τοῦ κέντρου· καὶ ἐπειδὴ ἡ πρὸς τὸν Πειραιᾶ πλευρὰ ἦτον ἡ ἀσθενεστέρα, ἑτοποθέτησαν δύο πλοῖα, τὸ μὲν πρὸς τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος τοῦ Πειραιῶς, τὸ δὲ πρὸς τὸ λιμενόστομον τῆς Μουνυχίας εἰς ὑπεράσπισιν αὐτῆς· καὶ τὰ μὲν δεξιὰ τῆς θέσεως κατεῖχαν οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὸν Μακρυγιάννην, τὰ δὲ ἀριστερὰ οἱ περὶ τὸν Καλλέργην καὶ οἱ ἄνιπποι ἱππεῖς, τὸ δὲ κέντρον οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην Νοταρᾶν, ἐφέδρευαν δὲ οἱ τακτικοί, καὶ ἀπεμακρύνθησαν τοῦ παραθαλασσίου καὶ ὅλα τὰ πλοιάρια, ὥστε οὐδεὶς ἐδύνατο νὰ φύγῃ. Τὴν ἐπαύριον οἱ ἐχθροί, πλήρεις τόλμης καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ πυρὸς 6 κανονίων μετακομισθέντων ἐκ τοῦ στρατοπέδου τὴν προτεραίαν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ ἑλληνικὰ ὀχυρώματα, καὶ πέντε ὥρας ἐπέμεναν, ποτὲ εἰς τὸ ἕν ποτὲ εἰς τὸ ἄλλο τάφρευμα ὁρμῶντες ἐν μέσῳ πυρὸς 40 κανονίων, τῶν μὲν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς τῶν δὲ ἀπὸ τῶν πλοίων σφαιροβολούντων· ἀλλὰ γενναίως πάντοτε ἀποκρουόμενοι ἠναγκάσθησαν ἐπὶ τέλους νὰ φύγωσι κακῶς ἔχοντες, ἐπιπεσόντων τῶν τακτικῶν, καὶ ἐξορμησάντων 250 Ἀθηναίων. Ὑπερτριακόσιοι ἐλογίσθησαν οἱ φονευθέντες καὶ πληγωθέντες Τοῦρκοι, ἐν οἷς καὶ πολλοὶ ἀξιωματικοί, 60 δὲ ἢ 70 Ἕλληνες· ἔπαθε πολλὴν βλάβην καὶ ἡ Καρτερία ὑπὸ τὴν εὔστοχον βομβοβολὴν τῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ. Οἱ ἐχθροὶ δὲν ἐπεχείρησαν δευτέραν ἔφοδον, ἀλλὰ κατέβαλαν πᾶσαν φροντίδα εἰς ἀποκλεισμόν, ἐγείροντες ὀχυρώματα ἔμπροσθεν τοῦ μοναστηρίου, ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ θεάτρου καὶ ἐπὶ τῶν πρὸς τὸν Ἰλισσὸν ῥιζωμάτων τοῦ λόφου· ἕνεκα δὲ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τούτου συνέβαιναν καθ' ἡμέραν κανονοβολισμοί, τουφεκισμοὶ καὶ φόνοι· ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἕλληνες, ὑδρεύοντες ἐν τῇ κατὰ τὸ Φάληρον πηγῇ, τῇ ἐπὶ τῆς κατωφερείας τοῦ λόφου, ἥτις μόνη εἶχε πόσιμον ὁπωσοῦν νερόν, ἐβλάπτοντο ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῶν ἐχθρῶν, 300 ὑπὸ τὸν Καλλέργην κατέλαβαν τρεῖς πυργίσκους παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰλισσοῦ, κατηδάφισαν τὸ ἄνω μέρος αὐτῶν, ἐπέτρωσαν τὸ κάτω, καὶ ἀνοίξαντες τὰς συνήθεις πολεμίστρας ἡτοιμάσθησαν εἰς πόλεμον. Τὴν δὲ 20 φεβρουαρίου πολλοὶ ἐχθροὶ ὥρμησαν πολλάκις εἰς κυρίευσιν τῶν πυργίσκων ἐξ ἐφόδου, ἀλλὰ πάντοτε ἀπεκρούσθησαν καὶ πολλὴν ζημίαν ἔπαθαν· περὶ δὲ τὴν ἑσπέραν στήσαντες δύο κανόνια ἠνάγκασαν τοὺς ἐγκλείστους νὰ φύγωσι τὴν νύκτα φέροντας εἰς Καστέλλαν μίαν ἐχθρικὴν σημαίαν καὶ 35 κεφαλάς, ὡς τρόπαια τῆς ἐν τῇ ἡμέρᾳ νίκης των, ἀλλὰ καὶ πολλὴν βλάβην παθόντας, φονευθέντων 10 ἐξ αὐτῶν καὶ πληγωθέντων 20. Μετὰ δὲ τὴν κυρίευσιν τῶν πυργίσκων οἱ ἐχθροὶ ἀνήγειραν ἓν πυροβολοστάσιον ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰλισσοῦ, καὶ ἄλλο ἐπὶ τῆς ἄκρας τῆς Μουνυχίας, καὶ προσβάλλοντες δι' αὐτῶν τὰ ἐρχόμενα εἰς Φάληρον πλοῖα ἐμπόδιζαν πολλάκις τὴν ἔξωθεν μετακόμισιν τῶν εἰς χρῆσιν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ τροφῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων.

Ὁ δὲ Καραϊσκάκης, μετὰ τὰ λαμπρὰ καὶ ἀπροσδόκητα κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα κατορθώματά του, ἐπανῆλθε τὴν 28 φεβρουαρίου εἰς Ἐλευσῖνα κατὰ προτροπὴν τῆς κυβερνήσεως εἰς ἀντίληψιν τῆς κινδυνευούσης ἀκροπόλεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1826—27

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΕ'.

Μετάβασις τῆς κυβερνήσεως εἰς Αἴγιναν. - Ταραχαὶ ἐν Ναυπλίῳ καὶ Ὕδρᾳ. - Θαλάσσιοι ἐκστρατεῖαι εἰς Ὠρωπὸν καὶ Βῶλον.

Αἱ ἀναγκάσασαι τὴν κυβέρνησιν ἀταξίαι νὰ περιορισθῇ ἐν τῷ κατὰ τὸ Ναύπλιον θαλασσοπύργῳ, τὴν ἠνάγκασαν μετὰ ταῦτα ν' ἀπομακρυνθῇ ὁλοτελῶς τοῦ ἀργολικοῦ κόλπου. Ἐζήτει τόπον ἐλεύθερον πάσης στρατιωτικῆς καὶ ὀχλικῆς συρροῆς, καὶ παρὰ τὰ στρατόπεδα, ὥστε νὰ ἠμπορῇ καὶ ταῦτα νὰ ἐπιτηρῇ, καὶ ἐν ἀνέσει νὰ ἐργάζεται· τοιοῦτον ηὗρε τὴν Αἴγιναν, ὅπου κατεστάθησαν οἱ Ψαριανοὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος των, καὶ παρεῖχαν τὰ πιστὰ διὰ τὴν πρὸς τὴν τάξιν ἀφοσίωσίν των· διὰ τοὺς λόγους τούτους μετέβη ἐκεῖ τὴν 11 νοεμβρίου καὶ ἔτυχε καλλίστης ὑποδοχῆς.

Ἐν ὅσῳ διέμενεν ἡ κυβέρνησις ἐν Ναυπλίῳ, αἱ ἐν αὐτῷ δύο στρατιωτικαὶ Ἀρχαί, ἡ μὲν τοῦ Παλαμηδίου ὑπὸ τὸν Γρίβαν, ἡ δὲ τῆς Ἀκροναυπλίας ὑπὸ τὸν Φωτομάραν, ἀνεξάρτητοι ἡ μία τῆς ἄλλης καὶ ἀντίζηλοι, δὲν ἐστασίαζαν καὶ δὲν διετάρατταν τὴν πόλιν, συστελλόμεναι· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς κυβερνήσεως ἀφηνίασαν ὁλοτελῶς, κατήντησαν εἰς ἀλληλομαχίαν καὶ παρ' ὀλίγον κατέστρεψαν καὶ αὐτὴν τὴν πόλιν μικρᾶς ἀφορμῆς δοθείσης. Μεθύοντες μίαν ἡμέραν στρατιῶται τῶν δύο τούτων φρουράρχων διεπληκτίσθησαν· ὁ διαπληκτισμὸς τῶν ἁπλῶν στρατιωτῶν ἔγεινε μετ' ὀλίγον διαπληκτισμὸς τῶν ἀρχηγῶν, καὶ ὁ εἷς ἐζήτει ἱκανοποίησιν παρὰ τοῦ ἄλλου ἢ μᾶλλον ἀφορμὴν νὰ βλάψῃ τὸν ἄλλον, ἡ δὲ ἐπὶ τῇ εἰς Αἴγιναν μεταβάσει τῆς κυβερνήσεως συστηθεῖσα ὡς προσωρινὴ
Δεκέμβριος διοίκησις τοῦ Ναυπλίου ἐπιτροπὴ ὠλιγωρεῖτο. Τὴν 3 δεκεμβρίου, αἱ κανονοβολαὶ τοῦ ἑνὸς φρουρίου κατὰ τοῦ ἄλλου ἀνήγγειλαν, ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Ναυπλίου ἦσαν εἰς τὸ ἔξῆς ὑπὸ τὸ κράτος τῆς βίας καὶ ἠνάγκασαν τοὺς πλείστους, ὡς ἂν ὑπῆρχε φόβος ἐχθρικῆς ἐπιδρομῆς, ν' ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τόπου,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅπου ὁ ἀδύνατος ἐκινδύνευε νὰ γίνῃ θῦμα τοῦ δυνατοῦ· ἐξ αἰτίας τούτου ἦλθαν εἰς συναίσθησιν οἱ δύο ἀντίζηλοι ὁπλαρχηγοὶ καὶ ἔπαυσαν ἀλληλομαχοῦντες.

Δεινὴ στάσις συνέβη ἐκείναις ταῖς ἡμέραις καὶ ἐν Ὕδρᾳ. Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Μεσολογγίου ὁ λαός της ἔζη ἐν ἀργίᾳ καὶ ἐπείνα· ἡ κυβέρνησις δὲν εἶχε πῶς νὰ κινήσῃ τὸν στόλον· τινὲς ἥρπαζαν τὰ πλοῖα, ἀκόντων τῶν κτητόρων, καὶ μετήρχοντο τὴν πειρατείαν· ἀλλὰ καὶ ἡ αἰσχρὰ αὕτη βιομηχανία δὲν ἦτον ἀκίνδυνος ἐξ αἰτίας τῶν εἰς καταστολὴν αὐτῆς καὶ τιμωρίαν τῶν μετερχομένων αὐτὴν περιφερομένων εἰς τὴν ἑλληνικὴν θάλασσαν πλοίων τῶν Δυνάμεων. Ἐν μέσῳ τῆς κοινῆς ταύτης ἀμηχανίας καὶ ἀπορίας ὁ λαὸς τῆς Ὕδρας ἐφαίνετο ἐμβλέπων ὡς καὶ ἄλλοτε εἰς τὸ βαλάντιον τῶν προκρίτων. Οἱ πρόκριτοι ἦσαν διῃρημένοι· οἱ μὲν ἦσαν κουντουριωτικοί, οἱ δὲ ἀντικουντουριωτικοί. Οὗτοι ἦσαν οἱ ἀσθενέστεροι, καὶ ἐγόγγυζαν ὡς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους φορολογούμενοι· ἕνεκα τούτου τινὲς αὐτῶν ἀπεμακρύνθησαν· ἀλλ' αἱ δειναὶ περιστάσεις ἀπῄτουν τὴν ἐν Ὕδρᾳ παρουσίαν ὅλων τῶν προκρίτων. Δύο ἐξ αὐτῶν, ὁ Βασίλης Μπουντούρης, μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς συνελεύσεως, καὶ ὁ Δημήτρης Τσαμκδός, μέλος τῆς κυβερνήσεως, διατρίβοντες ἕνεκα τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας των ἐν Αἰγίνῃ, προσκληθέντες νὰ μεταβῶσιν εἰς Ὕδραν, παρήκουσαν φοβηθέντες ὄχι μόνον μὴ ὑποβληθῶσιν εἰς ὑπὲρ τὴν δύναμίν των καταβολάς, ἀλλὰ καὶ μὴ κακοπάθωσιν. Οἱ δύο οὗτοι καί τινες τῶν ὁμοφρόνων αὐτῶν φοβούμενοι μὴ ἁρπάσῃ τὰ πλοῖά των ὁ λαὸς ἐπὶ πειρατείᾳ, τὰ εἶχαν φέρει μετὰ τὴν τελευταίαν ναυτικὴν ἐκστρατείαν εἰς Πόρον. Ἡ ὑφαίρεσις τῶν πλοίων ἐκίνησεν ἔκτοτε τὸν λαὸν εἰς ὀργὴν κατ' αὐτῶν· ἀλλ' ἡ παρακοή των εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ κοινοῦ τὸν ἐξηγρίωσεν. Ἐφοβήθησαν οἱ ἐν Ὕδρᾳ ὁμόφρονες τῶν ἐν Αἰγίνῃ μὴ κακοπάθωσι καὶ αὐτοὶ ἐξ αἰτίας τῶν ἀπόντων καὶ τῶν παρακουσάντων, καὶ ἔφυγαν διὰ νυκτὸς οἱ μὲν εἰς Αἴγιναν οἱ δὲ εἰς Πόρον· ἦσαν δὲ οἱ δύο Τομπάζαι, ὁ Μιαούλης καὶ ὁ Δημήτρης Βούλγαρης. Οἱ δὲ ἐναπομείναντες Κουντουριῶται, ἰδόντες ὅτι εἰς μάτην ἠγωνίσθησαν νὰ ἐπαναγάγωσιν εἰς Ὕδραν τοὺς ἀπόντας, καὶ ὅτι ἔφυγαν καὶ οἱ ἄλλοι, ἀπεφάσισαν νὰ φύγωσι κρυφίως καὶ αὐτοί, ἵνα μὴ ὑποστῶσι μόνοι ἐξ αἰτίας τῆς ἀπουσίας ἐκείνων ὅλον τὸ βάρος· ἀλλ' ὁ λαὸς ὑπώπτευσε τὸν σκοπόν των καὶ τοὺς παρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εφύλαττεν. Ἔτυχε νὰ φανῇ
Ὕδρας ἀγγλικὴ φρεγάτα, κα
ἀνέμου ἐν τῷ λιμένι τῶν Σπε
σαντες ὅτι ἦτον ἡ τοῦ Χαμι
τές τον θερμῶς ἢ νὰ ἐπαναφε
ψει τοῦ κινδυνεύοντος τόπου
στάτευεν ἰδιαιτέρως ὡς ἀγγλ
καὶ αὐτῶν· ὁ πλοίαρχος τῆς
Χαμιλτῶνα γράμμα καὶ ἦλθ
ραλαβήν των· ἀλλ' οὗτοι καί
διεύθυναν τὰ βήματά των πρ
σαν καὶ ἀπεκομίσθησαν εἰς
Ἀγγλία, ἀναδεχθεῖσα τὸν σ
κων περὶ πολλοῦ εἶχε νὰ μὴ
τότε ὁ συμβιβασμὸς δὲν εὐ
ὅστις ἠσθένει τὰς ἡμέρας ἐκει
τῶν Κουντουριωτῶν, καὶ μαθ
τάστασιν τῶν κατὰ τὴν Ὑδ
ρέλαβεν ἐπὶ τῆς φρεγάτας τ
δώσας λόγον τιμῆς νὰ τοὺς
δὲν ἐσυμβιβάζοντο μετὰ τῶ
λαβε καὶ τὸν ἐν τῇ αὐτῇ νή
καὶ ἔπλευσε τὴν 9 εἰς Ὕδρα
λὴν καταφορὰν τοῦ λαοῦ κα
του, καὶ ὑποπτεύσας ὅτι
ἐσκέφθη καὶ τὴν ὁρμὴν αὐτο
νοῦντας αὐτὸν νὰ φοβίσῃ· κα

Διὰ τὰς κατὰ θάλασσαν δι
Ὕδρας εἶχεν ὑποσχεθῆ τῷ Χα
πλουν οὐδενὸς τῶν ἐν τῷ λιμ
ὑπηρεσίαν ἀποστελλομένων,
Ἀλλ' ὁ πλοίαρχος Ζάκας, ὁ
τουριωτῶν, ναυτολογήσας ἐν
ἀνεφοδίαστος ἐγγράφων, συνέ
εἰς Ὕδραν καὶ τὰ ἐξεφόρτωσ
καθ' ἣν ἡμέραν ἔφθασεν εἰς
τίαν, καὶ ἀπήτησε νὰ τῷ πα
τον καὶ ὁ πλοίαρχος αὐτοῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἰδοῦσα τον συγκαταβατικὸν Χαμιλτῶνα ἀπαιτοῦντα ἀλλὰ μὴ ἐπιμένοντα, δὲν ἐπεμελήθη νὰ τὸν ἱκανοποιήσῃ· ἀλλ' οἱ καιροὶ δὲν ἦσαν οἱ αὐτοί, καὶ ὁ Χαμιλτὼν εἶχε κατ' ἐκείνην τὴν περίστασιν πολιτικοὺς λόγους νὰ δείξῃ πολλὴν αὐστηρότητα· διὰ τοῦτο λαβὼν πρόφασιν τὴν παράβασιν τῆς πρὸς αὐτὸν δοθείσης ὑποσχέσεως καὶ τὴν παρακοὴν τῆς δημογεροντίας, ἀπέστειλε τὴν ἐπαύριον κανονοφόρους εἰς ἁρπαγὴν τοῦ ἐν τῷ λιμένι πλοίου τῶν Κουντουριωτῶν καὶ τῶν αὐτόθι ἄλλων ὑδραϊκῶν πλοίων ἐπὶ λόγῳ ἀποζημιώσεως ὅσων ἥρπαγησαν, καὶ εἰς ἐμπόδιον ἄλλων κατὰ θάλασσαν ἀταξιῶν. Πρὸς εὐόδωσιν δὲ τῆς ἁρπαγῆς ἔπλεαν ὄπισθεν τῶν κανονοφόρων δύο φρεγάται, μία κορβέττα καὶ ἓν βρίκι. Ὁ λαὸς τῆς Ὕδρας, ὅστις καὶ ἠγάπα καὶ ἐφοβεῖτο τὸν Χαμιλτῶνα, ἰδὼν τὰ κινήματά του οὐδεμίαν ἔδειξε διάθεσιν ἀντιστάσεως· πάμπολλοι μάλιστα κατέβησαν εἰς τὸ παραθαλάσσιον ὡς ἁπλοῖ θεωροί, ὥστε τὰ ἀγγλικὰ πλοῖα, μεγάλα καὶ μικρά, δὲν εὑρέθησαν εἰς ἀνάγκην νὰ κανονοβολήσωσιν. Ἀλλ' οἱ ἐπὶ τοῦ πλοίου τῶν Κουντουριωτῶν, ἐπυροβόλησαν μίαν τῶν κανονοφόρων, καὶ ἐντεῦθεν ἔλαβαν ἀφορμὴν οἱ ἐν αὐταῖς Ἄγγλοι ν' ἀντιπυροβολήσωσι καὶ ἐπλήγωσαν δέκα Ὑδραίους, ἐν οἷς καὶ τὸν ἀνδρεῖον πυρπολητὴν Πολίτην, ἱστάμενον ἁπλοῦν θεατὴν ἐπὶ τοῦ παραθαλασσίου. Μετὰ τὸ λυπηρὸν τοῦτο συμβάν, οἱ Ἄγγλοι ἁφήρπασαν ὅλα τὰ ἐν τῷ λιμένι πλοῖα, μηδενὸς ἐναντιουμένου, ὅπως εὑρέθησαν, τὰ μὲν ἄνευ πηδαλίων, τὰ δὲ ἄνευ ἀρμένων, τὰ δὲ ἄνευ ἀγκυρῶν· ἀλλὰ καλῇ τύχῃ ἐπεκράτησεν ἄκρα νηνεμία δι' ὅλης ἐκείνης τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἐπελθούσης νυκτός, καὶ τὰ πλοῖα δὲν ἔπαθαν. Τὴν δὲ ἐπιοῦσαν ἦλθαν ἐπὶ τῇ προσκλήσει τοῦ Χαμιλτῶνος οἱ Κουντουριῶται καὶ ἄλλοι εἰς τὴν φρεγάταν, διελέχθησαν μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ προκρίτων, ἀλλὰ δὲν ἐσυμβιβάσθησαν· δὲν ἠθέλησαν δὲ οἱ Κουντουριῶται ν' ἀναχωρήσωσιν ἐξ Ὕδρας ὡς ἄλλοτε, διότι, ἀφ' οὗ συνελήφθησαν, ἐθαρρύνθησαν ἐκ τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐμενοῦς διαγωγῆς τοῦ λαοῦ· δὲν ἠθέλησαν δὲ οὐδὲ οἱ τοῦ ἄλλου κόμματος πρόκριτοι ν' ἀποβῶσιν εἰς Ὕδραν φοβούμενοι ἔτι μᾶλλον τὴν ὀργὴν τοῦ λαοῦ μετὰ τὰ κατὰ τὴν προτεραίαν συμβάντα, ἀποδιδόμενα παρὰ πολλῶν εἰς τὰς παρὰ τῷ Χαμιλτῶνι ὑπενεργείας αὐτῶν, καὶ ἐπανῆλθαν εἰς Πόρον. Ὁ δὲ Χαμιλτών, καταπραϋνθείς, ἀπέλυσεν ὅλα τὰ πλοῖα, ἐκτὸς τοῦ βρικίου τοῦ Μιαούλη σταλέντος ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτοῦ εἰς Πό-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρον, καὶ τοῦ πλοίου τῶν Κουντουριωτῶν ὅπερ σταλὲν εἰς Μάλ-
ταν καὶ δικασθὲν κατεδικάσθη καὶ ἐπωλήθη· ἔπαυσε καὶ νὰ
ζητῇ τὸν Ζάκαν, ἐτοποθέτησεν ἐν Πόρῳ μίαν φρεγάταν εἰς ἀσφά-
λειαν τῶν ἐκεῖ πλοίων μὴ τύχῃ καὶ ἁρπαγῶσιν, εἶπε πρὸ
ὅλους εἰρηνικοὺς λόγους, ἐπλήρωσε χρηστῶν ἐλπίδων τὰς καρ-
δίας ὡς ἐγγιζούσης τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς πατρίδος, κα
περιέστειλεν ὁπωσοῦν τὴν κατὰ τῶν ἀπόντων προκρίτων ὁρμὴ
τοῦ λαοῦ. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν Ὕδραν.

Ἀφ' οὗ δὲ τὰ πολεμικὰ κινήματα τῶν Ἑλλήνων εἰς λύσι
τῆς πολιορκίας τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἀπέτυχαν κατὰ
τὸ Χαϊδάρι, τὸ Καματερὸν καὶ τὸν Πειραιᾶ, ἡ κυβέρνησις ἠσχο-
λήθη ἐκ νέου νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκ Θετταλίας καὶ Εὐβοίας εἰ
τὸ πολιορκοῦν τὴν ἀκρόπολιν στρατόπεδον σιταγωγίαν, καὶ ἐ
θεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ κλείσῃ τὰς Θερμοπύλας καὶ διακόψ
πᾶσαν σχέσιν Εὐβοίας καὶ Ἀττικῆς διὰ τῆς κατοχῆς τοῦ Ὠ
ρωποῦ, διότι ἐν ταῖς παραθαλασσίοις ἀποθήκαις αὐτοῦ ἀπετα-
μίευαν οἱ Τοῦρκοι τὰς ἐξ Εὐβοίας καὶ ἄλλοθεν εἰς χρῆσιν το
στρατοπέδου τῶν Ἀθηνῶν στελλομένας τροφάς· ἐκήρυξε δ
συγχρόνως ἡ κυβέρνησις καὶ τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν παραλίω
τοῦ ἐρετριακοῦ κόλπου, τοῦ μαλιακοῦ, καὶ ὅλης τῆς Εὐβοίας
Εἰς κυρίευσιν δὲ τοῦ Ὠρωποῦ ἀπέστειλε, λήγοντος τοῦ Φεβρου-
αρίου, τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὸν Μιαούλην, τὴν Καρτερίαν ὑπὸ τὸ
Χάστιγγα, καὶ τὸν Νέλσωνα ὑπὸ τὸν Παπανικολῆν, καὶ συνα
πέστειλε καὶ 500 στρατιώτας ὑπὸ τὸν Ζακύνθιον Πέταν ἐκ τῶ
ἐν Σαλαμῖνι καθημένων μετὰ τὴν ἐν Καματερῷ τροπήν· ἐπέβ
δὲ ἐπὶ τῆς φρεγάτας ὡς ἀρχηγὸς τῆς κατὰ θάλασσαν καὶ ξηρὰ
ταύτης ἐκστρατείας ὁ συνταγματάρχης Ἐϋδέκος. Τὴν 3 μαρ
τίου δύο ὥρας πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ἔφθασαν τὰ ἑλληνικ
πλοῖα ἔμπροσθεν τοῦ λιμένος τοῦ Ὠρωποῦ καὶ ηὗραν δύο φορ
τηγὰ ὑπὸ σημαίαν τουρκικὴν τροφοφόρα· καὶ ἡ μὲν Καρτερί
ἐκυρίευσεν ἀμφότερα, ἡ δὲ Ἑλλάς, κανονοβολοῦσα σφοδρῶ
κατεσίγασε τὸ ἐπὶ τῆς παραλίας κανονοστάσιον, ἔκαυσε τὰ ξύ
λινα περιφράγματά του καὶ μικράν τινα ἀποθήκην πολεμεφ
δίων, ἐφόνευσέ τινας, καὶ ἀφ' οὗ ἀπεμακρύνθησαν ὅλοι οἱ φυ
λάσσοντες τὴν θέσιν ἐκείνην, ἡτοιμάσθησαν αἱ λέμβοι τῶ
πλοίων εἰς ἀποβίβασιν τῶν στρατιωτῶν καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐ
τῶν Ἐϋδέκου ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν προστασίαν τοῦ πυρὸς τῆς φρ
γάτας καὶ τοῦ ἀτμόπλου, καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ καταλαβό

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τος τοὺς ἐχθροὺς πανικοῦ φόβου. Ἀλλ' ὁ Εὐδέκος, ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν εἶχε λέμβους ἱκανὰς ν' ἀποβιβάσῃ διὰ μιᾶς ὅλους τοὺς στρατιώτας ἔμπροσθεν τοῦ ἐχθροῦ ὑπὸ τὸ σκότος τῆς νυκτός, ἀνέβαλε τὴν ἀποβίβασιν εἰς τὴν ἐπαύριον· ἀλλὰ καὶ τότε αὐτὸς μὲν δὲν ἀπέβη, οἱ δὲ στρατιῶται ἀπεβιβάσθησαν ὑπὸ τὸν γενναῖον Πέταν· συναπεβιβάσθησαν καὶ 100 ναῦται καὶ ἐπολέμησαν· μὴ προφθάσαντες δὲ νὰ ὀχυρωθῶσιν ὡς ἔπρεπεν, οὔσης ἡμέρας, ἐπανῆλθαν τὸ ἑσπέρας εἰς τὰ πλοῖα κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀρχηγοῦ, ἀφήσαντες τοὺς ἐχθροὺς κατόχους τῆς θέσεως· δύο Ἕλληνες ἐφονεύθησαν καὶ ἓξ ἐπληγώθησαν· καὶ οἱ μὲν στρατιῶται μετεκομίσθησαν ἐπὶ τοῦ Νέλσωνος εἰς τὸν Πειραιᾶ, τὸ δὲ ἀτμόπλουν ἔφερε τὸν ἀρχηγὸν καὶ τὰς δύο λείας εἰς Πόρον. Ἔμεινε δὲ ἡ φρεγάτα ἐν τῷ ἐρετριακῷ κόλπῳ εἰς διακοπὴν τῆς κοινωνίας Ἀττικῆς καὶ Εὐβοίας. Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη καὶ τελευταία ἐκστρατεία τοῦ Εὐδέκου καθ' ὅλον τὸ μακρὸν διάστημα τῆς ἐν Ἑλλάδι διατριβῆς του.

Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν μετέβη ἐκ νέου ὁ Κωλέττης εἰς Σκόπελον, καὶ συνάξας ἱκανοὺς Θετταλομάγνητας τοὺς διεβίβασεν εἰς Ταλάντι ἐπὶ κατοχῇ τῶν Θερμοπυλῶν. Ἀλλά, πρὶν ἐκστρατεύσωσιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἔπεσαν ὡς Ἄρπυιαι ἐπὶ τὴν Θάσον, ἡ ἐκστρατεία διελύθη, καὶ ὁ Κωλέττης ἐπανῆλθεν εἰς Αἴγιναν ἄπρακτος, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς προλαβούσης ἐκστρατείας του· χάρις ὅμως εἰς τὸ παρακολουθοῦν αὐτὸν πλοῖον, τρέψκν εἰς φυγὴν ἓν ἐχθρικόν, διεκόπη, ἀφ' ἧς ὥρας ἔφθασεν ἐκεῖ, πᾶσα κοινωνία Βώλου καὶ Εὐβοίας· ἀλλὰ παρελθόντος τοῦ μηνὸς δι' ὃν τὸ πλοῖον ἐφωδιάσθη τῶν ἀναγκαίων καὶ ἐμισθοδοτήθησαν οἱ ναῦται, ἀπεμακρύνθη καὶ αὐτό, καὶ ἡ κοινωνία ἔμεινεν ἐλευθέρα, ὡς καὶ πρότερον.

Μετά τινας δὲ ἡμέρας ἐξέπλευσαν εἰς διακοπὴν τῆς κοινωνίας τῶν αὐτῶν μερῶν τὸ τρικάταρτον ὁ Θεμιστοκλῆς ὑπὸ τὸν Ῥαφαλιᾶν, τὸ δικάταρτον ὁ Ἄρης ὑπὸ τὸν Κριεζῆν, δύο γολέτται ἡ ὑπὸ τὸν Σωτηρίου Ἀσπασία καὶ ἡ ὑπὸ τὸν Νέγκαν Πανκγία, καὶ ἡ Καρτερία ὑπὸ τὸν Χάστιγγα, τὸν καὶ ἀρχηγὸν τῆς μοίρας. Τὴν ἑσπέραν τῆς 8 ἀπριλίου ἡ μοῖρα αὕτη ἔφθασεν εἰς τὸ στόμα τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου· καὶ ὁ μὲν Ἄρης καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐλλιμένισαν ἐντὸς τουφεκοβολῆς ἔμπροσθεν κανονοστασίου ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος τοῦ Βώλου, καὶ διὰ σφοδροῦ κανονοβολισμοῦ τὸ κατεσίγασαν, τὰ δὲ λοιπὰ πλοῖα ἔ- Ἀπρίλιος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλευσαν πρὸς τὸν μυχόν, ὅπου ηὗραν ὀκτὼ τουρκικὰ δικάταρτα φορτηγὰ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν κανονοστασίων τῆς πόλεως, καὶ τὰ πλεῖστα αὐτῶν ἔχοντα τὰ πανία λυτά· ἐξ αὐτῶν ἀνείλκυσαν ὑπὸ τὸ ἐχθρικὸν πῦρ πέντε, φορτωμένα τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων εἰς χρῆσιν τοῦ κατὰ τὰς Ἀθήνας ἐχθρικοῦ στρατοπέδου, καὶ τὰ ἀπέστειλαν ἐν συνοδίᾳ τῆς Ἀσπασίας εἰς Πόρον· ἔκαυσαν καὶ δύο, καὶ ἔσπασαν τοῦ ὀγδόου, ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ῥιφθέντος, τὸ ἐμπροσθινὸν καταρτιον. Ἐκεῖθεν ἔπλευσαν εἰς τὸν λιμένα τῶν Τρικέρων, ὅπου ηὗραν ἓν πολεμικὸν δικάταρτον ὑπὸ τουρκικὴν σημαίαν. Τὸ πλοῖον τοῦτο ἔκειτο πρὸς τὸν μυχὸν ἐν μέσῳ ὑψηλῶν βράχων ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ πυρὸς ἑνὸς κανονοστασίου καὶ δυνατοῦ τινος τάγματος Ἀλβανῶν τοποθετημένων ὄπισθεν τῶν βράχων. Περὶ τὸ μεσονύκτιον τῆς 10 ἐδοκίμασαν οἱ περὶ τὸν Χάστιγγα νὰ κυριεύσωσι τὸ πλοῖον, ἀλλ' ἀπέτυχαν ἀποκρουσθέντες ὑπὸ τῶν προστατευόντων αὐτὸ Ἀλβανῶν· ἀπέτυχαν κινηθέντες εἰς κυρίευσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπαύριον· ἰδόντες δὲ ὅτι δὲν ἐδύναντο νὰ τὸ ἀνελκύσωσι, τὸ ἔκαυσαν διὰ πυρίνων σφαιρῶν. Δύο ναῦται Ἕλληνες ἐφονεύθησαν ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας ταύτης καὶ τέσσαρες ἐπληγώθησαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΣΤ'.

Διαφωνίαι περὶ τὴν συγκρότησιν ἐθνικῆς συνελεύσεως. - Ἄφιξις τοῦ στρατηγοῦ Τσώρτσ, καὶ τοῦ λόρδου Κοχράνου καὶ διορισμὸς τοῦ μὲν εἰς τὴν ἀρχιστρατηγίαν, τοῦ δὲ εἰς τὴν στολαρχίαν. - Χαρακτὴρ Μαυρομιχάλη - Ἡ ἐν Τροιζῆνι ἐθνικὴ συνέλευσις. - Ἐκλογὴ Ἰωάννου Καποδιστρίου ὡς κυβερνήτου. - Ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπή.

ΔΙΗΓΟΥΜΕΝΟΙ τὰ κατὰ τὴν ἐν Ἐπιδαύρῳ γ' ἐθνικὴν συνέλευσιν εἴπαμεν ὅτι, ἀναβαλοῦσα αὕτη τὰς ἐργασίας της τὸν ἀπρίλιον, ἐξ αἰτίας τῆς πτώσεως τοῦ Μεσολογγίου, ἐψήφισε νὰ συνέλθωσιν οἱ αὐτοὶ πληρεξούσιοι, λήγοντος τοῦ σεπτεμβρίου, ἢ καὶ ταχύτερον, εἰς ὅ,τι μέρος θὰ ἐκαλοῦντο παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς συνελεύσεως. Κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο καὶ διὰ τὰς δεινὰς τῆς πατρίδος περιστάσεις ἐκλήθησαν οἱ πληρεξούσιοι εἰς Πόρον τελευτῶντος τοῦ αὐγούστου, πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν ἐργασιῶν των, ἀλλὰ δὲν συνῆλθαν· παρῆλθε καὶ ὅλος ὁ σεπτέμβριος καὶ οὐδεὶς πληρεξούσιος οὐδὲ τότε μετέβη εἰς Πόρον· πολλοὶ δὲ αὐτῶν ἐκήρυξαν τὸν τόπον ἐκεῖνον ἀκατάλληλον. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκάλεσεν ἐκ νέου τοὺς πληρεξουσίους εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ἀρχομένου τοῦ ὀκτωβρίου· ἀλλὰ παρῆλθεν ὅλος ὁ ὀκτώβριος καὶ οὐδεὶς οὐδὲ τότε ὑπήκουσεν. Ἀφ' οὗ δὲ ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσιν αἱ δύο ἐπιτροπαὶ εἰς Αἴγιναν, ἐκλήθησαν καὶ ἐκ τρίτου οἱ πληρεξούσιοι ὄχι ὡς πρότερον εἰς Πόρον ἀλλ' εἰς Αἴγιναν. Εἴδαμεν, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦ τόπου ἔφερε καὶ ἄλλοτε τὸ ἔθνος εἰς διαίρεσιν· ἀλλ' ἐπὶ τῆς παρούσης περιστάσεως ἐγένετο σοβαρώτερον, καὶ οἱ μὲν μετὰ τῆς ἐν Αἰγίνῃ ἑδρευούσης κυβερνήσεως πολιτευόμενοι συνῆλθαν εἰς Αἴγιναν, οἱ δὲ ἀντιπολιτευόμενοι εἰς Ἑρμιόνην (Καστρὶ) κατὰ πρότασιν τοῦ Κωλοκοτρώνη. Ὁ ἀρχηγὸς οὗτος, ὁ τόσα παθὼν καὶ φυλακισθεὶς ὑπὸ τοῦ Κουντουριώτου ἐπὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου συμμαχήσας τότε μετὰ τοῦ Ζαΐμη κατ' ἐκείνου, συνεμάχησεν ἐπὶ τῆς συνελεύσεως ταύτης μετὰ τοῦ Κουντουριώτου κατὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τοῦ Ζαΐμη. Ἀλλ' ἡ περὶ τοῦ τόπου διαίρεσις ἐγέννησε καὶ
ὑποδιαίρεσιν τοῦ κόμματος τῶν ἀντιπολιτευομένων· διότι, ἐν
ᾧ οἱ περὶ τὸν Κολοκοτρώνην ἐκάλουν τοὺς περὶ τὸν Κουντου-
ριώτην καὶ λοιποὺς ὁμόφρονάς των νησιώτας εἰς Ἐρμιόνην, οὗ-
τοι ἐκάλουν ἐκείνους εἰς Πόρον, ὅπου ἴσχυαν· ἀλλά, ἐπιμένον-
τος τοῦ Κολοκοτρώνη, παρεδέχθησαν ἐπὶ τέλους ὡς τόπον τῆς
συνελεύσεως τὴν Ἐρμιόνην φοβούμενοι μὴ ὑπερισχύσωσιν ἐξ
αἰτίας τῆς διαιρέσεως οἱ ἐν Αἰγίνῃ ἀντίπαλοί των. Ἐκτὸς δὲ
τῆς δυσκολίας τοῦ τόπου, ἀνεφύη καὶ ἄλλη βαρυτέρα, ἡ περὶ
πληρεξουσίων. Οἱ μὲν ἐν Αἰγίνῃ ἐπέμεναν νὰ συνέλθωσιν οἱ
διακόψαντες ἐν Ἐπιδαύρῳ τὰς ἐργασίας των· τοῦτο δὲ ἐβούθει
τοὺς σκοπούς των, διότι οἱ πλεῖστοι ἐκείνων αἰγινίζαν· οἱ δὲ
ἄλλοι ἄφησαν ἐλευθέρας τὰς ἐπαρχίας νὰ στείλωσι τοὺς αὐτοὺς
ἢ ἄλλους. Αὐθαιρέτως ἐνήργουν οἱ ἐν Ἐρμιόνῃ καὶ περὶ τοῦ
τόπου καὶ περὶ τῶν προσώπων· διότι, ψηφίσασα ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ
συνέλευσις τὴν ἀναβολὴν τῶν ἐργασιῶν της, συνεψήφισε καὶ
τὴν συγκάλεσιν παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς τῶν αὐτῶν πληρε-
ξουσίων εἰς ὅ,τι μέρος ἐκείνη ἔκρινεν ἀσφαλέστερον· ἀπέκειτο
δὲ ἀναμφιβόλως εἰς τοὺς πληρεξουσίους, συμπληρωθέντος τοῦ
ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ ὅπου συνεκαλοῦντο, νὰ μείνωσιν ἐκεῖ, ἢ
νὰ μεταβῶσιν ἀλλοῦ· ὥστε οἱ ἐν Αἰγίνῃ ἐνήργουν ἐννόμως· ἀλλ'
ἔδωκαν καὶ δεῖγμα πολλῆς μετριότητος στείλαντες πρεσβείαν
πρὸς τοὺς ἀντιπάλους των ὑπὲρ ἑνώσεως, καὶ γνωμοδοτοῦντες
περὶ μὲν τοῦ ζητήματος τῶν αὐτῶν ἢ ἄλλων πληρεξουσίων
ν' ἀναβληθῇ πᾶσα συζήτησις ἕως οὗ συνέλθωσιν οἱ ἀντιφερό-
μενοι εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ τότε ὅλοι ὁμοῦ νὰ λύ-
σωσι τὸ ζήτημα τοῦτο· περὶ δὲ τοῦ τόπου νὰ εὑρεθῇ τρίτος,
διότι, ἐν ὅσῳ ἀπῄτουν οἱ μὲν τὴν Αἴγιναν οἱ δὲ τὴν Ἐρμιόνην
συνέλευσις δὲν συνεκροτεῖτο, ἀλλὰ νὰ εὑρεθῇ τοιοῦτος τόπος
ὅπου ὁ πληρεξούσιος, ἂν δὲν ἔβλεπε τὸν καπνόν, νὰ ἤκουε κἂν
τὸν κρότον τῶν κατὰ τῆς ἀκροπόλεως κανονίων. Διὰ τοιούτων
ὁδηγιῶν ἐφωδιασμένη ἡ πρεσβεία ἀνεχώρησε τὴν 20 Ἰανουαρίου
εἰς Ἐρμιόνην, ἀλλ' ἐπανῆλθεν ἄπρακτος, ἀποκριθέντων τῶν
ἐκεῖ παιδαριωδῶς, ὅτι δὲν ἀπεφάσισαν ἐκεῖνοι ἀλλὰ τὸ ἔθνος
τόπον συνελεύσεως τὴν Ἐρμιόνην. Ἔσπευσαν καὶ τὰ στρατόπεδα
τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν ὀρθὴν καὶ πατριω-
τικὴν πρότασιν τῶν ἐν Αἰγίνῃ· ἀλλ' οἱ ἐν Ἐρμιόνῃ οὐδ' αὐτὰ
εἰσήκουσαν, καὶ ἐπιμένοντες εἰς ὃν προέθεντο ἐξ ἀρχῆς σκοπὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἤρχισαν τὰς τακτικὰς των συνεδριάσεις τὴν 11 φεβρουαρίου Φεβρουάριος
ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σισίνη. Ἠγανάκτησαν οἱ ἐν Αἰγίνῃ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ παρεκτροπῇ παντὸς καθήκοντος, συνηγανάκτησαν καὶ τὰ στρατόπεδα, καὶ τὴν 27 ἔγραψαν διὰ τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ των Καραϊσκάκη τοῖς ἐν Αἰγίνῃ νὰ μὴ ἐνδώσωσιν, εἰμὴ ἂν οἱ ἐν Ἑρμιόνῃ συγκατετίθεντο εἰς τρίτον τόπον, καὶ τοῦτον ἐντεῦθεν τῆς Ἐπιδαύρου πλησίον τῶν στρατοπέδων. Αἰσχρὸν καὶ παιδαριῶδες ἦτο νὰ ἀλληλομαχῶσιν οἱ Ἕλληνες περὶ τοῦ τόπου τῶν συζητήσεων, κινδυνευούσης τῆς πατρίδος. Ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς ἀλληλομαχίας ταύτης, ἥτις κορυφωθεῖσα μετὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐν Ἑρμιόνῃ συνεδριάσεων ἠπείλει ἐμφύλιον πόλεμον, ἔφθασεν εἰς Ἑρμιόνην ὁ ἀντιστράτηγος Ῥιχάρδος Τσώρτσης.

Καθ' ὃν καιρὸν οἱ Ἄγγλοι ἐκυρίευσαν τὰς πλείστας τῶν Ἰονίων νήσων, ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐσύστησεν ἐν Ζακύνθῳ δύο ἐλαφρὰ τάγματα ἐξ Ἑλλήνων· κατετάχθησαν δὲ ὡς ἀξιωματικοὶ ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Ἀναγνωσταρᾶς, ὁ Πλαπούτας, ὁ Νικήτας, ὁ Βλαχόπουλος καὶ ἄλλοι ὁπλαρχηγοὶ διαπρέποντες ἐπὶ τῆς ἐνεστώσης ἐπαναστάσεως, οἵτινες καὶ προσηλώθησαν ἰδιαιτέρως εἰς τὸν Τσώρτσην, διότι ἰδιαιτέρως καὶ αὐτὸς τοὺς ἠγάπα καὶ τοὺς ἐπροστάτευε. Γενομένης δὲ τῆς εἰρήνης, διελύθησαν τὰ δύο ταῦτα τάγματα· ὁ δὲ Τσώρτσης μετέβη εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως, ὅπου ὑψώθη εἰς βαθμὸν ἀντιστρατήγου καὶ κατέστη ἐν μιᾷ τῶν μεσημβρινῶν τοῦ βασιλείου ἐπαρχιῶν « ἄλλος ἐγώ ». Ἀλλ' ὁ πολυχρόνιος αὐτοῦ χωρισμὸς οὔτε τὴν εἰς αὐτὸν ἀφοσίωσιν τῶν ἄλλοτε συναγωνιστῶν του Ἑλλήνων ἐπηρέασεν, οὔτε τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην αὐτοῦ ἐψύχρανε· διὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ διὰ τὰς ἐξ αἰτίας τῆς αἰτηθείσης ἀγγλικῆς προστασίας καὶ μεσιτείας πολιτικὰς σχέσεις τῶν δύο ἐθνῶν, ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ ἔσπευσε νὰ καλέσῃ τὸν Τσώρτσην εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπηρεσίαν συναινέσει τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τῶν ἄλλων ὁμοφρόνων του ὁπλαρχηγῶν. Προθύμως ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν ὁ Τσώρτσης, καὶ ἀναχωρήσας ἐξ Ἰταλίας κατευωδώθη τὴν 26 εἰς Χέλι ἀντικρὺ τῶν Σπετσῶν. Γνωσθείσης δὲ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ, ἔδραμαν αὐθωρεὶ ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ἄλλοι τῶν ἐν Ἑρμιόνῃ εἰς ὑπάντησίν του, τὸν ἐδεξιώθησαν φιλοφρονέστατα, τὸν ὠνόμασαν πατέρα καὶ εὐεργέτην, τὸν συνώδευσαν τὴν ἐπαύριον εἰς Ἑρμιόνην, καὶ τὸν ἐθεώρησαν ἔκτοτε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὡς πολεμικὸν ἀρχηγόν των· ἀλλ' ἐκεῖνος, πληροφορηθεὶς περὶ τῆς ἐπικρατούσης διαιρέσεως, τοῖς εἶπε νὰ τὸν θεωρῶσιν ὡς ἁπλοῦν περιηγητὴν ἐν ὅσῳ δὲν ὡμονόουν. Διέτριβε πρό τινων ἡμερῶν ἐν Ἑρμιόνῃ ὁ Χαμιλτὼν καταγινόμενος νὰ φέρῃ τοὺς ἐκεῖ εἰς συναίσθησιν τῆς κακῆς διαγωγῆς των. Οἱ σφοδροὶ καὶ σοβαροὶ λόγοι αὐτοῦ, ἡ συνέργεια τοῦ Τσώρτση καὶ ἡ προτροπὴ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας ὑπὲρ ὁμονοίας, ἐξ ἧς καὶ μόνης ἔγραφεν ὅτι ἐξήρτητο ἡ εὐόδωσις τῆς ὑπὲρ Ἑλλάδος μεσιτείας του, ὑπερίσχυσαν, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ συνέλθωσιν οἱ πληρεξούσιοι ἀμφοτέρων τῶν κομμάτων εἰς Τροιζῆνα (Δαμαλὰ) πρὸς ἐξίσασιν τῶν περὶ συνελεύσεως διαφορῶν.

Μάρτιος Ἐν τούτοις, ἔφθασε τὴν 5 μαρτίου εἰς Πόρον ἐπὶ τοῦ ἀτμόπλου Μονόκερω καὶ ὁ πρὸ πολλοῦ ὡς σωτὴρ περιμενόμενος Κοχράνης, καὶ κατέπλευσεν εἰς Αἴγιναν, ὅπου ἔδρευεν ἡ κυβέρνησις· ἔφερε δὲ εἰς χρῆσιν τῶν ἐκστρατειῶν του δίστηλα ἑκατὸν χιλιάδας, ἐξ ὧν τὰ μὲν ἦσαν βοηθήματα τῶν ἐν Εὐρώπῃ φιλελληνικῶν Ἑταιριῶν, τὰ δὲ ἀπομειναρια τοῦ ἀγγλικοῦ δανείου. Τόση δὲ ἦτον ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι, ὥστε, ἀφ' ὅτου ἔμαθαν οἱ Ἕλληνες ὅτι ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀγγλίας καὶ περιέπλεε τὴν Μεσόγειον, ἔστειλαν πλοῖον εἰς ἀνεύρεσιν καὶ ἐπιτάχυνσίν του· διὰ τοῦτο ἀνεκλάλητος χαρὰ ἐνέπλησε τὰς καρδίας ὅλων, μαθόντων τὴν ἄφιξίν του· πρεσβεῖαι δὲ πρὸς τὸν σωτῆρα τοῦτον τῆς πατρίδος καὶ συγχαρητήρια ἐστέλλοντο πανταχόθεν· ἀπέστειλε πρὸς τοῦτον μεταβάντα ἐξ Αἰγίνης εἰς Πόρον καὶ ἡ ἐν Ἑρμιόνῃ συνέλευσις πρεσβείαν φέρουσαν τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν.

« Ἡ Ἑλλὰς σὲ συγχαίρει διὰ τὴν εἰς τὰς θαλάσσας της παρουσίαν σου· αἱ εὐχαὶ τῶν Ἑλλήνων ἐκπληροῦνται διὰ τοῦτο, » καὶ αἱ ἐλπίδες των ἀνυψοῦνται περὶ τῆς καλῆς ἐκβάσεως » τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνός των.

« Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος συνηγμένον ἐνταῦθα εἰς γ' ἐθνικὴν συν» έλευσιν ἐπιθυμεῖ τὴν παρουσίαν σου, καὶ σὲ προσκαλεῖ ἀπο» στέλλον τὸν γενικὸν ἀρχηγὸν τῶν ὅπλων τῆς Πελοποννήσου » Θ. Κολοκοτρώνην, τὸν Κ. Κανάρην, τὸν Ν. Μπότασην, τὸν » στρατηγὸν Κίτσον Τσαβέλλαν καὶ τὸν κόμητα Α. Μεταξᾶν, » διὰ νὰ ἀποδώσῃ τὰς εὐχαριστίας του εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν δι» καίων του ζῆλόν σου».

Ὁ Κοχράνης, ὃν ἡ γνῶσις τῆς ἐπαράτου διαιρέσεως ἔθλιψε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἐθορύβησεν ἀφ' ὅτου ἐπάτησε τὴν ἑλληνικὴν γῆν, κατεταράχθη ἰδὼν ἐνώπιόν του ἀπολλυμένης τῆς πατρίδος τοὺς ἄνδρας, οὓς ἡ οἰκτρὰ φωνή της ἐκάλει εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης πρὸς ὑπεράσπισιν, καὶ πλήρης ἀγανακτήσεως ἔγραψε μετά τινας περιποιητικοὺς λόγους τοὺς ἐξῆς ἐπιπληκτικοὺς πρὸς τοὺς ἐν Ἑρμιόνῃ πληρεξουσίους.

« Ἐλυπήθην ἰδὼν τοὺς ἀνδρειοτέρους καὶ περιφημοτέρους » ἀξιωματικοὺς τῆς Ἑλλάδος καταγινομένους εἰς τὸν σχηματισμὸν πολιτικῆς συνελεύσεως καὶ δαπανῶντας τὸν καιρόν » των εἰς συζητήσεις περὶ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐν ᾧ ὁ ἐχθρὸς καταπατᾷ ἀκωλύτως ὅλην τὴν γῆν σας, ἐξουσιάζει τὰ τρία τέταρτα τῶν φρουρίων καὶ πολιορκεῖ τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἑλληνικῆς πολιτείας. Αἱ Ἀθῆναι κινδυνεύουν τὸν ἔσχατον κίνδυνον· καὶ ἐν ᾧ ὁ γενναῖος Φαβιέρος μετ' ὀλίγων ἡρώων ἐνθουσιώντων διὰ τὴν αὐτονομίαν ἔδραμεν εἰς βοήθειαν τῶν » ἀνδρείων ὑπερασπιστῶν αὐτῆς, οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς Ἑλλάδος » δὲν παύουν καταγινόμενοι εἰς μικροπρεπεῖς συζητήσεις περὶ » πολιτικῶν πραγμάτων. Ἂν ἡ σκιὰ τοῦ Δημοσθένους ἐζωοποίει ἐκ νέου τὴν ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ κόνιν τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός, θὰ ἠκούετε ἐκ τοῦ στόματός του μεταβάλλοντος μόνον τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν τόπων τὸν πρῶτόν του κατὰ τοῦ Φιλίππου λόγον, καὶ θὰ ἐμανθάνετε ἀπὸ » ἕνα συμπολίτην σας εἰδήμονα τῆς ἱστορίας καὶ βαθεῖαν γνῶσιν ἔχοντα τοῦ ἀνθρώπου ὁποία ἔπρεπε νὰ ἦναι ἡ διαγωγή » σας. Σᾶς παραγγέλλω λοιπὸν νὰ ἀναγνώσετε τὸν λόγον αὐτὸν » ἐν πλήρει συνεδριάσει· συνιστῶ δὲ ἰδιαιτέρως πρὸς τοὺς διέποντας τὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος μίαν μίαν τὰς συμβουλάς » του· καὶ ἐπειδὴ τοιούτου ἀνδρὸς οἱ λόγοι εἶναι τόσον κατάλληλοι εἰς τὰς σημερινάς σας περιστάσεις, ἀσυγχώρητος οἰηματίας θὰ ἐφαινόμην, ἂν ἄλλο τι σᾶς ἔλεγα εἰμὴ τοὺς λόγους αὐτοῦ.

« Ἂν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης » ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ » ἕκαστος ὑμῶν, οὐ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν ἕτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ, ὁ μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ » στρατεύεσθαι, συνελόντι δ' ἁπλῶς ἂν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε » γενέσθαι καὶ παύσησθε αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» πίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν· καὶ τὰ
» ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθε, ἂν Θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερράθυ-
» μημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κἀκεῖνον τιμωρήσεσθε».

Τοιαῦτα γράψας ὁ Κοχράνης τοῖς ἐν Ἑρμιόνῃ ἐκήρυξε παρ-
ρησίᾳ, ὅτι οὔτε ἀπέβαινεν, οὔτε ἐνήργει τι ὑπὲρ Ἑλλάδος, ἐν
ὅσῳ οἱ Ἕλληνες δὲν ὡμονόουν. Ὁ ἀξιέπαινος οὗτος τρόπος τοῦ
πράττειν καὶ λαλεῖν τοῦ Κοχράνου ἀπεπεράτωσε τὸ ἔργον τῆς
ἑνώσεως, συνῆλθαν εἰς Τροιζῆνα καὶ οἱ ἐν Ἑρμιόνῃ καὶ οἱ ἐν
Αἰγίνῃ, ἔγειναν δεκτοὶ ὅλοι οἱ πληρεξούσιοι παλαιοὶ καὶ νέοι
ὡς μέλη τῆς συνελεύσεως, καὶ τὴν 19 ἤρχισαν αἱ διακοπεῖσαι
ἐργασίαι της. Συγχρόνως μετέβη καὶ ἡ κυβέρνησις εἰς Πόρον
μίαν ὥραν ἀπέχοντα τῆς Τροιζῆνος. Οἱ δὲ πληρεξούσιοι, περὶ
πολλοῦ ποιούμενοι τὴν καθησύχασιν τοῦ ἐπὶ τῇ διαιρέσει αὐ-
τῶν ὀργισθέντος Κοχράνου, ἔσπευσαν νὰ τὸν εἰδοποιήσωσιν ὅτι
ἡνώθησαν. Ἀλλ' ὁ Κοχράνης, δικαίως θεωρῶν πᾶσαν πολιτι-
κὴν συζήτησιν καὶ ἄκαιρον καὶ ἐπιβλαβῆ ψυχορράγούσης τῆς
ἀκροπόλεως, τοῖς ἀπεκρίθη, ὅτι, καθ' ἣν εἶχε μακρὰν πεῖραν
τῶν ἐν ἐπαναστάσει ἐθνῶν, αἱ ἐξημμέναι συζητήσεις ἦσαν ὀλέ-
θριοι, ὅτι ἄχρηστοι ἦσαν οἱ νόμοι ὁσάκις ἦσαν ἀνίσχυροι, ὅτι
ἐπιβλαβέστατον τὸ νομοθετεῖν καὶ μὴ ἐνεργεῖν ἐν καιρῷ πολέ-
μου, καὶ ὅτι τότε μόνον ἦτο δυνατὸν νὰ σωθῇ ἡ Ἑλλάς, ὅτε
ἡ συνέλευσις ἐψήφιζε τὰ εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς ἀκροπόλεως καὶ
τὴν εἰς Ἀθήνας συγκάλεσιν τῶν πληρεξουσίων· ἄλλως, ἔβλε-
πεν ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἀπόλλυται· ἐπειδὴ δὲ συνέβησαν νέαι ἀνα-
βολαί, τοῖς ἔγραψε πάλιν, ὅτι, ἐπειδὴ αἱ συμβουλαί του δὲν
ἐχρησίμευαν ὡς ἀποτεινόμεναι πρὸς ἀνθρώπους ἐμποδίζοντας
τὴν πρόοδον τῶν πραγμάτων καὶ ἔχοντας ἀπόφασιν νὰ μὴ ἀλ-
λάξωσι διαγωγήν, αὐτὸς ἀνεχώρει, ἂν μέχρι τῆς ἑσπέρας δὲν
ἐνηργοῦντο τὰ δέοντα· τοῖς ἐπρότεινε δὲ νὰ συστήσωσι κυβέρ-
νησιν ἑκατονταήμερον, καὶ ν' ἀναβάλωσι τὰ λοιπὰ εἰς ἁρμοδιώτε-
ρον καιρόν. Ἡ συνέλευσις ἐφοβήθη ἐπὶ τῇ ἀπειλῇ τῆς ἀναχω-
ρήσεώς του καὶ ἀπεφάσισε νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς εὐχάς του
ψηφίζουσα μόνα τὰ κατεπείγοντα ἀνυπερθέτως.

Εἴδαμεν, ὅτι, μόλις συνεκροτεῖτο κυβέρνησις, καὶ ἤθελαν οἱ
ἐναντίοι της νὰ τὴν καταστρέψωσιν· οὐδεὶς δὲ τῶν εἰς οὓς πε-
ριῆλθεν ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἡ ἐξουσία ἐ-
φάνη ἄξιος νὰ τὴν διατηρήσῃ. Τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος ἀπῄ-
τει νὰ συγκεντρωθῇ εἰς ἑνὸς καὶ μόνου χεῖρας ὅλη ἡ νομοτε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λεστικὴ ἐξουσία, ἡ μέχρι τοῦδε εἰς πολλῶν διανεμομένη· ἀλλὰ τοιαύτης Ἀρχῆς καὶ τῆς γενικῆς ἐμπιστοσύνης των ἄξιον ἄνδρα δὲν ηὕρισκαν οἱ Ἕλληνες ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, διὰ τοῦτο ἔστρεψαν τὸ βλέμμα εἰς τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν, τὸν ἄλλοτε διαπρέψαντα ὡς ὑπουργὸν τῆς ρωσσικῆς αὐτοκρατορίας, διάγοντα τότε ἰδιωτικὸν βίον ἐν Ἑλουηττίᾳ, καὶ πλήρη πατριωτισμοῦ πάντοτε φανέντα· τόσον δὲ ἐξ αἰτίας τῶν ἐμφυλίων παθῶν καὶ ἀντιζηλιῶν ἐπέμεναν εἰς τὸ νὰ φέρωσιν ἔξωθεν κυβερνήτην, ὥστε ἐψήφισαν, ἂν δὲν ἤρχετο ὁ Καποδίστριας, νὰ ζητήσωσιν ἄλλον ἀντ' ἐκείνου ἐκτὸς πάντοτε τῆς Ἑλλάδος. Τὰ δὲ πολεμικά των ἦσαν ὡς καὶ τὰ πολιτικά των· πολυαρχία ἐπεκράτει ἐν τῷ στρατιωτικῷ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Κολοκοτρώνης ὑπερίσχυεν ὅλων τῶν πολεμικῶν τῆς Πελοποννήσου· ὁ δὲ Καραϊσκάκης ἀπέκτησεν ἐπὶ τῆς τελευταίας του ἐκστρατείας πολλὴν καὶ δικαίαν φήμην· ἀλλ' ἠσθάνοντο καὶ ὁ εἷς καὶ ὁ ἄλλος ὅτι δὲν ἦσαν οἱ ἄνθρωποι τῆς γενικῆς στρατιωτικῆς Ἀρχῆς τῆς Ἑλλάδος· καὶ ἀμφότεροι ἐπρότειναν αὐθόρμητοι ν' ἀναδείξῃ ἡ συνέλευσις τὸν Τσώρτσην ἀρχιστράτηγον ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ θάλασσαν ἐπρώτευεν ὁ Μιαούλης.

Ἀδιαφιλονείκητος εἶναι ἡ ἀξία ἀνδρός, ὃν τιμοῦν καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντίπαλοι· τοιοῦτος ἦτον ὁ Μιαούλης. Διχονοοῦσα ἡ ὑπερήφανος Ὕδρα τὸν ἐτίμα ὅλη. Ἀπρόθυμος ἐφάνη κατ' ἀρχὰς πρὸς τὸν ἀγῶνα, ὡς παρ' ἀγνώστων κινηθέντα καὶ ὡς ἀνώτερον τῆς δυνάμεως τῶν Ἑλλήνων, διετέλεσεν οἰκουρῶν τὴν πρώτην ἐξαμηνίαν, ἐξέπλευσε μετὰ ταῦτα ὡς ἁπλοῦς πλοίαρχος καὶ ἠρίστευσεν ὡς ναύαρχος. Ἀρχομένου δὲ τοῦ δευτέρου ἔτους, ἐξέπλευσεν ὡς ναύαρχος, καὶ τὴν μέχρι τοῦδε παραφυλακτικὴν διαγωγὴν τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου ὡς πρὸς τὸν τουρκικὸν μετήλλαξεν αὐτὸς πρῶτος εἰς ἐπιθετικήν. Οὐδεὶς νοημονέστερος καὶ εὐτολμότερος αὐτοῦ ἐν μάχαις ἢ μετριοφρονέστερος ἐν νίκαις· εἰς οὐδὲν ἐλογίζετο ὅσα ἔπραττεν ἀναλογιζόμενος τί ὤφειλε νὰ πράξῃ· μεγίστην πεποίθησιν εἶχαν οἱ Ἕλληνες εἰς αὐτόν, ἀλλ' αὐτὸς ἠγνόει τὴν ἀληθῆ ἀξίαν του, καὶ ἐν μέσῳ τῶν θριάμβων του πάντοτε ἐδίσταζεν ἂν ὁ μέγας ἀγὼν θὰ εὐδοκίμει· οὐδέποτε ἐσπουδάρχησε καὶ κατὰ χρέος μᾶλλον ἢ κατὰ προκίρεσιν ἐναυάρχησεν· ἡ Ἀρχὴ ἐζήτησε πάντοτε αὐτὸν καὶ οὐδέποτε αὐτὸς τὴν Ἀρχήν. Πάντες οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὸν ἄνδρα τοῦτον ξένοι τὸν ἐθαύμαζαν διὰ τὴν λιτότητα τοῦ βίου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ τὴν μετριοφροσύνην του, οἱ δὲ παρευρεθέντες ἐν ταῖς ναυμαχίαις του ναυτικοὶ τὸν εὐφήμουν διὰ τὴν εὐτολμίαν καὶ τὴν ναυαρχικὴν αὐτομάθειάν του. Πολλάκις οἱ περὶ τὰ πολιτικὰ ἀσχολούμενοι καὶ τὰ τῆς πατρίδος πρὸς τὸ ἴδιον συμφέρον ἢ πρὸς φιλαρχίαν διαπραττόμενοι τροποποιοῦν ἀσυστόλως εἰς ἐπίτευξιν τοῦ ποθουμένου ἃς πρεσβεύουν ἀρχάς, συναγωνιστὰς παραδέχονται τοὺς ἀνταγωνιστάς, καὶ σωτῆρας σήμερον τῆς πατρίδος καλοῦν οὓς ὀλετῆρας ἐκάλουν χθὲς καὶ τὸ ἀνάπαλιν, παρέχοντες σκανδαλῶδες καὶ ἐπονειδιστον παράδειγμα παλιμβουλίας καὶ κακῆς χρήσεως πολιτικῆς ἐπιῤῥοῆς· ἐπανέρχονται δὲ ἀναιδῶς, ἂν τοῖς συμφέρῃ, εἰς τὰ πρῶτα, προσάπτοντες τοῖς ἄλλοις τὰ ἐπὶ τῆς ἰδιοτελοῦς ἑνώσεώς των πολιτικὰ αὐτῶν ἀνομήματα. Τοιοῦτος δὲν ἦτον ὁ Μιαούλης, τὴν αὐτὴν πολιτικὴν ἀείποτε ἐπολιτεύθη, οὐδέποτε μετεποίησεν ἐπ' ἰδιοτελείᾳ τοὺς φίλους εἰς ἐχθροὺς ἢ τοὺς ἐχθροὺς εἰς φίλους, οὐδ' ἐφαντάσθη νὰ ἐπιῤῥεάσῃ τὰ τῆς πατρίδος διὰ τῆς κατὰ θάλασσαν ὑπεροχῆς του· εὐνωφελῆ δὲ θεωρῶν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὴν στολαρχίαν τοῦ Κοχράνου πρόθυμος ἀπεδύθη πολυετῆ καὶ πολυένδοξον ἀρχηγίαν, καὶ φαιδρὸς κατέβη εἰς τάξιν πλοιάρχου ὡς ἀπαλλαττόμενος μᾶλλον βάρους ἢ ὡς στερούμενος Ἀρχῆς (α).

Ἐν ᾧ δὲ οὐδένα τῶν Ἑλλήνων δυσηρέστησαν οἱ διορισμοὶ τοῦ Κοχράνου ὡς στολάρχου καὶ τοῦ Τσώρτση ὡς ἀρχιστρατήγου, ἡ ἐκλογὴ τοῦ Καποδιστρίου ὡς ἑπταετοῦς κυβερνήτου δυσηρέστησε πολλοὺς τῶν πολιτικῶν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ ἐκφράσῃ ἐναντίαν γνώμην, διότι καὶ ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἔθνους ἦσαν ὑπὲρ αὐτῆς. Τὴν ἐκλογὴν ταύτην, κυρίως προελθοῦσαν παρὰ τῶν πλείστων τῶν ἐν Ἑρμιόνῃ πληρεξουσίων, ὑπεστήριξαν παρ' ἐλπίδα καὶ οἱ πολλὴν ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῆς συνελεύσεως ἔχοντες Ἄγγλοι Κοχράνης καὶ Τσώρτσης. Ἐξ αἰτίας δὲ τῶν δεινῶν περιστάσεων οὐδ' ὁ μοίραρχος Ἄγγλος Χαμιλτών, οὐδ' ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας τὴν ἀπεδοκίμασαν. «Μᾶς χρειάζεται πρὸ παντὸς μία Ἑλλάς», ἔγραφεν ὁ πρέσβυς· ἐφρόνουν δὲ καὶ αὐτὸς καὶ ὁ μοίραρχος, ὅτι ὁ Καποδίστριας θ' ἀπεποιεῖτο· τοῦ φρονήματος τούτου ἦτο καὶ ἡ κυβέρνησίς των.

Τὴν δὲ 29 μαρτίου παρέστη ἐν μέσῳ τῆς συνελεύσεως ὁ Κοχράνης ὡς στόλαρχος, καὶ δείξας ἐκ νέου, συνεδριαζόντων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν πληρεξουσίων, τὴν ἀνάγκην τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ταὐτοχρόνου ἐκστρατείας ἔθεσε τὴν δεξιὰν τοῦ ἐπὶ τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους του καὶ εἶπεν, «Ὀρκίζομαι νὰ » ὑπηρετήσω πιστῶς τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ χύσω ὑπὲρ αὐτῆς τὸ » αἷμά μου, ἂν φανῇ καὶ ἡ Ἑλλὰς πιστὴ εἰς ἑαυτήν». Ἀφ' οὗ δὲ ὡρκίσθη, ἀνύψωσε τὴν στολαρχικὴν σημαίαν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, ἐν ᾗ καὶ ὁ Μικούλης ὡς πλοίαρχος. Τὴν δὲ 2 ἀπριλίου ἐσυστήθη τριμελὴς ἐπιτροπὴ κληθεῖσα ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπή, ἐντολὴν ἔχουσα νὰ διοικῇ τὸν τόπον μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ κυβερνήτου κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ συντάγματος· διωρίσθησαν δὲ μέλη αὐτῆς, ἀποποιηθέντων πολλῶν ἄλλων, ὁ Γεωργάκης Μαυρομιχάλης, ὁ Γιαννούλης Νάκος καὶ ὁ Μαρκῆς Μιλαήτης· ἀνεγνώσθη δὲ αὐθημερὸν καὶ ἀναφορὰ τῆς παυσάσης διοικητικῆς ἐπιτροπῆς διαλαμβάνουσα τὰ ἐπὶ τῆς διοικητικῆς αὐτῆς περιόδου συμβάντα. Τὴν δὲ ἐπαύριον, ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ὡρκίσθησαν τὰ μέλη τῆς ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὸν ἀκόλουθον ὅρκον.

«Ὀρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα τῆς τρισυποστάτου Θεότητος καὶ » εἰς τὴν γλυκυτάτην πατρίδα, πρῶτον μὲν ἢ νὰ ἐλευθερωθῇ » τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ἢ μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας ν' ἀποθάνω » χριστιανὸς καὶ ἐλεύθερος· ἔπειτα δὲ νὰ ὑποτάσσωμαι μ' ὅλην » τὴν πίστιν εἰς τὸν παρόντα νόμον τῆς πατρίδος ὅ,τι λογῆς » αἱ τρεῖς ἐθνικαὶ συνελεύσεις τοῦ 1822, τοῦ 1823 καὶ τοῦ » 1827 παρέδωκαν εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος».

Ὁ δὲ Τσώρτσης, πρὶν ἀναδεχθῇ τὴν ἀρχιστρατηγίαν καὶ ὁρκισθῇ, ἐνόμισε καθῆκον νὰ διασκεδάσῃ τὰς ἐπικρατούσας ψευδεῖς φήμας ὅτι εἶχε ξένην ὑποστήριξιν καὶ ὅτι ἔφερε χρήματα πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἀγῶνος· εἶπε δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι δὲν ἐθεώρει πλέον τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν ὑπερασπίσιμον. Ἀλλ', ἐπιμενούσης τῆς συνελεύσεως εἰς ὅ,τι περὶ αὐτοῦ ἐψήφισε, παρέστη ἐνώπιόν της καθ' ἣν ἡμέραν ὡρκίσθη ἡ ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπή, καὶ ὤμοσε καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ ξίφους του τὸν ἑξῆς ὅρκον.

«Ὀρκίζομαι ἐνώπιον τοῦ ὑπερτάτου Ὄντος καὶ τῆς ἐθνικῆς γ'. » τῶν Ἑλλήνων συνελεύσεως νὰ ὑπηρετήσω εἰς τὸν κατὰ τῶν » Τούρκων ἀγῶνά των ὑπὸ τὴν σημαίαν των καὶ διὰ τὸ συμφέρον » τῆς Ἑλλάδος, νὰ πείθωμαι εἰς τοὺς καθεστῶτας νόμους της » καὶ νὰ ὑπακούω εἰς τὰς διαταγὰς τῆς διοικήσεώς της».

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἡ δὲ συνέλευσις ἐξέδωκεν 24 ψηφίσματα. Τὰ τέσσαρα πρῶτα, ἂν καὶ ἐξεδόθησαν ἐν Ἑρμιόνῃ, ἔγειναν παράδεκτα. Τὸ πρῶτον τούτων ἔλεγεν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἐπικράτεια συνίστατο ἐξ ὅλων τῶν λαβουσῶν ὅπλα ἐπαρχιῶν, ὅτι ἦτον ἀδιαίρετος, καὶ ὅτι τὰ τοῦ ἀγῶνος ἀγαθὰ ἦσαν κοινά· ἐξεδόθη δὲ διότι, ἐν ᾧ ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ ἠγωνίσθη εἰλικρινῶς καὶ ἀριζήλως ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ κατώρθωσε δι' ὧν ἐσύστησε στρατοπέδων τὴν ἀνόρθωσίν της, δὲν ἐπαυάν τινες ὑποκινοῦντες ταραχὰς ἐν μέσῳ καὶ αὐτῶν τῶν στρατοπέδων ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐνήργει μυστικῷ τῷ τρόπῳ, διὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς συνελεύσεως, ἐπὶ τοῦ προκειμένου συμβιβασμοῦ, τὴν ἀποκοπὴν τῆς στερεᾶς ἀπὸ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος εἰς ἀνταλλαγὴν ἄλλων ἀγαθῶν ἐπ' ὠφελείᾳ μόνης τῆς Πελοποννήσου· τὸ δεύτερον ψήφισμα ἀπέβλεπε τὴν ἀμφίβολον νομιμότητα τῶν πλείστων τῶν ἐν Ἑρμιόνῃ πληρεξουσίων, καὶ ἠκύρονε τὸ τῆς Ἐπιδαύρου, τὸ ἀπαιτοῦν τὴν ἐκ νέου συγκάλεσιν τῶν ἐκεῖ συνελθόντων πληρεξουσίων· τὸ τρίτον ἀπέδιδεν εἰς τὸν Ὑψηλάντην τὰ πολιτικά του δικαιώματα, ἅτινα τοῦ ἀφῄρεσεν ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ συνέλευσις· καὶ τὸ τέταρτον ἐνομιμοποίει τὴν μετάβασιν τῶν ἐν Ἑρμιόνῃ πληρεξουσίων εἰς Τροιζῆνα. Τὰ δ' ἐκδοθέντα ἐν Τροιζῆνι κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν αὐτῶν διελάμβαναν, τὴν στολαρχίαν τοῦ Κοχράνου, τὴν ἐκλογὴν τοῦ Καποδιστρίου ὡς κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, τὴν ἀρχιστρατηγίαν τοῦ Τσώρτση, τὴν ἀμοιβὴν τῶν κατὰ θάλασσαν ὑπηρετούντων, τὸν διορισμὸν τῶν μελῶν τῆς ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς καὶ συγκάλεσιν ἄλλης συνελεύσεως, ἂν ὁ Καποδίστριας δὲν ἤρχετο, τὴν σύστασιν ἐθνικοῦ στόλου, τὴν ἀμοιβὴν τῆς φρουρᾶς τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀμοιβῆς, τὴν εὕρεσιν τρίτου δανείου παρὰ τοῦ κυβερνήτου διστήλων πέντε ἑκατομμυρίων ἐπὶ ὑποθήκῃ ἐθνικῆς γῆς, τὴν διάταξιν περὶ τῶν φρουρίων καὶ τῶν ὀχυρωμάτων, τὴν εὕρεσιν πόρων εἰς διατήρησιν τοῦ ὑπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον στρατιωτικοῦ, τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ ἐπιδιορθωθέντος συντάγματος καὶ ἀπαγόρευσιν παντὸς ἐπὶ οἱαδήποτε προφάσει καὶ περιστάσει νομοθετήματος καὶ πάσης πράξεως παρὰ τοὺς ὅρους αὐτοῦ, τὰ καθήκοντα τῆς ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ κυβερνήτου, τὴν κατάργησιν τοῦ ἀνεκκλήτου ποινικοῦ δικαστηρίου συστηθέντος ἐπὶ τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐπιθεώρησιν τῶν ἀποφάσεών του,

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μετάβασιν τῆς κυβερνήσεως εἰς Ναύπλιον, τὴν ἐκλογὴν τοῦ Καποδίστρου Κερκυραίου ὡς προέδρου τῆς βουλῆς, τὴν βράβευσιν δι' ἐθνικῆς γῆς μετὰ τὸν πόλεμον τῶν καταταχθησομένων στρατιωτῶν, τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν, τὸν ὀργανισμὸν στρατιωτικῆς δυνάμεως καὶ τὴν διαίρεσιν αὐτῆς εἰς στρατεύματα δυνάμει εἰς στρατεύματα ἐνεργείᾳ καὶ εἰς πολιτικά, τὸν συνοικισμὸν τῶν ἔξωθεν ἐρχομένων, τὸν ἰδιαίτερον συνοικισμὸν Σμυρναίων ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου καὶ τὴν ἀκύρωσιν τῆς παρὰ τοὺς νόμους καὶ τὰς διατυπώσεις ἐκποιήσεως ἐθνικῶν κτημάτων ἀπ' ἀρχῆς τῆς α'. περιόδου μέχρι τέλους τῆς γ'. ἐπὶ ἀποζημιώσει τῶν ἀγοραστῶν.

Ἡ συνέλευσις, ἐν ᾧ ἀπηγόρευσε πᾶν ἐπὶ οἱαδήποτε προφάσει καὶ περιστάσει νομοθέτημα καὶ πᾶσαν πρᾶξιν παρὰ τοὺς ὅρους τοῦ συντάγματος, διετήρησε καὶ ἃς περὶ συμβιβασμοῦ διὰ τῆς μεσιτείας τῆς Ἀγγλίας ἔθεσεν ἡ τῆς Ἐπιδαύρου βάσεις, καθ' ἃς ἡ Ἑλλὰς καθίστατο ὑπόφορος· ὥστε παρεδέχθη δύο ἀντικειμένας ἀρχάς· καὶ ἀπαγορεύσασα πᾶσαν παράβασιν τοῦ συντάγματος ἐσάλευεν ἡ ἰδία αὕτη τὰ θεμέλιά του. Ἐξήλειψεν ἀπὸ τοῦ συντάγματος καὶ τὸ προσωρινόν, ὡς ἂν ἐτέθησαν τὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ σταθερῶν βάσεων, ἐν ᾧ ὁ κίνδυνος ἦτο περὶ τῶν ὅλων. Τὸ δὲ σύνταγμα ἦτο μὲν ἀκριβέστερον καὶ φιλογενέστερον τοῦ προγενεστέρου, ἀλλ' ἔμεινεν ἀνεφάρμοστον· ἀφιεροῦτο δὲ εἰς τὴν πίστιν τῆς βουλῆς, τοῦ κυβερνήτου καὶ τοῦ δικαστικοῦ κλάδου, εἰς τὴν εὔνοιαν τοῦ λαοῦ καὶ τὸν πατριωτισμὸν παντὸς Ἕλληνος, ἀπέκλεισε τὸν κλῆρον πάσης πολιτικῆς ὑπηρεσίας κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, καὶ διήρει τὴν ἐπικράτειαν εἰς θέματα. Ἔστειλεν ἡ συνέλευσις καὶ προσκλητήρια πρὸς τὸν Καποδίστριαν· ἐπεκαλέσθη τὴν ἀντίληψιν τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων λαῶν καὶ τῶν δυνατῶν τῆς Εὐρώπης· ἀνήγγειλε πρὸς τὸ ἔθνος τὰ οὐσιωδέστερα τῶν ἔργων της· ἐκάλεσεν εἰς τὰ ὅπλα ἄνδρας, γυναῖκας, γέροντας καὶ παιδία· τοῖς εἶπεν ὅτι ἀλλοῦ δὲν ἠὑρισκαν ἀσφάλειαν εἰμὴ εἰς τὸ σύνηθες σύνθημά των, «ἐλευθερίαν ἢ θάνατον», ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Βαυαρίας, τὸν πρόεδρον τῶν ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν τῆς ἀρκτῴας Ἀμερικῆς, τὸν Γεώργιον Κάννιγγα, τὸν Ἐϋνάρδον, ἄλλους φιλέλληνας καὶ πολλοὺς ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος Ἕλληνας, ἐπολιτογράφησέ τινας τῶν φιλελλήνων, καὶ τὴν 5 μαΐου κατέπαυσε τῶν ἔργων αὐτῆς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Διηρημένη ἦτο καὶ ἡ παροῦσα συνέλευσις ὡς καὶ ἡ τοῦ Ἄστρους· συνήρχετο ὅμως ὅλη εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ συνειργάζετο ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ παρὰ τὴν κώμην τῶν Δαμαλῶν καὶ ὑπὸ τῶν ναμάτων τῆς Ἱπποκρήνης ποτιζομένου λεμονῶνος· δὲν ἦσαν δέ, ὡς οἱ ἐν Ἄστρει, εἰς πολιτικοὺς καὶ πολεμικούς, ἀλλ' εἰς Πελοποννησίους καὶ Στερεοελλαδίτας διηρημένοι· διότι, ὡς προανεφέραμεν, τὸ ζήτημα τοῦ καιροῦ τούτου ἦτον ἡ εἰς τὸν συμβιβασμὸν συμπερίληψις ἢ μὴ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος· ἔκλιναν πρὸς τοὺς Στερεοελλαδίτας καὶ οἱ Νησιῶται. Τόσον δὲ ἦσαν οἱ πλεῖστοι τῶν πληρεξουσίων τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου μέρους ἐξημμένοι καὶ δύσπιστοι πρὸς ἀλλήλους, ὥστε ἐν μιᾷ τῶν τελευταίων συνεδριάσεων, λογοτριβῆς γενομένης, ἐξώκειλαν καὶ εἰς ἄτοπα· ὁ δὲ ἠπειρώτης ὁπλαρχηγὸς Κίτσος, ἐλθὼν εἰς τὸ μέσον βαστῶν καὶ σείων κατὰ πρόσωπον τοῦ Κολοκοτρώνη κλάδον δένδρου, τὸν ὕβρισεν ὡς ἄνανδρον καὶ μηδαμινόν. Ἀγανακτήσαντες οἱ Πελοποννήσιοι ἐφώναξαν «εἰς «τὰ ὅπλα». «Εἰς τὰ ὅπλα» ἐφώναξαν καὶ οἱ Στερεοελλαδῖται, διηρέθησαν ὅλοι οἱ πληρεξούσιοι εἰς δύο στρατόπεδα, ἐξῆλθαν τοῦ λεμονῶνος οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐξ ἑνός, οἱ δὲ Στερεοελλαδῖται ἐξ ἄλλου μέρους· οἱ μὲν ἔτρεξαν καὶ ἐκλείσθησαν ἐν ταῖς οἰκίαις, οἱ δὲ κατέλαβαν ὀχυρὰς θέσεις, ὅλοι ἡτοιμάσθησαν εἰς πόλεμον, καὶ ἂν μία πιστολία ἔπιπτεν, ὁ τόπος τῆς συνελεύσεως θὰ ἐγίνετο τόπος αἵματος· ἀλλ' οἱ μετριώτεροι τῶν πληρεξουσίων, πεσόντες εἰς τὸ μέσον, καθησύχασαν τὰ δεινὰ ταῦτα (6). Τοιαύτη ἦτον ἡ ἀρχὴ καὶ τοιοῦτον τὸ τέλος τῆς ἐν Τροιζῆνι συνελεύσεως· ἤρχισε καὶ ἐτελείωσεν ἐν διχονοίαις, δυσπιστίαις καὶ ταραχαῖς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΖ'.

Στρατοπέδευσις τοῦ Καραϊσκάκη ἐν Κερατσηνίῳ. - Μάχη τοῦ Μετοχίου καὶ ἄλλαι τινὲς συγκρούσεις. - Μετάβασις Κοχράνου καὶ Τσώρτση εἰς Πειραιᾶ - Τὰ κατὰ τὴν Ἀττικὴν μετὰ τὴν ἐκεῖ μετάβασιν αὐτῶν. - Θάνατος Καραϊσκάκη καὶ ἐπιθεώρησις τῆς ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος διαγωγῆς του. - Παράδοσις τῆς ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν.

Ὁ δὲ Καραϊσκάκης εἶχε μόλις χιλίους καθ' ὃν καιρὸν ἐπανῆλθεν εἰς Ἐλευσῖνα, διότι διέσπειρε τοὺς λοιποὺς εἰς διαφόρους θέσεις τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος· ἀλλ' ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν ἐτριπλασιάσθη ὁ ἀριθμός, προστεθέντων τῶν ἐν Σαλαμῖνι ταγμάτων τοῦ Βάσσου, τῶν Νοταράδων καὶ ἄλλων ὁπλαρχηγῶν, καὶ συνεπληρώθη τὸ ἱππικὸν εἰς ἑκατόν, ἑνωθέντων καί τινων τακτικῶν. Τὴν δὲ ἑσπέραν τῆς 2 μαρτίου ἐκίνησαν ὅλοι οἱ μὲν **Μάρτιος** διὰ ξηρᾶς οἱ δὲ διὰ θαλάσσης, καὶ τὴν ἐπαύριον ἐτοποθετήθησαν διὰ νυκτὸς ἐν Κερατσηνίῳ παραθαλασσίᾳ θέσει παρὰ τῷ λιμένι Φωρῶν ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Σαλαμῖνος δύο μίλια μακρὰν τοῦ Πειραιῶς πρὸς δύσιν, καὶ ὠχυρώθησαν. Πρωΐας δὲ γενομένης, ἐπῆλθαν οἱ παρὰ τὸ Κερατσῆνι κατέχοντες θέσεις ἐχθροὶ καὶ ἠκροβολίσθησαν· περὶ δὲ τὴν μεσημβρίαν κατέβησαν καὶ ἄλλοι πεζοὶ καὶ ἱκανοὶ ἱππεῖς ἐκ Πατησίων, ἀλλ' ὅλοι ἀπεκρούσθησαν. Τὴν δὲ ἐπαύριον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, ἦλθεν ὁ Κιουταχῆς συνεπιφέρων πολυάριθμον πεζικόν, τετρακοσίους ἱππεῖς καὶ κανόνια, καὶ ἐλπίζων νὰ ῥίψῃ τοὺς ἐχθρούς του εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἔμπροσθεν τῶν ὀχυρωμάτων τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ θέσεως πεδινῆς ἔκειτο μετόχιον ἀσκεπὲς καὶ περιτετοιχισμένον· τὸ μετόχιον τοῦτο ἐθεωρήθη διὰ τὴν θέσιν του χρήσιμον προπύργιον τῶν ἑλληνικῶν ὀχυρωμάτων, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἐτοποθετήθησαν 250 ἐκλεκτοὶ στρατιῶται ὑπὸ τοὺς ὁπλαρχηγοὺς Θανάσην Τούσαν, Γαρδικιώτην Γρίβαν, καὶ ἄλλους. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θέσις ἦτο λίαν ἐπικίνδυνος, ἐθάῤῥυνεν ὁ Καραϊσκάκης τοὺς στρατιώτας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μοιράσας αὐτοῖς χρήματα καὶ ὑποσχεθεὶς πλουσιωτέρας ἀμοιβάς, ἂν ἠρίστευαν. Οἱ ἐχθροὶ ἔστησαν ἐν πρώτοις τὰ κανόνια παρὰ τὸ μετόχιον ἐντὸς τουφεκοβολῆς καὶ ῥίψαντες διὰ σφοδροῦ κανοβολισμοῦ τοὺς τοίχους του διηρέθησαν, καὶ οἱ μὲν ἐπέπεσαν ἐπ' ἐλπίδι ν' ἁφαρπάσωσι τοὺς ἐν αὐτῷ ὅλους ζῶντας, οἱ δὲ ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὰς ἄλλας θέσεις Ἕλληνας, ἵνα ἐμποδίσωσι πᾶσαν ἐπιβοήθειαν· τὸ δὲ ἱππικὸν παρηκολούθει τὸ πεζικόν. Ἀλλ' ἡ καρτερία τῶν ἐν τῷ μετοχίῳ ἐφάνη ἀνωτέρα παντὸς ἐπαίνου. Πολεμοῦντες ὄπισθεν τῶν ἐρειπίων καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην δύο χωματίνων ὀχυρωμάτων, ἀνεγερθέντων τὴν νύκτα ἐκ τοῦ προχείρου ἐκτὸς τοῦ μετοχίου, ἀνεχαίτισαν τὴν ὁρμὴν καὶ τῶν πεζομαχούντων καὶ τῶν ἱππομαχούντων. Ἐξέπληξε τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς ἡ ἀφοβία τοῦ ὑπὸ τὸν Χατσῆ-Μιχάλην ἱππικοῦ ἀντιπαραταχθέντος, ἂν καὶ τόσον ὀλίγου, πρὸς τὸ πολυάριθμον ἐχθρικὸν καὶ ἐμποδίσαντος εὐτυχῶς τὴν πρόοδόν του· ἠρίστευσαν καὶ οἱ κατέχοντες τὰς ἄλλας θέσεις Ἕλληνες· ἓν μόνον ὀχύρωμα ἔχασαν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὸ ἀνέκτησαν, ὥστε πολεμοῦντες οἱ ἐχθροὶ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ βλάβῃ, κατήντησαν νὰ πολεμῶσιν ἐπὶ ἀμύνῃ καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ἀπομακρυνθῶσι τὴν β' ὥραν μετὰ μεσημβρίαν κακῶς ἔχοντες· πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν· ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐφονεύθησαν 3 καὶ ἐπληγώθησαν 20.

Οἱ Ἕλληνες, ἐμψυχωθέντες ἐπὶ τῇ νίκῃ ταύτῃ, ἔβαλαν κατὰ νοῦν νὰ προσβάλωσι τοὺς πρὸς τὸν Πειραιᾶ ἐχθρούς, καὶ 1000 ἐξ αὐτῶν ἑτοιμάσαντες τὴν 17 δεμάτια σχοίνων ὑπῆγαν τὴν νύκτα κατὰ διαταγὴν τοῦ Καραϊσκάκη εἰς ἀνέγερσιν ὀχυρώματος· ἀλλ' ἐν ᾧ εἰργάζοντο, ἠκούσθη κρότος· οἱ πλεῖστοι ὑπέθεσαν, ὅτι ἦσαν καλπάσματα ἵππων καὶ ἔγειναν ἐν τῷ ἅμα ἄφαντοι· ἀλλ' ὁ ἀκουσθεὶς κρότος ἦτο κάλπασμα ἑνὸς καὶ μόνου ἵππου φέροντος εἰς κατασκευὴν τοῦ ὀχυρώματος πτυάρια καὶ ἀξίνας· μαθόντες δὲ καθ' ὁδὸν οἱ λειποτάκται τὴν ἀληθῆ τοῦ φόβου των αἰτίαν ἐπανῆλθαν καὶ ἐτελείωσαν τὸ ἔργον των. Οἱ δὲ Τοῦρκοι, ἰδόντες τὴν ἐπαύριον τὸ ἀνεγερθὲν ὀχύρωμα, καὶ νοήσαντες τὸν σκοπόν, ἐπεχείρησαν τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ν' ἀνεγείρωσι καὶ οὗτοι ἄλλο πλησίον αὐτοῦ. Ἐφώρμησαν οἱ Ἕλληνες, ἵνα τοὺς ἐμποδίσωσιν, ἀλλ' ἀπέτυχαν καὶ ἔπαθαν, φονευθέντων τριῶν καὶ πληγωθέντων πολλῶν. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ταύτην, ἐπεχείρησαν νὰ ἀνεγείρωσιν ἄλλο διὰ νυκτὸς πλησίον τοῦ τουρκικοῦ· ἀλλά, φονευθέντος ἑνὸς τῶν ἐργατῶν καὶ πληγωθέντος ἄλλου, ἄφησαν οἱ λοιποὶ τὰ πτυάρια καὶ τὰς ἀξίνας καὶ ἐπανῆλθαν εἰς τὸ στρατόπεδον ἄπρακτοι. Ἐφονεύθησαν δὲ κατὰ τὸν ἀκροβολισμὸν ἐκείνης τῆς νυκτὸς ὁ ὁπλαρχηγὸς τῆς Ἑρμιόνης Μίτσας καὶ ὁ ἐκ Στεμνίτσης Μηλιώνης· ἔκτοτε παρῃτήθησαν οἱ Ἕλληνες τῶν τοιούτων ἐπιχειρήσεων.

Εἴπαμεν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κοχράνου ἔβαλεν εἰς μεγάλην κίνησιν ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ἐν ᾧ ἐκινδύνευεν ἡ Ἑλλάς, ὁ ἀνὴρ οὗτος δὲν ἔπαυε κομπορρήμονῶν ὅτι θὰ ἐπανωρθοῦτο ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία, καὶ θ' ἀνυψοῦτο ἡ ἑλληνικὴ σημαία ἐπὶ τῆς ἁγίας Σοφίας· ἀφ' οὗ δὲ ὡρκίσθη ἐνώπιον τῶν ἐν Τροιζῆνι πληρεξουσίων καὶ ἀνεδέχθη τὴν ὑπηρεσίαν, ἐξέδωκε προκήρυξιν τῆς αὐτῆς ἐννοίας (α).

Ἀλλ', ἐν ᾧ τοιαῦτα ἐκομπορρήμόνει, γράμματα στελλόμενα ἐπανειλημμένως παρὰ τῶν ἐν ἀκροπόλει ἐλεεινολόγουν τὴν ἀθλίαν κατάστασίν των, ἐξετραγῴδουν τὰς ἐκ τοῦ χειμῶνος κακοπαθείας καὶ ἀσθενείας, τὴν στέρησιν ἰατρῶν καὶ ἰατρικῶν, τὴν σπάνιν πολεμεφοδίων καὶ τροφῶν, καὶ ἔλεγαν, ὅτι ἔπιπτεν ἀφεύκτως ἡ ἀκρόπολις, ἂν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν δὲν ἤρχετο ἔξωθεν βοήθεια εἰς λύσιν τῆς πολιορκίας, ἢ τοὐλάχιστον εἰς ἀλλαγὴν τῆς πασχούσης φρουρᾶς καὶ εἰς ἐξαγωγὴν τῶν γυναικῶν, παιδίων καὶ ἀδυνάτων. Ἀντήχησαν αἱ λυπηραὶ αὗται εἰδήσεις καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, καὶ ποτὲ ἡ φωνὴ τῶν πασχόντων Στερεοελλαδιτῶν δὲν ἠκούσθη τόσον εἰς τὰ ὦτα τῶν Πελοποννησίων ὅσον ἐπὶ τοῦ κινδύνου τῆς ἀκροπόλεως. Ἐκτὸς τῶν πρὸ καιροῦ ἐκστρατευσάντων Κορινθίων ὑπὸ τοὺς Νοταράδας, ἐξεστράτευσαν ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ 2500 ὑπὸ τὸν Γενναῖον, τὸν Χρύσανθον Σισίνην, καὶ ἄλλους ἄλλων ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου ὁπλαρχηγούς· ἐμίσθωσε καὶ ὁ Κοχράνης 1000, τοὺς πλείστους Ὑδραίους καὶ Σπετσιώτας, καὶ τοὺς ἔθεσεν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ταγματάρχου Οὐρκουάρτου εἰς βοήθειαν τῆς ἀκροπόλεως· ἐστρατολογήθησαν καὶ ἐν Νάξῳ 200 Κρῆτες ὑπὸ τὸν Καλλέργην μεταβάντα ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου· συνεξεστράτευσαν καὶ ὅλοι οἱ ἐν Σαλαμῖνι Στερεοελλαδῖται· μετέβησαν εἰς τὸ στρατόπεδον κατὰ προτροπὴν τοῦ ἀρχιστρατήγου καὶ οἱ καθήμενοι δι' ἀντιζηλίας ἄπρακτοι ἐν Περαχώρᾳ, Λουτρακίῳ καὶ Καλαμακίῳ, Σουλιῶται·

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συνηγωνίζοντο καὶ 180 τακτικοὶ ὑπὸ τὸν Ἰγγλέσην καὶ 26 φιλέλληνες· παρῆσαν καὶ δύο ἴλαι ἡ μὲν ὑπὸ τὸν Ἀλμέϊδαν, ἡ δὲ ὑπὸ τὸν Χατσῆ-Μιχάλην· ὥστε οἱ ἐν Ἀττικῇ συνελθόντες πεζοὶ καὶ ἱππεῖς συνηριθμοῦντο τὴν 10 ἀπριλίου εἰς 10,000· χάρις δὲ εἰς τὴν συνδρομὴν τῶν φιλελληνικῶν ἑταιριῶν, τὸ στρατόπεδον δὲν ἔπασχεν ἔλλειψιν τροφῶν· ἐδαπάνησε καὶ ὁ Καχράνης μέρος ὅσων ἔφερε χρημάτων εἰς διατήρησιν αὐτοῦ.

Καθημερινοὶ σχεδὸν ἀκροβολισμοὶ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων
Μάρτιος συνέβαιναν περὶ τὰς Ἀθήνας. Τὴν δὲ 22 παραλαβὼν ὁ Καραϊσκάκης τὸ ἱππικὸν καὶ ἱκανοὺς πεζοὺς ὑπὸ τὸν Μπούσγον ἐκίνησε πρὸς τὸ μέρος τοῦ Δαφνίου, ὡς πλησιέστερον τῆς ἀκροπόλεως, εἰς ἐμψύχωσιν τῶν πολιορκουμένων· καὶ τοὺς μὲν πεζοὺς ἐτοποθέτησεν ἐντὸς τοῦ στενώματος, αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ ἱππικοῦ κατέλαβε τὸν ἐλαιῶνα. Ὁ Κιουταχῆς ἦλθε τὴν αὐτὴν νύκτα πλησίον τῆς θέσεως ἐκείνης μεθ' ἱκανῶν πεζῶν καὶ ἱππέων καὶ ἔμεινεν ἀφανὴς ὄπισθεν τῶν λόφων, ἐφ' ὧν ἔκειντο τὰ ἀντικρὺ τοῦ μετοχίου ὀχυρώματά του, σκοπεύων ἴσως νὰ πέσῃ τὴν ἐπαύριον αἴφνης ἐπὶ τοὺς ἐν μετοχίῳ· ἀλλ' ἰδὼν ἀπροσδοκήτως πλησίον αὐτοῦ τὸ ἑλληνικὸν ἱππικὸν ἐπέπεσε καὶ ἔστειλε καὶ μέρος τοῦ στρατεύματός του κατὰ τῶν περὶ τὸν Μπούσγον. Οὗτοι προσβληθέντες αἴφνης ἀπεμακρύνθησαν, καὶ οἱ ἐχθροὶ κατέλαβαν τὸ στένωμα. Ὠπισθοδρόμησε πρὸς τὸ στένωμα καὶ τὸ ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην ἱππικὸν ὡς ἀδύνατον ν' ἀντισταθῇ, σκοπεῦον νὰ ἐπανέλθῃ δι' ἐκείνης τῆς ὁδοῦ εἰς τὸ ἐν Κερατσηνίῳ στρατόπεδον· ἀλλὰ εὑρὼν παρ' ἐλπίδα τὴν θέσιν προκατειλημμένην συνῆψε τρίωρον μάχην, ἐλθόντων καὶ ἄλλων Ἑλλήνων καὶ Τούρκων εἰς ἐπικουρίαν τῶν μαχομένων. Οἱ Ἕλληνες διέβησαν τὸ στένωμα καὶ ἐπανῆλθαν εἰς τὸ στρατόπεδον, ἀλλὰ 19 ἐσκοτώθησαν καὶ ἐπληγώθησαν, καὶ 14 ἵπποι ἔπεσαν· ἔπαθαν καὶ οἱ ἐχθροὶ δεινὰ παθήματα. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν μέρους συνέβη, ἀρχομένου τοῦ ἀπριλίου, καὶ ἄλλη μάχη φονικωτέρα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἀφορμὴν λαβοῦσα ἐκ τῆς ἀνεγέρσεώς τινων ὀχυρωμάτων. Ἔπεσαν καὶ κατὰ ταύτην 20 Ἕλληνες, ἐν οἷς καὶ ὁ Βασίλης Δαγκλῆς, καὶ ἐπληγώθησαν 10· ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν καὶ 18 ἵπποι καὶ διεκρίθη ὑπὲρ πάντα ἄλλον ὁ Καραγεώργης Βούλγαρος ἱππομαχῶν μόνος πρὸς πολλοὺς ἱππεῖς καὶ ἀριστεύων· ἔπαθαν καὶ οἱ Τοῦρκοι πολλὴν ζημίαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οἱ δὲ ἔγκλειστοι δὲν ἔπαυαν γράφοντες, ὅτι ἡ ἀκρόπολις ἔπιπτε δι' ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων, ἂν ἐντὸς ὀλίγου δὲν ἐβοηθεῖτο, καὶ κατηνάγκασαν τὰς πολιτικὰς καὶ πολεμικὰς Ἀρχὰς τῆς Ἑλλάδος νὰ μὴ μεταχειρισθῶσι τοὺς ἀσφαλεστέρους τρόπους εἰς σωτηρίαν αὐτῆς ὡς βραδυτέρους, ἀλλὰ τοὺς ἐπικινδυνοτέρους ὡς ταχυτέρους. Ἐσχεδίαζεν ὁ ἀρχιστράτηγος νὰ φέρῃ σωτήριον ἀνταγωνισμὸν δι' ἀποστολῆς στρατευμάτων καὶ πλοίων εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀλβανίας καὶ ν' ἀναγκάσῃ τοιουτοτρόπως τοὺς πολιορκοῦντας τὴν ἀκρόπολιν Ἀλβανοὺς νὰ τρέξωσιν εἰς ὑπεράσπισιν τῶν οἰκιῶν καὶ συγγενῶν των· ὁ Καραϊσκάκης ἐπεθύμει πάντοτε νὰ καταληφθῶσι τὰ στενὰ τῶν Θερμοπυλῶν καὶ ὁ Ὠρωπός, καὶ κοπῇ ἡ μετὰ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Κιουταχῆ κοινωνία Θεσσαλίας καὶ Εὐβοίας, ὅθεν ἐστέλλοντο εἰς τὸ στρατόπεδον αἱ τροφαὶ καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα. Ἀλλὰ καὶ τὰ δύο ταῦτα σχέδια ἐγκατελείφθησαν ὡς μὴ ἱκανὰ νὰ φέρωσι ταχὺ ἀποτέλεσμα, ἐξ οὗ καὶ μόνου, κατὰ τὸ γράφειν τῶν ἐγκλείστων, ἐκρέματο ἡ σωτηρία τῆς ἀκροπόλεως.

Ἀπρίλιος

Τὴν 7 ἀπριλίου κατῆρεν ἔξωθεν τοῦ Φαλήρου ναυτικὴ μοῖρα, ὅ ἐστι δικάταρτά τινα καὶ ἡ φρεγάτα Ἑλλάς, φέρουσα τὸν ἀρχιναύαρχον καὶ τὸν ἀρχιστράτηγον, οἵτινες ἀπέβησαν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Κερατσινίου Καραϊσκάκη· ἐπροπορεύετο δὲ αὐτῶν ἑλληνικὴ σημαία. Ὁ Κοχράνης ἐλάλησε πολλὰ διὰ τοῦ διερμηνέως περὶ τῆς ταχείας λυτρώσεως τῆς ἀκροπόλεως, ἐπέμεινεν εἰς τὸ νὰ πέσωσιν οἱ Ἕλληνες ὅσον τάχιον εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον πρὸς λύσιν τῆς πολιορκίας, ἢ ἀντικατάστασιν τῆς φρουρᾶς καὶ εἰσαγωγὴν τῶν ἀναγκαίων, καὶ μεταξὺ λόγων, ἐμπήξας εἰς τὴν γῆν τὴν παρ' αὐτῷ σημαίαν, εἶπε στραφεὶς πρὸς τοὺς στρατιώτας, «Στρα» τιῶται, ὅστις ἐξ ὑμῶν στήσει ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τὴν σή» μαιαν ταύτην θὰ λάβει γέρας χίλια δίστηλα, τὸ δὲ συνο» δεῦον τὸν σημαιοφόρον σῶμα δεκακισχίλια»· μετὰ τὴν συνέντευξιν ταύτην ἐπανῆλθαν ὁ στόλαρχος καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος εἰς τὰ πλοῖα εὐφημούμενοι.

Τὴν δὲ ἐπαύριον ἀπέβησαν εἰς Φάληρον οἱ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Οὐρκουάρτου, καὶ συμπαραλαβόντες καὶ τοὺς ἐκεῖ ὑπὸ τὸν Μακρυγιάννην Ἀθηναίους ἐκίνησαν πρὸς τὰ ἐχθρικὰ ὀχυρώματα, καὶ πολεμοῦντες ἐπλησίασαν ἐντὸς πιστολίας· τόσον δὲ ἐφοβήθησαν οἱ ἐχθροί, ὥστε ἔσπευσαν νὰ φέρωσιν ἐντὸς τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μοναστηρίου τοὺς ἔξωθεν βόσκοντας ἵππους καὶ ἄλλα ζῶα. Κατὰ τὸν ἀκροβολισμὸν τοῦτον διαρκέσαντα μέχρι τῆς νυκτὸς ἐπληγώθησαν 11 Ἕλληνες. Ἐξ ἐκείνης δὲ τῆς ἡμέρας μέχρι τῆς 13 καθημερινοὶ συνέβαιναν ἀκροβολισμοί. Οἱ δὲ ὑπὸ τὸν Μακρυγιάννην Ἀθηναῖοι, οἱ ὑπὸ τὸν Ἰγγλέσην τακτικοὶ καὶ ἄλλοι, πλήρεις ὅλοι ζήλου ἐπροχώρησαν ὀχυροποιοῦντες ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ πυρὸς ἐλαφρῶν τινων κανονίων μέχρι τῶν ἄκρων τοῦ ἐλαιῶνος, προσβάλλοντες καὶ προσβαλλόμενοι. Τὴν δὲ 13 χωρὶς τινος προμελέτης καὶ ἐκ μικρᾶς αἰτίας ἐγένετο σημαντικὴ μάχη. 30 στρατιῶται ἀπέβησαν εἰς τὸ μεταξὺ τῶν λιμένων τῆς Μουνυχίας καὶ τοῦ Πειραιῶς ἀκρωτήριον παρὰ τὸν τάφον τοῦ Θεμιστοκλέους μετὰ μεσημβρίαν, καὶ βοηθούμενοι ὑπὸ δύο κανονοφόρων προσέβαλαν ἐχθρούς τινας πλησίον τῆς θέσεως ἐκείνης ὠχυρωμένους. Ἡ ὀλίγων κατ' ἀρχὰς μάχη ἐγένετο μετὰ μικρὸν πολλῶν, καὶ ὁ Κοχράνης, ὅστις ἔτυχε νὰ εὑρεθῇ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ νὰ παρατηρῇ διὰ τοῦ τηλεσκοπίου τὰς θέσεις τῶν ἐχθρῶν, ἰδὼν τὰ γινόμενα καὶ ἐνθουσιασθείς, ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῶν παρευρεθέντων στρατιωτῶν καὶ ἀκολουθούμενος παρ' αὐτῶν ἐπροχώρησε πρὸς τὸ μοναστήριον ἐκθέτων ἑαυτὸν ὑπὲρ πάντα ἄλλον εἰς τὸ πῦρ τῶν ἐχθρῶν καὶ καλῶν τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας εἰς γενικὴν μάχην. Ἡ φωνή του ἠκούσθη, καὶ τὸ παράδειγμά του ἠλέκτρισεν ὅλους. Ὥρμησαν οἱ ἐν τῷ Φαλήρῳ, ὥρμησαν καὶ οἱ ἐν Κερατσηνίῳ, ἁμιλλώμενοι ὅλοι ποῖοι νὰ φανῶσιν ἐνώπιον τοιούτου ἀνδρὸς ἀνδρειότεροι τῶν ἄλλων, ἐπυροβόλησαν συγχρόνως καὶ τὰ κανονοστάσια, καὶ ἄλλα μὲν τῶν ἐχθρικῶν ὀχυρωμάτων ἐπάτησαν ἐξ ἐφόδου οἱ Ἕλληνες, ἄλλα δὲ ἐγκατέλειψαν οἱ κατέχοντες αὐτὰ ἔμφοβοι, ὥστε ἐν μιᾷ ὥρας διαστήματι 9 ἐχθρικὰ ὀχυρώματα ἔμειναν ὑπεξούσια τῶν Ἑλλήνων, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς ἐχθροὶ οἱ μὲν ἐπανῆλθαν εἰς τὸ περὶ τὴν πόλιν στρατόπεδον φεύγοντες, οἱ δὲ κατέφυγαν εἰς τὸ μοναστήριον· 60 Τοῦρκοι καὶ 8 Ἕλληνες ἦσαν οἱ πεσόντες καὶ παθόντες τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Μετὰ τὴν μάχην ταύτην κατέλαβαν οἱ Ἕλληνες ὅλην τὴν γραμμήν, ἀπὸ Φαλήρου μέχρι τῶν ὑψωμάτων τοῦ Κορυδαλλοῦ, ἔχοντες ἐν τῷ μέσῳ μόνους ἐχθροὺς τοὺς ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ὡς 300, ἀποχωρισθέντας τῶν ἄλλων. Τούτου δὲ γενομένου, μετέφερεν ὁ Καραϊσκάκης τὴν σκηνήν του ἐκ Κερατσηνίου εἰς Πειραιᾶ· τόσον δὲ ἐχάρη καὶ τόσας ἐλπίδας συνέλαβεν ἐπὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῇ νίκῃ ταύτῃ ὁ πρωταίτιος αὐτῆς Κοχράνης, ὥστε κοινοποιῶν τὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην συμβάντα τῇ ἀντικυβερνητικῇ ἐπιτροπῇ ἔλεγεν ὅτι, ἂν τὴν ἐπαύριον ἐφέροντο οἱ Ἕλληνες ὅπως τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἡ πολιορκία ἐλύετο. Τῷ ὄντι, ὁ ἀκράτητος οὗτος ἀνὴρ ἐπρόβαλε νὰ κινήσωσι τὴν ἐπαύριον τὰ στρατεύματα πρὸς τὴν ἀκρόπολιν· ἀλλ' ὁ Τσώρτσης καὶ ὁ Καραϊσκάκης ἠναντιώθησαν, μὴ θέλοντες νὰ ῥιψοκινδυνεύσωσι τὰ πάντα· ὁ Καραϊσκάκης μάλιστα εἶπεν, ὅτι οὔτε βῆμα θὰ ἐπροχώρει, ἐν ὅσῳ οἱ ἐχθροὶ κατεῖχαν τὸ μοναστήριον. Δυσηρεστήθη ὁ Κοχράνης, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῇ τὴν ὀρθὴν ταύτην γνώμην, καὶ τὴν 14 ἐκίνησαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τοὺς ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ἔφεραν πλησιέστερον τὰ κανόνιά των, μετέφεραν εἰς Πειραιᾶ τὴν φρεγάταν καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ προσέβαλαν τὸ μοναστήριον διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης ὅλην τὴν ἡμέραν κανονοβολοῦντες καὶ τουφεκίζοντες. Ὀκτακοσίας κανονίας ἔῤῥιψε μόνη ἡ φρεγάτα, ἀνέτρεψε τὴν ὀροφὴν τοῦ μοναστηρίου καὶ μέρος τῶν τοίχων του, καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἔθαπτε τοὺς ἐγκλείστους ὑπὸ τὰ ἐπισυσσωρευόμενα ἐρείπια. Ἀλλ' ὅσον μέγας ἦτον ὁ κίνδυνος, τόσον μεγάλη ἐφάνη καὶ ἡ ἀνδρία τῶν κινδυνευόντων· δὶς καὶ τρὶς ὥρμησαν οἱ Ἕλληνες νὰ κυριεύσωσιν ἐξ ἐφόδου τὸ καταστραφὲν μοναστήριον, ἀλλ' οἱ 300 γενναίως τοὺς ἀπέκρουσαν· εἶναι δὲ ἄπορον πῶς ὁ δραστήριος Κιουταχῆς, καθήμενος ἀργὸς ἐν τῷ στρατοπέδῳ του, καὶ βλέπων τοὺς ἀτρομήτους πολεμιστάς του ἀγωνιῶντας, δὲν ἔτρεξεν εἰς βοήθειαν. Τὴν νύκτα ἔγεινεν ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῆς φρουρᾶς τοῦ μοναστηρίου ἀνακωχή, καὶ ὑπῆγαν δύο ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν ναυαρχίδα πρὸς συμβιβασμόν, ἀλλὰ δὲν ἐσυμβιβάσθησαν· διότι οἱ μὲν ἐζήτουν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις στρατόπεδόν των φέροντες τὰ ὅπλα καὶ τὰ πράγματά των, ὁ δὲ στόλαρχος τοῖς ἐχάριζε μόνον τὴν ζωήν. Διαρκούσης δὲ τῆς ἀνακωχῆς, ηὐτομόλησαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ 30 Χειμαριῶται Χριστιανοί, συναινούσης ὅλης τῆς φρουρᾶς διὰ τὴν σπάνιν τῶν τροφῶν. Ἀλλ' ὅσον ἀξιέπαινος ἐφάνη ἡ τουρκικὴ φρουρὰ τοῦ μοναστηρίου μαχομένη, τόσον ἠμαύρωσε τὴν δόξαν της ἐπὶ τῆς ἀνακωχῆς φονεύσασα τὸν πρὸς αὐτὴν σταλέντα παρὰ τοῦ Οὐρκουάρτου καὶ φέροντά τινας ἐπὶ συμβιβασμῷ προτάσεις· ἐπυροβόλησε δὲ μετὰ ταῦτα καὶ τοὺς ἐν τῷ πλοιαρίῳ τῆς ναυαρχίδος φέροντι ὑπὸ λευκὴν σημαίαν τὸν γραμματέα τοῦ στολάρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χου. Ἡ διττὴ αὕτη ἀνόσιος πρᾶξις διήγειρε δικαίαν ἀγανάκτησιν κατὰ τῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ. Ἐφρύαττε δὲ κατ' ἐξοχὴν ὁ Κοχράνης, ὁ πρωτοῦ θαυμάζων τὴν ἀνδρίαν των, ἐκάλει τοὺς Ἕλληνας εἰς ἔφοδον καὶ ἐξολόθρευσίν των ὡς παρασπόνδων, καὶ δὲν ἤθελε πλέον ν' ἀκούῃ συμβιβασμόν· καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες δὲν ἐπέπιπταν, τοὺς ἐπέπληττε, τοὺς ὕβριζεν ὡς ἀνάνδρους καὶ ἠπείλει ὅτι, ἂν δὲν ἐκυρίευαν ἀμέσως τὸ μοναστήριον, θ' ἀνεχώρει. Ἠγανάκτησαν οἱ ὁπλαρχηγοὶ ὑβριζόμενοι· ἠγανάκτησε καὶ αὐτὸς ὁ Καραϊσκάκης καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς ὀργὴν πνέοντας συναδέλφους του, « βλέπω », τοῖς εἶπεν, « ὅτι » κακὰ θὰ τὰ πᾶμε μὲ τούτους τοὺς φράγκους· φοβοῦμαι πῶς » θὰ μᾶς χάσουν μὲ τὴν ἀβασταγιά τους· ἀλλὰ πρέπει νὰ τοὺς » οἰκονομήσωμεν ». Ὁ Κοχράνης δὲν ἀνεχώρησεν ὡς ἠπείλησεν, ἀλλ' ἐγκοτῶν, διότι δὲν εἰσηκούετο, ἀπεχωρίσθη καὶ ἐκάθητο ἐντὸς τοῦ πλοίου του· ἂν εἶχεν ὅμως ὑπομονὴν μίαν ἡμέραν, ἡ ἁπλῆ πολιορκία ἤρκει εἰς τὴν ἄνευ ἐφόδου καὶ ἄνευ παραμικροῦ πυροβολισμοῦ πτῶσιν τοῦ μοναστηρίου, διότι μόλις εἶχαν οἱ ἐγκλειστοι μιᾶς ἡμέρας τροφήν, καὶ ἡ συγκοινωνία αὐτῶν καὶ τοῦ στρατοπέδου των ἦτο διακεκομμένη. Ἀλλ' ὁ ἀνυπόμονος λόρδος ἐθεώρει μίαν ἡμέραν ὡς ὁλόκληρον ἔτος, διὰ τοῦτο τὴν ἐπαύριον περὶ τὴν μεσημβρίαν ἤρχισαν ἐκ νέου πρὸς εὐχαρίστησίν του οἱ κατὰ τοῦ μοναστηρίου κανονοβολισμοί, ἀνεγερθέντος ἐφ' ἑσπέρας ἄλλου κανονοστασίου. Οἱ Τοῦρκοι κατεστενοχωρήθησαν καὶ ἐζήτησαν ἐκ νέου συμβιβασμόν. Ἀποχωρισθέντος τοῦ Κοχράνου, ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων ὁ ἀρχιστράτηγος, ἀνὴρ μέτριος καὶ εἰδήμων τοῦ τρόπου τοῦ πολεμεῖν τῶν Ἑλλήνων. Οὗτος ἔδωκεν ἄδειαν τῷ Καραϊσκάκῃ νὰ διαπραγματευθῇ τὰ τοῦ συμβιβασμοῦ καὶ δεχθῇ τοὺς ὅρους οὓς ἀπέῤῥιψε πρὸ ὀλίγου ὁ Κοχράνης. Ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ὅροις ἐγένετο ὁ συμβιβασμός, καὶ τὴν 16 ὁ Καραϊσκάκης, ἀφ' οὗ παρέλαβε τὰς σημαίας τῶν ὑποσπόνδων, τοὺς κατέταξε μετὰ τὴν μεσημβρίαν ἔμπροσθεν τοῦ μοναστηρίου κατὰ τὸ πρὸς τὴν ξηρὰν μέρος, καὶ εἰς ἀσφάλειαν ἔβαλε τοὺς ἱππεῖς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ κατέχοντος τὰς πλησίον θέσεις ἑλληνικοῦ στρατεύματος· ἠσφάλισε δὲ καὶ τὰς ἄλλας πλευράς των, καὶ ἐν τῷ κέντρῳ ἐτέθησαν ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν ὑποσπόνδων ὁ Καραϊσκάκης, ὁ Τσαβέλλας, ὁ Βάσσος καὶ ἄλλοι ὁπλαρχηγοὶ ὡς ὅμηροι. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἤρχισαν οἱ ὑπόσπονδοι νὰ βαδίζωσι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τακτικῶς πρὸς τὸ στρατόπεδόν των· ἀλλὰ μόλις ἀπεμακρύνθησαν ὀλίγα βήματα, καὶ χιλιάδες στρατιωτῶν Ἑλλήνων ἐπάτησαν τὸ κενωθὲν μοναστήριον ἐπ' ἐλπίδι λαφυραγωγίας· μὴ εὑρόντες δὲ ἐν αὐτῷ ὅ,τι ἐπροσδόκων, παρηκολούθουν τοὺς ἀναχωροῦντας πονηρὰ βουλευόμενοι. Ἀφ' οὗ δ' ἔφθασαν οἱ ὑπόσπονδοι εἰς τὸ παρὰ τῷ λιμένι ἀλίπεδον, ἥπλωσέ τις τῶν Ἑλλήνων χεῖρα εἰς ἁρπαγὴν τῆς σπάθης ἑνὸς αὐτῶν· οὗτος τὸν ἀπέκρουσεν· ὁ Ἕλλην δὲν παρητήθη τοῦ σκοποῦ του, ὁ Τοῦρκος ἐπιστόλισε τὸν Ἕλληνα, καὶ ὁ Ἕλλην ἐτουφέκισε τὸν Τοῦρκον. Τότε οἱ παρακολουθοῦντες καὶ ζητοῦντες ἀφορμὴν καταστροφῆς καὶ λαφυραγωγίας προσέβαλαν ἀδιακρίτως τοὺς μηδὲν πταίσαντας ὑποσπόνδους τουφεκίζοντες· ἀντετουφέκισαν καὶ οὗτοι, καὶ ἡ ταραχὴ καὶ ἡ σύγχυσις διεχύθησαν παντοῦ ἐν τῷ ἅμα. Ὁ Καραϊσκάκης καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχηγοί, οἱ ἐν μέσῳ τῶν πασχόντων ἐχθρῶν, ἔτρεχαν φωνάζοντες εἰς συστολὴν τῶν φονέων, ἀλλ' οὔτε τοὺς ἤκουέ τις οὔτε ἐσυλλογίζετο ὅτι ἐκινδύνευαν ὡς ὑποχείριοι τῶν ἀδίκως θανατουμένων καὶ ὡς ἐγγυηταὶ τῆς ζωῆς των. Καταδιωκόμενοι, φονευόμενοι καὶ ἀμυνόμενοι ὅπως ἐδύναντο οἱ Τοῦρκοι, ἔφθασαν πλησίον τῶν δύο τελευταίων ὀχυρωμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοπέδου κατεχομένων τοῦ μὲν παρὰ Σουλιωτῶν ὑπὸ τὸν Κώσταν Μπότσαρην, τοῦ δὲ παρὰ Πελοποννησίων ὑπὸ τὸν Νικήταν· ὄχι δὲ μακρὰν τῶν ὀχυρωμάτων τούτων διέμενεν ἡ προφυλακὴ τοῦ τουρκικοῦ στρατοπέδου κατέχουσα λόφον ὠχυρωμένον διὰ κανονίων. Καὶ οἱ μὲν περὶ τὸν Μπότσαρην καὶ Νικήταν ἀφήσαντες ἐντὸς τῶν ὀχυρωμάτων τινὰς τῶν στρατιωτῶν ἔτρεξαν μετὰ τῶν λοιπῶν πρὸς λύτρωσιν τῶν πασχόντων ἀπωθοῦντες τοὺς ἀνηλεεῖς καταδιώκτας· ἀλλ' οἱ κατέχοντες τὸν λόφον ἐχθροί, βλέποντες τὴν ὁρμὴν καὶ τὴν ἀπείθειαν τῶν Ἑλλήνων καὶ ὑποπτεύοντες μὴ ὁρμήσωσι καὶ ἐπ' αὐτούς, ἐκανονοβόλουν ἀδιακρίτως ἐπὶ τοῦ σωροῦ φονεύοντες ἐχθροὺς καὶ φίλους· ἐντεῦθεν ἐπερίσσευσε τὸ κακόν, καὶ ἕως οὗ ἔφθασαν οἱ καταδιωκόμενοι εἰς τὸν λόφον, ὅπου ηὗραν σωτηρίαν, 200 ἐξ αὐτῶν ἐθυσιάσθησαν ὑπὸ τὸ πῦρ ἐχθρῶν καὶ φίλων.

Ἡμέρα ἀγανακτήσεως καὶ βαρυθυμίας ἦτο διὰ τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ τοὺς ὁπλαρχηγοὺς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοπέδου ἡ βδελυρὰ ἐκείνη ἡμέρα, καὶ παρ' ὀλίγον ἔφερε τὴν διάλυσιν ὅλου τοῦ στρατοπέδου. Ὁ Κοχράνης, ὅστις ἐκάθητο ἄπρακτος ἐν

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῷ πλοίῳ του, διέταξε νὰ ἀποχωρισθῶσι τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοπέδου ἐπὶ τῆς ἐξόδου τῶν ὑποσπόνδων ὅλοι οἱ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας του Ὑδραιοσπετσιῶται, διὸ καὶ δὲν συνεμέθεξαν τῆς μιαρᾶς πράξεως· περὶ πολλοῦ δὲ ποιούμενος νὰ γένῃ πασίγνωστον, ὅτι ἀθῶος ἦτο τοῦ παρασπόνδως χυθέντος αἵματος, ἐκήρυξεν ὅτι οὐδεὶς τῶν περὶ αὐτὸν ἐνείχετο ἐν τῇ μιαιφονίᾳ, οὐδ' αὐτὸς ἐν τῇ συνθήκῃ· ὁ Τσώρτσης ἔπεσε καὶ αὐτὸς εἰς ἄκραν ἀθυμίαν καὶ ὑποπτεύων ἄλλα τοιαῦτα καὶ θέλων νὰ προφυλάξῃ τὴν ὑπόληψίν του ἔστειλε τὴν παραίτησίν του κατακρίνων πικρῶς τὸ γεγονός· ὁ δὲ συναγωνιζόμενος Γόρδων ἀνεχώρησε διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου· παρητήθησαν τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἄλλοι δευτερεύοντες φιλέλληνες· ἠρρώστησεν ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς θλίψεώς του καὶ ὁ Καραϊσκάκης· ὁ δὲ Κιουταχῆς μαθὼν τὰ γενόμενα, « ὁ Θεός », εἶπε, « δὲν θ' ἀφήσει τὴν μιαιφονίαν ἀτιμώρητον ».

Ἐν τούτοις κατήντησαν τὰ πάντα εἰς ἄκραν παράλυσιν ἐξ αἰτίας τῆς βδελυρᾶς ταύτης πράξεως. Ἐξετάσεως δὲ γενομένης εἰς εὕρεσιν τῶν πρωταιτίων, ἐφυλακίσθη ὁ πάντη ἀμέτοχος τῆς μιαιφονίας Ἰωάννης Νοταρᾶς, φωραθέντων ὡς πρωταιτίων αὐτῆς τινῶν τῶν στρατιωτῶν του. Μετὰ πολλὰς δὲ ἐξηγήσεις καὶ κοινοποιήσεις τῆς κυβερνήσεως εἰς καταπραΰνσιν τοῦ ἀρχιστρατήγου καὶ τοῦ στολάρχου, ἀπεφάσισαν ὅλοι νὰ παραδώσωσι τὸ γεγονὸς εἰς τὴν λήθην, καὶ ἤρχισαν ἐκ νέου νὰ φροντίζωσι περὶ τῆς σωτηρίας τῆς ἀκροπόλεως· ἔσπευσαν δὲ πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ στείλωσι πρὸς τοὺς ἐγκλείστους ἀγγελταφόρον εἰς ἐμψύχωσίν των.

Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ μοναστηρίου, ὁ Κοχράνης ἐπέμενεν ἔτι μᾶλλον εἰς τὸ πρῶτόν του σχέδιον, ὅ ἐστι νὰ πέσῃ τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον εἰς τὸ ἐχθρικὸν ἄνευ ἀναβολῆς, ὥστε ἂν δὲν τὸ διεσκόρπιζε καὶ δὲν ἔλυε διὰ μιᾶς τὴν πολιορκίαν, νὰ ἤνοιγε κἂν τὴν ὁδὸν τῆς ἀκροπόλεως πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς φρουρᾶς καὶ εἰσαγωγὴν τῶν ἀναγκαίων· ἀλλ' ὁ Καραϊσκάκης ἀπεδοκίμαζε τὸ σχέδιον τοῦτο καὶ κατ' ἀρχὰς καὶ τότε ὡς δυνάμενον, ἂν ἀπετύγχανε, νὰ φέρῃ τὴν καταστροφὴν ὅλου τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοπέδου, καὶ ἐπισπεύσῃ μᾶλλον ἢ ἐμποδίσῃ τὴν πτῶσιν τῆς ἀκροπόλεως· ἔλεγε δὲ εἰς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του, ὅτι ἡ ἄγουσα εἰς αὐτὸ ἀπὸ τῶν τριῶν πύργων, ὅπου ἐπρόκειτο ν' ἀποβῇ τὸ εἰς ἀνάβασιν στράτευμα, ἦτο μὲν ἡ συντο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μωτέρα ὁδός, ἀλλ' ἦτο καὶ ἡ κινδυνωδεστέρα, ὡς ὅλη πεδινή, ὅλη ἄδενδρος, καὶ ὅλη ἐπιτηδειοτάτη εἰς τὰ κινήματα τοῦ πολυαρίθμου ἐχθρικοῦ ἱππικοῦ· ὅτι, ἐν ᾧ ἐπρόκειτο νὰ εἰσαγάγωσι τροφὴν εἰς τὴν πεινῶσαν ἀκρόπολιν καὶ πυρίτιδα, τὸ στρατόπεδον μόλις εἶχε τὴν εἰς καθημερινήν του χρῆσιν ἀναγκαίαν τροφήν, ἡ δὲ πυρῖτις, οὖσα ἐξ ἧς ἐλαφυραγώγησαν τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα ἐσχάτως ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Βώλου, ἦτο κακίστης ποιότητος, καὶ ὅτι ἐν ᾧ ἀναγκαῖον ἦτο νὰ ὀχυρωθῶσι διὰ μιᾶς πλησίον τῆς ἀκροπόλεως οἱ μέλλοντες νὰ ἐκστρατεύσωσιν, ἂν ἐμποδίζετο παρὰ τῶν ἐχθρῶν ἡ εἰς αὐτὴν ἀνάβασις, ὁ ἐνυπάρχων ἀριθμὸς πτυκρίων καὶ ἀξινῶν ἦτο πάντη ἀνεπαρκής. Τοιαῦτα ἔλεγεν ὁ Καραϊσκάκης εἰς ματαίωσιν τοῦ ὁλεθρίου τούτου σχεδίου, καὶ τὰς ὀρθὰς του ταύτας παρατηρήσεις ὑπεστήριζε θερμῶς καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος. Ἀλλ' ὁ Κοχράνης δὲν ἔδιδεν ὦτα ἀκοῆς καὶ ὅ,τι ἔλεγεν ἤθελε καὶ νὰ γίνεται. Εἰς μάτην ἡ συνέλευσις τῷ ἔδωκεν ἐξουσίαν μόνον ἐπὶ τῆς θαλάσσης· αὐτὸς ἥρπασε καὶ τὴν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς· «ὅπου ἐγὼ ἄρχω» ἔλεγε, «πᾶσα ἀρχὴ παύει»· πρό τινων ἡμερῶν τὸν ἐζήτησαν πλοῖα εἰς μετακομιδὴν μέρους τῶν ἐν Πειραιεῖ στρατευμάτων κατὰ τὸν Ὡρωπὸν εἰς ἀντιπερισπασμόν, ἀλλ' ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησιν ἀποκριθείς, ὅτι τὰ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του πλοῖα ἦσαν πάντοτε ἕτοιμα νὰ μετακομίσωσι στρατεύματα πλησιέστερον τοῦ ἐχθροῦ, ὄχι μακρύτερον. Ἐπειδὴ δὲ ἐνόησεν ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐπροσδόκων παρὰ τῆς θαυματουργοῦ του ἀντιλήψεως τὴν σωτηρίαν των, κατεχράτο τῆς πρὸς αὐτὸν ὑπολήψεως αὐτῶν καί, ὁσάκις ἀντέτεινέ τις εἰς τὰς ὀρέξεις του, ἠπείλει ν' ἀναχωρήσῃ, ὅ ἐστι κατὰ τὰς τότε ἰδέας τῶν ἀνθρώπων ν' ἀφήσῃ τὴν Ἑλλάδα νὰ χαθῇ. Τοιοῦτος ἦτον ὁ Κοχράνης, ἄγων καὶ φέρων κατὰ τὸ δοκοῦν τὰ πράγματα καὶ εἰς οὐδὲν λογιζόμενος τὴν γνώμην τῶν εἰδημονεστέρων του.

Δεκτοῦ δὲ γενομένου διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους τοῦ τολμηροῦ τούτου σχεδίου, οἱ Ἕλληνες κατεγίνοντο σπουδαίως εἰς ἐκτέλεσιν. Ἡ ἄνοδος εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἐπρόκειτο νὰ γένῃ διὰ τοῦ μέρους τῶν τριῶν πύργων, δι' οὗ ἀνέβησαν ἄλλοτε εὐτυχῶς οἱ περὶ τὸν Φαβιέρον· ἀλλ' ἐθεωρήθη συγχρόνως ἀναγκαῖον νὰ προκαταληφθῶσι πολεμικαί τινες θέσεις πρὸς τὸ ἄλλο μέρος πλησιέστερον ὅσον δυνατὸν τῶν κατεχόντων τὸν ἐλαιῶνα ἐχθρῶν εἰς ἀντιπερισπασμόν. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἔπεσάν τινες τῶν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἑλλήνων εἰς τὴν πεδιάδα τὴν ἐπ' ἀριστερᾷ τῆς ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Ἀθήνας λεωφόρου τὴν νύκτα τῆς 18, καὶ τοποθετηθέντες τινὲς αὐτῶν εἰς προφύλαξιν ἀπὸ ἐνδεχομένης ἐπιδρομῆς τῶν κατὰ τὸ μέρος τοῦ Δαφνίου φυλαττόντων ἐχθρῶν, ἐγκατεσκεύασαν ἓν ὀχύρωμα· κατεσκεύασαν καὶ ἄλλο τὴν ἀκόλουθον νύκτα πλησιέστερον τῆς πόλεως καὶ τὸ ἐδυνάμωσαν διὰ δύο κανονίων· κατεσκεύασαν καὶ τρίτον ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ ἐλαιῶνος, καὶ τοιουτοτρόπως ἀπήλασαν τοὺς ἐχθροὺς ἐξ ὅλης σχεδὸν τῆς μεταξὺ τοῦ ἐλαιῶνος καὶ τοῦ Πειραιῶς πεδιάδος. Τοιαῦτα ἔργα ἦσαν εἰς ἄκρον ὠφέλιμα, διότι δι' αὐτῶν ἐπροχώρουν οἱ Ἕλληνες πρὸς τὴν πόλιν προφυλαττόμενοι· ἀλλ' ἡ σπάνις τῶν εἰς ὀχύρωσιν ἐργαλείων ἐμπόδιζε τὴν ταχεῖαν πρόοδον· δὲν ἐθεωροῦντο δὲ οὐδὲ ἀνάλογοι αἱ ἐργασίαι αὗται πρὸς τὴν ἐπικειμένην ἀνάγκην. Τὴν 21 συνεσκέφθησαν ἐκ δευτέρου οἱ ὁπλαρχηγοὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Καραϊσκάκη περὶ τοῦ σχεδίου τῆς εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβάσεώς των· ἀλλ' οὐδεὶς καὶ τότε, ἐκτὸς τοῦ Μακρυγιάννη, ἠγόρευσεν ὑπὲρ αὐτοῦ· καὶ στρατηγοὶ καὶ στρατιῶται ἀπηρέσκοντο φοβούμενοι δικαίως τὸ πολυάριθμον ἱππικὸν τοῦ ἐχθροῦ· ἀλλ' ἔπρεπε νὰ γένῃ τὸ θέλημα τοῦ Κοχράνου· διὰ τοῦτο προσδιώρισαν ἐπὶ τοῦ συμβουλίου τὰ εἰς ἀνάβασιν πρὸς τὴν ἀκρόπολιν σώματα, ὥρισαν εἰς τοῦτο τὴν νύκτα τῆς 22, εἰδοποίησαν διὰ τοῦ ἀρχιστρατήγου τὸν Κοχράνην, τῷ παρήγγειλαν νὰ ἔχῃ ἕτοιμα τὰ πλοῖά του ἐπὶ μεταβιβάσει τῶν στρατιωτῶν τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν εἰς τοὺς τρεῖς πύργους, καὶ διέταξαν ὅλα τὰ στρατεύματα νὰ ἡσυχάσωσιν ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς 22 καὶ ἀπέχωσι παντὸς ἀκροβολισμοῦ. Ἐχάρη χαρὰν μεγάλην ὁ Κοχράνης μαθὼν τὰ ἀποφασισθέντα, καὶ συγχαίρων τοὺς παρεστῶτας, « θὰ γευμα- » τίσωμεν λοιπόν », εἶπε, « τὴν 23 ἐν τῇ ἀκροπόλει ! »

Δεξιᾷ τῆς ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν λεωφόρου ὄχι μακρὰν τῆς θαλάσσης ἦσαν τρία ὀχυρώματα ἐχθρικά· τὸ δυνατώτερον αὐτῶν, τὸ καὶ πλησιέστερον τοῦ Φαλήρου, ἦτο μάνδρα ἐπὶ τύπου πεδινοῦ· τινὲς τῶν κατὰ τὸ Φάληρον Κρητῶν, ἀφ' οὗ ἔφαγαν καὶ ἔπιαν, ἐκίνησαν τὴν 22 παρὰ τὴν δοθεῖσαν διαταγὴν κατὰ τῶν ἐν τῇ μάνδρᾳ ἐχθρῶν. Ἀκουσθεὶς ὁ τουφεκισμὸς ἐφείλκυσε πολλούς, καὶ ὁ ἀκροβολισμὸς κατήντησε μετ' ὀλίγον μάχη· ἐπέδραμαν σωρηδὸν οἱ κατὰ τὸ Φάληρον εἰς ὑπεράσπισιν τῶν οἰκείων καὶ ἐδοκίμασαν νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κυριεύσωσιν ἐξ ἐφόδου τὴν μάνδραν· ἀντεπέδραμαν καὶ πολλοὶ Τοῦρκοι ἱππεῖς καὶ πεζοὶ τῶν κατὰ τὸ Δαφνὶ πρὸς ἀντίκρουσιν αὐτῶν· ἔδραμαν καὶ διάφοροι ἄλλοι ὁπλαρχηγοὶ Ἕλληνες ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐπαναγάγωσι τοὺς στρατιώτας εἰς τὰς θέσεις των· ἀλλ' ὁ πόλεμος ὄχι μόνον δὲν ἔπαυεν, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον ἐξήπτετο. Ὁ πάντοτε φιλάσθενος καὶ ὑπὲρ τὸ σύνηθες ἀσθενῶν τότε Καραϊσκάκης, ὅστις ἔτυχε νὰ πίῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἰατρικόν, ἐκοιμᾶτο καθ' ἣν ὥραν ἐγίνετο ἡ μάχη· ἐξυπνήσας δ'ἐκ τῆς πολλῆς ταραχῆς καὶ τοῦ σφοδροῦ τουφεκισμοῦ, καὶ ἀναβὰς τὸν ἵππον του, ἔδραμε πρὸς τὸ πεδίον τῆς μάχης συνοδευόμενος ὑπὸ πολλῶν ἐφίππων ἀξιωματικῶν καὶ τοῦ ἀτάκτου ἱππικοῦ· σκοπεύων δὲ νὰ καταπαύσῃ τὸν πόλεμον καὶ ἐπαναφέρῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὰς θέσεις των περιεφέρετο καὶ διέταττε τοὺς πολεμοῦντας Ἕλληνας νὰ ὑποχωρήσωσι καὶ ἑτοιμασθῶσιν εἰς τὴν προσεχῆ νυκτερινὴν ἀνάβασιν πρὸς τὴν ἀκρόπολιν· ἀλλ', ἐν ᾧ ἐχώρει πρὸς τὴν μάνδραν, ἐτουφεκοβολήθη· ᾐσθάνθη ὅτι ἡ βολὴ ἦτο βαρεῖα, ἀλλὰ διέμεινεν ἔφιππος ἕως οὗ, ἐπανελθόντων εἰς τὰ ἴδια τῶν στρατιωτῶν, ἐπανῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν σκηνήν του. Ἠρίστευσε τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸ ἑλληνικὸν ἱππικὸν συναντῆσαν ἴλην τοῦ ἐχθρικοῦ· 17 Ἕλληνες ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν· ἐπληγώθησαν καὶ ὁ Νικήτας, ὁ Λεχουρίτης, ὁ Μπαϊρακτάρης καὶ ὁ Ἄγγλος Βιτκόμπος, καὶ ἀπεκόπη ἡ δεξιὰ τοῦ Παναγιώτη Χρυσανθοπούλου, τοῦ καὶ Κακλαμάνου, ὑπασπιστοῦ τοῦ Χατζῆ-Μιχάλη.

Ἀφ' οὗ δ' ἐπανῆλθεν ὁ Καραϊσκάκης εἰς τὴν σκηνήν του, τὸν κατεβίβασαν ἀπὸ τοῦ ἵππου οἱ περὶ αὐτὸν χειροκράτητον, τὸν ἐψηλάφησεν ὁ χειροῦργος καὶ ηὗρεν ὅτι ἐπληγώθη θανασίμως εἰς τὸν βουβῶνα· τότε τὸν μετέφεραν εἰς τὸ ἐν τῷ Φαλήρῳ πλοῖον τοῦ ἀρχιστρατήγου, καὶ στρώσαντες τάπητα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ δωματίου τὸν ἀπέθεσαν ἐν μέσῳ τῶν οἰκείων του. Ὁ Καραϊσκάκης, ἂν καὶ ὁ χειροῦργος τοῦ ἀπέκρυψε τὴν ἀλήθειαν, ἐνόησεν ὅτι ὄχι μόνον ἡ πληγή του ἦτο θανατηφόρος, ἀλλ' ὅτι ὀλιγόωρος ἦτο καὶ ἡ ζωή του· δι' ὃ ἐκάλεσεν ἐπὶ τοῦ πλοίου ἀμέσως τὸν πνευματικόν, ἐξωμολογήθη, μετέλαβεν, ἐζήτησε συγχώρησιν παρ' ὅλων τῶν περιεστώτων καὶ παρήγγειλε νὰ τὸν θάψωσιν ἐν τῇ κατὰ τὴν Σαλαμῖνα ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Δημητρίου· ἀφ' οὗ δὲ ἐτέλεσε τὰ νενομισμένα ὡς χριστιανός, ἐλάλησε πρὸς τοὺς περιεστῶτας καὶ ὡς πατριώτης καὶ

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὡς πατήρ. Καὶ ὡς πατριώτης μὲν εἶπε νὰ μὴ δειλιῶσι, νὰ ἔχωσι τὰς ἐλπίδας των εἰς τὴν ἐξ Ὕψους ἀντίληψιν, νὰ δοξάσωσι καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τὴν πατρίδα καθὼς τὴν ἐδόξασαν μέχρι τοῦδε, καὶ νὰ ἦναι βέβαιοι ὅτι ἡ Ἑλλάς, ὅσα καὶ ἂν πάθῃ, θ' ἀποτιναξει ἐπὶ τέλους τὸν ζυγόν. Ὡς πατὴρ δὲ παρήγγειλε νὰ συστήσωσιν ἐξ ὀνόματός του εἰς τὴν ἀγάπην καὶ προστασίαν τῆς κυβερνήσεως τὰ τέκνα του· διετήρησε δ' ἐν μέσῳ δριμυτάτων πόνων τὰς φρένας του ὑγιεῖς καὶ τὸν λόγον του ἀκραιφνῆ μέχρι τῆς γ' ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον· τὴν δὲ δ' ἐξέπνευσε, καὶ τὴν ἐπαύριον μετεκομίσθη ὁ νεκρὸς εἰς Σαλαμῖνα καὶ ἐτάφη ὅπου παρήγγειλεν. Οἱ δὲ ἐν Τροιζῆνι πληρεξούσιοι, μαθόντες τὸ μέγα δυστύχημα, κατέβησαν ἀπαξάπαντες εἰς τὴν παραλίαν ἀντικρὺ τοῦ Πόρου, μετέβησαν ἐκεῖ καὶ τὰ μέλη τῆς ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἐτελέσθησαν ὅσον δυνατὸν μεγαλοπρεπῆ μνημόσυνα. Τοιοῦτον περιστατικὸν ἄφήρπασεν ἐκ μέσου τοῦ στρατοπέδου τὸν Καραϊσκάκην, καθ' ἣν ὥραν εἶχεν ἡ πατρὶς τόσην ἀνάγκην αὐτοῦ.

Εἴδαμεν τὸν ἄνδρα τοῦτον ἕνα τῶν λαμπρῶν προμάχων τῆς πατρίδος, ἀρχομένου τοῦ ἀγῶνος· ἀλλὰ τὰ στίγματα τῆς δουλείας καὶ αἱ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας κακαὶ ἕξεις δὲν ἐξαλείφονται ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ· διὰ τοῦτο τὸν εἴδαμεν μετ' ὀλίγον παρεκτραπέντα τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος καὶ ὀρεγόμενον ἐπαρχιακῆς Ἀρχῆς ὑπὸ τουρκικὴν ἐξουσίαν. Καὶ ἐν τούτοις καὶ ἐν ἄλλοις ἐπιλήψιμος ἦτον ἡ διαγωγή του, καὶ ἐπιλήψιμον τὴν ὡμολόγει παῤῥησίᾳ καὶ αὐτός. Παρέτυχαν ἐν τῷ θαλασσοπύργῳ τοῦ Ναυπλίου, καθ' ἣν ὥραν ἀνεδείχθη γενικὸς ἀρχηγός, μέλη τινὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς συνελεύσεως, ἐν οἷς καὶ ὁ διὰ τὴν ἐμβρίθειάν του καὶ τὸν χαρακτῆρά του τιμώμενος Βασίλης Μπουντούρης· οὗτος ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν νεοχειροτόνητον ἀρχηγὸν « δὲν ἔκαμες », τῷ εἶπεν « ἕως ὥρας τὸ χρέος σου πρὸς τὴν πα- » τρίδα, Καραϊσκάκη· ὁ Θεὸς νὰ σὲ φωτίσῃ νὰ τὸ κάμῃς εἰς » τὸ ἑξῆς ». « Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι », ἀπεκρίθη εὐπαῤῥησιάστως ὁ Καραϊσκάκης, « ὅταν θέλω γίνομαι ἄγγελος, καὶ ὅταν θέλω γί- » νομαι διάβολος· ἔχω ἀπόφασιν νὰ γένω εἰς τὸ ἑξῆς ἄγγελος »· καὶ τῷ ὄντι, ἀναδειχθεὶς γενικὸς ἀρχηγὸς ἠσθάνθη διὰ μιᾶς ὅλον τὸ μεγαλεῖον τῆς ὑψηλῆς του ἀξίας, προσηλώθη ἀναποσπάστως εἰς τὴν ἐθνικήν του δόξαν, διεκρίθη ὡς οὐδεὶς ἄλλος, καὶ ἐν μέσῳ δεινῆς ἀπορίας ἐφείλκυσε πλήθη πεινώντων καὶ γυ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μνητευόντων καὶ τοὺς ὠδήγησεν εἰς τὴν δόξαν, ὄχι θεραπεύων, ἀλλὰ χαλινῶν τὰς ὀρέξεις των καὶ ἀπαγορεύων τὰς καταχρήσεις των· ἀναφαίνεται δὲ ἡ ἀξία τοῦ ἀνδρὸς ἔτι μᾶλλον, ὅταν ἀναπολήσῃ τις ὁποῖα τὰ κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, καθ' ἣν ἡμέραν παρέλαβε τὴν Ἀρχήν, καὶ ὁποῖα, καθ' ἣν ἡμέραν ἐτελεύτησεν· ἐξασθενήσαντα τὸν ἀγῶνα ἀνέῤῥωσε, καὶ πεσοῦσαν τὴν στερεὰν Ἑλλάδα ἀνήγειρεν· οὐδεὶς δὲ αὐτοῦ ἀποθανόντος ἄξιος διάδοχος ἐφάνη, καὶ ἡ δι' αὐτοῦ ἀνεγερθεῖσα στερεὰ Ἑλλὰς μετέπεσεν εἰς δουλείαν. Ἐθαύμαζαν τὸν Καραϊσκάκην καὶ αὐτοὶ οἱ πολέμιοι· « ἕνα Ῥεσίτην » (τὸν Κιουταχῆν), ἔλεγαν, « ἔχουν οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἕνα Καραϊσκάκην οἱ Ἕλληνες· » δύο λέοντες πολεμοῦν, καὶ ἄδηλον τίς θὰ καταβάλει τὸν » ἄλλον ». Πολλοὶ οἱ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος διακριθέντες κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα ὁπλαρχηγοί· ἀλλ' ὁ Καραϊσκάκης ἀνεδείχθη στρατηγικώτερος πάντων καὶ ἀρχικώτερος.

Ἐν ᾧ δὲ ἐψυχομάχει, καὶ ὅλον τὸ στρατόπεδον ἦτον ἐν ἄκρᾳ ἀθυμίᾳ, ὁ Κοχράνης, ἐπιμένων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου του, συνήθροισεν, ἐλθούσης τῆς ἑσπέρας, τοὺς ἐγκριτωτέρους ὁπλαρχηγοὺς ἐν Μουνυχίᾳ καὶ τοὺς ἠρώτησεν ἂν ἦσαν ἕτοιμοι νὰ κινήσωσιν. Ἦτον ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἔλειπεν ὁ γενναῖος καὶ συνετὸς Καραϊσκάκης ἀπὸ τοῦ συμβουλίου, καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀπουσίας τοιούτου πολεμάρχου κατήφεια ἐκάλυπτε τὰ πρόσωπα τῶν παρόντων ὁπλαρχηγῶν εἰδότων ὅτι μετ' ὀλίγας ὥρας ἀπεχωρίζοντο αὐτοῦ διὰ παντός· οὐδεὶς ἀπεκρίθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Κοχράνου, τινὲς δὲ καὶ ὑπεψιθύρισαν ὅτι ὑπέθεσαν ὅτι ἐκλήθησαν εἰς ἀκρόασιν παραμυθητικῶν λόγων ἐκ στόματος τοῦ στολάρχου διὰ τὸ μέγα δυστύχημά των· ἀλλ', ἐπαναλαβόντος τοῦ Κοχράνου τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν, ἀπεκρίθησαν ὅτι δὲν ἦσαν ἕτοιμοι, ὅτι τὸ στράτευμα ἦτον εἰς ἀταξίαν, ὅτι ἄλλοι κατεγίνοντο νὰ θάψωσι τοὺς φονευθέντας, ἄλλοι νὰ περιποιηθῶσι τοὺς πληγωθέντας, καὶ ὅτι ὅλοι ἐπεθύμουν νὰ μὴ ἀποχωρισθῶσι τοῦ ἀρχηγοῦ των ἐν ὅσῳ ἡ ψυχὴ δὲν ἀπεχωρίζετο τοῦ σώματός του, καὶ νὰ λάβωσι τοὐλάχιστον καιρὸν νὰ τὸν ἀσπασθῶσι τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν. Ὠργίσθη ὁ Κοχράνης ἀκούσας ταῦτα καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ πλοῖόν του ἀπειλῶν κατὰ τὴν συνήθειάν του ν' ἀναχωρήσῃ. Ἀλλ' οἱ ὁπλαρχηγοί, θεωροῦντες ὅτι ἡ ἀναχώρησίς του θὰ ἐπέφερε τὴν διάλυσιν τοῦ στρατοπέδου καὶ τὴν πτῶσιν τῆς ἀκροπόλεως, ἔσπευσαν διαδ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πρεσβεύσαντες νὰ τὸν δυσωπήσωσιν, ὑποσχεθέντες ὅτι ἐκινοῦντο ἀφεύκτως τὴν ἐπαύριον. Τῷ ὄντι τὴν ἐπαύριον συνήχθησαν ὅλοι οἱ ὁπλαρχηγοὶ ὑπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ Βάσσου, παρέστη καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος, καὶ ἀπεφασίσθη νὰ ἐπιβιβασθῶσι τὸ ἑσπέρας εἰς τὰ πλοῖα· διωρίσθη δὲ προσωρινὸς ἀρχηγὸς τῶν ἀπομενόντων στρατευμάτων ὁ Τσαβέλλας, καὶ παρηγγέλθη νὰ κινηθῇ πρὸς τὴν πόλιν διὰ τοῦ ἐλαιῶνος εἰς ἀντιπερισπασμόν, καθ' ἣν ὥραν ἐκινοῦντο οἱ ἄλλοι διὰ τοῦ μέρους τῶν τριῶν πύργων πρὸς τὴν ἀκρόπολιν. Καὶ οὗτοι μέν, ὡς προσδιωρίσθησαν, συνηριθμοῦντο 3000, ἐν οἷς καὶ οἱ τακτικοὶ καὶ οἱ φιλέλληνες· οἱ δὲ ἀπομένοντες ὑπὸ τὸν Τσαβέλλαν 7000, ἐν οἷς καὶ οἱ ἱππεῖς. Βασιλεύσαντος δὲ τοῦ ἡλίου, ἤρχισαν νὰ ἐπιβιβάζωνται οἱ 3000 οἱ μὲν ἐν τῷ λιμένι τῆς Μουνυχίας, οἱ δὲ ἐν τῷ τοῦ Φαλήρου· ἦσαν δὲ ὑπὸ τοὺς ὁπλαρχηγούς, Μακρυγιάννην, Βάσσον, Ἰωάννην Νοταρᾶν, Παναγιώτην Νοταρᾶν, Καλλέργην, Χριστόδουλον Ποριώτην, Κώσταν Μπότσαρην, Βέϊκον, Δράκον, Γεώργην Τσαβέλλαν, Ντούσαν, Νικολὸν Ζέρβαν, καὶ τὸν Ἰγγλέσην ἐπὶ τῶν τακτικῶν· ὅλοι δὲ ὁπλαρχηγοὶ καὶ στρατιῶται, μηδενὸς ἐξαιρουμένου, ἦσαν πεζοί, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἐνωτοφόρει τὰ ἀναγκαῖα πολεμεφόδιά του καὶ διήμερον τροφήν.

Ἦσαν σχεδὸν μέσαι νύκτες, καὶ ἐπιβιβασμένοι δὲν ἦσαν εἰσέτι ὅλοι διὰ τὴν σπάνιν τῶν ἀναγκαίων λέμβων· σκοτεινὴ δὲ ἦτον ἡ νὺξ ἐκείνη καὶ ἄκρα νηνεμία ἐπεκράτει καθ' ἣν ὥραν ἀπέπλευσαν τῆς Μουνυχίας καὶ τοῦ Φαλήρου, ὥστε μόλις περὶ τὴν β' ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἔφθασαν εἰς τοὺς τρεῖς πύργους καὶ ἀπέβησαν ἀτάκτως ὑπ' οὐδενὸς ἀρχηγίαν· ὥστε ἀπέτυχεν ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τὸ σχέδιον τῆς πρὸς τὴν ἀκρόπολιν νυκτερινῆς καὶ ἀφανοῦς ἀναβάσεώς των. Ἀτάκτως καὶ ἀνάρχως ἀποβάντες, ἀτάκτως καὶ ἀνάρχως ἐστράτευσαν· καὶ οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν Σουλιωτῶν καὶ οἱ Κρῆτες ἐτοποθετήθησαν παρὰ τὸν λόφον τοῦ Μουσείου ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ θέσει· ὄπισθεν δὲ αὐτῶν ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς ἀλλ' ἐπὶ τριῶν χωριστῶν θέσεων ἐτοποθετήθησαν οἱ περὶ τοὺς Νοταράδας, οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ τακτικοὶ ἔχοντες δύο κανόνια· ὄπισθεν δὲ τῆς γραμμῆς ταύτης οἱ περὶ τὸν Βάσσον, ὄπισθεν δὲ αὐτῶν οἱ περὶ τὸν Μπότσαρην, καὶ ὄπισθεν τούτων οἱ ἄλλοι μέχρι τοῦ πρὸς τὸν αἰγιαλὸν ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ὃν κατέλαβαν οἱ περὶ τὸν Ποριώτην· ὥστε οἱ ὀπισθινοὶ ἀπεῖχαν τρία μίλια τῶν ἐμπρο-

σθινῶν καὶ ἦσαν ὅλοι διεσκορπισμένοι εἰς 13 θέσεις· μὴ ἔχοντες δὲ εἰμὴ 120 πτυάρια καὶ ἀξίνας, καὶ ἀναγκαζόμενοι διὰ τὸ κατεπεῖγον τῆς ὥρας νὰ ὀχυρωθῶσιν ὅλοι συγχρόνως, μετεχειρίζοντο εἰς ἐξόρυξιν οἱ μὲν τακτικοὶ τὰς λόγχας των οἱ δὲ ἄτακτοι τὰ κοντάριά των.

Μόλις ἔφεξε καὶ εἶδεν ἡ ἐχθρικὴ σκοπιὰ τὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἔσπευσε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸ στρατόπεδον. Ἀνατείλαντος δὲ τοῦ ἡλίου, συνεσωρεύθησαν πάμπολλοι ἐχθροί, πεζοὶ καὶ ἱππεῖς, πολλαχόθεν περὶ τὴν πόλιν καὶ πρὸς τὸν ὄχθον τοῦ Μουσείου. Ὁ Κιουταχῆς δὲν ἤθελε νὰ πιστεύσῃ ὅτι τόσον ὀλίγοι, ὅσοι ἐφαίνοντο οἱ ἐπερχόμενοι, ἤλπιζαν νὰ λύσωσιν αὐτοὶ μόνοι τὴν πολιορκίαν, καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ἐπρόκειτο καὶ οἱ ἐν Πειραιεῖ καὶ οἱ ἐν Κερατσηνίῳ ἀπολειφθέντες νὰ κινηθῶσι ταὐτοχρόνως, νὰ ἐξορμήσωσι δὲ καὶ οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει· διὰ τοῦτο ἔμεινεν ἀκίνητος, παρατηρῶν τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα ὥρα, καταβιβάζων ἀκαταπαύστως ἐκ Πατησίων στρατεύματα, κανονοβολῶν ἄνωθέν τινος λόφου κειμένου μεταξὺ τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ τοῦ Ὑμηττοῦ τὰ ἑλληνικὰ ὀχυρώματα, καὶ ἀντικανονοβολούμενος ὑπὸ τῶν τακτικῶν. Περὶ δὲ τὴν μεσημβρίαν, ὅ ἐστιν ἀφ' οὗ εἶδεν ὅτι οὐδεὶς τῶν ὑπὸ τὸν Τσαβέλλαν ἢ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐκινεῖτο, διέταξε τὴν ἐξ ἐφόδου κυρίευσιν τοῦ παρὰ τὸν λόφον τοῦ Μουσείου ὀχυρώματος. Τὸ ὀχύρωμα τοῦτο, ἀσθενὲς καὶ χαμηλὸν ὡς ἐκ τοῦ προχείρου κατασκευασθέν, ἔκειτο ἐν κακίστῃ θέσει, διότι εἶχεν ἔμπροσθέν του λόφον. Οἱ ἐχθροί, 2000 πεζοὶ καὶ 600 ἱππεῖς, συρρεύσαντες ὄπισθεν τοῦ λόφου, ἀφανεῖς καὶ ἀνενόχλητοι, ἀνεφάνησαν αἴφνης καὶ ὥρμησαν ἐν πρώτοις οἱ πεζοὶ εἰς τὸ ὀχύρωμα· ἀλλὰ πολλοὶ αὐτῶν ὑπὸ τὸν πυροβολισμὸν τῶν ἐν αὐτῷ ἔπεσαν, καὶ οἱ λοιποὶ ὑπεχώρησαν. Διαρκούσης δὲ τῆς ἐφορμῆς, οἱ ἱππεῖς κατέλαβαν τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ ὀχυρώματος· καὶ ἀφ' ὑψηλοῦ εἶδαν τὴν ἀποτυχίαν τῶν πεζῶν, ἀπολύσαντες ὅλοι διὰ μιᾶς τοὺς ἵππους των εἰσεπήδησαν ξιφήρεις καὶ ἀλαλάζοντες· ἐπανῆλθαν τότε καὶ οἱ ὑποχωρήσαντες πεζοὶ καὶ εἰσεπήδησαν καὶ αὐτοί. Οἱ Ἕλληνες μόλις ἐπρόφθασαν καὶ ἐκένωσαν τὰ τουφέκιά των καὶ τὸν τουφεκισμὸν διεδέχθη διαξιφισμὸς φονικώτατος· 350 ἦσαν οἱ Ἕλληνες· 2 μόνον ἐζωγρήθησαν, ὁ Δράκος καὶ ὁ Καλλέργης, θραυσθέντων τοῦ βραχίονος τοῦ πρώτου καὶ τοῦ ποδὸς τοῦ δευτέρου· 25 δὲ διεσώθησαν φεύγοντες, οἱ δὲ λοιποὶ ὅλοι ἐχάθησαν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σφάζοντες, σφαζόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν ἵππων ποδοπατούμενοι. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ἐν τῷ πρώτῳ ὀχυρώματι οἱ Τοῦρκοι ὥρμησαν εἰς τὰς ἐπὶ τῆς ἀκολούθου γραμμῆς τρεῖς θέσεις καὶ ἔτρεψαν τοὺς ἐν αὐταῖς εἰς φυγήν. Ἐξ αὐτῶν μόνοι οἱ τακτικοὶ ἀντέστησαν· 156 ἐκ τῶν 186 γενναίως μαχομένων ἀπωλέσθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ ἄξιος αὐτῶν ἀρχηγός, 4 δὲ ἐκ τῶν 26 φιλελλήνων διεσώθησαν. Ἡ δὲ τροπὴ τῶν ἐπὶ τῆς γραμμῆς ταύτης ἐπέφερε τὴν τροπὴν ὅλων. Ἕλληνες καὶ Τοῦρκοι ἔτρεχαν πρὸς τὸν αἰγιαλόν, οἱ μὲν διώκοντες οἱ δὲ διωκόμενοι· οἱ πεζοὶ ἔπιπταν ὑπὸ τὸ ξίφος τῶν ἱππέων, καὶ ἡ πεδιὰς ἐστρώθη πτωμάτων· στρατηγὸς ἢ στρατιώτης, οὐδεὶς ἐφρόντιζε πλέον πῶς ν' ἀντισταθῇ, ἀλλὰ πῶς νὰ φύγῃ· πλὴν καὶ αὐτὴ ἡ φυγὴ ἦτο λίαν ἐπικίνδυνος, διότι οἱ ἱππεῖς ἐπρόφθαναν τοὺς πεζοὺς φεύγοντας. Ἐτράπησαν εἰς φυγὴν καὶ ὁ μετὰ τὸν στρατὸν ἀποβὰς Τσώρτσης, καὶ ὁ βραδύτερον ἀποβὰς Κοχράνης, καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ἐμπεσόντες διεσώθησαν πρὸ παντὸς ἄλλου εἰς τὰς λέμβους. Φεύγοντες οἱ Ἕλληνες πρὸς τὸν αἰγιαλὸν ἤλπιζαν νὰ εὕρωσιν ἐκεῖ ἑτοίμους τὰς λέμβους εἰς ἐπιβίβασιν· ἀλλὰ διὰ τὸν φόβον τοῦ πυρὸς τῶν ἐχθρῶν ἵσταντο αὗται μακράν, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπεσωρεύοντο εἰς τὸν αἰγιαλὸν τείνοντες εἰς μάτην χεῖρας πρὸς αὐτάς· πολλοὶ δὲ ἐρρίπτοντο εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἄλλοι μὲν διεσώζοντο ἐν αὐταῖς, ἄλλοι δὲ ἐπνίγοντο· ὅλοι δὲ οἱ εἰς τὸν αἰγιαλὸν συσσωρευθέντες ἴσως θὰ ἐχάνοντο, ἂν δὲν τοὺς ἐπροστάτευαν αἱ κανονοβολαὶ τῶν πλοίων, κρατοῦσαι μακρὰν ὀπωσοῦν τοῦ αἰγιαλοῦ τοὺς ἀνηλεεῖς Δελήδας. Ἐν τῇ ἐπικινδύνῳ δ' ἐκείνῃ ὥρᾳ οἱ ὁπλαρχηγοὶ Ντούσας καὶ Ζέρβας ἐλαμπρύνθησαν δι' ἀξίων ἱστορικῆς μνήμης ἀνδραγαθημάτων. Ὁ Ντούσας φθάσας εἰς τὸν αἰγιαλόν, καὶ μαθὼν τὴν καταστροφὴν τόσων γενναίων συμπατριωτῶν του, «δὲν θέλω», εἶπεν, «οὐδ' ἐγὼ νὰ ζῶ», καὶ ἀναβὰς τὸν ἵππον ἑνὸς Δελῆ, ὃν πιστολίσας ἔρριψε κατὰ γῆς, ἔτρεξεν ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν καὶ ἔγεινεν ἄφαντος θύων καὶ ἀπολύων. Ὁ δὲ Ζέρβας, ρίψας καὶ αὐτὸς κατὰ γῆς ἄλλον Δελῆν, ἀνέβη τὸν ἵππον του καὶ περιέτρεχε μόνος ἐμποδίζων τὰς φονικὰς προόδους πολλῶν ἐχθρῶν. Ὑπὸ τοιαύτην ἀγωνίαν ἔμειναν οἱ Ἕλληνες κατὰ τοὺς τρεῖς πύργους ἕως οὗ ἐνύκτωσε, καθ' ἣν ὥραν πλησιάσασαι αἱ λέμβοι τοὺς παρέλαβαν καὶ τοὺς ἔφεραν εἰς τὰ πλοῖα, τὰ δὲ πλοῖα τοὺς μετεκόμισαν τοὺς μὲν εἰς Φάληρον τοὺς δὲ εἰς Πειραιᾶ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τούτου γενομένου, ὁ μὲν Κοχράνης ἀπέπλευσε τοῦ Πειραιῶς, οἱ δὲ Τοῦρκοι ἐπανῆλθαν τὴν αὐτὴν ἑσπέραν εἰς τὰς θέσεις των ἀπάγοντες 200 αἰχμαλώτους, ἐν οἷς καὶ τὸν Καλλέργην καὶ τὸν Δράκον. Τὴν ἐπαύριον εὐχαρίστησεν ὁ Κιουταχῆς τὸ στράτευμά του, ἐφιλοδώρησε πλουσίως τοὺς ὁρμήσαντας εἰς τὸ πρῶτον ὀχύρωμα, εἶπεν ὅτι ἡ νίκη των ἦτον ἔργον Θεοῦ διὰ τὴν ἀπιστίαν τῶν Ἑλλήνων, αἰνιττόμενος τὸ ἀνοσιούργημα κατὰ τῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ, καὶ διέταξε νὰ φέρωσιν αὐθημερὸν ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους εἰς τὸν καφάσμπασην, ἵνα ἀποκεφαλισθῶσι πρὸς ἐξιλασμὸν τῶν πρὸ ὀλίγου παρασπόνδως θανατωθέντων. Ἡ διαταγή του ἐξετελέσθη· δύο μόνον τῶν αἰχμαλώτων μόλις ὑπεξήρεσαν οἱ αἰχμαλωτίσαντες αὐτοὺς ἐπ' ἐλπίδι ἐξαγορᾶς, τὸν Καλλέργην καὶ τὸν Δράκον· καὶ ὁ μὲν Καλλέργης, ἀκρωτηριασθέντος ἑνὸς τῶν ὠτίων του μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν, ἐξηγοράσθη ὑπὸ τῶν συγγενῶν του καὶ ἐστάλη εἰς Σαλαμῖνα, ὁ δὲ Δράκος μετεκομίσθη εἰς Εὔβοιαν πρὸς ἴασιν τῆς χειρός του· ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ἐφονεύθη, ἢ κατ' ἄλλους ἐγένετο αὐτόχειρ δράξας τὴν πιστόλαν ἑνὸς τῶν συνοδοιπορούντων· τοὺς δὲ λοιποὺς ὅλους ἀπεκεφάλισαν οἱ ἐχθροί, καὶ ἐκδείραντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ τῶν ἐπὶ τῆς προλαβούσης ἡμέρας φονευθέντων, ἐγέμισαν τὰς δορὰς ἄλατος καὶ τὰς ἔστειλαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς δείγματα τῆς νίκης των.

Τοιαῦτα ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς παραφορᾶς τοῦ Κοχράνου, τοῦ κακῆ μοίρᾳ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν Ἀττικὴν ἐπιφανέντος καὶ εἰς τὰ μὴ τῆς ἁρμοδιότητός του αὐτεξουσίως ἀναμιχθέντος. Οὐδέποτε τοσαύτην ἢ τοιαύτην φθορὰν ἔπαθαν οἱ Ἕλληνες· 1000 ἀπωλέσθησαν καὶ οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν μαχιμωτέρων, ἐν οἷς καὶ οἱ πάντοτε κραταιοὶ ἐν πολέμῳ Δράκος, Βέϊκος, Γεώργης Τσαβέλλας, Ντούσας καὶ Ἰγγλέσης· ἐφονεύθη ἐπὶ τῆς τροπῆς καὶ ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς καὶ ἔπεσαν εἰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ τὰ κανόνια καὶ πολλαὶ σημαῖαι. Ἐν ᾧ δὲ τὸ σχέδιον ἦτον ἐπικίνδυνον αὐτὸ καθ' ἑαυτό, ὡς προκειμένου νὰ πολεμήσωσι πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, δὲν ἐξετελέσθη οὐδ' ὡς προεσχεδιάσθη· διότι οὔτε οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐξώρμησαν, ὡς ἠλπίζετο, οὔτε οἱ ἐν Πειραιεῖ καὶ ἐν Κερατσηνίῳ πεζοὶ καὶ ἱππεῖς διόλου ἐκινήθησαν, ὡς προδιετάχθησαν. Ἡ μόνη ἱκανὴ χεὶρ νὰ τοὺς κινήσῃ ἀκίνητος ἔκειτο ἐν τῷ κατὰ τὴν Σαλαμῖνα ναῷ τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Ἄδηλον πόσοι Τοῦρκοι ἐπὶ τῆς περὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἧς ὁ λόγος μάχης ἐφονεύθησαν· ἐφονεύθη καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἱππικοῦ· ἐπληγώθη δ' ἐλαφρῶς καὶ ὁ Κιουταχῆς.

Ἡ κατὰ τὴν 24 ἀπριλίου καταστροφὴ ἐπροξένησε πανικὸν φόβον καθ' ὅλον τὸ κατὰ τὴν Ἀττικὴν στρατόπεδον· καὶ ἂν οἱ Τοῦρκοι ἐφώρμων τὴν ἐπελθοῦσαν νύκτα, θὰ τὸ διέλυαν. Τὴν δ' ἐπαύριον ἐγνωστοποίησεν ὁ Κιουταχῆς τοῖς ἐν ἀκροπόλει τὰ κατὰ τὴν προτεραίαν καὶ τοὺς ἐκάλεσεν εἰς παράδοσιν αὐτῆς· κατ' ἐπιταγὴν δὲ τοῖς ἔγραψε καὶ ὁ Δράκος προτρεπτικὴν εἰς τοῦτο ἐπιστολήν. Οἱ ἔγκλειστοι ἀπέῤῥιψαν τὴν πρότασιν ἀπαντήσαντες, ὅτι ὡρκίσθησαν ἢ νὰ ζήσωσι ζωὴν ἐλευθέραν ἢ ν' ἀποθάνωσι θάνατον ἔνδοξον. Ἀλλ' οἱ γενναῖοι οὗτοι λόγοι δὲν ἐξήγουν τὰ φρονήματα ὅλων τῶν ἐγκλείστων, ἐξ ὧν τινες ὄχι μόνον ἔκλιναν ἀλλ' ὑπεκίνουν καὶ τοὺς ἄλλους εἰς παράδοσιν· ἡ διχογνωμία αὕτη ἐπεκράτει καὶ πρὸ τῶν τελευταίων παθημάτων, καί τινες εἶχαν ἔκτοτε γνωμοδοτήσει νὰ ὑπονομεύσωσι τὴν ἀκρόπολιν καὶ ἐν ὥρᾳ ἀπελπισίας νὰ ταφῶσιν ὑπὸ τὰ ἐρείπιά της. Τὴν αὐτὴν δὲ ἡμέραν οἱ περὶ τὸν ἀρχιστράτηγον Ἕλληνες ἐβουλεύθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν ἐπερχομένην νύκτα ὅλας τὰς μακρυνὰς θέσεις καὶ περιορισθῶσιν εἰς τὰς τοῦ Πειραιῶς καὶ τοῦ Φαλήρου· ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι προλαβόντες ἔπεσαν ἐπὶ τοὺς ἐν Κερατσηνίῳ καὶ τοὺς ἀπεδίωξαν, φονεύσαντές τινας καὶ κυριεύσαντες 2 μικρὰ κανόνια. Ὑπερεδειλίασαν ἐπὶ τῇ προσβολῇ ταύτῃ οἱ Ἕλληνες, πολλοὶ ἐλειποτάκτησαν, διαρκούσης τῆς αὐτῆς νυκτός, τινὲς ἐγκατέλειψαν καὶ τὰς πρὸς τὸ Φάληρον θέσεις, καὶ οἱ κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη Τοῦρκοι τόσον ἐπροχώρησαν, ὥστε ἐκυρίευσαν ἀναιμωτὶ τὸ μοναστήριον· ἀλλά, χάρις εἰς τὸν ἐφορμήσαντα Γιαννούσην Πανομάραν, ἀπεμακρύνθησαν τὴν ἐπαύριον. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν κατέβη εἰς Πειραιᾶ ὁ Κιουταχῆς, παρετήρησε τὰς θέσεις τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπέστρεψε τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ στρατόπεδον.

Ἐν τούτοις, ἡ λειποταξία ἐπεκράτει· Πελοποννήσιοι καὶ Στερεοελλαδῖται ἔφευγαν ἀδιακόπως μήτε λαμβάνοντες μήτε ζητοῦντες ἄδειαν, καὶ τὴν 27 ἀπαριθμηθέντες οἱ ἀπομείναντες εὑρέθησαν μόλις 3500· κατεῖχαν δὲ μόνον τὸ Φάληρον καί τινας θέσεις ἐν Πειραιεῖ, ἐν αἷς καὶ τὸ μοναστήριον.

Τὴν 28 ἠγκυροβόλησεν ἡ γαλλικὴ φρεγάτα, Ἥρα, ἐν τῷ λιμένι τῆς Σαλαμῖνος, καὶ ὁ πλοίαρχος ἐπισκεφθεὶς τὸν ἐν Πειραιεῖ διαμένοντα ἀρχιστράτηγον τῷ ἔδειξε γράμμα τοῦ Κοχράν-

νου πρὸς τὸν Γάλλον ναύαρχον, δι' οὗ παρεκάλει αὐτὸν καὶ τοὺς λοιποὺς ἀρχηγοὺς τῶν οὐδετέρων ναυτικῶν Δυνάμεων νὰ μεσιτεύσωσι παρὰ τῷ Κιουταχῇ περὶ τῆς ἀσφαλοῦς καὶ ταχείας ἐξόδου τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ὅτι ἐξέλειψε πᾶσα ἐλπὶς διατηρήσεως αὐτῆς. Ὁ ἀρχιστράτηγος, πιστεύων καὶ αὐτὸς ἀδιστάκτως, ὅτι οἱ ἔγκλειστοι δὲν ἐδύναντο νὰ ἀνθέξωσι περαιτέρω, καθὼς ἔγραφαν, ἐπέτρεψε τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος διαπραγμάτευσιν καὶ ἔγραψεν ὑπὲρ αὐτῆς τῷ Φαβιέρῳ. Ἀκούσας καὶ ὁ Κιουταχῆς τὴν ἐπαύριον τὰς προτάσεις τοῦ Γάλλου πλοιάρχου τὰς ἐδέχθη ὑπό τινας ὅρους καὶ ἐσχεδιάσθη αὐθημερὸν καὶ συνθήκη (β), ἣν τὸ δειλινὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐκοινοποίησεν ὁ πλοίαρχος διά τινος τῶν ἀξιωματικῶν του ἐπὶ παρουσίᾳ Τούρκων τῷ Φαβιέρῳ γράψας αὐτῷ, ὅτι ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐνήργει, ὅτι ὁ Κιουταχῆς οὐδὲν ἄλλο παρεχώρει, καὶ ὅτι ἀπέκειτο εἰς ἐκεῖνον νὰ δεχθῇ ἢ ν' ἀπορρίψῃ. Ὁ Φαβιέρος, ἀποποιούμενος τὴν εὐθύνην, ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν ἦτον αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς τῆς φρουρᾶς, ὅτι κατὰ περίστασιν εὑρίσκετο ἐν τῇ ἀκροπόλει, καὶ ὅτι εἰς ἄλλους ἀπέκειτο νὰ δεχθῶσιν ἢ ν' ἀπορρίψωσι τὴν συνθήκην. Ἐπὶ τούτοις ἀνεχώρησεν ἄπρακτος ὁ Γάλλος ἀξιωματικός. Τὴν δὲ ἐπαύριον ἐδόθη ἄλλη ἐπιστολὴ τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐπιγραφομένη τῷ φρουράρχῳ καὶ λοιποῖς ὁπλαρχηγοῖς, καὶ διατάττουσα αὐτοὺς νὰ δεχθῶσι τὴν συνθήκην· ἐπειδὴ δὲ θὰ ἀνεγινώσκετο εἰς ἐπήκοον τοῦ Κιουταχῆ, καὶ ὁ γράψας ὑπέθετε ὅτι ἴσως δὲν ἐγνώριζεν ἐκεῖνος ἀκριβῶς τὴν κατάστασιν τῆς ἀκροπόλεως, ἣν ὁ ἀρχιστράτηγος ἐξ ὅσων ἐμάνθανεν ὑπελάμβανεν ἀθλιωτάτην, ἐκάλυψε τὴν ἀληθῆ αἰτίαν ὑπὸ τὸν λόγον τοῦ νὰ μὴ πάθωσιν αἱ ἀρχαιότητες καὶ ν' ἀπαλλαχθῶσι τῶν δεινῶν τῆς πολιορκίας τὰ ἀδύνατα μέλη· ἀλλ' οἱ ἔγκλειστοι ἀπέρριψαν τὴν συνθήκην ἀπαντήσαντες, ὅτι ὑπήκοοι τοῦ σουλτάνου, ὡς διελάμβανεν αὕτη, δὲν ὑπῆρχαν ἐν τῇ ἀκροπόλει, ὅτι οἱ ἐν αὐτῇ ἦσαν Ἕλληνες ἀποφασισμένοι ν' ἀποθάνωσιν ἢ νὰ ζήσωσιν ἐλεύθεροι, καί, ὅτι ἂν ὁ Κιουταχῆς ἤθελε τὰ ὅπλα των, ἂς ἐπήγαινε νὰ τὰ ἐπάρῃ. Τοιαῦτα ἀπαντήσαντες ἀπεφάσισαν νὰ ἀνθέξωσι τρεῖς ἔτι μῆνας.

Ἡ ἀπάντησις αὕτη διέκοψε πᾶσαν περαιτέρω διαπραγμάτευσιν, καὶ ἡ Ἥρα ἀπέπλευσεν ἄπρακτος. Τούτων δὲ γενομένων, ἔδοξε τοῖς ἐν τῇ ἀκροπόλει νὰ ἐξέλθῃ τὸ τακτικὸν ὡς μὴ

Δημοτική Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀναγκαῖον, καὶ νὰ συνεξέλθωσιν αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία· ἀλλά, λειποτακτήσαντος αὐθημερόν τινος τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν, ὑπώπτευσαν οἱ τακτικοὶ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ περὶ τῆς ἐξόδου σχεδίου καὶ ἀνέβαλαν τὴν ἐκτέλεσιν. Ἐν τούτοις, αἱ θέσεις τῶν κατὰ τὸ παραθαλάσσιον Ἑλλήνων κατεστάθησαν ἀδιατήρητοι διὰ τὴν καθημερινὴν λειποταξίαν καὶ ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων· τούτου ἕνεκα, κατέπλευσαν πλοῖά τινα καὶ πλοιάρια τὴν 13 μαΐου, ἀνεβιβάσθησαν ἐν πρώτοις τὰ ἐλαφρὰ κανόνια, τὰ δὲ δυσκόμιστα τὰ μὲν ἐρρίφθησαν εἴς τι πηγάδιον τὰ δὲ ὑπὸ γῆν ἐκρύβησαν, καὶ τὴν νύκτα τῆς 15 εἰσεβιβάσθη τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ στρατεύματος ἡσύχως· τελευταῖοι δὲ εἰσεβιβάσθησαν τὴν ἐπαύριον ὑπὸ ἀναπεπταμένας σημαίας οἱ περὶ τὸν Νικήταν καὶ τὸν Γενναῖον ἀποκρούσαντες τοὺς ἐφορμήσαντας ἐχθρούς, συμπυροβολούντων καὶ τῶν πλοίων, καὶ κατέπλευσαν ὅλοι εἰς Σαλαμῖνα. Οἱ δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει, ἰδόντες ὅτι ἐγκατελείφθη τὸ Φάληρον, ἀπηλπίσθησαν θεωροῦντες τὴν θέσιν ἐκείνην, μέχρις οὗ κατείχετο, ὡς τόπον καταφυγῆς ἐν καιρῷ ἀνάγκης, καὶ ἔκτοτε διηρέθησαν ἔτι μᾶλλον αἱ γνῶμαι, τῶν μὲν θελόντων τῶν δὲ μὴ θελόντων νὰ συμβιβασθῶσι· πολλῶν δὲ λογοτριβῶν περὶ τούτου γενομένων, ὑπερίσχυσεν ἡ περὶ συμβιβασμοῦ γνώμη.

Μάϊος

Τὴν 18 ἀνέβη εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἄνθρωπός τις, καὶ ἠρώτησε τοὺς ἐν αὐτῇ, ἐξ ὀνόματος τοῦ Κόρνέρου κυβερνήτου τοῦ ἐν τῷ λιμένι Φωρῶν αὐστριακοῦ πλοίου, Ἐνετοῦ, ἂν, ὡς εἰδοποιήθη, ἐπεθύμουν συμβιβασμόν, προσθέσας ὅτι, ἂν οὕτως εἶχεν, ἕτοιμος ἦτον ὁ Κορνέρος νὰ συντελέσῃ. Ἐπὶ τῇ προτάσει ταύτῃ, συνεσκέφθησαν ἐκ νέου οἱ ὁπλαρχηγοὶ καὶ ἀπεκρίθησαν ὅτι εὐχαρίστουν τὸν πλοίαρχον καὶ ἐδέχοντο τὴν μεσιτείαν του, ἀλλ' ὅτι ἐθεώρουν συντελεστικώτερον εἰς τὸ σκοπούμενον νὰ συμπαραληφθῶσιν ὡς μεσῖται καὶ δύο ἄλλοι πλοίαρχοι, ὁ μὲν Ἄγγλος ὁ δὲ Γάλλος. Μετὰ δύο ἡμέρας ἔλαβαν οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει γράμμα τοῦ Δεριγνῆ λέγον, ὅτι ἠγκυροβόλησεν ἔξωθεν τοῦ Πειραιῶς κατὰ περίστασιν, καὶ μαθὼν παρὰ τοῦ αὐστριακοῦ πλοιάρχου τὴν διάθεσίν των ἕτοιμος ἦτο νὰ μεσολαβήσῃ. Ἔκτοτε ἤρχισε τακτικώτερον ἡ διαπραγμάτευσις· τόσῳ δὲ πολλαὶ δυσκολίαι παρενέπεσαν εἰς τὴν εὐόδωσίν της, ὥστε ἦτον ἐν τῷ διακόπτεσθαι, καὶ ὁ Δεριγνῆς ἐν τῷ ἀναχωρεῖν· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐσυμβιβάσθησαν (γ), καὶ ἐξῆλθαν τὴν 24 δισχίλιοι ψυ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χαί, ἐξ ὧν οἱ τῆς φρουρᾶς ἔφεραν κατὰ τὴν συνθήκην τὰ ὅπλα καὶ τὰ πράγματά των. Κατ' ἐπίμονον δὲ ἀπαίτησιν τοῦ Κιουταχῆ, θέλοντος ν' ἀκουσθῇ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐπροσκύνησαν, ἐναπέμειναν τινες αὐτῶν. Εἶχαν δὲ οἱ ἐξελθόντες χάριν ἀσφαλείας ἐν μέσῳ αὐτῶν ἑπτὰ σημαντικοὺς Τούρκους ὡς ὁμήρους καὶ συνωδεύοντο παρὰ τοῦ Δεριγνῆ, τοῦ Κορνέρου καί τινων Αὐστριακῶν καὶ Γάλλων ἀξιωματικῶν. Τόσον δὲ ὑπώπτευαν μὴ πάθωσιν ἐξ ἀπιστίας ὅ,τι ἔπραξαν οἱ οἰκεῖοί των κατὰ τῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ὥστε πολλοὶ ἐδίσταζαν νὰ ἐξέλθωσιν. Ἐπηγρύπνει καὶ ὁ Κιουταχῆς παρακολουθῶν μὴ τύχῃ καὶ πάθωσιν ἔκ τινος κακοβουλίας. Φθάσαντες δὲ ἀσφαλῶς καὶ ἀνεπηρεάστως εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῶν τριῶν πύργων, ἀπεκομίσθησαν εἰς Σαλαμῖνα διὰ τῶν ὑπὸ τὴν γαλλικὴν καὶ αὐστριακὴν σημαίαν ἐκεῖ πλοίων.

Πολλὰ καὶ διάφορα ἐρρέθησαν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐπὶ τῆς παραδόσεώς της μετὰ δεκάμηνον πολιορκίαν. Ἀθλία καὶ τρισαθλία ἦτον ἡ κατάστασις των· παντὸς σχεδὸν ζώου κρέας, ὡς καὶ αὐτῶν τῶν ἀκαθάρτων, ἐξέλειψεν· οἱ μύλοι δι' ἔλλειψιν ὑποζυγίων ἔπαυσαν ν' ἀλέθωσι, καὶ ὁ στρατιώτης μόνος ἐχειρομύλιζε καὶ ἐζύμονε· παντὸς εἴδους ξύλα ἐξέλειψαν· αἱ οἰκίαι ὅλαι κατεστράφησαν, καὶ ὄχι μόνον οἱ ὑγιεῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀσθενεῖς καὶ οἱ τραυματίαι, ἔκειντο ὕπαιθροι· τὰ φορέματά των ὅλα ἐφθάρησαν· σκεπάσματα δὲν εἶχαν ὅλοι, ἀλλ' οὔτε ἰατρὸς οὔτε ἰατρικὰ εὑρίσκοντο εἰς θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν πληγωμένων· τόσα δὲ ἦσαν τὰ παθήματά των, ὥστε τὸ πέμπτον τῶν περὶ τὸν Φαβιέρον ἀπωλέσθη, οἱ μὲν ἐξ ἀσθενειῶν, οἱ δὲ ἐκ τῆς ἐχθρικῆς πυροβολῆς, ἐν οἷς καὶ ὁ ἱστοριογράφος τῶν πρώτων παθημάτων καὶ κατορθωμάτων τῶν Ἑλλήνων Ῥαφανέλης· ἐπεβάρυνε τὰς κακουχίας καὶ ταλαιπωρίας τῶν ἐπιβιούντων καὶ ἡ δριμύτης τοῦ χειμῶνος. Ἀλλά, καθ' ὃν καιρὸν διεπραγματεύετο ἡ παράδοσις, τὰ ἐκ τῆς δριμύτητος τοῦ χειμῶνος κακὰ ἐξέλειψαν· τὸ νερόν, ἂν καὶ ὠλιγόστευσεν, ἦτον ἀνελλιπὲς ὡς πηγαδίσιον καὶ ἐπαρκὲς εἰς διατήρησιν τῶν ἐγκλείστων· ἔπασχαν στέρησιν παντὸς προσφαγίου, ἀλλ' εἶχαν τόσην κριθήν, ἂν καὶ κακῆς ποιότητος, ὥστε δι' αὐτῆς θερμαίνοντες τὰ ἀρτοπτεῖα ἔψηναν τὴν τροφήν των· ἄφησαν δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει μετὰ τὴν ἔξοδόν των καὶ ἱκανὴν ποσότητα αὐτῆς, ἣν ἐπροσπάθησαν εἰς μάτην ἐπὶ τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διαπραγματεύσεως νὰ πωλήσωσι τῷ Κιουταχῇ ἢ νὰ ἐξαγάγωσιν· ὥστε ἡ ἀκρόπολις ἦτο τέσσαρας καὶ πέντε μῆνας ἐν μέσῳ κἀκουχιῶν διατηρήσιμος· καὶ ἂν δύο μόνον μῆνας διετηρεῖτο, δὲν θὰ ἔπιπτε πλέον, διότι ἡ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τῶν τριῶν Δυνάμεων συνθήκη ὑπεγράφη μετὰ ἕνα μῆνα, καὶ τὴν 5 αὐγούστου ἐφάνησαν κατὰ τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος οἱ εἰς ὑπεράσπισιν σταλέντες συμμαχικοὶ στόλοι (δ). Διὰ τοῦτο, ἀφ' οὗ ἐγνωστοποιήθη ὅτι ἦτον ἐν τῇ ἀκροπόλει τροφὴ καὶ πόσις, καὶ ὅτι οἱ ἔγκλειστοι δὲν ἦσαν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀνάγκην, ὡς ὅλοι ἐπίστευαν, ἠγέρθη τόσῳ δεινὴ κατακραυγή, ὥστε οἱ ὁπλαρχηγοί, αἰσθανόμενοι τὴν ἀνάγκην νὰ ἀθωωθῶσιν ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ, ἐνοχοποίουν ἀλλήλους· συνενοχοποίουν δὲ ποτὲ μὲν τὸν Τσώρτσην ὡς διατάξαντα τὴν παράδοσιν, ποτὲ δὲ τὸν Φαβιέρον ὡς ὑποκινοῦντα τοὺς στρατιώτας εἰς τοῦτο. Ὁ δὲ Τσώρτσης ἀντενοχοποίει τοὺς ἐνοχοποιοῦντας αὐτὸν ὡς ψευδομένους ὅτι ἐπείνων καὶ ἐδίψων· ἐθεώρει δὲ τὴν ἐπὶ τῇ διαταγῇ αὐτοῦ δικαιολογίαν των ὡς ἀνίσχυρον πρόφασιν· διότι, καθ' ὃν καιρὸν τοῖς ἐδόθη, τὴν ἀπέῤῥιψαν. Ὁ δὲ Φαβιέρος δὲν ἐδικαιολογεῖτο, ἀλλ' ἐκάλει τοὺς ἐγκαλοῦντας αὐτὸν συνενόχους. Τόσον δὲ ὠργίσθη κατ' αὐτοῦ ὁ ἐν Πόρῳ ὄχλος, ὥστε εἰς καθησύχασιν ἠναγκάσθη ἡ ἐκεῖ ἐδρεύουσα κυβέρνησις νὰ τὸν βάλῃ ὑπὸ προσωρινὴν κράτησιν.

Ἡ πτῶσις τῆς ἀκροπόλεως ἐπέφερε τὴν πτῶσιν ὅλων τῶν ἐπὶ τοῦ Καραϊσκάκη ἀνεγερθέντων μερῶν τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος. Οἱ ὁπλαρχηγοὶ αὐτῶν οἱ μὲν ἐψευδοσυμβιβάσθησαν καὶ ἔμειναν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις των ἥσυχοι, οἱ δὲ κατέφυγαν εἰς Πελοπόννησον. Ὁ δὲ Κιουταχῆς, ὅστις, καθὼς ὡμολόγησε, θὰ ἠναγκάζετο νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν ἂν ἐκινοῦντο κατ' αὐτοῦ, ὡς προεσχεδιάσθη, ὅλα τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα κατὰ τὴν 24 ἀπριλίου, ἀφήσας τακτικούς τινας φθάσαντας μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς ἀκροπόλεως εἰς φρούρησιν αὐτῆς, καὶ ἀπολύσας πολλοὺς τῶν ὑπομισθίων του Ἀλβανῶν ἀνεχώρησεν εἰς Θήβας, καί, διαθέσας τὰ πάντα ὅπως ἡ περίστασις ἀπῄτει, καὶ τοποθετήσας ἱκανὰς δυνάμεις πολλαχοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Ὀμέρπασαν, ἀπῆλθε διὰ τῆς Λαρίσσης εἰς Ἰωάννινα, θεωρούμενος δικαίως δι' ὅσα κατώρθωσεν ὡς ὁ ἱκανώτερος πολέμαρχος τοῦ σουλτάνου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΗ'.

Μετάβασις τῆς βουλῆς καὶ τῆς ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς εἰς Ναύπλιον. - Ἀλληλομαχία τῶν φρουράρχων αὐτοῦ καὶ ἀταξίαι ἐν Ἄργει. - Ὁ αὐστριακὸς ναύαρχος κανονοβολεῖ τὰ ἐν τῷ λιμένι Σπετσῶν πλοῖα. - Ἐκστρατεία Ἰβραήμη εἰς Ἦλείαν καὶ Ἀχαΐαν. - Κατάπλους τοῦ βυζαντινοῦ στόλου εἰς Νεόκαστρον καὶ ἔκπλους τοῦ ἑλληνικοῦ. - Προσκύνησις Νενέκου καὶ τινων μερῶν τῆς Πελοποννήσου - Ἐπάνοδος Ἰβραήμη εἰς Μεσσηνίαν διὰ Τριπολιτσᾶς. - Ἐκστρατεία Δελῆ-Ἀχμέτη εἰς τὰς ἐπαρχίας Βοστίτσης καὶ Καλαβρύτων καὶ ἄφιξις αὐτοῦ παρὰ τῷ Ἰβραήμη. - Ναυτικὰ κινήματα καὶ κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων. - Καταστροφὴ Μεσσηνίας διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου.

Ἡ ΔΕ ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπή, ἀφ' οὗ ὡρκίσθη ἐνώπιον τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως τὸν ὅρκον τῆς ὑπηρεσίας, διέμεινεν ἡμέρας τινὰς ἐν Τροιζῆνι καὶ τὴν 15 ἀπριλίου ἀπῆλθεν εἰς Πόρον ἐπὶ σκοπῷ νὰ μεταβῇ εἰς Ναύπλιον, καθ' ἃ διέταξεν ἡ συστήσασα αὐτὴν Ἀρχή. Οἱ δὲ βουλευταὶ συνήρχοντο προσωρινῶς εἰς Ἑρμιόνην ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ῥενιέρη ὅπως μεταβῶσι καὶ οὗτοι εἰς Ναύπλιον πρὸς ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν των· ἀλλ' ἡ κατάστασις καὶ τοῦ φρουρίου ἐκείνου καὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἑλληνικὴν σημαιαν δύο ἄλλων, τοῦ τῆς Μονεμβασίας καὶ τοῦ τῆς Ἀκροκορίνθου, ἦτον ἀθλιωτάτη. Ἕκαστον αὐτῶν ἐτέλει ὑπὸ ἀρχηγίαν ἀνεξάρτητον τῆς κυβερνήσεως· τὸ τῆς Μονεμβασίας εἶχεν ἀρχηγὸν τὸν Γιάννην Μαυρομιχάλην· τὸ τῆς Ἀκροκορίνθου τὸν Τσαβέλλαν, τὸν Χατσῆ-Πέτρον, τὸν Μήλιον καὶ ἄλλους Στερεοελλαδίτας ἐξαγοράσαντας αὐτὸ παρὰ τῆς φρουρᾶς του, ἀφ' οὗ ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς ἐφονεύθη· τὸ δὲ Ναύπλιον εἶχεν ἐπὶ μὲν τοῦ παλαμηδίου τὸν Θεοδωράκην Γρίβαν ἁφαρπάσαντα αὐτὸ τοῦ Φωτομάρα, ἐπὶ δὲ τῆς ἀκροναυπλίας τὸν Φωτομάραν, πολιτάρχην δὲ τὸν Σταῦρον Γρίβαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἠγανάκτουν οἱ Πελοποννήσιοι βλέποντες τὰ τῆς Πελοποννήσου καὶ κυρίως τὰ τοῦ Ναυπλίου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φρούρια εἰς χεῖρας μὴ Πελοποννησίων καὶ ἠγωνίζοντο νὰ τὰ κυριεύσωσιν ὅπως ἐδύναντο· ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἐγράφη κατὰ πρότασιν αὐτῶν ἐν Τροιζῆνι καὶ τὸ ιη' ψήφισμα προσδιορίζον τὸ Ναύπλιον καθέδραν τῆς κυβερνήσεως καὶ διατάττον καὶ τὴν εἰς αὐτὸ ἀνυπέρθετον μετάβασίν της. Μετὰ δὲ τὴν λῆξιν τῆς συνελεύσεως, καθ' ὃν καιρὸν διέτριβεν εἰσέτι ἡ κυβέρνησις ἐν Πόρῳ, μετέβησαν ὁ Κολοκοτρώνης καὶ πολλοὶ ὁμόφρονές του ὁπλαρχηγοὶ εἰς Ναύπλιον ἐπὶ λόγῳ μὲν νὰ ἐφοδιασθῶσι πολεμεφοδίων εἰς ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ Ἰβραήμη, ἐπὶ σκοπῷ δὲ νὰ κυριεύσωσιν αὐτὸ δι' ἐπιβουλῆς. Οὗτοι ἐξεμυστηρεύθησαν τὸν σκοπόν των πρὸς τὸν Γιαννάκην Λαμπρόπουλον, ἀξιωματικὸν τῆς φρουρᾶς τοῦ παλαμηδίου, ὡς παλαιὸν γνώριμον καὶ συναγωνιστήν των, ζητοῦντες νὰ τοῖς ἀνοίξῃ ἐπὶ πλουσίᾳ ἀμοιβῇ, δι' ὧν ἐκεῖνος οἶδε τρόπων, τὰς πύλας τοῦ φρουρίου. Ὁ Λαμπρόπουλος τοῖς ὑπεσχέθη τὴν συνδρομήν του· ἀλλὰ, λαβὼν ἐπὶ δωροδοκίᾳ δῆθεν τῶν στρατιωτῶν γρόσια 25,000, καὶ ἀναβὰς εἰς παλαμῆδι ἐπὶ λόγῳ νὰ προδιαθέσῃ τὰ πνεύματα, ἀνεκάλυψε τὰ μελετώμενα τῷ Γρίβᾳ. Ὁ Γρίβας, θέλων νὰ συλλάβῃ ἐπ' αὐτοφώρῳ τοὺς ἐπιβουλευομένους τὴν ἀρχήν του, ἔπεισε τὸν Λαμπρόπουλον νὰ προσποιηθῇ τὸν φίλον καὶ συνεργάτην αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς φέρῃ εἰς παλαμῆδι ἀνυπόπτους ὡς εἰς κατοχὴν αὐτοῦ. Ἐξετέλεσεν ὁ Λαμπρόπουλος τὴν ἐντολήν του, καὶ οἱ περὶ τὸν Κολοκοτρώνην ἐξῆλθαν εἰς στρατολογίαν ἐπὶ καταλήψει τοῦ φρουρίου· ἐπειδὴ δὲ ἤθελαν νὰ προσκτήσωσι καὶ τὴν πόλιν, ἐξεμυστηρεύθησαν τὸν σκοπὸν καὶ τῷ Χρήστῳ Φωτομάρᾳ, υἱῷ τοῦ φρουράρχου τῆς ἀκροναυπλίας, ἐχθρῷ τοῦ Γρίβα, καὶ γαμβρῷ τοῦ Πλαπούτα, αἰτούμενοι νὰ τοὺς εἰσαγάγῃ καὶ οὗτος εἰς τὴν πόλιν διὰ τῆς ὑπὸ τὸν πατέρα του πύλης τοῦ κανονοστασίου τῶν πέντε ἀδελφῶν. Ὁ Χρῆστος ὑπεσχέθη, καὶ ὁ Γενναῖος, στρατολογήσας παρεφύλαττεν ἐν τοῖς ἀντικρὺ τοῦ Ναυπλίου Μύλοις, ἵνα εἰσέλθῃ αἴφνης εἰς τὴν πόλιν, δοθέντος τοῦ σημείου ἄνωθεν τοῦ παλαμηδίου. Ὁ Λαμπρόπουλος κατὰ

Μάϊος παραγγελίαν τοῦ Γρίβα εἰδοποίησε τὴν 27 μαΐου τοὺς περὶ τὸν Κολοκοτρώνην ὅτι τοὺς ἀνέμενε τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα εἰς παραλαβὴν τοῦ φρουρίου, ἀλλ' ἐπὶ προκαταβολῇ ἔτι εἰς δωροδοκίαν τῆς φρουρᾶς 15,000 γροσίων. Ὁ Κολοκοτρώνης, μὴ ἔχων χρήματα πρόχειρα, ἔστειλεν ὡς ἀντίτιμον δύο ἀδαμαντοκολλήτους πιστόλας, ὑποσχεθεὶς νὰ τὰς ἐξαγοράσῃ διὰ τοῦ αἰτηθέντος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ποσοῦ μετὰ ταῦτα· ὁ δὲ Λαμπρόπουλος λαβὼν τὰς πιστόλας τὰς ἐφιλοδώρησε τῷ Γρίβᾳ.

Ἐν τούτοις ἐπέστη ἡ ὁρισθεῖσα ὥρα, καὶ ὁ Κολοκοτρώνης, διατρίβων ἐν Ἄργει, ἐξεκίνησε 2000 Πελοποννησίους ὑπὸ τὸν Πλαπούταν, τὸν Τσόκρην καὶ τὸν Νικήταν καὶ τοῖς παρήγγειλεν, ἀφ' οὗ κυριεύσωσι τὸ παλαμῆδι, νὰ ῥίψωσι τρεῖς κανονίας πρὸς εἰδοποίησιν τοῦ Γενναίου, ὅπως εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς συγχρόνως εἰς τὴν πόλιν· τόσον δὲ δὲν ὑπώπτευεν ὁ Κολοκοτρώνης ἀπιστίαν ἢ ἀποτυχίαν, ὥστε ἐξέδωκε τὴν νύκτα ἐκείνην προκηρύξεις πρὸς τοὺς Πελοποννησίους, δι' ὧν τοὺς εἰδοποίει ὅτι ἐκυρίευσε τὸ φρούριον, τοῖς ἔλεγε νὰ ἀκούωσιν εἰς τὸ ἑξῆς αὐτοῦ μόνου τὰς διαταγάς, καὶ τοῖς ἐπρομήνυε τὴν διὰ τῶν ἐνεργειῶν του ἐπάνοδον τῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας καθ' ὅλην τὴν Πελοπόννησον. Περὶ δὲ τὴν 6 ὥραν τῆς νυκτὸς ἔφθασαν οἱ Κολοκοτρωνικοὶ ἔξωθεν τοῦ παλαμηδίου, καὶ ηὗραν ἀνοικτὴν τὴν πρώτην πύλην. Ὁ Γρίβας ἐσκόπευε ν' ἀφήσῃ τοὺς προπορευομένους ὁπλαρχηγοὺς νὰ ἔμβωσιν ἀνύποπτοι, καὶ ἔπειτα κλείσας τὴν πύλην νὰ τοὺς συλλάβῃ. Ὁ Τσόκρης καί τινες ἄλλοι ἐμβῆκαν πρῶτοι· ἀλλά, πρὶν προχωρήσωσι καὶ κλεισθῇ ἡ πύλη, ἀκράτητοί τινες τῆς φρουρᾶς τοὺς ἐτουφέκισαν, ἐφόνευσαν 2, ἐπλήγωσαν 4, ἐν οἷς καὶ τὸν Τσόκρην εἰς τὴν χεῖρα, συνέλαβαν 3 ζῶντας καὶ ἐγύμνωσαν καὶ ἀφώπλισαν πολλοὺς τῶν ἐκτὸς καταδιωχθέντας. Ἐν ᾧ δὲ συνέβαιναν ταῦτα, ἔπεσάν τινες κανονίαι ἀπὸ τοῦ παλαμηδίου ἐπὶ τοὺς φεύγοντας. Ἀκούσας ὁ Γενναῖος τὸν κρότον καὶ ὑπολαβὼν ὅτι ἀνηγγέλλετο ἡ κυρίευσις τοῦ παλαμηδίου, ὡς προεσχεδιάσθη, κατέπλευσεν ἐν τάχει μετὰ τῶν στρατιωτῶν του εἰς τὸ κανονοστάσιον τῶν πέντε ἀδελφῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν τὴν νύκτα διὰ τῆς πύλης ἐκείνης, εὑρὼν αὐτὴν κατὰ διαταγὴν τοῦ Φωτομάρα ἀνοικτήν, καὶ ἀνέμενε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας εἰς ἀποβολὴν τῶν ἐν τῇ πόλει Γριβαίων· ἀλλὰ μαθὼν τὸ πρωῒ τὰ ἐν τῇ νυκτὶ συμβάντα, καὶ ἰδὼν ὅτι ἐκινδύνευε νὰ συλληφθῇ, ἐκλείσθη καὶ ὠχυρώθη μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐντός τινων οἰκιῶν. Ἔφθασε τὴν νύκτα εἰς τὸ Ναύπλιον τὸ βουλευτικὸν ἐξ Ἑρμιόνης καὶ ἐμεσολάβησε τὴν ἐπάυριον πρὸς τοὺς ἀντιφερομένους· συνέτρεξεν εἰς συμβιβασμὸν καὶ ὁ ἐν τῇ πόλει διατρίβων Ὑψηλάντης, ἐκίνησαν καὶ οἱ πολῖται πάντα λίθον εἰς ἀποτροπὴν συγκρούσεως, καὶ οὕτως ὁ Γενναῖος, συνοδευόμενος εἰς ἀσφά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λειάν του παρὰ τοῦ Γαρδικιώτη Γρίβα καὶ τοῦ Νικολοῦ Στράτου, ἐξῆλθε τῆς πόλεως ἀβλαβής, ἀπεμακρύνθη τῆς Ἀργολίδος καὶ ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ἐξέδωκεν ἄλλας προκηρύξεις ἐναντίας τῶν πρώτων δυσφημῶν τοὺς Στερεοελλαδίτας.

Ὁ δὲ Φωτομάρας εἶχεν ὑπαρχηγοὺς ἐν τῇ ἀκροναυπλίᾳ τὸν Γιαννάκην Στράτον καὶ τὸν Κωνσταντῖνον Δούκαν. Ἀξιώτεροι οἱ ὑπαρχηγοὶ τοῦ ἀρχηγοῦ ἴσχυαν καὶ ἐν πάσῃ ὑπυθέσει ἠρωτῶντο. Καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ Γενναῖος εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, ἦσαν οἱ δύο οὗτοι ἐν Σαλαμῖνι· ἐπανελθόντες δὲ καὶ μαθόντες ὅτι εἰσήχθη ὁ Γενναῖος ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν, ἤργευσαν τὸν Φωτομάραν, καὶ μὴ παύοντες νὰ τὸν ὀνομάζωσι φρούραρχον ἥρπασαν μετά τινος Εὐαγγέλη τὴν πραγματικὴν Ἀρχὴν τοῦ φρουρίου· ὑπερεῖχε δὲ ὁ Στράτος. Ἐν μέσῳ τόσῳ δεινῶν παθημάτων οἱ κάτοικοι τοῦ Ναυπλίου ἱκέτευσαν τὴν ἐν Πόρῳ κυβέρνησιν νὰ μεταβῇ ὅσον τάχιον εἰς τὴν νόμιμον καθέδραν της προσδοκῶντες ἐπὶ τῇ μεταβάσει αὐτῆς ἀνακούφισιν τῶν δεινῶν· ἠνάγκαζαν τὴν κυβέρνησιν νὰ μεταβῇ ὅσον τάχιον εἰς Ναύπλιον καὶ οἱ μεταβάντες ἐκεῖ βουλευταί· ὑπέσχοντο καὶ οἱ φρούραρχοι ὑπακοὴν εἰς τὰς διαταγάς της. Ἐν ὅσῳ ἀντεῖχεν ἡ ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν εἶχε λόγους ἡ κυβέρνησις νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἔπεσεν, ἀνωφελὴς ἦτο πᾶσα περαιτέρω διατριβή της ἐν Πόρῳ· δι' ὅλα ταῦτα ἀπάρασα τὴν 15 ἰουνίου κατευωδώθη τὴν ἐπαύριον εἰς Ναύπλιον. Ἤρχισε καὶ ἡ βουλὴ τὴν 21 τὰς τακτικὰς συνεδριάσεις της, συμπληρωθέντος τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς· ἀλλὰ τὰ πράγματα τοῦ Ναυπλίου, ἀντὶ νὰ καλλιτερεύσωσιν ἐπὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἐγκαταστάσεως τῆς κυβερνήσεως, ἐχειροτέρευσαν, δοθείσης τῆς ἀκολούθου μικρᾶς ἀφορμῆς.

Ἰούνιος

Τὴν νύκτα τῆς 28 ἤλθαν εἰς χεῖρας ἐντὸς τῆς πόλεως στρατιῶται τοῦ Σταύρου Γρίβα καὶ τοῦ Γιαννάκη Στράτου καθ' ὁδὸν ἀπαντηθέντες, καὶ ἡ μικρὰ ἀλληλομαχία αὕτη ἔγεινε πρόξενος τόσων κακῶν, ὅσα δὲν ἔπαθεν ἄλλοτε ἡ πολλὰ καὶ πολλάκις παθοῦσα ἐκείνη πόλις· ἐνόμιζέ τις ὅτι τὰ δύο φρούρια, τὸ τοῦ παλαμηδίου καὶ τὸ τῆς ἀκροναυπλίας, κανονοβολοῦντα καὶ κανονοβολούμενα, κατείχοντο ὑπὸ δύο ἐχθρικῶν στρατευμάτων, καὶ ὅτι ἡ πόλις, κανονοβολουμένη ἄνωθεν τοῦ παλαμηδίου καὶ τῆς ἀκροναυπλίας, κατείχετο ὑπὸ ἐχθρῶν ἀμφοτέρων τῶν φρουρῶν. Ἐννέα ἡμέρας ἀκατάπαυστος ἠκούετο κατα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στρεπτικὸς καὶ φονικὸς κρότος κανονίων καὶ τουφεκίων· 200 κανονόσφαιραι καὶ βόμβαι ἐρρίφθησαν τὴν 1 Ἰουλίου, καὶ αἱ δυστυχεῖς οἰκογένειαι, αἱ ὑπὸ τῶν Τούρκων καταδιωκόμεναι καὶ εἰς τὴν πόλιν ἀσφαλείας χάριν καταφυγοῦσαι, ἀπεδήμουν ἐκ τῆς καταστρεφομένης πόλεως αἱ μὲν ἐνοχλούμεναι ἐπὶ τῆς ἐξόδου, αἱ δὲ γυμνούμεναι· οἰκίαι, ἐν αἷς καὶ ἡ τοῦ Πανούτσου Νοταρᾶ, ἐπατήθησαν καὶ διηρπάγησαν· πολῖται, ἐν οἷς καὶ οἱ Δηληγιάνναι Ἀναγνώστης καὶ Κανέλος, ὁ Ἐπίσκοπος Βρεσθένης καὶ ὁ Γεώργης Τσόκρης ἀπεκομίσθησαν οἱ μὲν εἰς παλαμῆδι οἱ δὲ εἰς ἀκροναυπλίαν καί τινες αὐτῶν ἐκακοποιήθησαν καὶ ἐζημιώθησαν· ὡς καὶ αὐτὸ τὸ βουλευτήριον ἔγεινε θέατρον κακοπραγιῶν, καὶ μία κανονόσφαιρα ἐμπεσοῦσα ἄνωθεν τοῦ παλαμηδίου, ἐν ᾧ συνεδρίαζαν οἱ βουλευταί, ἐφόνευσεν ἕνα ἐξ αὐτῶν, τὸν Χρῆστον Γεροθανάσην, καὶ ἐπλήγωσεν ἄλλον τὸν Γιαννάκην Χατσῆ-Πέτρου· ἡ βουλὴ καὶ ἡ ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ κατέφυγαν εἰς τὸν θαλασσόπυργον· 100 ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν· ἐφονεύθη ἐπὶ τῆς αἰσχρᾶς ταύτης ἀλληλομαχίας καὶ ὁ αὐτοχειροτόνητος ἀντιπρόσωπος τῶν φιλελληνικῶν ἑταιριῶν τῆς Ἀμερικῆς, Βάσιγκτων, μαχόμενος ὑπὲρ τοῦ Στράτου ἐν τῇ ἀκροναυπλίᾳ καὶ κανονοβοληθεὶς ἄνωθεν τοῦ παλαμηδίου. Ἡ δὲ κυβέρνησις, ἀνίκανος νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν εὐταξίαν εἰς τὴν ἕδραν της, μετεκάλεσε τὸ ἐν Μεθένοις τακτικὸν εἰς παραλαβὴν τῶν φρουρίων, ἀλλὰ τὸ ἀπέπεμψε μετ' ὀλίγον, μὴ συγκατατιθεμένων τῶν κατεχόντων αὐτά· μετεκάλεσε μετὰ ταῦτα τὸν Τσώρτσην στρατοπεδεύοντα μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ εἰς προφύλαξιν τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ ἐνδεχομένης ἐχθρικῆς εἰσβολῆς· ὁ Τσώρτσης ἦλθε καὶ ἐσκήνωσε τὴν 15 πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Ναυπλίου ἐν τῇ ἁγίᾳ Μονῇ, καὶ οἱ ἀλληλομαχοῦντες φρούραρχοι τοῦ παλαμηδίου καὶ τῆς ἀκροναυπλίας τὸν ἐχαιρέτησαν κανονοβολοῦντες, τῷ ἐμήνυσαν ὅτι ἦσαν εὐπειθέστατοι εἰς τὰς διαταγάς του καὶ ὑπῆγαν εἰς χαιρετισμόν του· ἀλλὰ τρεῖς ἑβδομάδες παρῆλθαν ἀνωφελῶς εἰς προτάσεις καὶ ἀντιπροτάσεις. Ἀνέβη ὁ Τσώρτσης εἰς παλαμῆδι καὶ ἐνδιέτριψε δύο ἡμέρας. Ἑκάτερος τῶν φρουράρχων ὑπέσχετο νὰ ὑπακούσῃ, ἂν ὑπήκουε καὶ ὁ ἀντίζηλός του. Ὁ Τσώρτσης διέταξε νὰ περιορισθῶσιν, ὁ μὲν ἐν τῷ παλαμηδίῳ, ὁ δὲ ἐν τῇ ἀκροναυπλίᾳ, ν' ἀπαλλάξωσι δὲ ἀμφότεροι τὴν πόλιν τῶν στρατιωτῶν, καὶ νὰ παραδώσωσι τὰς πύλας καὶ τὰ κανονοστάσια εἰς τὴν κυβέρνησιν· συνήνεσαν ἀμφότεροι, καὶ Ἰούλιος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διέταξεν ὁ Θεόδωράκης Γρίβας τὸν ἀδελφόν του Σταῦρον νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως. Ἐξῆλθεν· ἀλλ' ἀντὶ ν' ἀπέλθῃ εἰς τὰ χωρία, ὅπως διετάχθη, ὠχυρώθη πρὸ τῶν πυλῶν αὐτῆς, ὡς ἂν εἶχε σκοπὸν νὰ τὴν πολιορκήσῃ, ἔκοψε τὸ εἰσρέον νερὸν καὶ ἔδειρε καί τινα ἀξιωματικὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου. Ἠγανάκτησεν ὁ ἀρχιστράτηγος καὶ ἠπείλησε ν' ἀποκηρύξῃ τοὺς Γρίβας. Ἀλλ' οἱ Γρίβαι ηὗραν ἀπροσδοκήτως ὑπεράσπισιν παρ' αὐτῇ τῇ ἀντικυβερνητικῇ ἐπιτροπῇ. Ὁ Τσώρτσης ἀγανακτῶν ἐκήρυξεν ὅτι παρητεῖτο ἂν δὲν εἰσηκούετο· ἐπὶ τέλους ὁ μὲν Σταῦρος ἔπαυσεν ἐνοχλῶν τὴν πόλιν, ὁ δὲ Στράτος παρέδωκεν ὅσα κατεῖχεν ἐν αὐτῇ κανονοστάσια. Ἐξῆλθαν τῆς ἀκροναυπλίας καὶ ὁ κατ' ὄνομα φρούραρχος Φωτομάρας καὶ ὁ ἀληθὴς φρούραρχος Στράτος ἀφήσας ἀντιπρόσωπόν του τὸν Δούκαν· ὁ δὲ Γρίβας διέμεινεν ἐν παλαμηδίῳ ὡς καὶ πρότερον. Ὡς ἂν δὲν ἤρκει δὲ ἡ πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον παρακοὴ τῶν ὑπαλλήλων του εἰς ἐξουθενισμὸν τῆς Ἀρχῆς του, ἤλασαν οἱ τῆς φρουρᾶς τοῦ παλαμηδίου ἀπέμπροσθέν του, διατρίβοντος ἐν τῇ ἁγίᾳ Μονῇ, ὁλόκληρον ἀγέλην βοῶν ἁρπαγεῖσαν ἀπό τινων χωρίων, καὶ προσέβαλαν καὶ τὸν Κώσταν Μπότσαρην σταλέντα παρὰ τοῦ ἀρχιστρατήγου εἰς ἀπόλυσιν τῶν ἁρπαγέντων ζώων. Ἔχων τις ὑπ' ὄψιν τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος ἐξευτελισμὸν τῶν ὑπερτάτων Ἀρχῶν εὐκόλως δύναται νὰ νοήσῃ πόσον ἀθλία ἦτο τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἡ κατάστασις ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Τούτων γενομένων, ἡτοιμάσθη ν' ἀναχωρήσῃ τὴν 15 αὐγούστου ὁ Τσώρτσης εἰς τὸν ἰσθμόν· ἀλλὰ δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του συνέβη ὅ,τι ὀλίγον ἔλειψε νὰ φέρῃ ἀποτελέσματα δεινότερα.

Ἐπικρατούσης τῆς ταραχῆς τοῦ Ναυπλίου, πολλοὶ Στερεοελλαδῖται ἐτοποθετήθησαν ἐν τῇ Δελαμαναρᾷ κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀρχιστρατήγου πρὸς σωφρονισμὸν ἐν καιρῷ ἀνάγκης τῶν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἀπειθούντων καὶ ἀτακτούντων. Ἑπτὰ ἡμέρας διετέλουν ἄσιτοι καὶ μόνην τροφὴν εἶχαν τοὺς καρποὺς τῶν ἀμπέλων τῆς Ἀργολίδος. Τινὲς τῶν χωρικῶν, πλήρεις ἀγανακτήσεως ὅτι αἱ ἄμπελοί των ἐτρυγοῦντο τοιουτοτρόπως, ἐσκότωσαν δι' ἐνέδρας δύο στρατιώτας. Γνωστοῦ τούτου γενομένου, διεδόθη λόγος ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι συνώμοσαν νὰ σκοτώσωσι τοὺς Στερεοελλαδίτας· ὁ ψευδὴς οὗτος λόγος ἐπιστεύθη, καὶ διὰ μιᾶς καὶ οἱ ἐν τοῖς φρουρίοις καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει τοῦ Ναυπλίου καὶ οἱ τοῦ ἐν Δελαμανάρᾳ στρατοπέδου Στερεοελλαδῖται

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅλοι ἔτρεξαν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἄργους πρὸς ἐκδίκησιν τοῦ χυθέντος αἵματος καὶ τιμωρίαν τῶν ὑπολαμβανομένων συνωμοτῶν. Καλῇ τύχῃ, εὑρέθησάν τινες φρόνιμοι Πελοποννήσιοι ὁπλαρχηγοὶ ἐν τῇ πόλει τοῦ Ἄργους, οἵτινες, θέλοντες νὰ προλάβωσι τὸ κακόν, συνέλαβαν τοὺς φονεῖς πρὸς τιμωρίαν, καὶ ἐκλείσθησαν μετὰ τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν ἐν ταῖς κατοικίαις των διδόντες τόπον τῇ ὀργῇ· ἀλλ' οἱ χωρικοὶ ἐτοποθετήθησαν ἔνοπλοι ἐντὸς τῶν ἐπὶ τῆς εἰσόδου τῆς πόλεως κήπων καὶ ἐρειπίων, καὶ ἀντεστάθησαν κατ' ἀρχάς· φονευθέντων δέ τινων, διεσκορπίσθησαν. Οἱ δὲ Στερεοελλαδῖται, πατήσαντες τὴν πόλιν καὶ μὴ εὑρίσκοντες Πελοποννησίους ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐτράπησαν εἰς λεηλασίαν καὶ ἁρπαγὴν κυρίως φαγωσίμων. Εὑρίσκετο τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐντὸς τοῦ Ἄργους ὁ γενναιόφρων Χατσῇ-Μιχάλης μετὰ τοῦ μικροῦ ἱππικοῦ του. Οὗτος φανεὶς ἐν μέσῳ τῶν μαινομένων στρατιωτῶν, ἐστηλίτευσεν ὡς ψευδῆ τὴν ὀλεθρίαν φήμην, εἶπεν, ὅτι οἱ φονεῖς συνελήφθησαν καὶ θὰ ἐτιμωροῦντο, τοῖς ἔφερε πολυειδεῖς τροφάς, καὶ καθησυχάσας αὐτοὺς διὰ τῶν πατριωτικῶν του νουθεσιῶν, τοὺς ἔπεισε νὰ ἐπανέλθωσιν αὐθημερὸν εἰς τὰ ἴδια, καὶ οὕτως ἐπροφυλάχθη ἡ πόλις ἀπὸ τῆς καταστροφῆς.

Ἐν ᾧ δὲ ἔπασχε τὰ πάνδεινα τὸ Ναύπλιον, ἐκινδύνευσε νὰ ἐξοντωθῇ καὶ ὅλος ὁ στόλος τῶν Σπετσῶν ἐντὸς τοῦ λιμένος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος Αὐστριακῶν. Δύο πλοῖα τῆς νήσου ταύτης, τὸ τοῦ Ἀναργύρου Λεμπέση καὶ τὸ τοῦ Γιάννη Κούτση, συνέλαβαν ἔξωθεν τῆς Πρεβέζης τέσσαρα αὐστριακὰ μεταφέροντα ξυλείαν ἐκ Τεργέστης εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐπὶ λόγῳ ὅτι τὰ φορτία των ἦσαν ἰδιοκτησία τουρκική, καὶ ἔστειλαν εἰς τὸ ἐν Ναυπλίῳ θαλάσσιον δικαστήριον τὰ ἔγγραφα πρὸς ἐξέτασιν. Ἔτυχε νὰ εὑρεθῇ τότε ἐν τῷ λιμένι τοῦ Ναυπλίου ὁ διαδεχθεὶς τὸν αὐστριακὸν ναύαρχον Παυλούκην Δάνδολος ἐπὶ τοῦ δικρότου Ἐνυοῦς (Bellona) 64 κανονίων, ἔχων παρ' αὐτῷ καὶ ἓν βρίκι, καὶ ἐζήτησε νὰ ἴδῃ τὰ ἔγγραφα· ἀλλ', ἀφ' οὗ τὰ ἔλαβε, τὰ ἐκράτησεν, ἂν καὶ ἔδωκε τὸν λόγον του νὰ τὰ ἐπιστρέψῃ· τὴν δὲ ἐπαύριον (18 Ἰουλίου) κατέπλευσεν εἰς Σπέτσας ἀπαιτῶν τὰ συλληφθέντα πλοῖα καὶ τὰ φορτία. Ἀντέτεινε τὸ κοινὸν ἐπὶ λόγῳ, ὅτι τὰ μὲν κατεδικάσθησαν, τὰ δὲ ἐδικάζοντο, καὶ τὸν παρέπεμψεν εἰς τὸ δικαστήριον καὶ εἰς τὴν κυβέρνησιν· ἀλλ' ἐκεῖνος, ἀπαντήσας ὅτι οὔτε δικαστή-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ριον ἐγνώριζεν· οὔτε κυβέρνησιν, ἔχυσε τοὺς πυριφλεγέθοντας τοῦ δικρότου καὶ τοῦ βρικίου, καὶ αἱ πυρινόσφαιραι, καὶ οἱ μύδροι καὶ αἱ βομβίδες καὶ οἱ πυροσίφωνες ἔπεσαν διὰ μιᾶς βροχηδὸν εἰς τὸν μεστὸν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πλοίων λιμένα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν. Οἱ Σπετσιῶται, ἀπροετοίμαστοι πρὸς ἀντιπαράταξιν, καὶ φοβηθέντες παντελῆ καταστροφὴν τῶν ἐν τῷ λιμένι πλοίων ἔσπευσαν νὰ ἐξιλεώσωσι τὸν καταστροφέα παραδώσαντες τὰ τέσσαρα. Ὁ Δάνδολος, παραλαβὼν αὐτὰ ἀδίκαστα ἔπαυσε νὰ κεραυνοβολῇ, ἀλλ' ἀπήτησεν ἑξακισχίλια δίστηλα ἐντὸς δύο ὡρῶν πρὸς ἀποζημίωσιν ἄλλου φορτίου ὡς κακῶς καταδικασθέντος τὸν παρελθόντα ἰανουάριον παρὰ τοῦ θαλασσίου δικαστηρίου· ἀλλά, πρὶν παρέλθωσιν αἱ δύο ὧραι, πνεύσας σφοδρὸς ἄνεμος τὸν ἠνάγκασε ν' ἀπομακρυνθῇ. Ἡ κυβέρνησις διεμαρτυρήθη κατὰ τῆς αὐθαιρέτου καὶ καταστρεπτικῆς πράξεως, ἐμέμφθησαν τὴν πρᾶξιν καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεις τῶν ἄλλων μεγάλων Δυνάμεων, καὶ ὁ Δάνδολος δὲν ἐπέμενεν ἔκτοτε εἰς τὴν ἀπαίτησίν του. Ἐν τοσούτῳ, μεγίστην βλάβην ἔπαθεν ὁ στόλος τῶν Σπετσῶν, καὶ ἓν τῶν πλοίων αὐτοῦ ἄναψεν, ἀλλ' ἐσβέσθη· ἐφονεύθησαν καὶ 13, οἱ μὲν ἐν τοῖς πλοίοις οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει καὶ κατεστράφησαν καὶ δύο παραλίμενοι οἰκίαι. Τοιουτοτρόπως ἐπροοιμίασεν ὁ Δάνδολος, δυσμενέστερος φανεὶς καὶ αὐτοῦ τοῦ Παυλούκη. Εἶχεν ἴσως δίκαιον καὶ τὰ συλληφθέντα ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ αὐτοκράτορός του πλοῖα διὰ τῆς βίας νὰ λυτρώσῃ, καὶ τὰς ἀποφάσεις τοῦ ἐν Ναυπλίῳ θαλασσίου δικαστηρίου ὡς μὴ δικαίας νὰ θεωρήσῃ· τῷ ὄντι, τὸ δικαστήριον ἐκεῖνο ἦτον ἐργαστήριον ἀνομίας καὶ ἀδικίας· ἀλλὰ δι' ὧν ἔπραξεν ὑπερεπήδησε τοὺς ὅρους καὶ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ· δυνάμενος νὰ ἱκανοποιηθῇ, ὡς ἱκανοποιοῦντο οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν μοιρῶν διὰ παρόμοια παθήματα, ἠσέβησε μεταχειρισθεὶς τρόπους καταστροφῆς, οὓς πᾶσα εὐνομουμένη πολιτεία ἀποδοκιμάζει καὶ οὐδεὶς ἄλλος τῶν εὐρωπαίων συναδέλφων του μετῆλθεν, εἰς φθορὰν ὁλοκλήρου στόλου, ὅθεν ἐκρέματο ἡ σωτηρία ὅλου τοῦ ἔθνους. Ὁλόκληρος δὲ ὁ στόλος τῶν Σπετσῶν θὰ ἐφθείρετο, ἂν δὲν ἐπρόφθαναν οἱ Ἕλληνες νὰ σβέσωσι τὴν ἐν μέσῳ αὐτοῦ ἐξαφθεῖσαν φλόγα.

Ὁ δὲ Ἰβραήμης, ἀφ' οὗ ἀνεπαύθη ἱκανὸν καιρὸν ἐν τοῖς μεσογειακοῖς φρουρίοις, ἐξεστράτευσεν, ἀρχομένου τοῦ ἔαρος, εἰς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἠλείαν καὶ Ἀχαΐαν, καὶ διέταξε νὰ παραπλέωσι καί τινα πλοῖα· πρῶτον δὲ ἔργον του ὑπῆρξε τὸ ἑξῆς.

Πρὸ ἑνὸς ἡμισυ ἔτους ἀνεφάνη κατὰ τὰ Τριπόταμα τῆς ἐπαρχίας Γαστούνης ἀσκητὴς καταγόμενος ἐξ Ἰθάκης καὶ κοινῶς λεγόμενος διὰ μὲν τὸ μικρὸν ἀνάστημά του Παπουλάκης, διὰ δὲ τὴν πολλὴν ἀρετήν του Ἁγιοπατέρας· τὸν ἀσκητὴν τοῦτον συνώδευεν ἀσκήτρια θαυμάζουσα καὶ ἐξυμνοῦσα τὴν ὁσιότητα τοῦ βίου του. Διαδοθείσης τῆς φήμης τῆς ἁγιότητος τοῦ Παπουλάκη, προσήρχοντο καθ' ἡμέραν χριστιανοὶ αἰτούμενοι τὰς εὐχάς του καὶ προσφέροντες αὐτῷ χάριν εὐλαβείας δῶρα. Ὁ Παπουλάκης, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἤθελε νὰ οἰκοδομήσῃ ἐπὶ τῆς θέσεως ἐκείνης μονήν, δὲν ἀπεποιεῖτο τὰ προσφερόμενα, καὶ ἔκτισε τὴν μονήν του· καὶ οἱ μὲν χωρικοὶ εὐλαβείᾳ κινούμενοι δὲν ἔπαυαν φέροντες ἀναθήματα, αὐτὸς δὲ ἀπεταμίευεν· ὡς ἀπαρνηθεὶς δὲ τὰ ἐγκόσμια καὶ ἀφωσιωμένος εἰς τὰ θεῖα σπανίως ἐφαίνετο, καὶ ἐδέχετο τοὺς προσερχομένους ἡ γυνὴ διηγουμένη τὴν ἰσάγγελον πολιτείαν καὶ τὰς θείας ὁράσεις αὐτοῦ· δὲν ἔπαυε δὲ ἐξ ὀνόματός του καὶ νὰ παρηγορῇ τοὺς φοβουμένους τοὺς Τούρκους λέγουσα, ὅτι ὁ Ὕψιστος ἀπεφάσισε τὴν καταστροφὴν τῶν ἀσεβῶν, καὶ ὅτι ἀπεκάλυψε τῷ πιστῷ του θεράποντι, Παπουλάκῃ, τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν θὰ ὡδήγει αὐτὸς τοὺς Ἕλληνας εἰς ἐκτέλεσιν τῆς θείας βουλῆς βαστῶν μόνον ῥόπαλον. Ἐπίστευαν οἱ ἁπλοῖ τοὺς λόγους τῆς γυναικός, καὶ ὁ Παπουλάκης, φωτιζόμενος ὑπὸ τῶν ἀνακαλύψεων αὐτῆς, ἐθεωρήθη μετ' ὀλίγον, ἐξ ὧν ἔλεγεν, ὡς λαβὼν θεόθεν καὶ τὸ διορατικὸν χάρισμα. Τόσον δὲ ηὔξησεν ἡ πρὸς αὐτὸν εὐλάβεια τοῦ κοινοῦ, ὥστε οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ δείξῃ ὅτι ἐδυσπίστει εἰς τὴν ἁγιότητά του· ὅλοι δέ, ὅσους ἔκρινεν ἀξίους τῆς παρουσίας του, ἵσταντο ἐνώπιόν του ἀσκεπεῖς, καὶ ἐσταυρωμένας κρατοῦντες τὰς χεῖρας ἠκροάζοντο ὅσα ἔλεγεν ὡς θεόπνευστα. Ἐν τοσούτῳ, ἀκούσας ὁ Ἰβραήμης ἐπὶ τῆς πορείας του τὰ φημιζόμενα περὶ τοῦ ἀνδρός, καὶ κυρίως περὶ τῶν θησαυρισμάτων αὐτοῦ, ἔστειλεν ἓν σῶμα εἰς Τριπόταμα, ὅπερ ἐπιπεσὸν αἴφνης ἥρπασεν ὅλα τὰ ἐκεῖ ἀναθήματα, ἔκαυσε τὴν μονήν, συνέλαβε τὸν ἀσκητὴν καὶ τὴν ἀσκήτριαν, καὶ τὸν μὲν ἔσφαξε, τὴν δὲ ἐδημοπράτησε.

Χωρῶν δὲ ὁ ἐχθρὸς πρὸς τὴν Ἠλείαν διέβη ἀνεμπόδιστος καὶ ἀτουφέκιστος τὸ Κλειδί, ἐπέρασε τὸν Ἀλφειὸν καὶ συνέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λαβέ τινας τῶν καταφυγόντων εἰς τὰ νησίδια καὶ πολλοὺς τῶν κατὰ τὸ Κατάκολον συσσωρευθέντων καὶ χάριν ἀσφαλείας εἰς Ζάκυνθον διαπορθμευομένων, τοὺς μὲν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς τοὺς δ' ἐπὶ τῆς θαλάσσης· ἠχμαλώτευσε καὶ πολλὰς οἰκογενείας εἰς τὰ παρακείμενα πυκνὰ δάση καταφυγούσας καὶ διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ γαυγίσματος τῶν ῥινηλατούντων σκύλων ἀνευρισκομένας. Πολλαὶ γυναῖκες ἐπὶ τῆς καταδιώξεως ταύτης αὐτολοκαυτώθησαν εἰς ἀποφυγὴν τῶν δεινῶν τῆς αἰχμαλωσίας. Δῆμός δέ τις Κόλιας ἐφόνευσεν αὐτοχειρὶ τὴν σύμβιόν του καὶ τὸ τέκνον του, καὶ διασωθεὶς ὡς ταχύπους ἐδικαιολογεῖτο, ὅτι εἰσήγαγεν ἀμίαντα εἰς τὸν παράδεισον τὰ θύματα τῆς χειρός του. Πατήσας ὁ Ἰβραήμης καὶ κακοποιήσας τὴν ἐπαρχίαν τῆς Γαστούνης ἀπέστειλε διὰ τῶν Πατρῶν μέρος τοῦ στρατεύματός του εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, ἵνα συνοδεύσῃ τρισχιλίους ἵππους μακρόθεν μετακομιζομένους πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ καθ' ἡμέραν φθειρομένου ἱππικοῦ του καὶ τῶν ὑποζυγίων του· αὐτὸς δὲ ἐξεστράτευσεν εἰς ἅλωσιν τοῦ Χλουμουτσίου καὶ ἔφθασεν ἔξωθεν αὐτοῦ τὴν 15 ἀπριλίου.

Τὸ φρούριον τοῦτο ἦτο, ὡς εἴρηται, πάντη ἠμελημένον καὶ ἐγκαταλελειμμένον ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀρχομένου δὲ τοῦ μαρτίου τοῦ ἔτους τούτου, ἐναυάγησε παρὰ τῷ παρακειμένῳ λιμένι τῆς Γλαρέντσας πολεμικὸν τουρκικὸν πλοῖον 14 κανονίων· ἐξ αὐτῶν ἐτέθησαν 8 ἐπὶ τοῦ φρουρίου τούτου· ἀλλ' αἱ δεξαμεναί του ῥανίδα νεροῦ δὲν εἶχαν, διότι οὐδέποτε ἐκαθαρίσθησαν οὐδ' ἐπεσκευάσθησαν. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιδρομῆς ταύτης κατέφυγαν εἰς αὐτό, καθὼς κατέφευγαν καὶ ἄλλοτε, χάριν ἀσφαλείας 1500 ψυχαὶ καὶ εἰσῆλθαν εἰς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ 300 μαχηταὶ ὑπὸ τὸν Μιχάλην Σισίνην. Ὁ Ἰβραήμης, προσκαλέσας τοὺς ἐγκλείστους νὰ παραδοθῶσι καὶ μὴ εἰσακουσθείς, τοὺς ἐπολιόρκησε, καὶ στήσας τρία ἐλαφρὰ κανόνια καὶ ἀποβιβάσας ἐκ τῶν πλοίων δύο βομβοβόλους τοὺς ἐπολέμει. Ἀντεῖχαν οἱ ἔγκλειστοι κατ' ἀρχὰς γενναίως, καὶ τρὶς ἐξώρμησαν διὰ νυκτὸς ἐπὶ τὸν ἐχθρόν· ἀλλὰ δὲν ἦσαν προητοιμασμένοι εἰς μακρὰν πολιορκίαν, οὐδὲ τὴν ἐπροσδόκων· διότι καὶ ἄλλοτε οἱ ἐχθροὶ διέβησαν ἀπέμπροσθεν τοῦ φρουρίου καὶ δὲν τὸ ἐπολιόρκησαν· ἐψεύσθησαν ὅμως αἱ προσδοκίαι των, καὶ οἱ ἐχθροὶ διέμειναν ταύτην τὴν φορὰν πολιορκοῦντες αὐτὸ τρεῖς ἑβδομάδας, ἕως οὗ ἡ δίψα ἠνάγκασε τοὺς ἐγκλείστους νὰ παραδοθῶσι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν 5 μαΐου εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ ἀπορρίψαντος πάντα συμβιβασμόν. Τόσον δὲ σφοδρὰ ἦτον ἡ καταβασανίζουσα αὐτοὺς δίψα, ὥστε πάμπολλοι ἀπέθαναν ἅμα ἐξελθόντες καὶ πιόντες διὰ μιᾶς κατὰ κόρον. Ἐκτὸς τοῦ Σισίνη καί τινων ἄλλων, οἱ λοιποὶ κατεδικάσθησαν εἰς δουλείαν· δεκαπέντε δὲ Ἕλληνες ἐφονεύθησαν ἐπὶ τῆς πολιορκίας.

Ἐν ᾧ δὲ ὁ Ἰβραήμης κατεγίνετο εἰς τὰ τῆς Ἠλείας, ἐξέπλευσε τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς ὑποστήριξιν τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτοῦ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος συγκείμενος ἐξ ἑνὸς δικρότου, ἐννέα φρεγατῶν καὶ δεκαοκτὼ βρικίων καὶ γολεττῶν ὑπὸ τὸν Ταχήρπασαν καὶ τὸν Πατρονάμπεην, καὶ μηδὲν ἀπαντήσας κατὰ τὸν πλοῦν ἐμπόδιον κατευοδώθη εἰς Νεόκαστρον.

Ὁ δὲ ἀποπλεύσας τοῦ Πειραιῶς Κοχράνης ἐπεσκέφθη τὴν Ὕδραν καὶ τὰς Σπέτσας. Συνῆλθαν συγχρόνως κατὰ διαταγήν του εἰς Χέλι ἀντικρὺ τῶν Σπετσῶν αἱ μοῖραι τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων. Ἡ ψαριανὴ δὲν εἶχε τὴν φορὰν ταύτην τὸν ἀρχηγόν της Νικολῆν Ἀποστόλη, ὑφ' ὃν πολλάκις ἐδοξάσθη. Ὁ ἀξιότιμος οὗτος καὶ ἀρχαϊκὸς ἀνὴρ ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος τὴν 6 ἀπριλίου ἐν Αἰγίνῃ, ὅπου μετῴκησε καταστραφείσης τῆς πατρίδος του. Ἕτοιμοι ἦσαν αἱ ἑλληνικαὶ μοῖραι νὰ ἐκπλεύσωσιν· ἀλλ' ὁ Κοχράνης, μαθὼν ὅτι ὁ Ἰβραήμης διέμενεν ἐντός τινος ἐν τῷ λιμένι τῆς Γλαρέντσας βρικίου, διαρκούσης τῆς πολιορκίας τοῦ Χλουμουτσίου, ἔβαλε κατὰ νοῦν νὰ τὸν ἁρπάσῃ, καὶ ἀφήσας ὅλον τὸν στόλον ἀπέπλευσεν ἐπὶ τῆς φρεγάτας ἐπαγόμενος καὶ τὴν Καρτερίαν. Τὴν 10 μαΐου πρὸς τὸ **Μάϊος** ἑσπέρας ἐπλησίασεν ἡ Ἑλλὰς τὴν Γλαρέντσαν ὑπ' αὐστριακὴν σημαίαν· ἀλλ' ὁ Ἰβραήμης, εἴτε ἐξ ὑποψίας εἴτε ἐκ περιστάσεως, προλαβὼν ἀπέβη εἰς τὴν ξηράν· ὁ δὲ Κοχράνης, μὴ εὑρὼν τὸ θήραμά του προσέβαλε δύο αἰγυπτίας κορβέττας, ἔβλαψε τὴν μίαν· καὶ ἐσκότωσε πολλοὺς τοῦ πληρώματος, ἀλλ' οὐδεμίαν συνέλαβε. Καθ' ἣν δὲ ἡμέραν ἔπλευσεν ἡ Ἑλλὰς πρὸς τὴν Γλαρέντσαν, ἔπλευσε καὶ ἡ Καρτερία πρὸς τὰς Πάτρας· ἀλλά, παθούσης τῆς μηχανῆς της, ἐπόδισε, καὶ ἐν ᾧ παρήλλαττε τὸν Μαλέαν, σφοδρὸς ἀνεμοστρόβιλος ἔρριψε τὰ δύο της κατάρτια. Δέκα δὲ ἡμέρας περιπλεύσας ὁ Κοχράνης τὸ ἰόνιον πέλαγος συνέλαβε πλοῖον φέρον πολεμεφόδια καὶ αἰχμαλώτους Ἕλληνας μετακομιζομένους εἰς Νεόκαστρον πρὸς μεταβίβασιν εἰς Αἴγυπτον καὶ τὸ ἀπέστειλεν εἰς Πόρον ἀποβιβάσας ἀβλα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βεῖς εἰς τὸ Λοιμοκαθαρτήριον τῆς Ζακύνθου δέκα Τούρκους εὑρεθέντας ἐν αὐτῷ· τὴν δὲ 25 ἀπήντησεν ἐκτὸς τῶν Κυθήρων τὸν ἑλληνικὸν στολίσκον ἀναμένοντα αὐτὸν ἐκεῖ κατὰ δευτέραν διαταγήν του καὶ συγκείμενον ἐξ ἑνὸς τρικατάρτου, δεκατεσσάρων βρικίων καὶ ὀκτὼ πυρπολικῶν, καὶ συναπέπλευσεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐπὶ σκοπῷ νὰ πέσῃ αἴφνης εἰς τὸν λιμένα καὶ καύσῃ διὰ τῶν πυρπολικῶν τὸν ἐν αὐτῷ στόλον τοῦ Μεχμὲτ-Ἀλῆ ἀνέτοιμον εἰς ἀντίστασιν καὶ εἰς ἔκπλουν. Τὴν 4 ἰουνίου, μετὰ μεσημβρίαν, ἐφάνησαν τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα ἔμπροσθεν τῆς Ἀλεξανδρείας ὑπὸ αὐστριακὴν σημαίαν· καὶ ἐν πρώτοις μὲν ὑπελήφθησαν ὡς αὐστριακὰ ἐμπορικὰ ὑπὸ συνοδίαν φρεγάτας· ἀλλὰ πλησιάσαντα ἐγνωρίσθησαν, καὶ αἱ προφυλακίδες τοῦ στόλου τοῦ Μεχμὲτ-Ἀλῆ φοβηθεῖσαι ἔδραμαν εἰς τὸν λιμένα, καὶ μία αὐτῶν ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ στόματος. Ἡ Ἑλλὰς ἠγκυροβόλησε δύο μίλια μακρὰν τῆς ξηρᾶς, καὶ ὁ Κοχράνης διέταξε τὰ ὀκτὼ πυρπολικὰ νὰ εἰσπλεύσωσιν· εἰσέπλευσαν δύο καὶ ἔκαυσαν τὴν ἐπὶ τοῦ στόματος προφυλακίδα 22 κανονίων. Κατεταράχθησαν οἱ Αἰγύπτιοι ἰδόντες τὸν ἐχθρὸν πρὸ τῶν θυρῶν, ἠγωνίσθησαν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς νὰ ἑτοιμάσωσι τὰ πλοῖά των, καί, πρωΐας γενομένης, ὁ Μεχμὲτ-Ἀλῆς ἔπλευσεν ὡς παρατηρητὴς πρὸς τὸ στόμα τοῦ λιμένος ἐπί τινος πολεμικοῦ βρικίου νεωστὶ κατασκευασθέντος ἐν Μασσαλίᾳ· ἐξέπλευσαν μετ' ὀλίγον καί τινες κανονοφόροι ἐπὶ σκοπῷ νὰ κυριεύσωσι πυρπολικὸν ἑλληνικὸν κείμενον ὑπὸ τὴν ξηρὰν ἐν ἄκρᾳ νηνεμίᾳ, ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωσαν. Τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα διέμειναν ὅλην τὴν ἡμέραν ἔμπροσθεν τοῦ λιμένος καὶ πρὸς τὸ ἑσπέρας ἐστράφησαν ἀρκτοδυτικῶς· τὴν δὲ ἐπαύριον ἐξέπλευσαν ἓξ φρεγάται, ἓξ κορβέτται καὶ δέκα βρίκια εἰς καταδίωξιν αὐτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μεχμὲτ-Ἀλῆ. Ὁ στόλος οὗτος ἠκολούθησε τὰ ἑλληνικὰ μέχρι τῆς Ῥόδου μακρόθεν, ἕως οὗ ἔγειναν ἄφαντα· τὴν δὲ 20 ἐπανῆλθαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἠγκυροβόλησεν ἐν Πόρῳ.

Ἰούνιος

Μετὰ δὲ τὴν πτῶσιν τοῦ Χλουμουτσίου μετέβη ὁ Ἰβραήμης εἰς Πάτρας, δουλαγωγήσας καθ' ὁδὸν ἑπτακοσίας ψυχὰς καταφυγούσας εἰς τὴν λίμνην τῆς Καλογραίας κατὰ τὸν Πάπαν, καὶ μετέβη τὴν 25 μαΐου εἰς Ῥίον, ὅπου παρέλαβε τοὺς τρισχιλίους ἵππους του. Τὴν δὲ 2 ἰουνίου ἐξαπέστειλεν εἰς χρῆσιν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς ἐν Τριπολιτσᾷ φρουρᾶς δισχίλια τροφοφόρα ζῶα ὑπὸ τὴν συνοδίαν τοῦ Δελῆ-Ἀχμέτη.

Δύο ἥμισυ ἔτη παρῆλθαν ἀφ' οὗ ἐπάτησε τὴν Πελοπόννησον ὁ Ἰβραήμης καὶ μεγάλα τὰ ἐντεῦθεν παθήματα τῶν Πελοποννησίων. Τὰ ζοφερὰ σπήλαια, αἱ δυσανάβατοι ἀκρώρειαι, τὰ δυσπρόσιτα ἕλη, οἱ κρημνοὶ καὶ οἱ ἀπότομοι βράχοι ἦσαν τὰ μόνα ἀσφαλῆ κατοικητήριά των, τὸ χῶμα δὲ πολλάκις στρωμνὴ καὶ τροφὴ τὰ ἄγρια χόρτα· ἐφονεύοντο, ἠχμαλωτίζοντο, ἐλαφυραγωγοῦντο, κατεστρέφετο ἡ πατρίς των, ἀλλὰ δὲν ἐπροσκύνουν. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ὅμως τούτων οἱ κάτοικοί τινων ἐπαρχιῶν ἀπηρνήθησαν τὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα. Πρό τινος καιροῦ εἶχε μυστικὰς σχέσεις πρὸς τὸν Ἰβραήμην εἷς τῶν ὑποπλαρχηγῶν τῆς ἐπαρχίας τῶν Πατρῶν, ὁ ἐκ Ζουμπάτης Δημήτρης Νενέκος. Οὗτος ἀπέρριψεν ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας ταύτης τὸ προσωπεῖον, ἐστράτευσε μετὰ τοῦ Ἰβραήμη κατὰ τῶν συμπολιτῶν του, καὶ συμβουλεύσας αὐτὸν νὰ ἀνεξικακῇ καὶ νὰ πολιτεύεται τοὺς Ἕλληνας ἐπιεικῶς, ἐδείχθη θερμὸς ἀπόστολός του. Τὸ παράδειγμα καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἀρνησιπάτριδος Νενέκου, ἡ πλαστὴ ἐξημέρωσις τοῦ ἀγρίου Ἰβραήμη, αἱ εὐτυχεῖς ἐκστρατεῖαί του, ἡ ἀπελπισία τῶν λαῶν ἀπὸ πάσης ἀντιλήψεως καὶ ἡ γενικὴ παράλυσις τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων τόσον ἐπηρέασαν τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων, ὥστε τὰ πλεῖστα χωρία τῶν ἐπαρχιῶν Πύργου, Γαστούνης, Πατρῶν, Βοστίτσης καὶ Καλαβρύτων ἐπροσκύνησαν, καὶ τὸ μόλυσμα φόβος μέγας ἦτο μὴ διεδίδετο καὶ ἀλλοῦ· θεραπείαν τὸ κακὸν δὲν εἶχεν εἰμὴ τὴν ἐμψύχωσιν τῶν λαῶν διὰ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ συστάσεως στρατοπέδων. Ἀκάματος ἐδείχθη ὁ Κολοκοτρώνης ἐν τῇ δεινῇ ταύτῃ ὥρᾳ· ἔγραψε παντοῦ ἀπειλῶν καὶ συμβουλεύων, ἐκίνησε στρατιωτικὰ σώματα εἰς διάφορα μέρη τῆς Πελοποννήσου, προητοίμασε τὸ ἐν τῷ ὀμφαλῷ αὐτῆς φρούριον τῆς Καρυταίνης εἰς ἀντίστασιν καὶ καταφύγιον τῶν περιοικούντων, καὶ ἔστειλεν ἱκανοὺς εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ μεγάλου Σπηλαίου, καταφυγίου τῶν γειτονικῶν ἐπαρχιῶν, διότι ἐμελέτα ὁ Ἰβραήμης νὰ τὸ πατήσῃ εἴτε ὡς ἐχθρὸς εἴτε ὡς φίλος.

Τὴν δὲ 13 ἐπανῆλθεν ὁ Δελῆ-Ἀχμέτης ἐκ Τριπολιτσᾶς εἰς Πάτρας, ἀφ' οὗ ἐξετέλεσεν εὐτυχῶς τὸ ἔργον του, καὶ τὴν 17 ἐστράτευσεν ὁ Ἰβραήμης εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῶν Καλαβρύτων μηδεμίαν προξενήσας καθ' ὁδὸν ἐπὶ τῇ συμβουλῇ τοῦ Νενέκου

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βλάβην, καὶ ἐσκήνωσε κατὰ τὸ μετόχιον τοῦ μεγάλου Σπηλαίου, Σάλμενα, δύο ὥρας μακρὰν τῆς πόλεως τῶν Καλαβρύτων καὶ δύο ἥμισυ τοῦ μοναστηρίου, καὶ ἔγραψε πρὸς τοὺς πατέρας περιποιητικῷ τῷ τρόπῳ προσκαλῶν αὐτοὺς εἰς τὸ στρατόπεδόν του ἵνα λάβωσι τὰ ἀμνηστήρια καὶ συμβουλεύσωσιν, ὡς ὑπηρέται τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐλέους καὶ τῆς εἰρήνης, τοὺς προκρίτους τῆς Πελοποννήσου νὰ μὴ γίνωνται ἀφορμὴ τῆς φθορᾶς τοῦ τόπου καὶ τῆς αἱματοχυσίας τῶν ἀδελφῶν των. Φοβηθέντες οἱ πατέρες ὑπεκρίθησαν ὑποταγήν, ἀλλ' ἀπεποιήθησαν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ στρατόπεδόν του. Ἀπήτησε καὶ ἐκ δευτέρου ὁ Ἰβραήμης τὴν παρουσίαν των ἐνώπιόν του ὡς ἀναγκαίαν, ἀλλὰ παρήκουσαν καὶ ἐκ δευτέρου, ἐπαναλαμβάνοντες πάντοτε τὴν πρὸς τὴν ὑψηλὴν Πύλην πίστιν καὶ ὑποταγήν των. Τοῖς ἔγραψεν ὁ Ἰβραήμης καὶ τρίτην φορὰν αὐστηρότερον, καὶ ἐπειδὴ οὐδὲ τότε εἰσηκούσθη, ἀπεφάσισε νὰ τοὺς τιμωρήσῃ. Τὴν νύκτα τῆς 23 ἀνέβησαν τρισχίλιοι ἐχθροὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν περὶ τὸν Νενέκον διὰ δυσβάτων μερῶν καὶ δι' ἀγνώστων μονοπατίων εἰς τὸν ὑπερκείμενον τοῦ μοναστηρίου ὑψηλὸν σταυρόν, καὶ ἐξημερώθησαν ἐνώπιον τῶν ἀπειθῶν πατέρων· ἑξακόσιοι ἦσαν οἱ ὑπερασπισταὶ τοῦ μοναστηρίου, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, κατέχοντες νεοδμήτους τινὰς πύργους δυναμωθέντας πρὸ ὀλίγου διὰ κανονίων. Μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἤρχισεν ἡ μάχη καὶ διήρκεσε μέχρι τοῦ δειλινοῦ. Οἱ Τοῦρκοι ἀπέτυχαν καὶ ὠπισθοδρόμησαν αὐθημερὸν εἰς τὸ στρατόπεδόν των, ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν ἱκανοὶ ἐξ αὐτῶν ὡς πολλάκις ὁρμήσαντες, ἕνδεκα δ' ἐκ τῶν Ἑλλήνων· ἐφονεύθη καὶ ὁ Ἀνδρέας Σαρδελιάνος. Τοιουτοτρόπως διετηρήθη καὶ τὴν φορὰν ταύτην τὸ μοναστήριον ἀπάτητον.

Τούτων γενομένων, ὁ μὲν Ἰβραήμης ἐστράτευσε πανστρατιᾷ εἰς Τριπολιτσάν· ὁ δὲ Νενέκος, ὅστις δὲν ἔπαυε δίδων τρανὰ δείγματα πίστεως πρὸς τοὺς καταστρεπτεῖς τῆς πατρίδος του καὶ τοὺς δημίους καὶ ἀνδραποδιστὰς τῶν συμπολιτῶν του, μετέβη μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς Πάτρας, συνηνώθησαν πολλοὶ
* οβλιος τῶν ἐκεῖ Τούρκων, καὶ τὴν 3 ἰουλίου προσέβαλαν τοὺς περὶ τὸν Βασίλην Πετμεζᾶν κατὰ τὸν Ἅγιον Βλάσην καὶ τοὺς διεσκόρπισαν· προσέβαλαν τὴν 17 καὶ τοὺς περὶ τὸν Χελιώτην καὶ Φεϊζόπουλον κατὰ τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βοστίτσης μονὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, καὶ κυριεύσαντες δι' ἐπανειλημμένων ἐφόδων τὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔξωθεν ὀχύρωμα, καὶ καταστρέψαντες ὅλους σχεδὸν τοὺς ἐν αὐτῷ, ὡς 60, ἀνεχώρησαν αὐθημερὸν πολλὰ καὶ αὐτοὶ παθόντες.

Δὲν ἐχάρη ἐπὶ πολὺ ὁ ἀνοσιουργὸς Νενέκος τὰς τιμὰς τῆς προδοσίας του, δολοφονηθεὶς μετὰ τὰ συμβάντα ταῦτα ἐνεργείᾳ τοῦ Κολοκοτρώνη.

Φθάσας δὲ ὁ Ἰβραήμης εἰς Κατσάναν, διήρεσε τὸ στράτευμα, καὶ τοὺς μὲν ἀπέστειλεν εἰς Λαγκάδια διὰ τῆς γεφύρας τῆς Κυρᾶς πρὸς ἀφανισμὸν καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης, ὡς μὴ δεχομένων τὰ ἀμνηστήρια (α), αὐτὸς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ὥδευσαν κατ' εὐθεῖαν, ὅπως συνενωθῶσιν ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Καρυταίνης.

Ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εὑρίσκοντο δισχίλιοι Ἕλληνες ἐν Λιβαρτσίῳ ὑπὸ τὸν Πλαπούταν καὶ τὸν Γενναῖον πρὸς ἐμψύχωσιν τῶν λαῶν. Οὗτοι μετέβησαν εἰς Καρνέσι, ὅπου ἦτον ὀχύρωμα ἐχθρικόν, ἀπεδίωξαν τοὺς Τούρκους καὶ τὸ ἐκυρίευσαν. Ἀνεφάνησαν αἴφνης οἱ περὶ τὸν Ἰβραήμην καὶ ἐφώρμησαν. Οἱ Ἕλληνες ἀντεστάθησαν μέχρι τινός, ἄφησαν μετὰ ταῦτα τὸ ὀχύρωμα καὶ ἀπεμακρύνθησαν· ἐπέστρεψαν μετ' ὀλίγον καὶ ἠκροβολίσθησαν, ἀλλ' ἐπιφανέντος ἄλλου ἐχθρικοῦ σώματος ἀνεχώρησαν· 20 Τοῦρκοι καὶ 7 Ἕλληνες ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν. Μετὰ τὸν ἀκροβολισμὸν τοῦτον εἰσῆλθε τὸ ἐχθρικὸν στράτευμα ὅλον εἰς Τριπολιτσάν, καί, ἀρχομένου τοῦ ἰουλίου, κατέβη εἰς Μεσσηνίαν, ὅπου κατέβη καὶ ὁ Ἰβραήμης.

Τὴν δὲ 26 ἐφάνησαν ἔμπροσθεν τῶν Κυτριῶν καὶ τῆς Σκαρδαμούλας δεκατέσσαρα πλοῖα ἐχθρικὰ ἐκπλεύσαντα τοῦ Νεοκάστρου, τὰ πλεῖστα φρεγάται καὶ κορβέτται, καὶ ἔρριψαν αὐθημερὸν 1700 κανονιάς, ἀλλ' ἀντισταθέντων γενναίως τῶν Μανιατῶν ἀνέπλευσαν ἄπρακτα. Προσέβαλαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν οἱ ἐχθροὶ διὰ ξηρᾶς καὶ τοὺς ἐν Φρουτσάλᾳ ὑπὸ τὸν Νικήταν, ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖ εὐδοκίμησαν. Ἀνεχώρησαν μετ' ὀλίγον ἐκ Νεοκάστρου εἰς Τριπολιτσὰν τετρακισχίλιοι ἐχθροὶ συνοδεύοντες μέγα πλῆθος τροφοφόρων ζώων. Ὁ Νικήτας, προκαταλαβὼν τὸ στενὸν τοῦ Λεονταρίου, ἐνέδρευσε, καὶ ἐφόνευσεν ἱκανούς, ἀλλὰ δὲν ἐμπόδισε τὴν πορείαν τῶν ἐχθρῶν· ἐπληγώθησαν δ' ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ καὶ δέκα Ἕλληνες.

Ὁ δ' ἐπανελθὼν εἰς Πάτρας Δελῆ-Ἀχμέτης ἐξεστράτευσε, λήγοντος τοῦ ἰουλίου, διέβη ἀτουφέκιστος τὰ Σελλά, διεσκόρπισε τοὺς ἐν τῷ χωρίῳ Κουνινᾷ ὑπὸ τὸν Φεϊζόπουλον καὶ τὸν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Λεχουρίτην φονεύσας τινὰς αὐτῶν, ἐν οἷς καὶ τὸν Γεώργιον Μωραΐτην, καὶ προχωρήσας εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ἀκράτας ἐπανῆλθεν εἰς Πάτρας· ἐστράτευσε μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ πρὸς τὸ μέρος τῆς Καφικαριᾶς πλησίον τῶν Λαπαναγῶν, χωρίου τῶν Καλαβρύτων, ὅπου ἔμαθεν ὅτι συνῆλθεν ἑλληνικὸν στράτευμα. Ἡ θέσις αὕτη ἔχει δύο πορείας, τὴν μὲν πρὸς τὸ μέρος τῶν Πατρῶν βατήν, τὴν δὲ πρὸς τὸ τῶν Καλαβρύτων καὶ τῆς Βοστίτσης σχεδὸν ἄβατον. Ἐν ταύτῃ ἐτοποθετήθησαν 1500 Ἕλληνες ὑπὸ τὸν Πλαπούταν, τὸν Μελετόπουλον, τὸν Ῥοδόπουλον, τὸν Χρῆστον Φωτομάραν καὶ ἄλλους. Τὴν 26 αὐγούστου πρωὶ ἐσκήνωσαν τετρακισχίλιοι ἐχθροὶ τακτικοὶ καὶ ἄτακτοι, ἱππεῖς καὶ πεζοί, ὑπὸ τὴν θέσιν ἐκείνην, καὶ τὴν α΄ ὥραν μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἀνέβησάν τινες αὐτῶν καὶ ἐπολέμησαν τοὺς Ἕλληνας· ἀλλά, μὴ δυνηθέντες νὰ προχωρήσωσι διὰ τὸ κατωφερὲς καὶ κρημνῶδες τοῦ μέρους ἐκείνου, ἐπανῆλθαν αὐθεσπερὶ εἰς τὰς σκηνάς των. Τὴν ἐπαύριον ἐκίνησαν πανστρατιᾷ κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος στήσαντες ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων δύο κανόνια· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες τοὺς ἀντέκρουσαν κυλίοντες λίθους, καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ στρέψωσι τὰ νῶτα· ἐφώρμησαν οἱ ἐχθροὶ καὶ μετὰ τὴν μεσημβρίαν, ἀλλ' ἔπαθαν καὶ τότε ὅσα καὶ τὴν πρωΐαν. Ἰδόντες δὲ ὅτι ὁρμῶντες ἐβλάπτοντο καὶ δὲν ἔβλαπταν, ἀπεχώρησαν κανονοβολοῦντες, καί, σκότους γενομένου, ἀνεχώρησαν. Πολλοὶ ἐπὶ τῆς διημέρου μάχης ἐχθροὶ τακτικοὶ καὶ ἄτακτοι ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν, καί τινες ἠχμαλωτίσθησαν, ἐν οἷς καὶ δύο σημαιοφόροι· τρεῖς δὲ Ἕλληνες ἐφονεύθησαν καὶ δέκα ἐπληγώθησαν. Μετὰ τὴν μάχην ταύτην, οἱ μὲν Ἕλληνες κατέβησαν εἰς Πετσάκους δύο ὥρας μακρὰν τῆς Καφικαριᾶς, οἱ δ' ἐχθροί, διασκορπισθέντες εἰς τὰ χωρία, τὰ ἐλεηλάτησαν καὶ συνενωθέντες πάλιν εἰς Βοστίτσαν ἐστράτευσαν πρὸς τὸ Διακοπτόν, ὅπως προχωρήσωσι κατὰ τὴν Ἀκράταν· ἀλλ' εὑρόντες ἀντίστασιν, προκαταλαβόντων αὐτὸ τῶν ἐν Πετσάκοις Ἑλλήνων, ὠπισθοδρόμησαν εἰς Βοστίτσαν.

Ἐπικειμένης δὲ τῆς συγκομιδῆς τῆς σταφίδος, ἀμφιβάλλετο ἂν θὰ ἦσαν συγκομισταὶ οἱ Τοῦρκοι ἢ οἱ Χριστιανοί. Οἱ πατέρες τοῦ Σπηλαίου ἐκάλεσαν τοὺς περὶ τὸν Κολοκοτρώνην εἰς ὑπεράσπισιν τῆς ἰδιοκτησίας των ἐπὶ ἀντιμισθίᾳ. Ἦλθαν οἱ κληθέντες, ἀλλ' οὔτε τῶν πατέρων οὔτε τῶν ἄλλων τὴν ἰδιοκτησίαν ἐδυνήθησαν νὰ προστατεύσωσιν ὡς κειμένην ἐπὶ πεδιά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δος· οἱ δὲ ἐχθροὶ μετεκόμισαν τὴν σταφίδα εἰς τὰ πλοῖά των, ἐπανῆλθαν εἰς Πάτρας καὶ ἀνεχώρησαν μετά τινας ἡμέρας εἰς Νεόκαστρον ὑπὸ τὸν Δελῆ-Ἀχμέτην διὰ Γαστούνης καὶ Πύργου.

Ἀπάρας δὲ ὁ Κοχράνης τοῦ Πόρου τὰ τέλη ἰουνίου, περιῆλθε τὸ Αἰγαῖον ἐπὶ εἰσπράξει τῶν ἐθνικῶν προσόδων εἰς κίνησιν τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, καὶ ἐπέβαλεν εἴκοσι χιλιάδων διστήλων φόρον ἐπὶ τοὺς ἐμπόρους τῆς Σύρας· ἐπεσκέφθη μετὰ ταῦτα τὸ Ναύπλιον, διαρκούντων τῶν ἐμφυλίων δεινῶν, ἐπανῆλθεν εἰς Πόρον καὶ ἀπέπλευσε τὴν 15 ἰουλίου πρὸς τὰ μεσημβρινὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου, οὐδενὸς ἄλλου πλοίου συνοδεύοντος τὴν Ἑλλάδα. Τὴν ἐπαύριον ἀπήντησε τὸν Σωτῆρα, δικάταρτον δωρηθὲν παρὰ τῆς ἐν Παρισίοις φιλελληνικῆς ἑταιρίας καὶ διοικούμενον παρὰ τοῦ Ἄγγλου Θωμᾶ, καὶ τὸ συμπαρέλαβε· τὴν δὲ 18, καθ' ἣν ἔπλεαν τὰ δύο ταῦτα πλοῖα ἔξωθεν τοῦ Νεοκάστρου, ἐφάνησαν 16 ὀθωμανικὰ ἐρχόμενα ἀπ' ἄρκτου εἰς Νεόκαστρον ὑπὸ ἐναντίον ἄνεμον· ἐξ αὐτῶν μία κορβέττα, δύο βρίκια καὶ δύο γολέτται ἀπεκόπησαν ἕνεκα τῆς ἀντιπνοίας καὶ ἔπλεαν παρὰ τὴν παραλίαν τῆς Ζακύνθου· ἐπέπλευσαν ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁ Σωτήρ, καὶ περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς 20 τὰ κατέφθασαν ἔμπροσθεν τῆς Γλαρέντσας καὶ τὰ προσέβαλαν· καὶ ἡ μὲν Ἑλλὰς ἐκυρίευσε τὴν κορβέτταν μετὰ γενναίαν ἀντίστασιν, καθ' ἣν ἐφονεύθησαν ἐκ τοῦ πληρώματος ταύτης, εἰς 300 συμπληρουμένου, 25, ἐν οἷς καὶ ὁ πλοίαρχος καὶ ὁ ὑποπλοίαρχος, καὶ ἐπληγώθησαν 35· ἐπληγώθησαν καὶ 2 τοῦ πληρώματος τῆς φρεγάτας· ὁ δὲ Σωτὴρ ἐκυρίευσε μίαν τῶν γολεττῶν, φονευθέντων καὶ πληγωθέντων ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτῆς 15, τὰ δὲ ἄλλα τρία πλοῖα κατέφυγαν εἰς Πάτρας. Ἡ γολέττα ἦτο τουνεζικὴ 10 κανονίων, ἡ δὲ κορβέττα 28 καὶ ἐφημίζετο ὡς ἡ ταχυπλουστέρα τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου· εὑρέθησαν δὲ ἐν αὐτῇ 20 αἰχμαλωτίδες. Τὴν δὲ 2 αὐγούστου κατέπλευσαν ἡ Ἑλλάς, ὁ Σωτὴρ καὶ αἱ δύο λεῖαι εἰς Πόρον, ἀποβιβασθέντων τῶν παραδοθέντων Τούρκων σώων καὶ ἀβλαβῶν εἰς Κρήτην.

Ἰούλιος

Αὔγουστος

Ὁ δὲ Κοχράνης διέταξε νὰ συναχθῇ ἐκ νέου ὁ στόλος εἰς Σπέτσας, ὅπου ἔπλευσε καὶ αὐτὸς τὴν 24· τὴν δὲ ἐπαύριον εἰς τῶν υἱῶν τοῦ Λουκιανοῦ Βοναπάρτου, συμπλέων ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, ἐπληγώθη κατὰ περίστασιν εἰς τὴν κοιλίαν ὑπὸ τῆς πιστόλας του, ἐν ᾧ τὴν ἐξεκρέμα, καὶ ἀπέθανεν αὐθωρί. Ὁ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Κοχράνης, διατάξας νὰ ταριχεύσωσι καὶ ἀποκομίσωσι τὸν νεκρὸν εἰς τὸ μοναστήριον τῶν Σπετσῶν μέχρι δευτέρας διαταγῆς του, ἀπέπλευσε παραγγείλας νὰ μεταπλεύσωσι τὰ πλοῖα εἰς Βάτικα, ἀφ' οὗ συναχθῶσιν ὅλα, καὶ νὰ τὸν προσμείνωσιν. Συνήχθησαν τὰ πλοῖα, μετέπλευσαν ὅπου παρήγ-
Σεπτέμβριος γειλε, καὶ τὴν 1 σεπτεμβρίου ἀνέπλευσαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του· ἦσαν δὲ ὅλα 23, ὅ ἐστιν ἡ Ἑλλάς, ἡ Καρτερία, ὁ Σωτήρ, 2 τρικάταρτα, 11 βρίκια, 4 πυρπολικὰ καὶ 3 κανονοφόροι. Τὴν 6 πρωΐ, ἠγκυροβόλησεν ὅλος ὁ στόλος ἀπέναντι τοῦ Μεσολογγίου, αἱ δὲ τρεῖς κανονοφόροι ὅσον ἐδύναντο πλησιέστερον τοῦ Βασιλαδίου. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πλοῖα ἦσαν ὑπὸ ἄλλην σημαίαν, οἱ ἐπὶ τοῦ Βασιλαδίου Τοῦρκοι δὲν ὑπώπτευσαν κατ' ἀρχὰς ὅτι ἦσαν ἑλληνικά. Τὴν α' δὲ ὥραν μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἐμβῆκεν ὁ Κοχράνης εἰς πλοιάριον, ἐπλησίασε τὸ Βασιλάδι καὶ ἔρριψε πυροσίφωνας, ἀλλ' οὐδεὶς εἰσέπεσεν· ἐκανονοβόλησαν καὶ αἱ κανονοφόροι, ἀλλὰ καὶ αὗται ἀνωφελῶς. Ἐξύπνησαν τότε οἱ Τοῦρκοι καὶ ἀντεκανονοβόλησαν, ἀλλὰ καὶ οὗτοι εἰς μάτην. Ἐπανελήφθη καὶ τὴν ἐπαύριον ὁ κανονοβολισμός, καθ' ὃν ἐπληγώθησαν βαρέως δύο ναῦται μιᾶς τῶν κανονοφόρων, οἵτινες μετεκομίσθησαν χάριν θεραπείας εἰς τὴν Ἑλλάδα· οἱ δὲ λοιποὶ τῆς αὐτῆς κανονοφόρου, μὴ πεισθέντες νὰ πλησιάσωσιν ἐκ νέου ὡς διετάχθησαν, ἐτέθησαν κατὰ διαταγὴν τοῦ στολάρχου ἔν τινι λέμβῳ καὶ περιεφέροντο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στόλου ὑπὸ τὸν ἦχον τοῦ τυμπάνου πρὸς καταισχύνην καὶ ποινὴν ὡς ἀπειθεῖς καὶ φυγόμαχοι. Ἐν τοσούτῳ ἡτοιμάσθη ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος εἰς βομβολισμὸν σχεδία, ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐβομβοβολήθη ἐκεῖθεν τὸ Βασιλάδι, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔπαθεν οὐδὲ τότε ζημίαν. Ἰδὼν δὲ ὁ Κοχράνης, ὅτι διὰ τῶν τρόπων τούτων δὲν κατωρθοῦτο ἡ κυρίευσις τοῦ Βασιλαδίου, διέταξε τὰς λέμβους τῶν πλοίων ἐπὶ τῇ συμβουλῇ τοῦ Μιαούλη νὰ ἔμβωσι διὰ τοῦ στενοῦ αὔλακος τοῦ Προκοπανίστου καὶ νὰ τὸ ἀποκλείσωσιν. Ἡ διαταγή του ἐπιτυχῶς ἐξετελέσθη ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τινῶν Μεσολογγιτῶν εἰδότων τὸν εἴσπλουν, ἀλλὰ δὲν ἐτελεσφόρησε, προλαβόντων τῶν ἐν τῇ πόλει Τούρκων καὶ ἐφοδιασάντων τὴν προτερκίαν τὸ Βασιλάδι παντὸς ἀναγκαίου. Μετὰ τὴν ἀνωφελῆ ταύτην δοκιμὴν ἀνήχθη ὁ στόλος· ἐναπέμειναν δὲ ὁ Σωτήρ, δύο κανονοφόροι, δύο γολέτται καὶ ἡ Καρτερία, ἥτις ἀνάψασα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐξ ἀπροσεξίας ἐκινδύνευσε νὰ καῇ. Ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἔφθασεν εἰς Ἑλλάδα καὶ τὸ πρὸ καιροῦ κατασκευαζόμενον ἐν Ἀγγλίᾳ δεύτερον ἀτμόπλουν ἡ Ἐπιχείρησις.

Ἐπειδὴ δ' ἐγνώσθη ὅτι ἐντὸς τοῦ κορινθιακοῦ κόλπου ἦσαν πλοῖά τινα τουρκικά, διέπλευσαν τὴν 9 ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ εἰς ἄλωσιν ἢ καταστροφὴν αὐτῶν αἱ δύο γολέτται καὶ ὁ Σωτὴρ ῥυμουλκῶν μίαν κανονοφόρον ὑπὸ τὸν κανονοβολισμὸν τῶν ἐπὶ τοῦ στόματος φρουρίων. Τὴν ἐπαύριον, πνέοντος σφοδροῦ ἀνέμου, ἐδοκίμασε νὰ διαπλεύσῃ καὶ ἡ Καρτερία ἱστιοφοροῦσα δι' ἔλλειψιν γαιανθράκων· ἀλλὰ προχωρήσασα ἔπεσεν εἰς γαλήνην καὶ ἔμεινεν ἔξωθεν μέχρι τῆς 11, καθ' ἣν ῥυμουλκουμένη παρ' ἄλλης κανονοφόρου διέπλευσε καὶ αὕτη ἀβλαβής. Ἦσαν ἐν τῷ λιμένι τῶν Σαλώνων 3 ἐμπορικὰ αὐστριακὰ καὶ 9 τουρκικά, τουτέστι μία γολέττα 14 κανονίων, ἓν βρίκι 16, τρεῖς μικρότεραι γολέτται, δύο ἔνοπλα φορτηγά, καὶ δύο κανονοφόροι· ἐπροστατεύοντο δὲ τὰ πλοῖα ταῦτα ὑπό τινος ἐπὶ τῆς ξηρᾶς κανονοστασίου.

Πρὶν δὲ διαπλεύσῃ ἡ Καρτερία, ἐκινήθησαν ἐπὶ τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα ὁ Σωτὴρ καὶ αἱ δύο γολέτται· ἀλλά, πνέοντος βιαίου ἀνέμου, ἀπέτυχαν καὶ κατέφυγαν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Λουτρακίου. Τὴν δὲ 14 ἔπλευσεν ἡ Καρτερία μετὰ τῆς παρακολουθούσης κανονοφόρου πρὸς τὸν λιμένα τῶν Σαλώνων καὶ φθάσασα εἰς τὸ στενότερον αὐτοῦ μέρος ἠναγκάσθη ἐξ αἰτίας ἐναντίου ἀνέμου νὰ ποδίσῃ. Τὴν δὲ 18 ἐπανέπλευσεν εὐτυχῶς εἰς τὸν αὐτὸν λιμένα καὶ συνεπανέπλευσαν καὶ ὁ Σωτὴρ καὶ τὰ λοιπὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, ἐπῆραν τὰ 3 αὐστριακὰ ὡς παραβιάσαντα τὸν ἀποκλεισμόν, κατέστρεψαν 7 ἐκ τῶν 9 τουρκικῶν, καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς ἐχθρούς· ἐπληγώθησαν δὲ ἐπὶ τῆς ναυμαχίας ταύτης ἐλαφρῶς μὲν ὁ πλοίαρχος τοῦ Σωτῆρος Θωμᾶς εἰς τὸν πόδα, βαρέως δὲ ὁ ὑποπλοίαρχός του Σκάνλανος Ἰρλανδός.

Ὁ δὲ Ἰβραήμης, ἀσχοληθεὶς παντοιοις τρόποις μετὰ τὴν εἰς τὰ φρούρια ἐπάνοδόν του νὰ ἐφελκύσῃ τοὺς Μεσσηνίους, ὅπως ἐφείλκυσε τοὺς Ἀχαιούς, ἀπέστειλε τὴν 20 τὰ στρατεύματά του ὑπὸ τὸν Κεχαγιάμπεην, τὰ μὲν εἰς τὴν ἄνω, τὰ δὲ εἰς τὴν κάτω Μεσσηνίαν, πρὸς ἐρήμωσιν τοῦ τόπου, ἂν οἱ κάτοικοι δὲν ἐπροσκύνουν. Ἐκάλεσεν ὁ Κεχαγιάμπεης τοὺς κατοίκους εἰς ὑποταγὴν καὶ μὴ εἰσακουσθεὶς (6) διέταξε τὴν πε ἐκπυρσοκρότησιν ὅλων τῶν καρπίμων δένδρων καὶ τὴν πυρπόλησιν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν χωρίων. Οὐδέποτε τὰ ἐχθρικὰ στρατεύματα ἐφάνησαν τόσον φθοροποιὰ ὅσον ἐν τῇ παρούσῃ ἐκστρατείᾳ. 60,000 ἐλογίσθησαν αἱ κατακοπεῖσαι συκαί, καὶ 25,000 αἱ ἐλαῖαι καὶ αἱ συκαμινέαι· καπνοὶ δὲ καὶ φλόγες πολυήμεροι ἐσκέπαζαν τὸν ὁρίζοντα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΘ'.

Ἐξωτερικὴ πολιτική. - Συνθήκη τῆς 24 Ἰουνίου. - Ναυμαχία Νεοκάστρου. - Ἀναχώρησις τῶν πρέσβεων τῶν συμμάχων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

ΟΛΟΚΛΗΡΟΝ ἔτος παρῆλθεν ἀφ' οὗ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Κάννιγγ ἀνεδέχθη τὸν συμβιβασμὸν Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, καὶ δὲν ἴσχυσαν παντάπασιν οἱ λόγοι του. Ἀγέρωχος πάντοτε ἡ Πύλη, ἀγερωχοτέρα ἐδείχθη μετὰ τὴν κυρίευσιν τοῦ Μεσολογγίου καὶ τὴν στενὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν, θεωροῦσα ἐπικειμένην τὴν παντελῆ καταστροφὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. Ὁ Κάννιγγ, μὴ θέλων νὰ παρεμβάλῃ εἰς τὴν διαπραγμάτευσιν νέα προσκόμματα, δὲν ἐπρόσφερεν ἐγγράφως τὴν μεσιτείαν τῆς αὐλῆς του εἰμὴ τὴν 24 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους τούτου. Τὸν αὐτὸν δὲ μῆνα ἡ ἐχθρωδῶς πάντοτε πρὸς τὴν Ἑλλάδα διακειμένη αὐλὴ τῆς Αὐστρίας, προθεμένη νὰ διασκεδάσῃ τὰς ὑπὲρ αὐτῆς σωτηρίους ταύτας προσπαθείας, ἔστειλεν εἰς Ἑλλάδα ἀξιωματικόν της καὶ ἀνήγγειλεν, ὅτι περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὰ συμφέροντα τῶν Ἑλλήνων, ἑτοίμη ἦτο νὰ ἔλθῃ εἰς ἀντίληψίν των καὶ μεσιτεύσῃ παρὰ τῷ σουλτάνῳ, ἂν ἐπεκαλοῦντο τὴν συνδρομήν της· ἤλπιζε δὲ νὰ εἰσακουσθῇ διὰ τὴν ἕως τότε ἀποτυχίαν τῆς μεσιτείας τῆς Ἀγγλίας καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἀπελπισίαν τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὰ κακὰ ὅσα ἔπασχεν ἡ Ἑλλὰς ἀδιακόπως καὶ ἐκ τῆς πολιτικῆς τῆς αὐλῆς ταύτης καὶ ἐκ τῆς αἰσχρᾶς διαγωγῆς τοῦ πολεμικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ της καὶ ὑποπτεύουσα ἐπιβουλήν, ἀπεποιήθη τὴν προσφοράν της.

Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἀφ' οὗ ὁ Κάννιγγ ἐπρόσφερε τῇ Πύλῃ ἐγγράφως τὴν μεσιτείαν τῆς αὐλῆς του, ἔφθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ πρέσβυς τῆς Ῥωσσίας Ῥιβωπιέρρος, εἷς τῶν δύο ἐν Ἀκερμάνῃ πληρεξουσίων της, καὶ ἐσύστησε καὶ οὗτος θερμῶς τὴν πρότασιν τοῦ Κάννιγγος. Εἰς ἔνδειξιν δὲ τῆς ἀνάγκης

Δημοτική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς περὶ ἧς ἐπρόκειτο εἰρηνεύσεως ἀνέφεραν ἀμφότεροι τὴν πολυετῆ παράτασιν τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἑλλάδος, τὴν εἰς παῦσίν του ἀνικανότητα τῆς Πύλης, τὴν ἐντεῦθεν αἱματοχυσίαν καὶ καταστροφήν, τὴν βλάβην τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐμπορίου ἐξ αἰτίας τῆς ἀναφυείσης πειρατείας καὶ τὴν ὑπόθαλψιν τοῦ διὰ τόσων θυσιῶν καὶ ἀγώνων σβεσθέντος ἀλλὰ μὴ ἀποσβεσθέντος φιλοταράχου πνεύματος τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης. Γνωστοποιοῦντες δὲ κατὰ πρώτην φορὰν καὶ τὴν ἐπὶ σκοπῷ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος εἰρηνεύσεως γενομένην πρᾶξιν ἐν Πετρουπόλει καὶ συνιστῶντες τοὺς ὅρους αὐτῆς ἐσυμβούλευαν τὴν Πύλην δεχομένη τὴν μεσιτείαν νὰ προοιμιάσῃ διὰ τῆς παύσεως τῶν ἐχθροπραξιῶν· ἔλεγαν δὲ ὅτι, ἂν ἄλλως ἐπολιτεύετο, θὰ ἠναγκάζοντο αἱ Δυνάμεις νὰ σχετισθῶσι πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Ἡ Πύλη, συμφέρον ἔχουσα ἐξ αἰτίας τῶν κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα καὶ τὴν Πελοπόννησον εὐτυχῶν προόδων της ν' ἀναβάλλῃ τὴν ἀπάντησίν της, μόλις τὴν ἔδωκε τὴν 28 μαΐου, ἴσως καθ' ἣν ἡμέραν ἔμαθε τὴν παράδοσιν τῶν Ἀθηνῶν. Διὰ τῆς ἀπαντήσεως δὲ ταύτης, δι' ἧς ἔθετεν ἀρχάς τινας, καθ' ἃς καθίστανται, συντηροῦνται καὶ διοικοῦνται κατὰ θείαν νεῦσιν αἱ κοινωνίαι, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται ἡ παρέμβασις μιᾶς Δυνάμεως εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ἄλλης, καὶ δι' ἧς ἔλεγεν, ὅτι ὅλαι αἱ διατάξεις αὐτῆς θεμελιοῦνται ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ νόμου, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι καὶ δίκαιαι καὶ ἀμετάτρεπτοι, διεσάλπιζε τὴν πρὸς τοὺς ραγιάδας γενναιότητα τῶν Μουσουλμάνων καὶ ἰδιαιτέρως τὰ καλὰ ὅσα οὗτοι ἀπελάμβαναν ὑπὸ τὴν ἀγαθοποιὸν σκιὰν τοῦ θρόνου τοῦ τωρινοῦ σουλτάνου, ἐμέμφετο τὴν πρὸς τὸν μεγαλόδωρον αὐθέντην των ἀχαριστίαν τῶν ἀποστατῶν Ἑλλήνων, κατέκρινε τὰς κατὰ τῶν Μουσουλμάνων ἀπανθρωπίας των, ἐκήρυττε τὴν μεγάλην μακροθυμίαν της, τὴν ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ νόμου πρὸς πάντας πάντοτε τοὺς Ἕλληνας ἐπιεικῆ διαγωγήν της, καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐν μετανοίᾳ προσερχομένους εὐσπλαγχνίαν της· διετείνετο δὲ ὅτι, περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὴν ἐπάνοδον τῆς ἡσυχίας ἠγωνίζετο νὰ καταστέλλῃ τὴν ἀποστασίαν, ἀλλὰ ξένοι τὴν ὑπέθαλπαν καὶ τὴν διετήρουν, καὶ ἡ κυβέρνησις τῶν ξένων τούτων (ἐνόει δὲ τὴν ἀγγλικὴν) ἐπροφασίζετο, ὅτι δὲν ἠμπόρει νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ, παραβαίνουσα τοιουτοτρόπως ὅσα κυβέρνησις ὤφειλε πρὸς φιλικὴν κυβέρνησιν· ἠπόρει δὲ πῶς Δυνάμεις τινὲς ἐσυνθηκολόγησαν περὶ τῶν ἀφορώντων τοὺς ἀποστάτας ὑπηκόους της παρὰ γνώμην

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῆς, καὶ πῶς παρέμβαιναν παρὰ τὸ δημόσιον δίκαιον εἰς τὰ ἐσωτερικά της, ἐν ᾧ αὕτη εἶπε ῥητῶς καὶ ἐπανειλημμένως, ὅτι ἀπεποιεῖτο πᾶσαν ξένην παρέμβασιν· ὑπενθύμιζε δὲ ὅτι καὶ ὁ Στραγγφόρδος, ἐπανελθὼν ἐκ Βερώνης, τὴν ἐβεβαίωσεν ἐξ ὀνόματος ὅλων τῶν ἀνάκτων, ὅτι εἰς αὐτὴν καὶ μόνην ἀπέκειτο νὰ πράξῃ ὅ,τι δέον ἔκρινεν ὡς πρὸς τοὺς ἀπειθεῖς ραγιάδας της, καὶ ὅτι οἱ ἐν Ἀκερμάνῃ πληρεξούσιοι τῆς Ῥωσσίας εἶπαν, ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ περιωρίζετο εἰς μόνην τὴν ἐξίσασιν τῶν ἰδιαιτέρων διαφορῶν του (α), καὶ σκοπὸν δὲν εἶχε νὰ παρέμβῃ εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος· ἠπόρει δὲ πῶς δὲν ἐσυστέλλοντο αἱ Δυνάμεις λέγουσαι ὅτι ἐπὶ τῇ μὴ παραδοχῇ τῆς μεσιτείας σκοπὸν εἶχαν νὰ θεωρήσωσιν ὡς Δύναμιν συμμορίαν λῃστῶν, καὶ πῶς, προκειμένου λόγου περὶ τῶν ἀφορώντων τὴν ἐπὶ ἀποστατῶν ὑπηκόων νόμιμον ἐξουσίαν τῆς Πύλης, ἀνέφεραν τὰς λέξεις μεσιτείαν, οὐδετερότητα, ἀνακωχήν, εἰρήνευσιν, ἐν ᾧ αἱ λέξεις αὗται ἀναφέρονται μόνον ὡς πρὸς σχέσεις κράτους πρὸς κράτος· ἠρνεῖτο δὲ ὅτι ἐξ αἰτίας τῶν ταραχῶν ἐζημιοῦτο τὸ εὐρωπαϊκὸν ἐμπόριον, λέγουσα, ὅτι μόνα τὰ συμφέροντα αὐτῆς ἔπασχαν, καὶ ἐπανελάμβανεν ὅτι οὔτε εἰς βλάβην οὔτε εἰς ὕβριν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἐκινεῖτο οὐδὲ κατεφέρετο καθ' ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ μόνον κατὰ τῶν ταραχοποιῶν· παραπονουμένη δὲ ὅτι αἱ Δυνάμεις κακῶς πολιτευόμεναι ἐθάῤῥυναν τοὺς ἀποστάτας λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἔλεγεν, ὅτι οὐδέποτε θὰ ἀπηρνεῖτο τὰ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος δίκαιά της, καὶ οὐδέποτε θὰ παρέβαινεν, ἐνδίδουσα, τὰ παραγγέλματα τοῦ ἱεροῦ νόμου· διεκήρυττε δ' ἐπὶ τέλους διὰ τελευταίαν φοράν, ὅτι ἀπέῤῥιπτε διὰ παντὸς πᾶσαν ξένην μεσιτείαν καὶ πᾶσαν παρέμβασιν, ὅτι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν κατὰ τοῦτο καὶ ὁ σουλτάνος καὶ οἱ ὑπουργοί του καὶ τὸ ἔθνος ὅλον τῶν Μουσουλμάνων, καὶ ὅτι ἐπεθύμει νὰ παύσωσιν εἰς τὸ ἑξῆς αἱ ξέναι Δυνάμεις τοῦ νὰ τὴν ἐνοχλῶσι περὶ τούτου.

Καθ' ὃν δὲ καιρὸν ἐματαιοπόνουν οἱ πρέσβεις ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἡ Ῥωσσία καὶ ἡ Ἀγγλία, αἱ ἐπ' εἰρηνεύσει τῆς Ἑλλαδος συνδεθεῖσαι, κατεγίνοντο νὰ παραλάβωσι καὶ τὰς τρεῖς ἄλλας μεγάλας αὐλὰς συνεργούς· ἀλλ' ἡ μὲν Πρωσσία ἀπεποιήθη ἐπὶ λόγῳ, ὅτι δὲν εἶχε τὸ αὐτὸ συμφέρον, καὶ ὑπεσχέθη μόνον τὴν φιλικὴν παρὰ τῇ Πύλῃ σύμπραξίν της. Ἡ δὲ Αὐστρία, ἡ πρώτη ἄλλοτε προτείνασα τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

αρτησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπήντησεν, ἐλθούσης τῆς κρισίμου ταύτης ὥρας, ὅτι ἔχαιρε μὲν ἐπὶ τῇ ἑνώσει τῶν δύο αὐλῶν εἰς καταπαυσιν τῶν μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων ἐχθροπραξιῶν, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρει ν' ἀναδεχθῇ ἐπὶ αἰτήσει ἀποστατῶν μεσιτείαν προθεμένην ἀπόσπασιν μεγάλου μέρους τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ σουλτάνου, δὲν ἀπεποιεῖτο ὅμως οὐδ' αὐτὴ τὴν παρὰ τῇ Πύλῃ φιλικὴν συνδρομήν της. Μόνη ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις πρόθυμος ἐφάνη. Ἡ ἐν Γαλλίᾳ ὑπερισχύσασα κοινὴ γνώμη ὑπὲρ Ἑλλάδος, αἱ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς βουλαῖς βαρεῖαι καὶ συνεχεῖς προσβολαὶ κατὰ τοῦ ὑπουργείου ὡς τουρκίζοντος, καὶ ἡ ἀείποτε καὶ ὑπεράλλοτε εὐμενὴς τότε πρὸς τὸν χριστιανικὸν ἀγῶνα διάθεσις τοῦ βασιλέως ἐπερρέασαν ἐπὶ τέλους τὴν ἐπὶ Βιλλέλου κυβέρνησιν καὶ τὴν ἠνάγκασαν ὄχι μόνον ν' ἀσπασθῇ τὴν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων πρᾶξιν τῶν δύο Δυνάμεων, ἀλλὰ καὶ νὰ προβάλῃ ἵνα μετασχηματισθῇ ἡ πρᾶξις αὕτη εἰς συνθήκην, νὰ ἐγγυηθῇ παρὰ τῶν τριῶν Δυνάμεων ὅ,τι ὁρισθῇ, καὶ νὰ πειθαναγκασθῇ ἡ Πύλη εἰς παραδοχὴν αὐτῆς· συνέταξε δέ, ἐπὶ τῇ ἀξιώσει Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας, καὶ τὴν συνθήκην, ἥτις τροπολογηθεῖσα ὑπεγράφη ἐν Λονδίνῳ τὴν 24 ἰουνίου ὑπὸ τῶν πληρεξουσίων τῶν τριῶν Δυνάμεων ὁρίζουσα ἐν συνόψει τὰ ἑξῆς.

Αἱ Δυνάμεις νὰ προσφέρωσι τῇ Πύλῃ τὴν μεσιτείαν των εἰς συνδιαλλαγὴν αὐτῆς καὶ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ν' ἀπαιτήσωσιν ἄνευ ἀναβολῆς ἀνακωχήν.

Οἱ Ἕλληνες νὰ κυβερνῶνται ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ σουλτάνου ἐπὶ ἐτησίῳ φόρῳ ὑπὸ Ἀρχῶν ἐκλεγομένων παρ' αὐτῶν, συνευδοκοῦντος καὶ τοῦ σουλτάνου.

Οἱ Ἕλληνες νὰ ἰδιοποιηθῶσι τὴν παρ' αὐτοῖς ἰδιοκτησίαν τῶν Τούρκων ἀποζημιοῦντες αὐτούς.

Ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ νὰ χαραχθῇ μετὰ ταῦτα.

Μηδεμίαν ὠφέλειαν νὰ ζητήσωσιν αἱ Δυνάμεις δι' ἑαυτὰς ἢ διὰ τοὺς ὑπηκόους των.

Ν' ἀσφαλισθῶσιν οἱ συμβιβασθησόμενοι ὅροι ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν Δυνάμεων ὅπως μετὰ ταῦτα ἐγκριθῇ.

Καὶ ταῦτα μὲν διέταττε φανερᾷ ἡ συνθήκη. Κατὰ πρότασιν δὲ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, τῆς ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην προθεμένης νὰ φέρῃ εἰς αἴσιον καὶ ταχὺ πέρας τὴν συνθήκην, ὑπεγράφησαν ταὐτοχρόνως καὶ οἱ ἑξῆς μυστικοὶ ὅροι.

Ἂν ἡ Πύλη δὲν ἐδέχετο ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς τὴν μεσιτείαν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῶν Δυνάμεων, νὰ συνδέσωσιν αὐταὶ ἐμπορικὰς καὶ προξενικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἂν δὲ ἡ Πύλη δὲν ἐδέχετο τὴν ἀνακωχὴν ἢ οἱ Ἕλληνες ἀπεποιοῦντο τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς, νὰ κηρύξωσιν αἱ Δυνάμεις, ὅτι καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐσκόπευαν νὰ τὴν πραγματοποιήσωσι διὰ τῶν καταλληλοτέρων τρόπων, ἀμέτοχοι πάντοτε τῶν ἐχθροπραξιῶν τῶν ἀλληλομαχούντων. Ἂν δὲ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἡ Πύλη ἐθεώρει τὰ ἀνωτέρω ἀνεπαρκῆ εἰς παραδοχὴν τῶν προτάσεών των, ἢ οἱ Ἕλληνες ἀπέῤῥιπταν τοὺς ὅρους τῆς συνθήκης, αἱ Δυνάμεις νὰ μὴ παύσωσιν οὐδὲ τότε ἐργαζόμεναι εἰς εὐόδωσιν τῆς προκειμένης εἰρηνεύσεως ἐφ' ὧν ἔθεσαν ὅρων.

Μοναδικὸν φαινόμενον τῆς ἀείποτε ἰδιοτελοῦς πολιτικῆς θὰ θεωρήσει τὴν συνθήκην ταύτην ὅστις ἀναλογισθῇ ὑπὸ ποίων, κατὰ ποίας περιστάσεις, διὰ ποῖα τέλη, καὶ ὑπὲρ ποίων ἀρχῶν ἐγράφη. Ὅσα αἱ Δυνάμεις διεσάλπισαν καὶ ἐν Λαϋβάχῃ καὶ ἐν Βιέννῃ κατὰ τῶν εἰς βλάβην τῆς ἐξουσίας εἰς ἣν ὑπάγονται ἐξανισταμένων λαῶν, ὅλα διὰ τῆς συνθήκης ταύτης ἐματαιώθησαν. Ἡ συνθήκη ἐπρόσφερε θῦμα εἰς ἐξιλέωσιν τῶν λαῶν τὰς ἀρχὰς τῆς ἱερᾶς συμμαχίας, ἐμυκτήρισε τὴν ὑπὸ τὸ ἱερὸν ὄνομα αὐτῆς ἀνίερον πολιτικὴν τῶν αὐλῶν βάσιν ἀληθῆ ἔχουσαν τὴν φιλαρχίαν αὐτῶν καὶ τὴν καταπίεσιν τῶν λαῶν, καὶ καθιέρωσε νέον δημόσιον δίκαιον νομιμοποιοῦσα ἀνέγερσιν τυραννουμένων κατὰ τυραννούντων. Ὡς αἴτια δὲ τῆς συνθήκης ταύτης ἀνεφέροντο ὁ παρατεινόμενος αἱματηρὸς καὶ καταστρεπτικὸς πόλεμος, ἡ κορυφωθεῖσα ἀταξία καὶ ἀναρχία, καὶ ἡ ἐντεῦθεν πηγάσασα εἰς βλάβην ὅλου τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐμπορίου πειρατεία· ἀλλ' ἀπεσιωπήθησαν τὰ δύο ἰσχυρότερα αἴτια, ἡ ἔνθερμος συμπάθεια ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν χριστιανικῶν λαῶν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὁ φόβος τῆς ἐνόπλου παρεμβάσεως τῆς Ῥωσσίας. Ἐγένετο δὲ ἡ μεσολάβησις τῶν αὐλῶν, κατὰ τὸ λέγειν τῆς συνθήκης, ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν.

Εἴδαμεν ὅτι μόνης τῆς Ἀγγλίας ἐζήτησαν οἱ Ἕλληνες τὴν μεσιτείαν ἐθνικῶς καὶ ἐπισήμως· ἀλλ' ὁ Ῥόσχης διὰ τοῦ ἐπὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι διατριβῆς του ἀναφανέντος γαλλικοῦ κόμματος (6) ὑπενήργησεν ἀναφορὰς πολιτῶν αἰτουμένων τὴν μεσιτείαν τῆς Γαλλίας, σταλείσας πρὸς αὐτὴν μυστικῷ τῷ τρόπῳ, ἃς ἀνακαλύψασα ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις καὶ αὐτὰς κατέκρινεν ὡς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπαδούσας πρὸς ὅσα τὸ ἔθνος ἐν Ἐπιδαύρῳ ἐψήφισε καὶ τοὺς πρωταιτίους αὐτῶν ἐτιμώρησεν.

Ἔπλεαν ἤδη κατὰ τὸ Αἰγαῖον δύο μοῖραι, ἡ μὲν ἀγγλικὴ ὑπὸ τὸν Κοδριγκτῶνα, ἡ δὲ γαλλικὴ ὑπὸ τὸν Δεριγνῆν, καὶ
Αὔγουστος ἀνεμένετο καὶ ρωσσική. Τὴν 5 αὐγούστου ἀφίχθησαν εἰς Ναύπλιον ὁ Κοδριγκτὼν καὶ ὁ Δεριγνῆς καὶ ἀνήγγειλαν ἀνεπισήμως τὰ τῆς συνθήκης συμβουλεύοντες τὴν κυβέρνησιν νὰ καλέσῃ τοὺς λαοὺς εἰς ὁμόνοιαν καὶ εὐταξίαν, νὰ τοὺς προετοιμάσῃ εἰς παραδοχὴν ἀνακωχῆς, καὶ νὰ μεταβῇ καὶ αὕτη εἰς Αἴγιναν ἐξ αἰτίας τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐμφυλίων τότε ταραχῶν, ἵνα σκέπτεται καὶ ἐνεργῇ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀνεπηρεάστως. Συνήνεσεν ἡ κυβέρνησις, ἐξέδωκε τὴν 9 προκήρυξιν κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν συμβουλῶν τῶν ναυάρχων (γ), καί, ἀπάρασα τὴν 15 ἀπὸ τοῦ θαλασσοπύργου, ὅπου ἔδρευεν ἐξ αἰτίας τῶν ἐν τῇ πόλει ταραχῶν, κατῆρε τὴν 17 εἰς Αἴγιναν. Μετέβη δ' ἐκεῖ συγχρόνως καὶ ἡ Βουλή, ἧς ὁ πρόεδρος, πέντε μέλη καὶ ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν γραμματεὺς ἀπετέλουν κατὰ τὸ ις' ψήφισμα τῆς ἐν Τροιζῆνι συνελεύσεως τὸ συμβούλιον, εἰς ὃ ἀνετέθησαν τὰ τοῦ συμβιβασμοῦ (δ). Τὴν δὲ 20 ὁ Χαμιλτών, ὁ Γάλλος πλοίαρχος Χουγὼν καὶ ὁ σύμβουλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ρωσσικῆς πρεσβείας Τιμώνης ἀπήτησαν ἐπισήμως παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀνακωχήν. Ὅ,τι ἀπήτησαν αἱ Δυνάμεις παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἦτον ὅ,τι ἐζήτησαν οἱ Ἕλληνες παρὰ τῶν Δυνάμεων ἐπὶ τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ συνελεύσεως· δι' ὃ προθύμως συνήνεσαν. Ἀλλ' ἦσαν καὶ πολλοὶ αὐτῶν καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ φιλέλληνες, οἵτινες ἀντέλεγαν καὶ ἀντέπρατταν πρόφασιν ἔχοντες αὐτὴν τὴν συνθήκην ὡς μὴ διαγράφουσαν τὰ ὅρια τῆς νέας ἐπικρατείας καὶ ὡς ὑποκινοῦσαν ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν μέλλουσαν τύχην τῆς τόσα παθούσης στερεᾶς Ἑλλάδος.

Τὴν δὲ 4 αὐγούστου ἔφεραν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεις τῶν τριῶν Δυνάμεων εἰς γνῶσιν τῆς Πύλης τὴν συνθήκην δι' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου διαλαμβάνοντος ὅτι ἓξ ἔτη ματαίως ἠγωνίσθησαν αἱ Δυνάμεις νὰ τὴν πείσωσιν εἰς εἰρήνευσιν τῆς Ἑλλάδος· ὅτι, ἐξ αἰτίας τόσων δυστυχημάτων ὅσα ἔπαθεν ἐντεῦθεν ἡ ἀνθρωπότης, καὶ τόσων ζημιῶν ὅσας ὑπέστη τὸ ἐμπόριον ὅλων τῶν ἐθνῶν, τὸ ζήτημα κατέστη εὐρωπαϊκόν· ὅτι αἱ Δυνάμεις ἠναγκάσθησαν νὰ παρέμβωσιν εἰς παῦσιν τοῦ μεγάλου τούτου κακοῦ, καὶ ὅτι, ἂν ἡ Πύλη ἀπέῤῥιπτε τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μεσιτείαν των καὶ δὲν διέταττεν ἐντὸς 15 ἡμερῶν διακοπὴν τῶν ἐχθροπραξιῶν, ἀπόφασιν εἶχαν νὰ ἐνεργήσωσιν ὅ,τι ἀπήτει τὸ ἀληθὲς συμφέρον αὐτῆς τῆς Πύλης, ἡ ἀσφάλεια τοῦ ἐμπορίου καὶ ἡ ἡσυχία τῆς Εὐρώπης.

Παρελθούσης δὲ τῆς δεκαπενθημέρου προθεσμίας, ὑπῆγαν οἱ διερμηνεῖς τῶν τριῶν πρεσβειῶν ζητοῦντες ἀπάντησιν. «Ἂν » ἤξευρα», τοῖς ἀπεκρίθη ὁ Ῥεὶζ-ἐφέντης, «ὅτι τὸ ἔγγραφον » ἀπέβλεπε τὰ τῆς Ἑλλάδος, δὲν θὰ τὸ ἐδεχόμην· ἀλλὰ μα- » θὼν τί περιεῖχε, δὲν τὸ ἀνέγνωσα· εἴπατε πρὸς τοὺς ἀπο- » στείλαντάς σας ὅτι ἡ θετική, ἡ ὁριστική, ἡ ἀμετάτρεπτος, ἡ » αἰώνιος ἀπάντησις τῆς ὑψηλῆς Πύλης εἶναι, ὅτι οὐδεμίαν » δέχεται πρότασιν περὶ Ἑλλήνων, ὅτι ἐπιμένει εἰς ἣν ἐξέφρα- » σεν ἄλλοτε γνώμην καὶ θὰ ἐπιμένει μέχρι συντελείας τοῦ » αἰῶνος». Οἱ πρέσβεις, μαθόντες ταῦτα, ἀνήγγειλαν τὴν ἐ- παύριον τῷ Ῥεὶζ-ἐφέντη ὅτι, ἐπειδὴ ἀπερρίφθη ἡ πρότασίς των, αἱ Δυνάμεις ἐσκόπευαν νὰ ἐνεργήσωσιν αὐταὶ τὰ τῆς συνθή- κης. Ἡ Πύλη ἐζήτησέ τινας διασαφήσεις, ἐπανέλαβε τὰ αὐτά, ἐκήρυξεν ὅτι δὲν δέχεται εἰς τὸ ἑξῆς ἔγγραφον περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως, καὶ ὅτι ἐθεώρει τὸ δοθὲν ὡς μὴ δοθέν· διέταξε δὲ νὰ ὀχυρωθῶσιν ἀμέσως τὰ τοῦ Βοσπόρου καὶ Ἑλλησπόντου φρούρια, ἔφερε στρατεύματα ἐν τῇ βασιλευούσῃ καὶ παρεσκευά- ζετο εἰς πόλεμον. Ἐπεσκέφθησαν οἱ διερμηνεῖς τῶν πρεσβειῶν τὸν Ῥεὶζ-ἐφέντην καὶ τὴν 2 σεπτεμβρίου καὶ συνδιελέχθησαν, ἀλλὰ καὶ τότε ἀπέτυχαν. Προκαλούμενος ἐν τῇ συνδιαλέξει ταύτῃ ὁ Ῥεὶζ-ἐφέντης παρὰ τοῦ διερμηνέως τῆς Ἀγγλίας ν' ἀνακα- λύψῃ τί διενοεῖτο νὰ πράξῃ ἡ Πύλη ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ, εἶπεν· «Ὁ Θεὸς καὶ τὸ δίκαιόν μου εἶναι τὸ ῥητὸν τῆς αὐλῆς » σου· οὐδὲν ἄλλο ῥητὸν ἐγκριτώτερον καὶ παρ' ἡμῖν, ἐν ᾧ » προτίθεσθε νὰ μᾶς προσβάλετε». Οἱ πρέσβεις ἐγνωστοποίη- σαν τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τοῖς προξένοις καὶ δι' αὐτῶν τοῖς ὑπηκόοις τῶν τριῶν αὐλῶν, οἵτινες, θεωροῦντες ἄφευκτον τὸν πόλεμον, ἡτοιμάζοντο ν' ἀναχωρήσωσι. Διετά- χθησαν δὲ συγχρόνως παρὰ τῶν πρέσβεων καὶ οἱ ναύαρχοι νὰ ἐνεργήσωσιν ὅ,τι ὥριζεν ἡ συνθήκη, ἀπεχόμενοι μὲν πάσης ἐχθρο- πραξίας, ἀλλ' ἐμποδίζοντες τὸν ἐπισιτισμὸν τοῦ τουρκοαιγυ- πτίου στρατοῦ καὶ διὰ τῆς βίας, ἂν ἡ χρεία τὸ ἐκάλει. Διετά- χθησαν παρὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως καὶ οἱ παρὰ τῷ Μεχ- μὲτ-Ἀλῇ Γάλλοι νὰ παραιτηθῶσι τῆς ὑπηρεσίας του.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, εἴτε ἐκ συγκυρίας εἴτε ἐκ προμελέτης, ἔφερεν ἐπισήμως πρὸς τὴν Πύλην ὁ τότε πατριάρχης Ἀγαθάγγελος ἀναφορὰς τῶν κατοίκων τῶν ὑπὸ τὰ ὀθωμανικὰ ὅπλα ἐπαρχιῶν τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Εὐβοίας, δι' ὧν ἐκθειάζοντες τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κιουταχῆ οἱ ὑπὸ τὸ κοπτερὸν ξίφος αὐτοῦ Ἕλληνες καὶ μετανοοῦντες δι' ὅσα ἔπραξαν κατέφευγαν εἰς τὸ ἔλεος τῆς Πύλης αἰτούμενοι διὰ τῆς μεσιτείας τοῦ πατριάρχου τὴν ἀπόδοσιν τῶν κτημάτων αὐτῶν καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ἐπὶ τῆς ἀποστασίας καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔτους ὀφειλομένων φόρων. Ἡ Πύλη, θέλουσα νὰ κατασιγάσῃ τὰς φωνὰς τῆς μεσιτευούσης συμμαχίας καὶ νὰ ἐφελκύσῃ καὶ ἄλλους ἀποστάτας, ἔδραξε τὴν εὐκαιρίαν ταύτην, ἤνοιξε δι' ἐγγράφου της πρὸς τὸν πατριάρχην τὴν θύραν τοῦ ἐλέους, τὸν διέταξε νὰ καλέσῃ ὅλους τοὺς ἀποπλανηθέντας εἰς μετάνοιαν, ὑποσχομένη ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ παραδεχομένη τὰς λοιπὰς αἰτήσεις των· ἀπέλυσε δὲ καὶ ὅλους τοὺς ἐπὶ πολιτικῷ λόγῳ κρατουμένους Ἕλληνας.

Ἀφ' οὗ αἱ Δυνάμεις ἀπεφάσισαν νὰ παύσωσι τὸν πόλεμον ἄκοντος τοῦ σουλτάνου, ὤφειλαν ν' ἀποκλείσωσι τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπου εὑρίσκοντο ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πολεμικὰ πλοῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Αἰγύπτου, καὶ τοῦ Τουνεζίου ἕτοιμα εἰς ἔκπλουν. Ἂν ἐγίνετο τοῦτο, καὶ ἀπεκλείοντο διά τινας μόνον ἡμέρας καὶ τὰ μεσημβρινοδυτικὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου, δι' ὧν ἐτροφοδοτοῦντο τὰ ἐχθρικὰ στρατεύματα, καὶ τὰ ὁλέθρια σχέδια τοῦ Ἰβραήμη θὰ ἐματαιοῦντο, καὶ αὐτὸς θὰ ἠναγκάζετο νὰ ἐπιθυμήσῃ τὴν εἰς Αἴγυπτον ἐπάνοδον· ἀλλ' ἡ συμμαχία ἠρκέσθη νὰ στείλῃ τὸν συνταγματάρχην Κραδόκον πρὸς τὸν Μεχμὲτ-Ἀλῆν εἰς ἀναβολὴν τοῦ ἔκπλου τῶν στόλων συμβουλευτικῷ τῷ τρόπῳ· ὁ δὲ φέρων τὴν ἐντολὴν ταύτην δὲν ἔφθασεν ἐν καιρῷ εἰς Αἴγυπτον· ἀλλὰ καὶ ἐν καιρῷ ἂν ἔφθανε, δὲν θὰ εἰσηκούετο βεβαίως. Ἐχρειάζετο βία καὶ ὄχι πειθώ· διότι, καὶ ἂν ἐπείθετο ὁ Μεχμὲτ-Ἀλῆς, θὰ ἐχρειάζετο καὶ τότε βία κατ' ἐπιφάνειαν εἰς δικαιολογίαν του παρὰ τῷ σουλτάνῳ.

Ἐν τούτοις, λήγοντος τοῦ ἰουλίου, ἐξέπλευσαν τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας 92 πλοῖα, ἐξ ὧν 51 πολεμικά, καὶ τὰ λοιπὰ φορτηγά· καὶ ὁ μὲν βυζαντινὸς στόλος ὑπὸ τὸν καπηταναμπεην συνίστατο εἰς δύο δίκροτα, πέντε φρεγάτας, καὶ ἐννέα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κορβέττας· ὁ δὲ αἰγύπτιος ὑπὸ τὸν Μουχαρέμπεην εἰς τέσσαρας φρεγάτας, ἔνδεκα κορβέττας, τέσσαρα βρίκια, ἓξ γολέττας καὶ ἓξ πυρπολικά· συνέπλεαν δὲ καὶ τρεῖς τουνεζικαὶ φρεγάται μικραὶ μεθ' ἑνὸς βρικίου, καὶ ὡς ὁδηγὸς τοῦ Μουχαρέμπεη ὁ Γάλλος ὑπναύαρχος Τελλιέρος, ὑφ' ὃν καὶ ὑπό τινας ἄλλους Γάλλους ἀξιωματικοὺς ἐξησκήθησαν τρισχίλιοι Ἄραβες περὶ τὰ ναυτικά (ε)· τὰ δὲ φορτηγά, τὰ μὲν 36 ἦσαν ὑπὸ σημαίαν τουρκικήν, τὰ δὲ 5 ὑπὸ αὐστριακήν, φέροντα ὅλα 1000 τακτικούς, 100 ἱππεῖς ἀνίππους, τρόφιμα, πολεμεφόδια καὶ ἓν ἑκατομμύριον διστήλων. Ἐσκόπει δὲ ὁ Ἰβραήμης νὰ προσβάλῃ μετὰ τὴν ἄφιξιν τῆς δυνάμεως ταύτης τὴν Ὕδραν. Τὰ πλοῖα ταῦτα κατευωδώθησαν τὴν 26 αὐγούστου εἰς Νεόκαστρον, οὐδὲν συμμαχικὸν ἢ ἑλληνικὸν πλοῖον ἀπαντήσαντα καθ' ὅλον τὸν πλοῦν.

Ὁ δὲ δραστήριος Ἰβραήμης ἤρχισεν ἀμέσως νὰ ἐπιβιβάζῃ εἰς ἄλλα πλοῖα ἄλλα στρατεύματα πρὸς ταχεῖαν ἐκπλήρωσιν τοῦ μεγάλου σκοποῦ του. Καθ' ἣν δὲ ἡμέραν κατέπλευσεν ἡ ἐχθρικὴ αὕτη δύναμις εἰς Νεόκαστρον, ὁ μὲν Κοδριγκτὼν εὑρίσκετο ἐν Ναυπλίῳ, ὁ δὲ Δεριγνῆς ἐν Μήλῳ· ἀμφότεροι δὲ μαθόντες τὸν κατάπλουν, ἀνεχώρησαν· καὶ ὁ μὲν Κοδριγκτών, ἀφιχθεὶς πρῶτος ἔμπροσθεν τοῦ Νεοκάστρου, ἔστειλε τὴν 7 ἐπι- **Σεπτέμβριος**
στολὴν πρὸς τὸν καπηταναμπεην κοινοποιοῦσαν τὰ τῆς συνθήκης καὶ λέγουσαν, ὅτι κατ' αὐτὴν ἀπηγορεύετο πᾶσα κίνησις πλοίων καὶ στρατευμάτων καὶ πᾶσα μεταφορὰ πολεμεφοδίων εἰς βλάβην ὁποιουδήποτε μέρους τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων, καὶ ὅτι, ἂν μία κανονία ἐρρίπτετο ἐπὶ τὴν βρεττανικὴν σημαίαν, θὰ κατεστρέφετο ὅλος ὁ στόλος του. Τὴν 10 ἀφίχθη καὶ ὁ Δεριγνῆς, καὶ ἔγραψαν ἀμφότεροι αὐθημερὸν τῷ Ἰβραήμῃ τὰ αὐτά. Τὴν δ' ἐπαύριον ἐπεσκέφθη ὁ Δεριγνῆς τὸν Ἰβραήμην συναινέσει καὶ τοῦ Κοδριγκτῶνος καὶ τὸν ηὗρεν εἰς ἄκραν ἀμηχανίαν περὶ τοῦ πρακτέου, διότι οὔτε τὰς δυνάμεις του ἤθελε νὰ ῥιψοκινδυνεύσῃ, οὔτε τὰς διαταγὰς τοῦ σουλτάνου νὰ παρακούσῃ· ἠγνόει δὲ καὶ τὴν γνώμην τοῦ πατρός του. Τὴν δὲ 13 ἐξῆλθαν εἰς ἐπίσκεψίν του οἱ δύο ναύαρχοι, καὶ παρόντων τῶν ἀρχηγῶν τῶν στόλων ἐπανέλαβαν ὅσα ἔγραψαν. Ὁ Ἰβραήμης ἀπεκρίθη εἰς ἐπήκοον ὅλων, ὅτι δὲν ἦτον αὐτεξούσιος, ἀλλ' ὑπηρέτης τῆς ὑψηλῆς Πύλης, καὶ ὅτι, διαταχθεὶς νὰ καταστρέψῃ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν διὰ τῆς καταστροφῆς τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὕδρας, χρέος του ἐνόμισε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν θέλησιν τοῦ κυρίου του· ἐπειδὴ ὅμως ἐνδεχόμενον νὰ μὴ προεῖδεν ὁ κύριός του τὴν νέαν φάσιν τῶν πραγμάτων, ἐθεώρει ἀναγκαῖον νὰ ζητήσῃ νέας διαταγάς, ἕτοιμος πάντοτε νὰ ὑπακούσῃ, ὁποῖαι καὶ ἂν ἦσαν· ἀλλ' ὑπέσχετο ἐπὶ λόγῳ τιμῆς μηδένα ἔκπλουν νὰ ἐπιτρέψῃ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ. Οἱ ναύαρχοι τῆς συμμαχίας εὐχαριστήθησαν καὶ ἀνεχώρησαν, ὁ μὲν Κοδριγκτὼν εἰς Ζάκυνθον, ὁ δὲ Δεριγνῆς εἰς Ἐλαφοννήσια, ἀφήσαντες ἀνὰ μίαν φρεγάταν ἔφορμον.

Τὴν δὲ 19, περὶ τὸ δειλινόν, εἰδοποιήθη ὁ Κοδριγκτών, ὅτι 30 πλοῖα, τῶν ἐν Νεοκάστρῳ, πολεμικὰ καὶ φορτηγά, ἔπλεαν ὑπὸ ἐπιτήδειον ἄνεμον πρὸς τὰς Πάτρας εἰς τιμωρίαν, ὡς ἐγνώσθη μετὰ ταῦτα, τῶν περὶ τὸν Χάστιγγα καὶ εἰς ἐπισιτισμὸν τοῦ στρατοῦ. Ἀνήχθη ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ταύτῃ ἡ ἀγγλικὴ ναυαρχίς, καὶ πρωΐας γενομένης εὑρέθη μεταξὺ τοῦ στόματος τοῦ κόλπου καὶ τῆς τουρκικῆς ταύτης μοίρας παρακολουθουμένη ὑπὸ τῶν φρεγατῶν Δαρτμούθης καὶ Ταλβότης καὶ τινος βρικίου. Ὁ Κοδριγκτὼν ἔσπευσε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἀρχηγὸν τῆς τουρκικῆς μοίρας, ὅτι παράβασιν τοῦ λόγου τῆς τιμῆς τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ ἐθεώρει τὸν ἔκπλουν τῆς μοίρας ταύτης καὶ δὲν ἐπέτρεπε νὰ προχωρήσῃ. Ἐπὶ τῇ κοινοποιήσει ταύτῃ ἐπόδισεν ἡ μοῖρα πρὸς τὸ Νεόκαστρον, καὶ τὴν ἐπαύριον ἀπήντησεν ἄλλην παρακολουθοῦσαν ἐκ τοῦ Νεοκάστρου, ἐν ᾗ καὶ ὁ Ἰβραήμης. Ἐπόδισε καὶ αὕτη πρὸς τὸ Νεόκαστρον μαθοῦσα τὰ τοῦ Κοδριγκτῶνος. Ἐπανέπλευσαν τότε εἰς Ζάκυνθον τὰ ἀγγλικὰ πλοῖα. Σκότους δὲ γενομένου, ἐστράφησαν αἱ δύο αἰγύπτιαι μοῖραι πρὸς τὰς Πάτρας· ἀλλ', ἐπικρατούσης καθ' ὅλην τὴν νύκτα σφοδρᾶς ἀντιπνοίας, ὀλίγον ἐπροχώρησαν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Κοδριγκτῶνα, ἰδόντες τὴν ἐπαύριον τὰ πλοῖα ταῦτα, ἀνήχθησαν, καί, θαλασσομαχοῦντες ἐξ αἰτίας τῆς δεινῆς κακοκαιρίας, τὰ ἐπρόφθασαν τὸ ἑσπέρας ἔμπροσθεν τοῦ Πάπα, τὰ ἐκανονοβόλησαν καὶ τὰ ἠνάγκασαν νὰ ἐπαναπλεύσωσιν εἰς Νεόκαστρον. Ἐν τούτοις ἔφθασε καὶ ἡ ῥωσσικὴ μοῖρα ὑπὸ τὸν ὑπονάυαρχον Χεϋδένον.

Ἀφ' οὗ παρέβη ὁ Ἰβραήμης τὸν λόγον του, οἱ ναύαρχοι ἐσκέφθησαν, ὅτι δὲν ἠσφαλίζοντο εἰμὴ παραφυλάττοντές τον. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ συνήνωσαν τὰ πλοῖά των τὴν 6 ὀκτω-

Ὀκτώβριος βρίου ἔμπροσθεν τοῦ Νεοκάστρου· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐθεώρησαν καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βαρὺ καὶ ἐπικίνδυνον νὰ θαλασσομαχῶσι παρὰ τὴν δυσπαράπλευστον ἐκείνην ἀκτήν, ἀπεφάσισαν νὰ εἰσπλεύσωσιν ἐν εἰρηνικῷ πνεύματι Ἠρεθισμένοι δὲ διὰ τὴν παράβασιν τοῦ λόγου τοῦ Ἰβραήμη, ἠρεθίσθησαν ἔτι μᾶλλον κατ' αὐτοῦ ὡς δὶς συμβουλεύσαντές τον πρὸ ὀλίγου νὰ μὴ καταστρέψῃ ὡς ἀγενὴς ἐχθρὸς τὴν Μεσσηνίαν διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου καὶ μὴ εἰσακουσθέντες. Οὐδὲν ἧττον ἠρεθισμένοι κατὰ τῶν ναυάρχων ἦσαν καὶ οἱ Τοῦρκοι, βλέποντες τὰ μεγάλα σχέδιά των διασκεδαζόμενα καθ' ἣν ὥραν ἐφαίνετο βεβαία ἡ εὐόδωσίς των, τοὺς τόσον αἱματηροὺς καὶ πολυδαπάνους ἀγῶνάς των ματαιουμένους, καὶ ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀποστατῶν ἐξευτελιζομένους. Ὑποπτεύοντες δὲ μάχην προητοιμάσθησαν θέσαντες τὰ πλοῖά των εἰς σχῆμα πετάλου ἐπὶ δύο γραμμῶν ἀρχομένων ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος, παρατεινομένων εἰς τὸ ἐν μέσῳ αὐτοῦ κείμενον νησίδιον τοῦ Χελωνακίου καὶ εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν περατουμένων· τὸ σχῆμα δὲ τοῦτο ἔθετε τὰ εἰσπλέοντα πλοῖα ὑπὸ τὴν πυροβολὴν ὅλου τοῦ στόλου. Συνίστατο δὲ ἡ ἐν τῷ λιμένι τοῦ Νεοκάστρου δύναμίς των τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τρία δίκροτα, δεκαεννέα φρεγάτας, ὧν αἱ τέσσαρες αἰγύπτιαι ἦσαν δίφρακτοι (vaisseau rasés), εἰκοσιἑξ κορβέττας, δώδεκα βρίκια καὶ ἓξ πυρπολικά, φέροντα ὅλα κανόνια 1994 (ϛ)· ἐφρουρεῖτο δὲ τὸ στόμα τοῦ λιμένος καὶ ὑπὸ τοῦ πυρὸς τοῦ φρουρίου καὶ μιᾶς ἑκατέρωθεν τοῦ στόματος κανονοστοιχίας. Καὶ ἡ μὲν ἔνδον γραμμὴ ἐσχηματίζετο ἐκ δικρότων καὶ φρεγατῶν, ἔχουσα ἐπὶ τῶν ἐσχατιῶν της ἑκατέρωθεν τὰ πυρπολικά, ἡ δ' ἐκτὸς ὑπὸ κορβεττῶν καὶ βρικίων κατὰ τὰ κενὰ τῆς ἔνδον· ἐσάλευαν δ' ἐπ' ἀγκύρας ὄπισθεν τῆς ἔξω γραμμῆς καί τινα τῶν μικροτέρων πλοίων διαγράφοντα τρίτην ἀτελῆ γραμμὴν πρὸς τὰ ἄνω καὶ κατὰ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ πετάλου· ἐναυλόχουν δὲ τὰ τουνεζικὰ ἐκεῖθεν τοῦ Χελωνακίου· τὰ δὲ φορτηγὰ ἔκειντο ὅλα παρὰ τὸν νοτιοανατολικὸν αἰγιαλόν. Καὶ οἱ μὲν περὶ τὸν καπηταναμπεην καὶ Μουχαρέμπεην κατεῖχαν τὰ δεξιά, οἱ δὲ περὶ τὸν Ταχήρπασαν καὶ πατρονάμπεην τὰ ἀριστερά. Ἐν τούτοις εἰσέπλευσαν τὸν λιμένα δύο συμμαχικὰ πλοῖα μὴ φέροντα σημαίαν, καὶ περιπλεύσαντα εἰς κατασκόπευσιν, ὡς εἰκάζεται, ἐξέπλευσαν ἀκοινώνητα καὶ ἀνεπηρέαστα.

Ὁ δὲ Κοδριγκτών, ὅστις, ἔχων βαθμὸν ἀντιναυάρχου, ἦρχεν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅλου τοῦ συμμαχικοῦ στόλου, ἐχόντων τῶν δύο συναδέλφων του τὸν ταῦ ὑποναυάρχου, διέταξε τὸν εἴσπλουν, μεσούσης τῆς ἡμέρας τῆς 8, παραγγείλας οὐδεὶς τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του νὰ κανονοβολήσῃ, ἂν δὲν ἐκανονοβόλουν οἱ Τοῦρκοι πρῶτοι. Συνεκροτοῦντο δὲ αἱ συμμαχικαὶ μοῖραι, ἡ μὲν ἀγγλικὴ ἐκ τριῶν δικρότων, τῆς ναυαρχίδος Ἀσίας, τῆς Γενούης καὶ τῆς Ἀλβιῶνος, ἐκ τεσσάρων φρεγγατῶν, τῆς Γλασκόβης, τῆς Καμβρίας, τῆς Δαρτμούθης καὶ τῆς Ταλβότης, καὶ ἐκ πέντε βρικίων καὶ γολεττῶν, τοῦ Ῥόδου, τοῦ Κώνωπος, τοῦ Γοργοῦ, τῆς Φιλομήλας καὶ τῆς Ἐλάφου· ἡ δὲ γαλλικὴ ἐκ τριῶν δικρότων, τῆς Βρεσλαβίας, τοῦ Σκιπίωνος καὶ τῆς Τριαίνης, ἐκ δύο φρεγατῶν, τῆς ναυαρχίδος Σειρῆνος καὶ τῆς Ἁρμίδας, καὶ ἐκ δύο γολεττῶν, τῆς Δάφνης καὶ τῆς Ἀλκυῶνος· ἡ δὲ ῥωσσικὴ ἐκ τεσσάρων δικρότων, τῆς ναυαρχίδος Ἀζόφης, τοῦ Ἀλεξάνδρου Νεύσκη, τῆς Γαγγούτης καὶ τοῦ Ἰεζεκιήλ, καὶ ἐκ τεσσάρων φρεγατῶν, τοῦ Κάστορος, τοῦ Κωνσταντίνου, τῆς Ἑλένης καὶ τῆς Προβονόης. Ἰδοὺ τὰ ὀνόματα τῶν πλοίων τούτων τῶν μὲν Ἀγγλιστὶ τῶν δὲ Γαλλιστί· Asia, Genoa, Albion, Glasgow, Cambria, Dartmouth, Talbot, The Rose, Muskitto, Allegro, Philomelus, Zebra.—Breslaw, Scipion, Trident, Sirène, Armide, Daphné, Alcyon. — Asof, Alexandre Newsky, Slauat, Jeseckiel, Castore, Constantin, Helène, Provonnog· ἔφεραν δὲ αἱ τρεῖς αὗται μοῖραι κανόνια 1276 (ζ)· ἀλλ' ἡ δύναμις αὕτη, ἂν καὶ ὑποδεεστέρα τῆς τουρκικῆς κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν κανονίων, ἦτο λίαν ἐπικρατεστέρα ὡς ἐμπεριλαμβάνουσα δέκα δίκροτα, καί, ἂν προσέβαλλε τὴν τουρκικὴν μετέωρον, θὰ τὴν κατέστρεφε καὶ εὐκόλως καὶ ταχέως. Ἔπλεαν δὲ αἱ σύμμαχοι μοῖραι εἰς δύο γραμμάς, ὑπήνεμον μὲν ἡ ἀγγλικὴ καὶ γαλλική, ὑπερήνεμον δὲ ἡ ῥωσσική. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν προέπλεεν αὕτη· ἀλλ', ἀφ' οὗ ἔφθασε πρὸς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, φοβηθεὶς ὁ Κοδριγκτὼν μὴ τὰ φρούρια καὶ αἱ κανονοστοιχίαι πυροβολήσωσι τὰ πλοῖα διαπλέοντα πρὸς τὰ ἀκροστόμια, τὴν διέταξε ν' ἀνακωχεύσῃ, καὶ, τούτου γενομένου, κατέλαβε τὴν πρώτην τάξιν ἡ ἀγγλική, τὴν δευτέραν ἡ γαλλικὴ καὶ τὴν τελευταίαν ἡ ῥωσσικὴ ἐπὶ σκοπῷ νὰ διαπλεύσωσιν ἐπὶ μιᾶς γραμμῆς τὸ στόμα τοῦ λιμένος καταμέσον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μόλις ἐφάνη εἰσπλέουσα ἡ ἀγγλικὴ ναυαρχὶς καὶ κανονοκρότησις ἀπὸ τοῦ φρουρίου ἔβαλεν εἰς κίνησιν ὡς ἐκ συνθήματος ὅλον τὸν τουρκοαιγύπτιον στόλον. Ὁ δὲ καπηταν-άμπεης, βλέπων αὐτὴν προβαίνουσαν εἶπεν, «ὁ κύβος ἐρρίφθη, οἱ Ἄγ-» γλοι δὲν παίζονται», παρήγγειλε δ' ἐν τῷ ἅμα τῷ Κοδριγ-κτῶνι νὰ ἐκπλεύσῃ. «Δὲν ἦλθα νὰ λάβω, ἦλθα νὰ δώσω δια-» ταγάς», ἀπεκρίθη ὁ ὑπερήφανος Ἄγγλος, προσθέσας, ὅτι ἡ ἀπιστία τοῦ Ἰβραήμη ἠνάγκασε τοὺς συμμάχους νὰ εἰσπλεύσωσι, καὶ ὅτι, ἂν ἐπυροβολεῖτο ἡ σημαία των, θὰ κατεστρέφετο ὁ τουρκοαιγύπτιος στόλος.

Τὴν β' ὥραν μετὰ μεσημβρίαν εἰσέπλευσαν ὑπὸ λεπτὸν ἔμβάτην, ἐξαιρουμένων τῆς Καμβρίας καὶ τῆς Γλασκόβης, ἀνενόχλητα τὰ ἀγγλικὰ πλοῖα· καὶ ἠγκυροβόλησαν τὰ μὲν τρία δίκροτα κατὰ σειρὰν παράπλευρα τῆς τουρκικῆς ναυαρχίδος, ἑνὸς ἄλλου δικρότου καὶ μιᾶς φρεγάτας· ἡ δὲ Δαρτμούθη, τὰ βρίκια καὶ αἱ γολέτται παρὰ τὰ πρὸς τὸν εἴσπλουν πυρπολικά, τὰ μὲν κατὰ τὴν Σφακτηρίαν, ὅπου καὶ ἡ Ταλβότη, τὰ δὲ ἀντικρύ, ἐν οἷς καὶ ἡ Δαρτμούθη. Συνεισέπλευσαν καί τινα τῆς γαλλικῆς μοίρας μετὰ τῆς ναυαρχίδος. Καὶ ἡ μὲν Σειρὴν ἠγκυροβόλησεν ἐντεῦθεν τῶν ἀγγλικῶν δικρότων παρὰ τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν πλευρὰν αἰγύπτια πλοῖα, ὅπου διετάχθησαν νὰ παραπλαγιάσωσι καὶ δύο τῶν εἰσέτι ἔξω τοῦ λιμένος τριῶν γαλλικῶν δικρότων· ἡ δὲ Ἀρμίδα ἠγκυροβόλησε παρὰ τὴν Ταλβότην, ἡ δὲ Δάφνη καὶ ἡ Ἀλκυὼν παρὰ τὴν Ἀσίαν· τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ὅλη ἡ ῥωσσικὴ μοῖρα ἐνηνέμουν ἔξωθεν τοῦ λιμένος.

Ἐν τούτοις, ἀπέστειλεν ὁ πλοίαρχος τῆς Δαρτμούθης τὴν λέμβον του πρὸς τοὺς ἐν τῷ παρ' αὐτῇ πυρπολικῷ παραγγέλλων ν' ἀπομακρυνθῇ· ἀλλ' οἱ ἐν αὐτῷ ὑποπτεύσαντες ὅτι ἤρχοντο οἱ Ἄγγλοι νὰ τὸ κυριεύσωσι, τοὺς ἐτουφέκισαν ἐρχομένους ἀπροφυλάκτως καὶ ἐσκότωσαν τὸν ἀξιωματικὸν καί τινας τῶν ναυτῶν· ἀντετουφέκισαν οἱ ἐν τῇ Δαρτμούθῃ καὶ οἱ ἐν τῇ παρελλιμενιζούσῃ Σειρῆνι· ἔπεσε παρά τινος τῶν αἰγυπτίων πλοίων μία κανονία εἰς τὴν Σειρῆνα· ἀντεκανονοβόλησεν ἡ Σειρήν· συνεκανονοβόλησεν ἡ Ἀσία τὴν βυζαντινὴν ναυαρχίδα κανονοβολήσασαν αὐτὴν πρώτην, καὶ οὕτως ἐξήφθη ἡ μάχη. Ἐπὶ δὲ τῇ θέᾳ ταύτῃ, ἀνήγγειλεν ὁ Μουχαρέμπεης, οὗτινος τὸ πλοῖον ἔκειτο καὶ αὐτὸ παράπλευρον τῆς Ἀσίας ἀριστερόθεν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅτι σκοπὸν δὲν εἶχε νὰ τὴν κανονοβολήσῃ· ἀπέστειλε καὶ ὁ Κοδριγκτὼν τὸν πρωρέα του Πέτρον Μικέλλην, ἵνα ἀναγγείλῃ ὅτι, μὴ κανονοβολούμενος, οὐδ' αὐτὸς θὰ ἐκανονοβόλει· ἀλλ' οἱ περὶ τὸν Μουχαρέμπεην, εἴτε κατὰ διαταγὴν εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ, καὶ τὸν στελλόμενον ἐσκότωσαν, προσερχομένης τῆς λέμβου, καὶ πρῶτοι ἐκανονοβόλησαν τὴν Ἀσίαν. Ἤρχισε τότε ἡ μέχρι τοῦδε κανονοβολοῦσα τὴν βυζαντινὴν ναυαρχίδα δεξιόθεν Ἀσία νὰ κανονοβολῇ καὶ τὴν αἰγυπτίαν ἀριστερόθεν καὶ κατεναυμάχησεν ἀμφοτέρας· οἱ δ' ἐκθρώσκοντες οὐρανομήκεις καπνοὶ τόσον τὴν περιεκάλυψαν ὑπὸ παχεῖαν νεφέλην, ὥστε οἱ παρεστῶτες τὴν ἐξέλαβαν ὡς συναπολεσθεῖσαν· ἀλλά, διασκεδασθέντος τοῦ καπνοῦ, τὴν ἐχαιρέτησαν ἀναφανεῖσαν ἀλαλάζοντες. Πολλὰ δὲ παθοῦσα ἐπὶ τῆς συμπλοκῆς ταύτης, πλεῖστα ἔπαθεν ἀρθέντων τῶν πλοίων τούτων ἐκ τοῦ μέσου ἀπὸ τῆς πυκνῆς πυροβολῆς τῆς δευτέρας καὶ τρίτης γραμμῆς.

Διεκρίθη καὶ ἡ Γενούη πρὸς ἓν δίκροτον καὶ μίαν μαχομένη φρεγάταν· καὶ τὸ μὲν δίκροτον κατεπολέμησε, τὴν δὲ φρεγάταν αὖτανδρον ἐβύθισεν· ἀλλ' ἡ καταναυμαχηθεῖσα τουρκικὴ ναυαρχὶς ἐξοκείλασα ὄπισθεν τῆς Γενούης καὶ ἐκκενώσασα τὴν κανονοστοιχίαν της, καιρίως τὴν ἔβλαψε καὶ πολλοὺς τῶν ἐν αὐτῇ ἐφόνευσεν, ἐν οἷς καὶ τὸν πλοίαρχον Βαθούρστην ἱστάμενον ἐπὶ τῆς στέγης τοῦ πλοίου ἄφοβον καθ' ὅλην τὴν πάλην.

Προσέβαλε καὶ ἡ Ἀλβιὼν μίαν ἐχθρικὴν φρεγάταν, καὶ πλήρεις τόλμης οἱ ναῦται της ἐπιπεσόντες ξιφήρεις τὴν ἐπάτησαν· ἀλλ' οἱ ἐν αὐτῇ προφθάσαντες τὴν ἐπυρπόλησαν καὶ ἐρρίφθησαν πρὸς σωτηρίαν εἰς τὴν θάλασσαν· παρ' ὀλίγον δὲ συνεπυρπόλησαν καὶ τὴν Ἀλβιῶνα. Ἀποφυγοῦσα δὲ τὸν κίνδυνον τοῦτον ἡ Ἀλβιών, ἔπεσεν ἐν μέσῳ τριπλοῦ πυρὸς προσβαλλομένη ταὐτοχρόνως ὑπὸ μιᾶς φρεγάτας καὶ τῶν δύο παθόντων δικρότων ἐξοκειλάντων πρὸς τὴν πρύμνην της καὶ ἀπώλεσέ τινας, ἐν οἷς καὶ τὸν ὑποπλοίαρχον. Καλῇ τύχῃ, εἰσέπλευσε τὴν ὥραν ἐκείνην ἡ Βρεαλκβία, καὶ δραμοῦσα τὴν ἀπήλλαξε τῶν δεινῶν· τὰ δύο δ' ἐχθρικὰ δίκροτα, ἐξοκείλαντα ἐπὶ τῆς ὄχθης, ἐκάησαν.

Τὰ δὲ πλοῖα τὰ παραφυλάττοντα τὰ πυρπολικὰ ῥιψοκινδύνως ἐπάλαισαν ποτὲ ἀπωθοῦντα αὐτὰ καὶ ποτὲ καταστρέφοντα. Ἓν δὲ τῶν πυρπολικῶν μετέδωκε τὰς φλόγας του εἰς τὴν Δαρτμούθην, ἀλλὰ καὶ αἱ φλόγες ἐσβέσθησαν καὶ τὸ φλέξαν αὐτὴν πλοῖον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κανονοβολούμενον ἐβυθίσθη· κατέστρεψε δὲ ἡ Δαρτμούθη καί τινα παρὰ τὴν πόλιν μικρὰ πλοῖα, καὶ κατεσίγασε καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ παρακείμενον κανονοστάσιον. Μεγάλως ἠρίστευσαν καὶ αἱ συμπολεμοῦσαι Ταλβότη καὶ Ἀρμίδα, προκαλέσασαι δι' ὧν κατώρθωσαν τὰς εὐφημίας τῶν ὁρώντων. Οὐδὲν ἧττον ἠρίστευσαν καὶ τὰ μικρὰ πλοῖα.

Ἡ δὲ Σειρὴν μέγαν ἀγῶνα ὑπέστη, ἀρξαμένης τῆς μάχης, μόνη παλαίουσα πρὸς τρεῖς διφράκτους φρεγάτας· ἀλλ' εἰσπλεύσασα μετ' ὀλίγον ἡ Τρίαινα ἦλθεν εἰς ἀντίληψίν της, καὶ διήρεσε τὰς κατ' αὐτῆς δυνάμεις. Ἐπὶ δὲ τῆς συμπλοκῆς ταύτης κατεφλέχθη μία τῶν διφράκτων φρεγατῶν, καὶ παρακειμένη ἡ Σειρὴν ἐκινδύνευε μέγαν κίνδυνον· ἀλλ' ἑλκομένη διὰ σχοινίων ὑπὸ τῆς Δαρτμούθης, καὶ ὑπὸ διαφόρων λέμβων ῥυμουλκουμένη, διεσώθη ἀπομακρυνθεῖσα. Εἰσέπλευσεν ἐν τούτοις ὁ Σκιπίων. Τρὶς ἐξερράγη τὸ πῦρ ἐντὸς αὐτοῦ, ἐφορμήσαντος ἑνὸς πυρπολικοῦ, καὶ ὡς ἐκ θαύματος διεσώθη καταστρέψας ἐπὶ τέλους τὸ πυρπολικόν.

Μόλις τὴν γ΄ ὥραν εἰσέπλευσεν ἐξ αἰτίας τῆς νηνεμίας ἡ ῥωσσικὴ μοῖρα, καὶ ἰσχυρῶς ἀπὸ τοῦ φρουρίου καὶ ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῆς Σφακτηρίας κανονίων προσβληθεῖσα καὶ παθοῦσα, ἀντιπαρετάχθη πρὸς ὅλην τὴν δεξιὰν πλευρὰν τῶν ἐχθρῶν. Πρωταγωνιζομένου δὲ τοῦ γηραιοῦ Χεϋδένου ἀνηβήσαντος ἐν τῇ μάχῃ ἔθραυσε τοὺς παρατεταγμένους ἐχθροὺς συνεργείᾳ πρὸς μὲν τὰ ἄνω τῆς Βρεσλαβίας, πρὸς δὲ τὸ στόμιον τῆς Ἀρμίδας καὶ Ταλβότης καὶ τῶν βραδύτερον εἰσπλευσασῶν Καμβρίας καὶ Γλασκόβης· ἀποβιβάσασα δὲ ναυμάχους ἠνάγκασε τοὺς κατέχοντας τὴν ἐπὶ τῆς Σφακτηρίας κανονοστοιχίαν νὰ τὴν ἐγκαταλείψωσιν· ἐφαίνετο δὲ ἡ νῆσος αὕτη ὅλη φλεγομένη, ἐξαπτομένων ὑπὸ τῆς διακαοῦς πυροβολῆς τῶν ἐπικειμένων θάμνων.

Τετράωρος διήρκεσεν ἡ καταστρεπτικὴ αὕτη μάχη. Ἀπαξάπαντες οἱ ὑπὸ τὰς συμμαχικὰς σημαίας διέπρεψαν ἁμιλλώμενοι τίς νὰ φανῇ εὐτολμότερος καὶ ἐπιδεξιώτερος. Εὐτόλμως καὶ ῥιψοκινδύνως ἠγωνίσθη καὶ ὁ τουρκοαιγύπτιος στόλος, ἀλλ' ἔπαθε τὰ πάνδεινα διὰ τὴν ὑπερέχουσαν δύναμιν καὶ τὴν πεῖραν τῶν πολεμίων. Δίκροτα, φρεγάται, κορβέτται, βρίκια, τὰ μὲν κατεσυντρίφθησαν, τὰ δὲ ἐκάησαν, τὰ δὲ ἐβυθίσθησαν ἢ εἰς τὴν ξηρὰν ἐξεβράσθησαν· τινὰ δὲ καὶ ἐπ' ἀγκύρας εἰσέτι σαλεύοντα κατήντησαν ἄχρηστα· ὀλιγώτατα δὲ τὰ μὴ παθόντα.

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὑπερπεντακισχίλιοι ἐλογίσθησαν οἱ ἀπολεσθέντες καὶ πάμπολλοι οἱ πληγωθέντες, ἐν οἷς καὶ ὁ Μουχαρέμπεης καὶ ὁ καπητανάμπεης, ἀποκοπέντος τοῦ ποδός του· πολλοὶ ἐπὶ τῶν κυμάτων διεσώθησαν ὑπὸ τῶν ναυτῶν τῶν ὑπὸ τὰς συμμαχικὰς σημαίας πλοίων, καί τινες ἀποβάντες εἰς τὴν ἄκραν τοῦ λιμένος ἀπηυδημένοι ἔπεσαν εἰς χεῖρας τῶν παρενεδρευόντων Ἑλλήνων. Ἐφονεύθησαν δὲ καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ τὰς συμμαχικὰς σημαίας 175, καὶ ἐπληγώθησαν 451, ἐν οἷς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Κοδριγκτῶνος (η).

Παυσάσης τῆς μάχης, οἱ ναύαρχοι τῆς συμμαχίας ἔγραψαν τῷ Ἰβραήμῃ (θ) καὶ τοῖς ἀρχηγοῖς τοῦ στόλου ὅτι δὲν εἰσέπλευσαν ὡς ἐχθροί, ὅτι δὲν θὰ τοὺς ἐπολέμουν, ἂν δὲν ἐπυροβόλουν τὴν σημαίαν των ἐκεῖνοι πρῶτοι, καὶ ὅτι οὐδὲ μετὰ τὴν ἀπρομελέτητον μάχην εἶχαν σκοπὸν νὰ συντρίψωσι τὰ διασωθέντα πλοῖά των· ἀλλ', ἂν ἐπυροβολοῦντο ἐκ νέου, καὶ τὰ διασωθέντα θὰ κατέστρεφαν, καὶ τὰ φρούριά των θὰ κατηδάφιζαν, καὶ ὡς κήρυξιν πολέμου τοῦ σουλτάνου κατὰ τῶν συμμάχων τὴν πρᾶξιν ταύτην θὰ ἐξελάμβαναν· ἐπὶ τέλους δὲ τοῖς ἔλεγαν νὰ ὑψώσωσιν αὐθημερὸν ἐπὶ τῶν φρουρίων λευκὴν σημαίαν, ἂν ἤθελαν νὰ θεωρῶνται εἰς τὸ ἑξῆς ὡς φίλοι. Ἔντρομοι οἱ τουρκοαιγύπτιοι ὕψωσαν τὴν λευκὴν σημαίαν, αἱ ἐχθροπραξίαι δὲν ἐπανελήφθησαν, καὶ τὴν 13 ἀπέπλευσαν αἱ συμμαχικαὶ μοῖραι, διότι πολλὰ τῶν πλοίων αὐτῶν ἔπαθαν καὶ ἐστάλησαν πρὸς ἐπισκευὴν τὰ μὲν εἰς Μάλταν, τὰ δὲ εἰς Τολώνην, τὰ δὲ εἰς Ἀγγλίαν, ἀλλ' οὐδὲν αὐτῶν ἀπωλέσθη.

Ὁ δὲ Ἰβραήμης, ὅστις, ἐν ᾧ κατεστρέφετο ὁ τουρκοαιγύπτιος στόλος, περιεφέρετο εἰς τὰ πλησιόχωρα μέρη καταστρέφων καὶ αὐτός, ἐπανῆλθε τὴν ἐπαύριον τῆς μάχης εἰς Νεόκαστρον, ὅπου ἀφήσας πρὸ ὀλίγου λαμπροὺς στόλους ηὗρε ναυάγια· ἀνακαλέσας δὲ τὰ στρατεύματά του καὶ συγκεντρώσας αὐτὰ παρὰ τὰ φρούρια ἠσχολήθη σπουδαίως νὰ ἐπισκευάσῃ ὅσα τῶν παθόντων πλοίων ἦσαν ἐπισκευάσιμα, καὶ τὴν 6 δεκεμβρίου ἀπεστάλησαν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἓν δίκροτον, τέσσαρες φρεγάται, δύο κορβέτται, τρία βρίκια καὶ πολλὰ φορτηγά· ἔφεραν δὲ τὰ πλοῖα ταῦτα καὶ τοὺς διασωθέντας τῶν φθαρέντων ναύτας, τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πληγωμένους, τὰς γυναῖκας τοῦ Ἰβραήμη καὶ τῶν ἀγάδων καὶ τρισχιλίους αἰχμαλώτους Ἕλληνας καὶ Ἑλληνίδας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀνεκλάλητον χαρὰν ἐχάρη ὅλη ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τοῦ τουρκοαιγυπτίου στόλου, ἀνέπεμψε πρὸς Θεὸν εὐχαριστίας ἐπ' ἐκκλησίας καὶ ὑπέλαβε τὸ ἀκούσιον ἔργον τῶν ναυάρχων τῆς συμμαχίας ὡς ἔργον τῆς ἀοράτου χειρός του. Ἐχάρησαν καὶ ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ Εὐρώπη αἱ υἱοθετήσασαι τὸν ἀγῶνα. Συνεχάρησαν καὶ αἱ κυβερνήσεις Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας· ἀλλ' ἡ τῆς Ἀγγλίας ἐλυπήθη καὶ παρέστησεν ἐνώπιον τῶν βουλῶν της τὴν ναυμαχίαν ὡς ἀπαίσιον συμβάν. Εἶχεν ἤδη ἀποθάνει ὁ Γεώργιος Κάννιγγ, καὶ ἡ ἐξουσία περιῆλθεν εἰς ἄλλας ἄλλως πολιτευομένων χεῖρας· εὐάριθμοι δὲ ἦσαν οἱ ἐν ταῖς βουλαῖς φιλελληνίζοντες, καὶ εἰς μάτην οἱ γενναιόφρονες Ὄλλανδος ἐν τῇ ἄνω βουλῇ καὶ Βρούχαμος ἐν τῇ κάτω ὠνείδιζαν τοὺς βλασφημοῦντας τὴν κατὰ τῶν βαρβάρων ναυμαχίαν ὑπουργούς (ι).

Πρὶν δὲ μάθῃ τὸ μέγα συμβὰν ἡ Πύλη, τὸ ἔμαθαν οἱ παρ' αὐτῇ πρέσβεις. Πλοίαρχός τις Ἄγγλος εἰδοποίησεν ἐκ Σμύρνης τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυν, ὅτι τὴν 8 ὀκτωβρίου, **Ὀκτώβριος**
μετὰ μεσημβρίαν, ἐν ᾧ ἔπλεε μεταξὺ Κυθήρων καὶ Μάνης, ἐφαίνοντο λάμψεις ἐνάκριοι καὶ ἠκούοντο βαρεῖαι βρονταὶ κατὰ τὰ παράλια τῆς Μεσσηνίας, καὶ ὅτι, ἀπαντήσας τὴν αὐτὴν ἡμέραν πλοῖον ἑλληνικὸν ἀποπλεῦσαν τὴν προτεραίαν ἐκ Νεοκάστρου, ἔμαθεν, ὅτι οἱ σύμμαχοι στόλοι ἡτοιμάζοντο νὰ εἰσπλεύσωσι τὴν ἐπαύριον. Τὴν δὲ 16 ἐβεβαιώθησαν οἱ καταταραχθέντες ἐπὶ τῇ ἀνωτέρω ἀγγελίᾳ πρέσβεις ἐκ γραμμάτων τῶν ναυάρχων, ὅτι αἱ ἀναφανεῖσαι λάμψεις ἦσαν αἱ ἀναβαίνουσαι φλόγες τῶν καιομένων πλοίων, καὶ αἱ ἀκουόμεναι βρονταὶ ἦσαν οἱ συντριμμοί των. Ἤκουσε καὶ ἡ Πύλη ὅσα ἐφημίζοντο, καὶ καλέσασα τοὺς διερμηνεῖς τῶν πρεσβειῶν τὴν 21, ἔμαθεν ὅτι, παραβάντος τοῦ Ἰβραήμη τὸν λόγον τῆς τιμῆς, ἔπλευσαν ἐν εἰρηνικῷ πνεύματι οἱ συμμαχικοὶ στόλοι εἰς τὸν λιμένα τοῦ Νεοκάστρου, ὅτι κατεστράφη ὁ τουρκοαιγύπτιος ἐῶσας πρῶτος αἰτίαν, ὅτι ἐλυποῦντο οἱ πρέσβεις, διότι ἠναγκάσθησαν οἱ στόλοι τῆς συμμαχίας ν' ἀντιτάξωσι βίαν πρὸς τὴν βίαν, καὶ ηὔχοντο ἡ φρόνησις τῆς ὑψηλῆς Πύλης ν' ἀποτρέψῃ κἂν εἰς τὸ ἑξῆς ἄλλα δυστυχήματα.

Τοιοῦτον συμβάν, ὁποῖον τὸ ἐν Νεοκάστρῳ, ἂν συνέβαινε καθ' οὓς καιροὺς ἐπεκράτει ὁ γενιτσαρισμός, θὰ ἔφερεν ἄνω κάτω τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ θὰ ἔβαλλεν εἰς κίνδυνον καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν τιμὴν τῶν Φράγκων· ἀλλ' ἐπὶ τῆς παρούσης περιστάσεως ἐγόγ-

Δημοτική Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γυσαν μὲν οἱ Μουσουλμάνοι, ἀλλὰ δὲν ἠτάκτησαν, καὶ ἀνέθεσαν παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν τὰ πάντα εἰς τὴν φρόνησιν τῆς κυβερνήσεώς των. Ἡ δὲ κυβέρνησίς των ἠσθάνθη καὶ τὴν μεγάλην φθορὰν καὶ τὴν μεγάλην περιφρόνησιν, ἐθεώρησε καὶ παρέστησε τὸ συμβὰν πρὸς τοὺς πρέσβεις, ὁμολογοῦντας πάντοτε τὰ πρὸς αὐτὴν φιλικὰ αἰσθήματα τῶν αὐλῶν, ὡς ἔργον πολέμιον, ἐκώλυσε τὸν πλοῦν τῶν ὑπὸ τὰς σημαίας αὐτῶν ἐν τῷ λιμένι πλοίων, δὲν ἔδωκε τὰ συνήθη ὁδοιπορικὰ φιρμάνια τοῖς ταχυδρόμοις αὐτῶν, ἀπήτησεν ἱκανοποίησιν καὶ ἀποζημίωσιν, καὶ διέκοψε μέχρι τινὸς τὰς πρὸς αὐτοὺς ἀμέσους σχέσεις της· ἀλλ', αἰσθανομένη τὴν ἀδυναμίαν της, δὲν ἐπροχώρησε περαιτέρω. Ἐν μέσῳ δὲ τοῦ ἀναφανέντος κινδύνου μεγάλην σταθερότητα ἔδειξαν οἱ πρέσβεις κατ' ἀρχὰς ὡς πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐκτελέσεως τῆς συνθήκης σκοπὸν τῆς συμμαχίας ἐντὸς πάντοτε τῶν ὅρων τῆς εἰρήνης. « Δὲν θέλω ν' ἀκούσω παραμικρὸν λό- » γον περὶ Ἑλλάδος », τοῖς ἔλεγεν ὁ Ῥεὶζ-ἐφέντης, « καὶ συμ- » βιβαζόμεθα περὶ παντὸς ἄλλου »· « ἀχώριστα εἶναι », ἀπεκρίνοντο οἱ πρέσβεις, « τὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ τῶν τριῶν αὐ- » λῶν ». Ἡ Πύλη τοῖς ἔλεγεν ὅτι ἀπέλυε τὰ κρατούμενα πλοῖα καὶ ἐξέδιδε τὰ ὁδοιπορικὰ φιρμάνια, ἂν ὑπέσχοντο νὰ μὴ ἐπέμβωσι πλέον αἱ αὐλαὶ εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος, νὰ τὴν ἀποζημιώσωσι διὰ τὴν φθορὰν τοῦ στόλου της, καὶ νὰ τὴν ἱκανοποιήσωσι διὰ τὴν ὕβριν τῆς σημαίας της. Οἱ δὲ πρέσβεις ἀπεκρίνοντο, ὅτι ἡ περὶ εἰρηνεύσεως τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν συνθήκην ἀπόφασις τῶν αὐλῶν ἦτον ἀμετάτρεπτος, ὅτι οὐδεμία ἀποζημίωσις ὠφείλετο διὰ τὴν φθορὰν τοῦ στόλου της ὡς προκληθεῖσαν παρ' αὐτῆς, καὶ ὅτι, ὑβρίσασα ἡ Πύλη πρώτη τὴν σημαίαν των, ἀδίκως ἀπήτει ἱκανοποίησιν· τὴν ἠρώτων δὲ ἂν εἶχε σκοπὸν νὰ παύσῃ ἐνεργοῦσα παρὰ τὰς συνθήκας, κρατοῦσα τὰ πλοῖα καὶ μὴ δίδουσα τὰ συνήθη ὁδοιπορικὰ φιρμάνια, καὶ ἂν συγκατετίθετο εἰς τὰς πρὸς αὐτὴν περὶ Ἑλλάδος προτάσεις των. Ἐπὶ τῇ κοινοποιήσει ταύτῃ, ἡ Πύλη μὴ ἀλλάξασα σκοπὸν ἤλλαξεν ὕφος, καὶ ἐπ' ἐλπίδι νὰ φέρῃ διαίρεσιν μεταξὺ τῶν πρέσβεων, ἦλθεν εἰς λόγους ἰδιαιτέρους ποτὲ μετὰ τοῦ ἑνὸς ποτὲ μετὰ τοῦ ἄλλου δώσασα καί τινας ἐλπίδας συμβιβασμοῦ· ἠθέλησε δὲ νὰ παρεμβάλῃ μεταξὺ ἑαυτῆς καὶ τῶν τριῶν πρεσβειῶν τὴν αὐστριακὴν πρεσβείαν, ἥτις ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτῆς ἔγραψε ταῖς συναδέλφαις της, ὅτι ἡ ὑψηλὴ Πύλη ἀπεφάσισε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ν' ἀπολύσῃ τὰ ὑπὸ τὴν σημαίαν τῶν αὐλῶν αὐτῶν πλοῖα καὶ ἀπήτει νὰ τῇ στείλωσι τὴν συνήθη περὶ αὐτῶν σημείωσιν· ἠτιολόγει δὲ τὴν παρέμβασίν της ἐπὶ τῇ μὴ προσελεύσει τῶν διερμηνέων αὐτῶν εἰς τὴν Πύλην, ὡς καὶ πρότερον. Ἀλλ' οἱ πρέσβεις ἀπέῤῥιψαν ὁμοθυμαδὸν τὴν φιλικὴν παρέμβασιν τῆς Αὐστρίας, καὶ ἀπέδειξαν ἀνίσχυρον τὴν δικαιολογίαν της, εἰπόντες, ὅτι ἡ Πύλη συνείθιζε νὰ καλῇ παρ' ἑαυτῇ τοὺς διερμηνεῖς των, ὁσάκις εἶχέ τι νὰ τοῖς κοινοποιήσῃ· ἔστειλαν δὲ πρὸς τὴν Πύλην αὐθημερὸν τοὺς διερμηνεῖς ζητοῦντες κατ' εὐθεῖαν ἀπάντησιν ἐπὶ τῶν τελευταίων προτάσεων· ἀλλ' ἡ Πύλη ἐπανέλαβε τὸ πρῶτον ὕφος· καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸ κατὰ τὸ Νεόκαστρον συμβὰν ἀπήντησεν, ὅτι, μὴ λαβοῦσα εἰσέτι καθαρὰς πληροφορίας, ἠναγκάζετο ν' ἀναβάλῃ πᾶσαν συζήτησιν, ἀλλ' ὅτι τὸ ἐθεώρει παράβασιν τῶν συνθηκῶν καὶ κήρυξιν πολέμου· περὶ δὲ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων εἶπε καὶ ἤδη ὅσα καὶ πάντοτε, δηλαδὴ ὅτι ἀπέῤῥιπτε τὴν παρέμβασιν· ἀπεσιώπησε δὲ τὸ περὶ ἀπολύσεως τῶν πλοίων. Ὠργίσθησαν οἱ πρέσβεις ἐπὶ τῇ ἀπαντήσει ταύτῃ καὶ ἀπήτησαν νὰ τοῖς ἀναγγείλῃ σαφῶς, ἂν, συγκατατιθεμένη εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν σχέσεων, ἀπέλυε τὰ κρατούμενα πλοῖα, καὶ ἂν ἐδέχετο τὰς περὶ μεσιτείας καὶ ἀνακωχῆς προτάσεις, διότι ἄλλως θ' ἀνεχώρουν. Ἡ Πύλη ἐδείχθη εὐδιάθετος μὲν ὡς πρὸς τὴν ἀπόλυσιν τῶν πλοίων, ἀλλ' ἐναντία, ὡς ἀείποτε, ὡς πρὸς τὰ τῆς Ἑλλάδος· ἐπειδὴ ὅμως ἀπεφάνθησαν οἱ πρέσβεις τὴν φορὰν ταύτην ὅτι ἀνεχώρουν, ἂν ἀπεῤῥίπτετο τὸ περὶ Ἑλλάδος ζήτημα, ἀνέβαλε τὴν ὁριστικὴν ἀπάντησιν περὶ πάντων.

Ἐν τούτοις, κατέπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ ἐν Νεοκάστρῳ ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τοῦ στόλου Ταχήρπασας, καὶ ἔπαθεν ἡ Πύλη ἐπὶ τῇ ἐλεύσει τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὅ,τι πάσχει μήτηρ ἐπὶ τῇ πρώτῃ συνεντεύξει οἰκείου παρευρεθέντος ἐπὶ τῷ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ θανάτῳ ἀγαπητοῦ τέκνου. Ὁ Ταχήρης, ἀνὴρ πλήρης προλήψεων καὶ μίσους πρὸς τοὺς Φράγκους, τόσον ἐξηγρίωσε τὴν Πύλην ἀναξήνας τὰς πληγάς της δι' ὧν ἀνέφερεν, ὥστε οἱ μέχρι τοῦδε ἀκλόνητοι πρέσβεις ἐκλονίσθησαν ἐξ αἰτίας τοῦ τραχέος καὶ ἀποτόμου ὕφους αὐτῆς· καὶ ἐπὶ μακρᾶς συνεντεύξεως αὐτῶν καὶ τοῦ Ῥεὴζ ἐφέντη (κ) ἠρώτησαν, ἂν ἡ Πύλη, ἀποῤῥίπτουσα τὴν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων μεσιτείαν, εὑηρεστεῖτο κἂν νὰ τοῖς χαρίσῃ αὐθόρμητος προνόμια ἀνάλογα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς συνθήκης, ὅ ἐστι Μολδοβλαχικά, ἂν κατέφευγαν εἰς τὸ ἔλεός της. Ὁ Ῥεὴζ-ἐφέντης ἀνέβαλε τὴν ἀπάντησιν, καὶ μετὰ τὴν συνέντευξιν ταύτην ἐκλήθησαν οἱ μεγιστᾶνες τοῦ κράτους εἰς γενικὸν συμβούλιον, καί, γενομένου λόγου περὶ τῶν τελευταίων προτάσεων τῆς συμμαχίας ὡς παραιτουμένης ἀπὸ πάσης παρεμβάσεως, ἐνέκριναν ὅλοι ὁμοθυμαδὸν ὡς ὑπέρτατον ὅρον τῶν πρὸς τοὺς ἀποστάτας βασιλικῶν δωρεῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν πρὸς χάριν τῆς συμμαχίας, τὴν λήθην τῶν παρελθόντων, τὴν ἀπόδοσιν τῶν κτημάτων καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ὀφειλομένων φόρων· ὁ δὲ σουλτάνος, καμφθεὶς εἰς τὰς θερμὰς παρακλήσεις τοῦ ἀρχιβεζίρη ἐπικαλεσθέντος γονυκλινῶς τὸ πρὸς τοὺς πταίσαντας ἔλεός του, συγκατένευσε νὰ τοῖς χαρίσῃ καὶ τὸν τοῦ χαρατσίου φόρον τοῦ πρώτου ἔτους ἀφ' οὗ ἐπροσκύνουν. Οἱ πρέσβεις, ἰδόντες ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν ὅρων τῆς συνθήκης παρεκτραπέντες δὲν εἰσηκούσθησαν, ἐζήτησαν μετὰ τρεῖς ἡμέρας τὰ ἀποδημητήριά των. Ἡ Πύλη δὲν ἀντέτεινεν εἰς τὴν ἀναχώρησίν των, ἀλλὰ δὲν ἔδωκε τὰ ἀποδημητήρια μὴ θέλουσα νὰ φανῇ ὅτι συγκατετίθετο. Ἐζήτησαν μετὰ ταῦτα ἀξιωματικοὺς τῆς Πύλης ὡς συμπλωτῆρας μέχρι τῶν φρουρίων εἰς ἐξομαλισμὸν ἐνδεχομένων δυσκολιῶν, ἀλλ' οὐδὲ καὶ κατὰ τοῦτο εἰσηκούσθησαν· ἀνήγγειλαν, ὅτι ἀναχωροῦντες ἔθεταν τοὺς ὑπηκόους τῶν αὐλῶν των καὶ τὰ συμφέροντά των ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ πρέσβεως τῆς Ὁλλανδίας, ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἐδέχθη ἡ Πύλη, εἰποῦσα, ὅτι αὕτη εἶχε σκοπὸν ν' ἀποπέμψῃ ὅλους τοὺς κακούς, καὶ νὰ κρατήσῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν της μόνους τοὺς καλούς· ἐπρόβαλαν ν' ἀπολύσῃ τὰ ὑπὸ τὰς σημαίας τῶν αὐλῶν των πλοῖα, ἀλλὰ καὶ τὴν πρότασιν ταύτην ἐτροποποίησεν ἡ Πύλη ὑπὸ τὸν ὅρον ν' ἀποβιβάσωσι τὰς τροφὰς ἐπὶ πληρωμῇ μέρους τῆς τιμῆς ἐπὶ τοῦ παρόντος, καὶ τοῦ ὑπολοίπου βραδύτερον. Οἱ πρέσβεις ἀνήγγειλαν τὴν ἀναχώρησίν των τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει συναδέλφοις των, τοῖς ναυάρχοις τῆς συμμαχίας καὶ τοῖς κατὰ τὴν ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν προξένοις· τὴν δὲ 23 νοεμβρίου εἰδοποίησαν τὴν Πύλην, ὅτι τὴν ἐθεώρουν ὑπεύθυνον, ἂν, ἐξ αἰτίας τῆς διαγωγῆς της, συνέβαινέ τι δεινὸν εἴτε πρὸς αὐτοὺς ἀναχωροῦντας, εἴτε πρὸς τοὺς ὑπηκόους τῶν αὐλῶν των μένοντας· καὶ οἱ μὲν τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἀπέπλευσαν τὴν 26, ὁ δὲ τῆς Ῥωσσίας τὴν 4 δεκεμβρίου.

Νοέμβριος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὄχι μόνον οὐδεμιᾶς μομφῆς ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἐπαίνων φαίνεται ἀξία ἡ Πύλη, ὡς ἀνεξάρτητος Ἀρχή, διὰ τὴν ἀκλόνητον ἐπιμονήν της εἰς ἀπόῤῥιψιν τῆς δι' ἐπιῤῥοῆς ξένων αὐλῶν εἰρηνεύσεως τοῦ κράτους της· ὁ δὲ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργός, Πετὲρ-ἐφέντης, ἐδείχθη ἀνὴρ πολλῆς ἱκανότητος. Ἀλλὰ μωρὰ καὶ ἀνεπιτήδειος ἐφάνη, μὴ θελήσασα ἐπὶ τῇ προτάσει τῶν τριῶν πρέσβεων νὰ παραχωρήσῃ οἴκοθεν καὶ ἄνευ ξένης παρεμβάσεως τὰ Βλαχομολδαυϊκὰ προνόμια, ἁπατηλὰ καὶ αὐτὰ ὡς ἀνεγγύητα. Ἄπορον δὲ πῶς οἱ πρέσβεις, κατὰ παράβασιν τῶν ὅρων τῆς συνθήκης καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν Ἑλλήνων, ἐπρότειναν τοιοῦτον αἰσχρὸν συμβιβασμόν. Ἀλλὰ καλῇ τύχῃ ἡ δυσμενὴς Πύλη διὰ τῆς ἄφρονος καὶ ἰδιοβλαβοῦς ἀποποιήσεώς της διέσωσε τὰς συμμάχους αὐλὰς ἀπὸ τοῦ δικαίου τούτου ἐπὶ τῇ παλινῳδίᾳ τῶν πρέσβεων ὀνειδισμοῦ, καὶ προητοίμασεν ἄκουσα εὐτυχεστέραν λύσιν τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1827—28

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ο'.

Ἐκστρατεῖαι τῶν Ἑλλήνων εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἑλλάδα, εἰς Κρήτην καὶ Χίον.

Ἀφ οὗ οἱ Τοῦρκοι ἀπέῤῥιψαν τὰς περὶ Ἑλλάδος προτάσεις τῶν πρέσβεων, ἀπελύθησαν καὶ οἱ Ἕλληνες τοῦ χρέους τῆς ἀνακωχῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἐθεώρησαν ἐνδεχόμενον νὰ πραγματοποιηθῇ ὁ μέλλων συμβιβασμὸς ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ διατηρήσῃ ἕκαστος ὅ,τι κατεῖχεν, ἐπεχείρησαν νὰ κινήσωσιν ὅπλα εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν Ἑλλάδα, εἰς Κρήτην καὶ Χίον πρὸς ἀναζωπύρησιν τοῦ ἀγῶνος.

Λήγοντος τοῦ αὐγούστου, ὁ ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου στρατοπεδεύων ἀρχιστράτηγος διέταξε τὸν Βάσσον καὶ τὸν Κριεζώτην νὰ συνεκστρατεύσωσι μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς εἰς Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα. Συνῆλθαν οὗτοι εἰς Σαλαμῖνα, καὶ συναποπλεύσαντες ἔφθασαν εἰς Σκόπελον τέλη σεπτεμβρίου· ἐκεῖ συνῆλθαν καὶ οἱ Θετταλομακεδόνες ὁπλαρχηγοί, Καρατάσος, Γάτσος, Δουμπιώτης καὶ ἄλλοι· καὶ κατ' ἀρχὰς μέν, βουλὴν ἔβαλαν νὰ πέσωσιν εἰς Εὔβοιαν· μαθόντες δέ, ὅτι ἡ κωμόπολις τῶν Τρικέρων ἦτον ἀφρούρητος καὶ εὐάλωτος, ἀπέβησαν τὴν 5
Νοέμβριος νοεμβρίου αἴφνης πλησίον αὐτῆς καὶ ἐπροχώρησαν αὐθωρεὶ εἰς ἅλωσίν της· ἀλλ' ὠπισθοδρόμησαν ἄπρακτοι εὑρόντες ἀντίστασιν ὄχι μόνον παρὰ τῶν ἐν αὐτῇ Τούρκων, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἐγχωρίων Ἑλλήνων ἐνθυμουμένων ὅσα κακὰ ἔπαθαν ἄλλοτε παρά τινων τῶν εἰς λύτρωσιν αὐτῶν ἐλθόντων. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην, οἱ ἀποβάντες διῃρέθησαν, καὶ οἱ μὲν ἐπολιόρκησαν τὴν κωμόπολιν, οἱ δὲ ἐτοποθετήθησαν ὄπισθεν τοῦ ἐπὶ τοὺ ἰσθμοῦ τείχους εἰς ἐμπόδιον πάσης ἐνδεχομένης ἐπιδρομῆς τῶν ἔξωθεν ἐχθρῶν. 200 Ἕλληνες καὶ τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα ἐκινήθησαν τὴν νύκτα τῆς 9 εἰς ἅλωσιν τῶν παραθαλασσίων ἀποθηκῶν· καὶ οἱ μὲν τῆς ξηρᾶς ἐκυρίευσαν σχεδὸν ἀναιμωτὶ δύο κανονοστάσια, οἱ δὲ τῶν πλοίων μίαν γολέτταν καὶ 50 ἄλλα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Πατρών

πλοιάρια. Φοβηθέντες οἱ Τοῦρκοι καὶ ἀφήσαντες ὅλας τὰς ἄλλας θέσεις ἐκλείσθησαν τὴν αὐτὴν νύκτα ἐντὸς τριῶν ἀποθηκῶν, ἀλλὰ παρεδόθησαν τὴν ἐπαύριον· ἦσαν δὲ 50· σὺν αὐτοῖς ἦτο καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς φρουρᾶς Ταχήραγα, ἀλλὰ προφθάσας ἔφυγε. Τὴν δὲ 14 ἐφάνησαν ἐρχόμενοι ἐκ Λαρίσσης καὶ Βώλου εἰς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων 1200, καὶ τὴν 17 ἐστρατοπέδευσαν μίαν ὥραν μακρὰν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐχαρακώθησαν. Διὸ ἐφώρμησαν περὶ τὸ δειλινὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας οἱ ὄπισθεν τοῦ τείχους Ἕλληνες, καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας ὁρμῆς ἔτρεψαν τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἐδίωξαν μέχρι τοῦ χωρίου Λεύκου, ἱκανοὺς ἐφόνευσαν καὶ ἠχμαλώτισαν, πέντε σημαίας ἐκυρίευσαν, καὶ πολλὰ ἐπῆραν λάφυρα· ἀλλ' ἀκούσαντες ὅτι ἐπήρχοντο πολλοὶ ἄλλοι, ὄντες καὶ ἀνεφοδίαστοι τῶν εἰς διατήρησιν τῆς πολιορκίας ἀναγκαίων, διέλυσαν μετ' ὀλίγον τὸ στρατόπεδον καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια.

Ἐν ᾧ δὲ ἐστρατοπέδευεν ὁ ἀρχιστράτηγος ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ, στρατιῶταί τινες ἐπροχώρησαν ἕως εἰς Θήβας, ἥρπασαν 60 καμήλους, καὶ ἤλασαν 4000 πρόβατα· ἀλλ' ἐπελθόντων τῶν ἐχθρῶν μόλις διέσωσαν τὸ δέκατον.

Ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ Κιουταχῆ εἰς τὴν Ἤπειρον, φόβος ἐχθρικῆς εἰσβολῆς εἰς Πελοπόννησον δὲν ὑπῆρχε πλέον, καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος μετέφερε τὸ στρατόπεδον εἰς Διακοπτόν, ἐκεῖθεν εἰς Νεζερά, καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸ μεταβιβάσῃ εἰς Δυτικὴν Ἑλλάδα πρὸς ἀνέγερσιν ἐκείνου τοῦ μέρους.

Ἡ Δυτικὴ Ἑλλὰς ἐπροσκύνησεν ὅλη μετὰ τὴν κυρίευσιν τοῦ Μεσολογγίου. Ἀπόκρυφόν τι καὶ ἄβατον μέρος αὐτῆς, τὸ νησίδιον τοῦ Λεσινίου, διετηρεῖτο εἰσέτι ἐλεύθερον ὑπὸ πρόσχημα ὑποταγῆς ὡς σπινθηροβόλος ἀστὴρ ἐν μέσῳ πυκνῆς νεφέλης. Τὸ νησίδιον τοῦτο ἑνὸς μιλίου περιφερείας κεῖται ἐντὸς μακρᾶς καὶ δυσδιεξιτήτου λίμνης μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Παληοκατούνας. Ὁσάκις εἰσέβαλλεν ὁ ἐχθρὸς εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, τὸ νησίδιον τοῦτο, ἐν ᾧ σώζεται μοναστήριον, ἐχρησίμευεν ὡς τόπος καταφυγῆς πολλῶν οἰκογενειῶν· ποτὲ δὲν τὸ ἐπάτησεν ὁ ἐχθρός, καὶ ἀπάτητον τὸ διεφύλαξεν ὁ καλὸς ἡγούμενός του καὶ ἐπὶ τῆς γενικῆς καταπατήσεως τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ὑποκριθεὶς τὸν πιστὸν ραγιᾶν. Ἀρχομένου δὲ τοῦ 1827, καθ' ὃν καιρὸν ὁ Καραϊσκάκης περιήρχετο ἀνεγείρων τὴν πεσοῦσαν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ὁ Δημοτσέλιος κατέλαβε τὸ νησίδιον τοῦτο

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ· κατέλαβαν μετ' ὀλίγον οἱ περὶ τὸν Ῥάγκον καὶ Μακρῆν καὶ τὴν Παληοκατούναν. Ἐστράτευσαν οἱ Τοῦρκοι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Βαρνακιώτη εἰς διώγμόν των, ἀλλ' ἀψιμαχήσαντες ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι. Ἐγκαρδιωθέντες οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ τῶν ἐχθρῶν, κατέλαβον καὶ ἄλλας θέσεις, ὁ μὲν Ῥάγκος τὸ Δραγαμέστον, ὁ δὲ Δημοτσέλιος τὸν Μύτικαν. Οἱ Τοῦρκοι ἐστράτευσαν πάλιν καὶ κατέλαβαν τὴν Κανδύλαν. Καὶ οἱ μὲν περὶ τὸν Ῥάγκον, ἰδόντες πλησίον τοὺς ἐχθρούς, ἐγκατέλειψαν τὴν θέσιν των· οἱ δὲ περὶ τὸν Δημοτσέλιον τοὺς ἐπολέμησαν ἐπελθόντας καὶ τοὺς ἔτρεψαν· ἀλλ' ἠκούσθη μετὰ ταῦτα ὅτι πλῆθος ἤρχετο νὰ κυριεύσῃ τὸν Μύτικαν· καὶ οἱ περὶ τὸν Δημοτσέλιον, ἀνίκανοι διὰ τὴν ὀλιγότητά των ν' ἀντισταθῶσι, κατέφυγαν διὰ νυκτὸς εἰς Πεταλᾶν, κἀκεῖθεν ἐπανῆλθαν εἰς τὸ νησίδιον τοῦ Λεσινίου διατηροῦντες τὴν ἐν αὐτῷ λαμπάδα τῆς ἐλευθερίας ἄσβεστον. Οἱ δὲ Τοῦρκοι, καταλαβόντες ἔκτοτε ὅλας τὰς παραθαλασσίους θέσεις τῆς Ἀκαρνανίας, τὰς διετήρησαν ὑπεξουσίους των. Τοιαύτη ἦτον ἡ πολεμικὴ κατάστασις τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος καθ' ὃν καιρὸν ἐμελέτησεν ὁ ἀρχιστράτηγος νὰ μεταφέρῃ ἐκεῖ τὸ στρατόπεδόν του διὰ θαλάσσης.

Μεθ' ἡμέρας δὲ ὀλίγας τῆς καταστροφῆς τῶν ἐν τῷ λιμένι τῶν Σαλώνων ἐχθρικῶν πλοίων, ἐξέπλευσεν ὁ Σωτὴρ τοῦ κόλπου τῆς Κορίνθου· ἡ δὲ Καρτερία καὶ τὰ λοιπὰ ὑπὸ τὸν Χάστιγγα πλοῖα ἐξέπλευσαν τὴν 6 νοεμβρίου ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ ἀρχιστρατήγου εἰς διαβίβασιν τῶν στρατευμάτων του ἀπὸ τοῦ παραλίου τοῦ Πάπα εἰς τὸ τῆς Ἀκαρνανίας. Διαπλέουσα ἡ Καρτερία τὸ στόμα τοῦ κόλπου ἀπώλεσε δύο ναύτας ὑπὸ τὸν κανονοβολισμὸν τῶν φρουρίων, ἐβύθισεν ἐν τῷ λιμένι τῶν Πατρῶν ἓν αὐστριακὸν ὡς παραβιάσαν τὸν ἀποκλεισμὸν καὶ μὴ θελῆσαν ν' ἀπομακρυνθῇ καθὼς διετάχθη, καὶ ἠγκυροβόλησεν ὑπὸ τὸ Καραβοστάσι, ἀναμένουσα τοὺς περὶ τὸν ἀρχιστράτηγον· συνηκολούθουν δὲ τὴν Καρτερίαν αἱ δύο γολέτται καὶ τὰ τρία αὐστριακά. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ ἐξεστράτευσαν καὶ οἱ περὶ τὸν ἀρχιστράτηγον ἐκ Νεζερῶν· καὶ μαθόντες καθ' ὁδόν, ὅτι, ἐπιστρέφων ὁ Δελῆ-Ἀχμέτης ἐκ τῶν μεσσηνιακῶν φρουρίων εἰς Πάτρας μετὰ 4000 πεζῶν καὶ 500 ἱππέων, ἔφθασεν εἰς Γαστούνην, δὲν ἐπροχώρησαν ὡς μὴ ἀξιόμαχοι διὰ τὴν δυσαναλογίαν τοῦ πεζικοῦ καὶ τὴν παντελῆ ἔλλειψιν ἱππικοῦ, ἕως

Νοέμβριος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οὗ ἔμαθαν ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐπέρασαν τὸν ποταμὸν τῆς Καμινίτσας, καὶ τότε, ἐπιδεξίως ἐπιλαβόμενοι τοῦ ἔργου, ἐρρίφθησαν, ἐπικρατούσης δεινῆς καταιγίδος καὶ ῥαγδαίας βροχῆς, εἰς τὴν ἐλώδη πεδιάδα τῆς Παληαχαΐας, καὶ φθάσαντες δρομαῖοι εἰς Καραβοστάσι, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἐχθρῶν, ἐπέβησαν ὅσοι ἐχώρησαν εἰς τὰ ὑπὸ τὸν Χάστιγγα ἐκεῖ πλοῖα καὶ ἀπεβιβάσθησαν τὴν 18 εἰς Δραγαμέστον, ὅθεν οἱ ἐχθροὶ φοβηθέντες ἔφυγαν. Οἱ δὲ περὶ τὸν ἀρχιστράτηγον κατέλαβαν καὶ ἄλλας θέσεις μέχρι τοῦ Λιγοβιτσίου. Μετὰ δὲ τὴν πρώτην ταύτην ἀπόβασιν, ἐπανῆλθαν τὰ πλοῖα εἰς Καραβοστάσι καὶ μετεκόμισαν τὸ ὑπόλοιπον τοῦ στρατοῦ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Κώστα Μπότσαρη. Ἀναζωογονήσας ὁ ἀρχιστράτηγος διὰ τῆς ἐκστρατείας ταύτης τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἐξέδωκε τὴν 24 διακήρυξιν, δι' ἧς ἐκάλει ὅπου ἐστρατοπέδευε τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ Δυτικοελλαδίτας ὁπλοφόρους, ἐξέδωκε καὶ ἄλλην τὴν 26 καλῶν ὅλους γενικῶς τοὺς Δυτικοελλαδίτας εἰς τὰ ὅπλα· καὶ ἐπειδὴ πολλοὶ αὐτῶν ἐπροσκύνησαν, τοῖς ἔλεγεν, ὅτι παρέδιδεν εἰς λήθην τὰ παρελθόντα, καὶ ὅτι ἀνεγνώριζεν ὡς πατριώτας ὅλους τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι, καθ' ἣν στιγμὴν ἐβάπτετο κάλαμος ἀποφάσεως, ἤρχοντο ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς πατρίδος. Ἡ φωνὴ τοῦ ἀρχιστρατήγου ἠκούσθη καὶ ὑπὸ τῶν ὁπλαρχηγῶν καὶ ὑπὸ τῶν πολιτῶν, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐσυστήθη ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του ἀξιόμαχον στρατόπεδον.

Ὁ δὲ ἄοκνος Χάστιγξ, διαβιβάσας τοὺς περὶ τὸν ἀρχιστράτηγον εἰς Δραγαμέστον, ἔπλευσεν εἰς κυρίευσιν τοῦ Βασιλαδίου. Τὴν νύκτα τῆς 6 δεκεμβρίου ἠγκυροβόλησαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἡ Καρτερία καὶ τις κανονοφόρος, καὶ τὴν 10 ἐβομβοβόλησαν ἀλλ' ἀνωφελῶς. Συνέπεσαν ἐν τῷ μεταξὺ κακοκαιρίαι καὶ ἀνεβλήθησαν αἱ ἐχθροπραξίαι μέχρι τῆς 15, καθ' ἣν ἐρρίφθησαν ἑπτὰ βόμβαι, ἐξ ὧν αἱ τέσσαρες ἔπεσαν εἰς τὴν στενὴν περιφέρειαν τοῦ νησιδίου, καὶ μία ἐξ αὐτῶν ἔκαυσε τὴν ἐν αὐτῷ πυριτοθήκην. Τούτου γενομένου, ἐμβάντες οἱ Ἕλληνες εἰς τὰς λέμβους ὥρμησαν εἰς κυρίευσιν τοῦ νησιδίου, καὶ ἡ φρουρὰ ταραχθεῖσα καὶ δειλιάσασα παρεδόθη. 50 ἦσαν οἱ ἐπὶ τοῦ νησιδίου πρὸ τῆς μάχης, ἀλλὰ 31 ἐπέζων ἐπὶ τῆς παραδόσεώς του· εὑρέθησαν καὶ 12 κανόνια. Ὁ δὲ Χάστιγξ, ἂν καὶ ἡ φρουρά, διαρκούσης τῆς πολιορκίας, ἐτουφέκισε πλοιάριον σταλὲν παρ' αὐτοῦ ὑπὸ λευκὴν σημαίαν καὶ φέρον προτάσεις συμβιβασμοῦ, δὲν ἐμνησικάκησεν οὐδ' ἐπαίδευσέ τινα, ἀλλὰ τοὺς ἀπε- **Δεκέμβριος**

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βίβασεν ὅλους σώους πλησίον τοῦ Μεσολογγίου, καὶ ἀνέστησεν ἐπὶ τοῦ Βασιλαδίου τὴν πρὸ δύο ἐτῶν πεσοῦσαν ἑλληνικὴν σημαίαν.

Γνωστῆς δὲ γενομένης τῆς συμμαχικῆς συνθήκης, οἱ Κρῆτες ἐπὶ σκοπῷ νὰ συμμεθέξῃ τῶν καλῶν αὐτῆς καὶ ἡ πατρίς των, ἐσκέφθησαν πῶς νὰ τακτοποιήσωσι καὶ ἐνισχύσωσι τὰ πολεμικὰ κινήματά των, καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἐστρατολογήθησαν χίλιοι ἐντόπιοι, ἐμισθώθησαν καὶ χίλιοι μὴ Κρῆτες, καὶ ἡτοιμάσθη καὶ ναυτικὴ μοῖρα εἰς ὑποστήριξιν τῶν κατὰ ξηρὰν κινημάτων. Ἡ μοῖρα αὕτη ἔφθασεν εἰς Γραμβοῦσαν ὑπὸ τὸν Μιαούλην τὴν 25 ὀκτωβρίου, ἀλλὰ μὴ εὑροῦσα τὴν ἐκστρατείαν ἑτοίμην ἀνεχώρησεν. Ἐν τοσούτῳ κίνησις μεγάλη κατέλαβε πολλὰς ἐπαρχίας τῆς Κρήτης. Οἱ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῶν Χανιῶν Χριστιανοί, οἱ Ἀποκορωνῖται, οἱ Αὐλοποταμῖται καὶ ἄλλοι ἄλλων ἐπαρχιῶν ἐκινήθησαν εἰς τὰ ὅπλα. Οἱ δὲ ξεναγωγηθέντες ὁπλοφόροι, ἀφ' οὗ ἀφίχθησαν εἰς Γραμβοῦσαν, ἀπεβιβάσθησαν μετὰ πολλῶν ἐντοπίων ὑπὸ τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τοῦ
Νοέμβριος Γιάννη Χάλη, οἱ μὲν τὴν 20 οἱ δὲ τὴν 21 νοεμβρίου εἰς τὸν κατὰ τὴν Σπιναλόγκαν λιμένα ἅγιον Νικόλαον. Ἐφοβήθη φόβον μέγαν ὁ ἐν τῷ μεγάλῳ Κάστρῳ Σουλεημάμπεης ἰδὼν τὴν μεγάλην ταύτην κίνησιν, καὶ ἐζήτησε ταχεῖαν βοήθειαν παρὰ τοῦ Μουσταφάπασα ἐπὶ λόγῳ ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐπροχώρησαν μίαν ὥραν ἀπὸ τοῦ φρουρίου. Οἱ δὲ ἀποβιβασθέντες, οἱ μὲν διεσπάρησαν εἰς τὰς πλησιοχώρους ἐπαρχίας φονεύοντες σποράδην καὶ ληλατοῦντες, οἱ δὲ πεσόντες ἐπὶ τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας τοῦ Μιραμπέλου, τὸ Καινούριον χωρίον, ὅπου ἦσαν 200 Τοῦρκοι, ἐφόνευσαν καὶ ἐζώγρησαν 40· ἀπέκλεισαν δὲ τοὺς λοιπούς, ἐν οἷς καὶ τὸν διοικητὴν τῆς ἐπαρχίας εἴς τινα δυνατὸν πύργον. Ἐν ᾧ δὲ τοὺς ἐκανονοβόλουν ἀποβιβάσαντες ἓν κανόνι 48 λιτρῶν ἦλθαν εἰς βοήθειαν αὐτῶν 300 ἔξωθεν· ἀλλὰ πολεμηθέντες καὶ ἀποκρουσθέντες ὠπισθοδρόμησαν· ἐζωγρήθησαν δὲ 14 ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐφονεύθησαν 4 Ἕλληνες καὶ ἐπληγώθησαν 7. Τὴν δὲ 25 ἐφάνησαν ἐρχόμενοι 1000 ἐπιβοηθοὶ ὑπὸ τὸν κεχαγιάμπεην ἔλκοντες τρία κανόνια καὶ μίαν βομβοβόλον· ἀλλ' ἐπιπεσόντων τῶν Ἑλλήνων ἠναγκάσθησαν νὰ στρατοπεδεύσωσιν ἐν ὀχυρᾷ θέσει παρά τινι μοναστηρίῳ ἀντικρὺ τῶν ἑλληνικῶν ὀχυρωμάτων. Ἑπτὰ ὥρας ἐτουφεκίζοντο καὶ ἐκανονοβολοῦντο καὶ ἐβιάσθησαν ἐπὶ τέλους νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰ

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὀχυρώματά των, νὰ κλεισθῶσιν ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου καὶ τὴν α' ὥραν τῆς νυκτὸς νὰ φύγωσι κακῶς ἔχοντες ἀφήσαντες τὰ κανόνια, τὴν βομβοβόλον, τὰ πολεμεφόδια καὶ τὰς τροφάς. 150 ἐλογίσθησαν οἱ πεσόντες ἐχθροί, μεθ' ὧν καὶ σημαντικός τις Ἀγᾶς, Λαδαόγλους, καὶ 36 οἱ ζωγρηθέντες· ἐπληγώθη καὶ ὁ κεχαγιάμπεης, καὶ ἐζωγρήθησαν καὶ 150 ὑποζύγια. Οἱ δὲ ἐν τῷ πύργῳ πολιορκούμενοι, ἐν οἷς καὶ 20 Ἀλβανοί, ἀπελπισθέντες μετὰ τὴν φυγὴν τῶν συναδέλφων των παρεδόθησαν ἐπὶ συμφωνίᾳ ν' ἀποπεμφθῶσιν ἀσφαλῶς εἰς Γεράπετρον· καὶ οἱ μὲν Ἀλβανοὶ ἀπεπέμφθησαν, οἱ δὲ ἐντόπιοι μετετέθησαν προσωρινῶς εἰς τὸ ζαμίον· ἀλλ' ὑποπτεύσαντες ὅτι ἐμελετᾶτο κατ' αὐτῶν ἐπιβουλή, ἐμαχαίρωσαν τὸν ἐπὶ παραλαβῇ τῶν ὅπλων καὶ τῶν χρημάτων κατὰ τὰ συνομολογηθέντα εἰσελθόντα πρὸ τῶν ἄλλων ὁπλαρχηγὸν Κουμάκην καὶ ἐφόνευσαν 9 ἐκ τῶν ὀπαδῶν του. Ἐξαγριωθέντες οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τῇ ἀπιστίᾳ ταύτῃ ἐφώρμησαν καὶ ἔκαυσαν ὅλους ἐκτὸς τῶν δύο υἱῶν τοῦ Καρακάσαγα καὶ τοῦ ὑπηρέτου αὐτῶν. Μετὰ τὰ συμβάντα ταῦτα ἦλθαν εἰς τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον ἄλλοι 700 Κρῆτες στρατολογηθέντες κατὰ τὸ Αἰγαῖον καὶ συνεπληρώθησαν εἰς 3000, ἀλλ' ἐρίζοντες περὶ ἀρχηγίας καὶ καταντήσαντες ἀκέφαλοι, ἄφησάν τινας εἰς φρουρὰν τῆς Σπιναλόγκας, καὶ τὴν 9 δεκεμβρίου ἐξεστράτευσαν οἱ λοιποὶ πρὸς τὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Πεδιάδος Μάλια, ὅπου ἦσαν ἐχθροί, καὶ αὐλισθέντες παρὰ τὸ χωρίον Μοχὸν ἤρχισαν νὰ ὀχυρόνωνται· ἀλλ' ἐπέπεσαν οἱ ἐχθροί, καὶ ἐν πρώτοις ὥρμησαν ἐπὶ τὸν προμαχῶνα τοῦ Κίτσου Βούλγαρη, καὶ εὑρόντες αὐτὸν ὀχυρὸν ἀπεμακρύνθησαν· ἔπεσαν ἔπειτα ἐπὶ τὸν τοῦ Μαγουλάκη, τοῦ Φαρμάκη καὶ Κουρμουλάκη καὶ διεσκόρπισαν τοὺς ἐν αὐτῷ φονεύσαντες πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν Μαγουλάκην καὶ τὸν Κουρμουλάκην. Τούτου γενομένου, οἱ Ἕλληνες ἐτράπησαν πανταχόθεν καὶ ἀπώλεσαν καὶ τὸ κανόνι των· θὰ ἠφανίζοντο δὲ ὅλοι, ἂν ἐνεδρεύοντες ὁ Καζανάκης καὶ ὁ Καθεκλῆς δὲν ἀνεχαίτιζαν τοὺς ἐχθρούς. Παθόντες οἱ χριστιανοὶ ἐπὶ τῆς μάχης ταύτης ἔπαθαν πλείονα περῶντες τὸν παραῤῥέοντα ποταμόν, οὔσης μεγάλης πλημμύρας. Ὑπερδιακόσιοι ἐχάθησαν ἐπὶ τῆς μάχης, τῆς τροπῆς καὶ τῆς ποταμοπορίας. Μετὰ τὰ δεινὰ ταῦτα διελύθη ἡ ἐκστρατεία, καὶ οἱ μὲν ἐλειποτάκτησαν, οἱ δὲ ἐπανῆλθαν εἰς Γραμβοῦσαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὰ δὲ τῆς Χίου εἶχαν οὕτω.

Μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῆς, τινὲς τῶν πολιτῶν της συνοικισθέντες ἐν Σύρᾳ χάριν ἐμπορίου, καὶ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν ἀνέγερσιν τῆς πατρίδος των, ἔδραξαν τὴν περίστασιν, καθ' ἣν ἀπέῤῥιψεν ἡ Πύλη τὰς προτάσεις τῶν συμμάχων, καὶ συνάξαντες ἱκανὰ χρήματα παρὰ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συμπολιτῶν, καὶ καταθέσαντες καὶ αὐτοὶ εἰς κίνησιν ναυτικῆς καὶ στρατιωτικῆς δυνάμεως καὶ πορισμὸν τῶν ἀναγκαίων, ἀνέθεσαν τὴν πραγματοποίησιν τοῦ πατριωτικοῦ σκοποῦ των εἰς τρεῖς ἐντίμους συναδέλφους των, τὸν Ἀμβροσῆν Σκαραμαγκᾶν, τὸν Λουκᾶν Ῥάλλην καὶ τὸν Γεώργιον Ψύχαν. Συστηθεῖσα ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη κατ' ἔγκρισιν τῆς κυβερνήσεως, συνενοήθη μετὰ τοῦ Φαβιέρου, ὅστις δυσανασχετῶν ἐπὶ τοῖς μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς ἀκροπόλεως παθήμασί του καὶ ἐπὶ τῇ ἀρχιστρατηγίᾳ τοῦ Τσώρτση, ὃν οὔτ' ἐτίμα οὔτ' ὑπήκουεν, ἐμόναζεν ἐν Μεθένοις ἐξασκῶν τὸ τακτικόν του· χορηγήσασα δὲ αὐτῷ τὰ εἰς κίνησιν τοῦ τακτικοῦ ἐμίσθωσε καὶ 1500 ἀτάκτους ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν καὶ αὐτοὺς τοῦ Φαβιέρου καὶ ἔβαλεν εἰς κίνησιν καὶ ναυτικὴν δύναμιν πρὸς διακοπὴν τῆς κοινωνίας τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς Χίου. Ἔμαθαν οἱ ναύαρχοι τῆς συμμαχίας ὅσα ἐμελετῶντο εἰς ἀνάκτησιν τῆς Χίου, καὶ ἔσπευσαν δι' ἀποστολῶν πρὸς τὴν ἐν Αἰγίνῃ κυβέρνησιν, τὴν ἐν Σύρᾳ ἐπιτροπὴν καὶ τὸν ἐν Μεθένοις Φαβιέρον νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐκστρατείαν, ὡς μὴ περιλαμβανομένης τῆς Χίου εἰς τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν κατὰ τὸ σχέδιον τῶν συμμάχων· ἀλλ', ἐπειδὴ ἐσυμβούλευαν καὶ δὲν διέτατταν, δὲν εἰσηκούσθησαν. Ἐκυβέρνα τὴν Χίον τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὁ γηραιὸς Ἰσούφπασας, καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸν φρουρά της συνίστατο εἰς 400 τακτικούς, 700 ἀτάκτους καὶ 150 κανονοβολιστάς· ἦσαν δὲ ἐν τῷ λιμένι καὶ δύο ἔνοπλοι γολέτται καὶ δύο μίστικα.

Ὀκτώβριος Τὴν 9 ὀκτωβρίου ἀνεχώρησεν ὁ Φαβιέρος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐκ Μεθένων εἰς Ψαρά· συνεκροτεῖτο δὲ ἡ τακτικὴ δύναμίς του ἐκ τριῶν ταγμάτων 700 στρατιωτῶν, ἑνὸς λόχου πυροβολιστῶν, 60 ἱππέων ἐφίππων, 140 ἀνίππων, 3 κανονίων ἐλαφρῶν, 7 βαρέων, καὶ 10 βομβοβόλων· συνῆλθαν εἰς Ψαρὰ καὶ οἱ 1500 μὴ τακτικοὶ Στερεοελλαδῖται καὶ Χῖοι, ἐν οἷς καὶ υἱοὶ προκρίτων τῆς νήσου, καὶ ἀποπλεύσαντες ὅλοι ὑπὸ τὴν γενικὴν ὁδηγίαν τοῦ Φαβιέρου προσωρμίσθησαν τὴν ἑσπέραν τῆς 16 εἰς Μαυρολιμένα, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, ἀπέβησαν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀπέναντι ἐχθρικοῦ τινος σώματος τακτικῶν, καί, μάχης γενομένης, τοὺς ἔτρεψαν καὶ τοὺς κατεδίωξαν. 36 Ἕλληνες καὶ 100 Τοῦρκοι ἐλέγετο ὅτι ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν· ὁ δὲ ἀρχηγὸς Σακὴζ-ἐμίνης, μὴ προφθάσας νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ φρούριον, ὅπου κατέφυγαν οἱ λοιποί, ἐκλείσθη μετά τινων ἄλλων ἔν τινι τῶν ἐν Βαρβασίῳ πύργων, καὶ μετὰ διήμερον ἀντίστασιν παρεδόθη. Ἦσαν δὲ ὅλοι οἱ ἐν τῷ πύργῳ 14, ἐν οἷς καὶ 2 Ἑβραῖοι· καὶ ὁ μὲν Σακὴζ-ἐμίνης ἀπελύθη ἄλυτρος ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν Χίων ὡς καλῶς πρὸς αὐτοὺς πολιτευσάμενος καὶ ἐπ' ἐλπίδι ἀπελευθερώσεως δι' αὐτοῦ αἰχμαλώτων Χριστιανῶν· οἱ δὲ Ἑβραῖοι ἐστάλησαν εἰς Σμύρνην ἐπὶ ἐξαγορᾷ· ἀλλά, θορυβηθέντων τῶν ἀτάκτων, ἀνεκλήθησαν. Πολλοὶ δὲ τῶν κατοίκων κατέφυγαν ἐπὶ τῆς ἀποβάσεως ὡς καὶ ἄλλοτε εἰς τὰ προξενεῖα, ἐξ ὧν τὸ μὲν αὐστριακὸν διηρπάγη, τὸ δὲ ἀγγλικὸν παρ' ὀλίγον ἐπατήθη, διότι ἔγκλειστοί τινες Τοῦρκοι τουφεκίζοντες ἐκεῖθεν ἐσκότωσαν πέντε Ἕλληνας. Καὶ οἱ μὲν τῶν ἀποβάντων διέμειναν ἐν τῇ πόλει, οἱ δὲ διεσπάρησαν εἰς τὰ χωρία καί τινες κατέλαβαν τὴν πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως ἄνωθεν τοῦ φρουρίου Τρουλωτήν, καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ παραθαλασσίου Ψωμίον· οἱ δὲ ἐχθροὶ κατέφευγαν πανταχόθεν εἰς τὸ φρούριον, ὥστε τὴν 18 οὔτε ἐν τῇ πόλει οὔτε ἔν τινι τῶν χωρίων εὑρίσκετο Τοῦρκος· ἔπεσαν δὲ καὶ αἰχμάλωτοι εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης 120, οὓς ἔστειλεν ὁ Φαβιέρος εἰς τὴν κυβέρνησιν, ἥτις τοὺς ἀπέλυσε. Τὴν δὲ ἑσπέραν τῆς 18 εἰσέπλευσε τὸν πορθμὸν τῆς Χίου ἡ Ἑλλάς, καὶ τὴν ἐπαύριον ὕψωσεν ὁ Κοχράνης τὰς τρεῖς συμμαχικὰς σημαίας καὶ τὴν τουρκικὴν ὑπ' αὐτάς, τὰς ἐχαιρέτησεν, ἀπεβίβασε πέντε βομβοβόλους, καὶ μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἀπέπλευσεν, ἐπανῆλθεν εἰς Αἴγιναν, καὶ τὴν 29 δεκεμβρίου ἀνεχώρησεν ἐπὶ τοῦ Μονόκερω εἰς Ἀγγλίαν ἀφήσας τὴν φρεγάταν ὑπὸ τὸν Μιακούλην· μετὰ ὀκτάμηνον δὲ ἀποδημίαν ἀνεφάνη ἐπὶ τοῦ Ἑρμοῦ, ἀτμόπλου ἐθνικοῦ, ἐξώφλησε τοὺς λογαριασμούς του καὶ ἀπεχαιρέτησε διὰ παντὸς τὴν Ἑλλάδα μηδὲν πράξας ἄξιον τῆς φήμης του ἢ τῶν προσδοκιῶν καὶ τῶν θυσιῶν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν φιλελλήνων.

Ἀφ' οὗ οἱ Τοῦρκοι συνήχθησαν ὅλοι εἰς τὸ φρούριον, τινὲς δὲ αὐτῶν κατεῖχαν καὶ τὸν θαλασσόπυργον, οἱ περὶ τὸν Φαβιέρον ἔστησαν τὴν 19 ἐπὶ τοῦ Ψωμίου πέντε βομβοβόλους, καὶ ἤρχισαν περὶ τὸ μεσονύκτιον νὰ βομβοβολῶσι τὸ φρούριον ὑπὸ Ὀκτώβριος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν θούριον ἦχον τῆς μουσικῆς. Μετὰ δύο δὲ ἡμέρας ἔστησαν ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως ἕκτην βομβοβόλον καὶ δύο κανόνια πλησίον αὐτῆς, δι' ὧν κατεσίγασαν τὸν θαλασσόπυργον καὶ ἐβύθισαν καὶ ἓν τῶν ἐν τῷ λιμένι ἐχθρικῶν πλοίων. Τὴν δὲ 24 ἐτάφρευσαν τὸ μεταξὺ τῆς ἄκρας τῆς πόλεως καὶ τῆς θαλάσσης κενὸν διάστημα πρὸς τοὺς ἀνεμομύλους, ὅπου ἐτοποθετήθησαν οἱ ἐντόπιοι, καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἔστειλεν ὁ Φαβιέρος πρὸς τὸν Ἰσούφπασαν διά τινος αἰχμαλώτου ἐπιστολὴν λέγουσαν, ὅτι ὁ ἐν Νεοκάστρῳ τουρκοαιγύπτιος στόλος ἐκάη, ὅτι οἱ σύμμαχοι ἀπέκλεισαν τὸν Ἑλλήσποντον, ὅτι ἡ Ἀλβανία ἀπεστάτησεν, ὅτι οὐδεμίαν ἐλπίδα βοηθείας εἶχεν ὁ πασᾶς, καὶ ὅτι, ἂν ἤθελε νὰ παραδοθῇ, τῷ ὑπέσχετο τὴν ἀσφαλῆ μεταβίβασιν ὅλης τῆς φρουρᾶς εἰς Τσεσμὲν ἢ εἰς Μιτυλήνην· εἰ δὲ μή, θὰ ἐπάθαινεν ὅσα ἔπαθαν ἄλλοτε οἱ Χριστιανοὶ τῆς Χίου καὶ τῶν Ψαρῶν. Εἰς τὴν κομποῤῥήμονα ταύτην ἐπιστολὴν ἀπήντησεν ὁ πασᾶς δι' εὐστόχων κανονοβολῶν. Τὴν νύκτα δὲ τῆς 26 ἐτέθησαν ἐπὶ τῆς Τρουλωτῆς δύο κανόνια. Τὴν δὲ 29 ἠγκυροβόλησεν ἔμπροσθεν τῆς Χίου γαλλική τις κορβέττα, καὶ ὁ πλοίαρχος αὐτῆς ἀποβάς, εἶπε τῷ Φαβιέρῳ, ὅτι ὁ ναύαρχος Δεριγνῆς ἐκέλευε νὰ κενώσῃ τὴν νῆσον. Ὁ Φαβιέρος δὲν ἐδέχθη τὸ κέλευσμα, καὶ τὴν ἐπαύριον ἔθεσε δύο βομβοβόλους ἐπὶ τῆς Τρουλωτῆς. Ἐφάνη δὲ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐν τῷ λιμένι καὶ αὐστριακὴ γολέττα, ὁ Φοῖνιξ, καὶ ὑψώσασα σημεῖά τινα, γνωστὰ ἀναμφιβόλως τοῖς ἐν τῷ φρουρίῳ, ἀνεχώρησε τὴν ἐπιοῦσαν

Νοέμβριος νύκτα. Τὴν δὲ 2 νοεμβρίου, παρεισδύσαντός τινος τῶν ὑποπλαρχηγῶν εἰς τὴν περὶ τὸ φρούριον τάφρον ἐπὶ συνομιλίᾳ, ὁ συνομιλῶν Ἀλβανὸς τοῦ ἔκοψε τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ἔῤῥιψεν ἔμπροσθεν τῶν συναδέλφων αὐτοῦ. Τὴν αὐτὴν νύκτα ἐφάνησαν φανοὶ πρὸς τὸν θαλασσόπυργον, ὅπου εἰσῆλθαν, πρὶν ἐξημερώσῃ, 150 Τοῦρκοι ἐπὶ τριῶν ὁλκάδων ἀπὸ τῆς ἀντικρὺ ξηρᾶς διαπορθμευθέντες. Τὴν ἐπαύριον ἐπανῆλθεν ἡ αὐτὴ σημειοποιὸς αὐστριακὴ γολέττα, καὶ ἔστειλε τὴν λέμβον της εἰς τὴν ξηράν· ἀλλὰ βομβοβοληθεῖσα κατὰ διαταγὴν τοῦ Φαβιέρου ἔκοψε τὴν ἄγκυραν, ἐγκατέλειψεν ἐκ τῆς βίας τὴν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ λέμβον καὶ ἔγεινεν ἄφαντος· ἐπαναπλεύσασα δὲ μετά τινας ἡμέρας ἀνείλκυσε τὴν ἄγκυραν καὶ παρέλαβε καὶ τὴν λέμβον ἀδείᾳ τοῦ Φαβιέρου. Τὴν δὲ 4 ἔφερεν ἓν ἀγγλικὸν βρίκι διαταγὴν τῶν τριῶν ναυάρχων τῆς συμμαχίας πρὸς τὸν Φαβιέρον ἵνα κενώσῃ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν νῆσον· ὁ Φαβιέρος ἀπεκρίθη, ὅτι ἐχρειάζετο διαταγὴ πρὸς αὐτὸν τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. Τὴν ἐπιοῦσαν ἔφθασεν ὁ Ἀλμέϊδας, φέρων 200 στρατιώτας καὶ 60 ἵππους εἰς χρῆσιν τῶν ἀνίππων τοῦ τακτικοῦ· ἔφερε καὶ 3 κανόνια καὶ ἱκανὰς κανονοσφαίρας. Ἐστάλησαν μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ ἄλλα κανόνια καὶ βομβοβόλοι ἐκ Ναυπλίου, ἔφθασαν καὶ ὁ γνωστὸς ὑπονομοποιὸς Κώστας καὶ 40 συντεχνῖταί του, καὶ ἤρχισαν νὰ ὑπονομεύωσι πρὸς τὴν ἐπάνω πύλην τοῦ φρουρίου. Ἀλλὰ τὴν νύκτα τῆς 30 ἐξώρμησαν οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ, ἔτρεψαν τοὺς φυλάττοντας τὸ στόμιον τῆς ὑπονόμου, τὸ παρεγέμισαν, ἐφόνευσαν καὶ ἠχμαλώτισάν τινας τῶν ὑπονομοποιῶν, καὶ ἐπανῆλθαν εἰς τὸ φρούριον ἁρπάσαντες καὶ ἓν ἐλαφρὸν κανόνι.

Ἡ δὲ θέσις τοῦ θαλασσοπύργου, ἐπικίνδυνος ὡς ὑπὸ τὸ πῦρ τοῦ φρουρίου, ἐθεωρεῖτο πολλὰ ἀναγκαία, διότι, ἂν τὴν ἐκυρίευαν οἱ Ἕλληνες, ἐκόπτετο ἡ τῶν πολιορκουμένων καὶ τῆς ἀσιατικῆς παραλίας κοινωνία· διὰ τοῦτο, ἀφ' οὗ ἔστησεν ὁ Φαβιέρος κατ' αὐτοῦ ἓν ἄλλο κανονοστάσιον, ὤπλισε τέσσαρας λέμβους, καὶ τὴν νύκτα τῆς 1 δεκεμβρίου ἐκίνησαν 200 Ἕλληνες καὶ φιλέλληνες τακτικοὶ καὶ ἄτακτοι εἰς ἄλωσίν του· ἀλλ' οἱ ἄτακτοι τόσον ἐθορύβουν ἐπὶ τῆς θαλασσοπορείας των, ὥστε ἐξύπνησαν οἱ ἐν τῷ θαλασσοπύργῳ κοιμώμενοι ἐχθροὶ καὶ ἀπεδίωξαν τοὺς ἐπερχομένους κανονοβολοῦντες καὶ τουφεκίζοντες. Ἔκτοτε ἠναγκάσθη ὁ Φαβιέρος νὰ περιορισθῇ εἰς ἁπλῆν πολιορκίαν τοῦ φρουρίου μὴ ἐλπίζων νὰ τὸ κυριεύσῃ εἰμὴ διὰ μόνης τῆς πείνας. Ἀλλ' ἐν καιρῷ χειμῶνος δυσκόλως καὶ ἐπικινδύνως ἐπολιορκεῖτο διὰ θαλάσσης· διὰ τοῦτο συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ καταστρέψῃ διὰ τολμηρᾶς ἐπιδρομῆς τὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικρὺ αἰγιαλοῦ ἀποθήκας τῶν ἐχθρῶν καὶ τὰ πλοῖα τὰ μεταφερόμενα ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς τὸ φρούριον τὰ ἀναγκαῖα, καὶ οὕτω νὰ ματαιώσῃ πᾶσαν στρατιωτικὴν ἐπικουρίαν. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ εἰσβιβάσας τὴν 5 τὸ πρῶτον τάγμα εἴς τι πλοῖον τὸ ἀπεβίβασε διὰ νυκτὸς ἡμιώριον μακρὰν τοῦ Τσεσμέ, καὶ τοὺς μὲν ἐτοποθέτησεν ἐκεῖ, τοὺς δ' ἔστειλεν εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ παραγγελίᾳ νὰ μὴ ἐπιχειρήσωσί τι πρὶν βάλωσιν οἱ ναῦται πῦρ εἰς τὰ ἐν τῷ λιμένι ἐχθρικὰ πλοῖα. Τέσσαρα πλοιάρια, κωπηλατούντων φιλελλήνων, εἰσέπλευσαν ὑπὸ τὸ βαθὺ σκότος καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς ἀνήγαγαν τρεῖς τροφοφόρους σακολέβας, ἀλλ' αἱ δύο ἐκάθησαν ἐν τῷ στομίῳ τοῦ λιμένος· θὰ ἔκαιαν δὲ καὶ

Δεκέμβριος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅλα τὰ ἄλλα πλοῖα, ἂν εἶχαν πυροσίφωνας· ἀλλ' ἡ περὶ τούτου φροντὶς ἀνετέθη εἰς τὸν ἔμπειρον Καναρὴν παρακολουθοῦντα ἐπὶ τοῦ πυρπολικοῦ του· ὁ ἄνεμος ὅμως ἦτον ἐναντίος, τὸ πυρπολικὸν δὲν ἐδυνήθη νὰ εἰσπλεύσῃ, καὶ τὰ πλοῖα δὲν ἐκάησαν, ὥστε οἱ περὶ τὸν Φαβιέρον ἐπανῆλθαν εἰς Χίον ἄπρακτοι. Ἀρ-
Ἰανουάριος χομένου δὲ τοῦ ἰανουαρίου, ἔφθασαν εἰς ἐνδυνάμωσιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἡ ἁλωθεῖσα τουρκικὴ κορβέττα μετονομασθεῖσα Ὕδρα καὶ ὁ Σωτήρ· ὁ δὲ ἄοκνος Φαβιέρος ἔβαλε κατὰ νοῦν νὰ πλεύσῃ μεθ' ὅλων τῶν πλοίων καὶ τοῦ πλείστου μέρους τοῦ στρατεύματός του εἰς τὸν κόλπον τῆς Σμύρνης καὶ ν' ἁρπάσῃ πολυαρίθμους τινὰς ἀγέλας πλησίον τῶν Βουρλῶν βοσκούσας· ἀλλὰ τὴν 6, καθ' ἣν ἐμελέτα νὰ ἐπιβιβάσῃ τὸν στρατόν του, σφοδρὰ καταιγὶς ἐπιπεσοῦσα ἔβλαψε τὰ πλεῖστα τῶν ἑλληνικῶν πλοίων ἐντὸς τοῦ λιμένος, καὶ ῥίψασα τὸν Σωτῆρα εἰς τὴν ξηράν, τὸν ἐσύντριψεν. Ἐξ αἰτίας τούτου ἀνεβλήθη ἡ ἐπιβίβασις τοῦ στρατοῦ εἰς τὴν 11· ἀλλὰ τὴν νύκτα τῆς 10, ὄρθρου βαθέος, ἀνοίξαντες οἱ ἐχθροὶ τὴν ἐπὶ τῆς πρὸς τοὺς ἀνεμομύλους πλευρᾶς τοῦ φρουρίου πύλην ἐξώρμησαν ὡς χίλιοι, ἔπεσαν ἐπὶ τὴν ἔμπροσθεν αὐτῆς γραμμὴν τῶν χαρακωμάτων τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὴν ἐκυρίευσαν ὅλην ἀμαχητί, φυγόντων τῶν ὑπερασπιστῶν αὐτῆς· μόνοι οἱ περὶ τὸν ὁπλαρχηγὸν Γκέγκαν διέμειναν γενναίως μαχόμενοι ἐν τῷ πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς χαρακώματί των. Πλησίον τῆς κυριευθείσης γραμμῆς ἠὐλίζοντο 225 τακτικοὶ τοῦ β' τάγματος. Ἰδόντες οὗτοι τὴν τροπὴν τῶν πολλῶν καὶ τὴν ἀντίστασιν τῶν περὶ τὸν Γκέγκαν ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ γραμμῇ ἐκείνῃ ἐχθρούς, καὶ προφθάσαντες πολλοὺς αὐτῶν διαβαίνοντας τὴν τάφρον τοὺς ἐφόνευσαν. Οἱ δὲ προλαβόντες καὶ διαβάντες, οἱ καὶ πλειότεροι, ἔδραμαν καὶ ἐκυρίευσαν σχεδὸν ἀμαχητὶ τὴν Τρουλωτήν, φυγόντων τῶν φυλαττόντων αὐτήν, καὶ ἐκάρφωσαν καὶ τὰ ἐκεῖ κανόνια ἐκτὸς ἑνὸς στρέψαντές το πρὸς τὴν πόλιν. Κατεθορυβήθησαν οἱ ἐν τῇ πόλει Ἕλληνες ἰδόντες τοὺς ἐχθροὺς ἄνωθεν αὐτῶν, καὶ πολλοί, ἀφήσαντες τὰς οἰκίας ὅπου διέμεναν, ἔφυγαν· ὁ δὲ Φαβιέρος, ἰδὼν ἐκ τοῦ καταλύματός του τὰς ἐχθρικὰς σημαίας ἐπὶ τῆς Τρουλωτῆς, ἐξῆλθε δρομαῖος, παρέλαβε δύο λόχους τοῦ γ' τάγματος, 200 στρατιώτας τοῦ α' καὶ 20 ἱππεῖς καὶ ἔδραμε πρὸς αὐτήν. Καθὼς δὲ ἐφοβήθη καὶ ἔφυγεν ἡ ἑλληνικὴ φρουρὰ ἐκεῖθεν πρὸ ὀλίγου ἰδοῦσα μόνον τοὺς Τούρκους κινου-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μένους πρὸς αὐτήν, οὕτως ἐφοβήθησαν καὶ ἔφυγαν καὶ οἱ Τοῦρκοι ἰδόντες τοὺς τακτικοὺς ἀναβαίνοντας ὑπὸ τὸν Φαβιέρον. Μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ φρούριον δι' ἧς ἐξῆλθαν ὁδοῦ, ἐρρίφθησαν εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ σκοπῷ νὰ εἰσέλθωσι δι' αὐτῆς· ἀλλ' οἱ ἄτακτοι ἰδόντες τοὺς τακτικοὺς ἐπὶ τῆς Τρουλωτῆς καὶ ἐμψυχωθέντες, ἔτρεξαν καὶ κατέλαβαν ἐκ νέου τὰς ἐγκαταλειφθείσας οἰκίας, ὥστε οἱ Τοῦρκοι φρονευόμενοι καὶ φεύγοντες εὗρισκαν ἄλλους φονεῖς ἔμπροσθέν των, ἔπιπταν σφάγια σωρηδόν, καί, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Φαβιέρου, μόλις 150 ἐπέστρεψαν σῶοι εἰς τὸ φρούριον· ἀλλὰ θὰ ἐχάνοντο καὶ οὗτοι, ἂν προκατελάμβαναν οἱ Ἕλληνες τὴν μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου τάφρον. Ἠχμαλωτίσθησαν δὲ 30, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κινήματος Ἰβραήμαγας Μαγδαρῆς Ἀλβανός, καὶ ἔπεσαν εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων ἑπτὰ σημαῖαι. Ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν καὶ ἐκ τούτων 39, ἐφονεύθη καί τις φιλέλλην Ἄγγλος Λουτχῖνος καὶ ἐπληγώθη ἐλαφρῶς καὶ ὁ Φαβιέρος.

Μετὰ τὴν φθοροποιὰν ταύτην ἔξοδον, οἱ μὲν Τοῦρκοι ἡσύχασαν ἐντὸς τοῦ φρουρίου, οἱ δὲ Ἕλληνες ἠσχολήθησαν σπουδαιότερον εἰς τὴν διακοπὴν πάσης κοινωνίας τῆς ἀσιανῆς ξηρᾶς καὶ τοῦ φρουρίου καὶ ἔστειλαν ἀνθρώπους πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος πρὸς εὕρεσιν πλοιαρίων ἐπιτηδείων εἰς πολιορκίαν. Τοῖς ἔστειλαν τοιαῦτα πλοῖα οἱ Σάμιοι καὶ οἱ Ψαριανοί· τοῖς ἔστειλε καὶ ὁ Ἐϋδέκος μίαν κανονοφόρον ὑπὸ τὸν Δανὸν φιλέλληνα Φαλσῖνον κατασκευασθεῖσαν ἐν Πόρῳ· ἀλλ' ἐχθρικὴ κανονία ἐπιπεσοῦσα τὴν ἐβύθισεν. Ἐν τούτοις ἡ διὰ θαλάσσης πολιορκία ἐγίνετο καθ' ἑκάστην αὐστηροτέρα. Τὴν 24 τὰ ἑλληνικὰ πλοιάρια ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τέσσαρα τροφοφόρα ἐχθρικά· τὴν 29 συνέλαβαν δύο φέροντα φορέματα καὶ τροφάς, καὶ μεσοῦντος τοῦ φεβρουαρίου διέκοψαν διόλου πᾶσαν κοινωνίαν τῆς ἀσιανῆς ξηρᾶς καὶ τοῦ φρουρίου, ὥστε ἡ πεῖνα ἤρχισε νὰ προμηνύῃ τὴν ἐγγίζουσαν πτῶσιν αὐτοῦ· ἀλλὰ ἔπασχαν καὶ οἱ πολιορκοῦντες ἄλλα κακὰ ἐπίσης δεινά. Ἐξ αἰτίας τῆς μακρᾶς καὶ ἀπροσδοκήτου παρατάσεως τῆς πολιορκίας τοῦ φρουρίου ἐξηντλήθησαν οἱ πόροι τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τὸ ἄτακτον στράτευμα στερούμενον τῶν μισθῶν του καὶ κακουχούμενον ἐν ἀκμῇ βαρέως χειμῶνος ἠτάκτει, ἠπείθει καὶ περιφερόμενον εἰς τὰ χωρία ἐλεηλάτει. Τὸ μόλυσμα τῆς ἀταξίας διεδόθη καὶ εἰς τὸ τακτικὸν πάσχον καὶ αὐτὸ ὅσα καὶ τὸ ἄτακτον. Οἱ τοῦ γ' τάγματος ἀπεμακρύν-

Δημοτική Κοινοτική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θησαν τοῦ στρατοπέδου ὡς μὴ μισθοδοτούμενοι καὶ δὲν ἐπανῆλθαν εἰμὴ ἐντραπέντες τὸν ἀρχηγόν των, ὥστε τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον ἐκινδύνευε νὰ διαλυθῇ πρὶν παραδοθῇ τὸ φρούριον. Ἀνεφύησαν καὶ διχόνοιαι καὶ ἐγεννήθησαν καὶ βαρεῖαι λογομαχίαι μεταξὺ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Φαβιέρου ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τῆς ἀποβάσεως, καὶ τὰ κακὰ ταῦτα ἐκορυφώθησαν μετὰ ταῦτα ἐξ αἰτίας τῆς ἀποτυχίας, καθὼς πάντοτε συμβαίνει· ηὔξαναν δὲ τὰ κακὰ καὶ αἱ ἐπανειλημμέναι ἀπειλαὶ τῶν ναυάρχων τῆς συμμαχίας τρίτην φορὰν καλεσάντων τὴν ἐπιτροπὴν καὶ τὸν Φαβιέρον ν' ἀπομακρυνθῶσι τῆς νήσου ἐπὶ ἀπειλῇ παντελοῦς ἐγκαταλείψεως, ἂν τουρκικὴ δύναμις ἐπήρχετο· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιτροπὴ καὶ ὁ Φαβιέρος ἐπέμεναν εἰς τὴν πολιορκίαν πεποιθότες ὅτι ἤγγιζεν ἡ ὥρα τῆς πτώσεως τοῦ φρουρίου διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων. Τοιαύτη ἦτον ἡ κατάστασις τῆς πολιορκίας ταύτης λήγοντος τοῦ φεβρουαρίου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1828

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΑ'.

Προσπάθειαι Καποδιστρίου ἐν Εὐρώπῃ ὑπὲρ Ἑλλάδος μετὰ τὴν ἐκλογήν του. - Κατάβασις αὐτοῦ εἰς Ἑλλάδα καὶ ἐγκαθίδρυσις τῆς κυβερνήσεώς του.

Ἡ ΠΡΟΣ ἀλλήλους διχόνοια καὶ δυσπιστία τῶν πρωταγωνιστῶν Ἑλλήνων ἠνάγκασαν τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν τῆς Τροιζῆνος, ὡς εἴδαμεν, νὰ ἐκλέξῃ κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν συνενώσασα εἰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ μόνου τὴν ἕως τότε διῃρημένην εἰς πολλὰς νομοτελεστικὴν δύναμιν.

Ὑπηρέτει πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὁ ἀνὴρ οὗτος τὴν Ῥωσσίαν, εὐφημούμενος δικαίως διὰ τὴν πολιτικὴν ἱκανότητά του, τὰς ἰδιωτικὰς ἀρετάς του καὶ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρός του· διῆγε δ' ἐν Λαϋβάχῃ παρὰ τῷ αὐτοκράτορι Ἀλεξάνδρῳ καθ' ὃν καιρὸν ἐξερράγη ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, ἣν κατέκρινε καὶ ὡς ὑπηρέτης τῆς Ῥωσσίας ὡς τείνουσαν εἰς ἀνατροπὴν ὅσων πρὸς διατήρησιν τῆς γενικῆς εἰρήνης ὡρίσθησαν, καὶ ὡς Ἕλλην ὡς παράκαιρον καὶ κινδυνώδη· ἀλλὰ ἄλλων αὐλῶν πολιτευταὶ ἀμφίβαλλαν περὶ τῆς εἰλικρινείας του καὶ δὲν ἔπαυαν διαβάλλοντές τον παρὰ τῷ αὐτοκράτορι, ἐπὶ σκοπῷ νὰ τὸν ἀπομακρύνωσι τῶν συμβουλίων του, ὡς ἀκριβῆ γνῶσιν ἔχοντα τῶν τῆς ἑταιρίας καὶ ὡς ὑποκινήσαντα τὸν Ὑψηλάντην εἰς τὴν ἐπανάστασιν, ἢ ὡς δυνάμενον νὰ τὸν ἐμποδίσῃ καὶ μὴ θελήσαντα· ἀλλὰ δὲν ἴσχυσεν ἡ κατ' αὐτοῦ διαβολή, διότι ἐξεμυστηρεύετο ὁ διαβαλλόμενος κατὰ καιροὺς τῷ αὐτοκράτορι ὅσα ἐμάνθανε περὶ τῆς ἑταιρίας. Ἀλλ' ὅ,τι δὲν κατώρθωσεν ἡ κατ' αὐτοῦ διαβολή, τὸ κατώρθωσεν ἡ περὶ ἧς ἄλλοτε ἀνεφέραμεν (α) παρὰ τῇ αὐλῇ τῆς Ῥωσσίας ὑπὲρ εἰρήνης λύσις τοῦ μεταξὺ αὐτῆς καὶ Τουρκίας ζητήματος· ὥστε καθ' ὃν καιρὸν ἡτοιμάζετο νὰ μεταβῇ ὁ αὐτοκράτωρ εἰς Βερώνην, μετέβη καὶ ὁ Καποδίστριας, ὁ ὑπὲρ πολέμου τότε γνωμοδοτήσας καὶ μὴ εἰσακουσθείς, εἰς Γενεύην ἐπ' ἀορίστου ἀπουσίας ἀδείᾳ ὡς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μὴ δυνάμενος νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ οὗ δὲν ἐνέκρινε συστήματος· ἔζη δὲ ἰδιωτεύων μακρὰν τῆς Ῥωσσίας μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀπολαμβάνων τὴν εὔνοιαν, τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν προστασίαν του. Ἐπὶ δὲ τῇ ἀναγορεύσει τοῦ Νικολάου, ἀπῆλθεν εἰς προσκύνησίν του· καθ' ὁδὸν ἔμαθε τὴν ἐν Τροιζῆνι ἐκλογήν του, καὶ φθάσας εἰς Πετρούπολιν, μεσοῦντος τοῦ μαΐου, ἔλαβε τὰ περὶ αὐτῆς ἐθνικὰ ἔγγραφα.

Ἐβάδισεν, ὡς εἴδαμεν, ὁ νέος αὐτοκράτωρ τὴν πολιτικὴν ὁδόν, ὡς πρὸς τὴν Πύλην, ἣν ἠὔχετο ὁ Καποδίστριας νὰ βαδίσῃ ὁ προκάτοχός του. Ἐκ τῆς πολιτικῆς δὲ ταύτης ὁμοφροσύνης ἠὔξησεν ἡ πρὸς αὐτὸν προϋπάρχουσα εὐμένεια τῆς ῥωσσικῆς αὐλῆς. Δεσμοὶ πολιτικοὶ συνέδεαν τὸν Καποδίστριαν μέχρι τοῦδε μετὰ τῆς αὐλῆς ἐκείνης· ἀλλ' οἱ μετὰ τῆς Ἑλλάδος νέοι δεσμοὶ ἀπῄτουν τὴν λύσιν ἐκείνων· δι' ὃ καὶ ἀπελύθη ἐπὶ τῇ αἰτήσει του τῆς ῥωσσικῆς ὑπηρεσίας, καὶ ἀπεποιήθη γενναίως ἣν τῷ ἐπρόσφερεν ἡ αὐλὴ σύνταξιν, ἀσυμβίβαστον θεωρήσας νὰ ἦναι ἀρχηγὸς ἑνὸς ἔθνους καὶ μισθωτὸς ἄλλου. Ἐκείναις ταῖς ἡμέραις διεπραγματεύετο ἡ ὑπὲρ Ἑλλάδος συνθήκη, καὶ ἡ πρόοδος τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων θὰ ἐξωμάλυνε τὰς εἰς τὴν παραδοχὴν καὶ ἐκτέλεσιν αὐτῆς δυσκολίας. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ εἰσακούσασα ἡ ῥωσσικὴ αὐλὴ τὰς ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος αἰτήσεις τοῦ κυβερνήτου συγκατετέθη νὰ δοθῶσιν ἐπὶ λόγῳ δανείου τῇ ἑλληνικῇ κυβερνήσει οἱ ἐξ ἀρχῆς τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως συσσωρευθέντες τόκοι τῶν ἄλλοτε παρ' Ἑλλήνων ἐν τῇ ῥωσσικῇ τραπέζῃ παρακατατεθέντων χρημάτων πρὸς διατήρησιν τῶν ἐν Ἰωαννίνοις Σχολείων, συμποσούμενοι εἰς φράγκα 200,000, νὰ μὴ ἐξοδευθῶσι δὲ εἰμὴ ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ κυβερνήτου ῥούβλια 400,000 προσενεχθέντα παρὰ τῶν φιλανθρώπων καὶ ὁμοθρήσκων Ῥώσσων πρὸς ἐξαγορὰν αἰχμαλώτων Ἑλλήνων. Πρὸς αὔξησιν δὲ τῶν ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῶν πραγμάτων τοῦ ἔθνους ἔξωθεν πόρων, ἐκάλεσεν ὁ κυβερνήτης τοὺς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ῥωσσίας πλουσίους Ἕλληνας εἰς χορηγίας ἐπὶ λόγῳ δανείου, καὶ κατέθεσε πρῶτος αὐτὸς φράγκα 50,000· ἐνεργήσας δὲ ὅσα ἡ νέα θέσις του καὶ ἡ περίστασις ἀπῄτουν ἀνεχώρησεν ἐκ Πετρουπόλεως τὴν 16 ἰουλίου πλήρης ἐλπίδων, καὶ διαβὰς διὰ τοῦ Βερολίνου ἔφθασεν εἰς Λονδῖνον τὴν 1 αὐγούστου.

Ἄνθρωπος, ὡς ὁ Καποδίστριας, τόσα ἔτη καὶ τόσον πιστῶς

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὑπηρετήσας τὴν Ῥωσσίαν, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς θέσεώς του ἀντιπολιτευθεὶς πολλακις τὰς ἀντιζήλους αὐλὰς τῆς αὐλῆς ἐκείνης, δὲν ἦτο πιθανὸν νὰ δυνηθῇ νὰ ἐμπνεύσῃ μέγα θάρρος τῇ Ἀγγλίᾳ, ὅσον εἰλικρινῶς ἑλληνικὴ καὶ ἀφιλόῤῥωσσος καὶ ἂν ἦτον ἡ πολιτική του. Αἱ συμπάθειαι καὶ αἱ ἀντιπάθειαι τῶν ἀνθρώπων ἐπιζοῦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ μετὰ τὰς μὴ εἰσέτι ζώσας σχέσεις των· ἀλλὰ καὶ ὁσάκις δὲν ἐπιζοῦν, ἐπιζῶσαι καὶ τότε θεωροῦνται· διὰ τοῦτο, ἂν καὶ πάντα τρόπον μετεχειρίσθη ὁ Καποδίστριας εἰς ἐξάλειψιν τῆς τοιαύτης περὶ αὐτοῦ γνώμης τῆς Ἀγγλίας, δὲν ἴσχυσε νὰ τὴν ἐξαλείψῃ, καὶ τὰ πολιτικὰ σχέδιά του δὲν εὐδοκίμησαν ἐν Λονδίνῳ.

Ἀξιοσημείωτος εἶναι ὁ τρόπος, καθ' ὃν τὸν ἐδέχθη Γεώργιος ὁ Δ' (6).

Φθάσας ὁ Καποδίστριας εἰς Ἀγγλίαν ἐζήτησε νὰ προσκυνήσῃ τὸν βασιλέα καὶ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἀφιχθεὶς κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ εἰς Βινδσώρην, ὅπου διέτριβεν, εἰσήχθη εἰς τὴν πινακοθήκην τοῦ παλατίου· μετὰ πολλὴν δὲ ὥραν ἠνοίξεν ἄλλη θύρα, εἰσῆλθεν ἄνθρωπος ὑψηλοῦ ἀναστήματος ἰδιωτικῶς καὶ ἀμελῶς ἐνδεδυμένος, ἔκλεισε τὴν θύραν καὶ ἤρχισε νὰ παρατηρῇ τὰς ἀνακειμένας εἰκόνας καὶ νὰ προχωρῇ ὅπου ἵστατο ὁ Καποδίστριας. Οὗτος καὶ ἐκ τοῦ προσώπου καὶ ἐκ τοῦ ἀναστήματος ἐπείσθη ὅτι ἦτον ὁ βασιλεύς, ὃν εἶχεν ἄλλοτε ἰδεῖ συνοδεύων εἰς Ἀγγλίαν τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον· ἀπορῶν δ' ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τούτῳ τρόπῳ τῆς ἐντεύξεως ἀνέμενε τὸ ἀποβησόμενον ὄρθιος, ἄφωνος καὶ ἀκίνητος. Προχωρῶν ὁ βασιλεὺς κατήντησεν ὅπου ἵστατο ὁ Καποδίστριας, καὶ ὡς ἂν τὸν συνήντησεν ἀπροσδοκήτως ἀνεφώνησεν «Ah! vous êtes ici, »monsieur le comte! je suis bien aise de vous voir». Ταῦτα εἶπε καὶ μηδ' ἀπάντησιν ἀναμείνας ἀπεχαιρέτησεν, ἀπεμακρύνθη ἡσύχως παρατηρῶν τὰς λοιπὰς εἰκόνας καὶ ἐξῆλθε δι' ἧς εἶχεν εἰσελθεῖ θύρας· τούτου γενομένου ἤνοιξέ τις τὴν θύραν δι' ἧς εἰσήχθη ὁ Καποδίστριας, καὶ τὸν προέπεμψεν εἰς τὴν ἅμαξάν του, ὡς λαβούσης χώραν τῆς μετὰ τοῦ βασιλέως ἐντεύξεώς του. Ὁ τρόπος οὗτος ἐξεικόνισεν ἀποχρώντως τὴν διάθεσιν τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὸν κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν Λονδίνῳ ὁ Καποδίστριας διατρίβων ἀπήντησε τὴν 11 ἰουλίου εἰς τὰ πρὸς αὐτὸν τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως ἔγγραφα,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λέγων, ὅτι ἔλαβεν ἐν Πετρουπόλει τὰ δύο ψηφίσματα, τὸ μὲν περὶ τοῦ διορισμοῦ του, τὸ δὲ περὶ εὑρέσεως δανείων· ὅτι καὶ πρὸ τῆς παραλαβῆς τῶν ἐγγράφων καὶ ἐπὶ μόνῃ τῇ διὰ τῶν ἐφημερίδων ἀγγελίᾳ τοῦ διορισμοῦ του κατέβαλε πᾶσαν ὀροντίδα περὶ εὑρέσεως πόρων· ὅτι διέμενεν εἰσέτι μακρὰν τῆς Ἑλλάδος, ἵνα μεμονωμένην τὴν σχετίσῃ πρὸς τὰς Δυνάμεις καὶ τῇ προμηθεύσῃ πόρους πλουσιωτέρους καὶ σταθερωτέρους· ὅτι ἡ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος τάσις τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς διὰ τῆς παρεμβάσεως τῶν αὐλῶν ἐκρέματο ἐκ τοῦ πατριωτισμοῦ τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδος, τῶν μὲν πειθαμένων εἰς τοὺς ἀρχηγούς των, τῶν δὲ διοικούντων τὸν τόπον διὰ τὸν τόπον, καὶ ὅτι ἤλπιζεν ἐπὶ τῆς καταβάσεώς του νὰ τῷ δοθῇ ἡ ἀπαιτουμένη δύναμις εἰς ἐπωφελῆ συμβιβασμὸν τῶν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Δυνάμεων. Διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὑπηνίττετο καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τῶν τριῶν αὐλῶν συνθήκην· διότι, ἂν καὶ καθ' ὃν καιρὸν ἔγραφεν, ἡ συνθήκη εἶχεν ὑπογραφῇ, δὲν εἶχεν ὅμως ἐπικυρωθῇ· τὴν δὲ 19 αὐγούστου ὅ ἐστι μετὰ τὴν ἐπικύρωσίν της, ἔγραψε πλατύτερον περὶ αὐτῆς καὶ καθαρώτερον, προτρέπων τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν νὰ τὴν δεχθῇ ἀδιστάκτως ὡς σωτήριον.

Ἓξ περίπου ἑβδομάδας διέτριψεν ὁ Καποδίστριας ἐν Λονδίνῳ, καταγινόμενος πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως καὶ παρὰ τῷ συμβουλίῳ τῆς συμμαχίας, καὶ παρὰ τοῖς δυνατοῖς τοῦ τόπου ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ ἔθνους τοῦ ἀναθέσαντος αὐτῷ τὰ τῆς κυβερνήσεώς του· καὶ μεταξὺ ἄλλων ἐσχεδίασε νὰ φέρῃ εἰς Ἑλλάδα ξένα στρατεύματα εἰς πρόοδον τοῦ πολέμου καὶ τακτοποίησιν τοῦ ἐσωτερικοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπραγματοποίησε τὸ ὑπὸ τῆς ἐν Τροιζῆνι συνελεύσεως ψηφισθὲν δάνειον, δὲν ἐπραγματοποιήθη οὔτε τὸ περὶ ἐπικουρικῶν στρατευμάτων σχέδιον. Ἐκ Λονδίνου μετέβη εἰς Παρισίους, ὅπου ηὗρε καλλίστην ὑποδοχήν, καὶ διέτριψεν ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τέσσαρας ἑβδομάδας· ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Ἀγκῶνα τὴν 8 νοεμβρίου, καὶ μὴ εὑρὼν τὸ ἐπὶ διάπλω του ταχθὲν κατὰ τὴν αἴτησίν του ἀγγλικὸν πλοῖον διέμεινεν ἓξ ἑβδομάδας καὶ ἀπέπλευσεν ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς κορβέττας Λύκου· κατὰ δὲ τὸν διάπλουν μετεβιβάσθη εἰς τὸ δίκροτον Warspite, καὶ ἔφθασεν εἰς Μάλταν τὴν 28 δεκεμβρίου, ὅπου διέτριβε τότο ὁ Κυδριγκτών· ἀπέπλευσεν

Ἰανουάριος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλοίου τὴν 2 ἰανουαρίου καὶ κατευωδώθη τὴν

6 εἰς Ναύπλιον, καὶ ἡ πόλις ἐκείνη, ἡ τὰ πάνδεινα πάσχουσα ἐξ αἰτίας τῶν ἐσωτερικῶν ταραχῶν καὶ διαιρέσεων, ἀπηλλάχθη παντὸς φόβου, φανέντος μόνον τοῦ φέροντος τὸν κυβερνήτην πλοίου, καὶ οἱ ἀντιφερόμενοι φρούραρχοι τοῦ παλαμηδίου καὶ τῆς ἀκρουαυπλίας, οἱ παρακούοντες καὶ κυβέρνησιν καὶ ἀρχιστρατηγίαν, ἐπρόσφεραν αὐτῷ αὐθόρμητοι καὶ αὐθημερὸν τὴν ὑποταγήν των καὶ τὰς κλεῖς τῆς πόλεως καὶ τῶν φρουρίων· ἀλλὰ δὲν ἐδέχθη τὴν προσφορὰν ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν ἐνήργει εἰσέτι ὡς κυβερνήτης. Τὴν δὲ 8 ἀπέβη εἰς τὴν πόλιν ὑποδεχθεὶς ἐπὶ τοῦ παραθασσαλίου μετὰ πάσης χαρᾶς καὶ τιμῆς· προπορευομένου δὲ τοῦ κλήρου ἱεροφοροῦντος καὶ τοῦ λαοῦ παρακολουθοῦντος, ὑπῆγεν ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν δοξολογιῶν καὶ τῶν εὐφημιῶν εἰς τὴν μητρόπολιν, καὶ μετὰ τὴν τελετὴν ἐδέχθη τὸν κλῆρον, τοὺς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ἀρχηγοὺς τῆς πόλεως καὶ λοιποὺς προκρίτους, ἐπέβη τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ δίκροτον, ἀπέπλευσε τὴν ἐπαύριον καὶ κατευωδώθη τὴν 11 εἰς Αἴγιναν, ὅπου ἔδρευαν ἡ βουλὴ καὶ ἡ ἀντικυβερνητικὴ ἐπιτροπή. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὸν ἐπεσκέφθησαν ἐπὶ τοῦ πλοίου τὰ μέλη τῆς ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς ἰδιωτικῶς, τὴν ἐπαύριον δὲ καὶ ἐπισήμως καὶ σὺν αὐτοῖς ὁ πρόεδρος τῆς βουλῆς, ἐπὶ σκοπῷ νὰ τὸν συνοδεύσωσιν εἰς τὴν ξηράν. Κατὰ τὴν ἐπίσημον δὲ ταύτην ἐπίσκεψιν ἀνυψώθη ἡ ἑλληνικὴ σημαία ἐπὶ τοῦ ἀγγλικοῦ δικρότου καὶ ἐπὶ τῆς γαλλικῆς φρεγάτας, Ἥρας, ἐλλιμενιζούσης ἐν Αἰγίνῃ, καὶ ἐχαιρετήθη διὰ 15 κανονοβολῶν. Ἀριστήσαντες δὲ ὅλοι ἐπὶ τοῦ δικρότου, ἔπιαν εἰς ὑγείαν τῶν τριῶν ἀνάκτων, τοῦ κυβερνήτου, καὶ εἰς εὐτυχίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὑπὸ τὴν κανονοβολὴν ὅλων τῶν ἐν τῷ λιμένι πλοίων συνώδευσαν τὸν κυβερνήτην εἰς τὴν ξηρὰν αἱ ἑλληνικαὶ Ἀρχαὶ καὶ οἱ πλοίαρχοι καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ δικρότου καὶ τῆς φρεγάτας· τὸν ὑπεδέχθησαν δ' ἐπὶ τῆς ἀποβάσεώς του κληρικοὶ ἱεροφοροῦντες καὶ λαϊκοί, καὶ τὸν ἔφεραν ψάλλοντες καὶ ἀγαλλόμενοι εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ δαφνοστρωθὲν προαύλιον τῆς μητροπόλεως, ὅπου τὸν ἀνέμεναν ἡ βουλὴ καὶ οἱ λοιποὶ ἐν τῇ νήσῳ προὔχοντες, καὶ ὅπου προσήκουσαι εὐχαὶ πρὸς Θεὸν ἀνεγνώσθησαν, εὐφημίαι εἰς τιμὴν τῶν ὑπερμάχων τριῶν Δυνάμεων καὶ τοῦ κυβερνήτου ἐπλήρωσαν ὅλων τὰ στόματα, λόγος πατριωτικὸς ἐξεφωνήθη ὑπὸ τοῦ διδασκάλου Καήρη, καὶ μετὰ τὴν τελετήν, ὁ κλῆρος, αἱ Ἀρχαί, οἱ Βουλευταί, οἱ παρευρε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θέντες λοιποὶ προῦχοντες, ὁ λαὸς καὶ οἱ συναποβάντες ξένοι συνώδευσαν τὸν κυβερνήτην εἰς τὴν κατοικίαν του.

Οὐδέποτε ἄνθρωποι ἐδέχθησαν εὐνοϊκώτερον τὸν λυτρωτήν των. Καὶ ὁ στρατιωτικὸς καὶ ὁ πολιτικὸς καὶ ὁ ἰδιώτης τῆς Ἑλλάδος ἐχάρησαν ὅλοι τὴν αὐτὴν χαράν, διότι ὅλοι ἠσθάνοντο τὴν αὐτὴν χρείαν.

Εἴδαμεν, ὅτι θέατρον δεινῶν καταχρήσεων ἐδείχθη ἡ ξηρὰ καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ θάλασσα, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐφαίνετο πλοῖον ἐγκαταλελειμμένον εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀνέμων· διὰ τοῦτο ἡ ἔλευσις τοῦ κυβερνήτου ἐξελήφθη ὡς ἐμφάνισις ἐωθινοῦ ἀστέρος ἐν μέσῳ νεφέλης· ἀλλ', ἂν ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος ἦτο κακὴ ὡς θέσις ἀναρχική, ἡ διάθεσις ὅλου τοῦ λαοῦ ἦτο καλὴ ὡς διψῶντος τὴν ἐγκατάστασιν τῆς εὐταξίας· τὴν ἐδίψων καὶ αὐτοὶ οἱ αἴτιοι τῆς ἀταξίας, οἱ κατέχοντες τὰ φρούρια τοῦ Ναυπλίου, καὶ τοὺς εἴδαμεν αὐτοπροαιρέτως προσφέροντας τῷ κυβερνήτῃ καὶ τὰς κλεῖς τῶν φρουρίων καὶ ἑαυτούς. Ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας εὐχερέστερον ἦτο τὸ ὑπὲρ τακτοποιήσεως τοῦ κράτους ἔργον τοῦ κυβερνήτου παρ' ὅ,τι ἐπιπολαίως ἐφαίνετο, διότι τὸ ἐπικρατοῦν κακὸν ἦτο τῶν περιστάσεων καὶ ὄχι τῶν διαθέσεων, αἱ δὲ περιστάσεις δὲν ἦσαν πλέον αἱ αὐταὶ ἐπὶ τῆς ἀφίξεώς του ἐξ αἰτίας τῆς συμμαχικῆς ἀντιλήψεως καὶ τόσων ἄλλων καλῶν τῆς πολιτικῆς θέσεώς του.

Ἡ ἐν Τροιζῆνι συνέλευσις, ἡ ψηφίσασα τὸν Καποδίστριαν κυβερνήτην, συνεψήφισεν, ὡς εἴδαμεν, καὶ σύνταγμα εἰς κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος. Βάσις αὐτοῦ ἦτον ἡ πλήρης καὶ τελεία ἀνεξαρτησία τοῦ ἔθνους· ἀπηγορεύετο δὲ ἡ δι' ὁποιονδήποτε λόγον καὶ ἐν οἱαδήποτε περιστάσει κατάργησις τῆς ἀνεξαρτησίας. Ἀλλ' ἡ συνθήκη τῆς συμμαχίας ἀνεδείκνυε τὴν Ἑλλάδα ὑποτελῆ, ὅ ἐστιν ἀνέτρεπε τὴν βάσιν τῆς ἀνεξαρτησίας, ἐφ' ἧς ἐσάλευε τὸ σύνταγμα· οἱ δὲ Ἕλληνες, οἱ συντάξαντες αὐτὸ τὸν ἀπρίλιον, καθ' ὃν δὲν ὑπῆρχεν ἡ συμμαχία, ἔσπευσαν νὰ δεχθῶσιν εὐγνωμονοῦντες καὶ τὴν ἐπὶ τῆς συστάσεως αὐτῆς συνθήκην, ὥστε ἐδέχθησαν πανδήμως δύο συστήματα ἀνατρεπτικὰ ἀλλήλων, τὸ τοῦ συντάγματος καὶ τὸ τῆς συνθήκης. Αἱ διτταὶ αὗται ἀρχαὶ τῆς ὑποτελείας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀδύνατον ἦτο νὰ συγχωνευθῶσι, καὶ ἔπρεπε νὰ προτιμηθῇ ἡ συμφερωτέρα. Τὸ σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος παρεῖχε τὴν ἀνεξαρτησίαν, πλὴν γραπτήν· ἡ δὲ Ἑλλάς, ἐξαντληθεῖσα ἐν μέσῳ μα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κρῶν ἀγώνων καὶ ἀταξιῶν, δὲν εἶχε πλέον τρόπους εἰς ὑπεράσπισίν της. Ἀλλ', ἂν παρεῖχε μετριώτερα καλὰ ἡ συνθήκη, ἡ ἀπόλαυσις αὐτῶν καὶ βεβαία ἦτον ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τριῶν μεγάλων αὐλῶν καὶ προαγωγὸς ἐφαίνετο εἰς τὸ μετὰ ταῦτα καὶ αὐτῆς τῆς ἀνεξαρτησίας. Ἡ συνθήκη αὕτη δεχθεῖσα παρὰ τῆς Ἑλλάδος ἐφηρμόζετο ἤδη δι' ὅπλων καὶ διαπραγματεύσεων, διότι ἡ Ἑλλὰς ἐφρουρεῖτο διὰ θαλάσσης ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς, καὶ ἡ μάχη τοῦ Νεοκάστρου ἦτον ἀποκύημα. Ὁ κυβερνήτης εἶχε σταθερὰν ἀπόφασιν, καὶ πρὶν πατήσῃ τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος, νὰ βαδίσῃ ἣν διέγραφεν ἡ συνθήκη ὁδόν· οὐδὲ δυνατὸν ἦτο νὰ βαδίσῃ ἄλλην· μαρτυρεῖ δὲ τὴν ἀπόφασίν του ταύτην αὐτὸς ἔν τινι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας ἀναφορᾷ πρὸ τῆς ἐκεῖθεν ἀναχωρήσεώς του (γ) λέγων, ὅτι τότε θ' ἀνεδέχετο τὰ τῆς ἐντολῆς του ἐν Ἑλλάδι, ὅτε ἐλάμβανε τὴν ἀναγκαίαν πληρεξουσιότητα παρὰ τῶν Ἑλλήνων εἰς διευθέτησιν τῆς μελλούσης ὑπάρξεώς των ἐπὶ τῶν ὅρων τῆς ἐν Λονδίνῳ συνθήκης· ἂν δὲ οἱ Ἕλληνες ἐπέμεναν εἰς τὰ τῆς παντελοῦς ἀνεξαρτησίας, δὲν θ' ἀνεμιγνύετο εἰς τὰ πράγματα καὶ θ' ἀνεχώρει εἰς τὴν γενέθλιον ἑστίαν του. Ἀλλ' ἐχρειάζετο καὶ νομιμότης εἰς μεταβολὴν τοῦ συνταγματικοῦ συστήματος, καὶ νομιμότης δὲν ὑπῆρχεν. Οἱ λόγοι τοῦ κυβερνήτου εἰς ἀλλοίωσιν τῶν ἀρχῶν, ἐφ' ὧν ἔθεσεν ἡ ἐν Τροιζῆνι συνέλευσις τὴν ὑπ' αὐτὸν κυβέρνησιν, ἦσαν ἀκαταμάχητοι· ἀλλὰ τίς ἐδύνατο νὰ μετακινήσῃ ὅ,τι ἔθεσεν ἐθνικὴ συνέλευσις ὡς ἀμετακίνητον; ὄχι ἄλλος βεβαίως εἰμὴ ἐθνικὴ συνέλευσις, καὶ ὁ κυβερνήτης ὤφειλε νὰ τὴν συγκαλέσῃ εὐθὺς εἰς νομιμοποίησιν τῆς κυβερνήσεώς του· ἀλλ' ἐβάδισεν ἄλλην ὁδόν· ἐζήτησε καὶ ἔλαβεν ἐξουσίαν εἰς σύστασιν τοῦ νέου κυβερνητικοῦ ὀργανισμοῦ παρὰ τῶν ἐνυπαρχόντων δύο σωμάτων, τοῦ βουλευτικοῦ καὶ τοῦ νομοτελεστικοῦ, ἤγουν παρὰ τῶν μηδεμίαν ἐχόντων ἐξουσίαν νὰ δώσωσι, διότι οὐδεμίαν ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτοῖς ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις. Ὁ Καποδίστριας ἐφοβήθη τὰ ἀποτελέσματα ἐθνικῆς συνελεύσεως καὶ ἐπρόκρινεν ἀτυχῶς τὸν τρόπον τοῦτον. Ἀλλ' ἦτο πρέπον νὰ στήσῃ τὴν κυβέρνησίν του ἐπὶ παρανομήσεως; ἐπροφασίσθη τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀταξίαν ὡς πρόσκομμα τῶν ἐκλογῶν· καὶ μήπως ὅλαι αἱ προλαβοῦσαι ἐκλογαὶ δὲν ἔγειναν, καὶ ὅλαι αἱ προλαβοῦσαι ἐθνοσυνελεύσεις δὲν συνεκροτήθησαν ἐν μέσῳ ἐθνικῆς ἀταξίας; ἀλλ' ἡ μετὰ ταῦτα διαγωγή του ἐπὶ τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

συντάξεως τοῦ περὶ ἐκλογῶν νόμου καὶ ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν αὐτῶν ἀνεκάλυψε φανερᾷ τὰ ἀληθῆ αἴτια τῆς ἀναβολῆς τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως. Ἤθελε νὰ ἐπιῤῥεάσῃ τὰς ἐκλογὰς διὰ τῆς ὑπαλληλίας του, καὶ διὰ τοῦτο ἤθελε νὰ ἐγκαταστήσῃ ἐν πρώτοις αὐτήν· ἀλλ' ἡ λαμπρὰ καὶ ἐγκάρδιος ἐθνικὴ ὑποδοχή του, ἡ ὑπακοὴ ὅλων, ὡς καὶ αὐτῶν τῶν στασιαστῶν, εἰς τὰς διαταγάς του, ἡ πλήρης πεποίθησις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἱκανότητά του καὶ τὸν πατριωτισμόν του, καὶ πρὸ πάντων ἡ ἀναπόδραστος ἀνάγκη τῆς εἰς τὰ πράγματα κλήσεώς του ἔπρεπε νὰ τὸν πείσωσιν, ὅτι ἐπὶ συνελεύσεως εἶχε τὸ πᾶν νὰ κερδίσῃ καὶ οὐδὲν νὰ φοβηθῇ· ἀλλ' ὁ κυβερνήτης, καθὼς ἀπέδειξεν ὅλη ἡ ἐν Ἑλλάδι πολιτικὴ διαγωγή του, ἦτον ἄτολμος πολιτευτὴς καὶ ἀμφίβαλλε μόνος αὐτὸς περὶ οὗ οὐδεὶς ἄλλος ἀμφίβαλλεν. Ἂν ἄλλως ἐπολιτεύετο, δὲν θὰ ἐστηλιτεύετο ἡ κυβέρνησίς του ὑπὸ τῆς μετ' ὀλίγον ἀναφανείσης ἀντιπολιτεύσεως ὡς παράνομος, δὲν θὰ ἔπασχεν ὅσους ἔπαθε κλονισμοὺς τὸ δυστυχὲς ἔθνος ὑπὸ τὴν πρόφασιν τῆς παρανομήσεως, καὶ δὲν θὰ ἔπινεν οὐδ' αὐτὸς τόσα φαρμάκια.

Πεσούσης τῆς βουλῆς διὰ τῆς συγκαταθέσεως αὐτῆς, ἀνύψωσεν ὁ κυβερνήτης ἐπὶ τῶν ἐρειπίων της καὶ διὰ τῆς συναινέσεώς της πολιτικὸν σῶμα ἐξ 27 μελῶν, «τὸ Πανελλήνιον», καὶ τὸ διῄρεσεν εἰς τρία τμήματα διαιρέσας τὰς ἐργασίας του εἰς διοικητικάς, οἰκονομικὰς καὶ δικαστικάς· ἕκαστον δὲ τῶν τριῶν τμημάτων εἶχε πρόεδρον ὀνομαζόμενον πρόβουλον· ὁ δ' ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἦτο καὶ πρόβουλος ὅλου τοῦ σώματος· ὥρισε δὲ καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ σώματος τούτου. Κατ' αὐτὰ ἐπάναγκες ἦτο τὰ ψηφίσματα τοῦ κυβερνήτου νὰ ἐκδίδωνται ἐπὶ τῶν ἐγγράφων ἀναφορῶν τοῦ πανελληνίου ἢ τῶν τμημάτων αὐτοῦ, εἴτε διοικητικὰ ἦσαν τὰ ἀντικείμενα εἴτε νομοθετικά· καὶ διοικητικὰ μὲν ἦσαν τὰ περὶ ὧν αἱ πράξεις τῆς ἐν Τροιζῆνι συνελεύσεως ἐπρονόησαν, νομοθετικὰ δὲ τὰ περὶ ὧν οὐδὲν ἐνομοθετήθη.

Καθ' ἣν δὲ ἡμέραν ἐξεδόθη ὁ κυβερνητικὸς οὗτος ὀργανισμός, ἐξεδόθη καὶ διακήρυξις πρὸς τοὺς Ἕλληνας λέγουσα τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἐχρονοτρίβησεν ὁ κυβερνήτης περιοδεύων ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς πατρίδος τὴν Εὐρώπην, δεικνύουσα τὴν ἀνάγκην ἐγκαθιδρύσεως ἰσχυρᾶς καὶ νομίμου κυβερνήσεως εἰς κτῆσιν τῶν ἀγαθῶν τῆς συνθήκης τῆς συμμαχίας, προαναγγέλλουσα συγ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κρότησιν ἐθνικῆς συνελεύσεως τὸν προσεχῆ ἀπρίλιον, καὶ δικαιοῦσα ἐπὶ λόγῳ κατεπειγουσῶν περιστάσεων τὴν ἀπαραίτητον σύστασιν τοῦ προσωρινοῦ συστήματός του συναινέσει τῆς βουλῆς καὶ τῶν ἐγκριτωτέρων τοῦ ἔθνους. Μετά τινας δὲ ἡμέρας ὁ κυβερνήτης ὡρκίσθη τὸν ἑξῆς ὅρκον.

«Ἐν ὀνόματι τῆς ἁγιωτάτης καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος ὀρκί» ζομαι νὰ ἐκπληρώσω, κατὰ τὰς ὁποίας αἱ πράξεις τῆς Ἐπι» δαύρου, τοῦ Ἄστρου καὶ τῆς Τροιζῆνος ἔθεσαν βάσεις, τὰ ἐμ» πιστευθέντα μοι χρέη παρὰ τοῦ ἔθνους. Ὀρκίζομαι νὰ τὰ » ἐκπληρώσω μέχρι τῆς συγκαλέσεως τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως » κατὰ τοὺς κανόνας διὰ τῆς καταστάσεως τῆς προσωρινῆς » κυβερνήσεως ὁρισθέντας, μόνον σκοπὸν ἔχων νὰ προάξω τὴν » πρόοδον τῆς ἐθνικῆς καὶ πολιτικῆς ἀνακαινίσεως τῆς Ἑλ» λάδος, ὥστε νὰ δυνηθῇ ὅσον τάχιστα νὰ ἀπολαύσῃ τῶν σή» μαντικῶν ὠφελειῶν τὰς ὁποίας ἡ ἐν Λονδίνῳ συνθήκη τῆς 24 » ἰουνίου 1827 τῇ ἐπαγγέλλεται.

«Καθίστημι ἐμαυτὸν ὑπεύθυνον δι' ὅλας τὰς πράξεις τῆς » διοικήσεώς μου καὶ ἐγγυῶμαι νὰ ὑποβάλω αὐτὰς εἰς τὴν κύ» ρωσιν τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἥτις θέλει συνέλθει τὸν ἀπρί» λιον μῆνα».

Πλημμελὴς φαίνεται ὁ τύπος τοῦ ὅρκου τούτου, ἂν καὶ τὸν συνέταξεν αὐτὸς ὁ κυβερνήτης γαλλιστί, διότι ἐλάλει ἀλλὰ δὲν ἔγραφεν ἑλληνιστί. Ὀρκισθεὶς νὰ κυβερνήσῃ τὴν Ἑλλάδα καθ' ἃς ἔθεσαν βάσεις αἱ πράξεις τῆς Ἐπιδαύρου, τοῦ Ἄστρου καὶ τῆς Τροιζῆνος, βάσεις πλήρους ἀνεξαρτησίας καὶ ἀντιπροσωπικοῦ πολιτεύματος, ὡρκίσθη νὰ τὴν κυβερνήσῃ καὶ καθ' ὃ εἰσῆξε πολίτευμα μέχρις οὗ συνεκαλεῖτο ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις εἰς ἀπόλαυσιν ῥητῶς τῶν καλῶν ὅσα ἡ ἐν Λονδίνῳ συνθήκη ἐπηγγέλλετο· ἡ συνθήκη δὲ αὕτη καθίστα τὴν Ἑλλάδα ὑποτελῆ τῷ σουλτάνῳ, καὶ τὸ πολίτευμά του δὲν ἦτον ἀντιπροσωπικόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΒ'.

Πειρατεία καὶ ἐξάλειψις αὐτῆς. - Τὰ κατὰ τὴν Γραμβοῦσαν. - Τακτοποίησις τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ. - Παράδοσις τῶν φρουρίων Ναυπλίου εἰς τὴν κυβέρνησιν καὶ ἀλλαγὴ φρουρῶν. - Πώλησις πρεσόβων. - Διοικητικὸς ὀργανισμὸς τῆς Ἑλλάδος. - Κατεδαφισμὸς Τριπολιτσᾶς παρὰ τοῦ Ἰβραήμη.

ΚΑΙ ἄλλοτε ἀνεφέραμεν περὶ τῆς πειρατείας, ἀλλὰ πρό τινος καιροῦ τὸ κακὸν ὑπερεπλεόνασε. Μοναδικὸν καὶ αἴσχιστον φαινόμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐθνῶν ἀνεδεικνύετο. Καθ' ὃν καιρὸν οἱ στόλοι τῶν εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, καταβάντες εἰς Ἑλλάδα πρὸς σωτηρίαν τῶν Ἑλλήνων, κατέστρεφαν τὰς δυνάμεις, καὶ κατεπόντιζαν χιλιάδας τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, τινὲς τῶν Ἑλλήνων περιτρέχοντες τὴν θάλασσαν ἐλήστευαν τὰ ὑπὸ εὐρωπαϊκὴν σημαίαν πλοῖα καὶ ἐκακοποίουν ἐνίοτε καὶ αὐτὰ τὰ πληρώματά των· τὸ δὲ πάντων αἴσχιστον, ἔπρατταν τὰ τοιαῦτα πολλάκις ὑπὸ τὴν σκέπην καταγωγικῶν ἐγγράφων τῆς κυβερνήσεώς των· μετακομιζόμενα δὲ τὰ πλοῖα, ὅπου ἔδρευεν αὕτη, κατεδικάζοντο ἐνώπιον αὐτῆς δι' ἀσεβοῦς καὶ ἀναιδοῦς δικαστηρίου. Ἠγανάκτησεν ἡ Εὐρώπη ὅλη, ἐφρύαξαν οἱ ναύαρχοι τῆς συμμαχίας ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ διαγωγῇ, ἐστηλίτευσαν τὴν κυβέρνησιν ὡς ἀνίσχυρον καὶ κακοήθη, καὶ τὴν ἠνάγκασαν ἑκοῦσαν ἄκουσαν νὰ διακηρύξῃ, ὅτι ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει ἐπετρέπετο τοῦ λοιποῦ ἔκπλους εἰς καταγωγήν, ἢ σύλληψίς τινος τῶν ὑπὸ οὐδετέραν σημαίαν πλοίων, ὅτι μόνα ἦσαν ἁλώσιμα ὅσα ἀπεδεικνύοντο ἔνοχα παραβιάσεως πραγματικοῦ ἀποκλεισμοῦ ἐντὸς ῥητῆς ἀποστάσεως, καὶ ὅτι ἐθεωροῦντο ὡς πειραταὶ οἱ παραβάται τῶν κανόνων τούτων, καὶ ἐφωδιασμένοι ἂν ἦσαν διὰ τακτικῶν ἐγγράφων καταγωγῆς.

Καθ' ἃς δὲ ἡμέρας ἦλθεν εἰς Ἑλλάδα ὁ κυβερνήτης, ἡ μεταξὺ Ἑλλησπόντου, Ῥόδου καὶ ἀνατολικῶν παραλίων τῆς Πελοποννήσου θάλασσα ἦτο θέατρον πειρατείας· ἀλλ' ἡ Γραμ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βοῦσα καὶ αἱ βόρειοι σποράδες ἦσαν καθ' αὐτὸ πειρατήρια, καὶ ὅλον τὸ εὐρωπαϊκὸν ἐμπόριον ἔπασχε δεινῶς. Εἰς θεραπείαν τοῦ κακοῦ διέταξεν ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις νὰ ἐμποδίζεται πᾶν ἔνοπλον πλοῖον ὑπὸ σημαίαν ἑλληνικὴν τοῦ νὰ θαλασσοπορῇ μέχρι τῆς συστάσεως ἐν Ἑλλάδι κυβερνήσεως ἱκανῆς ν' ἀσφαλίσῃ τὴν θαλασσοπλοΐαν, ἐξαιρουμένων τῶν πολεμικῶν τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτῆς πλεόντων. Κατὰ τὴν διαταγὴν ταύτην τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος μέρη, ὅπου ἐπλεόναζεν ἡ πειρατεία, εἶλκυσαν κυρίως τὴν προσοχὴν καὶ τῶν ναυάρχων τῆς συμμαχίας καὶ τοῦ κυβερνήτου· καὶ ὁ μὲν Κοδριγκτὼν ἀνεδέχθη, ἐπὶ τῆς κατὰ τὴν Μάλταν ἐντεύξεώς του μετὰ τοῦ κυβερνήτου, νὰ καθαρίσῃ τὴν Γραμβοῦσαν, ὁ δὲ κυβερνήτης τὰς βορείους σποράδας. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἀπεστάλη ὁ μοίραρχος Ἄγγλος Θωμᾶς Σταίνης εἰς Γραμβοῦσαν ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγάς του τρεῖς φρεγάτας, δύο δικάταρτα καὶ δύο γολέττας· παρηκολούθουν δὲ καὶ μία κορβέττα, ἓν δικάταρτον καὶ δύο γολέτται ὑπὸ σημαίαν γαλλικὴν ὑπὸ τὸν Ῥεβερσῶναν· συναπέπλευσε καὶ ὁ Μαυροκορδάτος ὡς ἐπίτροπος τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. Ἀπόρθητος εἶναι ἡ Γραμβοῦσα καὶ δυσπρόσιτος διὰ τὴν ἀλίμενον, κρημνώδη καὶ ἀνεμώδη θέσιν της· τὸ δὲ ὁρμητήριον τοῦτο τῶν πειρατῶν ἦτον ἐν ταὐτῷ καὶ ὁρμητήριον τῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς νήσου ἀγωνιστῶν· ἐκεῖθεν ἐξώρμων συγχρόνως κακοῦργοι ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ πολεμισταὶ κατὰ τῶν Τούρκων ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Οἱ δὲ σύμμαχοι, οἱ θέλοντες τὴν παῦσιν τῆς πειρατείας, ἤθελαν καὶ τὴν πρόοδον τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ἐλπίζοντες ν' ἀναγκάσωσι τοιουτοτρόπως ἔτι μᾶλλον τὴν Πύλην εἰς συμβιβασμόν. Διὰ τοῦτο, ἀφ' οὗ ἡ ῥηθεῖσα ἀγγλογαλλικὴ δύναμις ἐφάνη ἔξωθεν τῆς Γραμβούσης, ἔγραψεν ὁ μοίραρχος Ἄγγλος πρὸς τὴν ἐν τῷ φρουρίῳ ἐκείνῳ ἐπιτροπὴν τῶν Κρητῶν, ὅτι ἦλθε νὰ ἐξαλείψῃ τὴν πειρατείαν, ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς νήσου ἀγῶνας. Ἐζήτει δὲ εἰς εὐόδωσιν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἐστάλη, νὰ τῷ παραδοθῶσι τὰ πλοῖά των, τὰ ἐξ ἁρπαγῆς σωζόμενα πράγματα καὶ δώδεκα Κρῆτες ὀνομαστὶ θεωρούμενοι ὡς οἱ μᾶλλον ἔνοχοι· νὰ παραδοθῇ δὲ καὶ τὸ φρούριον εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κατεγίνοντο οἱ Κρῆτες νὰ διαβιβάσωσιν ἐκ Γραμβούσης εἰς τὸν λιμένα τῶν Σφακιῶν τὰ ὑπὸ τὸν Χατσῆ-Μιχάλην καὶ ἄλλους

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καταπλεύσαντα ἐκεῖ στρατιωτικὰ σώματα καί τινα ἐντόπια εἰς ἔξαψιν τοῦ ἤδη ἀναῤῥιπισθέντος πολέμου, καὶ ἐπρότειναν τῷ μοιράρχῳ νὰ μὴ ἐμποδίσῃ τὴν ἤδη ἑτοίμην διαβίβασιν αὐτῶν, ὑποσχόμενοι νὰ τῷ παραδώσωσι μετὰ ταῦτα καὶ τὸ φρούριον καὶ τὰ πλοῖά των, ἀλλ' ἀποποιούμενοι τὴν παράδοσιν τῶν δώδεκα ἐπὶ λόγῳ, ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν εὑρίσκετο ἐντὸς τοῦ φρουρίου. Τὴν πρότασιν ταύτην ὑπεστήριξαν καὶ ὁ Χαμιλτὼν καὶ ὁ Μαυροκορδάτος ὡς οὖσαν κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν ὁδηγιῶν τῆς συμμαχίας. Ἀλλ' ὁ μοίραρχος, ἄνθρωπος τοῦ γράμματος μᾶλλον ἢ τοῦ πνεύματος τῶν ὁδηγιῶν του, καὶ θεωρῶν ἔνοχον τὴν ἐπιτροπήν, διότι μέλη τινὰ αὐτῆς ἦσαν ἐκ τῶν δώδεκα, μηδὲ πιστεύων τοὺς λόγους της, ἔδωκεν ἐπὶ τῇ παρακοῇ αὐτῆς τὸ σημεῖον τῆς προσβολῆς, καὶ πρῶτος αὐτὸς ἐπὶ τῆς φρεγάτας, Ἴσιδος, ἐκανονοβόλησε τὰ ἔμπροσθεν τοῦ φρουρίου πλοῖα καὶ αὐτὸ τὸ φρούριον. Ἦτον ἡ 19 ἰανουαρίου, καὶ ἔπνεε τὴν ὥραν ἐκείνην σφοδρὸς λίβας. Ἡ Ἴσις, παραπλέουσα τὴν γῆν ἐπὶ σκοπῷ νὰ βλάψῃ ἔτι μᾶλλον τὰ ἐν τῷ λιμένι πλοῖα, εὑρέθη αἴφνης πλησίον ὑφάλου, καὶ εἰς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου ἀνεκρούσθη. Ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ ἀνακρούσει ἔπεσεν ἐπὶ τὴν παραπλέουσαν Καμβρίαν, καὶ αἱ δύο φρεγάται περιεπλέχθησαν. Εἰς διαχωρισμὸν δὲ αὐτῶν ἔκοψαν οἱ ναῦται τὸν δόλωνα τῆς Καμβρίας, καὶ ἡ μὲν Ἴσις διεσώθη, ἀλλ' ἡ Καμβρία ὠθουμένη πρὸς τὴν ξηρὰν ὑπὸ τοῦ ἐπικρατοῦντος ἀνέμου, καὶ μὴ δυναμένη νὰ ὀρθοπλεύσῃ ἐξ αἰτίας τοῦ παθήματός της, ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς ὑφάλου καὶ ἐναυάγησεν· ἐκινδύνευσε δὲ καὶ ἡ τὴν ἐπὶ τῆς ὑφάλου πεσοῦσαν παρακολουθοῦσα τρίτη φρεγάτα, πλὴν δὲν ἔπαθε ῥίψασα τὴν ἄγκυράν της εἰς πυθμένα βαθύτατον. Ἀλλὰ τὰ παθήματα ταῦτα δὲν ἀπέτρεψαν τὸν μοίραρχον τοῦ σκοποῦ του. Δώδεκα μεγάλα πλοῖα εὑρέθησαν ἐν τῷ λιμένι τῆς Γραμβούσης, ἐξ ὧν τέσσαρα ἐκάησαν, τρία ἐβυθίσθησαν, καὶ πέντε ἀφηρπάγησαν καὶ ἐστάλησαν εἰς Μάλταν· εἰς παῦσιν δὲ πάσης ἐχθροπραξίας ἀπήτει ὁ μοίραρχος τὴν παράδοσιν τῶν δώδεκα καὶ τὴν τοῦ φρουρίου. Οἱ Κρῆτες παρέδιδαν τὸ φρούριον, ἀλλ' οὐδένα τῶν δώδεκα ἐπαναλέγοντες, ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν ἦτον ἐντός· διὰ τοῦτο τὸ φρούριον ἐπολιορκεῖτο ὑπὸ τῶν συμμαχικῶν πλοίων καὶ εἰς οὐδένα τῶν ἐν αὐτῷ ἐπετρέπετο ἔξοδος, διότι ὅσον περισσότεροι ἦσαν οἱ ἐν αὐτῷ, τόσον ταχυτέρα ἠλπίζετο ἡ παράδοσις αὐτῶν, καταναλισκομένων τῶν τροφῶν. Ἐλέγετο δὲ ὅτι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐνῆσαν ἑπτακισχίλιοι ψυχαί. Ἐν τούτοις εἰσήχθη ἐπὶ παραλαβῇ τοῦ φρουρίου φρουρὰ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἐξ ἑκατὸν τακτικῶν ὑπὸ τὸν φιλέλληνα Οὐρκουάρτον, ἀλλ' οὔτε εὐπειθὴς ἦτον ἡ φρουρά, οὔτε ὅσην ἀπήτει ἡ ἐν τῷ φρουρίῳ εὐταξία, διότι οἱ ἐν αὐτῷ ὁπλοφοροῦντες καὶ μὴ ἀποτελοῦντες μέρος αὐτῆς ἦσαν δεκαπλάσιοι· διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν προσαπέβησαν ἑκατὸν ἀγγλογάλλοι εἰς ἐνίσχυσιν αὐτῆς καὶ ἀποκατάστασιν τῆς εὐταξίας. Ἀλλ' οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ, βλέποντες αὐτοὺς ἐρχομένους καὶ φοβούμενοι μή, ἐνδυναμωθείσης τῆς φρουρᾶς, κακοπάθωσί τινες αὐτῶν καὶ ἀπολέσωσιν ὅσα πράγματα ἐσώζοντο εἰσέτι ἐκ τῆς πειρατείας, ἔκλεισαν τὴν πύλην τοῦ φρουρίου κατὰ πρόσωπον αὐτῶν· ἀφ' οὗ ὅμως τοὺς εἶδαν πλησιάσαντας καὶ ἑτοίμους εἰς προσβολήν, τὴν ἤνοιξαν· ἐσκόπευαν δὲ νὰ ἐξέλθωσί τινες αὐτῶν ἐπ' ἐλπίδι νὰ τοὺς πείσωσιν ἵνα ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ πλοῖά των, διότι δὲν ἤθελαν νὰ δώσωσιν ἀφορμὴν ἀλληλομαχίας. Ἀλλ', ἐν ᾧ ἠνοίχθη ἡ πύλη, ὥρμησαν οἱ ἀγγλογάλλοι καὶ εἰσῆλθαν βίᾳ εἰς τὸ φρούριον, μηδενὸς ἐναντιωθέντος. Εἰσῆλθαν δὲ τὴν ἐπαύριον καὶ ἄλλοι 200 ἐξ αὐτῶν. Ἀφ' οὗ δὲ τὸ φρούριον κατελήφθη, ἐδόθη ἄδεια ν' ἀναχωρήσωσιν οἱ θέλοντες, ἀλλὰ προσεῖχαν οἱ φύλακες ἐπὶ τῆς πύλης μὴ ὑπεκφύγῃ τις τῶν δώδεκα, ὄντων, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ μοιράρχου, ἐν τῷ φρουρίῳ.

Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἐσκοτώθη ὁ φρούραρχος Οὐρκουάρτος ἐπιπεσούσης τῆς στέγης τῆς σεσαθρωμένης κατοικίας του, πνεύσαντος σφοδροῦ ἀνέμου. Ἐστάλη δὲ ὡς διάδοχός του ὁ ἐκ Χανόβρης φιλέλλην Χάνης.

Ἀφ' οὗ δὲ οἱ ἀγγλογάλλοι κατέλαβαν τὸ φρούριον, ὁ φόβος τῶν ἐν αὐτῷ ἐνόχων ηὔξησε, καὶ τόσῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον ὁ μοίραρχος δὲν ἔπαυεν ἀπαιτῶν τοὺς δώδεκα, καὶ μεταχειριζόμενος παντοίους τρόπους εἰς σύλληψίν των· οἱ πλεῖστοι δὲ τῶν ἐνόπλων Κρητῶν ἐκάθηντο ἔγκλειστοι ἐντὸς τῶν οἰκιῶν ἕτοιμοι εἰς ἀντίστασιν, ἂν ἐπεφέρετο βία. Ἐν ᾧ δὲ ἐπεκράτουν ὑποψίαι καὶ φόβοι, εἰδοποιήθη ὁ μοίραρχος ὅτι οἱ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἀγγλογάλλοι ἐκινδύνευαν νὰ ἐξολοθρευθῶσιν ἐν ῥητῇ νυκτὶ δι' ὑπονομῆς. Ἐπὶ τῇ εἰδοποιήσει ταύτῃ ἔτρεξεν ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν Στραγκουαίης εἰς τὸν ὑποδειχθέντα τόπον τῆς ὑπονόμου καὶ συνέλαβέ τινας καθ' ἣν ὥραν ἔθεταν τὴν εἰς ἀνατροπὴν τοῦ κτιρίου, ὅπου διέτριβαν οἱ ἀγγλογάλλοι, πυρίτιδα, καὶ οὕτως ἡ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

βδελυρὰ πρᾶξις διεσκεδάσθη. Οἱ δὲ ἐν τῷ φρουρίῳ ἐθορυβήθησαν ὅλοι, καὶ πολλοὶ τῶν ἐνόχων ἔντρομοι ἐδραπέτευσαν ὑπὸ τὸ σκότος τῆς νυκτός· ἀλλὰ συνελήφθησαν καί τινες, ἐν οἷς καὶ ἓξ ἐκ τῶν δώδεκα, καὶ ἐστάλησαν σιδηροδέσμιοι εἰς Αἴγιναν· ἐστάλησαν συγχρόνως εἰς Μάλταν καὶ τὰ συλληφθέντα σῶα ἓξ πλοῖα καὶ κατεδικάσθησαν μὲν ὡς πειρατικά, ἀλλ' ἀπεπέμφθησαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν πρὸς χρῆσιν αὐτῆς ἐπὶ ῥητῇ ἀπαγορεύσει τοῦ ν' ἀποδοθῶσιν εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας· συναπεστάλησαν δὲ εἰς Μάλταν καὶ ὅσα εἴδη ἐκ τῶν διὰ πειρατείας ἁρπαγέντων εὑρέθησαν ἐν τῷ φρουρίῳ· ἀπέβησαν ἐπὶ τῇ ἀνακαλύψει τῆς ὑπονόμου καὶ ἄλλοι στρατιῶται ἐκ τῶν συμμαχικῶν πλοίων, τὸ φρούριον ἐκενώθη ὅλον, οἱ ὑπὸ τὸν Χατσῆ-Μιχάλην καὶ λοιποὺς ἀπέπλευσαν, πάμπολλαι οἰκίαι κατηδαφίσθησαν, καὶ οὕτως ἐτελείωσαν τὰ τῆς Γραμβούσης.

Ὁ δὲ κυβερνήτης ἀναδεχθεὶς τὴν κατὰ τὰς βορείους σποράδας ἐξάλειψιν τῆς πειρατείας, ἀνέθεσε τὴν φροντίδα εἰς τὸν Μιαούλην. Δὲν ὑπέστη οὗτος ὅσα οἱ κατὰ τὴν Γραμβοῦσαν πειρατοδιῶκται, διότι οἱ παρεπιδημοῦντες κατὰ τὰς νήσους ἐκείνας Ὀλύμπιοι, οἱ κύριοι ὅλων σχεδὸν τῶν ἐπὶ πειρατείᾳ πλοιαρίων, τὰ παρέδωκαν οἰκειοθελῶς, 80 τὸν ἀριθμόν· ὁ δὲ ναύαρχος τὰ μὲν ἔκαυσε τὰ δὲ ἔστειλεν εἰς τὴν κυβέρνησιν πρὸς χρῆσιν αὐτῆς· ἐπὶ σκοπῷ δὲ νὰ μὴ ἀναβλαστήσῃ τὸ κακόν, μετέφερεν ὁ κυβερνήτης ὅλους τοὺς ἐπὶ τῶν νήσων τούτων Ὀλυμπίους πειθοῖ καὶ βίᾳ εἰς Ἐλευσῖνα. Διὰ τῶν κινημάτων τούτων ἀπηλλάγη ἡ θάλασσα τῶν πειρατῶν. Ἐτακτοποιήθη δὲ καὶ ἡ πολεμικὴ καὶ ἡ ἐμπορικὴ ναυτιλία διὰ προσφόρου κανονισμοῦ παρέχοντος ἀποχρώσας ἐγγυήσεις, καὶ ἠγρύπνει ἡ κυβέρνησις ἐπὶ τῇ αὐστηρᾷ ἐφαρμογῇ του. Ἡ δὲ Εὐρώπη εὐφήμισεν ὅλη τὸν ἐξαλείψαντα τὴν πειρατείαν κυβερνήτην.

Πρωτίστη φροντὶς τοῦ κυβερνήτου ἦτο καὶ ἡ τακτοποίησις τοῦ στρατιωτικοῦ. Ἐξ ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς ἐλεύσεώς του τὸ στρατιωτικὸν δὲν ἐτακτοποιήθη· ὁ στρατιώτης ὑπέκειτο μᾶλλον εἰς τὸν ἀρχηγόν του ἢ εἰς τὴν κυβέρνησιν, διότι ὁ ἀρχηγός του ἐφαίνετο ὅτι τὸν ἔτρεφε, τὸν ἐμισθοδότει καὶ τὸν ἐπροβίβαζεν· οἱ πλεῖστοι δ' αὐτῶν συνήθως εἶχαν τὸ πολλοστημόριον ὅσων ἐλάμβαναν διαταγὴν νὰ στρατολογήσωσι, τινὲς δὲ μόνους τοὺς ψυχουιούς των· ἀπῄτουν ὅμως σιτηρέσια καὶ μισθοὺς δι' ὁλόκληρον τὸν ἐν τῇ διαταγῇ ἀριθμόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀλλ' ἡ παράλυσις, ἐν ᾗ εὑρέθη τὸ στρατιωτικὸν ἐπὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ κυβερνήτου, βλαπτικὴ κατὰ τὰ ἄλλα, συνέτεινεν εἰς τὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀνάπλασίν του ὡς διαλύσασα τὸν προϋπάρχοντα σύνδεσμον ἀρχηγοῦ καὶ στρατιώτου. Ὁ κυβερνήτης ἤθελε νὰ ὀργανίσῃ τὸ στρατιωτικὸν εἰς χιλιαρχίας· πάμπολλοι στρατιῶται Στερεοελλαδῖται ἐπλανῶντο ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἄποροι καὶ κακοποιοῦντες τοὺς ἀδυνάτους. Ὁ κυβερνήτης, προθέμενος ν' ἀπαλλάξῃ τὴν Πελοπόννησον τῆς μάστιγος ταύτης, νὰ ἐξοικονομήσῃ τοὺς στρατιώτας τούτους καὶ νὰ τοὺς ἀναδείξῃ ὠφελίμους ἐν τῇ κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα ἐκστρατείᾳ, τοὺς ἐκάλεσεν ὅλους εἰς Τροιζῆνα, ὅλους ηὗρε προθύμους καὶ ἀνέδειξε κατὰ πρώτην φορὰν τοὺς στρατιώτκς τῶν ἀρχηγῶν στρατιώτας τῆς κυβερνήσεως, ἀποσπάσας αὐτοὺς ἐκείνων ἀθορυβήτως καὶ θέσας ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἄλλων ἀρχηγῶν ἀγογγύστως. Ἀφ' οὗ δὲ εἰδοποιήθη ὅτι συνήχθησαν, ἐπέβη εἰς τὸ ὑπὸ τὰς διαταγάς του ἀγγλικὸν δίκροτον τὴν 12 φεβρουαρίου, καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ δύο φρεγατῶν ῥωσσικῶν καὶ μιᾶς γαλλικῆς, μετέβη εἰς Πόρον, ὅπου τὰ μὲν συμμαχικὰ πλοῖα τὸν ἐχαιρέτησαν ὡς ἀρχηγὸν ἔθνους, οἱ δὲ κάτοικοι πάσης τάξεως καὶ οἱ ἐπὶ τούτῳ μεταβάντες ἐκεῖ ἐκ Τροιζῆνος ἀξιωματικοὶ τῶν ἀτάκτων Ἑλλήνων τὸν ἐδέχθησαν ὅλοι ἐνθουσιῶντες ἐπὶ τοῦ παραθαλασσίου, τὸν συνώδευσαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἐψάλη ἡ συνήθης δοξολογία, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν κατοικίαν του. Τὴν πέμπτην δὲ ἡμέραν τῆς εἰς Πόρον ἀφίξεώς του, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν διοικητῶν τῶν συμμαχικῶν πλοίων καὶ τῶν ἀξιωματικῶν Ἑλλήνων, μετέβη εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης Τροιζηνίαν, ὅπου χαίροντες καὶ ἀλλαλάζοντες τὸν ἐδέχθησαν οἱ στρατιῶται, προηγουμένου τοῦ Ὑψηλάντου, ὃν ἀπρακτοῦντα μελετῶν ὁ κυβερνήτης νὰ διορίσῃ γενικὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν ἔστειλεν ἐκεῖ πρότερον εἰς διατήρησιν τῆς εὐταξίας καὶ εἰς ὀργανισμὸν τῶν χιλιαρχιῶν· ἐπιθεωρήσας δὲ τὸ στράτευμα ἀπέπλευσε τὴν ἐπιοῦσαν, διαρκοῦντος τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν χιλιαρχιῶν, ὑπὸ τὴν αὐτὴν συμμαχικὴν συνοδίαν εἰς Ναύπλιον. Εἴπαμεν, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐκεῖθεν διαβάσεώς του οἱ κατέχοντες τὰ φρούρια τῷ ἐπρόσφεραν αὐθόρμητοι καὶ αὐτὰ καὶ ἑαυτούς· πολλοὶ ὅμως ἀμφέβαλλαν περὶ τῆς εἰλικρινείας των, ἀμφέβαλλε καὶ αὐτὸς ὁ κυβερνήτης· ἀλλ' οἱ φρούραρχοι ἐφάνησαν εὐπειθέστατοι καὶ παρέδωκαν καὶ τὰ φρούρια καὶ ἑαυτούς·

Δημοτική Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ τὰ μὲν φρούρια ἔθεσεν ὁ κυβερνήτης ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Εὐδέκου, αὐτοὺς δὲ διέταξε νὰ τὸν συνακολουθήσωσιν εἰς Τροιζῆνα, ἵνα καταταχθῶσιν ἐν ταῖς ὀργανιζομέναις χιλιαρχίαις. Ἡ παράδοσις τῶν φρουρίων τούτων ἐκραταίωσε τὴν ἀρτισύστατον κυβέρνησιν καὶ ἐμεγάλυνε δικαίως τὸ ὄνομα τοῦ κυβερνήτου καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος.

Τοιουτοτρόπως διαθέσας τὰ τοῦ Ναυπλίου, ἐπανῆλθε διὰ ξηρᾶς εἰς Τροιζῆνα, ὅπου, ἀφ' οὗ αἱ χιλιαρχίαι διωργανίσθησαν, ἔστη εἰς τὸ μέσον αὐτῶν, τὰς ὥρκισε, ταῖς παρέδωκε τὰς σημαίας, καὶ τὰς μὲν ἀπέστειλεν εἰς Ἐλευσῖνα ὑπὸ τὸν Ὑψηλάντην ὡς στρατάρχην κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, δύο δὲ ἀτελεῖς εἰς τὴν Δυτικὴν ὑπὸ τὸν ἐκεῖ ἀρχιστράτηγον, διατάξας αὐτὸν νὰ ὀργανίσῃ ὁμοιομόρφως καὶ τὰ ἐκεῖ στρατιωτικὰ σώματα.

Τακτοποιηθέντων τῶν στρατευμάτων, ἐκηρύχθη ἡ πώλησις τῶν προσόδων τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἐγένετο μετὰ πολλῆς ὠφελείας τοῦ ταμείου. Αἱ πρόσοδοι τοῦ αἰγαίου ἦσαν ἤδη ἐν μικρᾷ τιμῇ ἐς αἰτίας τῶν ἀνωμαλιῶν ἠγορασμέναι, ἡ δὲ ἀσφάλεια, ἣν ἤρχισε ν' ἀπολαμβάνῃ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς ἡ ἐπικράτεια, ὑπέσχετο σημαντικὸν κέρδος. Ὁ κυβερνήτης, εὑρὼν εὐλογοφανῆ ἀφορμὴν τὸ ἄτακτον τῆς τότε δημοπρασίας, τὰς ἐδημοπράτησεν ἐκ νέου, ἀποζημιώσας τοὺς πρώην ἀγοραστὰς καὶ ὠφελήσας τὸ ταμεῖον.

Διαθέσας δὲ τὰ τῶν προσόδων ἐπανῆλθεν εἰς Ναύπλιον διαβὰς τὴν Κόρινθον καὶ ἀντικαταστήσας τακτικὴν φρουρὰν ἐπὶ τῆς Ἀκροκορίνθου· ἠσχολήθη δ' ἐπὶ τῆς ἐν Ναυπλίῳ διατριβῆς του καὶ εἰς τὰ περὶ τοῦ διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ κράτους. Ἐπὶ τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπῆς τὰ διοικητικὰ καθήκοντα ἀνετέθησαν εἰς τὰς κατὰ τόπους δημογεροντίας. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐπεκράτησε καὶ ἐπὶ τῆς ἀντικυβερνήσεως, ὥστε διοικηταὶ δὲν ὑπῆρχαν· μόνα τὰ ἀστυνομικὰ καὶ φρουραρχικὰ καθήκοντα μετήρχοντο ἄνδρες στελλόμενοι παρὰ τῆς κυβερνήσεως. Ἡ δὲ συνέλευσις τῆς Τροιζῆνος, αἰσθανομένη τὴν κατὰ τὸ ἐπὶ τουρκοκρατίας σύστημα ἀτοπίαν τῶν πολυαρίθμων ἐπαρχιῶν, ἐψήφισε τὴν συνένωσιν πολλῶν, καὶ τὰ ἀθροίσματα τῶν ἐπαρχιῶν τούτων ἐπωνόμασεν ὡς ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν θεματαρχίας. Τὴν αὐτὴν ὁδὸν βαδίσαντος τοῦ κυβερνήτου συναινέσει τοῦ πανελληνίου, διῃρέθη ἡ Πελοπόννησος εἰς ἑπτὰ τμήματα, αἱ δὲ νῆσοι εἰς ἕξ.

Ἐδόθησαν δὲ αὐτοῖς ἀρχαῖαι ὀνομασίαι. Τὸ πρῶτον τμῆμα τῆς Πελοποννήσου ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Ἄργους, Ναυπλίου, Κάτω-Ναχαγὲ καὶ Κορίνθου ὠνομάσθη Ἀργολίς· τὸ δεύτερον ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Καλαβρύτων, Βοστίτσης καὶ Π. Πατρῶν, Ἀχαΐα· τὸ τρίτον ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Γαστούνης καὶ Πύργου, Ἦλις· τὸ τέταρτον ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Ἀρκαδίας, Νεοκάστρου, Μοθώνης καὶ Κορώνης, Ἄνω Μεσσηνία· τὸ πέμπτον ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Νησίου, Καλαμάτας, Ἐμλακίων, Ἀνδρούσης, Λεονταρίου, Μικρομάνης καὶ δυτικῆς Σπάρτης, Κάτω Μεσσηνία· τὸ ἕκτον ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Μονεμβασίας, Μιστρᾶ, Πραστοῦ καὶ ἀνατολικῆς Σπάρτης, Λακωνία· καὶ τὸ ἕβδομον, ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Φαναρίου, Καρυταίνης, Τριπολιτσᾶς καὶ ἁγίου Πέτρου, Ἀρκαδία.

Αἱ δὲ νῆσοι διῃρέθησαν εἰς δύο κλάσεις, εἰς Σποράδας καὶ Κυκλάδας, ἑκατέρα δὲ ὑποδιῃρέθη εἰς τρία τμήματα λαβόντα καὶ ταῦτα τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ τῆς φυσικῆς θέσεώς των· ὠνομάσθησαν δὲ ἐκ μὲν τῶν Σποράδων, βόρειοι μὲν ἡ Σκίαθος, ἡ Σκόπελος, ἡ Σκύρος, τὰ Ἡλιοδρόμια καὶ τὰ Ψαρά· ἀνατολικαὶ δὲ ἡ Σάμος, ἡ Κάλυμνος, ἡ Λατμος, ἡ Πάτμος καὶ ἡ Ἰκαρία· δυτικαὶ δὲ ἡ Ὕδρα, αἱ Σπέτσαι, ὁ Πόρος, ἡ Αἴγινα καὶ ἡ Σαλαμίς· ἐκ δὲ τῶν Κυκλάδων, βόρειοι μὲν ἡ Σύρα, ἡ Σέριφος, τὰ Θερμιά, ἡ Ζέα, ἡ Ἄνδρος, ἡ Τῆνος καὶ ἡ Μύκωνος· κεντρικαὶ δὲ ἡ Νάξος, ἡ Πάρος, ἡ Ἴος, ἡ Σύκινος ἡ Πολύκανδρος, ἡ Μῆλος, ἡ Κίμωλος, καὶ ἡ Σίφνος· καὶ νότιαι ἡ Σαντωρήνη, ἡ Ἀνάφη, ἡ Ἀστυπαλαία, ἡ Κάσσος καὶ ἡ Κάρπαθος. Ἕκαστον δὲ τῶν δεκατριῶν τούτων τμημάτων ἔθεσεν ὁ κυβερνήτης ὑπὸ ἔκτακτον ἐπίτροπον, καὶ διέταξε τὰς διοικητικὰς ταύτας Ἀρχὰς νὰ συστήσωσι δημογεροντίας κατὰ χωρία, κώμας, πόλεις, καὶ ἐπαρχίας ὑπὸ νέας διατάξεις, βάσιν ὅμως ἐχούσας τὸν ἐνυπάρχοντα περὶ ἐκλογῆς δημογερόντων νόμον, καὶ ὁριζούσας ἀκριβέστερον τὰ καθήκοντα τῶν τοπικῶν τούτων Ἀρχῶν. Ἀσχοληθεὶς δὲ καὶ εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ τακτικοῦ ἀνεκαίνισε τὸν περὶ ἀπογραφῆς νόμον τῆς τρίτης διοικητικῆς περιόδου.

Τοιουτοτρόπως διὰ τῆς ἐξοντώσεως τῆς πειρατείας, διὰ τοῦ κανονισμοῦ τοῦ πολεμικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ, διὰ τῆς τακτοποιήσεως τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ δι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οικητικοῦ καὶ δημογεροντικοῦ ὀργανισμοῦ ἡ ἐπικράτεια ἔλαβε μορφὴν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὁποίαν δὲν εἶχε πρίν.

Καθ' ὃν δὲ καιρὸν διώριζε τοὺς ἐκτάκτους ἐπιτρόπους συνέπεσε καὶ νὰ τοὺς διδάξῃ ἐμπράκτως τὰ καθήκοντά των. Ἐπὶ τῆς ἀφίξεώς του διώρισεν ἐκ τοῦ προχείρου χάριν τῆς ὑπηρεσίας διοικητὰς προσωρινοὺς ἐν Αἰγίνῃ, Πόρῳ, Σύρᾳ καὶ Ναυπλίῳ. Ὁ τοῦ Ναυπλίου Ἰωάννης Θεοτόκης ἐδαπάνησε χρήματα τοῦ κοινοῦ εἰς ἐπισκευὴν οἰκιῶν τινων ἐθνικῶν, καὶ ἀντιφερόμενος πρὸς τὴν ἐνυπάρχουσαν δημογεροντίαν ἐδέχθη τὴν παραίτησίν της καὶ ἀντικατέστησεν ἄλλην· ἀλλ' οὔτε περὶ τῆς δαπάνης οὔτε περὶ τῆς ἀντικαταστάσεως ἐζήτησε τὴν ἄδειαν τῆς κυβερνήσεως. Μαθὼν ὁ κυβερνήτης ταῦτα ἔπαυσε τὸν ὑπάλληλόν του καὶ τὸν ἐπέπληξεν ἐπισήμως ὡς παραβάτην τῶν καθηκόντων του. Ἡ αὐστηρότης αὕτη ἐνέπνευσε τῷ λαῷ μέγα θάρρος. Ὑπὸ τοιούτους οἰωνοὺς ἤρχισεν ἡ νέα κυβέρνησις τὰς διοικητικὰς ἐργασίας της.

Καθ' ἃς δὲ ἡμέρας κατεγίνετο ὁ κυβερνήτης εἰς τὰ τοῦ διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ, ὁ Ἰβραήμης ἐξεστράτευσε πανστρατιᾷ ἀπὸ τῶν μεσσηνιακῶν φρουρίων, καὶ θύων καθ' ὁδόν, καίων,
Φεβρουάριος καταστρέφων, λεηλατῶν καὶ αἰχμαλωτίζων, ἀνέβη τὴν 9 Φεβρουαρίου εἰς Τριπολιτσάν, ὅπου διετήρει πολλὴν φρουράν, ἣν ἀπέπεμψεν εἰς τὰ μεσσηνιακὰ φρούρια τὴν ἐπαύριον, καὶ συναπέπεμψε καὶ ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους ὑπὸ τὸν Σουλεϊμάμπεην. Μετὰ δὲ ταῦτα διέταξε τὸν κατεδαφισμὸν τῆς πόλεως, καὶ λαβὼν πέλεκυν ἔδωκε τὸ παράδειγμα πρῶτος αὐτός. Πέντε ὁλοκλήρους ἡμέρας εἰργάζετο, ἐπιστατοῦντος αὐτοῦ, ὅλον τὸ στράτευμα ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν σαλπίγγων καὶ τῶν τυμπάνων· τὰ τείχη, αἱ ἐκκλησίαι, τὰ ζαμία, αἱ βρύσεις καὶ λοιπὰ δυνατὰ κτίρια ἐντὸς τῆς πόλεως κατηδαφίσθησαν δι' ὑπονόμων· δι' ὑπονόμων κατηδαφίσθησαν καὶ αἱ ἐκτὸς τῆς πόλεως θολωταὶ ἐκκλησίαι τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ τῆς ἁγίας Βαρβάρας. Τούτων δὲ γενομένων, οἱ κατεδαφισταὶ προσευχήθησαν, καὶ μετὰ τὴν προσευχὴν ἐτουφέκισαν· τὴν δὲ β' ὥραν τῆς 16 ἔβαλαν πῦρ πολλαχοῦ τῆς πόλεως, ἔσπειραν ἅλας, καὶ ἐξῆλθαν εὐχόμενοι μεγαλοφώνως τὴν αὐτὴν καταστροφὴν καὶ τῷ Ναυπλίῳ. Ἐνέδρευσαν καί τινες ἱππεῖς ὄπισθεν τῶν ἐρειπίων τῆς πόλεως καὶ ἐντός τινων κοιλωμάτων τῆς πεδιάδος καὶ συνέλαβαν χωρικοὺς τρέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ξαντας προθύμως καὶ ἀνυπόπτως εἰς τὴν καυθεῖσαν καὶ ἐγκαταλειφθεῖσαν πόλιν.

Ἡ ἀναχώρησις τῶν αἰγυπτίων ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ τῆς Πελοποννήσου καὶ ὁ περιορισμὸς ἔκτοτε ὅλων τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων εἰς μόνα τὰ μεταξὺ τοῦ μεσσηνιακοῦ κόλπου καὶ τῶν Πατρῶν παράλια τῆς Πελοποννήσου διευκόλυναν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νέου διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Πελοποννήσου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓ'.

Τὰ μεταξὺ σουλτάνου καὶ συμμάχων. - Κήρυξις πολέμου Ῥωσσίας κατὰ Τουρκίας. - Τὰ μεταξὺ αὐτῶν τῶν συμμάχων.

ΚΑΘ' ὃν καιρὸν ἡ Ἑλλὰς διὰ τῆς ὑπὸ τὸν κυβερνήτην τακτοποιήσεώς της ἐσχετίζετο στενότερον πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς αὐλάς, ἡ Πύλη, ἀποποιουμένη πᾶσαν περὶ εἰρηνεύσεως τῆς Ἑλλάδος πρότασιν, διέλυε τὰς πρὸς αὐτὰς σχέσεις της. Ἡ ἀναχώρησις τῶν πρέσβεων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐξ αἰτίας τῆς πρὸς αὐτοὺς διαγωγῆς της καὶ κωφεύσεως εἰς τὰς περὶ εἰρηνεύσεως τῆς Ἑλλάδος προτάσεις κατετάραξε καὶ ἐφόβισε τὴν συμμαχίαν. Σκοπὸν ἔχουσα αὕτη νὰ εἰρηνεύσῃ διὰ τῆς συνθήκης τὰ τῆς Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος ἐκινδύνευε νὰ ἔλθῃ αὐτὴ ἡ ἰδία εἰς πόλεμον μετὰ τῆς Πύλης· τόσον δὲ τὸν ἐθεώρησε πιθανόν, ὥστε τὴν 31 νοεμβρίου ἐπανέλαβεν ἐπὶ τοῦ συμμαχικοῦ συμβουλίου, ὅτι καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ θὰ διέμενεν ἐντὸς τῶν ὅρων τῆς συνθήκης, οὓς διέγραψε, καὶ μακρὰν πάσης ἰδιωφελείας. Ἀλλ' ἂν αἱ Δυνάμεις ἦσαν σύμφωνοι κατὰ τοῦτο πρὸς ἀλλήλας, ἦσαν ἀσύμφωνοι κατὰ τἄλλα. Ἡ διακοπὴ τῶν πρὸς τὴν Πύλην σχέσεών των καὶ ἡ διαγωγὴ αὐτῆς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν πρέσβεων ὡς πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ τοὺς ὑπηκόους των, δὲν ἔβλαπταν ἐξίσου τὰς τρεῖς Δυνάμεις· διὰ τοῦτο δὲν ἐθεωρεῖτο παρ' αὐτῶν ἡ ῥῆξις κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Ἀκερδὴς ἀπέβαινεν ἡ ἄλλοτε ἐπικερδὴς πρός τινας Ἄγγλους καὶ Γάλλους ἐμπορία, διακοπτομένης τῆς θαλασσοπλοΐας τῆς Μαύρης θαλάσσης, ἀλλὰ καιρίως ἐβλάπτοντο αἱ μεσημβριναὶ ἐπαρχίαι τῆς Ῥωσσίας, διότι ἐμποδίζετο ἡ ἐξαγωγὴ τῶν προϊόντων αὐτῶν. Ἀνεκτέλεστοι ἦσαν εἰσέτι καί τινες τῶν τῆς ἐν Ἀκερμάνῃ συνθήκης ὅρων, οὓς εἶχε περὶ πολλοῦ ἡ Ῥωσσία· διέφερεν οὐσιωδῶς καὶ ἡ πρὸς τὴν ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν γενικὴ πολιτικὴ τῶν Δυνάμεων, τῶν μὲν τεινουσα εἰς συντήρησιν, τῆς δὲ εἰς διάλυσιν αὐτῆς. Ἐκ διαφόρων

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λοιπὸν αἰτιῶν αἱ Δυνάμεις ὁρμώμεναι διαφόρους ἐπρόβαλαν τρόπους εἰς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ των ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει τῶν πρέσβεων· ἡπίους μὲν ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία, πολεμίους δὲ ἡ Ῥωσσία. Ἐπρόβαλεν ἡ Δύναμις αὕτη, ἂν ἐντὸς ῥητῆς προθεσμίας δὲν ὑπήκουεν ἡ Πύλη, νὰ διαβῶσι τὰ ῥωσσικὰ στρατεύματα τὸν Προῦθον ἐν ὀνόματι τῆς συμμαχίας καὶ νὰ μὴ σταθῶσιν εἰ μὴ ἀφ' οὗ εὐωδοῦτο ὁ σκοπός της· οἱ δὲ στόλοι τῆς συμμαχίας ν' ἀποκλείσωσι τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ θεωρήσωσιν ὡς ἐχθρικὰ ὅλα τὰ ἐπιχειροῦντα νὰ διαπλεύσωσι τὸν Ἑλλήσποντον ὀθωμανικὰ καὶ αἰγύπτια πλοῖα, νὰ ὑπαγορεύσωσιν ὑπὸ τὰ τείχη τῶν ἀνακτόρων τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης, ν' ἀποκλείσωσι τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ νὰ βομβοβολήσωσι τὰ κατεχόμενα ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων φρούρια τῆς Πελοποννήσου εἰς ἀποπομπήν των. Ἐπρόβαλεν ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ Ῥωσσία νὰ πολεμήσωσιν αἱ Δυνάμεις τὴν Τουρκίαν εἰς πραγματοποίησιν τῆς συνθήκης διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης. Ἡ πρότασις αὕτη ἐπραγματοποίει ἀναμφιβόλως τὸν σκοπὸν τῆς συμμαχίας, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐδέχθησαν αἱ ἄλλαι δύο Δυνάμεις, καὶ κυρίως ἡ Ἀγγλία, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἡ παραδοχή της διεκινδύνευε τὴν εἰρήνην τῆς Εὐρώπης καὶ ἀντέκειτο πρὸς τὸ εἰρηνικὸν πνεῦμα αὐτῆς τῆς συνθήκης, ἣν σκοπὸν εἶχεν ἡ πρότασις αὕτη νὰ πραγματοποιήσῃ. Πολλῶν δὲ λόγων γενομένων, ἐσυμβιβάσθησαν νὰ ἐμποδίσωσι διὰ θαλασσίου ἀποκλεισμοῦ παντὸς εἴδους εἰσαγωγὴν εἰς χρῆσιν τῶν περὶ τὸν Ἰβραήμην, ἐξέτειναν τὴν γραμμὴν τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἀρκτικῶς μὲν μέχρι τῶν παραλίων Ἀκαρνανίας, μεσημβρινῶς δὲ μέχρι Κρήτης, καὶ ἐκάλεσαν τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν νὰ στείλῃ καὶ αὕτη πλοῖα εἰς ἀποκλεισμὸν τῶν μεσσηνιακῶν φρουρίων. Ἐπὶ τῇ κλήσει ταύτῃ ἐξέπλευσαν 8 ὑπὸ τὸν Σαχτούρην· ἀλλ', ἂν αἱ δύο Δυνάμεις ἀπεδοκίμασαν τὰ κατὰ τῆς Πύλης πολεμικὰ σχέδια τῆς Ῥωσσίας ὡς ὀλέθρια, ἡ Πύλη διὰ τῆς ἀλαζονίας καὶ ἀφροσύνης της ἐδικαίωσε τὴν πραγματοποίησιν αὐτῶν πρὸς βλάβην καὶ κατάισχύνην της.

Εἴπαμεν, ὅτι, ἀναχωρησάντων τῶν πρέσβεων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἡ Πύλη ἠθέλησε παρὰ γνώμην αὐτῶν ν' ἀναδεχθῇ τὴν προστασίαν τῶν ὑπηκόων τῶν τριῶν Δυνάμεων, τῶν συμφερόντων αὐτῶν καὶ τῶν πλοίων τῶν ὑπὸ τὴν σημαίαν τῶν Δυνάμεων. Ἀλλ' ἰδοὺ τί ἔπραξεν· ἀπέκλεισε τὸν Βόσπορον καὶ ἐμπόδιζε τὸν διάπλουν παντὸς ὑπὸ ῥωσσικὴν ἢ ἄλλην σημαίαν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πλοίου, ἀπεβίβαζε διὰ τῆς βίας τὰ φορτία τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πλοίων, καὶ ὥριζεν αὐθαιρέτως τὴν τιμήν· ἀλλ' οὔτε καὶ αὐτὴν ἔδιδεν εὐθύς· προσεπεζημίονε δὲ τοὺς ἐνδιαφερομένους ἀναβιβάζουσα ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ τὴν τιμὴν τῶν νομισμάτων της· ἐθεώρει δὲ καὶ τοὺς ὑπηκόους τῶν τριῶν Δυνάμεων ὡς ὑπηκόους της, καὶ τοὺς μὲν ἐπαίδευεν ὡς πταίστας, τοὺς δὲ ἐξώριζεν ὡς ταραξίας, κρίνουσα καὶ ἀποφασίζουσα τὰ περὶ αὐτῶν κατὰ τὴν τουρκικὴν δικαιοσύνην· πολλοὺς δὲ μὴ δυναμένους ἄλλως πως ν' ἀσφαλίσωσι τὰ συμφέροντά των ἠνάγκαζε νὰ ἐγγραφῶσι ραγιάδες· καὶ ταῦτα πάντα ἀπέβλεπαν κυρίως τὴν Ῥωσσίαν, διότι καὶ οἱ ἐν Τουρκίᾳ ὑπήκοοί της ἦσαν οἱ πολυαριθμότεροι, καὶ τὰ ὑπὸ τὴν σημαίαν της πλοῖα πλειότερα, καὶ αἱ μεσημβριναί της ἐπαρχίαι δεινῶς ἔπασχαν ἐξ αἰτίας τῆς διακοπῆς τοῦ πλοῦ τῆς Μαύρης θαλάσσης. Τὸ δεινότερον δὲ πάντων, ἐξέδωκε συγχρόνως εἰς ἔκστασιν ὅλης

Δεκέμβριος τῆς Εὐρώπης τὴν 8 δεκεμβρίου 1827 Χάτι-Σερίφι ἀναγνωσθὲν ἐν τῇ βασιλευούσῃ καὶ λέγον ἐν περιλήψει, ὅτι ὅλοι οἱ ἄπιστοι, καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ Ῥῶσσοι, ἦσαν ἐχθροὶ θανάσιμοι τῶν Μουσουλμάνων· ὅτι ἡ Ῥωσσία ἠγωνίζετο πρὸ 50 ἢ 60 ἐτῶν νὰ πραγματοποιήσῃ τοὺς ὀλεθρίους κατὰ τῆς Τουρκίας σκοπούς της καὶ ἐκίνησεν εἰς ἐπανάστασιν τοὺς ὁμοθρήσκους της Ἕλληνας· ὅτι Ἕλληνες καὶ Ῥῶσσοι συνώμοσαν τὴν ἐξολόθρευσιν τῶν Μουσουλμάνων καὶ ἡ συνωμοσία αὕτη ἀνεκαλύφθη· ὅτι ἡ Ῥωσσία ἐκέρδισε διὰ τῆς ἀπάτης τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν κατὰ τῶν Μουσουλμάνων καὶ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἂν ἡ Πύλη συγκατετίθετο εἰς ὅσα ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἐπρότειναν αἱ Δυνάμεις, ἐμηδενίζοντο καὶ τὸ κράτος καὶ τὸ γένος τῶν Μουσουλμάνων· ὅτι ἡ Πύλη προεῖδεν ὅτι μόνος ὁ πόλεμος θὰ ἔλυε τὸ ἑλληνικὸν ζήτημα, ἀλλ' ἐπολιτεύετο μέχρι τοῦδε τὰς Δυνάμεις, ἵνα μὴ ταράξῃ τὴν ἡσυχίαν τῶν πιστῶν καὶ κερδίσῃ καιρὸν χάριν τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου προετοιμασιῶν· ὅτι ἀπαράδεκτοι ἦσαν αἱ ἐν τῇ Ἀκερμάνῃ ἀπαιτήσεις τῆς Ῥωσσίας, ἀλλὰ τὰς ἐδέχθη καὶ ἐπραγματοποίησε τὰς πλείστας ἕνεκα τῶν κατεπειγουσῶν περιστάσεων· ὅτι ἡ Ῥωσσία ἐτάραττε πάντοτε τὴν Τουρκίαν φθονοῦσα τὴν στρατιωτικὴν μεταρρύθμισίν της καὶ λυπουμένη διὰ τὴν ἐξύντωσιν τῶν γενιτσάρων, διότι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτῶν ἔτρεχε τὸ ὀθωμανικὸν κράτος εἰς τὸν ὀλεθρόν του· ὅτι ἦλθε τέλος πάντων ἡ ὥρα τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πολέμου καὶ ὅτι ὁ πόλεμος οὗτος δὲν ἦτο πολιτικὸς ἀλλὰ θρησκευτικὸς καὶ ἐθνικός, διότι οἱ ἄπιστοι συνώμοσαν τὸν ἀφανισμὸν τοῦ ἰσλαμισμοῦ καὶ τὴν πτῶσιν τοῦ μουσουλμανικοῦ γένους, καὶ διὰ τοῦτο ὤφειλαν οἱ πιστοί, θεωροῦντες τὸν πόλεμον χρέος, ὄχι μόνον νὰ μὴ ζητήσωσι μισθούς, ἀλλὰ καὶ νὰ θυσιάσωσι τὸ πᾶν εἰς εὐόδωσιν αὐτοῦ.

Δημοσιεύσασα δὲ ἡ Πύλη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Χάτι-Σερίφι, ἠθέλησε νὰ καθαρίσῃ ἔτι μᾶλλον τὴν βασιλεύουσαν τῶν ὑπόπτων Φράγκων, καὶ εἰς τόσην αὐστηρότητα καὶ σκληρότητα κατήντησεν, ὥστε διέταξε καὶ τοὺς πρὸ πολλῶν ἐτῶν διατρίβοντας ἐν τῇ βασιλευούσῃ Ἀρμενίους καθολικοὺς νὰ ἐγκαταλείψωσιν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν τὰς οἰκίας, τὰ ἐργαστήρια καὶ ὅλα τὰ κτήματά των, καὶ νὰ ἐπανακάμψωσιν εἰς Ἄγκυραν, ὅθεν ἄλλοτε μετῴκησαν· τοὺς ἀπέπεμψε δὲ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, διότι ἦσαν, κατὰ τὸ λέγειν τῆς Πύλης, Φράγκοι· ἐλέγετο δὲ ὅτι οἱ ἀποπεμφθέντες ἦσαν 27,000. Τοιουτοτρόπως ἡ Πύλη δι' ὧν ἔπραξε κατὰ πᾶσης σημαίας τῆς Ῥωσσίας, κατὰ τῶν ὑπηκόων της καὶ κατὰ τοῦ ἐμπορίου της ἐπὶ φανερᾷ παραβάσει τῶν συνθηκῶν, δι' ὧν ἐρραδιούργησε παρὰ τῇ αὐλῇ τῆς Περσίας κατὰ τῆς Ῥωσσίας, καὶ δι' ὧν μάλιστα εἶπε διὰ τοῦ ἐγγράφου της τὴν 8, ἐματαίωσεν ὅλους τοὺς ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὑπὲρ διατηρήσεως τῆς εἰρήνης βαρεῖς ἀγῶνας τῶν Δυνάμεων, καὶ τὴν 14 ἀπριλίου ἐκήρυξεν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας πόλεμον κατ' αὐτῆς, καὶ ἀναγγείλας τὸ γεγονὸς τοῖς συμμάχοις του ἀπηγόρευε μὲν πᾶσαν παρέμβασιν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ σουλτάνου ὡς πρὸς τὰ τοῦ κράτους του καὶ τοὺς ὅρους τῶν συνθηκῶν του, ἐνέμενεν ὅμως ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς συμμαχίας ὡς πρὸς τὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄφησεν αὐτὰ ὑπὸ τὴν κοινὴν διάσκεψιν καὶ ἀπόφασιν ὡς καὶ μέχρι τοῦδε· ἀλλὰ κηρύξας τὸν πόλεμον ὑπὲρ ῥωσσικῶν συμφερόντων ἐκήρυξε συγχρόνως, ὅτι, ἀναγκασθεὶς νὰ τὸν ἀναδεχθῇ, δὲν κατέθετε τὰ ὅπλα, ἂν δὲν ἐπραγματοποιεῖτο καὶ ἡ περὶ τῆς Ἑλλάδος συνθήκη.

Ἡ δὲ κήρυξις τοῦ πολέμου κατετάραξε μᾶλλον τοὺς συμμάχους ἢ ἐφόβισε τὴν Πύλην. Ἡ Πύλη ἤλπιζε διὰ τοῦ πολέμου, ὃν ἀπεδοκίμαζαν ὅλαι αἱ ἄλλαι αὐλαί, νὰ διαῤῥαγῇ ὁ δεσμὸς τῆς συμμαχίας καὶ ν' ἀπαλλαγῇ τοιουτοτρόπως τῶν περὶ Ἑλλάδος βαρειῶν ἀπαιτήσεών της· ἤλπιζε δὲ καὶ νὰ βοηθηθῇ,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διότι ἤξευρεν ὅτι τὰ συμφέροντα αὐτῆς ἐθεωροῦντο συμφέροντα τῆς εὐρωπαϊκῆς ἰσορροπίας. Εἰς διαῤῥῆξιν δὲ τῆς συμμαχίας ἐκάλεσε τοὺς πρέσβεις Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ δὲν εἰσηκούσθη, διότι δὲν ἔλεγεν ὅτι ἐδέχετο οὔτε τὰ τῆς μεσιτείας, οὔτε τὰ τῆς ἀνακωχῆς, θεωρούμενα παρὰ τῆς συμμαχίας ὡς προεισαγωγικὰ τῆς εἰρηνεύσεως τῆς Ἑλλάδος. Παρ' ὀλίγον δὲ διεῤῥήγνυτο ἡ συμμαχία, διότι ἡ θέσις τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας ἐφαίνετο νεοφανὴς καὶ ἀσυμβίβαστος πρὸς τοὺς σκοπούς της. Ἡ Ῥωσσία ἦτο πολέμιος μὲν πρὸς τὴν Πύλην διὰ τὰ συμφέροντά της, εἰρηνικὴ δὲ πρὸς αὐτὴν ὡς μέλος τῆς συμμαχίας· ἀλλ' ἐν τῷ περὶ πολέμου κηρύγματι περιέλαβε καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἤθελε δι' οὗ ὑπεράσπιζε ξίφους τὰ συμφέροντά της νὰ φέρῃ εἰς πέρας καὶ τὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ἐν ᾧ ὡς μέλος τῆς συμμαχίας παρεδέχθη εἰς ἔκβασιν τοῦ σκοποῦ τούτου τὴν χρῆσιν μόνον εἰρηνικῶν τρόπων· ἤθελε πρὸς τούτοις νὰ συμπαραλάβῃ εἰς τὰς κατὰ τῆς Πύλης ἐχθροπραξίας της καὶ τοὺς δύο συμμάχους της ἐπὶ λόγῳ πραγματοποιήσεως τῶν ὅρων τῆς περὶ Ἑλλάδος συνθήκης, καὶ τοῖς ἐπρόβαλε νὰ συμπράξωσιν ἐντὸς τῆς μεσογείου διὰ θαλάσσης κατὰ τῆς Πύλης· καὶ ἐπειδὴ ἐπρόβλεπεν ὅτι δὲν θὰ εἰσηκούετο, τοῖς εἶπεν ὅτι, ἂν δὲν ἐβοηθεῖτο τοιουτοτρόπως εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς περὶ Ἑλλάδος συνθήκης, θὰ ἠναγκάζετο νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ καθ' ὃν τρόπον ἀπῄτει αὐτῆς καὶ μόνης τὸ συμφέρον. Ἰδοῦσα ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ὅτι ἐξερράγη ὁ πόλεμος, ὃν προθεμένη νὰ ἐμποδίσῃ διεπραγματεύθη τὴν συνθήκην, ὄχι μόνον ἀπεποιήθη τὴν ζητηθεῖσαν σύμπραξίν της, ἀλλ' ἐθεώρησε καὶ τὴν συμμαχίαν διαλελυμένην· διὰ τοῦτο καὶ αἱ κοιναὶ συνδιαλέξεις ἔκτοτε διεκόπησαν, καὶ ἐζήτει ἡ Δύναμις αὕτη νέους πολιτικοὺς συνδυασμοὺς πρὸς ἄλλας Δυνάμεις· ἐπρόβαλε δὲ καὶ τῇ γαλλικῇ κυβερνήσει νὰ ὁρίσωσιν αἱ δύο μόνον αὐλαὶ ὅσα περὶ Ἑλλάδος ζητήματα ἦσαν ἀόριστα· ἀλλ' ἡ γαλλική, μὴ θεωροῦσα ὡς ἡ ἀγγλικὴ τὴν συμμαχίαν διαλελυμένην, ἀντέτεινεν. Ἦσαν δὲ τότε ὑπ' ὄψιν δύο σχέδια πολιτικῆς· τὸ μὲν ῥωσσικόν, δηλαδὴ νὰ πολεμήσωσι καὶ οἱ τρεῖς σύμμαχοι τὴν Πύλην διὰ θαλάσσης ἐντὸς τῆς μεσογείου· τὸ δὲ ἀγγλικόν, δηλαδὴ νὰ παραιτηθῇ ἡ Ῥωσσία πάσης πρὸς τὴν Πύλην ἐχθροπραξίας ἐντὸς τῆς μεσογείου. Ἀφ' οὗ ἡ Ἀγγλία ἀπέῤῥιψε τὸ ῥωσσικόν,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲν ἔμενεν εἰ μὴ ἤ νὰ συγκατατεθῇ ἡ Ῥωσσία εἰς τὸ ἀγγλικόν, καὶ τότε νὰ διατηρηθῇ ἡ συμμαχία, ἤ νὰ ἐνεργήσῃ ὅ,τι ἐπρόβαλε, καὶ τότε νὰ διαλυθῇ· ἀλλ' ἡ διάλυσίς της ἔβλαπτε τὴν Ῥωσσίαν ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ πολέμου· διὰ τοῦτο παρεδέχθη ἄκουσα τὴν γνώμην τῆς Ἀγγλίας, καὶ οὕτω διεσώθη ἡ κινδυνεύουσα συμμαχία, ἐπανελήφθησαν αἱ διακοπεῖσαι τῶν πληρεξουσίων τῶν τριῶν Δυνάμεων συνδιαλέξεις, καὶ τὴν 3 ἰουνίου ὑπέγραψεν ὁ πληρεξούσιος τῆς Ῥωσσίας μετὰ τῶν ἀντιπροσωπευόντων παρὰ τῷ συμμαχικῷ συμβουλίῳ τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν πρᾶξιν, δι' ἧς ὁ αὐτοκράτωρ παρῃτεῖτο πάσης ἐχθροπραξίας ἐντὸς τῆς μεσογείου. Τοιουτοτρόπως εἰρήνευσεν ἡ Ῥωσσία ἐντὸς τῆς μεσογείου ἐν ᾧ ἐπολέμει ἐκτός. Ἐπειδὴ δὲ ἔλεγεν ἡ συνθήκη ὅτι, ἂν ἡ Πύλη δὲν ἐδέχετο τὴν μεσιτείαν τῶν αὐλῶν, θὰ ἐσχετίζοντο αἱ αὐλαὶ πρὸς τὴν Ἑλλάδα στέλλουσαι καὶ δεχόμεναι προξένους, ἂν αἱ Ἀρχαί της ἦσαν ἄξιαι τοιούτων σχέσεων, καὶ ἐπειδὴ ὁ ὅρος οὗτος ἐπληροῦτο, ἐλθόντος εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ κυβερνήτου, τὸ συμμαχικὸν συμβούλιον ἀπεφάσισεν ὄχι μόνον νὰ σταλῶσι πρόξενοι, ἀλλὰ καὶ οἱ προαναχωρήσαντες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τρεῖς πρέσβεις νὰ συνέλθωσιν εἰς Κορυφούς, καὶ ἢ μένοντες αὐτοῦ ἢ μεταβαίνοντες ἀλλοῦ, νὰ συζητήσωσι μετὰ τῶν Ἑλλήνων τὰ περὶ τῆς συνθήκης ὡς πρὸς τὰ ὅρια, τὸν φόρον, τὴν ἀποζημίωσιν καὶ τὴν συμμέθεξιν τῆς Πύλης εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἑλληνικῶν Ἀρχῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ συμβούλιον ἐνδεχόμενον ἐθεώρησε τὸ νὰ μεταβάλῃ ἡ Πύλη ἐξ αἰτίας τῶν δεινῶν περιστάσεων τὴν πολιτικήν της, δεχομένη τὴν μεσιτείαν τῆς συμμαχίας καὶ διατάττουσα τὴν ἀνακωχήν, ὡδήγησε τοὺς πρέσβεις περὶ τοῦ πρακτέου καὶ κατὰ τὴν τοιαύτην περίστασιν· ἀλλ' ἡ Πύλη, ἂν καὶ δὲν ἔπαυε προσπαθοῦσα νὰ ἀποσπάσῃ τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ῥωσσίας, ὅ ἐστι νὰ διαλύσῃ τὴν συμμαχίαν, ἀπεποιεῖτο καὶ τότε, καθὼς καὶ προτοῦ, καὶ τὰ τῆς μεσιτείας καὶ τὰ τῆς ἀνακωχῆς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΔ'.

Τὰ κατὰ τὴν Χίον, τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτην - Φθορὰ μιᾶς τουρκικῆς κορβέττας καὶ ἑνὸς δικατάρτου ὑπὸ τὸ Μέλαν ἀκρωτήριον (Καρὰ-Μπαμπᾶν). - Πανώλης ἐν Ἑλλάδι. - Ἀποστολὴ ἀρχιερέων εἰς Ἑλλάδα παρὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. - Χορηγήματα Ῥωσσίας καὶ Γαλλίας - Σύστασις ἐπιτροπῆς γενικῆς διοικήσεως, περιοδεύοντος τοῦ κυβερνήτου.

Ἡ ΕΙΣ ἀνάκτησιν τῆς πολυπαθοῦς Χίου ἐκστρατεία ἐν μέσῳ τόσων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν δυσκολιῶν καὶ ἐπικρατούσης διαφωνίας τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς Φαβιέρου καὶ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Χίων δὲν εὐδοκίμει· ἀλλὰ χάρις εἰς τὸν ζῆλον τῶν ἐνδιαφερομένων διετηρεῖτο παρὰ γνώμην καὶ αὐτῶν τῶν ναυάρχων τῆς συμμαχίας.

Ἐλθόντος τοῦ κυβερνήτου, ἡ μὲν ἐπιτροπὴ καὶ ὁ ἀρχηγὸς ἐπεκαλοῦντο τὴν θερμὴν συνδρομήν του εἰς ἐνίσχυσιν τῶν ἔργων των, οἱ δὲ ναύαρχοι ἐπροσπάθουν νὰ ἐνεργήσωσι δι' αὐτοῦ τὴν ἀνάκλησιν τῶν στρατευμάτων, ὄχι δυσμενεῖνοντες πρὸς τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ πεποιθότες ὅτι, ὅπως καὶ ἂν ἀπέβαινεν, ἡ Χίος θ' ἀπεκλείετο τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς διὰ τὴν γεωγραφικὴν θέσιν της. Ὁ κυβερνήτης, ὅστις οὔτε νὰ ὑπακούσῃ τοὺς ναυάρχους ἠναγκάζετο, οὔτε νὰ ὑποστηρίξῃ ὅσον ἔπρεπε τὸν ἀγῶνα δι' ἔλλειψιν πόρων ἐδύνατο, ἔστειλε τῷ Φαβιέρῳ εἰς ἐξοικονόμησιν τοῦ στρατοπέδου ἑξακισχίλια δίστηλα, ἐξ ὧν χίλια συνεισέφεραν οἱ ἐν Μάλτᾳ Χῖοι, καὶ τὸν ἀνέδειξεν ἔκτακτον ἐπίτροπον τῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς νήσου, ἐμπιστευθεὶς αὐτῷ τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τῶν πολεμικῶν καὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων· ἀπέστειλε δὲ καὶ τὸν Μιαούλην ἐπὶ τῆς φρεγάτας, παρακολουθούντων καὶ ἄλλων τινῶν μικρῶν πλοίων, ἐπὶ σκοπῷ, ἂν εὐδοκίμει ὁ ἀγών, νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ· εἰδὲ μή, νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς τῶν ἐπὶ τῆς νήσου σωτηρίας διὰ τῆς διαβιβάσεως τῶν τακτικῶν εἰς Μέθενα, τῶν ἀτάκτων εἰς Αἴγιναν, τῶν δ' ἐντοπίων, ὅπου ἤθελαν. Ἀλλά, πρὶν φθάσῃ ὁ Μιαούλης εἰς Χίον,

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅ ἔστι τὴν 28 Φεβρουαρίου, ἐφάνη ἐν τῷ πορθμῷ τῆς Χίου ὁ Ταχήρπασας ἔχων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του μίαν φρεγάταν, μίαν κορβέτταν, δύο πολεμικὰ δικάταρτα καὶ ἓν φορτηγόν, καὶ κανονοβολήσας τρία ἑλληνικὰ πλοῖα εὑρεθέντα ἐντὸς τοῦ πορθμοῦ καὶ ὑπερισχύσας ἔμεινε κύριος αὐτοῦ. Τότε ἐπέβησαν εἰς τὰ ἐπὶ τούτῳ προετοιμασθέντα πλοιάρια οἱ πρό τινων ἡμερῶν ἀντίπεραν συναχθέντες Τοῦρκοι ὑπὸ τὸν πασᾶν τῆς Σμύρνης Χασάνην καὶ τὸν σιλιχτάρην τοῦ ἀρχιβεζίρη, ὡς 2500, καὶ διέπλευσαν εἰς Χίον ἀσφαλῶς· καὶ κατ' ἀρχὰς μέν, δοκιμάσαντες ν' ἀποβῶσιν εἰς τὴν ἁγίαν Ἑλένην, ἀπεκρούσθησαν, τινὲς δὲ καὶ ἐφονεύθησαν· ἀλλά, πολλῶν ἐκ τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς θέσεως ἐκείνης λειποτακτησάντων, τῶν δ' ἐναπομεινάντων μὴ εὐπορούντων πολεμεφοδίων, ἀπεβιβάσθησαν τὴν 2 μαρτίου καὶ εἰσῆλθαν εἰς τὸ φρούριον ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου. Ἡ ἀπόβασις αὕτη διέλυσε διὰ μιᾶς τὴν διὰ ξηρᾶς πολιορκίαν τοῦ φρουρίου, ἀποχωρησάντων καὶ τῶν τακτικῶν καὶ τῶν ἀτάκτων· οἱ δὲ ἄθλιοι κάτοικοι τῆς νήσου, φοβούμενοι μὴ πάθωσι πάλιν ὅσα ἐπὶ τῆς πρώτης καταστροφῆς, συνεσωρεύοντο πρὸς τὸ δυτικὸν παραθαλάσσιον τῆς νήσου· ἀλλ' αὐθημερὸν ἀνεθαρρύνθησαν, διότι γενομένης τῆς ἀποβάσεως ἀνεχώρησαν εὐθὺς τὰ τουρκικὰ πλοῖα, ἐπρόφθασαν εἰς Χίον ὁ ἐπὶ τῆς Τριαίνης πρακολουθῶν Δεριγνῆς καὶ ἡ φρεγάτα Κρίνον, ἔφθασε μετὰ δύο ἡμέρας καὶ ὁ Μιαούλης καὶ στήσας ἐκ νέου τὴν θαλάσσιον πολιορκίαν ἐστενοχώρει τοὺς ἐντῷ φρουρίῳ Τούρκους πεινῶντας καὶ μὴ προφθάσαντας νὰ εἰσφέρωσι τροφάς. Βελτιωθέντων τοιουτοτρόπως τῶν κατὰ θάλασσαν πραγμάτων, ἐγένετο πολὺς λόγος νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ διὰ ξηρᾶς πολιορκία τοῦ φρουρίου· ἀλλὰ οἱ Ἕλληνες ἐπείνων ὡς καὶ οἱ Τοῦρκοι, οὐδὲ πολεμεφόδια εἶχαν· διὰ τοῦτο, θελόντων καὶ μὴ τῶν ἀρχηγῶν, οἱ μὲν εἰς τὰ γαλλικὰ πλοῖα, οἱ δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς ἄλλα ἑλληνικὰ ἐπιβάντες, ἀνεχώρησαν ὅλοι ἐκ τῆς νήσου ἀποκομίζοντες μίαν καὶ μόνην βομβοβόλον καὶ ἀφήσαντες τὸ ἄλλο πυροβολικὸν εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν· συνανεχώρησαν δὲ καὶ πάμπολλοι τῶν ἐντοπίων· οἱ δὲ ἐναπομείναντες ὑπὸ τοὺς Τούρκους δὲν ἐκακόπαθαν.

Διατηρήσιμος ἐθεωρεῖτο ἡ πολιορκία καθ' ὃν καιρὸν ἐλύθη, διὰ τοῦτο γενικὴ ἡ ἀγανάκτησις τοῦ κοινοῦ· καὶ ἀποβὰς εἰς Σύραν ὁ Φαβιέρος ἠναγκάσθη νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸν διὰ τοῦ ξίφους ἀπὸ τῆς προσβολῆς τινων τῶν ἐκεῖ Χίων· κατηγοροῦντο

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲ καὶ αὐτὸς καὶ ἡ κυβέρνησις καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ὡς μὴ ἐκπληρώσαντες δεόντως τὰ καθήκοντά των, καὶ κατήντησαν καὶ αὐτοὶ ἐν ταῖς λογομαχίαις των, ὡς ἀλληλαίτιοι, εἰς ἀμοιβαίας καταδιώξεις πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν χρέους.

Ὁ δὲ Χάστιγξ, κυριεύσας τὸ Βασιλάδι, ἐμελέτησε τὴν ἅλωσιν τοῦ Ἀνατολικοῦ· ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ συνήχθησαν οἱ ἀναγκαῖοι στρατιῶται ἐπὶ τῶν νησιδίων τοῦ Βασιλαδίου καὶ τοῦ Ἁγίου-Σώστη, καὶ τὴν νύκτα τῆς 10 ἀπριλίου μετεβιβάσθησαν διὰ προετοιμασθέντων ἐνόπλων πλοιαρίων ἐπὶ τοῦ Δολμᾶ καί τινος ἄλλου παρακειμένου νησιδίου, ἐφ' οὗ ἀνήγειραν πυροβολοστάσιον.

Ἐκείναις ταῖς ἡμέραις τινὰ τῶν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ταγμάτων, καταλαβόντα τὸ στενὸν τοῦ προφήτου Ἠλίου, προσέβαλαν τοὺς ἐπὶ εἰσκομιδῇ τροφῶν ἀνυπόπτως ἐξελθόντας τοῦ Μεσολογγίου, συνέλαβαν τὰ φορτηγά των ζῶα, ἐφόνευσαν 15 ἐκ τῶν συνοδευόντων αὐτὰ καὶ ἐζώγρησαν 10. Ἔπαθαν δὲ καί τινες αὐτῶν.

Ἀφ' οὗ ἐκυριεύθη τὸ Βασιλάδι, οἱ ἐν τῷ Ἀνατολικῷ Τοῦρκοι ἐφοβοῦντο τὴν διὰ θαλάσσης ἔφοδον τῶν Ἑλλήνων· διὰ τοῦτο τὸ μὲν στόμιον τοῦ αὐλακος, τὸν Πόρον, ἐτοίχισαν, τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ στομίου νησίδιον ὀχυρώσαντες ἐφρούρουν· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες καὶ τὸν τοῖχον ἔῤῥιψαν πεσόντες εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὸν Πόρον ἐκυρίευσαν, καὶ τὴν φρουράν του ἠχμαλώτισαν. Τούτων γενομένων, προητοιμάσθησαν εἰς κυρίευσιν τοῦ Ἀνατολικοῦ, καὶ ἀφ' οὗ συνῆλθαν καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς στρατεύ-
Μάϊος ματα ἀντικρὺ ἐπὶ συμπράξει, ἔφεραν οἱ ναῦται τὴν 11 μαΐου πλήρεις θάῤῥους τὰ πλοιάριά των ὑπὸ τὸν Χάστιγγα ἐντὸς βολῆς τουφεκίου ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ κατέστρεφαν αὐτήν, ἀδιακόπως πυροβολοῦντες καὶ πυροβολούμενοι ἐπὶ ἀσκεπῶν πλοιαρίων ἀπροφύλακτοι. Ἀλλ', ἐν ᾧ τὰ πάντα ἐφαίνοντο αἴσια, ἄναψε διὰ μιᾶς τὸ φέρον τὰ πολεμεφόδια πλοιάριον, ἐπληγώθη μετ' ὀλίγον εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ὁ Χάστιγξ, ἐπληγώθησαν καὶ 20 συναγωνισταί του, καὶ ἔπεσε νεκρὸς ὁ ἀρχηγὸς τῶν κανονοφόρων Ἀνδρέας Παπαπάνου θῦμα τῆς μεγάλης τόλμης του. Τὰ παθήματα ταῦτα ἐματαίωσαν τὸ τολμηρὸν ἐπιχείρημα, οἱ ἀγωνισταὶ ἀπεμακρύνθησαν, καὶ ὁ Χάστιγξ δεινῶς πάσχων μετεκομίσθη ἐπὶ τῆς Καρτερίας εἰς Ζάκυνθον χάριν θεραπείας καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς τὸ λοιμοκαθαρτήριον, ὅπου ἀπέθανε τὴν 20

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καταλιπὼν μνήμην ἀνεπίληστον ἀφιλοκερδοῦς φιλελληνισμοῦ, ἐνδόξων ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγώνων, καὶ ἀκεραίου χαρακτῆρος· δημοτελὲς δ' ἐτέλεσε μνημόσυνον εἰς τιμὴν αὐτοῦ μετὰ ἓν ἔτος ὁ κυβερνήτης ἐν Πόρῳ ὅπου τῷ ἀνήγειρε καὶ προσωρινὸν μνημεῖον (α).

Δεινότερα παθήματα τῶν ἐν τῇ λίμνῃ τοῦ Μεσολογγίου ἔπαθαν οἱ Ἕλληνες ἐν Κρήτῃ τὰς αὐτὰς ἡμέρας.

Ἀρχομένου τοῦ ἰανουαρίου, εἶχε κατευοδωθῇ εἰς Γραμβοῦσαν νέα ἐπικουρία πεζῶν καὶ ἱππέων στρατολογηθέντων καὶ αὐτῶν, ὡς καὶ τῶν ἄλλοτε ἐκεῖ ἀποβάντων, διὰ συνεισφορῶν τῶν Κρητῶν· ἡγουμένου δὲ τοῦ Χατσῆ-Μιχάλη, 600, ἐν οἷς καὶ 100 ἱππεῖς, ἀπέβησαν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς μεταξὺ Σφακιῶν καὶ ἁγίου Βασιλείου παραλίας Φραγκοκάστελλον πρὸς διέγερσιν τῶν Σφακιανῶν· ἀλλ' οὗτοι διεφώνουν· οἱ μὲν ἦσαν γνώμης νὰ διαμείνωσιν ἥσυχοι, οἱ δὲ νὰ κινηθῶσι, διότι ἄλλως δὲν ἐδίδετο ἀφορμὴ νὰ συμπεριληφθῇ καὶ ἡ Κρήτη εἰς τὴν εἰσέτι ἀόριστον νέαν ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν, καὶ τῆς γνώμης ταύτης ἦσαν οἱ πλεῖστοι. Ἔμφοβος ὁ Μουσταφάπασας μὴ ὑπερισχύσῃ ἡ φιλοπόλεμος αὕτη γνώμη, ἐξεστράτευσεν, ἀρχομένου τοῦ ἀπριλίου, καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Ἀποκορώνου εἰς συστολὴν τῶν Σφακιανῶν, γράψας αὐτοῖς ὅτι, ἂν δὲν ἐπρολάμβαναν ν' ἀποδιώξωσι τοὺς ἐμφωλεύσαντας ἐν τοῖς παραλίοις των ἐχθρούς του, θὰ ἐπάτα τὰ βουνά των καὶ θὰ τοὺς ἐτιμώρει· διέταξε δὲ καὶ νὰ συγκεντρωθῶσι περὶ αὐτὸν πολλαχόθεν τὰ στρατεύματά του. Ἐν τοσούτῳ ἡ θέσις τῶν περὶ τὸν Χατσῆ-Μιχάλην ἦτο δεινή. Οἱ Σφακιανοί, εἰς οὓς ἤλπιζαν, ἐταλαντεύοντο· ἡ δύναμίς των αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἦτον ὀλίγη· ὁ κυβερνήτης, πρὸς ὃν ἀνέφερε τὰ δέοντα ὁ Χατσῆ-Μιχάλης, οὔτε χρήματα ἔστειλεν εἰς αὔξησιν αὐτῆς, διότι δὲν εἶχεν, οὔτε ἄδειαν τῷ ἔδωκε ν' ἀναχωρήσῃ· ἐσπάνιζαν καὶ αἱ τροφαὶ τοῦ στρατοῦ τούτου, διότι δὲν εἶχεν εἰμὴ ὅσας ἐλάμβανεν ἐκ Γραμβούσης· οἱ δὲ συγκροτοῦντες αὐτόν, ἄνδρες θερμουργοὶ καὶ φιλοπόλεμοι, ἄλλα ἐλπίζοντες καὶ ἄλλα βλέποντες, ἐγόγγυζαν κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ἐπέμεναν ἢ νὰ πολεμήσωσιν ἢ ν' ἀναχωρήσωσι. Φιλότιμος καὶ φιλοπόλεμος καὶ ὁ ἀρχηγός, ἐπρόκρινε τὸν πόλεμον, καὶ ἀφήσας 100 στρατιώτας ἐντὸς τοῦ Φραγκοκαστέλλου καὶ παραλαβὼν τοὺς λοιποὺς πεζοὺς καὶ ἱππεῖς, ἐνωθέντων καί τινων ἐντοπίων ὑπὸ τὸν Μανουσογιαννά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μάϊος κην, ἐκίνησε τὴν 8 μαΐου κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ῥεθύμνης εἰς λεηλασίαν, καὶ τὴν ἐπαύριον ἔπεσε κατὰ συγκυρίαν εἰς τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ πασᾶ τῆς Ῥεθύμνης πρὸς τὸ γενικὸν στρατόπεδον ἀναβαῖνον τουρκικὸν σῶμα. Ἀνέτοιμον τὸ σῶμα τοῦτο ὡς μηδὲ κἂν ὑποπτεῦον τὸ κίνημα τῶν Ἑλλήνων κατεθορυβήθη ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ προσβολῇ, ὠπισθοδρόμησε καὶ κατεδιώχθη μέχρι τοῦ φρουρίου· 40 Τοῦρκοι ἐσκοτώθησαν καὶ συνελήφθησαν· συνελήφθη καὶ ὁ ἐκ Χανιῶν Ἰκιντσήαγας. Οἱ δὲ περὶ τὸν Χατσῆ-Μιχάλην, ἐξ ὧν εἷς καὶ μόνος ἐσκοτώθη, θερίσαντες τὰ ἐν ὥρᾳ θέρους γεννήματα τῆς ἐπαρχίας, καὶ ἁρπάσαντες τὰ εὑρεθέντα ποίμνια, ἐπανῆλθαν εἰς τὸ Φραγκοκάστελλον.

Ταῦτα μαθὼν ὁ Μουσταφᾶς εἰσήλασεν εἰς Σφακιὰ μετὰ τετρακισχιλίων πεζῶν καὶ τριακοσίων ἱππέων ἔλκων δύο κανόνια καὶ μίαν βομβοβόλον, μηδεμίαν δὲ προξενήσας βλάβην ὅθεν διέβαινεν, ἔστησε τὴν 16 τὰς σκηνάς του ἐν τοῖς χωρίοις Πατσανῷ καὶ Καψοδάσῳ, ἡμιώριον μακρὰν τοῦ Φραγκοκαστέλλου· τὴν δὲ ἐπαύριον, ἀφήσας ἐκεῖ μέρος τοῦ στρατοῦ του ἐκινήθη πρὸς τὸ Φραγκοκάστελλον· ἐξῆλθαν οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ εἰς συνάντησίν του, πεποιθότες ἐπὶ τὴν ἀνδρίαν των, καὶ πλήρεις θάρρους διὰ τὴν παρελθοῦσαν νίκην των, οὐδεμίαν ἄφησαν ἐν αὐτῷ φρουρὰν εἰς ἀσφαλῆ ὑποχώρησιν ἐν καιρῷ ἀνάγκης. Στήσαντες δὲ ἐκ τοῦ προχείρου πέντε προμαχῶνας ἀνέμεναν τοὺς ἐχθρούς, καὶ πλησιάζοντας τοὺς ἐκάλεσαν εἰς μάχην· δὲν ἐφρόντισαν δὲ οὐδ' ἐντὸς τουφεκοβολῆς ἀπ' ἀλλήλων νὰ στήσωσι τὸν ἕνα προμαχῶνα τοῦ ἄλλου εἰς συναρωγήν. Οἱ Τοῦρκοι ἔπεσαν τὴν 18 ἐπὶ τὸν κεντρικὸν προμαχῶνα, ὅπου ἦσαν 100 Ἕλληνες ὑπὸ τὸν Κυριακούλην Ἀργυροκαστρίτην. Οὗτοι ὁρκισθέντες ἢ νὰ νικήσωσιν ἢ ν' ἀπολεσθῶσι, συνέδεσαν τοὺς πόδας των ἐπὶ σκοπῷ νὰ συλλυτρωθῶσιν ἢ νὰ συναποθάνωσιν· ἀλλὰ μόλις ἐκένωσαν τὰ τουφέκια καὶ οἱ ἐχθροὶ δεκαπλάσιοι αὐτῶν εἰσεπήδησαν τὸν προμαχῶνα ξιφήρεις, καὶ κατέκοψαν ὅλους παρὰ δύο φυγόντας. Ἐφοβήθησαν τότε οἱ ἐντὸς τῶν τεσσάρων ἄλλων προμαχώνων μὴ πάθωσιν ὅ,τι καὶ οἱ συνάδελφοί των, ἔφυγαν ἐκεῖθεν ὅλοι καὶ ἔτρεξαν νὰ κλεισθῶσιν ἐν τῷ φρουρίῳ· ἀλλ' ἔτρεξαν συγχρόνως καὶ οἱ Τοῦρκοι εἰς προκατάληψιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Χατσῆ-Μιχάλης, θέλων νὰ φέρῃ ἀντιπερισπασμόν, ἔπεσεν εἰς τὸ ἐχθρικὸν ἱππικὸν καὶ τὸ διεσκόρπι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σεν, ἂν καὶ τριπλάσιον, ἀλλὰ δὲν τὸ κατεδίωξε, καὶ ἦλθε καὶ οὗτος πρὸς τὴν περιμάχητον εἴσοδον τοῦ φρουρίου· ἡ δὲ σφοδρὰ αὐτόθι μάχη ἔγεινε σφοδροτέρα ἐλθόντος τοῦ ἑλληνικοῦ ἱππικοῦ καὶ προσελθόντος καὶ τοῦ τουρκικοῦ. Τόση δὲ σύγχυσις καὶ τύφλωσις ἐπῆλθεν ἐκ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ κονιορτοῦ, ὥστε πολλοὶ ἐφονεύοντο ὑπὸ συμπολεμιστῶν μὴ διακρινόντων τοὺς ἐχθροὺς τῶν φίλων. Περιμάχητος ἦτον εἰσέτι ἡ εἴσοδος, ὅτε ἠκούσθησαν τουφεκισμοὶ κατὰ τὰ χωρία Πατσανὸν καὶ Καψόδασον. Τινὲς τῶν Σφακιανῶν, μαθόντες ὅτι ὁ Μουσταφᾶς ἐκινήθη πανστρατιᾷ πρὸς τὸ Φραγκοκάστελλον, ἐφιλοτιμήθησαν νὰ τρέξωσι πρὸς βοήθειαν τῶν ἐν αὐτῷ, καὶ ἔπεσαν διαρκούσης τῆς πρὸ τῆς πύλης τοῦ φρουρίου μάχης εἰς τοὺς ἐν Καψοδάσῳ καὶ Πατσανῷ ἐχθρούς. Ἡ προσβολὴ αὕτη ἀφείλκυσε πολλοὺς τῶν ἔμπροσθεν τῆς πύλης τοῦ φρουρίου μαχομένων ἐχθρῶν, καὶ τοιουτοτρόπως, προκαταλαβόντος τὸν πυλῶνα τοῦ ἀξιωματικοῦ Παλάσκα καὶ φονεύσαντος τὸν πρῶτον τοῦ ἐχθροῦ σημαιοφόρον ἐν ᾧ ἀνύψωνεν ἐπὶ τοῦ πυλῶνος τὴν σημαίαν, ἐμβῆκαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ φρούριον καὶ ἐκλείσθησαν· ἀλλ' ἐπὶ τῆς μάχης ἔπαθαν μεγίστην φθοράν. 338, ἐν οἷς καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ ἱππεῖς, τέσσαρες ὁπλαρχηγοὶ καὶ αὐτὸς ὁ ἐν γενναίοις γενναῖος Χατσῆ-Μιχάλης ἐφονεύθησαν· καὶ τὸ μὲν σῶμα αὐτοῦ μελῃδὸν κατέκοψαν οἱ ἐχθροί, τὴν δὲ κεφαλὴν ἔφεραν ἐνώπιον τοῦ πασᾶ· ἄλλοι τόσοι ἐχθροὶ ἐφονεύθησαν, ἐν οἷς πολλοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ ἱππεῖς.

Ἀφ' οὗ δὲ ἔμαθαν οἱ ἐπὶ τοὺς ἐν Πατσανῷ καὶ Καψοδάσῳ ἐχθροὺς πεσόντες Σφακιανοί, ὅτι ἠσφαλίσθησαν ἐν τῷ φρουρίῳ οἱ ἐπιζήσαντες συναδελφοί των, ἀνεχώρησαν ὀλίγοι ὄντες. Ἐσκοτώθησαν καὶ ἐξ αὐτῶν 5 καὶ ἐπληγώθησαν 13.

Τὴν ἐπαύριον δὲ τῆς μάχης ἀπέκλεισεν ὁ Μουσταφᾶς τὸ φρούριον καὶ τὸ ἐκανονοβόλει· οἱ δ' ἐν αὐτῷ ἦσαν εἰς ἄκραν ἀμηχανίαν, διότι, ἂν καὶ ἄφθονα τὰ κρέατα καὶ τὰ γεννήματα, ἦσαν δι' ἔλλειψιν ξύλων ἄχρηστα· μόνη ἐλπὶς σωτηρίας ἐφαίνετο ἡ φυγή· ἀλλ' ἦσαν πολλοὶ πληγωμένοι καὶ ἀνίκανοι νὰ τρέξωσιν, οἱ δὲ ὑγιεῖς δὲν ἤθελαν νὰ τοὺς ἐγκαταλείψωσιν· ἐλυτρώθησαν ὅμως ἀπροσδοκήτως διὰ τοῦ ἀκολούθου περιστατικοῦ.

Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς πολιορκίας των ἔμαθεν ὁ Μουσταφᾶς, ὅτι τὰ Σφακιὰ ἐκινήθησαν καὶ ἔμελλαν νὰ ἐπιπέσωσι. Τούτου χάριν ἐπρόβαλε τοῖς πολιορκουμένοις ν' ἀναχωρήσωσι

Δημοτική Βιβλιοθήκη Βέροιας

διὰ θαλάσσης φέροντες τὰ ὅπλα καὶ τὰ πράγματά των, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ πολεμήσωσιν εἰς τὸ ἑξῆς ἐν Κρήτῃ· τοῖς ὑπέσχετο δὲ τροφὰς ἐπὶ τῆς μεταβιβάσεώς των. Ἄρεστοι ἦσαν οἱ σωτήριοι καὶ ἔντιμοι οὗτοι ὅροι· ἀλλ' ὑπὸ ποίαν ἀσφάλειαν ἔμελλαν νὰ πληρωθῶσιν; οἱ Ἕλληνες ὑπώπτευαν ἐπιβουλήν, ὁ δὲ Μουσταφᾶς παράβασιν τοῦ ὅρου τῆς οὐδετερότητος. Ἰδοὺ τί συνέβη εἰς λύσιν τῶν δυσκολιῶν. Πάμπολλοι τῶν πολιορκούντων καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ πολιορκούμενοι ἦσαν Ἠπειρῶται καὶ κυρίως Ἀλβανοί, ἐκεῖνοι μὲν Μωαμεθανοί, οὗτοι δὲ Χριστιανοί· ἔτυχαν καί τινες γνώριμοι καὶ πατρικοὶ φίλοι. Οὗτοι, ἀφ' οὗ ἐξ αἰτίας τῶν ἐν πολέμῳ συνήθων συνομιλιῶν ἀνεγνωρίσθησαν, μετέβαλαν τὴν ἔχθραν εἰς φιλίαν, ἐφιλοτιμήθησαν οἱ μὴ πάσχοντες νὰ φανῶσιν ὠφέλιμοι πρὸς τοὺς πάσχοντας, καὶ ἔσπευσαν νὰ ἐγγυηθῶσι τῷ μὲν Μουσταφᾷ τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τοῦ ὅρου τῆς οὐδετερότητος παρὰ τῶν πολιορκουμένων, τοῖς δὲ πολιορκουμένοις τὴν πρὸς αὐτοὺς καλὴν πίστιν τοῦ Μουσταφᾶ· εἰς πίστωσιν δὲ τούτων, ἔδωκαν πολλοὶ ἑαυτοὺς ὡς ὁμήρους· ὥστε οἱ χθὲς κινδυνεύοντες νὰ θυσιασθῶσιν ὑπ' αὐτῶν, ἐπρόσφεραν αὐθορμήτοι σήμερον τὴν ζωὴν των ὑπὲρ αὐτῶν. Ὑπὸ τοιαύτας εὐτυχεῖς καὶ ἀπροσδοκήτους περιστάσεις ἀνεχώρησαν οἱ ἔγκλειστοι τὴν 24 ὅλοι ἀβλαβεῖς, ἀνταλλάξαντες καὶ δῶρα· ἔμειναν δὲ καὶ 20 παρὰ τῷ Μουσταφᾷ. Ἡ τόσον γενναία αὕτη πρᾶξις ἀπολιτεύτων ἀνθρώπων, τιμῶσα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, θέτει τὴν ἀνεπίδεικτον ἁπλοϊκότητα ὑπεράνω τοῦ μεγαλαύχου πολιτισμοῦ, καὶ ἐνθυμίζει τὰ κατὰ τὸν Γλαῦκον καὶ Διομήδην, τοὺς ἀναγνωρισθέντας ἐπὶ τῆς μάχης ὡς πατρικοὺς φίλους, καὶ τοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ μελισταγεῖς πρὸς ἀλλήλους λόγους.

« Ἔγχεσι δ' ἀλλήλων ἀλεώμεθα καὶ δι' ὁμίλου . . . .
. . . . . .

« Τεύχεα δ' ἀλλήλοις ἐπαμείψομεν, ὄφρα καὶ οἵδε
« Γνῶσιν ὅτι ξεῖνοι πατρῷοι εὐχόμεθ' εἶναι ».

Μετὰ δὲ τὰ κατὰ τὸ Φραγκοκάστελλον συμβάντα, ὁ Μουσταφᾶς ἀνατρέψας τὸ τεῖχος ἀνεχώρησε, καὶ δὲν εἰσέβαλεν εἰς τὰ Σφακιὰ ὡς ἐσκόπευεν· ἀλλ' οἱ Σφακιανοί, οἱ κατ' ἀρχὰς κινηθέντες εἰς ἰδίαν ἄμυναν, δυναμωθέντες ἤδη ὑπὸ τῶν Ῥιζιτῶν, τῶν Λακιωτῶν καὶ ἄλλων, καὶ συμπληρωθέντες εἰς δισχιλίους ἀπεφάσισαν νὰ κινηθῶσι πρὸς βλάβην τοῦ ἐχθροῦ καὶ κατέλαβαν τὰ στενά, δι' ὧν θὰ διέβαινεν ὁ Μουσταφᾶς πορευόμενος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς Ῥεθύμνην. Ἔσπευσεν οὗτος νὰ τοὺς πληροφορήσῃ ὅτι δὲν εἶχεν ἐχθρικοὺς σκοποὺς κατ' αὐτῶν, ὅτι ἐκινήθη μόναν κατὰ τῶν ἔξωθεν εἰς διατάραξιν τοῦ τόπου ἐλθόντων, καὶ ὅτι δὲν ἐμνησικάκει κατὰ τῶν ἐπιπεσόντων Σφακιανῶν, οὓς καὶ ἠμνήστευσεν. Ἀλλ' οἱ Σφακιανοὶ δὲν ἐδυσωπήθησαν, προσέβαλαν τὴν 25 τοὺς ὑπ' αὐτὸν τετρακισχιλίους πεζοὺς καὶ ἱππεῖς πρὸς τὰ στενὰ τῶν Χαλάρων καὶ τοὺς ἀπώθησαν· ἐπανῆλθαν οἱ Τοῦρκοι τὴν ἐπαύριον καὶ πολλὰ παθόντες διέβησαν. Ἐκεῖθεν προχωροῦντες ἔφθασαν τὴν ἐφεξῆς εἰς ἄλλο δυσβατώτερον στενόν, τὸ τοῦ Κόρακος, ὅπου ἔπαθαν χείρονα τῶν πρώτων, ἀπεκρούσθησαν, καὶ ἀπεκλείσθησαν ἐν μέσῳ ἀνύδρου τινὸς κοιλάδος ἐστερημένοι τροφῶν. Τότε ἐκάλεσεν ὁ Μουσταφᾶς εἰς γενικὸν συμβούλιον τοὺς ἀξιωματικούς του, καὶ ἀφ' οὗ συνωμολογήθη ὅτι ἡ θέσις τοῦ στρατεύματος ἦτο δεινή, τοῖς εἶπεν ὅτι μίαν καὶ μόνην ἔβλεπεν ἐλπίδα σωτηρίας, νὰ ῥίψωσι κατὰ γῆς ἔμπροσθεν τῶν ἐχθρῶν τὰ πράγματά των, ὥστε, δοθέντων αὐτῶν εἰς ἁρπαγήν, νὰ λάβωσιν οὗτοι καιρὸν καὶ διέλθωσιν. Οὕτως ἔγεινε καὶ οἱ μὲν ἐχθροὶ διῆλθαν ἀκαταδιώκτοι, ἡ δὲ πολυπαθὴς Κρήτη, ἐν ᾧ ἐταλαντεύετο ἐξωτερικῶς ἡ τύχη της, ἔχασε διὰ τὴν αἰσχροκέρδειάν τινων τὸν ἰσχυρότερον παρὰ τῷ συμμαχικῷ συμβουλίῳ συνήγορόν της, τὴν παντελῆ καταστροφὴν τῶν πολεμίων της, ἐξ ὧν 1050 ἐν τῇ δεκαπενθημέρῳ ταύτῃ ἐκστρατείᾳ ἀπωλέσθησαν, 50 ᾐχμαλωτίσθησαν καὶ 40 μόνον ἵπποι ἐξ ὅλου τοῦ ἱππικοῦ διεσώθησαν· ἀπωλέσθησαν δὲ καὶ 25 Χριστιανοί, καὶ ἐπληγώθησαν βαρέως τρεῖς ὁπλαρχηγοί των.

Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἔπλεεν ὁ Μιαούλης ἐπὶ τῆς φρεγάτας πρὸς τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας, καὶ τὴν 22 ἀπήντησε μεταξὺ Μιτυλήνης καὶ τοῦ Μέλανος ἀκρωτηρίου ἐχθρικὴν κορβέτταν 28 κανονίων νεωστὶ ἐν Μιτυλήνῃ ναυπηγηθεῖσαν, καὶ ἓν δικάταρτον 22 κανονίων. Καταδιώκων τὰ πλοῖα ταῦτα τὰ ἠνάγκασε νὰ καταφύγωσιν ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ κατὰ τὸ ῥηθὲν ἀκρωτήριον φρουρίου· τὴν δὲ 29 ἔφθασεν ἐπὶ τῇ προσκλήσει αὐτοῦ ὁ ἐν Σάμῳ Κανάρης, καὶ τὴν ἐπαύριον ἐρρίφθη εὐστόχως ἐπὶ τὴν κορβέτταν τὸ πυρπολικόν του καὶ τῇ μετέδωκε τὰς φλόγας του. Οἱ Τοῦρκοι βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου τὰς ἔσβεσαν, ἀλλὰ πλησιάσασα ἡ φρεγάτα καὶ σφοδρῶς κανο-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νοβολήσασα ἐβύθισε καὶ τὴν κορβέτταν καὶ τὸ δικάταρτον καὶ ἔφθειρε καὶ τοὺς πλείστους τῶν πληρωμάτων αὐτῶν.

Καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὠργανίζετο τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἑλλάδος, πανώλης ἀνεφάνη περὶ τὰ μέσα τοῦ ἀπριλίου κατὰ πρῶτον ἐν Ὑδρᾳ, μετ' ὀλίγον ἐν Σπέτσαις, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ καθέδρᾳ τῆς κυβερνήσεως. Ἡ πανώλης ἐθέριζεν ἐν τοῖς μεσσηνιακοῖς φρουρίοις, καὶ ἡ ἐκεῖθεν μετακόμισις ἀνταλλαγέντων αἰχμαλώτων μετέδωκε τὸ κακόν.

Διατρίβων δὲ ὁ κυβερνήτης ἐν Ναυπλίῳ, καθ' ὃν καιρὸν ἀνεφάνησαν τὰ πρῶτα συμπτώματα τοῦ μολυσμοῦ, ἐπεσκέφθη αὐτοπροσώπως τὴν Ὕδραν καὶ τὰς Σπέτσας μὴ πατήσας γῆν,
Μάϊος καὶ τὴν 1 μαΐου ἐπανῆλθεν εἰς Αἴγιναν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκάθησεν ἐν τῇ Περιβόλᾳ εὑρὼν τὴν πόλιν ὑπὸ κάθαρσιν· μετὰ δέ τινας ἡμέρας ἀνέβη εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀνεχώρησε τὴν 14 εἰς Πόρον ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ δικατάρτου Νέλσωνος· συνέπλευσαν δὲ καὶ ἡ γαλλικὴ φρεγάτα Ἥρα καὶ ἡ ἀγγλικὴ Δρυὰς μὴ συγκοινωνοῦσαι ἐξ αἰτίας τοῦ μολυσμοῦ· χάρις δὲ εἰς τὴν ἀντίληψιν τῆς κυβερνήσεως ὁ μολυσμὸς ἐξηλείφθη ἐντὸς ὀλίγου.

Ἐν Πόρῳ δὲ διατρίβων ὁ κυβερνήτης ἔλαβε καὶ ἐκοινοποίησε τὴν ἐπίσημον ἀγγελίαν τοῦ πολέμου τῆς Ῥωσσίας κατὰ τῆς Τουρκίας· ἔλαβε συγχρόνως παρὰ τῆς αὐλῆς τῆς Ῥωσσίας καὶ ῥούβλια 1,500,000 καὶ ἐπεχείρησεν ἔκτοτε τὸν διὰ θαλάσσης ἀποκλεισμὸν τῆς Εὐβοίας καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου δυναμώσας καὶ τὸν προϋπάρχοντα τῆς Ἀττικῆς.

Ἐν τούτοις, ἡ Πύλη, ἀπορρίπτουσα τὴν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος μεσιτείαν τῶν Δυνάμεων, ἐμελέτησε νὰ μεταχειρισθῇ εἰς ὑποταγὴν τῶν Ἑλλήνων τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ὑπενεργήσασα νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ λάβῃ αὕτη τὴν ἄδειαν πρὸς ἐπαναγωγὴν τῶν ἀποπλανηθέντων εἰς τὴν ποίμνην. Εἰς πραγματοποίησιν δὲ τῶν διαταγῶν τούτων ἀπέστειλεν ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία εἰς Ἑλλάδα τέσσαρας μητροπολίτας, τὸν Νικαίας, τὸν Χαλκιδόνος, τὸν Λαρίσσης καὶ τὸν Ἰωαννίνων, πρὸς δὲ καὶ τὸν μέγαν πρωτοσύγγελλον. Περιελθόντες οὗτοι διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος, καὶ κηρύττοντες ὅσα παρηγγέλθησαν, ἔφθασαν τὴν 21 εἰς Πόρον, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἦλθαν ἐπισήμως εἰς λόγους μετὰ τοῦ κυβερνήτου, παρόντων καὶ τῶν πλοιάρχων Ἥρας καὶ Δρυάδος, προσκληθέντων ἵνα γένωσιν αὐτήκοοι τῶν πρὸς τοὺς Ἕλληνας προτάσεων· ἐνεχείρισαν δὲ τῷ κυβερνήτῃ συνοδικὴν ἐπιστολὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νουθετοῦσαν, ἀπειλοῦσαν καὶ προτρέπουσαν εἰς ὑποταγήν. Ἀπετείνετο δὲ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, διότι ἡ Πύλη ἐθεώρει ὡς ἤδη προσκυνήσαντας τοὺς λαοὺς τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος. Μὴ ἔχοντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι ἄλλην ἐντολὴν παρὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς συνοδικῆς ἐπιστολῆς, ἔλαβαν ἀπάντησιν ἀπορρίπτουσαν τὰ προτεινόμενα, ἐλέγχουσαν τὰ ἀπάνθρωπα ἔργα τοῦ σουλτάνου ὡς ἐξάψαντα τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα, ἀναμιμνήσκουσαν τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἢ θανάτου ὅρκους τῶν Ἑλλήνων καὶ λέγουσαν, ὅτι διὰ τῆς ἀγαθοποιοῦ συνθήκης τῆς συμμαχίας ἤγγιζε τὸ τέλος τῶν συμφορῶν των καὶ τὸ πλήρωμα τῶν ἐλπίδων καὶ ἐπιθυμιῶν των.

Καὶ οὕτω μὲν ἀπέβη ἡ πρὸς ὑποταγὴν ἐκ νέου τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Πύλην διὰ τοῦ πατριαρχείου ἀπόπειρα, ἐπινοηθεῖσα εἰς διασκέδασιν τῶν εὐνοϊκῶν βουλῶν τῶν αὐλῶν καὶ εἰς ἀποφυγὴν τῆς παρεμβάσεως αὐτῶν.

Τὴν δὲ 3 ἰουνίου μετέβη ὁ κυβερνήτης εἰς Ἐλευσῖνα πρὸς ἐπιθεώρησιν τοῦ ἐκεῖ στρατοπέδου τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἐπανῆλθεν εἰς Πόρον, ὅπου ἦρε λαμπρὰ δείγματα τῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα εὐνοίας τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας, ἤτοι φράγκα 500,000 εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ ἀγῶνος, καὶ διαβεβαιώσεις περὶ μηνιαίας εἰς τὸ ἑξῆς ἀποστολῆς ἴσης ποσότητος. Ἐπισκεφθεὶς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἀπεφάσισε νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὸ κατὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα στρατόπεδον εἰς γνῶσιν ἐκ τοῦ πλησίον τῶν ἀναγκῶν του καὶ τῆς καταστάσεως τῶν κατοίκων τοῦ μέρους ἐκείνου. Αἱ μέχρι τοῦδε περιοδίαι του ἦσαν ὀλιγοήμεροι, καὶ ὁσάκις ἀνεχώρει δὲν καθίστα ἀναπληρωτικὴν αὐτοῦ Ἀρχήν· ἀλλ' ἤδη, προκειμένης μακρᾶς, κατέστησεν «ἐπιτροπὴν γενικῆς διοικήσεως» παρὰ τῶν τριῶν προβούλων τοῦ πανελληνίου, τὴν ἐφωδίασε δι' ὁδηγιῶν, καὶ τὴν 15 ἀπέπλευσεν ἐκ Πόρου ἐπὶ τοῦ ἀγγλικοῦ δικρότου· συνέπλευσαν δὲ καὶ τὸ γαλλικὸν δίκροτον ὁ Σκηπίων, καὶ ἡ ρωσσικὴ φρεγάτα ἡ Ἑλένη. Πρὶν δὲ ἀποπλεύσῃ, ἀπέστειλεν εἰς Κρήτην ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Χατσῆ-Μιχάλη, ὡς ἐπιτηρητὴν μᾶλλον ἢ τοποτηρητήν, τὸν Ῥεϊνέκον. Ἰούνιος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΕ'.

Χαρακτὴρ τοῦ κυβερνήτου καὶ διαγωγὴ αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι. - Αἴτια καὶ ἀρχὴ τῆς ἀντιπολιτεύσεως. - Κουντουριῶται. - Τράπεζα, Νομισματοκοπεῖον καὶ Ὀρφανοτροφεῖον. - Ἐθνικὴ ἐκπαίδευσις. - Παῦσις πάσης ἀντικυβερνητικῆς ἐφημεριδογραφίας. - Διαγωγὴ Βιάρου, ἀδελφοῦ τοῦ κυβερνήτου, καὶ διάδοσις ἐντεῦθεν τῆς ἀντιπολιτεύσεως.

ΜΕΓΑΛΥΝΘΕΙΣ ὁ Καποδίστριας ἐν τῇ αὐλῇ τῆς Ῥωσσίας ἐθεωρεῖτο ὄχι μόνον φίλος ἀλλὰ καὶ θιασώτης τῆς πολιτικῆς της ἐν Ἑλλάδι. Εἰς μάτην, καθ' ἣν ὥραν ἐκλήθη εἰς τὴν κυβέρνησιν τοῦ τόπου τούτου, παρητήθη πάσης συνταξεως ῥωσσικῆς καὶ ἀπελύθη παντὸς ῥωσσικοῦ δεσμοῦ· οὐδεὶς ὑπελάμβανε τὴν διαγωγήν του ταύτην εἰλικρινῆ· ἀλλ' ἠδίκουν τὸν ἄνδρα, διότι οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦτον ἡ πρὸς τὴν ῥωσσικὴν αὐλὴν κλίσις του, οὐδενὸς Ἕλληνος καρδία ἦτον ἑλληνικωτέρα (α)· ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος μετῆλθε τὴν ῥωσσικὴν ἐπιῤῥοήν του, καὶ ὄχι ὑπὲρ τῆς Ῥωσσίας τὴν ἑλληνικὴν Ἀρχήν του· ἀρχηγὸς ἔθνους, καὶ ἀρχηγὸς ὄχι διὰ ῥωσσικῆς ἢ ἄλλης ξένης ἐπιῤῥοῆς οὐδὲ δι' ἐσωτερικῆς ῥαδιουργίας, ἀλλὰ διὰ τῆς αὐθορμήτου θελήσεως τοῦ ἔθνους, οὐδένα λόγον εἶχε ν' ἀσπασθῇ ξένης ἐπικρατείας συμφέροντα εἰς βλάβην τῆς πατρίδος του· ἂν δὲ ἐφαίνετο κλίνων πρὸς τὴν ῥωσσικὴν αὐλήν, ὤφειλεν αὐτῇ πολλὴν εὐγνωμοσύνην ὡς κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, διότι καὶ πᾶσαν ὑπὲρ αὐτῆς αἴτησίν του προθύμως ἐδέχετο, καὶ εὐμενῶς πρὸς αὐτὸν διέθεσε τὴν κυβέρνησιν τῆς Γαλλίας, καὶ τὴν ἀσπίδα της ἔστησεν ἐνώπιόν του εἰς ἀντίκρουσιν τοῦ δυσμενῶς πρὸς αὐτὸν διακειμένου ἀγγλικοῦ ὑπουργείου· οὐδενός, ἐνὶ λόγῳ, ἐφείσθη ἡ ῥωσσικὴ αὐλὴ εἰς ὑποστήριξιν τοῦ κυβερνήτου, οὐδὲν οὐδέποτε ἀπῄτησε παρ' ἐκείνου ὑπὲρ ἑαυτῆς ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἀγαθοποιὸς ἀπέβη πρὸς τὸν τόπον ἡ πρὸς αὐτὸν σχέσις της. Κύριος δὲ σκοπὸς τῆς κυβερνητικῆς πορείας τοῦ Καποδιστρίου ἦτον ἡ ὑλικὴ βελ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τίωσις τοῦ λαοῦ, διότι ταύτην ἐθεώρει βάσιν καὶ προαγωγὸν πάσης ἄλλης, καὶ ὅσον ἐφρόντιζε περὶ αὐτῆς, τόσον ὤκνει πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς διανοητικῆς. Πολλαὶ ἀρεταὶ ἐκόσμουν τὸν ἄνδρα· σεμνὰ ἦσαν τὰ ἤθη του, ἀκέραιος ὁ χαρακτήρ του καὶ ἀγαθὴ ἡ διάθεσίς του· ἐσέβετο τὴν πάτριόν του θρησκείαν καὶ ἠγάπα νὰ προσφέρῃ πᾶσαν κυριακὴν καὶ πᾶσαν ἑορτὴν πάνδημον αἴνεσιν εἰς τὸν Θεόν· λιτός, ἀπέριττος καὶ ἀνεπίδεικτος ἦτον ὁ βίος του· χαρίεσσα καὶ εὐπρεπὴς ἡ ἰδιωτικὴ συμπεριφορά του καὶ πανθομολόγητος ἡ ἀφιλοκέρδειά του· διέπρεψε μεταξὺ τῶν διπλωματῶν τοῦ καιροῦ του ὡς ὀξύνους, φιλόπονος καὶ συνδιαλλακτης· ἡ γλῶσσά του εἶχε πειθὼ καὶ ὁ κάλαμός του χάριν· ἐν ᾧ ἔθελγεν ὡς φιλομοναρχικὸς τὸν Νικόλαον, ἐγοήτευεν ὡς φιλοδημοκρατικὸς τὸν Λαφαγέτην· ὀλιγοδάπανος δὲ ἦτον ἡ ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον κυβέρνησίν του διοίκησις τοῦ τόπου. Ἀλλ' ἠμαύρωναν τὴν λαμπρὰν ταύτην εἰκόνα τινὲς κηλῖδες· ἠγάπα νὰ περιαυτολογῇ, νὰ ἐπαίρηται καὶ νὰ ὀλιγωρῇ τοὺς ἄνδρας τοῦ ἀγῶνος· καὶ τὸ ἀπρεπέστατον πάντων, τοὺς ἐχλεύαζεν εἰς ἐπήκοον αὐτῶν, ἂν καὶ γράφων πρὸς τοὺς ἀλλογενεῖς τοὺς ἐπῄνει· ἀμέτοχος τοῦ ἀγῶνος ἀλλὰ καρπούμενος τὰς πρώτας τιμάς, ἤθελε νὰ καταβιβάζῃ τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἵνα μὴ φαίνηται ἐν τῇ φιλοτιμίᾳ του ὀφείλων χάριν τοῖς προσενεγκοῦσιν αὐτῷ τὴν Ἀρχήν, διὸ καὶ δὲν ἔπαυε λέγων, ὅτι αὐτὸς διὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς ὑπολήψεώς του ἀνύψωσε τὴν Ἀρχὴν κάτω κειμένην. Ὅ,τι δὲ δίκαιον ἦτο ν' ἀποδώσῃ κυρίως εἰς τὰς εὐτυχεῖς πολιτικὰς περιστάσεις, καθ' ἃς ἐκλήθη εἰς τὴν κυβέρνησιν τοῦ τόπου, τὸ ἀπέδιδεν αὐταρέσκως εἰς μόνην τὴν ἱκανότητα καὶ ὑπόληψίν του· ἐπίστευεν ὅτι ἠδικεῖτο, ἂν ἡ συμμαχία καὶ ἡ Εὐρώπη δὲν τὸν ἐθεώρουν Ἑλλάδα, ἡ δὲ Ἑλλὰς λυτρωτήν της. Ἡ τοιαύτη ἔπαρσις τὸν παρέσυρεν εἰς ἄτοπα ἀνάξια τοῦ ὀρθοῦ νοός του καὶ τῆς ἀγαθῆς καρδίας του· δὲν ἐδυσκολεύετο νὰ ὀνομάζῃ αὐτὸς ἑαυτὸν παῤῥησίᾳ σωτῆρα τῆς Ἑλλάδος καὶ φθορεῖς τοὺς κυβερνήσαντας πρὸ αὐτοῦ κατὰ πρόσωπον αὐτῶν· καὶ τοὺς μὲν κοτσαμπασίδας ἐκάλει Τούρκους φέροντας ὄνομα Χριστιανῶν, τοὺς δὲ ὁπλαρχηγοὺς λῃστάς, ἀγγεῖα δὲ τοῦ σατανᾶ τοὺς Φαναριώτας καὶ μωροὺς τοὺς λογίους· μόνους τοὺς χωρικοὺς καὶ τοὺς βιομηχάνους ἐθεώρει ἀξίους τῆς ἀγάπης καὶ προστασίας του, καὶ ἔλεγεν ἀναφανδόν, ὅτι πρὸς τὸ συμφέρον μόνων αὐτῶν ἀπέβλεπεν ἡ κυβέρνησίς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

του· δὲν ἐσυστέλλετο δὲ κομπορρήμονῶν, ὅτι ἠύρε τὴν Ἑλλάδα μεμονωμένην καὶ τὴν ἐσχέτισε πρὸς τὴν Εὐρώπην, ὅτι ἂν ἀνεχώρει, ἡ Ἑλλὰς ἀπώλλυτο, καὶ ὅτι δὲν θὰ εὐτύχει ὁ τόπος, ἂν δὲν ἤρχοντο ἔξωθεν ἄνθρωποι νὰ τὸν κυβερνήσωσιν, ἂν δὲν τῷ ἐδίδετο πᾶσα ἐξουσία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν καὶ ἂν δὲν παρήρχετο ἡ γενεὰ τῶν ἀγωνιστῶν· φιλογενὴς δὲ καὶ φιλελευθέρους ἀρχὰς πρεσβεύων, ἤθελε νὰ κυβερνᾷ δεσποτικῶς τοὺς ὁμογενεῖς του, ἐπὶ λόγῳ ὅτι τοιοῦτον κυβερνητικὸν εἶδος ἔπρεπεν εἰς ἔθνος μεταβαῖνον ἀπὸ δουλείας εἰς ἐλευθερίαν· οὐδ' ἐπίστευεν ὅτι ὁ δεσποτισμὸς φθείρει συνήθως τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ αὐτῶν τῶν πρὸς τὸ καλὸν τοῦ κοινοῦ δεσποζόντων· δὲν ἀνείχετο δὲ οὐδ' ἦν αὐτὸς παρέσχε μικρὰν ἐξουσίαν τοῦ πανελληνίου.

Μεθ' ἡμέρας δέ τινας τῆς εἰς Ἑλλάδα ἀφίξεώς του ἐκάλεσεν εἰς Αἴγιναν ἐκ τῆς πατρίδος του τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν του Βιάρον, καὶ τὸν ἐπιστήθιον τοῦ Βιάρου φίλον Ἰωάννην Γιαννετᾶν, μαθητὰς τῆς σχολῆς τῆς Βενετίας, τοὺς ἐκάθισε τὴν 29 μαρτίου, ὅ ἐστι ἓξ ἡμέρας ἀφ' οὗ ἦλθαν, ἐν τῷ πανελληνίῳ ἐν μέσῳ τῶν πρωτίστων ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος καὶ τοῖς ἔδωκεν ἐξουσίαν οἵαν οὐδενὶ ἔδωκεν ἄλλῳ, ἀναδείξας αὐτοὺς συνάμα νομοθέτας, νομοτελεστὰς καὶ ἀρχιδικαστάς· προσανέθεσε δὲ εἰς τὸν Βιάρον καὶ τὴν ἔκτακτον ἐπιτροπείαν τῶν δυτικῶν Σποράδων, ἐν αἷς ἡ ἕδρα τῆς κυβερνήσεως, Αἴγινα· ἀπερχόμενος δὲ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα τὸν κατέστησε καὶ τοποτηρητὴν τοῦ ἐπὶ τοῦ τμήματος τῶν πολεμικῶν προβούλου διατρίβοντος ἐν Λιγίνῃ ὑπὸ κάθαρσιν, καὶ γραμματέα, ἤτοι ὁδηγὸν τῆς ἐπιτροπῆς τῆς γενικῆς κυβερνήσεως. Οἱ ἀπολίτευτοι οὗτοι διορισμοί, οὓς διεδέχθησαν ἄλλοι τοιοῦτοι, καὶ οἱ ἀπρεπεῖς περὶ τῶν ἀγωνιστῶν λόγοι τοῦ κυβερνήτου ἐπλήγωσαν τὴν φιλοτιμίαν πολλῶν, μετέβαλαν εἰς δυσμενῆ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐμενῆ διάθεσίν των καὶ ἐψύχραναν καὶ αὐτοὺς τοὺς φιλοκυβερνητικούς.

Περιεφέρετο ἐν Ἑλλάδι Ἰρλανδός τις Στιβενσων γεωπόνος. Τοῦτον διέταξεν ὁ κυβερνήτης νὰ φυτεύσῃ γεώμηλα, τῷ ἐχορήγησε τὰ εἰς τοῦτο ἀναγκαῖα καὶ τῷ ἔδωκεν ἄδειαν νὰ ἐκλέξῃ καταλληλον γῆν εἰς φυτείαν. Κατὰ περίστασιν ἡ ἐκλογὴ τοῦ Στιβενσῶνος ἔπεσεν ἐπὶ τὸν ἀντικρὺ τοῦ Πόρου ἀγρὸν τῆς Ἀπαθείας. Ὁ ἀγρὸς οὗτος ἠγοράσθη τὸ 1825 παρὰ τῶν Κουντουριωτῶν, καὶ ἦτον ἐξ ὧν τὴν ἀγορὰν ἠκύρωσεν ἡ συνέλευσις

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς Ἐπιδαύρου, ἀλλ' ἐπὶ ἀποζημιώσει τῶν ἀγορασάντων αὐτούς· ἐπειδὴ δὲ αἱ μετὰ ταῦτα κυβερνήσεις δὲν εἶχαν πῶς ν' ἀποζημιώσωσι τοὺς ἀγοραστάς, τοῖς ἄφησαν τὴν ἀποκάρπωσιν αὐτῶν. Ἐδύνατο ὁ κυβερνήτης κατὰ τὸ ἐθνικὸν ψήφισμα ν' ἀφαιρέσῃ τὸν ἀγρὸν τοῦτον ἀπὸ τῆς κυριότητος τῶν Κουντουριωτῶν, ἀλλ' ὤφειλε κατὰ τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ τοῦ ψηφίσματος συγχρόνως νὰ τοὺς ἀποζημιώσῃ, καὶ ὅμως ὁ ἀγρὸς ἀφῃρέθη, μήτε ἀποζημιωθέντων μηδὲ κἂν εἰδοποιηθέντων τῶν κατόχων, ὡς ἂν δὲν ἦσαν πάμπολλοι ἄλλοι ἐθνικοὶ ἀγροὶ ἐπίσης ἐπιτήδειοι εἰς φυτείαν. Οἱ Κουντουριῶται, οὓς ἀγενῶς ὁ κυβερνήτης ἔτρωσε, δὲν ἀνῆκαν εἰς τὰς τάξεις τῶν κοτσαμπασίδων, τῶν Φαναριωτῶν, τῶν ὁπλαρχηγῶν ἢ τῶν λογίων, οὓς τόσον ἀπεστρέφετο ὁ κυβερνήτης· ἦσαν ἔμποροι, οἵτινες καθήμενοι ἐπὶ πέτρας ἀγόνου ἐπλούτησαν, πολλοὺς ἀγαθοποιοῦντες καὶ μηδένα ἀδικοῦντες, καὶ ἐδαπάνησαν ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς πατρίδος ὅλην σχεδὸν τὴν πλουσίαν περιουσίαν των μοχθήσαντες ἀκαμάτως καὶ ῥιψοκινδυνεύσαντες διὰ τὴν σωτηρίαν της. Διαφερόντως καὶ ἐπαξίως ἐτιμᾶτο παρὰ πάντων ὁ πρεσβύτερος τῶν δύο ἀδελφῶν Λάζαρος· εἶχε νοῦν ὑγιᾶ, καρδίαν γενναίαν καὶ μέγιστον ζῆλον ὑπὲρ τῆς εὐοδώσεως τοῦ ἐθνικοῦ σκοποῦ· ἐδραῖος στύλος ἐφάνη τῆς πολλάκις διαταραχθείσης καὶ δεινοπαθούσης Ὕδρας ἅπαξ μόνον ὀκλάσας, ἀλλὰ καὶ τότε ὠφελήσας μᾶλλον τὸ κοινὸν ἢ βλάψας· καὶ ἐπὶ ἐθνικῶν συνελεύσεων καὶ ἐπὶ ἐθνικῶν βουλῶν ἐκλήθη, συναινούντων καὶ αὐτῶν τῶν ἀντιπάλων του, εἰς τὴν ὑπερτάτην Ἀρχὴν τοῦ ἔθνους, καὶ πάντοτε τὴν ἀπεποιήθη· στασιαζούσης ποτὲ τῆς πρωτευούσης, ἀναγκαῖον ἐθεώρησαν οἱ ἐν τοῖς πράγμασι νὰ τὸν φέρωσιν ἐκεῖ πρὸς καθησύχασιν τοῦ λαοῦ· « ὅλοι οἱ Ἕλληνες », τῷ εἶπαν οἱ πρὸς αὐτὸν σταλέντες, « σὲ ὑπολήπτονται ἀκούοντές σε, καὶ » τὰ μέγιστα θὰ ἐνθουσιασθοῦν ἰδόντες σε ». « Ἂν οὕτως ἔχῃ », ἀπεκρίθη ὁ Λάζαρος, « κάλλιον νὰ μὴ μὲ ἴδωσι ». Κατετάραξεν, ὡς εἴδαμεν, καὶ ἀπήλπισε τὴν Ἑλλάδα ὅλην ἡ πτῶσις τοῦ Μεσολογγίου, καὶ ἐπανελθὼν ἐκεῖθεν εἰς τὰ μεσσηνιακὰ φρούρια ὁ Ἰβραήμης, ἐσκόπευε νὰ πλεύσῃ πανστρατιᾷ εἰς καταστροφὴν τῆς Ὕδρας. Ἐκλονίσθησαν καὶ αὐτοὶ οἱ ἀκλόνητοι Ὑδραῖοι, καὶ φοβηθέντες μὴ πάθωσιν ὅσα οἱ συνάδελφοί των Ψαριανοί, συνῆλθαν παμπληθεὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως εἰς σύσκεψιν πρὸς ἐγκαταλειψιν τῆς γῆς των, ὡς μὴ δυνάμενοι νὰ τὴν προ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φυλάξωσιν ἀπὸ τῆς ἐπαπειλουμένης ἁλώσεως. Ἀλλ', ἀναστὰς ὁ Λάζαρος, ὁ θεωρῶν τὸν διασκορπισμὸν τῆς Ὕδρας ἀπώλειαν ὅλης τῆς Ἑλλάδος, εἶπε « Κάμετε, ἀδελφοί, ὅ,τι προαιρεῖσθε· » ἐγώ, ὁ ἀδελφός μου, καὶ οἱ σὺν ἡμῖν θ' ἀποθάνωμεν ὅπου » ἐγεννήθημεν ». « Καὶ ἡμεῖς, καὶ ἡμεῖς », ἐκραύγασαν ἐνθουσιῶντες ἐπὶ τοῖς λόγοις τούτοις οἱ ἀκροαταί. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἄνδρες, οὓς ἐπεριφρόνησεν ὁ Καποδίστριας ἐν τῷ ἀξιομέμπτῳ κατὰ τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος παροξυσμῷ του· τοιαύτη δὲ πρὸς τοιούτους πολίτας διαγωγὴ ὑπέθρεψε τὴν ἀντιπολίτευσιν καὶ ἠνάγκασε τοὺς Κουντουριώτας νὰ γένωσιν ἀρχηγοὶ αὐτῆς.

Ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἐκόπη τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι ἐθνικὸν νόμισμα, καθ' ἣν περίστασιν ἐφανερώθη ἡ οἴησις τοῦ κυβερνήτου καὶ ἡ πρὸς τὰ ἐθνικὰ ψηφίσματα ἀδικαιολόγητος ὀλιγώρησις. Ἠγόρασεν ἐν Μάλτᾳ καὶ μετέφερεν εἰς Αἴγιναν νομισματοκόπον μηχανὴν κειμένην ἄχρηστον ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῶν Ἱπποτῶν· ἔκοψε δὲ δι' αὐτῆς νόμισμα ἀργυροῦν καὶ χαλκοῦν, ἀμφότερα φέροντα φοίνικα ὡς σύμβολον, τὸ δὲ ἀργυροῦν φέρον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ φοίνικος· δὲν ἀνέστησε δὲ τὸν φοίνικα εἰς μνήμην τῆς ἑταιρίας, διότι εἴδαμεν ὅτι τὴν κατεφρόνει καὶ τὴν ἀπεστρέφετο, ἀλλ' ἤθελε δι' αὐτοῦ νὰ ὑποδείξῃ, ὅτι, πεσοῦσα ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐξανίστατο ἐπὶ τῶν ζωοποιῶν ἡμερῶν του. Τὸ αὐτὸ σύμβολον ἔβαλε καὶ ἐπὶ τῶν σημαιῶν, ἃς ἐπρόσφερεν, ὡς εἴπαμεν, ἐν Τροιζῆνι τῷ στρατῷ, ἂν καὶ κατηργήθη ἐπισήμως ἐπὶ τῆς πρώτης ἐθνικῆς συνελεύσεως ὡς σύμβολον τῆς φιλικῆς ἑταιρίας, ἀντικατασταθὲν ὑπὸ τοῦ τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ ἔκτοτε καὶ μέχρις οὗ ἦλθεν ὁ Καποδίστριας ἐν χρήσει.

Ὀλίγα χρήματα ἀλλὰ πολλὰς περὶ χρημάτων ἐλπίδας ἔφερεν ὁ κυβερνήτης εἰς τὴν Ἑλλάδα. Αἱ ἐλπίδες ἐν μέρει δὲν ἐψεύσθησαν· ἀλλ' ἡ τακτοποιηθεῖσα ὑπηρεσία ἀπῄτει εἰς διατήρησίν της ἱκανὰ καὶ ἐπὶ χεῖρας. Εἰς θεραπείαν τῆς ἀνάγκης ταύτης ἐκάλεσε τοὺς Ἕλληνας εἰς δανεισμὸν ἐπὶ τόκῳ συστήσας τράπεζαν καὶ προικίσας αὐτὴν δι' ἐθνικῶν κτημάτων πρὸς ἀσφάλειαν τῶν δανειστῶν. Ἀλλ' ἡ τράπεζα αὕτη ἦτο τράπεζα κατ' ὄνομα, ὡς μὴ μετερχομένη τραπεζικὰ ἔργα, καὶ κατ' οὐσίαν ταμεῖον εἰς χρῆσιν τῆς ὑπηρεσίας· ἂν δὲ καὶ ἐξηντλήθησαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως, δὲν ἐκώφευσαν εἰς τὴν κλῆσιν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Προσδοκῶν ὁ κυβερνήτης τὴν βελτίωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐκ τῆς ἐπερχομένης γενεᾶς, ὡς ἐκφαυλισθείσης τῆς ἐνεστώσης ὑπὸ τὴν διττήν, ὡς ἔλεγε, διαφθορὰν τῆς τουρκοκρατίας καὶ τῆς ἐπαναστάσεως, δὲν παρημέλησεν ἐν μέσῳ τῶν πολυειδῶν του κυβερνητικῶν φροντίδων ν' ἀναθρέψῃ χρηστοήθως καὶ θρησκευτικῶς τὴν ἀνισταμένην γενεὰν καθ' ὅσον ἐδύνατο, καὶ συνήθροισεν εἰς Αἴγιναν πάμπολλα παιδία, τὰ πλεῖστα ὀρφανά, περιφερόμενα τῇδε κἀκεῖσε ἄπορα καὶ ἄστεγα, πολλὰ δὲ παρακολουθοῦντα τὰ στρατεύματα ὡς ψυχρυιοὶ τῶν ἀρχηγῶν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὰ ἐγκατέστησεν ἐν προσωρινῷ σχολείῳ, μετὰ ταῦτα δὲ ἐν ἐπὶ τούτῳ ἀνεγερθέντι εὐρυχώρῳ ὀρφανοτροφείῳ. Τὰ πλούσια ἐλέη τῶν ὁμοθρήσκων Ῥώσσων, καὶ ὀλίγα ἄλλων δοθέντα τῷ κυβερνήτῃ ἐχρησίμευσαν εἰς οἰκοδομὴν τοῦ καταστήματος τούτου καὶ εἰς διατροφὴν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν ὀρφανῶν· ἀλλ' ἀξιοσημείωτον τὸ εἰσαχθὲν ἐν πρώτοις εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον καὶ μετὰ ταῦτα εἰς ὅλην τὴν ἐπικράτειαν σύστημα τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἐφρόνει ὁ κυβερνήτης ὅτι ἡ μεγάλη μάθησις ἦτο μεγάλη πληγὴ τῆς κοινωνίας, καὶ ὅτι ἡ μικρὰ καὶ θρησκευτικὴ συνετέλει μόνη εἰς τὴν εὐδαιμονίαν της. Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ ἐθεμελίωσε τὸν περὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἔθνους γενικὸν ὀργανισμόν· σύστασιν πανεπιστημίου δὲν ἤθελεν, ἀλλὰ κεντρικοῦ σχολείου ἐν Αἰγίνῃ, θεολογικοῦ ἐν Πόρῳ, στρατιωτικοῦ ἐν Ναυπλίῳ, νομικοῦ ἐν Ἀθήναις, καὶ ναυτικοῦ ἐν Ὕδρᾳ· ἤθελε δὲ νὰ διδάσκωσι τὰ τῇδε κἀκεῖσε ταῦτα σχολεῖα ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν τῆς κυβερνήσεώς του.

Τοιοῦτος τρόπος ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τοιοῦτον εἶδος κυβερνήσεως δὲν εὕρισκαν ὑποστήριξιν παρὰ τῇ ἐν Ἑλλάδι πανελευθέρᾳ ἐφημεριδογραφίᾳ. Ἀνέπαφος διετηρεῖτο ἐξ ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου, οἱασδήποτε μεταβολὰς καὶ ἂν ἔπαθεν ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος, ὅσα πάθη καὶ ἂν ἐξῆψαν οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι καὶ ὅσαι ἐθνικαὶ συνελεύσεις καὶ ἂν συνεκροτήθησαν· καί, τοῦ κυβερνήτου ἐλθόντος, οὐδὲν οὐδὲ τότε ἐνομοθετήθη ἢ διετάχθη κατ' αὐτῆς, ἀλλὰ παρελύθη ἡ ἐφημεριδογραφία. Ἡ τυπογραφία τοῦ Μεσολογγίου, ὅθεν ἐξεδίδοντο τὰ Χρονικά, εἶχε ταφῇ ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως ἐκείνης· ἐπὶ τῆς κυριεύσεως τῶν Ἀθηνῶν εἶχε διασκορπισθῇ καὶ ἡ ἐκεῖ, ὥστε καθ' ὃν καιρὸν ἔφθασεν ὁ κυβερνήτης, ὑπῆρχαν ἐν τῇ Ἑλλάδι μόνον τρεῖς τυπογραφίαι· δύο ἑλληνικαὶ ἐκδίδουσαι

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἡ μὲν ἐν Αἰγίνῃ τὴν γενικὴν ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος, ἡ δὲ ἐν Ὕδρᾳ τὸν Ἀνεξάρτητον, καί τις γαλλικὴ ἐκδίδουσα τὴν Μέλισσαν. Αἱ δύο ἐν Ὕδρᾳ ἐφημερίδες, ἐλθόντος τοῦ κυβερνήτου, μετετέθησαν εἰς Αἴγιναν, καὶ ἡ μὲν Μέλισσα ἔγεινε κυβερνητική, ὁ δὲ Ἀνεξάρτητος, ὁ ἀντιπολιτευόμενος τὴν κυβέρνησιν, ἔπαυσε μετ' ὀλίγον· ἐξεδίδετο δὲ ἑλληνιστὶ μόνη ἡ γενικὴ ἐφημερὶς τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ὁ ἐκδότης αὐτῆς διετάχθη παρὰ τοῦ κυβερνήτου νὰ ἐκδίδῃ μόνον ὅ,τι ἐνέκρινε προηγουμένως ὁ ἀδελφός του Βιάρος· ὥστε οὐδὲν ἐγράφετο ἔκτοτε ἀντικυβερνητικόν (β). Ἀπηγόρευσε ῥητῶς ἡ ἐν Τροιζῆνι συνέλευσις πᾶσαν κατὰ τόπους πολιτογράφησιν καὶ ἀνέθηκε τὸ δικαίωμα εἰς μόνην τὴν βουλὴν καὶ τὴν κυβέρνησιν· ἀλλὰ τοιαῦται ἐγένοντο ὑπὲρ τοῦ Βιάρου, τοῦ Γιαννετᾶ, τοῦ Ἐϋδέκου, τοῦ Ῥίζου καὶ αὐτοῦ τοῦ κυβερνήτου. Ὁ κυβερνήτης, ὡς φύλαξ καὶ ἐκτελεστὴς τῶν νόμων, ὤφειλε ν' ἀποδοκιμάσῃ τὰ παρὰ νόμον πραττόμενα ἀφορῶντα μάλιστα αὐτὸν καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, καὶ ὅμως τὰ ἐνέκρινε. Τοιαύτη πολιτικὴ πορεία ἐφόβισε τὸ κοινὸν ὡς φανερᾷ τείνουσα εἰς τὸ αὐθαίρετον. Οὕτω διατεθειμένα τὰ πνεύματα ἡ διαγωγὴ τοῦ Βιάρου ἐπὶ τῶν ἐξῆς περιστάσεων τὰ παρώργισε κατὰ τῆς κυβερνήσεως ἔτι μᾶλλον καὶ ἐκραταίωσε τὴν ἀντιπολίτευσιν.

Ἀναφανείσης τῆς πανώλους, ἐσύστησεν ὁ ἀνὴρ οὗτος αὐθαιρέτως ὑγειονομεῖα ἐντὸς τοῦ τμήματός του μὴ προϋπάρξαντα ἐν Ἑλλάδι· ἐπὶ λόγῳ δὲ καθάρσεως διέταξε τὰ γράμματα ν' ἀνοίγωνται καὶ νὰ καπνίζωνται· ἀλλὰ παρήγγειλε καὶ νὰ ἀναγινώσκωνται, καὶ νὰ ἀναφέρεται πρὸς αὐτὸν ὅ,τι ἐν αὐτοῖς λόγου ἄξιον, διότι τὸν ἀνησύχαζεν ἡ μὴ ὑποκρυπτομένη κατὰ τῆς κυβερνήσεως τοῦ ἀδελφοῦ του ἀντιπολίτευσις. Ὁ καταλαβὼν τὸν ἄνδρα τοῦτον φόβος, βλέποντα συνωμοσίας ὅπου συνωμοσίαι δὲν ὑπῆρχαν, καὶ φόβητρα ὅπου οὐδὲν τὸ φοβοῦν, τὸν παρέσυρε καὶ εἰς ἄλλα ἀτοπήματα βαρύτερα καὶ ἀναιδέστερα. Ὑποπτεύσας ὅτι ὁ Τάτσης Μαγγίνας, μέλος τοῦ πανελληνίου, ἐῤῥαδιούργει κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, διέταξε καὶ συνέλαβαν τὸν γραμματοφόρον του, ἐν ᾧ ἐξήρχετο τῆς Αἰγίνης, καὶ ἀφῆρεσαν παῤῥησίᾳ τὰ γράμματά του· ἀλλὰ τὰ γράμματα τῆς συνωμοσίας ἐφάνησαν ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει γράμματα ἁπλᾶ στελλόμενα παρ' ἀνδρὸς πρὸς σύμβιον. Συνέλαβαν οἱ ὑπάλληλοί του καὶ τὸν Δῆμον Κανελόπουλον μεταβαίνοντα ἐξ Αἰγίνης εἰς Πελοπόννησον, καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν ἐψηλάφισαν εἰς εὕρεσιν ὑπόπτων γραμμάτων, ἀλλ' οὐδὲν ηὗραν. Ἐξ αἰτίας τῶν ἀθεμίτων τούτων πράξεων κατεβόων ἔτι μᾶλλον πάμπολλοι τῶν ἐν Αἰγίνῃ· διεκρίνοντο δὲ ὁ Μιλαήτης, μέλος τῆς πρώην ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ὁ συγγενὴς αὐτοῦ Βρατσάνος. Ὁ Βιάρος, εὑρισκόμενος κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἐν Ὕδρᾳ καὶ εἰδοποιηθείς, ἐπέστρεψεν ἀπροσδοκήτως εἰς Αἴγιναν τὸ ἑσπέρας, ἐπρόσταξε καὶ ἐπάτησαν τὴν νύκτα τὰς οἰκίας τῶν δύο τούτων πολιτῶν, τοὺς ἀπέσπασαν ἀπὸ τῶν συνεύνων αὐτῶν, τοὺς μετέφεραν εἰς Πόρον, ἐκεῖθεν εἰς Ναύπλιον καὶ τοὺς ἔῤῥιψαν εἰς τὸν θαλασσόπυργον, χωρὶς νὰ τοὺς εἰδοποιήσωσι διατί τοὺς ἐτιμώρουν. Ἂν καὶ ἡ ἐπικράτεια δὲν ἔπαθεν ὅσα δεινὰ τὸ θανατικὸν ἠπείλει, αἱ ἐν Αἰγίνῃ ὑγειονομικαὶ διατάξεις, αὐστηρότεραι ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ γενόμεναι δι' ὃν προείπαμεν πολιτικὸν σκοπόν, καὶ ὄχι διὰ τὸν φόβον τοῦ θανατικοῦ, ὅστις ὠλιγόστευε καθ' ἡμέραν, κατέθλιβαν τὸν λαόν· τὸν κατέθλιβε δὲ ἰδίως ὁ βαρὺς καὶ ἀνεπιεικὴς τρόπος τοῦ ἐπιστάτου τοῦ ὑγειονομείου Αἰγίνης. Ἐξ αἰτίας τούτου 150 φιλήσυχοι πολῖται, ἐν οἷς καί τινες τῶν προκρίτων τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ὑπέγραψαν καὶ ἔστειλαν ἀναφορὰν πρὸς τὸν ἐν Πόρῳ τότε διατρίβοντα Βιάρον, μεμφόμενοι τὸν τρόπον τοῦ ἐπιστάτου. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκλήθησαν οἱ ἐγκριτώτεροι τῶν ὑπογραψάντων εἰς τὸ διοικητήριον τῆς Αἰγίνης ὅπως λάβωσιν ἀπάντησιν· τοῖς ἔδειξεν ὁ γραμματεὺς τοῦ διοικητηρίου τὴν ἀναφοράν των, καὶ ἀφ' οὗ τοὺς ἠρώτησε καὶ ἤκουσεν ὅτι ἦτον ἡ αὐτή, τοῖς ἀνήγγειλεν, ὅτι διετάχθη παρὰ τοῦ ἐκτάκτου ἐπιτρόπου νὰ τὴν καύσῃ ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ ἀνάψας λύχνον τὴν ἔκαυσεν. Ἰδοὺ πῶς ἐθεώρει ὁ Βιάρος τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναφέρεσθαι, δικαίωμα ἐν χρήσει καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ ὑπ' αὐτὸν τὸν Τουρκικὸν ζυγόν.

Ὁ ἔκτακτος οὗτος ἐπίτροπος ὑπερέβη καὶ ὡς πρὸς ἄλλα τὰ ὅρια πάσης πολιτικῆς αἰδοῦς, καὶ ἠθέλησε νὰ στήσῃ τὴν θέλησίν του ὑπεράνω ὄχι μόνον τῶν ὑπαρχόντων νόμων, ἀλλὰ τῆς θελήσεως καὶ αὐτοῦ τοῦ δοτῆρος τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀδελφοῦ του. Βαρεῖς ἦσαν οἱ τόκοι ἐν Ἑλλάδι διὰ τὴν σπάνιν τῶν χρημάτων καὶ τὴν ἔλλειψιν τῆς περὶ ἀποδόσεως τῶν δανείων ἀσφαλείας. Ὁ κυβερνήτης παρήνεσε τὴν μετρίασιν αὐτῶν, ἀλλ' ὁ ἀδελφός του ἐκήρυξε δι' ἐγκυκλίου του ἐντὸς τοῦ τμήματός του ταῦτα. «Ὁ κυβερνήτης παρήνεσε τὴν μετρίασιν τοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» τόκου· ἐγὼ ἀναγκάζομαι ὁριστικῶς νὰ τὸ ἀποφασίσω, ἵνα » παύσῃ πᾶσα ἀμφιβολία εἰς τὸ θεμιτὸν καὶ ἀθέμιτον περὶ » τούτου» (γ). Ὁ αὐτοχειροτόνητος οὗτος νομοθέτης ἐψήφισε καὶ ποινὴν τῆς παραβάσεως τῆς διαταγῆς του τὴν δήμευσιν τοῦ κεφαλαίου, καὶ ἔδωκε τῷ αὐθαιρέτῳ τούτῳ νόμῳ καὶ ὀπισθενεργὸν δύναμιν θέσας ὑπὸ τὸν αὐτὸν κανονισμὸν καὶ τὴν αὐτὴν ποινὴν καὶ αὐτὰ τοῦ παρελθόντος καιροῦ τὰ συναλλάγματα. Ἐδίδασκε δέ, κατὰ τὸ «πίστευε καὶ μὴ ἐρεύνα», τυφλὴν ὑπακοὴν εἰς ὅσα οἱ πολῖται διετάττοντο. «Μὴ ἐξετάζετε» (δ), ἔγραφε πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Ὕδρας, «τὰς πράξεις τῆς » κυβερνήσεως, οὔτε κρίνατε αὐτάς, διότι αὕτη ἡ ἐξέτασις καὶ » αὕτη ἡ κρίσις δύναται νὰ σᾶς φέρῃ εἰς λάθος, τοῦ ὁποίου τὰ » ἀποτελέσματα εἶναι εἰς ζημίαν σας».

Γενικὴν δικαίῳ τῷ λόγῳ κατακραυγὴν ἐκίνησε καθ' ὅλον τὸ τμῆμα τῶν βορείων Σποράδων τοιαύτη πολιτικὴ παραφροσύνη· ἦσαν καί τινες νεήλυδες Ἕλληνες ἐν Αἰγίνῃ κατακραυγάζοντες. Μὴ δυνάμενος ὁ Βιάρος νὰ παιδεύσῃ ὅλους τοὺς μεμφομένους τὰς πράξεις του καὶ τοὺς λόγους του, ἠθέλησε νὰ ῥίψῃ τὴν ὀργήν του μόνον ἐπὶ τοὺς νεήλυδας καταδικάσας αὐτοὺς νὰ θεωρῶνται ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας τῆς Αἰγίνης ὡς ἀλλοεθνεῖς· ἀλλ' εἴτε ἐκ προθέσεως εἴτε ἀσκόπως συμπαρέλαβεν εἰς τὴν διαταγὴν ὑπὸ τὴν κατηγορίαν τῆς ἀλλοεθνίας ὅλους τοὺς μὴ γεννηθέντας ἐντὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ὁμογενεῖς (ε). Μυριάδες μὴ γεννηθέντων ἐν αὐτῇ ἔπαθαν καὶ συνηγωνίσθησαν ὑπὲρ τῆς λυτρώσεως τῆς κοινῆς πατρίδος, καὶ ὅλοι οὗτοι ἰσόνομοι καὶ ἰσότιμοι τῶν ἐν αὐτῇ γεννηθέντων δικαίῳ τῷ λόγῳ ἐλογίσθησαν, καὶ πολλοὶ εἰς τὰς πρώτας ἕδρας τοῦ κράτους ἐκάθησαν. Ἡ κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν δὲ διαταγὴν ἀλλοεθνία αὐτῶν τόσον ἠρέθισεν, ὥστε ὁ διοικητὴς ἠναγκάσθη εἰς θεραπείαν τοῦ κακοῦ νὰ τροπολογήσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν διαταγὴν καὶ νὰ κηρύξῃ ὅτι « μὴ αὐτόχθονες ὁμογενεῖς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος » ἐνοοῦντο ὅσοι μὴ γεννηθέντες ἐν αὐτῇ ἔζων εἰσέτι ὑπὸ ξένην » ἐξουσίαν, ὅσοι ἐξ αὐτῶν δὲν ἦλθαν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰμὴ πρὸ » ὀλίγου καὶ δι' ἴδια συμφέροντα καὶ ὑποθέσεις, καὶ ὅσοι δὲν » ἔπαθαν ἢ καὶ δὲν συνηγωνίσθησαν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλή- » νων τὸν ἱερὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα ».

Ἐνεργῶν ὁ ἔκτακτος ἐπίτροπος ὡς αὐτοκέφαλος δυνάστης τοῦ τμήματός του, ἐξώκειλε καὶ εἰς ἄλλα· κατήργησε τοὺς δη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μογέροντας οὓς ηὗρε, καὶ διώρισε νέους· ἀλλὰ ἔπαυσε καὶ αὐτοὺς μετ' ὀλίγον μὴ ζητήσας κἂν προηγουμένως τὴν ἄδειαν τοῦ κυβερνήτου καὶ ἐκάλεσε τοὺς δημότας εἰς ἐκλογὴν ἄλλων. Φοβούμενος δέ, ὡς ἔλεγε, τὰς ἀντενεργείας τῶν ἀποβληθέντων ηὗρε προφυλακτικὸν τρόπον τὴν φυλάκισιν αὐτῶν, διαρκούσης τῆς νέας ἐκλογῆς· συστήσας δὲ τὰς δημογεροντίας ἐντὸς τοῦ τμήματός του ἔδωκεν εἰς ὃν ἀνέθεσε τὰ τοῦ εἰρηνοδίκου δημογέροντα καὶ ἕνα ἐμπειρότερον ἐκείνου ὡς συνειρηνοδίκην διὰ τὴν περὶ τὰ δικαστικὰ ἀνικανότητα τῶν δημογερόντων. Παρὰ τὴν διάταξιν ἦτον ἡ προσθήκη αὕτη καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο τμῆμα εἰσήχθη· ἀλλ' ὁ Βιάρος, ἀκράτητος εἰς τὰς πολιτικὰς παρεκτροπάς του, ἐξέτεινε κατ' ὀλίγον τόσῳ τὰς δυνάμεις τοῦ προσθέτου τούτου εἰρηνοδίκου, ὥστε ἐτόλμησε νὰ συστήσῃ αὐτεξουσίως ἐν Αἰγίνῃ δικαστήριον καὶ νὰ ἐνθρονίσῃ ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου του ἕνα καὶ μόνον δικαστήν, τὸν πρόσθετον τοῦτον εἰρηνοδίκην. Ὁ δικαστὴς οὗτος ἐδέχετο ὅσας πολιτικὰς καὶ ἐγκληματικὰς ἀγωγὰς τῷ συνίστα ὁ ἔκτακτος ἐπίτροπος, καὶ τὰς ἐδίκαζεν ἔχων ὁδηγὸν τὰς περὶ δικαστηρίων γενικὰς διατάξεις· ἐπεκτείνων δὲ τὴν δύναμίν του καὶ εἰς αὐτὰς τὰς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως διαφοράς, ἐφυλάκισε τὸν Ἰωάννην Φίλωνος, ἕνα τῶν ἀρχόντων τῆς Λεβαδείας, ὡς μὴ θελήσαντα κατὰ τὴν ἀπόφασίν του ν' ἀποτίσῃ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Πορφυρίῳ παλαιόν τι χρέος. Ὅ,τι ἐνηργεῖτο παρὰ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ δικαστηρίου, ἐνηργεῖτο ἐπίσης καὶ παρὰ δικαστηρίων τοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος συστηθέντων ἀλλαχοῦ τοῦ τμήματός του. Τὸ δικαστήριον τῆς Αἰγίνης ἐνεργοῦν ὑπὸ τοιοῦτον συστητήν, ὁδηγὸν καὶ προστάτην, δὲν ἐσυστάλη νὰ ζητήσῃ δι' ἐπισήμου ἐγγράφου του πληροφορίας τινὰς καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ φροντιστηρίου θεωρουμένου ὡς ὑπουργείου τοῦ πολέμου. Ἠγνόει τὸ φροντιστήριον, ἂν καὶ τὰ μέλη αὐτοῦ ἦσαν μέλη τοῦ πανελληνίου, καθὼς ἠγνόει καὶ πᾶσα ἄλλη Ἀρχή, τὰ περὶ ὑπάρξεως τοιούτου δικαστηρίου, καὶ ἐζήτησε διασαφήσεις παρὰ τοῦ γραμματέως τῆς ἐπικρατείας καὶ γνώμην περὶ τοῦ πρακτέου· καὶ ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τοῦτο δὲν ἐσυστήθη κατὰ διαταγὴν τῆς κυβερνήσεως, ἠρώτησεν ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας περὶ αὐτοῦ τὸν ἔκτακτον ἐπίτροπον, ὅστις ὡμολόγησεν, ὅτι τὸ ἐσύστησεν αὐτὸς ἐν ἀγνοίᾳ τῆς κυβερνήσεως εἰς δοκιμήν, ὅτι δὲν εἰδοποίησε περὶ τούτου τὴν κυβέρνησιν μέχρι τοῦδε, ἵνα δοκιμάσῃ ἂν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εὐδοκίμει, καὶ ὅτι, γενομένης ἤδη τῆς δοκιμῆς, τόσον ἐθεώρει ὠφέλιμον τὴν ὕπαρξιν τοιούτων δικαστηρίων, ὥστε ἐπρότεινε νὰ διατάξῃ ἡ κυβέρνησις καὶ τοὺς ἄλλους ἐκτάκτους ἐπιτρόπους νὰ πράξωσι τὸ αὐτὸ εἰς παρηγορίαν τοῦ λαοῦ. Καὶ ἄλλο δεινὸν ἔπραξεν ὁ ἔκτακτος οὗτος ἐπίτροπος. Διέταξε καὶ ἐτυπώθησαν ἄδειαι ἑξαμηνιαίας διαμονῆς, ἵνα δίδωνται παρὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν διοικητοῦ τῆς Αἰγίνης τοῖς ἄλλοθεν τοῦ κράτους εἰς τὴν νῆσον ἐρχομένοις, ἐπιθέσας αὐθαιρέτως ὀκτὼ γροσίων φόρον· ἐπὶ τῶν τυπωμένων δὲ τούτων ἀδειῶν ὁ μέχρι τοῦδε λεγόμενος πολίτης Ἕλλην ἐλέγετο ὑπήκοος. Τὸ κοινὸν ἀναγνῶσαν κατὰ πρώτην φορὰν τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην, καὶ ὑπολαβόν, ὅτι ὁ κυβερνήτης ἐσκόπευε νὰ δεσπόσῃ, ἐθορυβήθη, καὶ ἡ ἐνεργοῦσα ἐπὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ κυβερνήτου Ἀρχὴ ἔσπευσε νὰ σβέσῃ τὸ καινοφανὲς τοῦτο χαρακτηριστικὸν τοῦ Ἕλληνος. Τοιαῦται πράξεις διέχυσαν εἰς ὅλας τὰς κλάσεις τῶν πολιτῶν τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιπολιτεύσεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΣΤ'.

Πλοῦς τοῦ κυβερνήου μέχρι τῶν παραλίων τῆ Δυτικῆς Ἑλλάδος. - Συνέντευξις τῶν ἀρχηγῶν τῶν συμμαχικῶν στόλων καὶ τοῦ Ἰβραήμη. - Λειποταξία τῶν ἐν Κορώνη Ἀλβανῶν. - Σύγκρουσις αὐτῶν καὶ τῶν Ἀράβων. - Συμβιβασμὸς εἰς ἀσφαλῆ ἔξοδον τῶν Ἀλβανῶν ἐκ τῆς Πελοποννήσου. - Φόνος τοῦ Δελῆ-Ἀχμέτη. - Ἐπάνοδος τοῦ κυβερνήτου εἰς Αἴγιναν. - Νέαι δυσαρέσκειαι.

ΑΠΟΠΛΕΥΣΑΣ τοῦ Πόρου ὁ κυβερνήτης τὴν 15 ἰουνίου ἐπὶ τοῦ ἀγγλικοῦ δικρότου, ἀφίχθη τὴν 16 εἰς Ναύπλιον καὶ τὴν 18 εἰς Μονεμβασίαν, καθ' ἣν ἀπεχωρίσθη τῆς συνοδίας του τὸ γαλλικὸν δίκροτον ὁ Σκηπίων· ἀποβὰς δὲ τὴν ἐπαύριον ἤλλαξε τὴν φρουράν, ἐγκαταστήσας φρούραρχον τὸν τοσάκις καὶ τοσοῦτον κατὰ θάλασσαν δοξασθέντα Καναρην· τὴν δὲ 23 ἔφθασεν ἔξω τῆς Μοθώνης, ὅπου ἀπήντησε τοὺς ναυάρχους Γάλλον καὶ Ῥῶσσον καὶ τὸν μοίραρχον Ἄγγλον. Ἰούνιος

Ἡ καταστροφὴ τῶν μερῶν τῆς Πελοποννήσου, ὅπου ἐξετείνετο ἡ δύναμις τοῦ Ἰβραήμη, καὶ ἡ ἀπαγωγὴ τῶν αἰχμαλώτων εἰς Αἴγυπτον, τὴν γῆν τῆς δουλείας, μηδενὸς ἐναντιουμένου, διήγειραν κατ' αὐτοῦ τὴν ἀγανάκτησιν τῆς Εὐρώπης, καὶ πολλὴν κατάκραυγὴν καὶ κατὰ τῶν ναυάρχων τῆς συμμαχίας ὡς μὴ ἐμποδισάντων τὴν ἀποπομπὴν τῶν αἰχμαλώτων. Πολὺς λόγος ἐγένετο κατ' ἐκείνων περὶ τούτου ἐν ταῖς βουλαῖς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας· τοὺς ἐμέμφθη καὶ αὐτὸ τὸ συμμαχικὸν συμβούλιον, καὶ τοὺς διέταξε νὰ ἐρευνῶσιν εἰς τὸ ἑξῆς πρὸς ἀπελευθέρωσιν ὅλα τὰ ἀποπλέοντα τῆς Πελοποννήσου πλοῖα, καὶ νὰ φροντίσωσι τὴν ἀπόλυσιν καὶ αὐτῶν τῶν εἰς Αἴγυπτον ἀποσταλέντων αἰχμαλώτων· τοὺς διέταξε δὲ νὰ πειθαναγκάσωσι τὸν Ἰβραήμην εἰς παῦσιν τοῦ ἐπὶ ματαίῳ καταστρεπτικοῦ πολέμου καὶ ἐπιστροφὴν εἰς τὰ ἴδια. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἐπεσκέφθησαν τὴν 24 τὸν Ἰβραήμην οἱ τρεῖς ἀρχηγοὶ τῶν συμμαχικῶν στόλων. Ὁ πασᾶς ὑπέλαβεν, ὅτι εἷς τῶν συνακολουθησάντων ἦτον ὁ κυβερνήτης, καὶ ἐταράχθη· ἀλλ' ἡσύχασε μετ'

ὀλίγον παρατηρήσας, ἐπὶ τῇ προτάσει τινός, ὅτι ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ μεσαίου καταρτίου τῆς ρωσσικῆς ναυαρχίδος ἐκυμάτιζεν ἡ ἑλληνικὴ σημαία εἰς τιμὴν τοῦ κυβερνήτου ἐν αὐτῇ εὑρισκομένου. Ἐπείνων, ἐταλαιπωροῦντο καὶ ἐγόγγυζαν οἱ Αἰγύπτιοι ἐξ αἰτίας τοῦ ἐπικρατοῦντος αὐστηροῦ θαλασσίου ἀποκλεισμοῦ· τινὲς μάλιστα τῶν γνωστοτέρων βουλὴν ἔβαλαν νὰ φύγωσι παρὰ γνώμην τοῦ ἀρχηγοῦ· καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς ἐφαίνετο ἐπιθυμῶν ἐνδομύχως τὴν εἰς τὰ ἴδια ἐπάνοδον, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τῇ προτάσει τῶν ναυάρχων ἀπήτησε μόνον νὰ ἐπιβιβάσῃ τὸν στρατόν του εἰς πλοῖα ὑπὸ τουρκικὴν σημαίαν· ἀλλὰ τοιαῦτα πλοῖα δὲν ἦσαν πρόχειρα· ὑπεσχέθη δὲ νὰ ἀπολύσῃ τοὺς παρ' αὐτῷ αἰχμαλώτους, ἀποποιηθεὶς νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς εἰς Αἴγυπτον ἀποσταλέντας.

Ἐκτὸς τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος δυσκολιῶν καὶ στενοχωριῶν, τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἰβραήμη ἔπασχε καὶ ἄλλα κακά.

Πρό τινος καιροῦ οἱ τὸ φρούριον τῆς Κορώνης φυλάττοντες Ἀλβανοί, ἀντιφερόμενοι πρὸς τὸν Ἰβραήμην ὀφείλοντα αὐτοῖς πολλὰ μηνιαῖα, κατήντησαν εἰς φανερὰν ἀνταρσίαν· περὶ δὲ τὰ τέλη μαΐου, κορυφωθέντος τοῦ κακοῦ, διεμοίρασαν τὰς ἐν τῷ φρουρίῳ τροφάς, καὶ τὴν 2 ἰουνίου τὸ ἐγκατέλειψαν, ὡς 2500, ἐπὶ σκοπῷ νὰ διαβῶσιν εἰς Ρίον, παραλάβωσι τοὺς ἐκεῖ ὁμογενεῖς των καὶ συναπέλθωσιν εἰς τὴν πατρίδα των· ἀλλὰ φθάσαντες εἰς τὰ στενὰ τοῦ Κλειδίου ἀπήντησαν ἱκανὸν πεζικὸν καὶ ἱππικὸν τοῦ Ἰβραήμη ἐρχόμενον πρὸς τὰ φρούρια, συνεκρούσθησαν, καὶ ἔπεσαν ἱκανοί. Οἱ Ἀλβανοί, θέλοντες νὰ ἐξέλθωσι διὰ τοῦ ἰσθμοῦ, ἐζήτησαν τὰ πιστὰ παρὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν Ἑλλήνων. Τοῦτο μαθὼν ὁ κυβερνήτης καθ' ὃν καιρὸν εὑρίσκετο ἔξωθεν τῆς Μοθώνης, ἔστειλεν ὡς ἔκτακτον ἐπίτροπόν του καὶ πληρεξούσιον τὸν συμπλέοντα νεώτερον ἀδελφόν του, Αὐγουστῖνον, μεταβάντα ἐκ Κορυφῶν εἰς Ἑλλάδα ἀρχομένου τοῦ ἰουνίου, ἐπὶ σκοπῷ νὰ συμβιβάσῃ τὰ περὶ τῆς ἀσφαλοῦς ἐξόδου των καὶ τοὺς συναδεύσῃ πέραν τοῦ ἰσθμοῦ. Τόσον δ' ἐμάνησαν οἱ Ἀλβανοί, προσβληθέντες κατὰ τὰ στενὰ τοῦ Κλειδίου, ὥστε ἐζήτησαν τὴν συμμαχίαν τῶν Ἑλλήνων· ἀλλ' ὁ Ἰβραήμης δὲν ἐπολέμει πλέον τοὺς Ἕλληνας, καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν ἠθέλησαν οὐδ' αὐτοὶ νὰ τὸν πολεμήσωσι. Πεσούσης τῆς προτάσεως ταύτης, ἐζήτησαν οἱ Ἀλβανοὶ ἀσφάλειαν ζωῆς καὶ τιμῆς ἐπὶ τῆς ἐντὸς τῆς ἑλληνικῆς ἐπικρατείας πορείας των.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οἱ Ἕλληνες ἐδέχθησαν τὴν αἴτησίν των, ἀλλ' ἀπήτησαν ν' ἀπολύσωσι τοὺς παρ' αὐτοῖς αἰχμαλώτους. Οἱ Ἀλβανοὶ ἔστερξαν, καὶ οὕτως ἀπηλευθερώθησαν 160 Χριστιανοί· συνοδευόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Αὐγουστίνου, τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ ἄλλων ὁπλαρχηγῶν ἔφθασαν ἀσφαλῶς εἰς Κόρινθον, ὅπου μαθόντες, ὅτι κατὰ τὰ Μέγαρα ἐστρατοπέδευαν πολυάριθμοι Ἕλληνες, ἐφοβήθησαν νὰ πέσωσιν ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ ἐπαλινδρόμησαν πρὸς τὸ Ῥίον, ὅπου ἦσαν ἄλλοι ὁμόφυλοί των· ἀλλ' ὁ ἐκεῖ Δελῆ-Ἀχμέτης δὲν ἠθέλησε νὰ τοὺς δεχθῇ ἔνδον τοῦ φρουρίου καὶ τοὺς ἠνάγκασε ν' αὐλισθῶσιν ἔξω. Ἐν τοσούτῳ, πλοῖα εἰς διάβασιν δὲν ηὗραν, καὶ φήμη διεδόθη ὅτι ὁ Ἰβραήμης, ἐκδικησιν πνέων, ἐπήρχετο πανστρατιᾷ. Ἐταράττοντο ἀκούοντες ταῦτα οἱ ἔξω Ἀλβανοί, καὶ συνεταράττοντο καὶ οἱ ἔνδον διὰ τὸν κίνδυνον τῶν ὁμοφύλων των. Ὁ δὲ Δελῆ-Ἀχμέτης, θέλων νὰ καθησυχάσῃ τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ, ἐξῆλθε νὰ συνομιλήσῃ μετὰ τῶν ἔξω· βαρείας δὲ λογοτριβῆς ἐπὶ τῆς συνεντεύξεως γενομένης, ὀργισθείς, ἐφόνευσεν ἕνα τῶν Ἀλβανῶν, τὸν αὐθαδέστερον· ἐξήφθη τότε ἀλληλομαχία, ὁ πασᾶς ἐφονεύθη, οἱ ἔξωθεν Ἀλβανοὶ ὥρμησαν καὶ ἐκυρίευσαν τὸ φρούριον, θελόντων καὶ τῶν ἔσω Ἀλβανῶν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπέρασαν ἀντικρὺ καὶ διεσώθησαν εἰς τὰ ἴδια.

Ὁ δὲ κυβερνήτης, ἀκολουθῶν τὸν πλοῦν του ἐπὶ τοῦ ἀγγλικοῦ δικρότου, καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς ῥωσσικῆς φρεγάτας, Ἑλένης, καὶ τῆς ναυαρχίδος, Ἀζόφου, ἣν συνήντησεν ἔξω τῆς Μοθώνης, διελέχθη ἐν Ζακύνθῳ μετὰ τοῦ Κοδριγκτῶνος, ὅστις ἐκράτησε τὸ δίκροτον, καὶ ἠναγκάσθη ὁ κυβερνήτης νὰ μεταβιβασθῇ ἐπὶ τῆς ῥωσσικῆς ναυαρχίδος. Ἔκτοτε οὔτε ἀγγλικὸν οὔτε γαλλικὸν πλοῖον ἐτέθη ὑπὸ τὴν διαταγήν του· ἡ δὲ φανερὰ αὕτη ἀπομάκρυνσις Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας ἐκ συμφώνου ἐθεωρήθη δικαίως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὡς δεῖγμα δυσμενοῦς πρὸς τὸν κυβερνήτην πολιτικῆς.

Φθάσας δὲ ὁ κυβερνήτης εἰς Μύτικα, ἐπεσκέφθη τὸ κατὰ τὴν Κανδύλαν ὑπὸ τὸν Τσώρτσην στρατόπεδον, καὶ μετὰ τετραήμερον ἐκεῖ διατριβὴν ἀνεχώρησεν· ἀφ' οὗ δὲ ἐπεσκέφθη τὸν Κάλαμον, ὅπου ἄφησε χρήματα εἰς περίθαλψιν τῶν ἐκεῖ δυστυχῶν προσφύγων, καὶ ἔπειτα τὸ Δραγαμέστον, ἠκολούθησε τὸν πλοῦν του καὶ ἀπέβη τὴν 8 ἰουλίου εἰς Ἁρμυρόν· ἐκεῖθεν διελθὼν τὸ Ἰούλιος Νησίον, τὴν Μικρομάνην, τὴν Φρουζάλαν, τὸ Λεοντάρι, τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τριπολιτσάν, κατήντησε τὴν 13 εἰς τοὺς ἀπέναντι τοῦ Ναυπλίου Μύλους, καὶ ἐπιβὰς ἐπὶ τῆς Ἑλένης, ἥτις κατέπλευσεν ἐκεῖ εἰς παραλαβήν του, καὶ διατρίψας δύο ἡμέρας ἔμπροσθεν τοῦ Ναυπλίου ἐπὶ τοῦ πλοίου, λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης καθάρσεως, κατέπλευσεν εἰς Μέγαρα τὴν 16 πρὸς ἔντευξιν τοῦ Ὑψηλάντου, καὶ τὴν ἐπαύριον κατευωδώθη εἰς Πόρον, ὅπου ἠσχολήθη κυρίως εἰς σχέδιον τακτικῆς ἀνεγέρσεως τῆς Τριπολιτσᾶς ἀποστείλας ἐκεῖ μηχανικόν, καὶ εἰς σύστασιν ἐν Ναυπλίῳ στρατιωτικοῦ σχολείου, τοῦ τῶν Εὐελπίδων, πρὸς ἀνατροφὴν τέκνων ἀγαθῶν γονέων· τὴν δὲ 26 κατέπλευσεν εἰς Αἴγιναν.

Καὶ πρὸ τῆς ἀποδημίας του τὸ κοινὸν δὲν εἶχε πλέον τὴν αὐτὴν εὐνοϊκὴν διάθεσιν πρὸς αὐτόν· ἀλλ' ἡ πολυήμερος ἀπουσία του, ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐπολιτεύθη κατὰ τὴν διάρκειάν της ὁ παντοδύναμος Βιάρος, καὶ τὰ ἐν Αἰγίνῃ παρεμπεσόντα ἐκορύφωσαν τὴν δυσαρέσκειαν, ὥστε ἄλλως ἄφησεν ὁ κυβερνήτης τοὺς Ἕλληνας τῆς πρωτευούσης, καὶ ἄλλως τοὺς ηὗρε. Συνέβη δὲ καὶ τὸ ἑξῆς κινῆσαν καὶ παρ' αὐταῖς ταῖς ξέναις Αὐλαῖς ὑπονοίας ὑπερφιλαρχικῶν σκοπῶν.

Περιεφέρετο ἐν Αἰγίνῃ ἐπὶ τῆς ἀπουσίας του καὶ ὑπεγράφετο μυστικῷ τῷ τρόπῳ ἔγγραφον, δι' οὗ ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος ἀπονέμων τῷ κυβερνήτῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του περὶ ὧν ἀπήλαυσε καλῶν, καὶ πεποιθὼς ἐπὶ τὴν πατρικὴν κηδεμονίαν του, ἀπέθετεν εἰς χεῖράς του τὴν μέλλουσαν τύχην του. Παρόμοια ἔγγραφα διεδόθησαν εἰς διαφόρους ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου χάριν ὑπογραφῆς. Οἱ ἄνθρωποι, βλέποντες ὅτι τὰ περιέφεραν οἱ εὖνοι τῆς κυβερνήσεως, δὲν ἀμφίβαλλον ὅτι ἐνήργουν κατὰ θέλησιν ἀνωτέραν, καὶ διὰ τοῦτο ηὔξαναν αἱ περὶ τῆς χρήσεως τοῦ ἐγγράφου ὑποψίαι καὶ οἱ φόβοι· ἡ περὶ τῆς ὑπογραφῆς δὲ ἐνέργεια δὲν ἔπαυσεν οὐδ' ἀφ' οὗ ἐπανῆλθεν ὁ κυβερνήτης. Περιέφερε τὸ ἔγγραφον τοῦτο εἰς ὑπογραφὴν κατὰ τὴν μεσημβρινὴν Πελοπόννησον ὁ υἱὸς τοῦ Πετρόμπεη, Γεωργάκης. Ἐπειδὴ δὲ ἐπῆλθε μεγάλη κατακραυγή, ὁ κυβερνήτης δέον ἔκρινε νὰ δείξῃ, ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ ἐγένετο τὸ ἔγγραφον καὶ ὅτι ἀπηρέσκετο, καὶ ἐπέπληξεν αὐστηρῶς καὶ ἐγγράφως διὰ τοῦ Πετρόμπεη τὸν υἱόν του· ἀλλ' ὁ νέος οὗτος αἰσθανόμενος τὴν ἀνάγκην καὶ τὸν κυβερνήτην νὰ καθησυχάσῃ, καὶ πρὸς τὸ κοινὸν μεμφόμενον αὐτὸν ν' ἀπολογηθῇ, ἔγραψε πρὸς τὸν κυβερνήτην

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐπιστολήν, ἐξ ἧς κατεδεικνύετο ἡ ἐνοχὴ τοῦ Βιάρου, ἂν ὄχι καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του (α).

Μὴ εὑρὼν δὲ ὁ κυβερνήτης, ὡς εἴρηται, ταύτην τὴν φορὰν παρὰ τῷ λαῷ τὴν ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν ἣν ἄλλοτε ἐπανερχόμενος ηὕρισκεν, ἀντὶ νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ ἐσφαλμένα καὶ παρηγορήσῃ τοὺς παθόντας καὶ ἐξυβρισθέντας, ἐσκληρύνθη. Τὸ πανελλήνιον ἔσπευσε νὰ ὑπάγῃ αὐθημερὸν εἰς χαιρετισμόν του· δὲν τὸ ἐδέχθη κατ' εἰσήγησιν τοῦ Βιάρου· τὸ ἐδέχθη τὴν ἐπιοῦσαν, ἀλλ' ἡ ὑποδοχὴ ἦτο βαρυτέρα τῆς ἀποβολῆς. « Οὐδείς », εἶπε, « κάμνει τὸ χρέος του· στρατόπεδα, ναυτικόν, πολιτικαὶ Ἀρχαί, » ὅλοι ἐξηχρειώθησαν, δὲν εὑρίσκω συνδρομήν, μόνος ἐγὼ τί » ἠμπορῶ νὰ κάμω ; ὁ Θεὸς μ' ἔδωκε νοῦν, ἀλλὰ δὲν μ' ἔδωκε » καὶ δύναμιν νὰ πλάττω ἀνθρώπους ». Τοιούτους λόγους ἤκουσε τὸ πανελλήνιον καὶ ἐξῆλθε φρυάττον. Ἐξαιρουμένων δὲ τῶν ἀδελφῶν του, τοῦ Γιαννετᾶ καὶ τινων ἄλλων ἀφοσιωμένων, ὅλοι ὅσοι ὑπῆγαν νὰ τῷ προσφέρωσι τὸ σέβας των τοιαῦτα ἤκουσαν. Ἐκτὸς δὲ τῆς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς, ἧς ὁ μὲν πρόεδρος Κουντουριώτης, ἀντιπολιτευόμενος, ἐμόναζεν ἐν Ὕδρᾳ, τὰ δὲ λοιπὰ μέλη, ὡς ἀφοσιωμένα, ἦσαν εὐνοούμενα, αἱ ἐν Αἰγίνῃ ὑψηλαὶ ὑπηρεσίαι ἔχασαν τὴν ἐμπιστοσύνην του. Δικαίως ἔχασε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἔθνους ἡ ἐπὶ τῆς ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς συστηθεῖσα ἀντὶ θαλασσίου δικαστηρίου ἐπιτροπὴ διὰ τὰς ἀνοσίας πράξεις της, καὶ εἰς ἀνόρθωσιν τῆς δικαστικῆς ὑπολήψεως ὁ κυβερνήτης ἀντικατέστησε δικαστὰς τὸν Χριστόδουλον Κλονάρην, τὸν Γρηγόριον Σοῦτσον καὶ τὸν Ἐδουάρδον Μάσσονα, καὶ πλήρης δικαίας πεποιθήσεως εἰς τὰ φῶτα καὶ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν, ἐπεκύρονε τὰς ἀποφάσεις των σχεδὸν ἀνεξετάστως· ἀλλ' ὁ Βιάρος τὸν ἔπεισε νὰ δυσπιστῇ καὶ νὰ μὴ τὰς ἐπικυρόνῃ ὡς ἄλλοτε. Δυσαρεστηθέντες οἱ φιλότιμοι καὶ εὐσυνείδητοι δικασταὶ ἐπὶ τῇ δυσπιστίᾳ ταύτῃ, παρῃτήθησαν, καὶ ἐκ τούτου ἔπαθεν ἡ ὑπόληψις καὶ τοῦ κυβερνήτου καὶ τῆς ὑπηρεσίας, καὶ ηὔξησεν ὁ γογγυσμὸς τοῦ κοινοῦ. Μόνος ὁ Μάσσων ἀνεκάλεσε τὴν παραίτησίν του (β).

Προϊστάμενοι τοῦ φροντιστηρίου ἦσαν ὁ Μαυροκορδάτος ἐπὶ τῶν ναυτικῶν, ὁ Μεταξᾶς ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν, καὶ ὁ Ζωγράφος ἐπὶ τῶν τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων, ἀλλ' οὐδεὶς ἀπελάμβανε τὴν εὔνοιαν τοῦ κυβερνήτου. Ἐφόρους τῶν πράξεων

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ἤθελεν ὁ κυβερνήτης νὰ ἐγκαταστήσῃ τὰ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν εὐνοούμενα δύο μέλη. Ὑπῆγαν οἱ ἐπὶ τοῦ φροντιστηρίου πρὸς αὐτὸν εἰς διόρθωσιν τοῦ ἀτόπου τούτου καὶ ἱκανοποίησιν τῆς φιλοτιμίας των· ἀλλ' ὁ κυβερνήτης οὔτε κἂν τοὺς ἐδέχθη. Ἐπὶ τῇ ἐξυβρίσει ταύτῃ παρῃτήθησαν ὁ Ζωγράφος καὶ ὁ Μαυροκορδάτος ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου. Ψιθυρισμοὶ ἐγένοντο καὶ περὶ ἄλλων παραιτήσεων, καὶ ἡ κυβέρνησις ἐκινδύνευε νὰ στερηθῇ ὅλων τῶν ἀξιωτέρων ὑπαλλήλων. Ὁ κυβερνήτης ᾐσθάνθη τὴν βλάβην ταύτην καὶ τὸν κίνδυνον, καὶ πάντα τρόπον μετεχειρίσθη εἰς καταπράϋνσιν τοῦ Μαυροκορδάτου, διότι, ὁποία καὶ ἂν ἦτον ἡ πρὸς αὐτὸν διάθεσίς του, ὡμολόγει τὴν ἱκανότητα καὶ φιλοπονίαν του. Ὁ Μαυροκορδάτος ἀνέλαβε τὰ ἔργα του, ἀφ' οὗ διετέθησαν τὰ τῆς ὑπηρεσίας καθ' ὃν τρόπον δὲν ἔπασχεν ἡ φιλοτιμία του· ἀλλὰ καὶ ἡ διόρθωσις αὕτη οὐδαμῶς ἐθεράπευσε τὸ κακόν, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιπολιτεύσεως καθ' ἡμέραν ἐκρατύνετο.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΖ'.

Ἐκστρατεία Γάλλων εἰς Ἑλλάδα. - Συνθήκη Κοδριγκτῶνος καὶ Μεχμὲτ-Ἀλῆ καὶ ἀπόδοσις αἰχμαλώτων. - Ἐπάνοδος εἰς Ἀλεξάνδρειαν τοῦ Ἰβραήμη καὶ ὅλων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ αἰγυπτίων στρατευμάτων. - Ἔλευσις τῶν τριῶν πρέσβεων εἰς Πόρον. - Τὰ μεταξὺ τῶν συμμάχων καὶ κοινοποιήσεις αὐτῶν πρὸς τὸν σουλτάνον. - Πρωτόκολλον τῆς 4 νοεμβρίου.

ΕΚΡΑΓΕΝΤΟΣ τοῦ τουρκορρωσσικοῦ πολέμου, ἡ Γαλλία θεωροῦσα ὅτι ἀνένδοτος ἦτον ἡ Πύλη ὡς πρὸς τὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅτι ὁ θαλάσσιος ἀποκλεισμὸς ἱκανὸς δὲν ἦτο ν' ἀναγκάσῃ τοὺς Αἰγυπτίους εἰς ἀναχώρησιν, συνέλαβε τὴν ἰδέαν ἀποστολῆς ἀγγλογαλλικῶν στρατευμάτων πρὸς ἔξωσιν ἐκείνων. Ἀντέτεινεν ἐν πρώτοις ἡ Ἀγγλία, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι τοιαύτη ἀποστολὴ ἦτο πολέμιον ἔργον πρὸς τὴν Πύλην, καὶ ἀντέβαινεν εἰς τὸ γράμμα καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τῆς εἰρηνικῆς συνθήκης· ἀλλ' ἐπιμενούσης τῆς Γαλλίας, συγκατετέθη· μόνη δὲ ἡ Γαλλία ἀνεδέχθη τὴν ἀποστολὴν ἐν ὀνόματι τῆς συμμαχίας, καὶ τὴν 7 ἰουλίου ὑπεγράφη πρωτόκολλον κανονίζον τὰ περαιτέρω καὶ συνυπεγράφη καὶ ἐπίσημος περὶ τούτου ἀγγελία πρὸς τὴν Πύλην. Πρώτιστον δὲ σκοπὸν ἔχουσα ἡ ἐκστρατεία αὕτη τὴν ἀποπομπὴν τῶν Αἰγυπτίων, εἶχε καὶ δευτερεύοντα, τὴν ἀντιστάθμισιν τῶν παραδουναβίων δυνάμεων τῆς Ῥωσσίας, καὶ τὴν οὐδετέρωσιν τῆς ἕνεκα τοῦ πολέμου ἐνδεχομένης ἐν Ἑλλάδι ἐπιῤῥοῆς αὐτῆς.

Ἐν τούτοις συνήχθη γαλλικὸν στράτευμα ἐν Τουλώνῃ δεκατριῶν χιλιάδων, διαιρεθὲν εἰς τρεῖς μοῖρας ὑπὸ τρεῖς ὑποστρατήγους Τ. Σεβαστιάνην, Χιγονέτον, καὶ Σνεϊδέρον, ἀρχιστρατηγοῦντος τοῦ Μαιζῶνος.

«Μέγα καὶ εὐγενὲς ἔργον», εἶπεν ὁ ἀρχιστράτηγος πρὸς τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τῷ ἀπόπλῳ, «σᾶς ἀναθέτει ὁ βασιλεύς, συναι-» νούντων τῶν συμμάχων του. Στέλλεσθε ν' ἀπαλλάξετε τῆς » κακώσεως πολυένδοξον λαόν. Τὸ ἔργον τοῦτο τιμᾷ τὴν Γαλ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» λίαν ἀποδεικνύον αὐτὴν ἀξίαν τῶν εὐφημιῶν ὅλων τῶν γεν-
» ναιοφρόνων ἀνδρῶν, καὶ σᾶς ἀνοίγει στάδιον δόξης· ἠξεύρετε
» πῶς νὰ τὸ διανύσετε· ἐγγύησιν ἔχω τὸ φρόνημα καὶ τὴν ζέ-
» σιν ὑμῶν.

«Πρώτην φορὰν μετὰ τὸν ιγ' αἰῶνα θὰ φανοῦν μετ' ὀλίγον
» αἱ γαλλικαὶ σημαῖαι κατὰ τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος εἰς λύ-
» τρωσιν τῶν Ἑλλήνων. Στρατιῶται, νέαν λάμψιν περιμένει ὁ
» θρόνος καὶ ἡ πατρὶς ἐκ τῶν θριάμβων ὑμῶν· ἐν οἱᾳδήποτε
» θέσει καὶ ἂν εὑρεθῆτε, μὴ λησμονήσετε πόσον προσφιλῆ συμ-
» φέροντα ἐνεπιστεύθητε· στερήσεις καὶ κακουχίαι σᾶς περιμέ-
» νουν· θὰ τὰς ὑποφέρετε γενναίως· οἱ ἀρχηγοὶ θὰ σᾶς δώσουν
» τὸ παράδειγμα».

Καὶ αἱ μὲν ὑπὸ τὸν Σεβαστιάνην καὶ Χιγονέτον δύο μοῖραι ἀπέπλευσαν τὴν 5 καὶ 7 αὐγούστου καὶ κατευωδώθησαν εἰς τὸ παρὰ τὴν Κορώνην Πεταλίδι τὴν 17, συγκατέπλευσε καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος· ἡ δὲ ὑπὸ τὸν Σνεϊδέρον, ἀποπλεύσασα τὴν 20 καὶ πολλὰ παθοῦσα, κατευωδώθη εἰς Πεταλίδι τὴν 4 σεπτεμβρίου· παρηκολούθουν δὲ καὶ σοφοὶ χάριν ἐπιστημονικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν.

Καθ'ὃν δὲ καιρὸν ἐπεβεβάζοντο αἱ ὑπὸ τὸν Σεβαστιάνην καὶ Χιγονέτον μοῖραι, ὁ πρό τινος καιροῦ μεταβὰς εἰς Ἀλεξάνδρειαν Κοδριγκτὼν ἐπειθαγάγκασε τὸν Μεχμὲτ-Ἀλῆν, ἐπὶ ἀπειλῇ ἀποκλεισμοῦ τῶν παραλίων τῆς Αἰγύπτου, νὰ συνυπογράψῃ τὴν 25 ἰουλίου συνθήκην ἐπὶ ἀμοιβαίᾳ ἀπολύσει τῶν ἐν Ἑλλάδι αἰχμαλώτων Ἑλλήνων ἢ Αἰγυπτίων, ἐκτὸς τῶν θελόντων νὰ μείνωσι παρὰ τοῖς κυρίοις αὐτῶν, ἐπὶ ἐπιστροφῇ τῶν πρὸς τὸν Μεχμὲτ-Ἀλῆν, μετὰ τὴν μάχην τοῦ Νεοκάστρου, προαποσταλέντων, ἐπὶ ἐξαγορᾷ τῶν παρὰ τοῖς ἰδιώταις δουλευόντων, διὰ συνδρομῆς τοῦ Μεχμὲτ-Ἀλῆ, ἐπὶ ἀποδόσει τοῦ πληρώματος αἰγυπτίας τινὸς κορβέττας ἁλωθείσης ὑπὸ τῶν Ῥώσσων ἔξωθεν τῆς Μοθώνης, ἐπὶ ἐπανόδῳ εἰς Αἴγυπτον τῶν ἐν Πελοποννήσῳ αἰγυπτίων στρατευμάτων, ἐπὶ ἀποστολῇ πλοίων παρὰ τῆς αἰγυπτίας Ἀρχῆς εἰς μεταβίβασιν αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἐπαγρύπνησιν ἀγγλικῶν καὶ γαλλικῶν, καὶ ἐπὶ διατηρήσει ὑπὸ σημαίαν τουρκικὴν τῶν φρουρίων Πατρῶν, Ῥίου, Χλουμουτσίου, Μοθώνης, Κορώνης καὶ Νεοκάστρου. Κατὰ τὴν συνθήκην ταύτην παρέδωκεν ὁ Μεχμὲτ-Ἀλῆς 172 αἰχμαλώτους δουλεύοντας ἐν τοῖς ναυστάθμοις τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἀλλά, πρὶν ἐνερ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

γηθῶσι τὰ τῆς συνθήκης ὡς πρὸς τὴν κένωσιν τῆς Πελοποννήσου, ἔφθασεν εἰς Ἑλλάδα τὸ γαλλικὸν στράτευμα. Ὁ Ἰβραήμης εἶχεν ἤδη δεχθῇ τὴν συνθήκην, ἀλλὰ παρενέβαλε δυσκολίας ὡς πρὸς τὴν ἀναχώρησίν του· ἐφαίνετο δὲ ὅτι δὲν ἐφοβεῖτο τοὺς Γάλλους, νομίζων ὅτι τὰ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συνομολογηθέντα τὸν ἐπροφύλαττεν ἀπὸ πάσης βίας· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀπέπλευσεν ἡ μὲν πρώτη μοῖρα τοῦ στρατεύματός του τὴν 4 σεπτεμβρίου, τὸ δὲ ὑπόλοιπον καὶ αὐτὸς τὴν 23· οἱ δύο δὲ ἀπό- **Σεπτέμβριος**
πλοι ἐγένοντο ὑπὸ τὴν ἐπαγρύπνησιν συμμαχικῶν πλοίων ἕως εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἦσαν δὲ ὅλοι οἱ ἀποπλεύσαντες κατὰ μὲν τὸν Μαιζῶνα 21,000, κατὰ δὲ ἄλλους 15,000, ἐξ ὧν πολλοὶ ἀσθενεῖς· οἱ δὲ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐξ Αἰγύπτου ἐλθόντες ἐλογίζοντο 40,000. Τοιοῦτον τὸ τέλος τῆς εἰς Ἑλλάδα αἰγυπτίας ἐκστρατείας.

Πολλάκις εἴδαμεν, ὅτι κατέβαλαν οἱ Ἕλληνες τοὺς μαχιμωτέρους στρατοὺς τοῦ σουλτάνου πολεμοῦντες ἄτακτοι πρὸς ἀτάκτους· ἀλλὰ τοιαύτη εἶναι ἡ ὑπεροχὴ τῶν τακτικῶν, ὥστε οἱ καταβαλόντες τοὺς μαχιμωτέρους στρατοὺς τοῦ σουλτάνου Ἕλληνες κατεβλήθησαν ἐπὶ Ἰβραήμη ὑπὸ ἀγενῶν ἀλλὰ τακτικῶν Φελλάχων, καὶ δὲν ἀνηγέρθησαν εἰμὴ διὰ τῆς χειρὸς τῶν συμμάχων. Τὰ πράγματα ὅμως ἀπέδειξαν, ὅτι οὐδεμιᾶς ξένης χειρὸς χρείαν θὰ εἶχεν ἡ Ἑλλάς, ἂν ὁ πασᾶς τῆς Αἰγύπτου δὲν ἤρχετο εἰς ἀντίληψιν τοῦ κυριάρχου του διὰ τῆς τακτικῆς του δυνάμεως ἱκανῆς βεβαίως νὰ καταστρέψῃ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καὶ αὐτὸν τὸν κυριάρχην του.

Ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ Ἰβραήμη, ἔμειναν τὰ φρούρια τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ σημαίαν τουρκικὴν κατὰ τὴν συνθήκην τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὁ Κοδριγκτὼν ἔμαθε κατὰ πρῶτον παρὰ τοῦ Μεχμὲτ-Ἀλῆ, ὅτι οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεις, καθ' ὃν καιρὸν ἐπρόβαλαν τὴν κένωσιν τῆς Πελοποννήσου, ἔστερξαν νὰ διαμείνωσι τὰ φρούρια ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Πύλης· διὰ τὸν λόγον τοῦτον, καὶ διότι δὲν ἐνέδιδεν ἄλλως ὁ Μεχμὲτ-Ἀλῆς, ἠναγκάσθη νὰ δεχθῇ τὸν αὐτὸν ὅρον (α)· ἀλλ' ἡ συμμαχία δὲν τὸν ἐθεώρησεν ὑποχρεωτικόν, διότι ἡ Πύλη οὔτε τὸν ἐδέχθη, καθ' ὃν καιρὸν ἐπροβλήθη, οὔτε, καὶ ἀφ' οὗ ἐγράφη ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν συνθήκῃ, ἀπῄτησε τὴν ἐκτέλεσίν του, ὡς ὀφείλουσα νὰ δεχθῇ καὶ ὅσα ἄλλα οἱ πρέσβεις τῇ ἐπρόβαλαν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρὸ πάντων τὴν με-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σιτείαν τῶν αὐλῶν καὶ τὴν παῦσιν τοῦ πολέμου· διὰ τὰ αἴτια ταῦτα ὁ Μαιζών, συναινούσης τῆς συμμαχίας, ἀπεφάσισε νὰ κενώσῃ τὰ φρούρια διὰ τῆς βίας, καὶ τὴν ἐπαύριον τοῦ ἀπόπλου τοῦ Ἰβραήμη, ὅ ἐστι τὴν 24, ἀπέστειλε στρατεύματα, τὰ μὲν ὑπὸ τὸν Δουρρὶὸν τὰ δὲ ὑπὸ τὸν Χιγονέτον, εἰς κυρίευσιν τῶν φρουρίων Νεοκάστρου καὶ Μοθώνης. «Οὔτε παραδιδό»μεθα, οὔτε πολεμοῦμεν», ἀπεκρίθησαν οἱ ἐν τῷ Νεοκάστρῳ. Τότε ἀνέβησαν οἱ περὶ τὸν Χιγονέτον τὰ τείχη καὶ ἐκυρίευσαν τὸ φρούριον ἀμαχητί. Τὰ αὐτὰ ἀπεκρίθησαν καὶ οἱ ἐν Μοθώνῃ τὴν ἐπαύριον. Ἀνέτρεψαν τότε οἱ περὶ τὸν Δουρρὶὸν τὰς πρὸς τὴν ξηρὰν καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν πύλας τοῦ φρουρίου διὰ τῆς συμπράξεως τῶν πληρωμάτων δύο δικρότων, τοῦ μὲν γαλλικοῦ, τοῦ δὲ ἀγγλικοῦ, καὶ τὸ ἐκυρίευσαν καὶ οὗτοι ἀμαχητί. Μετὰ δὲ τὴν κυρίευσιν τῶν δύο τούτων φρουρίων, ἐξεστράτευσαν αὐθημερὸν οἱ Γάλλοι ὑπὸ τὸν Σεβαστιάνην πρὸς τὴν Κορώνην· καί, ἐπειδὴ οὐδ' ἐκεῖνοι ὑπήκουσαν, ἐπεχείρησαν τὴν ἐπαύριον ν' ἀναβῶσι τὰ τείχη. Οἱ Τοῦρκοι, ῥίπτοντες ἄνωθεν λίθους, ἔβλαψαν τοὺς Γάλλους ἀναβαίνοντας, καὶ τοὺς ἠνάγκασαν ἔχοντας διαταγὴν νὰ μὴ τουφεκίσωσι πρῶτοι, ἂν δὲν ἐτουφεκίζοντο, νὰ καταβῶσι βεβλαμμένοι. Ἀλλὰ βεβαιωθέντες οἱ ἔγκλειστοι ὅτι παρεδόθη ἀμαχητὶ ἡ Μοθώνη, ἤνοιξαν τὰς πύλας τοῦ φρουρίου τὴν ἐπαύριον. Ἀντίστασιν ηὗραν κατ' ἀρχὰς οἱ ὑπὸ τὸν Σνεϊδέρον ἀποβάντες κατὰ τὰ παράλια τῆς Ἀχαΐας εἰς ἔξωσιν τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις τῶν Πατρῶν καὶ τοῦ Ῥίου Τούρκων. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐπλησίασαν ἐντὸς βολῆς κανονίου, ὑπέ-

Ὀκτώβριος γραψαν τὴν 7 ὀκτωβρίου τὴν παράδοσιν τῶν δύο τούτων φρουρίων ὁ φρούραρχος αὐτῶν Χατσῆ-Ἀβδουλᾶς καὶ οἱ λοιποί· καθ' ἣν ὅμως ἡμέραν ἐπρόκειτο ἡ παράδοσίς των, οἱ ἐν τῷ Ῥίῳ ἀπέῤῥιψαν τὴν συνθήκην παρὰ γνώμην τοῦ φρουράρχου καὶ ἤρχισαν ἐκ νέου πρῶτοι πόλεμον· ἀλλὰ μετά τινας ἡμέρας πολεμούμενοι καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης, ἐλθόντων καὶ ἄλλων στρατευμάτων ὑπὸ τὸν Χιγονέτον, καὶ ἄλλων πολεμικῶν πλοίων καὶ αὐτοῦ τοῦ Μαιζῶνος, καὶ φοβηθέντες τὴν ἑτοιμαζομένην ἔφοδον παρεδόθησαν τὴν 18. Εἰκοσιπέντε Γάλλοι ἐσκοτώθησαν καὶ ἐπληγώθησαν ἐπὶ τῆς πολιορκίας ταύτης· οἱ δὲ ἐντὸς τῶν πεσόντων φρουρίων, ὅλοι 2800, ἀπεστάλησαν ἀσφαλῶς εἰς τὰ ἴδια· ὑψώθησαν καὶ ἐφ' ὅλων τῶν φρουρίων αἱ τρεῖς συμμαχικαὶ σημαῖαι. Τοιουτοτρόπως ἐκενώθη ὅλη ἡ Πελοπόννησος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Οἱ δὲ πρέσβεις τῶν τριῶν αὐλῶν, συνελθόντες εἰς Κορυφούς, ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσιν εἰς Πόρον παρὰ τῇ ἑλληνικῇ κυβερνήσει πρὸς λύσιν διὰ τῆς συμπράξεως αὐτῆς τῶν ἐν τῇ συνθήκῃ διαλαμβανομένων τεσσάρων ζητημάτων, ἤτοι, τῆς ὁροθεσίας, τοῦ φόρου, τῆς ἀποζημιώσεως τῶν τουρκικῶν ἰδιοκτησιῶν, καὶ τῆς ἐγκαταστάσεως Ἀρχῆς συνεργείᾳ καὶ τῆς Πύλης. Πρὶν δὲ ἀναχωρήσωσιν ἐκ Κορυφῶν, ἀνήγγειλαν τῷ κυβερνήτῃ τὸν σκοπόν των, καὶ λαβόντες ἀπάντησιν, δι' ἧς ὑπέσχετο τὴν συνδρομήν του εἰς λύσιν τῶν ἀνωτέρω ζητημάτων, ἀνεχώρησαν τὴν 29 αὐγούστου καὶ κατέπλευσαν εἰς Πόρον τὴν 4 σεπτεμβρίου· δι' ἔλλειψιν δὲ καταλλήλων κατοικιῶν, διέμεινεν ἕκαστος ἐπὶ τοῦ μετακομίσαντος αὐτὸν βασιλικοῦ πλοίου.

Ἐν ᾧ δὲ διέτριβαν οἱ τρεῖς πρέσβεις ἐν Ἑπτανήσῳ, οἱ τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας ἔγραψαν τῇ Πύλῃ προβάλλοντες νὰ στείλῃ καὶ αὕτη πληρεξούσιόν της εἰς τὸ Αἰγαῖον κατὰ τὴν συνθήκην πρὸς ἐξίσασιν τῶν πολιτικῶν διαφορῶν αὐτῆς καὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ λέγοντες ὅτι ἐκτὸς τοῦ πληρεξουσίου Ἕλληνος θὰ παρευρίσκετο καὶ πληρεξούσιος Ῥῶσσος, διότι ὁ αὐτοκράτωρ, ἂν καὶ πολέμιος τῆς Πύλης ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἔφερε χαρακτῆρα μεσίτου, ὡς καὶ οἱ δύο σύμμαχοί του, ἐν τῇ Μεσογείῳ. Ἀπέῤῥιψε τὴν πρότασιν ταύτην ἡ Πύλη ἐπὶ λόγῳ, ὅτι δὲν παρεδέχετο τὴν ἐφαρμογὴν ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα τῶν ἐν χρήσει πρὸς κυβερνήσεις τύπων, καὶ ὅτι ἡ παρουσία πληρεξουσίου Ῥώσσου ἀντέκειτο πρὸς τὴν πολέμιον διαγωγὴν τῆς αὐλῆς [ἐκείνης, καὶ οὐδόλως ἐδείκνυε τὸν εἰλικρινῆ σκοπὸν τῶν φιλικῶν πρὸς τὴν Πύλην διακοινώσεων Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας. Ἡ Πύλη ἤθελε καὶ τὸ περὶ Ἑλλάδος ζήτημα ν' ἀποφύγῃ, καὶ τὴν συμμαχίαν τῆς Ῥωσσίας καὶ τῶν ἄλλων αὐλῶν δι' ἄλλων καὶ διὰ τῶν πλαγίων τούτων τρόπων νὰ διαλύσῃ· διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον καλέσασα τοὺς δύο πρέσβεις κατ' εὐθεῖαν τὴν πρώτην φορὰν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ μὴ εἰσακουσθεῖσα, καλέσασα αὐτοὺς καὶ δευτέραν διὰ γραμμάτων πρὸς τὰς κυβερνήσεις των καὶ μηδὲ τότε εἰσακουσθεῖσα, τοὺς ἐκάλεσε καὶ τρίτην κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν περίστασιν, ἀλλ' οὔτε καὶ κατ' αὐτὴν ἐπέτυχε.

Ἐν τοσούτῳ, ἐξάμηνον παρῆλθεν ἀφ' οὗ τὰ ῥωσσικὰ στρατεύματα ἐπάτησαν τὰ χώματα τῆς Τουρκίας, καὶ ἡ Πύλη ἔπνεεν ὡς ἐξ ἀρχῆς πόλεμον. Ἡ δὲ Ῥωσσία, θέλουσα νὰ στε-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νοχωρήσῃ ἔτι μᾶλλον τὸν σουλτάνον, ἀπεφάσισε ν' ἀποκλείσῃ τὴν βασιλεύουσάν του. Ὁ στόλος της ἐμπόδιζεν ἤδη τὴν μετακόμισιν παντὸς εἴδους τροφῆς διὰ τοῦ Βοσπόρου· ἀνοικτὸς ὅμως ἦτον ὁ Ἑλλήσποντος, καὶ ἐχρειάζετο πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ νὰ κλείσῃ καὶ αὐτόν· ἀλλ' ἐχρειάζετο τότε ν' ἀναλάβῃ ἐν τῇ Μεσογείῳ ὃν χάριν τῆς συμμαχίας κατέθεσε πολέμιον χαρακτῆρα, καὶ εἰδοποίησε τὰς συμμάχους Δυνάμεις περὶ τούτου. Εἰς ἄκρον ὠργίσθη ἡ Ἀγγλία ἐπὶ τῇ εἰδοποιήσει ταύτῃ, καὶ ἐθεώρησε τὴν Ῥωσσίαν παραβάτιν τῶν συνομολογηθέντων. Τοιαύτην τὴν ἐθεώρησε καὶ ἡ Γαλλία, ὥστε ἡ Ῥωσσία ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τοῦ σκοποῦ τούτου.

Ἀφ' οὗ δὲ τὰ γαλλικὰ στρατεύματα ἠλευθέρωσαν τὴν Πελοπόννησον, ἐπρότεινεν ἡ Γαλλία εἰς ἐξασφάλισιν αὐτῆς ἀπὸ πάσης ἔξωθεν ἐχθρικῆς προσβολῆς νὰ ἐνεργηθῇ ἓν τῶν τριῶν· ἢ ἡ Πύλη νὰ κηρύξῃ ἀνακωχήν, ἢ αἱ Δυνάμεις νὰ παραλάβωσι τὴν Πελοπόννησον ὑπὸ τὴν προσωρινὴν ἐγγύησίν των, ἢ ἡ Πελοπόννησος νὰ τεθῇ εἰς ἀσφαλῆ θέσιν διὰ τῆς πέραν τοῦ ἰσθμοῦ ἐκστρατείας τῶν Γάλλων πρὸς ἔξωσιν τῶν ἐν Ἀττικῇ καὶ Εὐβοίᾳ Τούρκων, ὡς μὴ ἀσφαλιζομένη, ἂν δὲν εἶχε προπύργια· καὶ τὴν μὲν ὑπερίσθμιον ἐκστρατείαν ἀπεδοκίμασε τὸ ἀγγλικὸν ὑπουργεῖον ὑπὸ διαφόρους λόγους, καὶ ἐπρότεινεν ἐξ ἐναντίας νὰ διαταχθῇ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις νὰ φέρῃ ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ τὰ ἐκτὸς στρατεύματά της· ἐδέχθη δὲ νὰ τεθῶσιν ἡ Πελοπόννησος, αἱ παρακείμεναι νῆσοι καὶ αἱ Κυκλάδες ὑπὸ τὴν προσωρινὴν ἐγγύησιν τῆς συμμαχίας ἄνευ οὐδεμιᾶς βλάβης τῆς μετὰ ταῦτα διαγραφησομένης ὁροθεσίας. Πολλοῦ δὲ λόγου περὶ τῶν ζητημάτων τούτων γενομένου παρὰ τοῖς συμμάχοις, ἐνεκρίθη ἐπὶ τέλους παρὰ πάντων ἡ τελευταία αὕτη γνώμη, καὶ συνετάχθη καὶ πρωτόκολλον τὴν 4 νοεμβρίου, δι' οὗ ἀνεκαλεῖτο καὶ ὁ γαλλικὸς στρατός, μὴ ἐμποδιζομένης τῆς Γαλλίας ν' ἀφήσῃ ἐν Πελοποννήσῳ μέρος αὐτοῦ πρὸς καιρόν, ἂν τὸ ἐνέκρινεν, ὡς δεῖγμα καὶ ἐνίσχυσιν τῆς ἐγγυήσεως. Ἀνηγγέλθη δὲ ἐγγράφως τῇ Πύλῃ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐγγύησις διὰ τοῦ παρ' αὐτῇ πρέσβεως τῶν Κάτω-Χωρῶν, δι' οὗ ἐνηργεῖτο ἡ τῶν τριῶν αὐλῶν καὶ τῆς Πύλης ἀνταπόκρισις μετὰ τὴν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἀναχώρησιν τῶν πρέσβεων.

1828–29

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΗ'.

Κυρίευσις τοῦ ἀμβρακικοῦ κόλπου. - Πολεμικὰ συμβάντα ἐν Κρήτῃ. - Ἀδράνεια τῶν ὑπὸ τὸν Ὑψηλάντην στρατευμάτων. - Ἀνάκτησις ὅλης σχεδὸν τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. - Κυρίευσις Βονίτσης. - Πανώλης ἐν Καλαβρύτοις.

ΚΑΘ' ὃν δὲ καιρὸν διέβη εἰς Μύτικα ὁ κυβερνήτης, ὅπου ἔλαβεν ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν ἐκεῖ πραγμάτων, ἐσχεδιάσθη ἡ κυρίευσις τοῦ ἀμβρακικοῦ κόλπου. Τὸ Μεσολόγγι ἐπολιορκεῖτο διὰ θαλάσσης, ἀφ' οὗ ὁ Ἄστιγξ ἀνήγειρεν ἐπὶ τοῦ Βασιλαδίου τὴν πεσοῦσαν ἑλληνικὴν σημαίαν, καὶ δὲν ἐλάμβανεν ἡ φρουρά του τροφὰς ἐκεῖθεν· ἀλλ' ὁ ἀμβρακικὸς κόλπος καὶ τὸ Μακρυνόρος ἦσαν ὑπεξούσια τῶν Τούρκων, καὶ διαμετεκομίζοντο τροφαὶ καὶ παντὸς εἴδους ἀναγκαῖα εἰς Μεσολόγγι καὶ εὐκόλως καὶ ἀφθόνως. Οἱ Βαλτινοί, οἱ φαινόμενοι προσκυνημένοι, ἦσαν ἕτοιμοι νὰ κλείσωσι τὰ στενὰ τοῦ Μακρυνόρους, ἂν ἔβλεπαν ἑλληνικὴν δύναμιν ἐν τῷ κόλπῳ· ἡ κατάληψις λοιπὸν αὐτοῦ ἐφαίνετο ἡ βάσις τῶν μελετωμένων πολεμικῶν ἐργασιῶν κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, καὶ τούτου χάριν ἐπανελθὼν ὁ κυβερνήτης εἰς Πόρον, ἠσχολήθη εἰς συγκρότησιν καὶ ἀποστολὴν κατὰ τὸν κόλπον ἐκεῖνον στολίσκου καὶ διώρισεν ἀρχηγὸν αὐτοῦ τὸν Πασάνον.

Ἐμφανισθέντος δὲ τοῦ στολίσκου κατὰ τὸν Μύτικα, ἐκινήθη ὅλον τὸ στράτευμα, καὶ ἐπὶ σκοπῷ νὰ συμπράξῃ κατὰ τῆς Πρεβέζης κατέλαβε τὸ παρὰ τὸ Ἄκτιον (Πούνταν) Χελογύβαρον. Τὴν δὲ 11 σεπτεμβρίου ἔφθασεν ὁ στολίσκος πλησίον τοῦ ἀμ- **Σεπτέμβριος** βρακικοῦ κόλπου, καὶ ὁ Πασάνος ἀνέβη εἰς τὴν Καρτερίαν. Τὸ ἀτμόπλουν τοῦτο, ὡς καὶ ἡ Ἐπιχείρησις, καὶ τὸ μονοκάταρτον ἡ Μέδουσα σφοδρῶς ἐκανονοβόλουν τὸ φρούριον τοῦ Παντοκράτορος, καὶ ὑπὸ τὴν κανονοβολὴν αὐτῶν τὰ πλοιάρια ἐπροχώρουν· ἀλλὰ καὶ ὁ ἄνεμος δὲν ἦτο δεξιὸς καὶ ἡ ῥύμη σφοδρά· ὅθεν ὁ εἴσπλους ἀνεβλήθη εἰς τὴν αὔριον. Ἐκινήθησαν τὴν αὔριον ὡς καὶ τὴν προτεραίαν καὶ ἐπροχώρησαν πάλιν πρὸς τὸ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

στόμα· ἀλλ', ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος ἦτον ἀπόγαιος, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαρτερήσωσι πολλὰς ὥρας ὑπὸ τὴν πυροβολὴν τῆς Πρεβέζης. Πρὸς δὲ τὴν μεσημβρίαν ἔπνευσε βοηθὸς ἄνεμος· ἐζήτησαν τότε οἱ ναῦται νὰ εἰσπλεύσωσιν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἐπὶ τῆς Καρτερίας ἀρχηγοῦ· ἀλλ' ὁ ἀρχηγός, προφασιζόμενος ἀσθένειαν, ἀπεποιήθη νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ αὐτοπροσώπως. Συνειθισμένοι οἱ Ἕλληνες νὰ βλέπωσι πάντοτε πρωταγωνιστὴν τὸν ἀρχηγόν, καὶ βλέποντες τὸν Πασάνον ὑπεκφεύγοντα τὸν κίνδυνον ἐπελινδρόμησαν τὴν νύκτα τῆς 13 εἰς Μύτικα.

Ἐν ᾧ δὲ αἱ ναυτικαὶ ἐργασίαι ὁλοτελῶς ἀπέτυχαν, αἱ τῆς ξηρᾶς εὐτύχησαν παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν. Ἡ δεξιὰ πτέρυξ τοῦ στρατεύματος, ἡ ὑπὸ τὸν φιλέλληνα Δενσέλον (α), κατέλαβε τὸ Λουτράκι, ἐκυρίευσε μίαν ἀλιάδα, καὶ δι' αὐτῆς ἐκυριεύθησαν ἓξ πλοιάρια τουρκικὰ καὶ ἐφωπλίσθησαν. Μετακομισθέντων δὲ καὶ 100 ναυτῶν ἄλλοθεν, ἐκόπη ἡ συγκοινωνία Πρεβέζης καὶ Καρβασαρᾶ. Οἱ Τοῦρκοι, βλέποντες τὰ γεγονότα, ἐφώπλισαν ἓν δικάταρτον καὶ μίαν κανονοφόρον. Ἐν τούτοις, βλέποντες οἱ ἐπανελθόντες εἰς Μύτικα ἄπρακτοι ναῦται τὸ κατόρθωμα τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων, ἐμβάντες εἰς τέσσαρα ἔνοπλα πλοιάρια ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἀνδρέα Κωφοῦ, τοῦ Ἀνδρέα Τενεκέ, τοῦ Ἀναστάση Παρασκευᾶ καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Θεοφίλου, ὡρκίσθησαν νὰ εἰσπλεύσωσιν ἄνευ τοῦ ἀρχηγοῦ, καὶ τῷ ὄντι 4 ὥραν μετὰ τὴν μεσημβρίαν τῆς 21 εἰσέπλευσαν ὑπὸ σφοδρότατον πυροβολισμὸν τῆς Πρεβέζης καὶ τοῦ Ἀκτίου εἰς ἔκστασιν τῶν παρευρεθέντων θεωρούντων τὸ στόμα τοῦ κόλπου ἀδιάβατον ἐξ αἰτίας τῶν εἰς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ κανονοστασίων καὶ τῆς στενότητός του, διότι βολὴ τουφεκίου ἀφικνεῖται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο χεῖλος. Εἰσελθόντα δὲ τὰ ἑλληνικὰ πλοιάρια ἐκυρίευσαν 40 τῶν ὑπὸ σημαίαν τουρκικὴν εὑρεθέντων ἐν τῷ κόλπῳ καὶ ἐβύθισαν κανονοβολοῦντα τὴν κανονοφόρον· ἠνάγκασαν δὲ τὸ δικάταρτον νὰ διασωθῇ εἰς Σαλαχώραν. Εἷς μόνος ἐφονεύθη ἐπὶ τοῦ εἴσπλου, ὁ Κωφός, τρεῖς δὲ ἐπληγώθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ Τενεκές· τόσον δὲ ἠρίστευσαν τὰ πληρώματα τῶν τεσσάρων ἐνόπλων πλοιαρίων, ὥστε ὁ ἀρχιστράτηγος ἔγραφεν, ὅτι οὐδέποτε ἄνθρωποι ἐφάνησαν ἀξιώτεροι τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς πατρίδος των. Ἐν τούτοις ἡ ἀνέλπιστος ἀναυδρία τοῦ Πασάνου καὶ ἡ ἀσύνετος διαγωγή του πρὸς τὴν ἰόνιον κυβέρνησιν ἠνάγ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κασαν τὸν κυβερνήτην ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν Ἀντώνην Κριεζῆν, ἄνδρα γενναῖον καὶ συνετόν.

Τὰ δὲ ἐν τῷ κόλπῳ ἑλληνικὰ πλοιάρια, καταστρέψαντα τὴν ἐν αὐτῷ ἐχθρικὴν δύναμιν ἐξέπλευσαν· ἀλλ' εἰσέπλευσαν ἐκ νέου περὶ τὰ τέλη νοεμβρίου ἀβλαβῶς, ἐπικρατούσης ἀντιπνοίας καὶ ὑπὸ βαρὺν κανονοβολισμὸν τῶν φρουρίων, καὶ ἐνδιέμειναν. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.

Ἡ δὲ ἄφιξις τοῦ Ῥεϊνέκου εἰς Κρήτην ἀνεζωογόνησε τὸν ἀγῶνα. Οἱ Κρῆτες, συγκεντρωθέντες περὶ τὰ τέλη τοῦ ἰουλίου εἰς Πρόσνερον, ὡς τρισχίλιοι, ἐξεστράτευσαν· καὶ οἱ μὲν κατέλαβαν τὴν θέσιν τοῦ Διγενῆ, οἱ δὲ τὴν τοῦ Ἀλιγάνου, οἱ δὲ προσέβαλλαν τὴν 1 αὐγούστου τοὺς ἐν Μαλάξᾳ Τούρκους καὶ τοὺς ἀπέ- **Αὔγουστος**
κλεισαν ἐντὸς τριῶν οἰκιῶν. Συνενωθέντες δὲ καὶ οἱ καταλαβόντες τὰς δύο ἀνωτέρω θέσεις, ἀπέκρουσαν κατὰ τὸ Νερόκουρον εὐτυχῶς τοὺς ὑπὸ τὸν Μουσταφᾶν ἐξελθόντας τῶν Χανιῶν πρὸς βοήθειαν τῶν ἐν Μαλάξᾳ, καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸ φρούριον κακῶς ἔχοντας, καταδιώκοντές τους μέχρι βολῆς κανονίου· πολλοὶ ἐχθροὶ ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν κατὰ τὴν συμπλοκὴν ταύτην· ἐφονεύθη καὶ ὁ κεχαγιᾶς τοῦ πασᾶ, ἐφονεύθησαν καὶ 10 Ἕλληνες καὶ ἐπληγώθησαν 20. Οἱ Ἕλληνες ἔπραξαν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἔργον ἀξιοσημείωτον ὡς ἀσύνηθες. 30 Τοῦρκοι, ἀποκοπέντες τῶν ἄλλων, πολιορκηθέντες ἐν Νεροκούρῳ καὶ παραδοθέντες, ἐστάλησαν ἀβλαβεῖς εἰς Χανιά· πολλὰ δὲ καὶ πολυειδῆ λάφυρα ἔπεσαν εἰς χεῖρας τῶν νικητῶν. Μετὰ τὴν μάχην ταύτην τὸ ἑλληνικὸν στράτευμα ἐπάτησεν ἀκωλύτως τὸν Ἀποκόρωνα καὶ ἠνάγκασε τοὺς ἐκεῖ ἐχθροὺς νὰ καταφύγωσιν εἰς Σούδαν. Μετὰ δὲ τὴν κατὰ τὸ Νερόκουρον ἦτταν ἐστάλησαν τουρκικὰ στρατεύματα εἰς Λάκκους, ἀλλ' ἀπέτυχαν. Ἐν τούτοις οἱ Ἕλληνες ἐνεδρεύοντες πολλαχοῦ ἐφόνευσαν τὴν 13 κατὰ τὴν Μεσαρὰν τὸν ἐπ' ἀνδρίᾳ καὶ ὠμότητι γνωστὸν Ἀγριολίδην, ἀρχηγὸν τῶν τουρκικῶν ὅπλων τοῦ Μεγάλου Κάστρου, καὶ τὸν ἀπεκεφάλισαν. Τὸν φόνον τοῦτον μαθόντες οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ, καὶ ἰδόντες τὸ πτῶμα ἐνώπιον αὐτῶν ἀκέφαλον ἐφρύαξαν, καὶ κλείσαντες τὰς πύλας ἔπεσαν ξιφήρεις ἐπὶ τοὺς δυστυχεῖς Χριστιανούς, τοὺς μὲν σφάζοντες τοὺς δὲ ῥίπτοντες εἰς τὴν θάλασσαν, εἰς τὰ πηγάδια, καὶ εἰς τοὺς ἀποπάτους· οὔτε κοράσια οὔτε βρέφη ἐλυπήθησαν· 750 πτώματα ἐλογίσθησαν μόνον τὰ ἐν ταῖς πλατείαις καὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀγυιαῖς τῆς πόλεως, καὶ ἐκ τῶν ἀνδρῶν μόνος σχεδὸν ὁ μητροπολίτης διεσώθη καταφυγὼν εἰς τὸ παλάτιον τοῦ πασᾶ· δὲν ἐξιλεώθησαν δὲ θύοντες τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ Χριστιανούς, ἀλλ' ὥρμησαν καὶ εἰς τὰ πέριξ σφάζοντες καὶ ἐκεῖ ἀνηλεῶς τοὺς μὴ πταίσαντας. Ἐμιμήθησαν καὶ οἱ Ῥεθύμνιοι τοὺς Καστρινούς, καὶ ἐξελθόντες τὴν 19 διὰ νυκτὸς ἔπεσαν τὰ ἐξημερώματα εἴς τινα χωρία καὶ ἔσφαξαν ὑπὲρ τοὺς 60 Χριστιανούς, ἐν οἷς καὶ τὸν ἱερέα ἑνὸς τῶν χωρίων λειτουργοῦντα. Ἡ εἴδησις αὕτη μετέβαλε τὴν πρὸς τοὺς πάσχοντας Κρῆτας δυσμενῆ διάθεσιν τῶν ἐν Πόρῳ τότε διατριβόντων πρέσβεων ἐπὶ τὸ εὐνοϊκώτερον, καὶ ἔκτοτε ηὐξήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ τῆς νήσου ὁπλοφόρων Ἑλλήνων.

Ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἔπλεεν ὑπὸ τὸ ἀκρωτήριον τῆς παλαιᾶς Σούδας ἡ λέμβος τοῦ ἑλληνικοῦ πλοίου, Ἡρακλέους, καταδιώκουσα ἐχθρικὸν πλοιάριον. Τοῦρκοί τινες ἐνεδρεύοντες ἐτουφέκισαν αἴφνης τοὺς ἐν αὐτῇ, ἐφόνευσαν δύο, καὶ ἐπλήγωσαν πέντε.

Μεσοῦντος δὲ τοῦ ὀκτωβρίου, ἔφθασεν εἰς Χανιὰ ὁ διαδεχθεὶς τὸν Κοδριγκτῶνα, ἀνακληθέντα, Μαλκώλμης, καὶ ἐπρόβαλεν ἐν ὀνόματι τῆς συμμαχίας ἀνακωχήν. Οἱ Ἕλληνες τὴν ἐδέχθησαν, ἀλλ' ὁ Μουσταφᾶς τὴν ἀπέῤῥιψεν.

Ἀναχωρήσας ὁ Μαλκώλμης, ἄφησε τοποτηρητήν του τὸν πλοίαρχον Μαιτλάνδον, καὶ ἐπὶ τῇ ἐπανειλημμένῃ προτροπῇ αὐτοῦ ἐδέχθη ὁ Μουσταφᾶς τὴν ἀνακωχήν· ἀλλὰ οἱ φόνοι, αἱ λεηλασίαι καὶ αἱ καταστροφαὶ δὲν ἔπαυσαν.

Ὀλίγαι παρῆλθαν ἡμέραι ἀφ' οὗ ἀπεστάλησαν τὰ ἐν Τροιζῆνι στρατεύματα εἰς Μέγαρα καὶ ἐπληθύνθησαν εἰς ὀκτακισχιλίους, ὅλους Στερεοελλαδίτας· ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν διέμειναν ἀργὰ ἑπτὰ μῆνας· ἀργὰ τὰ ἤῤῥαν ὅτ' ἔφθασαν καὶ οἱ πρέσβεις εἰς Πόρον· χεὶρ ἀόρατος ἐφαίνετο ἀναχαιτίζουσα αὐτά, καὶ τὸ κοινὸν ἐγόγγυζε δικαίως. Μόλις αἱ ὑπὸ τὸν Κίτσον Τσαβέλλαν καὶ Γιαννάκην Στράτον χιλιαρχίαι καὶ ἡ ὑπὸ τὸν Νικολὸν Τσαβέλλαν πεντακοσιαρχία ἀπεσπάσθησαν τὴν 11 τοῦ γενικοῦ στρατοπέδου καὶ ἐστράτευσαν κατὰ τὰς ἐπαρχίας Λοιδωρικίου καὶ Μαλανδρίνου εἰς ἐμπόδιον εἰσαγωγῆς τροφῶν εἰς Ναύπακτον.

Ἀποβάντες οὗτοι εἰς τὸ παράλιον τῆς Σεργούλας πλησίον τῶν Τριζωνίων, ἐκυρίευσαν τὰς ἐπαρχίας Λοιδωρικίου καὶ Μα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λανδρίνου, ἐξελάσαντες τοὺς ἐν αὐταῖς κατέχοντας θέσεις ἐχθρούς. Ἡ εἴδησις αὕτη κατετάραξε τὸν Ἀχμὲτ-Πρέβιστα, ὅστις τεταγμένος ὡς ἐκτελεστικὴ δύναμις τῆς ἐπαρχίας Κραββάρων, ἔσπευσε ν' ἁρπάσῃ ὅσα ἠδύρε γεννήματα καὶ τρόφιμα καὶ νὰ κλεισθῇ ἐν Λομποτινᾷ, χωρὶς τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας· ἐμελέτησε δὲ νὰ συλλάβῃ καὶ προκρίτους ἄλλων τινῶν χωρίων· ἀλλ' οὗτοι ἐπρόφθασαν καὶ ἐπεκαλέσθησαν ἐν καιρῷ τὴν βοήθειαν τῶν ἐκστρατευσάντων ὁμογενῶν, οἵτινες καὶ αὐτοὺς κινδυνεύοντας ἐλύτρωσαν, καὶ τὴν Λομποτινὰν ἐπολιόρκησαν. Γνωσθείσης δὲ τῆς πολιορκίας, 250 τῶν ἐν Ναυπάκτῳ ἐξεστράτευσαν εἰς βοήθειαν· ἀλλ' ὁ Γιάννης Φαρμάκης, καταλαβὼν τὴν θέσιν τοῦ Σκοποῦ, ἐματαίωσε τὸ σχέδιον. Ἐν τούτοις ἦλθαν ἄγγελοι λέγοντες τοῖς πολιορκηταῖς, ὅτι οἱ ἐν Πατρατσικίῳ ἐπῆρχοντο ὑπὸ τὸν Ὀσμάμπασαν καὶ τὸν Ἀσλάμπεην· τότε οἱ μὲν τῶν πολιορκητῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς ηὐξήθη, ἀφέντες τὴν πολιορκίαν κατέλαβαν τὰς ἐμπροσθινὰς θέσεις πρὸς τὴν Ἀλογόβρυσιν ἐπὶ τῶν ὁρίων τοῦ Λοιδωρικίου καὶ τοῦ Πατρατσικίου, οἱ δὲ ἐτοποθετήθησαν κατὰ τὴν Ὀξιὰν πρὸς ἀντίστασιν. Ἐν τοσούτῳ οἱ ἐν Λομποτινᾷ ἐχθροί, ἐμψυχωθέντες ὑπὸ τῶν κινημάτων τούτων, ἐξώρμησαν τὴν 14 καὶ 16 ὀκτωβρίου ἐπὶ τοὺς πολιορκοῦντας καὶ κατέχοντας τὸ Μυρμιγκάκι καὶ ἐπολέμησαν· ἀλλ' ἐπανῆλθαν εἰς Λομποτινὰν κακὴν κακῶς, ἀφήσαντες κατὰ τὰς δύο ταύτας μάχας ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης 50 νεκρούς, ἐν οἷς καὶ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Πρέβιστα. Κατησχύνθη συγχρόνως καὶ ὁ φρούραρχος τῶν Σαλώνων Μεχμὲτ-Δεβόλης, ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν περὶ τὸν Πανομάραν καὶ τὸν Μαστραπᾶν ἔξωθεν τοῦ Ἀντιρρίου διαμενόντων. Οἱ δὲ ὑπὸ τὸν Ὀσμάμπασαν, τὸν Ἀσλάμπεην καὶ ἄλλους ἀρχηγοὺς ἐστρατοπέδευσαν ἐν πρώτοις ἔξωθεν τοῦ Γαρδικίου δύο ὥρας μακρὰν τῶν ἡμετέρων, ἐλογίζοντο δὲ 1500 καὶ ἐπροχώρησαν αὐθημερὸν πρὸς τὴν Ὀξιὰν μίαν ὥραν μόνον μακρὰν τοῦ ἐνδιαμένοντος ἑλληνικοῦ στρατοπέδου. Οἱ Ἕλληνες ἐφώρμησαν, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τοὺς προμαχῶνάς των καὶ ν' ἀποχωρήσωσιν εἰς τὴν ἐπάνω ῥάχιν· ἀλλά, σφοδρᾶς μάχης ἐπὶ τῆς θέσεως ἐκείνης γενομένης, ἀπεκρούσθησαν· ἑσπέρας δὲ ἐπελθούσης, οἱ Τοῦρκοι ἐπανῆλθαν εἰς Γαρδίκι καὶ εἰς τοῦ Βλαχιώτη τὸ μνῆμα. **Ὀκτώβριος**

Ἐν τοσούτῳ, βλέποντες οἱ ἐν Λομποτινᾷ, ὅτι εἰς μάτην ἀνέμεναν ἔξωθεν βοήθειαν, ἀπεφάσισαν νὰ διασωθῶσιν εἰς Ναυ-

Διαθέσιμο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πακτον φεύγοντες, καὶ τὴν 22 ὄρθρου βαθέος ἐξῆλθαν, ἐν ᾧ ἔβρεχε ραγδαίως. Βραδέως ἐγνώρισαν οἱ Ἕλληνες τὴν φυγήν των, ἔτρεξαν κατόπιν των, ἐφόνευσαν 100, καὶ ἐζώγρησαν πλειοτέρους, ἐν οἷς καὶ τὸν Ἀχμὲτ-Πρέβισταν, ἐπῆραν δὲ καὶ πλούσια λάφυρα. Οἱ δὲ λοιποί, ὡς 150, ἐν οἷς καὶ ὁ Καφτάναγας, διεσώθησαν εἰς Ναύπακτον.

Μαθόντες δὲ τὴν τῶν ἐν Λομποτινᾷ φυγὴν οἱ περὶ τὸν Ὀσμάμπασαν καὶ τὸν Ἀσλάμπεην ἐπανῆλθαν καὶ αὐτοὶ εἰς Πατρατσίκι καταδιωκόμενοι.

Τὴν δὲ 24 ἐκινήθη τὸ γενικὸν στρατόπεδον τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Ὑψηλάντην.

Φθάσασα ἡ προφυλακή του εἰς Χώστια παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ἑλικῶνος, ἀπήντησε 200 ἐχθρούς, οἵτινες προσβληθέντες κατέφυγαν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Δομποῦ· ἀλλ' ἐκεῖ τοὺς ἀπέκλεισεν ἡ προφυλακή, ἔκοψε τὸ νερόν, καὶ τοὺς ἐβίασε νὰ παραδοθῶσι τὴν 31 ὑπὸ συνθήκην, παραδόσαντας τὰ ὅπλα καὶ τὰς σημαίας. Οἱ ὅροι δὲ τῆς συνθήκης ὄχι μόνον ἀκριβῶς ἐτηρήθησαν, ἀλλὰ καὶ ὑπέρβασις αὐτῶν ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν παραδοθέντων ἔγεινεν (6).

Καθ' ἣν δὲ ἡμέραν παρεδόθη τὸ μοναστήριον τοῦ Δομποῦ, ἐκυριεύθη καὶ ἡ Ἀράχωβα, φυγούσης τῆς τουρκικῆς φρουρᾶς. Οἱ Ἕλληνες ἐκυρίευσαν ἐξ ἐφόδου καὶ τὴν ὀχυρὰν θέσιν τοῦ Στεβενίκου, ὅπου ἐστάθμευαν 110 Τοῦρκοι καὶ 30 Χριστιανοὶ ὑπό τινα Γιάννην Ζελινιώτην· καὶ 45 μὲν τῶν φρουρούντων ἐθανάτωσαν, διαρκούσης τῆς μάχης, τοὺς δὲ λοιποὺς ἠχμαλώτισαν καὶ ἀπέστειλαν ἀβλαβεῖς εἰς Λεβαδείαν· εἰς τῶν νικητῶν ἐφονεύθη καὶ δύο ἐπληγώθησαν.

Ἐκτὸς δὲ τοῦ ἐπικρατοῦντος ῥωσσικοῦ πολέμου ἀπασχολοῦντος ὅλην τὴν προσοχὴν καὶ ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς Πύλης, συνέβησαν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας καὶ ἀλληλομαχίαι βαρεῖαι τοῦ Κιουταχῆ καί τινων σημαντικῶν Ἀλβανῶν, αἵτινες ἔφεραν τοὺς ἐν Ἑλλάδι ὁμοφύλους των εἰς τελείαν ἀπελπισίαν.

Ἐσκόπευεν ὁ Κιουταχῆς πρὸ καιροῦ κατὰ διαταγὴν τῆς Πύλης νὰ καταστρέψῃ τινὰς τῶν ἰσχυροτέρων Ἀλβανῶν ὡς ἀντιπράττοντας εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς στρατιωτικῆς μεταρρυθμίσεως σκοπούς της, καὶ ὀνομαστὶ τὸν Σελιχτὰρ-Πόδαν, τὸν Ἐσὴμπεην, τὸν Ἀβδουλάμπεην καὶ τὸν Ἰσμαὴλμπεην, καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ τοὺς ἐκάλεσεν εἰς Ἰωάννινα. Οὗτοι ὑποπτεύσαν-

Δημοσιεύματα Εθνικής Βιβλιοθήκης

τες συνῆλθαν εἰς Μπεράτι, ὅθεν ἔστειλαν πρὸς τὸν πασᾶν τὸν Ἰσμαήλμπεην, ὅστις ἐφονεύθη, ἐν ᾧ ἀνέβαινε τὴν κλίμακα τοῦ παλατίου. Φοβηθέντες οἱ ἰσχυροὶ τῆς Ἀλβανίας περὶ τῆς ζωῆς των παρημέλουν ἔκτοτε τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους· ἀπηλπίσθησαν καὶ οἱ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα διεσπαρμένοι ὁμογενεῖς των, καὶ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν βλέποντες, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐφάνησαν ἐσχάτως πιστοὶ φύλακες τῶν συνθηκῶν καὶ εὐμενεῖς πρὸς τοὺς παραδοθέντας, ἀπεφάσισαν ν' ἀναχωρήσωσιν ἀμαχητὶ καὶ ἔνσπονδοι εἰς τὰ ἴδια. Καὶ πρῶτοι μὲν οἱ κατέχοντες τὸ Δίστομον, τὸ Ζεμενὸν καὶ τὸ μοναστήριον τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ ἀνεχώρησαν ἀνεπηρέαστοι, ἀφήσαντες ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν Ἑλλήνων δύο κανόνια καί τινα πολεμεφόδια· ἀνεχώρησαν δὲ μετὰ ταῦτα καὶ οἱ κατέχοντες τὴν Λεβαδείαν, τὸ παράλιον τῶν Σαλώνων καὶ τὴν Σκηπουν· κατόπιν ἀνεχώρησαν καὶ οἱ κατέχοντες τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ταλαντίου· ἐγκατέλειψαν οἱ ἐχθροὶ καὶ τὸ φρούριον τῆς Βοδωνίτσης καὶ τὸ Τουρκοχῶρι· ἀπεδιώχθησαν καὶ ἐκ τῆς Τοπόλιας, ὅπου ἀντιστάσεως γενομένης ἐσκοτώθησαν 20 καὶ ᾐχμαλωτίσθησαν πέντε· 60 δὲ τῶν ἐκεῖ ἐκλείσθησαν ἐντός τινος προμαχῶνος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ χωρίου, ἀλλὰ καὶ ὁ προμαχὼν ἐκυριεύθη ἐξ ἐφόδου, καὶ 10 τῶν ἐν αὐτῷ ἐθανατώθησαν. Οἱ Ἕλληνες ἐξεστράτευσαν ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὰς ὀχυρὰς θέσεις τῆς Κακῆς Σκάλας καὶ τῆς Ἀμπλιανης. Οἱ ἐν τῇ Κακῇ Σκάλᾳ ἐκλείσθησαν ἔν τινι ἀποκρήμνῳ μέρει πρὸς τὴν Κορακόβρυσιν ἰδόντες τοὺς Ἕλληνας ἐπερχομένους· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἐφορμήσαντες οἱ Ἕλληνες τὴν 9 νοεμβρίου ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς 40, καὶ ἐζώγρησαν 15, ἐν οἷς καὶ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Ὀρχανὴν Κιαφιζίσην· ἄλλοι τόσοι ἀπωλέσθησαν Ἕλληνες ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ· οἱ δὲ κατὰ τὴν Ἀμπλιανην ἐχθροὶ διεσώθησαν εἰς Σάλωνα ἔνσπονδοι. Ἀπηλπισμένη καὶ πολιορκημένη ἡ φρουρὰ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐσυνθηκολόγησε καὶ αὕτη μετ' ὀλίγον διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ της Μεχμὲτ-Δεβόλη, καὶ τὴν 17 παρέδωκε τὸ φρούριον καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ ἴδια ἀνενόχλητος. Εὑρέθησαν δ' ἐν τῷ φρουρίῳ 8 κανόνια καὶ ἱκανὰ πολεμεφόδια καὶ τρόφιμα. Μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ φρουρίου τούτου ἐκενώθησαν ὅλαι αἱ ἄλλαι θέσεις τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος μέχρι Ζητουνίου ἐκτὸς τῶν Θηβῶν καὶ τῆς Ἀττικῆς· μαθόντες καὶ οἱ ἐν Καρπενησίῳ ἐχθροὶ τὰ γεγόμενα ἔφυγαν καὶ αὐτοὶ τὴν 23. Νοέμβριος

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εἰς ἐμψύχωσιν δὲ τοῦ δειλιάσαντος ὀθωμανικοῦ στρατοῦ, καὶ εἰς διατήρησιν τοὐλάχιστον θέσεών τινων ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ὁ ἐν Ζητουνίῳ διατρίβων Μαχμούτπασας εἰσέβαλε μετ' ὀλίγον, μηδενὸς ἐναντιουμένου, εἰς Λεβαδείαν· καὶ ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐμπνεύσῃ φόβον ἐμελέτησε νὰ πέσῃ αἰφνιδίως ἐπί τινας Ἕλληνας μεμονωμένους ἐν Μαρτίνῳ. Συννοηθεὶς δὲ καὶ μετὰ τοῦ Καρυστίου Ὀμέρπασα, αὐτὸς μὲν ἐκίνησε διὰ τῆς Σκρηποῦς, ὁ δὲ διὰ τῶν Θηβῶν· ἀλλὰ μὴ φθάσαντος τούτου ἐν καιρῷ διὰ τὸν ἐπικρατοῦντα δριμὺν χειμῶνα, ἐπέπεσε μόνος τὴν 29 ἰανουαρίου, καὶ ἀποκρουσθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μαχομένων ἐντὸς ὀχυρωμάτων ἔφυγεν αἰσχρῶς καὶ ἀτάκτως. Ἱκανοὶ Τοῦρκοι ἐφονεύθησαν καὶ τρεῖς σημαῖαι ἔπεσαν εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ δὲ τὴν ἦτταν ἀπελπισθεὶς ὁ Μαχμούτπασας παρέλαβεν ὅλους τοὺς ὑπ' αὐτόν, καὶ διαβὰς τὰς Θερμοπύλας ἐπανέκαμψεν εἰς Ζητοῦνι τὴν 10 φεβρουαρίου.

Πολλάκις ἐπὶ τῆς παρελθούσης περιόδου τοῦ ἀγῶνος εἴδαμεν ἐν ἀγανακτήσει τοὺς Ἕλληνας παρασπόνδως πρὸς τοὺς παραδιδομένους ἐχθροὺς πολιτευομένους· ἀλλὰ τοὺς βλέπομεν ἤδη ἀγαλλόμενοι ἀξιεπαίνως ἐκπληροῦντας τὰ εἰς τοὺς ὑποσπόνδους ὀφειλόμενα. Οἱ ἄνθρωποι ἦσαν οἱ αὐτοί, ἀλλ' οἱ καιροὶ διέφεραν.

Ἐν ᾧ δὲ εὐδοκίμουν αἱ κατὰ ξηρὰν ἐκστρατεῖαι τῶν Ἑλλήνων, εὐδοκίμουν καὶ τινα κατὰ θάλασσαν κινήματά των.

Δεκέμβριος Τὴν 23 δεκεμβρίου ἐκυρίευσεν ἡ Καρτερία κατὰ τὴν Στηλίδα τουρκικὴν γολέτταν 10 κανονίων, καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν συνέλαβεν ἑλληνική τις κανονοφόρος ἐν τῷ εὐβοϊκῷ κόλπῳ 3 τουρκικὰ ἐμπορικὰ πλοιάρια· ἑλληνικὴ δὲ μοῖρα ὑπὸ τὸν Σαχίνην ἀπεβίβασε μετά τινας ἑβδομάδας 400 στρατιώτας εἰς Λιθάδαν πρὸς ἄλωσιν τοῦ ἐκεῖ τουρκικοῦ ὀχυρώματος. Προσέβαλαν οἱ ἀποβάντες τὸ ὀχύρωμα, συναπέβησαν ἐπιβοηθοὶ καὶ οἱ ἐν τοῖς πλοίοις καὶ τὸ ἐκυρίευσαν διὰ συνθήκης· 40 Τοῦρκοι ἐφονεύθησαν καὶ 23 ἐπληγώθησαν· ἐφονεύθησαν καὶ 9 Ἕλληνες, καὶ ἐπληγώθησαν 16· ἀνετράπη δὲ καὶ τὸ ὀχύρωμα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὴν ἐπαύριον τῆς παραδόσεώς του, ἀποπεμφθέντων ἀσφαλῶς τῶν Τούρκων τὴν προτεραίαν εἰς τὰ ἴδια.

Μετὰ δὲ τὴν κυρίευσιν τοῦ ἀμβρακικοῦ κόλπου ἐμποδίσθη ἡ συνήθης μετακόμισις τῶν τροφῶν ἀπὸ Πρεβέζης εἰς Βόνιτσαν,

καὶ τὴν 15 οἱ ὑπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον, συμπράττοντος τοῦ στολίσκου, ἐκινήθησαν εἰς ἄλωσιν τῆς Βονίτσης.

Κινδυνῶδες ἦτο τὸ κίνημα, διότι ἄνωθεν τῆς πόλεως κεῖται φρούριον, ἀλλ' εὐδοκίμησε· καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες ἐκυρίευσαν ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν, ἐν ᾗ εὑρέθησαν πάμπολλοι Χριστιανοὶ αἰχμάλωτοι, οἱ δὲ ἐν αὐτῇ Τοῦρκοι κατέφυγαν εἰς τὸ φρούριον, ὅπου ἐκλείσθησαν καὶ ἀπεκλείσθησαν· τὴν δὲ 5 μαρτίου ἐξῆλθαν ἔνσπονδοι καὶ μετεκομίσθησαν ἀσφαλῶς εἰς Πρέβεζαν, φέροντες τὰ ὅπλα καὶ τὰς ἀποσκευάς των. Διαρκοῦντος δὲ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τοῦ φρουρίου, ἠνδραγάθησαν ἐκ νέου οἱ ἐν τῷ κόλπῳ ἐκείνῳ ναῦται Ἕλληνες, ναυμαχήσαντες καὶ ἀφανίσαντες τὰ πλεῖστα τῶν ἐν αὐτῷ ἀπομεινάντων ἐχθρικῶν πλοίων. Κατὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ταύτην ἐσκοτώθη καὶ ὁ πρὸ μικροῦ πληγωθεὶς Τενεκές. Οἱ Ἕλληνες κατέλαβαν τὴν 13 ἀπριλίου τὸ Μακρυνόρος καὶ τὸν Καρβασαρᾶν.

Μεσοῦντος δὲ τοῦ ἀπριλίου ἀνεφάνη πανώλης κατὰ τὸ Βραχνί, χωρίον τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων, καὶ μετ' ὀλίγον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πρωτευούσῃ τῆς ἐπαρχίας· ἀλλὰ τὰ κατὰ τὴν Ἀχαΐαν γαλλικὰ στρατεύματα ἀπέσβεσαν ἐντὸς ὀλίγου τὴν ἀναφανεῖσαν ταύτην φλόγα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1828—29

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΘ'.

Διάθεσις τῶν ἐν Πόρῳ πρέσβεων πρὸς τὸν κυβερνήτην. - Διαπραγματεύσεις εἰς ἐφαρμογὴν τῆς συνθήκης. - Διαγωγὴ τῆς Πύλης καὶ γνώμη τῶν αὐλῶν περὶ τῶν ἐν Πόρῳ ἐργασιῶν τῶν πρέσβεων. - Ἐγκατάστασις τακτικῶν δικαστηρίων. - Συγκλησις ἐθνικῆς συνελεύσεως.

Ἡ ΔΙΑΘΕΣΙΣ τῶν ἐν Πόρῳ συνελθόντων πρέσβεων πρὸς τὸν κυβερνήτην ἐκατύπτριζε τὴν τῶν αὐλῶν. Ὁ τῆς Ῥωσσίας τὸν ὑπεστήριζεν ὅλαις δυνάμεσιν· ὁ τῆς Γαλλίας μετρίως, ὁ δὲ τῆς Ἀγγλίας οὐδαμῶς. Εἴδαμεν, ὅτι τὰ πλοῖα τῶν τριῶν Δυνάμεων ἐχαιρέτων τὴν σημαίαν τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἐν Πόρῳ συνεντεύξεως τῶν πρέσβεων καὶ τοῦ κυβερνήτου δὲν τὴν ἐχαιρέτησαν, ἀντιτείναντος τοῦ πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας. Παρεπονέθη ὁ κυβερνήτης διὰ τὸ δυσμενὲς τοῦτο δεῖγμα, ἀλλὰ δὲν ἱκανοποιήθη. Τὴν τοιαύτην δυσμένειαν τῆς Ἀγγλίας προϊδὼν ὁ κυβερνήτης εἶχε προτείνει νὰ συνέλθωσιν οἱ πρέσβεις εἰς Σπέτσας καὶ ὄχι εἰς Πόρον πρὸς ἀποφυγὴν πάσης συνεντεύξεως τοῦ πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν ἐν Αἰγίνῃ ἀντιπολιτευομένων, ἀλλὰ δὲν εἰσηκούσθη.

Ἡ ἔλευσις δὲ τῶν πρέσβεων εἰς Ἑλλάδα καὶ ὁ σκοπός, δι' ὃν ἦλθαν, ἦσαν ἱκανὰ αἴτια νὰ ἐρεθίσωσι τὰ πνεύματα τῶν Ἑλλήνων, καὶ κυρίως τῶν ἐν Αἰγίνῃ προκρίτων ἠρεθισμένων ἤδη κατὰ τοῦ κυβερνήτου, καὶ οἱ ἔχοντες ἔργον τὰς ταραχὰς ἔδραξαν ὡς ἁρμοδίαν τὴν περίστασιν ταύτην εἰς λύσιν παντὸς δεσμοῦ τοῦ πανελληνίου καὶ τοῦ κυβερνήτου, καὶ δὲν ἔπαυαν γράφοντες τῷ κυβερνήτῃ διατρίβοντι ἐν Πόρῳ κατὰ τῶν ἄλλοτε ἐν τοῖς πράγματιν ἢ τῶν ἐχόντων σημασίαν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν οἱ εὐνοούμενοι τοῦ κυβερνήτου διέσπειραν, ὅτι οἱ ἐν Αἰγίνῃ πρόκριτοι Πελοποννήσιοι συνελθόντες ἔγραψαν μυστικῶς τῷ πρέσβει τῆς Ἀγγλίας, ὅτι ἡ Πελοπόννησος καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου ἐξήρκουν εἰς σύστασιν ἑλληνικῆς ἐπικρατείας. Τοῦτο μαθόντες οἱ Στερεοελλαδῖται, οἱ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔχοντες πάντοτε φόβους περὶ τῆς μελλούσης τύχης τῆς γεννησαμένης αὐτοὺς γῆς, καὶ πιστεύοντες ὅτι οἱ κοινοποιήσαντες ταῦτα δὲν ἐψεύδοντο ἐξ αἰτίας τῆς στενῆς αὐτῶν σχέσεως πρὸς τὸν κυβερνήτην, ἐταράχθησαν ταραχὴν μεγάλην. Τοιοῦτος λόγος ἐν τοιαύτῃ κρισιμῳ ὥρᾳ ἐδύνατο νὰ προξενήσῃ δεινὰς ἀλληλομαχίας. Ἀκούσαντες οἱ πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου τὴν συκοφαντίαν ταύτην, καὶ μαθόντες πόθεν προῆλθε, τὴν ἀπέδωκαν εἰς τὸν κυβερνήτην, καὶ τὸν ἐθεώρησαν ἔκτοτε φανερὸν καταδιώκτην. Κατὰ τῶν προκρίτων τούτων ἐρρίφθη καὶ ἄλλη συκοφαντία ἔτι μᾶλλον βδελυρά· ὅτι συνώμοσαν νὰ φαρμακεύσωσι τὸν κυβερνήτην. Ὁ λόγος οὗτος διεφημίσθη καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐκωδωνίσθη καὶ διά τινων ἐφημερίδων. Ταῦτα ἔχοντες ὑπ' ὄψιν οἱ πρόκριτοι τὴν κρίσιμον ἐκείνην ὥραν, ἠγανάκτουν ἀναπολοῦντες τὰ παρελθόντα ἐξ αὐτῆς τῆς ἀφίξεως τοῦ κυβερνήτου φανέντος ὅτι σκοπὸν ἔβαλεν ἔκτοτε νὰ καταστρέψῃ τὴν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐπιρροήν των· ἀπέστειλε δὲ κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας καὶ ὁδηγίας πρὸς τοὺς ἐκτάκτους ἐπιτρόπους ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἃς ἀνέγνωσε τὸ πανελλήνιον κατὰ ῥητὴν παραγγελίαν του ἐπὶ πλήρους συνεδριάσεως.

Ἀλλ' ὅσον οἱ πρόκριτοι ἐδυσπίστουν πρὸς τὸν κυβερνήτην βλέποντες φανερᾷ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ τείνοντα εἰς ὄλεθρόν των, τόσον ἐδυσπίστει καὶ οὗτος πρὸς ἐκείνους, διότι τῷ ἔλεγον καὶ τῷ ἔγραφαν πανταχόθεν, ὅτι ἐκίνουν κατ' αὐτοῦ τὸν λαόν, καὶ ὅτι ἐμελέτων ἀνατροπὴν τῶν καθεστώτων.

— Ἀφιχθέντες δὲ οἱ πρέσβεις εἰς Πόρον ἐκοινοποίησαν πρὸς τὸν κυβερνήτην 28 ἐρωτήματα, ζητοῦντες νὰ μάθωσι διὰ τῆς λύσεως αὐτῶν τὸν πληθυσμὸν τῶν ἐγκατοίκων τῆς Ἑλλάδος Μουσουλμάνων καὶ Ἑλλήνων, τὸ ποσὸν καὶ τὴν ἀναλογίαν τῆς ἀκινήτου περιουσίας αὐτῶν, ποῖα μέρη τῆς ἑλληνικῆς γῆς ἀπεστάτησαν, πόσοι καὶ ποίου εἴδους οἱ πρὸς τὴν Πύλην τακτικοὶ καὶ ἔκτακτοι φόροι, ὁποῖαι αἱ ἐπὶ τουρκοκρατίας Ἀρχαὶ ἐν Ἑλλάδι, ὁποία ἡ συμμέθεξις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ τῆς διοικήσεώς των, καὶ πῶς ἐκυβερνῶντο ἐς ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦδε.

Λαβὼν ὁ κυβερνήτης τὰ ἐρωτήματα ταῦτα μετέβη εἰς Αἴγιναν καὶ ἐκάλεσε τὸ πανελλήνιον πρὸς λύσιν αὐτῶν. Εἰς ταχυτέραν δὲ καὶ ἀκριβεστέραν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοπουμένου τὸ πανελλήνιον, διαιρεθὲν εἰς ἐπιτροπάς, διήρεσε καὶ τὰς ἐργα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σίας του ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ σταλῶσιν ὅλα τὰ ἔργα τῶν ἐπιτροπῶν πρὸς τὸν κυβερνήτην κατ' εὐθεῖαν ἀσυζήτητα, καὶ ἀφ' οὗ συναρμολογηθῶσι παρ' αὐτοῦ, νὰ τεθῇ τὸ ὅλον ὑπὸ τὴν συζήτησιν τοῦ πανελληνίου· ἀλλ' ὁ κυβερνήτης, συντάξας ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν γενικὴν ἔκθεσιν, τὴν ἔστειλε πρὸς τοὺς πρέσβεις μὴ ζητήσας τὴν γνώμην τοῦ πανελληνίου καὶ προφασισθεὶς τὸ κατεπεῖγον τοῦ καιροῦ. Τὸ πανελλήνιον, μήτε σεβομενον πλέον μήτε ἐμπιστευόμενον τὸν ἀρχηγὸν τοῦ κράτους, καὶ λαβὸν ἐντεῦθεν ἀφορμὴν κατεβόα. Εἰς παῦσιν δὲ τῆς καταβοῆς ὁ κυβερνήτης ἠναγκάσθη νὰ στείλῃ πρὸς αὐτὸ ἀντίγραφον τῆς ἐκθέσεώς του καὶ νὰ προκαλέσῃ γνωμοδότησιν. Συνέπεσε δὲ συγχρόνως καὶ τὸ ἐξῆς σφοδροτέρων διενέξεων αἴτιον.

Τὸ 28ον ἐρώτημα τῶν πρέσβεων ἀπέβλεπε τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐκυβερνᾶτο ἡ Ἑλλὰς ἐξ ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς ἐλεύσεως καὶ μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ κυβερνήτου. Ἡ ἔγκρισις ἢ ἡ κατάκρισις τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ τωρινοῦ πολιτικοῦ συστήματος ἀπέκειτο εἰς τὸν τρόπον τῆς λύσεως τοῦ ἐρωτήματος τούτου. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀνεδέχθη μόνος ὁ κυβερνήτης νὰ τὸ λύσῃ, καὶ τὸ ἔλυσεν εἰς μομφὴν τοῦ παρελθόντος καὶ εἰς ἔπαινον τοῦ ἐνεστῶτος συστήματος. Ἀλλὰ κληθὲν τὸ πανελλήνιον νὰ γνωμοδοτήσῃ περὶ ὅλων τῶν ἐρωτημάτων, ἐν οἷς καὶ τὸ 28ον, ἀπεδοκίμασε τὴν λύσιν αὐτοῦ ἐπισήμως· συνώδευσε δὲ τὴν ἔκθεσίν του πρὸς τὸν κυβερνήτην καὶ δι' ἐγγράφου δεικνύοντος πόσον ὀλίγον τὸν ἐπιστεύετο καὶ τὸν ἐτίμα. Ἔλεγε δὲ τὸ ἔγγραφον ὅτι τὸ πανελλήνιον, ἀφ' οὗ ἐθεώρησε τὴν εἰς λύσιν τοῦ 28ου ἐρωτήματος ἔκθεσιν τοῦ κυβερνήτου διακρινομένην εἰς δύο μέρη, τὸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὸ ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του μέχρις ἐκείνης τῆς ἡμέρας, παρετήρησεν ὅτι τὸ πρῶτον μέρος κατ' ἄλλα ἦτον ἐλλιπές, καὶ κατ' ἄλλα διέφερε τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, ὅθεν ἐνόμισε χρέος του νὰ καθυποβάλῃ ἄλλην ἱστορικὴν ἔκθεσιν ὡς πρὸς αὐτό. Ὡς δὲ πρὸς τὸ δεύτερον μέρος περιστρεφόμενον εἰς πράγματα διατρέξαντα μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ κυβερνήτου, ἐπειδὴ ἅπαξ ἐγράφη ὡς ἐνέκρινεν αὐτὸς καὶ ἐπαρουσιάσθη πρὸς τοὺς πρέσβεις, τὸ πανελλήνιον ἔκρινεν ἀνάρμοστον νὰ ἐπιφέρῃ τροπολογίαν τινὰ ἢ προσθαφαίρεσιν.

Τοιαύτη ἦτον ἡ σχέσις τοῦ κυβερνήτου πρὸς τὸ πανελλήνιον, καθ' ὃν καιρὸν παρόντες οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν τριῶν Δυνάμεων καὶ αὐτήκοοι τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος διενέξεων ἐσκέπτοντο περὶ τῶν ὅλων. Ἀντιφερόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντιπρόσωποι πρὸς ἀλλήλους ἐξ αἰτίας τῆς διαφωνίας τῶν αὐλῶν αὐτῶν ἐσυμβιβάσθησαν ἐπὶ τέλους καὶ ἐξέθεσαν γνώμην ἐκ συμφώνου, διότι ἐξουσίαν νὰ ὁρίσωσί τι δὲν εἶχαν· κοινοποιήσαντες δ' ἐπισήμως πρὸς τὸ συμμαχικὸν συμβούλιον τὴν γνώμην ταύτην, τὴν ἐκοινοποίησαν ἰδιαιτέρως καὶ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν. Τὰ εἰς συζήτησιν δὲ οὐσιώδη ἄρθρα τῆς συνθήκης ἦσαν, ὡς προείρηται, τὸ περὶ ὁρίων, τὸ περὶ φόρου, τὸ περὶ ἀποζημιώσεως τῆς τουρκικῆς ἰδιοκτησίας, καὶ τὸ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς τοπικῆς Ἀρχῆς τῆς Ἑλλάδος.

Ἐξ ὁροθετικὰς γραμμὰς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἔλαβαν ὑπ' ὄψιν ἐν Πόρῳ οἱ πληρεξούσιοι τῆς συμμαχίας· τὴν ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πελοποννήσου· τὴν μεταξὺ Πάρνυθος καὶ Κιθαιρῶνος ἐμπεριέχουσαν τὴν Ἀττικὴν καὶ Μεγαρίδα καὶ εἰς τὸν κορινθιακὸν κόλπον τελευτῶσαν· τὴν μεταξὺ Θερμοπυλῶν καὶ κορινθιακοῦ κόλπου ἐμπεριλαμβάνουσαν καὶ τὸν Παρνασσόν· τὴν μεταξὺ Βώλου καὶ ἐκβολῶν τοῦ Ἀχελῴου· τὴν μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ζαγορᾶς καὶ τοῦ κόλπου τῆς Ἄρτης· καὶ τὴν μεταξὺ Ὀλύμπου καὶ Πίνδου. Καὶ αἱ μὲν πρῶται τέσσαρες ὁροθεσίαι ἦσαν τοῦ συμμαχικοῦ συμβουλίου, ἡ δὲ πέμπτη καὶ ἕκτη τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως· εἶχε δὲ διατάξει τὸ συμβούλιον τοὺς ἐν Πόρῳ πληρεξουσίους νὰ προσέξωσιν ὥστε «ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ » νὰ ἦναι ἀκριβῶς κεχαραγμένη, εὐϋπεράσπιστος, περιλαμβάνουσα ἀληθῶς ἐπαναστατήσαντα λαόν, καὶ παρέχουσα διὰ » τῆς διαγραφῆς της ὅσον τὸ δυνατὸν μικροτέρας ἀφορμὰς διενέξεων εἰς τὰς μεθορίους ἐπαρχίας».

Οὔτε νοῦς ὀξυδερκής, οὔτε ὑγιὴς πολιτική, οὔτε καλὴ θέλησις ὡδήγησαν τοὺς συγκροτοῦντας τὸ συμβούλιον εἰς τὰ περὶ ὁροθεσίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀποκυήματα ὠθισμοῦ τῆς παγκοσμίου γνώμης καὶ ἔργα πολιτικῆς ἀνάγκης ἦσαν αἱ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων βουλαί των· διήρεσαν καθ' ἃς διεχάραξαν ὁροθεσίας τὴν ὑπὸ τὴν δουλείαν ἀδιαίρετον ἑλληνικὴν φυλήν, καὶ ὀλίγους τῶν Ἑλλήνων προθέμενοι νὰ ἱκανοποιήσωσι, καὶ τούτους κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτῶν ὡς μὴ δυνηθείσης τῆς Πύλης νὰ τοὺς ἀναδουλώσῃ, παρέλιπαν τοὺς πλείστους ὑπὸ τὸν ζυγόν· ἂν γενναιότερον καὶ ὀξυδερκέστερον ἐπολιτεύ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

οντο, θὰ ἔλυεν ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις τὸ μέγα ζήτημα τῆς ἀνατολῆς εἰς σωτηρίαν τῆς ἀείποτε κινδυνευούσης ἰσορροπίας καὶ ὠφέλειαν τῆς ἀναξιοπαθούσης ἀνθρωπότητος. Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ συμφέροντα τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ὅστις ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν, θὰ παρετήρησεν ἐκ τῶν ὑστέρων, ὅτι ἡ παράλειψις τῶν ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν ὄχι μόνον οὐδαμῶς συνετέλεσεν εἰς κραταίωσίν της, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον τὴν ἐξησθένισεν ὡς παντοίοις τρόποις ἀδιαλείπτως ἀγωνιζομένων εἰς ἀνατροπήν της. Ἀδύνατον κρατούμενοι, ὑπερτεροῦντες τῶν κρατούντων καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὴν διανοητικὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ποθοῦντες τὴν ἀνέγερσίν των, νὰ μὴ φθάσωσιν ἐν καιρῷ εὐθέτῳ εἰς τὸ ποθούμενον.

Ἐλλιπεῖς δὲ τῶν κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ συμβουλίου προσόντων εὑρόντες οἱ ἐν Πόρῳ πληρεξούσιοι τὰς ἐξ ὁροθετικὰς γραμμὰς διέγραψαν αὐτοὶ ἑβδόμην ἀπὸ τοῦ στομίου τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου ἀρχομένην, διὰ τῶν βουνῶν τῆς Γούρας καὶ τοῦ Πίνδου διερχομένην, καὶ λήγουσαν εἰς τὸν ἀμβρακικὸν κόλπον. Συμπαρελήφθησαν δὲ καὶ αἱ Κυκλάδες, ἡ Ἀμουργός, αἱ Ἀνατολικαὶ Σποράδες καὶ ἡ Εὔβοια, ἂν καὶ τουρκοκρατουμένη, διὰ τὴν παρὰ τῇ Ἀττικῇ καὶ Βοιωτίᾳ θέσιν της. Ἐξηρέθησαν δὲ ἀπ' ἐναντίας ἡ Σάμος, ἡ Χίος καὶ ἡ Κρήτη· ἡ μὲν πρώτη διὰ τὴν πρὸς τὰ παράλια τῆς Ἀσίας θέσιν της, ἂν καὶ εὐτυχῶς μέχρι τέλους ἀγωνισθεῖσα· ἡ δὲ δευτέρα καὶ διὰ τὴν θέσιν της καὶ διὰ τὴν τελείαν ὑποδούλωσίν της· ἡ δὲ Κρήτη διότι, ἂν καὶ ἐφωπλίσθη ἐκ νέου, δὲν ἐδυνήθη ν' ἀποτινάξῃ τὸν ζυγόν.

Περὶ δὲ τοῦ φόρου ἐνεκρίθη ἡ κατ' ἔτος ἀπόδοσις τοῦ νενομισμένου χαρατσίου καὶ ναζουλαβαριζίου, ἤτοι γροσίων 1,500 000· νὰ μὴ δίδεται δὲ τὸ ποσὸν τοῦτο κατ' ἔτος ὅλον ἀπὸ τοῦδε, ἀλλὰ βαθμηδὸν ἐξ αἰτίας ὅσων ἔπαθεν ἡ Ἑλλάς.

Τὰ δὲ τῆς τουρκικῆς γῆς ἐθεωρήθησαν διττῶς· ἡ μὲν ἀνήκουσα εἰς τὸν θρόνον, εἰς τὰ βακούφια, ἢ εἰς τὸ δημόσιον ν' ἀφεθῇ ἀναποζημίωτος εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, ἡ δὲ ἰδιωτικὴ ν' ἀγορασθῇ παρὰ τῶν Ἑλλήνων.

Ὡς πρὸς τὴν συμμέθεξιν δὲ τῆς Πύλης ἐν τῇ ἐκλογῇ τῆς τοπικῆς Ἀρχῆς οὐδὲν ἐρρέθη.

Τοιουτοτρόπως ἀποπερατώσαντες οἱ πρέσβεις τὰ ἔργα των ἀπέπλευσαν οἱ μὲν τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας τὴν 6 δεκεμβρίου, ὁ δὲ τῆς Ῥωσσίας τὴν 8, καθ' ἣν ἐπανῆλθε καὶ ὁ κυβερνήτης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

εἰς Αἴγιναν. Ἐναπέμειναν δὲ οἱ παρὰ τῇ ἑλληνικῇ κυβερνήσει ἐπιτετραμμένοι τὰ τῶν τριῶν αὐλῶν, πρό τινος καιροῦ κατὰ τὴν συνθήκην τῆς 24 ἰουνίου ἀφιχθέντες εἰς Ἑλλάδα.

Ἂν καὶ ἡ ἐν Πόρῳ ὑπὸ τῶν πρέσβεων χαραχθεῖσα ὁροθετικὴ γραμμὴ ἦτον ἣν αὐτοὶ ἐπρότειναν διατρίβοντες ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἂν καὶ τὴν αὐτὴν γραμμὴν ὑπέδειξε τὸ συμμαχικὸν συμβούλιον διατάξαν τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν παραλίων τῆς Ἑλλάδος, ἂν καὶ τὴν παραδοχὴν τῆς αὐτῆς γραμμῆς συνίστων παρὰ τῷ συμβουλίῳ ὡς βάσιν τῶν μετὰ τῆς Πύλης διαπραγματεύσεων τῆς συμμαχίας ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ῥωσσία, τὸ τορικὸν ὑπουργεῖον τόσον ὠργίσθη κατὰ τοῦ Ἄγγλου ἀντιπροσώπου Κάννιγγος δεχθέντος ἐν τῇ ὀρθῇ κρίσει του καὶ τῇ ἀείποτε γενναίᾳ πρὸς τοὺς ὑπὸ τὸν σουλτάνον Χριστιανικοὺς λαοὺς πολιτικῇ του τὴν ὁροθεσίαν ταύτην, ὥστε τὸν ἔπαυσε τῆς πρεσβευτικῆς ὑπηρεσίας του· ἀπῄτει δὲ στενότερα ὅρια καὶ διετείνετο, ὅτι ἡ γνώμη της ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ γράμματος καὶ τοῦ πνεύματος τῆς συνθήκης μὴ προθεμένης σύστασιν ἑλληνικοῦ κράτους, ἀλλ' ἁπλῆν εἰρήνευσιν τῆς τεταραγμένης Ἑλλάδος εἰς ἀσφάλειαν τῶν κατοίκων της Χριστιανῶν ἀπὸ τουρκικῆς κακώσεως· ἤθελε δὲ νὰ στήσῃ τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν ἐπὶ τοῦ κορινθιακοῦ ἰσθμοῦ, καὶ εἰς ἀποζημίωσιν τῆς στενῆς ταύτης ὁροθεσίας ἐπρόβαλε ν' ἀναδειχθῇ ἡ Ἑλλὰς ἀνεξάρτητος· φαίνεται δὲ ὅτι ἡ συνεχῶς δίδουσα ἀφορμὰς διαφορῶν καὶ σκανδάλων μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ῥωσσίας ἡμικυριαρχία τῆς Βλαχομολδαυΐας καὶ Σερβίας, πρὸς βλάβην πάντοτε τῆς Πύλης, ὑπηγόρευσε τὸ περὶ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ πῶς ἐδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ἀνεξάρτητος ἐπικράτεια ἐντὸς τόσῳ στενῶν ὁρίων μὴ ἔχουσα τὰ πρὸς ὕπαρξίν της; ἢ πῶς μετεφέροντο ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ τόσαι χιλιάδες ἐνόπλων καὶ ἐμπειροπολέμων Στερεοελλαδιτῶν κατοίκων τῶν ἐγκαταλειπομένων εἰς τοὺς Τούρκους μερῶν; οἱ κάτοικοι Χριστιανοὶ τῆς ἀποκοπτομένης κατὰ τὴν πρότασιν ταύτην στερεᾶς Ἑλλάδος ἐλογίζοντο 180,000· ἐν ᾧ οἱ κάτοικοι αὐτῆς Τοῦρκοι ἐλογίζοντο 7000 ἢ 8000· ἦτο λοιπὸν δίκαιον, καὶ ἂν ἦτο δυνατόν, νὰ μεταναστεύσωσιν οἱ πάμπολλοι χάριν τῶν ὀλιγωτάτων; ἂν δὲ ἐπρόκειτο κατὰ τὴν συνθήκην νὰ εἰρηνεύσῃ ὁ τόπος ἐκεῖνος, δὲν ἐνέβαλεν ἡ εἰρηνοποιὸς Δύναμις διὰ τῆς παραδοχῆς τόσῳ στενῶν ὁρίων ἀντὶ εἰρήνης μάχαιραν; εἰς μάτην δὲ ἤλπιζε νὰ φέρῃ δι' αὐτῶν τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Πύλην εἰς συμβιβασμόν· ἡ Πύλη ἐβάδιζε καὶ μετὰ τὸν ῥωσσικὸν πόλεμον ἣν ἐβάδισεν ὁδὸν καὶ πρότερον· ὥστε δὲν ἐπρόκειτο περὶ πλατυτέρων ἢ στενοτέρων ὁρίων. Ἡ Πύλη οὔτε τὴν μεσιτείαν τῶν συμμάχων ἐδέχετο, οὔτε τὴν ἀνακωχὴν ἐκήρυττεν, οὔτε ἄλλο τι παρεχώρει ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων μὴ συμβιβαζόμενον πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ραγιᾶ. Ἀδιαφιλονείκητον δὲ ἐθεώρει πάντοτε ὅλην τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, καὶ οὐδὲ κἂν λόγον νὰ ἀκούῃ ἤθελε περὶ αὐτῆς· εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον ὑπέσχετο νὰ στείλῃ ἕνα καλὸν πασᾶν.

Ἐπιμένον δὲ τὸ ἀγγλικὸν ὑπουργεῖον εἰς ἣν προέθετο ὁροθεσίαν ἐξέφρασε λύπην ἐπὶ τοῦ συμμαχικοῦ συμβουλίου διὰ τὰ ἐν Πόρῳ διαγραφέντα, καὶ ἐμέμφθη τοὺς πρέσβεις ὡς παρεξηγήσαντας τὰς ὁδηγίας των καὶ ἀπορρίψαντας ἣν ἔλαβαν ἐν Πόρῳ πρόσκλησιν τῆς Πύλης νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν, διότι καὶ ἡ ἀνακωχὴ ὑπῆρχε πραγματικῶς, καὶ ἡ παραδοχὴ τῆς μεσιτείας συνυπηκούετο. Ἀλλ' ἡ πραγματικὴ ἀνακωχὴ προήρχετο, κατὰ τὸ λέγειν αὐτῆς τῆς Πύλης, ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ ὄχι ἐκ τῆς προαιρέσεώς της, διότι οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ τὴν κηρύξῃ· διὰ τῆς αὐτῆς δ' ἐπιστολῆς, δι' ἧς ἐκάλει τοὺς πρέσβεις, ἔγραφεν ὅτι « ἀδύνατον νὰ θεωρήσῃ ἄλλως » πως τὸν Ἕλληνα εἰμὴ ραγιᾶν», καὶ ἐπρόσθετεν ὅτι μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν πρέσβεων εἰς Κωνσταντινούπολιν τὰ πάντα ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ ἐσυμβιβάζοντο ἐπὶ μιᾶς καὶ μόνης συνεδριάσεως, ὅ ἐστι, καθὼς ἄλλοτε εἶπε, διὰ τῆς ἀποστολῆς εἰς τὴν Πελοπόννησον ἑνὸς καλοῦ πασᾶ. Διὰ τοὺς λόγους τούτους αἱ δύο ἄλλαι αὐλαὶ οὔτε τὴν διαγωγὴν τῶν πρέσβεων ἐμέμφθησαν, διότι δικαίως ἐθεώρησαν καὶ τὸ ὕφος τῆς Πύλης ὕπουλον καὶ τὰ ἔργα της ἐναντία τῆς ἀνακωχῆς καὶ τῆς μεσιτείας, οὔτε τὴν ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ ὁροθεσίαν ἐνέκριναν.

Τοιαύτη ἦτον ἡ πολιτικὴ τῆς συμμαχίας περὶ τὰ τέλη τοῦ παρόντος ἔτους. Αἱ συμμαχικαὶ Δυνάμεις διεφώνουν ὅλαι ὁμοῦ πρὸς τὴν Πύλην, καὶ διεφώνουν καὶ πρὸς ἀλλήλας.

Ὁ δὲ κυβερνήτης, καθ' ὃν καιρὸν διεπραγματεύετο μετὰ τῶν πρέσβεων, ἠσχολεῖτο καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐσωτερικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ κράτους. Ἡ σύστασις δικαστηρίων εἵλκυσε πρὸ πολλοῦ τὴν προσοχήν του. Μέγαν γογγυσμὸν ἐκίνει καὶ ἐνόχλησιν ὄχι μικρὰν ἐπροξένει εἰς τὴν κυβέρνησιν ἡ ἔλλειψις αὐτῶν. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ὀκταετοῦς ἐπαναστάσεως

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τακτικὰ δικαστήρια δὲν ὑπῆρξαν ἐν Ἑλλάδι· αἱ κατὰ καιρὸν κυβερνήσεις ἐπροσπάθησαν πολλάκις νὰ τὰ συστήσωσιν, ἀλλὰ πάντοτε ματαίας ἀπέδειξε τὰς προσπαθείας των ὁ πόλεμος· οἱ φρονιμώτεροι δὲ τῶν Ἑλλήνων δὲν ἦσαν καὶ οἱ προθυμότεροι εἰς σύστασίν των, ὡς δυναμένων νὰ ἀπασχολῶσι τοὺς Ἕλληνας τῶν φροντίδων τοῦ πολέμου. Ἡ ἐπανάστασις πολλοὺς εὐτυχεῖς ἐδυστύχησεν· ὀλιγώτατοι ἦσαν οἱ δυνάμενοι ν' ἀποτίσωσι τὰ χρέη των, καὶ ἐργώδης ἦτον ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων τῶν δικαστηρίων ἐν μέσῳ τόσων ἀνωμαλιῶν καὶ κινδύνων, ἐν ᾧ μάλιστα ὑπερίσχυαν τῶν νόμων αἱ ἰδιωτικαὶ ἐπιῤῥοαί. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ κυβερνήτου ἡ Ἑλλὰς καὶ εἰς εἰρηνικὴν θέσιν μετέβη, καὶ τὸ ἐσωτερικόν της ἐτακτοποιήθη, καὶ ὁ νόμος ὑπερισχύων πάσης ἀτομικῆς θελήσεως ἐφαίνετο. Διὰ τοῦτο κατάλληλος ἐκρίθη ὁ καιρὸς ἐκεῖνος πρὸς σύστασιν τῆς δικαστικῆς τάξεως. Εἰς σύνταξιν δὲ τοιούτου ὀργανισμοῦ πρὸ καιροῦ ἠσχολεῖτο τὸ πανελλήνιον κατὰ πρότασιν τοῦ κυβερνήτου· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπροχώρει τὸ ἔργον, ὁ κυβερνήτης ἐσύστησεν ὃν ἄλλοτε ἐφήρμοσεν αὐθαιρέτως ὀργανισμὸν κατὰ τὰς Δυτικὰς Σποράδας ὁ ἔκτακτος ἐπίτροπος Βιάρος. Δυσηρεστήθη τὸ πανελλήνιον, ὡς παραχωροῦντος τοῦ ὀργανισμοῦ τῷ κυβερνήτῃ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν τοὺς δικαστάς, καὶ ἀντέταξε τὸν ἀποσιωπηθέντα ἐν τῷ διαγγέλματι τοῦ κυβερνήτου ἀλλ' ἰσχύοντα ιγ' νόμον παρέχοντα τῷ λαῷ τὸ δικαίωμα τοῦτο. Ὑπεκρίθη ὁ κυβερνήτης ἄγνοιαν τοῦ νόμου τούτου, ἐν ᾧ τὸν ἀνέφερε ῥητῶς ὁ 146 παράγραφος τοῦ περὶ δικαστηρίων θ' κεφαλαίου τοῦ συντάγματος τῆς Τροιζῆνος, τοῦ γαλλιστὶ μεταφρασθέντος ἐν τῷ γραφείῳ του κατὰ διαταγήν του, καὶ παρ' αὐτοῦ ἐπιθεωρηθέντος καὶ σταλέντος πρὸς τοὺς πρέσβεις εἰς ἀπόδειξιν ὅτι δὲν ἦτο κατάλληλος πρὸς ὃν ἐγράφη σκοπόν· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἐπιστήθιοί του σύμβουλοι, Βιάρος καὶ Γιαννετᾶς, οἱ κύριον ἔργον ἔχοντες τὰ περὶ δικαστηρίων, δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀγνοῶσι τὸν νόμον. Πολλῶν δὲ συνδιαλέξεων γενομένων ὅτι ὁ ἐθνικὸς νόμος δὲν ἐφηρμόζετο, ἐξεδόθη τὴν 15 δεκεμβρίου ψήφισμα περὶ συστάσεως δικαστηρίων, μὴ διατηρουμένων ὅλων τῶν ὅρων τοῦ νόμου· ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ ψηφίσματος τούτου ἐβράδυνε διὰ τὴν ἑξῆς αἰτίαν.

Εἴδαμεν, ὅτι οἱ πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου, μέλη τοῦ πανελληνίου, καὶ ἄλλα μέλη αὐτοῦ, ἀντεπολιτεύοντο παῤῥησίᾳ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν κυβερνήτην. Ἡ μεγάλη ἐπιμονή του εἰς ταχεῖαν σύστασιν δικαστηρίων, καὶ λόγοι, οὓς διέσπειραν οἱ οἰκεῖοί του, ἔδωκαν δεινὰς ὑποψίας ὅτι ὁ κυβερνήτης ἐσκόπευε νὰ μεταχειρισθῇ τὰ δικαστήρια ὡς ὅπλα κατ' αὐτῶν. Ἡ ἐπανάστασις περιέπλεξεν εἰς πολλὰ πολλοὺς τῶν ἀντιπολιτευομένων· τινὲς αὐτῶν ἐχρεώστουν καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἱκανά· ἦσαν καί τινα χρέη τῶν κοινοτήτων φαινόμενα κατὰ τὰ ἔγγραφα ὡς ἰδιωτικὰ τῶν προκρίτων· ἐπρόκειτο δὲ κατὰ τὸ ἐκδοθὲν ψήφισμα νὰ ἐκλεχθῶσι τὰ μέλη τοῦ ἀνεκκλήτου δικαστηρίου κατὰ μόνην τὴν θέλησιν τοῦ κυβερνήτου, καὶ οὐδὲ μετὰ τὴν τοιαύτην ἐκλογὴν ἦσαν ἀμετακίνητα, ὅ ἐστιν ἀνεξάρτητα τῆς κυβερνήσεως. Διὰ τοὺς λόγους τούτους οἱ ἀντιπολιτευόμενοι πανελλήνιοι, θεωροῦντες ἑαυτοὺς ὑπὸ τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ των διὰ τῶν δικαστηρίων, κατέβαλαν πᾶσαν φροντίδα εἰς τὴν μὴ σύστασιν αὐτῶν, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἀναγκαῖον νὰ κανονίσωσι προηγουμένως τὰ περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κοινῶν ἢ ἰδιωτικῶν χρεῶν. Αἱ δὲ ὑποψίαι, ἃς συνέλαβαν οἱ πρόκριτοι ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς συστάσεως τῶν δικαστηρίων καὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν δικαστῶν, δὲν ἦσαν ψευδεῖς. Ὁ μετὰ τοῦ Βιάρου ἐργαζόμενος περὶ τὰ δικαστικὰ Γιαννετᾶς, προθέμενος νὰ διορίσῃ δικαστήν, τῷ εἶπεν, ὅτι εἴκοσι μόνον οἰκογενείας ἐσκόπευεν ἡ κυβέρνησις ν' ἀφήσῃ ἰδιοκτήτας, καὶ ὅτι, πρὶν τὸν διορίσῃ δικαστήν, ἐπεθύμει νὰ μάθῃ ἂν ἦτο καὶ αὐτὸς τῆς γνώμης ταύτης. Ἐκ πολλῶν δὲ ἄλλων περιστατικῶν ἔλαβαν ἀφορμὴν οἱ Ἕλληνες νὰ ὑποπτεύσωσιν ὅτι ὁ κυβερνήτης μήτε τὴν συνταγματικὴν ὁδὸν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐξουσίας του ἐσκόπευε νὰ βαδίσῃ, μήτε ἐθνικὴν συνέλευσιν ἄνευ κατεπειγούσης ἀνάγκης νὰ συγκαλέσῃ. Οἱ δὲ ἐν Αἰγίνῃ σημαντικοί, οἱ ὑπὲρ πάντα ἄλλον θέλοντες μεταβολὴν τῶν καθεστώτων, ἔδρατταν ἐπὶ τῆς ἐν Πόρῳ διαμονῆς τῶν πρέσβεων πᾶσαν εὐκαιρίαν γνωστοποιοῦντες αὐτοῖς πόσον δυσηρεστοῦντο οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τοῖς παροῦσι, καὶ πόσον ὀλίγον ἐπανεπαύοντο ἐπὶ τοῖς μέλλουσι. Τὴν συγκάλεσιν δὲ τῆς συνελεύσεως ἐθεώρουν ὅλοι ὡς πολιτικὴν πανάκειαν. Αἱ προτάσεις τῶν πρέσβεων ἐφαίνοντο καὶ αὐταὶ ἀπαιτοῦσαι ταύτην. Ἡ ἐνεστῶσα κυβέρνησις δὲν εἶχεν ἄλλας βάσεις εἰς διαπραγμάτευσιν τῆς εἰρηνεύσεως εἰμὴ ὅσας ἔθεσεν ἡ συνέλευσις τῆς Ἐπιδαύρου, καθ' ὃν καιρὸν ἐπεκαλέσθη τὴν μεσιτείαν τῆς Μεγάλης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Βρεττανίας· ἀλλ' αὗται ἀντέβαιναν, ὡς ἀπεδείξαμεν, πρὸς τὴν συνθήκην τῆς 24 Ἰουνίου, ἧς ἡ πραγματοποίησις ἦτο τὸ μόνον σκοπούμενον τῶν πρέσβεων. Ἡ συνθήκη αὕτη παρεχώρει τῷ σουλτάνῳ φόρον, ἀποζημίωσιν τῆς τουρκικῆς γῆς, δικαίωμά τι ἐπὶ τῇ ἐγκαταστάσει τῆς τοπικῆς Ἀρχῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ δὲν ὥριζε τὰ ὅρια, ἐν ᾧ ἡ συνέλευσις τῆς Ἐπιδαύρου καὶ τὰ ὅρια ὥρισε, καὶ ἐκτὸς τοῦ φόρου οὐδὲν ἄλλο παρεχώρησεν. Εἰς νομιμοποίησιν λοιπὸν καὶ παρὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς πραγματοποιήσεως τῆς συνθήκης ἀναγκαῖον ἐφαίνετο νὰ συνέλθωσιν ἐκ νέου οἱ Ἕλληνες εἰς σύσκεψιν· ἀλλ' ὅσα συνωμολόγησαν πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς οἱ πρέσβεις δὲν ἦσαν ὁριστικά· ἦσαν, ὡς εἴπαμεν, ἁπλῆ γνωμοδότησις πρὸς τὸ συμμαχικὸν συμβούλιον· διὰ τοῦτο, ἂν καὶ ἡ συγκάλεσις τῆς συνελεύσεως ἐφαίνετο ἄφευκτος, ἐπάναγκες ἦτο ν' ἀναβληθῇ μέχρις οὗ τὸ συμβούλιον ἀπεφαίνετο περὶ αὐτῶν· τῆς γνώμης ταύτης ἦσαν καὶ οἱ πρέσβεις καὶ ὁ κυβερνήτης· ἀλλ' ἡ δυσαρέσκεια τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸ ἐνυπάρχον σύστημα ἦτο τόση, ὥστε πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς κοινῆς γνώμης ἔπρεπεν ἢ νὰ ἐξυπνήσῃ τὸ κοιμώμενον σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος καὶ νὰ κυβερνηθῇ ἡ Ἑλλὰς κατ' αὐτό, ἢ νὰ προκηρυχθῇ ἀπὸ τοῦδε συνέλευσις· καὶ ἐπειδὴ τὸ σύνταγμα ἀντέβαινε φανερᾷ πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς συνθήκης, ἡ συγκάλεσις τῆς συνελεύσεως ἐφαίνετο ἡ μόνη θεραπεία· διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἔγραψε τῷ πανελληνίῳ ὁ κυβερνήτης τὴν 30 ὀκτωβρίου, διατρίβων τότε ἐν Πόρῳ, δικαιολογῶν τὴν μὴ μέχρι τοῦδε συγκάλεσιν τῆς συνελεύσεως καὶ προσκαλῶν αὐτὸ νὰ σκεφθῇ καὶ ἀσχοληθῇ εἰς τὰ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν πληρεξουσίων.

Νόμος ἐκλογῆς πληρεξουσίων δὲν ὑπῆρξεν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως· ἀλλ' ὑπῆρξεν ἐκλογῆς βουλευτῶν, καὶ κατὰ τοῦτον ἐνηργοῦντο αἱ ἐκλογαὶ τῶν κατὰ καιροὺς πληρεξουσίων, διπλασιαζομένου τοῦ ἀριθμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἡ κυβέρνησις ἦτο δημοκρατική, πᾶσα ἐξουσία περὶ ἐκλογῶν ἀφίετο τῷ λαῷ, καὶ οὐδεμία ἐπέμβασις τῆς κυβερνήσεως, οὐδὲ κἂν ἁπλῆ ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν ἐπιστασία αὐτῆς, ἐπετρέπετο. Ἀλλ' ὁ κυβερνήτης, ἐπὶ λόγῳ μὲν νὰ τακτοποιήσῃ τὰ τῶν ἐκλογῶν, ἐπὶ σκοπῷ δὲ νὰ τὰς ἐπιῤῥεάσῃ, ἐπέμενε νὰ προεδρεύωνται τὰ ἐκλεκτικὰ συνέδρια ὑπὸ ὑπαλλήλων τῆς κυβερνήσεως. Τὰ μέλη τοῦ πανελληνίου ἐδιχογνώμουν, καὶ τὰ μὲν ἦσαν τῆς γνώμης

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ταύτης, τὰ δὲ νὰ προεδρεύωνται παρ' ἑνὸς τῶν ἐκλογέων. Σφοδραὶ ἦσαν αἱ συζητήσεις· ἐπὶ τέλους ὑπερίσχυσεν ἡ ἀντικυβερνητικὴ γνώμη. Ἀνεφάνη καὶ ἄλλο ζήτημα ἐν τῷ πανελληνίῳ· ἂν ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶχαν τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν, ἢ μόνοι οἱ αὐτόχθονες καὶ οἱ κτηματίαι· καὶ ἐπειδὴ οἱ μὴ τοιοῦτοι ἐφαίνετο ὅτι συμφέρον εἶχαν νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν πολιτικὴν τοῦ κυβερνήτου ὡς ἐλπίζοντες εἰς αὐτόν, ἡ πλειονοψηφία τοῦ πανελληνίου τοὺς ἀφῄρεσε τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν· ἀλλ' ἀπέῤῥιψεν ὁ κυβερνήτης τὴν ἀγενῆ ταύτην καὶ ἰδιοτελῆ πρᾶξιν ἐπὶ λόγῳ ὅτι, ὑπάρχοντος περὶ ἐκλογῆς νόμου, ἂν καὶ ἀτελοῦς καὶ ἐσφαλμένου, μὴ ἐξαιροῦντος τοὺς περὶ ὧν ὁ λόγος, δὲν ἐδύνατο νὰ παραδεχθῇ ἄλλον, ὡς μὴ ἔχων δύναμιν τοῦ νομοθετεῖν, καὶ μάλιστα προκειμένου περιορισμοῦ τοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφοφορεῖν. Ἀλλὰ δύναμιν τοιαύτην καὶ εἶχε κατὰ τὸ καταστατικὸν ψήφισμα τοῦ πανελληνίου, καὶ πολλάκις ἐξήσκησε, καὶ ἐπ' αὐτῇ ταύτῃ τῇ περιστάσει ἐνομοθέτει, διότι τὸ σχέδιόν του ἐτροποποίει ἐνυπάρχοντα νόμον· ἐντεῦθεν ἐπήγασαν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πανελληνίου δεύτεραι σφοδραὶ καὶ βαρεῖαι διενέξεις γραπταὶ καὶ προφορικαί. Ἡ θέσις τοῦ κυβερνήτου ἀπέβη μᾶλλον κρίσιμος ἔκτοτε μὴ ἔχοντος τὴν πλειονοψηφίαν τοῦ πανελληνίου· διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ δημοσιεύσῃ ἄνευ τῆς συμπράξεως αὐτοῦ τὸ περὶ ἐκλογῆς νομοσχέδιόν του, νὰ καλέσῃ τοὺς λαοὺς εἰς ἐκλογὴν πληρεξουσίων κατὰ τοὺς ὅρους αὐτοῦ, καὶ νὰ νομιμοποιήσῃ τὰ ἀνομιμοποίητα ὑπὸ ἰδίαν εὐθύνην ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως. Ἀλλ' ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας ἀπεποιήθη τὴν σύμπραξίν του καὶ τὴν προσυπογραφήν του ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ὤφειλεν ὁ κυβερνήτης κατὰ τὰ νενομισμένα νὰ ἐκδίδῃ τὰ νομοθετικὰ ψηφίσματά του ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν τοῦ πανελληνίου, αἱ δὲ ἀναφοραὶ αὗται ἦσαν ἐναντίαι τοῦ σχεδίου του. Πολλῆς δὲ λογοτριβῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου γενομένης, μὴ εἰσακουόμενος ὁ γραμματεὺς ἔδωκε τὴν παραίτησίν του. Ὁ κυβερνήτης οὔτε τὴν παραίτησιν ἐδέχθη, οὔτε ἔπραξεν ὅ,τι ἐμελέτησεν· ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἐπιμένων εἰς τὸν σκοπόν του παρεδέχθη ἄλλον τρόπον, ὡς δῆθεν νομιμώτερον· συνεπλήρωσε τὸ πανελλήνιον διὰ προσθήκης ἐννέα μελῶν, καὶ οὕτως ἐπλειονοψήφησε· μὴ ἀρκούμενος δὲ εἰς τοῦτο μετετόπισε καὶ τοὺς γραμματεῖς τῶν τμημάτων τοῦ πανελληνίου καὶ ἀνέδειξε πρώτους γραμματεῖς, τοῦ μὲν τῶν οἰκονομικῶν τὸν ἀδελφόν του Βιάρον, τοῦ δὲ τῶν ἐσωτερικῶν τὸν Περῤῥούκαν, τοῦ δὲ τῶν πολεμικῶν τὸν Κωλέττην. Τὸ βαρὺ καὶ ἀντιῤῥητικὸν ὕφος τῶν ἐγγράφων τοῦ πανελληνίου τὸν ἐπείραζε καιρίως. Εἰς ἀποφυγὴν καὶ τούτου εἰσῆξεν ἀντὶ γραπτῶν προφορικὰς κοινοποιήσεις διὰ τοῦ α' γραμματέως ἑκάστου τμήματος.

Κατὰ τοὺς συνταγματικοὺς κανόνας νομοσχέδιον ἀπορῥιφθὲν δὲν εἰσάγεται ἐκ νέου εἰς συζήτησιν, διαρκούσης τῆς αὐτῆς συνόδου· ἀλλ' ὁ κυβερνήτης, συμπληρώσας τὸ πανελλήνιον, ἐπανέφερεν ἀμέσως τὸ νομοσχέδιόν του καὶ τὸ ἐνομιμοποίησε διὰ τοῦ τρόπου τούτου· κατέστησε δὲ καὶ γραμματείαν τῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν, μετέθεσεν εἰς αὐτὴν τὸν καὶ ἐκ νέου ἕνεκα τοῦ ἀντισυνταγματικοῦ τούτου τρόπου ἀπαρνηθέντα τὴν προσυπογραφήν του γραμματέα τῆς ἐπικρατείας, ἐδημοσίευσε τὴν 4 μαρτίου τὸ περὶ ἐκλογῆς ψήφισμα τῇ προσυπογραφῇ τοῦ διαδεχθέντος τὸν μετατεθέντα γραμματέα, ὥρισεν ἡμέραν ἐνάρξεως τῆς συνελεύσεως ἐν τῇ καθέδρᾳ τῆς κυβερνήσεως τὴν 15 μαΐου, παρεδέχθη τὴν προεδρίαν ἐκλογέως ἀντὶ ὑπαλλήλου τῆς κυβερνήσεως, ἐσύστησεν ὑπὸ τὴν προεδρίαν του ὑπουργικὸν συμβούλιον ὑπὸ τῶν τριῶν γραμματέων τοῦ πανελληνίου, τοῦ γραμματέως τῆς ἐπικρατείας καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν, καὶ ἐκάλεσε τοὺς λαοὺς εἰς ἐκλογὴν πληρεξουσίων.

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Π'.

Διορισμὸς τοῦ Αὐγουστίνου ὡς πληρεξουσίου τοποτηρητοῦ τοῦ κυβερνήτου κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα. - Πτῶσις Ἀντιρρίου καὶ Ναυπάκτου. - Ἀναχώρησις τοῦ Κιουταχῆ ἐξ Ἠπείρου ἀναδειχθέντος ἀρχιβεζίρη. - Ἐξωτερικὴ πολιτικὴ καὶ διαταγαὶ Ἀγγλίας περὶ λύσεως τῶν ἀποκλεισμῶν τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος. - Ἀνάκτησις Μεσολογγίου. - Τὰ μεταξὺ κυβερνήτου καὶ Γάλλων. - Ἐπάνοδος εἰς Γαλλίαν τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων. - Δάνειον ἑνὸς ἑκατομμυρίου ρουβλίων παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου - Ἀγαθοεργήματα Ἀμερικανῶν.

ΑΝΕΦΕΡΑΜΕΝ ἤδη ὅτι τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα ἐχθρικὰ στρατεύματα παρημελήθησαν ὑπὸ τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως ἐξ αἰτίας τοῦ τουρκορρώσσικοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀλληλομαχίας τῶν Ἀλβανῶν· ἀλλὰ καὶ τὰ ἑλληνικὰ δὲν ἐπεμελήθησαν ὡς ἔπρεπεν οὐδ' αὐτὰ ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς. Ὁ κυβερνήτης ἐμέμφετο τὸν ἀρχιστράτηγον καὶ τὸν στρατάρχην ὡς ἀναξίους τῆς ὑψηλῆς θέσεώς των· οὗτοι δ' ἐμέμφοντο ἐκεῖνον ὡς αἴτιον τῆς μικρᾶς προόδου ἐν μέσῳ τόσων εὐτυχῶν περιστάσεων, ὡς μὴ λαμβάνοντα τὴν πρέπουσαν φροντίδα περὶ τῆς ἀναγκαίας προμηθείας τῶν στρατοπέδων· τὸν ὑπώπτευαν δὲ καὶ ὡς ὑποκινοῦντα τὰ στρατόπεδα εἰς γογγυσμὸν κατ' αὐτῶν, ὅπως εὕρῃ εὔσχημον πρόφασιν καὶ δώσῃ τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος τῷ ὑπερεπιθυμοῦντι αὐτὴν νεωτέρῳ ἀδελφῷ του Αὐγουστίνῳ. Τῷ ὄντι, τὴν 23 ἰανουαρίου ὁ κυβερνήτης διώρισεν αὐτὸν πληρεξούσιον τοποτηρητὴν του πολιτικὸν καὶ πολεμικὸν ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐν αὐταῖς στρατοπέδων. Ὁ διορισμὸς οὗτος, ὅπως καὶ ἂν ἔγεινεν, ὠφέλησε, διότι καὶ τὰ στρατεύματα ἐφάνησαν προθυμότερα ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ κυβερνήτου, ὡς δυναμένου καὶ τοὺς ἀγῶνάς των ν' ἀνταμείψῃ, καὶ τὰς ἐλλείψεις τοῦ στρατοπέδου εὐκόλως νὰ θεραπεύσῃ, καὶ αἱ αἰτήσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀδελφόν του ὑπὲρ τῆς εὐοδώσεως τῆς ἐκστρατείας εἰσηκούοντο.

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Φθάσας ὁ πληρεξούσιος οὗτος εἰς τὸν κορινθιακὸν κόλπον ἐπὶ τῆς ὑπὸ τὸν Μιαούλην φρεγάτας, Ἑλλάδος, ἠσχολήθη εἰς ἅλωσιν τῆς Ναυπάκτου. Πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου ἀναγκαῖον ἐφαίνετο νὰ κυριευθῇ πρότερον τὸ ἐν τῷ στομίῳ τοῦ κόλπου φρούριον τοῦ Ἀντιῤῥίου· ἡ ἅλωσις δὲ αὐτοῦ ἐθεωρεῖτο εὔκολος δι' ἣν ἔπασχαν οἱ ἐν αὐτῷ παντελῆ σχεδὸν σιτοδείαν. Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ταύτῃ ἐπλησίασαν τὴν πρωΐαν τῆς 12 μαρτίου πρὸς τὸ φρούριον διὰ θαλάσσης μὲν ἡ Ἑλλὰς καὶ ἄλλα τινὰ πλοῖα, διὰ ξηρᾶς δὲ ἡ ὑπὸ τὸν Τσαβέλλαν χιλιαρχία καὶ τὸ ὑπὸ τὸν Χατσῆ-Χρῆστον ἱππικόν. Ἡ Ἑλλὰς ἐκανονοβόλησε τὸ φρούριον σφοδρῶς τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα, τὴν δὲ ἐπαύριον παρεδόθησαν οἱ ἐν αὐτῷ διὰ συνθήκης. Ἡ πτῶσις τοῦ φρουρίου τούτου ἠνάγκασε, καὶ ἡ ἀκριβὴς διατήρησις τῆς συνθήκης ἐθάῤῥυνε τοὺς ἐν Ναυπάκτῳ νὰ συνθηκολογήσωσι καὶ αὐτοί· ὥστε τὴν 18 ἀπριλίου ὑψώθη κατὰ πρώτην φορὰν διαρκοῦντος τοῦ ἀγῶνος ἡ ἑλληνικὴ σημαία ἐπὶ τοῦ φρουρίου ἐκείνου· οἱ δὲ ἐν αὐτῷ Τοῦρκοι ἐμβάντες εἰς ἑλληνικὰ πλοῖα ἀνεχώρησαν εἰς Πρέβεζαν, πιστῶς πληρωθέντων τῶν ὅρων τῆς συνθήκης. Ἡ ἅλωσις τῆς Ναυπάκτου ἐστερέωσε τὸν ἀγῶνα κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, καὶ ἀπήλπισεν ὅλους τοὺς κατὰ τὴν Δυτικὴν Τούρκους, οἵτινες ἐγκαταλιπόντες ὅσας κατεῖχαν ἐν αὐτῇ θέσεις, ἐκτὸς τῶν ἐν Μεσολογγίῳ καὶ Ἀνατολικῷ, ἀνεχώρησαν ἀνεπηρέαστοι εἰς Πρέβεζαν Ἠγανάκτει ὁ δραστήριος Κιουταχῆς, ὁ τόσον πιστῶς καὶ προθύμως ὑπηρετῶν τὴν αὐτοκρατορίαν του, βλέπων τὴν βλάβην καὶ ἀτιμίαν της, ἀλλ' οὐδὲν ἐδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἀλβανίας. Ἐν τούτοις διὰ τὴν περὶ τὰ πολεμικὰ φήμην του ἀνεδείχθη ἀρχιβεζίρης, καὶ κατέστη ἀρχηγὸς τῶν δυνάμεων ἐπὶ τοῦ τουρκορῶσσικοῦ πολέμου. Ἡ ἀναχώρησις τοῦ ἀνδρὸς τούτου, γνῶσιν ἔχοντος καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν τόπων τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, θαυμαζομένου παρὰ πάντων καὶ φόβον ἐμπνέοντος τοῖς πᾶσιν, ἀπήλπισεν ὁλοτελῶς τοὺς ἐναπομείναντας ἐχθρούς.

Ἡ δὲ ἐλευθέρωσις τῆς Ναυπάκτου προητοίμασε τὴν τοῦ Μεσολογγίου. Μετέβησαν ἐκεῖ τὰ περὶ τὴν Ναύπακτον ἑλληνικὰ στρατεύματα, καὶ κατέπλευσε συγχρόνως καὶ ἡ Ἑλλὰς φέρουσα τὸν πληρεξούσιον, ὅστις ἐλθὼν εἰς λόγους μετὰ τῶν ἐν Μεσολογγίῳ καὶ Ἀνατολικῷ συνυπέγραψε συνθήκην τὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ῥμαίου περὶ παραδόσεως τῶν δύο τούτων πόλεων· ἀλλ' ἀφ' οὗ ὑπεγράφη καὶ πρὶν ἐνεργηθῇ ἡ συνθήκη, ἦλθεν ὁ Ἄγγλος μοίραρχος Σπένσερος ἐπὶ τῆς φρεγάτας, Μαδαγασκάρης, διατεταγμένος νὰ λύσῃ διὰ τῆς βίας, ἂν δὲν εἰσηκούετο, τὴν θαλάσσιον πολιορκίαν. Εἰς πλήρη δὲ κατάληψιν τῶν αἰτίων, δι' ἃ ἔδωκεν ἡ κυβέρνησίς του τοιαύτας διαταγάς, παρεισάγομεν ἐνταῦθα τὰ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς μετὰ τὴν ἀπὸ Ἑλλάδος ἀναχώρησιν τῶν πρέσβεων τῶν τριῶν Δυνάμεων.

Ὁ πόλεμος τῆς Ῥωσσίας κατὰ τῆς Τουρκίας δὲν προώδευσε τὸ παρελθὸν ἔτος ὅσον ἠλπίζετο, ἀλλὰ μεγάλως προώδευσε τὸ ἐνεστώς. Στρατεύματα ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου, στρατεύματα ἐν Ἀσίᾳ, στόλοι κατὰ τὸν Βόσπορον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον, τοσαῦται καὶ τοιαῦται δυνάμεις πολλαχόθεν κινούμεναι ἐφαίνοντο ὅτι ἔμελλαν νὰ καταστρέψωσιν ἐντὸς ὀλίγου τὴν ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν. Βλέπουσαι αἱ φίλαι τῆς Πύλης αὐλαὶ τὸν μέγαν τοῦτον κίνδυνον, καὶ μὴ δυνάμεναι νὰ στήσωσιν ἔμπροσθεν αὐτῆς τὴν αἰγίδα των, ἠγωνίζοντο ἀδιακόπως νὰ λύσωσι τὸ ἑλληνικὸν ζήτημα, διότι, τούτου λυθέντος, ἔπαυεν ὁ πόλεμος, ὄχι διότι ἐκινήθη ἐξ αἰτίας ἢ εἰς λύσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ διότι ἡ μωρὰ πολιτικὴ τῆς Πύλης ὡς πρὸς τὴν Ῥωσσίαν καὶ ἡ αὐθάδης γλῶσσά της, ἡ προκκλέσασα τὸν πόλεμον, προῆλθαν ἐξ αὐτοῦ. Ἡ Πύλη δὲν ἀντέλεγεν εἰς ὅσα δι' ἑαυτὴν ἀπῄτει ἡ Ῥωσσία, διότι δὲν ἀπῄτει εἰμὴ ὅσα διελάμβαναν αἱ συνθῆκαι.

Ἡ δὲ Ἀγγλία, ἡ πρὸ παντὸς ἄλλου σπουδάζουσα νὰ συνδέσῃ ἐκ νέου τὰς πρὸς τὴν Πύλην σχέσεις της, δὲν ἔπαυεν ἐπιθυμοῦσα τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπάνοδον τῶν πρέσβεων. Κηρυχθέντος δὲ τοῦ πολέμου, ἐξέφρασε σφοδρότερον τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην, διότι ἐνόμιζεν, ὅτι ἡ ἐπάνοδος αὐτῶν ἐδύνατο νὰ συντελέσῃ εἰς ταχυτέραν παῦσιν τοῦ πολέμου. Ἡ Γαλλία, ἀντιτείνασα κατ' ἀρχάς, ἐδέχθη ἐπὶ τέλους τὴν γνώμην τῆς Ἀγγλίας· ἀλλὰ δυσσυμβίβαστα ἦσαν ὡς πρὸς τὴν ἐπάνοδον τῶν πρέσβεων τὰ τῆς Ῥωσσίας. Ἐξ αἰτίας τοῦ ἐπικρατοῦντος πολέμου οὔτε ἡ Πύλη ἐδέχετο Ῥῶσσον ἀντιπρόσωπον, οὔτε ἡ Ῥωσσία ἔστελλεν· ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς συμμαχίας τοιοῦτος ἀντιπρόσωπος ἦτον ἀναγκαῖος. Πρὸς ἐξομαλισμὸν δὲ τῆς δυσκολίας ταύτης ἐπρόβαλαν αἱ δύο αὐλαὶ νὰ συγκατατεθῇ ἡ τῆς Πετρουπόλεως ἵνα διαπραγματευθῶσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Σερρών

οἱ πρέσβεις τῶν δύο αὐλῶν τὰ περὶ τῆς Ἑλλάδος ἐν ὀνόματι τῶν τριῶν. Δὲν ἐνέκρινε τὴν πρότασιν ταύτην ἡ Ῥωσσία, ἀλλὰ δὲν τὴν ἀπέῤῥιψεν ἐξ αἰτίας τῆς ἐπιμονῆς τῶν δύο αὐλῶν· ἀπῄτησεν ὅμως νὰ ὁρισθῶσι προηγουμένως παρὰ τῶν τριῶν αὐλῶν ὅσα ἔμελλαν οἱ δύο νὰ διαπραγματευθῶσι περὶ Ἑλλάδος ἄνευ αὐτῆς ἀλλ' ἐν ὀνόματι καὶ αὐτῆς. Ἀόριστα ἦσαν, ὡς εἴρηται, τὰ τῶν πλείστων ὅρων τῆς ὑπὲρ Ἑλλάδος συνθήκης, καὶ ἀσύμφωνοι πρὸς ἀλλήλας αἱ Δυνάμεις, κυρίως δὲ ὡς πρὸς τὴν ὁροθεσίαν· ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ῥωσσία ἐπέμεναν εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ὁροθετικὴν γραμμὴν τὴν μεταξὺ τῶν κόλπων τῆς Ἄρτης καὶ τοῦ Βώλου, ὅπως τὴν ἐχάραξαν οἱ ἐν Πόρῳ πρέσβεις· ἀλλ' ἡ Ἀγγλία τὴν περιώριζε καὶ ἤδη ὡς καὶ πρὶν εἰς τὸν κορινθιακὸν ἰσθμόν· ἐπὶ τέλους παρεδέχθη τὴν χαραχθεῖσαν ἐν Πόρῳ, ἀλλ' ὄχι ὡς ὁριστικήν. Συμβιβασθέντες οἱ σύμμαχοι ὡς πρὸς τὸν ὅρον τοῦτον ἐδέχθησαν ὁμοφώνως καὶ τοὺς λοιποὺς, ὅπως ἐκανονίσθησαν ἐν Πόρῳ, προσθέσαντες καί τινας ἄλλους συμπληρωτικοὺς περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τῆς Ἀρχῆς, περὶ τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπανόδου τῶν δύο πρέσβεων, περὶ ἀμνηστείας καὶ μεταναστεύσεως, περὶ ἀμοιβαίας ἀσφαλείας τῆς Πύλης καὶ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν αὐτῶν, περὶ διατηρήσεως παρὰ τῆς Πύλης τῆς πραγματικῶς ἐνυπαρχούσης ἀνακωχῆς, περὶ παύσεως πάσης ἐχθροπραξίας τῶν Ἑλλήνων καὶ περὶ ἀνακλήσεως εἰς Πελοπόννησον ὅλων τῶν ἐπὶ τῆς στερεᾶς ἑλληνικῶν στρατευμάτων. Τούτων οὕτω συμβιβασθέντων, συνυπέγραψαν τὴν 10 μαρτίου πρᾶξιν περιέχουσαν τοὺς ἀνωτέρω ὅρους, ἀλλ' ὄχι ὡς ἀναλλοιώτους, καὶ διέταξαν τοὺς πρέσβεις τῶν δύο αὐλῶν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς ἀντιπροσωπεύοντες καὶ τὰς τρεῖς.

Μόνη ἡ Ἀγγλία ἐκοινοποίησεν ἐπισήμως τὴν πρᾶξιν τῆς 10 μαρτίου τῷ κυβερνήτῃ τῆς Ἑλλάδος, ἀπαιτοῦσα τὴν παῦσιν πάσης ἐχθροπραξίας ἐπὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ ἀνάκλησιν τῶν πέραν αὐτοῦ ἑλληνικῶν στρατευμάτων· ἀλλ' εὐλόγως καὶ εὐσχήμως ἀπεποιήθη ὁ κυβερνήτης τὴν διττὴν ταύτην ἀπαίτησιν. Ἑρμηνεύουσα δὲ ἡ Ἀγγλία τὸ πνεῦμα τοῦ ὅρου τῆς παύσεως πάσης ἐχθροπραξίας, προσαπῄτησε καὶ τὴν λύσιν τῶν θαλασσίων ἀποκλεισμῶν τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος· ἀπῄτησε δὲ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος λύσιν ἐν ὀνόματι ὅλης τῆς συμμαχίας. Ἠπόρησαν ἡ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Γαλλία καὶ ἡ Ῥωσσία, καὶ ἐξέφρασαν τὴν δυσαρέσκειάν των μαθοῦσαι, ὅτι ἐν ὀνόματι αὐτῶν ἀπήτησε τοῦτο ἡ Δύναμις ἐκείνη, ἐν ᾧ λόγος δὲν ἐγένετο ἐπὶ συμβουλίου· ὡμολόγησεν ἡ Ἀγγλία, ὅτι κατὰ λάθος ἐγένετο χρῆσις τοῦ ὀνόματος ὅλης τῆς συμμαχίας, ἀλλ' ἐπέμεινεν οὐδὲν ἧττον ἐν τῷ ἰδίῳ ὀνόματι, καὶ διέταξε τὴν κατὰ τὴν Ἑλλάδα ναυτικὴν δύναμίν της νὰ ἐνεργήσῃ τὰ εἰς πραγματοποίησιν τοῦ ὅρου τούτου, θελούσης ἢ μὴ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. Πρὸς ἐκπλήρωσιν δὲ τῆς διαταγῆς ταύτης ὁ μὲν ἁρμοστὴς τῶν ἰονίων νήσων ἔγραψε τὰ δέοντα τῷ ἀρχιστρατήγῳ, ὁ δὲ κατὰ τὸ ἰόνιον πέλαγος μοίραρχος, Σπένσερος, παρήγγειλε τῷ κατὰ τὸν ἀμβρακικὸν κόλπον μοιράρχῳ Κριεζῇ νὰ λύσῃ ἀμέσως τὴν θαλάσσιον ἐκείνων τῶν μερῶν πολιορκίαν· ἀφίχθη δὲ καὶ αὐτοπροσώπως εἰς τὸν λιμένα τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἀπήτησε παρὰ τοῦ ναυάρχου Μιαούλη καὶ τοῦ πληρεξουσίου τοποτηρητοῦ τὴν λύσιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ τοῦ Μεσολογγίου ἐπὶ ἀπειλῇ βίας, ἂν δὲν εἰσηκούετο. Μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς ἀφίξεώς του ὑπεγράφη ἡ περὶ παραδόσεως τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ συνθήκη. Ἡ περίστασις ἦτο κρισιμωτάτη, διότι, ἂν εἰσεκομίζοντο τροφαί, ἡ φρουρὰ δὲν θὰ παρεδίδετο. Καλῇ τύχῃ ὁ Σπένσερος ἐσεβάσθη τὴν συνθήκην, καὶ οὕτως ἠλευθερώθησαν αἱ δύο ἐκεῖναι πόλεις ἀναιμωτί.

Ἂν δὲ καὶ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πρωτόκολλον ὑπεγράφη τὸν μάρτιον, δὲν ἐκοινοποιήθη τῇ ἑλληνικῇ κυβερνήσει εἰ μὴ τὸν μαΐον. Ἰδοὺ δὲ ἡ αἰτία. Οὐδεμία τῶν Δυνάμεων ἐπίστευεν, ὅτι ἐδύναντο οἱ Ἕλληνες νὰ κατορθώσωσί τι γενναῖον ἐπὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος· ἡ δὲ Γαλλία καὶ ἡ Ῥωσσία δὲν δυσηρεστοῦντο ἂν τοιοῦτόν τι κατωρθοῦτο, ὡς θέλουσαι τὴν πέραν τοῦ ἰσθμοῦ ἔκτασιν τῶν ὁρίων τοῦ νέου κράτους, καὶ δὲν ἐφρόντισαν περὶ τῆς ταχείας κοινοποιήσεως τοῦ πρωτοκόλλου. Ἀλλ' ἡ Ἀγγλία, ἡ ἐπιθυμοῦσα τὴν στένωσιν τῆς νέας ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, μαθοῦσα παρ' ἐλπίδα τὴν πτῶσιν Βονίτσης καὶ Ἀντιρρίου, καὶ προβλέπουσα ἐντεῦθεν τὴν πτῶσιν Ναυπάκτου καὶ Μεσολογγίου, ὅ ἐστι τὴν ἀπελευθέρωσιν ὅλης τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἑλλάδος πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ σχεδίου της, ἔσπευσε νὰ ἐμποδίσῃ ἀφ' ἑαυτῆς, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ῥηθέντος πρωτοκόλλου, τὰς προόδους τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς λύσεως τῶν ἀποκλεισμῶν. Τῷ ὄντι τὸ μόνον ὅπλον τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων

Δημόσιο Κοινωνική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἦτον ἡ πεῖνα, καὶ ἂν ἀφῃρεῖτο διὰ τῆς λύσεως τῶν πολιορκιῶν, δὲν κατωρθοῦτο ὅ,τι κατωρθώθη· ἀλλὰ καλῇ τύχῃ, παρεμβᾶσα ἡ Ἀγγλία βραδέως διὰ τὴν ἀνωτέρω αἰτίαν, δὲν ἐδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ οὔτε τῆς Ναυπάκτου οὔτε τοῦ Μεσολογγίου τὴν παράδοσιν.

Τὴν δὲ ἀνάκτησιν τοῦ Μεσολογγίου μαθοῦσα ἡ Ἑλλὰς ἐσκίρτησεν ὅλη, καὶ ὁ κυβερνήτης ἐτέλεσε πάνδημον ἑορτὴν ἐν Αἰγίνῃ καὶ διεκήρυξε τὰ ἑξῆς.

« Ηὐδόκησεν ὁ Κύριος καὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν τοῦ Μεσολογγίου » κυματίζει πάλιν ἡ σημαία τοῦ Σταυροῦ. Εἰς τὰ τείχη τῆς πό- » λεως τοῦ Μεσολογγίου κεῖνται τὰ ὀστᾶ τῶν γενναίων ἐκείνων » ἀνδρῶν, οἵτινες προμαχόμενοι αὐτῆς ἔπεσαν ἐνδόξως.

« Τὸ πρώτιστον τῶν χρεῶν μας, τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ ἀ- » ποδώσωμεν εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀοιδίμων ἐκείνων μαρτύρων, » εἶναι τὸ νὰ προσφέρωμεν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ Ὑψίστου » τὰς ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν αὐτῶν ἐνθέρμους εὐχάς μας. » Τὸ χρέος τοῦτο ἀφ' οὗ ἀποδώσωμεν, ἔχομεν καὶ ἄλλο ὄχι » ὀλιγώτερον ἱερὸν νὰ ἐκπληρώσωμεν· ἔχομεν χρέος νὰ συλλέ- » ξωμεν μετ' εὐλαβείας τὰ σεβάσμια αὐτῶν λείψανα, καὶ νὰ τὰ » καταθέσωμεν εἴς τι μνημεῖον, ὅπου ἡ πατρὶς ν' ἀποδίδῃ κατ' » ἔτος τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης της εἰς τὴν κόνιν τῶν ἀν- » δρῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐμαρτύρησαν ἡρωϊκῶς ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ » ἀγῶνος αὐτῆς.

« Ἡ κυβέρνησις διερμηνεύουσα τὰ αἰσθήματα τῶν Ἑλλήνων » ὑπερποθούντων νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ τοιαῦτα χρέη των διατ- » τάττει.

« Αον. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν καθ' ἣν θέλει ἐγκαινιασθῇ ἡ πρώτη » ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἐπισκευάζεται ἤδη εἰς Μεσολόγγι, νὰ ἱε- » ρουργήσῃ ὁ μητροπολίτης διὰ νὰ δεηθῇ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν » ψυχῶν τῶν ἡρωϊκῶν προμάχων τῆς πόλεως τοῦ Μεσολογγίου.

« Βον. Ὁ πληρεξούσιος τοποτηρητὴς νὰ διορίσῃ ἐπιτροπὴν » συγκειμένην ἀπὸ ἄνδρας τοῦ ἱεροῦ κλήρου ὡς καὶ ἀπὸ πολε- » μικοὺς καὶ πολιτικοὺς ἀξιωματικούς, ἥτις ὀφείλει νὰ λάβῃ » τὰναγκαῖα μέτρα διὰ νὰ ἐνεργηθῶσι τὰ ἐφεξῆς.

« 1ον. Νὰ συνταχθῇ κατάλογος τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἀξιωμα- » τικῶν, στρατιωτῶν, πολιτικῶν ὑπουργῶν ἢ ἁπλῶν πολιτῶν, » οἵτινες ἔπεσαν ὡς θύματα τῆς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου » κατὰ τὸ 1822, 1823, 1825, καὶ 1826.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

« 2ον. Νὰ συλλεχθῶσι τὰ νεκρὰ αὐτῶν λείψανα καὶ νὰ προσ-
» διορισθῇ ὁ τόπος, ὅπου πρέπει νὰ ἐναποτεθοῦν.

« 3ον. Ὁ κυβερνήτης θέλει ὑπάγει αὐτοπροσώπως εἰς Μεσο-
» λόγγι διὰ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν μεγάλην ἐπικήδειον πομπὴν
» τὴν ἐσομένην πρὸς μετακόμισιν τῶν ὀστέων αὐτῶν εἰς τὸ μέ-
» ρος ἐκεῖνο, ὅπου θὰ ἀνεγερθῇ μνημεῖον ἀφοσιούμενον ἀπὸ τὸ
» ἔθνος εἰς τὴν μνήμην τῶν γενναίων ἐν Μεσολογγίῳ ὑπερασπι-
» στῶν τοῦ Σταυροῦ.

« Ἡ κυβέρνησις θέλει ἐκδώσει πρόγραμμα προσκαλοῦσα δι'
» αὐτοῦ τοὺς ὁμογενεῖς ἀρχιτέκτονας καὶ λιθοξόους νὰ στείλω-
» σιν εἰς αὐτὴν ἐντὸς ἑνὸς ἔτους σχέδια καὶ πρωτότυπα διὰ
» τὸ μνημεῖον, περὶ οὗ ὁ λόγος ».

Εἴδαμεν, ὅτι ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἐφέρετο δυσμενῶς πρὸς τὸν κυβερνήτην. Ψυχρῶς καὶ ἀδιαφόρως ἤρχισε νὰ φέρεται πρὸς αὐτὸν μετ' ὀλίγον καὶ ἡ Γαλλία διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους.

Καθ' ἃς ἡμέρας κατεγίνετο ὁ κυβερνήτης εἰς τὰ τῆς συνελεύσεως, ἐπανῆλθεν εἰς Ἑλλάδα ὁ συνταγματάρχης Φαβιέρος ἐκ τῆς Γαλλίας, ὅπου ὑπῆγεν ἐπ' ἀδείᾳ. Τὸν φιλέλληνα τοῦτον τὸν ἀφιλοκερδῶς ἀγωνισθέντα καὶ πολλὰ παθόντα ὑπὲρ Ἑλλάδος συνίστα σπουδαίως τὸ γαλλικὸν ὑπουργεῖον ὡς τὸν ἱκανώτερον ν' ἀσχοληθῇ εἰς ὀργανισμὸν καὶ αὔξησιν τῶν τακτικῶν στρατευμάτων· ὑπέσχετο δὲ ν' ἀναδεχθῇ μέχρι τινὸς τὴν πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένην δαπάνην. Ἀλλ' ὁ κυβερνήτης, ἀδίκως ὑποπτεύων τὴν φιλελληνικὴν πολιτικὴν τῆς Γαλλίας, μηδ' εὐνοῶν τὸν Φαβιέρον, δὲν ἐδέχθη τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος πρότασιν. Δυσηρεστήθη ἡ Γαλλία, διέκοψε τὴν τακτικὴν χορηγίαν ἡμιεκατομμυρίου φράγκων κατὰ μῆνα, καὶ μόλις μετὰ ἐπανειλημμένας παρακλήσεις τοῦ κυβερνήτου ἐχορήγησε τὸν ἀπρίλιον ἓν ἑκατομμύριον, ἀλλὰ τὸ ἥμισυ εἰς ἐμψύχωσιν ῥητῶς τῆς γεωργίας κατὰ τὴν Πελοπόννησον· ἀνεδέχθη δὲ νὰ στέλλῃ κατὰ μῆνα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς 100,000 ἀντὶ τῶν 500,000 εἰς χρῆσιν τοῦ τακτικοῦ. Ἀλλ' ὁποῖοι καὶ ἂν ἦσαν οἱ φόβοι τοῦ κυβερνητου ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς Γαλλίας, ὁποία καὶ ἂν ἦτον ἡ πρὸς τοὺς Γάλλους διὰ τὰς φιλελευθέρους ἀρχάς των δυσμενὴς διάθεσίς του, ἐπειδὴ ἐβοηθεῖτο ἡ Ἑλλὰς πολυειδῶς καὶ ἀφιλοκερδῶς ἐκεῖθεν, ὤφειλε νὰ φέρεται περιποιητικῶς πρὸς τοὺς ἐν Ἑλλάδι καταβάντας Γάλλους· ἀλλ' ἐπολιτεύθη πρὸς αὐτοὺς τόσον κακῶς, ὥστε ἐφείλκυσε τὸ μῖσος καὶ τὴν κατακραυγὴν

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅλων· αἰσθανθεὶς δ' ἐπὶ τέλους ὅτι κακῶς ἔπραξεν, ἀπέστειλε πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ εἰς Νεόκαστρον τὸν Μιαούλην ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος πρὸς χαιρετισμὸν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ στρατοῦ ἐν ὀνόματι τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἔθνους. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη ἐξιλέωσε τὸν Μαιζῶνα· μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνεχώρησε καὶ αὐτὸς ὁ κυβερνήτης εἰς ἔντευξίν του, καὶ διὰ τῶν πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν στρατὸν περιποιητικῶν του τρόπων ἐκέρδισε τὴν ἐμπιστοσύνην των.

Τὰ δὲ γαλλικὰ στρατεύματα, ἀφ' οὗ ἐτελείωσαν εὐτυχῶς τὸ ἔργον των ἐντὸς τῆς Πελοποννήσου, ἡ δ' ἐκεῖθεν τοῦ ἰσθμοῦ ἔξοδός των ἀπηγορεύθη, ἀνεχώρησαν εἰς Γαλλίαν, ἐκτός τινων παρατεινάντων κατ' αἴτησιν τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως τὴν ἐν Ἑλλάδι διαμονήν των· ἄφησαν δ' ἐπὶ τῆς ἀπελεύσεώς των εἰς χρῆσιν τῆς Ἑλλάδος πάμπολλα στρατιωτικὰ ἐφόδια. Ὁ δὲ Μαιζὼν ἐπισκεφθεὶς τὴν Πελοπόννησον μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ, καὶ τὰς νήσους Αἰγίνης, Ὕδρας καὶ Σπετσῶν, φιλοφρονούμενος καὶ τιμώμενος καθ' ὅλην τὴν περιοδείαν του, ἀπέπλευσε καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς Διδοῦς τὴν 8 μαΐου.

Γενναία ἡ ἰδέα, ἣν συνέλαβε Κάρολος ὁ Ι', ἀποστείλας στρατεύματα εἰς Ἑλλάδα, καὶ γενναίως τὴν ἐπραγματοποίησε. Θερμὴ καὶ πάσης καθαρεύουσα ἰδιωφελείας ἐπιθυμία νὰ ἴδῃ ἀναξιοπαθοῦντα λαὸν ἀπηλλαγμένον τῶν δεινῶν ἐξολοθρευτικοῦ πολέμου τῷ ἐνέπνευσε τὴν ἰδέαν ταύτην· « Δὲν ἀνέχομαι », εἶπε πρὸς τὸν Γεώργιον Κάνιγγα, « νὰ βλέπω ἐν ἀδιαφορίᾳ τοὺς » ὁμοθρήσκους μου Ἕλληνας ἐξολοθρευομένους ὑπὸ τῶν Τούρ- » κων καὶ τῶν Αἰγυπτίων· εἶμαι ἀποφασισμένος νὰ ἐνεργήσω » πᾶν ὅ,τι ἀναγκαῖον εἰς ἐμπόδιον τόσον ἀξιοθρηνήτου κατα- » στροφῆς » (α)· μηδενὸς δὲ τῶν εἰς τοῦτο συντελούντων φεισθεὶς ἔφερεν ἐντὸς ὀλίγου εἰς αἴσιον τέλος ὅ,τι ἐπεθύμει ἐπευφημοῦντος τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ. Δὲν ἠρκέσθη εἰς τοῦτο· ἐνίσχυσε διὰ πλουσίων δωρεῶν τὴν παραλυθεῖσαν τακτικὴν δύναμιν τῆς Ἑλλάδος, ἐζωοποίησε τὴν νεκρωθεῖσαν γεωργίαν, καὶ ἐν τῇ μεγαλόφρονι φιλανθρωπίᾳ του ἀπέστειλεν ἀξιωματικοὺς καὶ λύτρα εἰς ἀπελευθέρωσιν τῶν εἰς Αἴγυπτον δουλαγωγηθέντων Ἑλλήνων. Ἐψήφισε μετ' ὀλίγον ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἀνέγερσιν μνημείου ἐν Πεταλιδίῳ, ὅπου ἀπέβη ὁ ἀγαθοποιὸς στρατός του. Τὸ μνημεῖον δὲν ἀνηγέρθη εἰσέτι, ἀλλὰ μνημεῖα ἔμ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ψυχα θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης εἶναι εἰσαεὶ οἱ νόες καὶ αἱ καρδίαι τῶν Ἑλλήνων.

Ἐν τούτοις, χάρις εἰς τὴν ἄοκνον ἐπιμέλειαν τοῦ κυβερνήτου, ἡ ἀνέγερσις τῆς Πελοποννήσου ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων της προώδευεν, ἡ γεωργία εὐτύχει, καὶ αἱ πρόσοδοί της ἐτετραπλασιάσθησαν. Ηὔξησε τοὺς ἐθνικοὺς πόρους καὶ δάνειον ἑνὸς ἑκατομμυρίου ρουβλίων παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου· αἱ δὲ ἀδιάκοποι συνεισφοραὶ τῶν φιλελευθέρων λαῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐγένοντο ὠφελιμώτεραι, διότι, ἀσχολοῦσαι εἰς δημόσια ἔργα τοὺς ἀέργους καὶ ἀπόρους καὶ ὠφελοῦσαι αὐτούς, ὠφέλουν καὶ τὴν κοινωνίαν. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὁ πλήρης φιλελληνικοῦ καὶ φιλανθρώπου ζήλου ἰατρὸς Χάος Ἀμερικανός, ὁ δεχόμενος καὶ διανέμων τὰς πλείστας τῶν συνεισφορῶν τούτων, ἀφ' οὗ συνέτρεξε δι' αὐτῶν πρὸς καλλωπισμὸν τῆς Αἰγίνης καὶ εὐκολίαν τῶν ἐν αὐτῇ ἐμπορευομένων διὰ κατασκευῆς προκυμαίας, ἐπεχείρησε νὰ συνοικίσῃ ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου ἐνδεεῖς οἰκογενείας χορηγῶν αὐταῖς κατοικίας, βόας, σπόρον καὶ ἄροτρα· ἐχάρισεν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ καὶ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις πεντακισχιλίων στρεμμάτων χέρσον γῆν. Τοιαύτη ἦτον ἡ ὑλικὴ βελτίωσις τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῶν παραμονῶν τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΑ'.

Περιοδεία τοῦ κυβερνήτου ἐν Πελοποννήσῳ. - Τροπολογία τοῦ περὶ ἐκλογῆς νόμου. - Ἀντιπροσωπίαι τῶν ἐπαρχιῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ κυβερνήτου. - Συγκρότησις τῆς ἐν Ἄργει δ' ἐθνικῆς συνελεύσεως καὶ πράξεις αὐτῆς.

ΦΟΒΟΥΜΕΝΟΣ ὁ κυβερνήτης μὴ ὑπερισχύσῃ ἡ ἀντιπολίτευσις ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν, ἀπεφάσισε νὰ περιοδεύσῃ τὴν Πελοπόννησον εἰς ἔλκυσιν τῶν λαῶν, καὶ μεσοῦντος μαρτίου ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς καθέδρας τῆς κυβερνήσεως· διατρίψας δὲ ὀλίγας ἡμέρας ἐν Ναυπλίῳ, διέβη δι' Ἄργους, Τριπολιτσᾶς, Καρυταίνης, Λεονταρίου, Φουρτσάλας, Καλαμάτας καὶ Νησίου εἰς Μοθώνην, διῆλθε τὰς δυτικὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, ἐπεσκέφθη τὰς Πάτρας, καὶ διεβιβάσθη παρὰ τὴν Ναύπακτον, καθ' ὃν καιρὸν διεπραγματεύετο ἡ παράδοσίς της· ἐκεῖθεν ἀπέβη εἰς Βοστίτσαν, ἀνέβη εἰς μέγα Σπήλαιον, ὅπου ἐπάσχασεν, ἐπεσκέφθη Καλάβρυτα καὶ Κόρινθον, ἐπανῆλθεν εἰς Ναύπλιον καὶ τὴν 23 εἰς Αἴγιναν· χαρᾶς δὲ καὶ παρηγορίας ἐπλήρωσε τὰς καρδίας τῶν κατοίκων τῶν μερῶν, ὅθεν διῆλθεν. Ἡ ἀνόρθωσις τῶν ἐρειπίων, ἡ ἐγκαθίδρυσις στοιχειωδῶν σχολείων καὶ ἡ ἐμψύχωσις τῆς φιλοπονίας ἦσαν τὸ σύνηθες θέμα τῶν λόγων του. Οἱ λαοί, ἀπολαμβάνοντες μετὰ τὴν ἔλευσίν του εὐνομίαν καὶ ἀσφάλειαν, ἐνθουσιάσθησαν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τὸν ἐθεώρουν ὡς φιλόστοργον πατέρα. Οἱ δὲ κατὰ τὰς ἐπαρχίας ὑπάλληλοι τῆς κυβερνήσεως, εἴτε ζήλῳ ὑπερβάλλοντι φερόμενοι, εἴτε ἄλλοθεν ὑποκινούμενοι, ὑπηγόρευσαν νὰ μὴ σταλῶσι πληρεξούσιοι εἰς τὴν συνέλευσιν, ἀλλὰ νὰ δοθῇ τῷ κυβερνήτῃ πᾶσα πληρεξουσιότης· πρώτη δὲ ἡ ἐπαρχία τοῦ Ἄργους τὸν ἀνέδειξε πληρεξούσιόν της. Ὁ κυβερνήτης, πρὸς ὃν ἐκοινοποιήθη ἡ ἐκλογή του ἐπισήμως, ἐσιώπησεν· ὡς δεῖγμα ἀποδοχῆς ἐξελήφθη ἡ σιωπή του, καὶ πολλαὶ ἐπαρχίαι τῆς Πελοποννήσου ἐμιμήθησαν τὸ παράδειγμα τοῦ Ἄργους. Τὴν αὐτὴν σιω-

Μάρτιος

Δημοτική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πὴν ἐτήρησεν ὁ κυβερνήτης καὶ τότε. Ἐμιμήθησαν τὸ παράδειγμα καί τινες νῆσοι τοῦ Αἰγαίου· ἡ αὐτὴ σιωπὴ καὶ τότε. Τοιαύτη διαγωγὴ ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ πιστεύσωσι πολλοὶ ὅτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑπεκίνει ταῦτα. Ἀλλ' αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος πληρεξουσιότητες ἦσαν φανεραὶ παραβάσεις τοῦ περὶ ἐκλογῆς νόμου, καὶ ἡ ἀντιπολίτευσις δικαίως κατεβόα. Ὁ δὲ κυβερνήτης, ὁ συγκαλῶν τὴν συνέλευσιν ἐπὶ σκοπῷ νὰ παγιώσῃ τὴν διὰ τὴν αὐθαίρετόν της φύσιν κλονιζομένην κυβέρνησίν του, ἐδίσταζε μέχρι τινὸς περὶ τοῦ πρακτέου· ἐπὶ τέλους συγκαλέσας ἐν τῇ κατοικίᾳ του τὴν 14 μαΐου τὰ μέλη τοῦ πανελληνίου καὶ τοὺς γραμματεῖς, τὸν τῆς ἐπικρατείας καὶ τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν, τοῖς εἶπεν, ὅτι ἡ ῥητὴ ἡμέρα τῆς συγκροτήσεως τῆς συνελεύσεως ἐπέστη, καὶ οἱ πληρεξούσιοι τῶν ἐπαρχιῶν δὲν συνῆλθαν, ὅτι ἄτοποι ἦσαν αἱ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἐκλογαί, καὶ ἔπταισε κατὰ τοῦτο τὸ πανελλήνιον, διότι, ἂν ἐδέχετο τὴν πρότασιν τοῦ νὰ ἐφορεύωσι τὰ τῆς ἐκλογῆς οἱ ἔκτακτοι ἐπίτροποι ἢ οἱ διοικηταί, θὰ ἐμποδίζετο τοιαύτη ἐκλογὴ ὡς παρὰ τὸν νόμον· ἀνάγκη δὲ ἦτο νὰ ἐφορεύσωσιν οἱ ὑπάλληλοί του τὰς ἐκλογὰς πρὸς ἀποφυγὴν τοιούτων ἀτοπημάτων καὶ νὰ συνέλθωσιν οἱ πληρεξούσιοι ὅσον τάχιον. Συνήνεσε τὸ πανελλήνιον δεχόμενον τὰ πάντα μετὰ τὴν τελευταίαν προσθήκην μελῶν, καὶ τὴν μεθαύριον ἀπεποιήθη ἐπισήμως ὁ κυβερνήτης τὰς ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἐκλογάς, παρέτεινε τὴν συγκρότησιν τῆς συνελεύσεως εἰς τὴν 25 ἰουνίου, ὥρισε τόπον τῶν συνεδριάσεων τὸ Ἄργος, καὶ ἐτροπολόγησε τὰ περὶ ἐκλογῆς συναινέσει τοῦ πανελληνίου, εἰσάξας δύο οὐσιώδεις καινοτομίας, τὴν παρέμβασιν τῶν ὑπαλλήλων του ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς εὐταξίας καὶ τῆς νομιμότητος, καὶ τὴν ἄμεσον καὶ κατ' εὐθεῖαν παρὰ τοῦ λαοῦ ἐκλογὴν πληρεξουσίου· καὶ αὕτη μὲν ἡ καινοτομία ἦτον ἐπαινετή, διότι δι' αὐτῆς μᾶλλον ἢ διὰ τῆς ἄλλης ἐκλογῆς ἐκφράζεται εἰλικρινέστερον ἡ ἐλευθέρα θέλησις τοῦ λαοῦ· ἀλλ' ἡ παρέμβασις τῶν ὑπαλλήλων ἐπροξένησε μέγα δεινόν. Ὁ κυβερνήτης, ἂν καὶ ἐφοβεῖτο μὴ ὑπερισχύσωσιν οἱ ἐναντίοι του, δὲν ἔκρινε πολιτικὸν νὰ τοὺς ἀποκλείσῃ τῆς συνελεύσεως, ἀλλ' ἐπενόησεν ἄλλον τρόπον ὅπως τοὺς μεταχειρισθῇ ἑκόντας ἄκοντας ὄργανά του· ἐνήργησε διὰ τῶν ὑπαλλήλων του νὰ ὑποχρεωθῶσιν ἐγγράφως παρὰ τῶν ἐντολέων ἵνα βαδίσωσιν ἐπὶ τῆς συνελεύσεως τὴν ὁδὸν αὐτοῦ· καὶ τὸ ἐπινόημα τοῦτο, μεταμόρ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φωσις τῆς ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ πληρεξουσιότητος, ἐπέτυχε· συμπαρελήφθησαν δὲ ὑπὸ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν καί τινες τοῦ κυβερνητικοῦ κόμματος διὰ τὸ εὐσχημότερον. Ὑπὸ τοιαύτην ἐν γένει μεμπτὴν καὶ πρωτοφανῆ ἐν Ἑλλάδι ἀντιπροσωπίαν συνεκροτήθη ἡ ἐν Ἄργει δ' τῶν Ἑλλήνων συνέλευσις. Μέγας δὲ γογγυσμὸς ἐπῆλθεν ἕνεκα τούτου, καὶ ὁ εἷς τῶν δύο ἀντιπροσώπων τοῦ Μεσολογγίου, ὁ πρώην γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας καὶ νῦν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν, ἀπέῤῥιψε τὴν τοιαύτην ἀντιπροσωπίαν, καὶ διὰ γραπτῆς μαρτυρίας τῶν ἐντολέων του ἀπέδειξε πρὸς τὸν κυβερνήτην, ὅτι παρὰ τὴν προαίρεσιν αὐτῶν καὶ κατ' ἐπίμονον ἀπαίτησιν τοῦ διοικητοῦ ἐδόθη ἡ ἐντολὴ αὕτη· ἀλλ' οὐδεὶς τῶν ὑπὸ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὁμοφρόνων πληρεξουσίων τὸν ἐμιμήθη.

Ὁ δὲ κυβερνήτης μηδὲ τὴν τοιαύτην ἀντιπροσωπίαν θεωρῶν ἀποχρῶσαν εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του, ἀπηγόρευσε τὴν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἄργους εἴσοδον τῶν ἁπλῶν πολιτῶν ἐπὶ λόγῳ ἐλλείψεως κατοικιῶν, ἐσύστησε τὴν φρουρὰν τῆς συνελεύσεως ὅπως ἤθελε, καὶ διώρισεν εἰς ἐξέλεγξιν τῶν ἐκλογικῶν ἐγγράφων οὓς τῶν πληρεξουσίων ἐνέκρινε. Διεκρίνοντο διὰ τὴν πρὸς τὸν κυβερνήτην ἀπέχθειαν οἱ τῆς Ὕδρας καὶ ὁ τῶν Καλαβρύτων Ζαΐμης· ἀλλ' ὁ κυβερνήτης τοὺς μὲν ὑδραίους ὡφώπλισεν ἐπὶ τῇ κενῇ ἐλπίδι τῶν ἀποζημιώσεων διὰ τῆς ἐπὶ συνελεύσεως παντοδυνάμου ἐνεργείας του, τὸν δὲ Ζαΐμην ἐδέσμευσε διὰ τῆς ὑπὸ τοὺς ἀπρεπεῖς ὅρους δοθείσης αὐτῷ ἀντιπροσωπίας. Τούτων οὕτω διατεθέντων, ἔπαυσε πᾶσα ἐν τῇ συνελεύσει ἀντιπολίτευσις.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως δὲ τῶν τακτικῶν ἐργασιῶν της, πρῶτοι οἱ Πελοποννήσιοι πληρεξούσιοι, ὑποκινηθέντες παρὰ τῶν περὶ τὸν κυβερνήτην, ἔστειλαν ὁμοφώνως εὐχαριστήριον πρὸς αὐτὸν ἐξ ὀνόματος τῶν λαῶν, οὓς ἀντεπροσώπευαν, δι' ὅσα καλὰ ἡ συνετὴ διοίκησίς του τοῖς ἐπροξένησε· τὸν παρεκάλουν δὲ νὰ τοὺς χειραγωγήσῃ καὶ εἰς τὰς ἐπὶ συνελεύσεως σπουδαίας ἐργασίας των. Παρόμοιον εὐχαριστήριον ὑπέγραψαν ἀκολούθως καὶ οἱ Στερεοελλαδῖται, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ Αἰγαιοπελαγῖται.

Πρὸς τὰ μεσημβρινὰ ἄκρα τῆς πόλεως τοῦ Ἄργους, ἐντὸς τοῦ παλαιοῦ ἀμφιθεάτρου, κατεσκευάσθη ξυλίνη σκηνὴ διὰ τὰς συνεδριάσεις. Τὴν 11 ἰουλίου συνήχθησαν οἱ πληρεξούσιοι εἰς τὸν ναὸν τῆς Παναγίας, ὅπου παρόντος καὶ τοῦ κυβερνήτου **Ἰούλιος**

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐψάλη ἡ ἀκολουθία, ὡρκίσθησαν οἱ πληρεξούσιοι τὸν συνήθη ὅρκον, καὶ μετέβησαν ὑπὸ τὴν σκηνήν, ὅπου καθήσας ὁ κυβερνήτης ἐκ δεξιῶν τοῦ προέδρου, εἶπεν ὀλίγας λέξεις προεισαγωγικάς, καὶ μετὰ ταῦτα, ἀναστὰς ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας, ἀνέγνωσε κατὰ διαταγὴν τοῦ κυβερνήτου ἔκθεσιν τῶν πράξεων αὐτοῦ ἐξ ὅτου ἔμαθεν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τὸν διορισμόν του μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Μετὰ τὴν συνεδρίασιν ταύτην ἡ συνέλευσις ἠσχολήθη εἰς τὴν σύστασιν τοῦ γραφείου της ὑπὸ τὴν τακτικὴν προεδρίαν τοῦ ὡς γεροντοτέρου κατ' ἀρχὰς προεδρεύσαντος Σισίνη, καὶ ἐσύστησε δύο ἐπιτροπάς, τὴν μὲν πενταμελῆ ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν, τὴν δὲ ἑπταμελῆ διὰ τὴν ἀνταπόκρισιν τῆς συνελεύσεως καὶ τοῦ κυβερνήτου· ἐκάλεσε δὲ τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην ἐπιτροπὴν τῆς συνελεύσεως· εἶχε καὶ ὁ κυβερνήτης συστήσει πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ὡς εἴρηται, ἄλλην ἐνδεκαμελῆ ἐκ πληρεξουσίων πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν ἐκλογικῶν ἐγγράφων, ὥστε ἡ συνέλευσις εἶχε τρεῖς διαρκεῖς ἐπιτροπάς. Τὴν δὲ 16 παρέστη ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν γραμματεύς, καὶ ἐκθέσας τὰ ἐξωτερικά, καὶ ἀναγνώσας διαφόρους τῶν πρέσβεων τῶν συμμάχων καὶ τοῦ κυβερνήτου πρὸς ἀλλήλους διακοινώσεις εἶπεν ἐπὶ τέλους, ὅτι ἀπέκειτο εἰς τὴν συνέλευσιν να βουλευθῇ περὶ τῶν περαιτέρω. Τὴν δὲ ἐπιοῦσαν παρέστη ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας καὶ ἔθεσεν ὑπ' ὄψιν τῆς συνελεύσεως τὴν νομιμοποιοῦσαν τὸ σύστημα τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως πρᾶξιν τῆς βουλῆς, καὶ ψηφίσματα τοῦ κυβερνήτου περὶ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ὑπηρεσίας δώσας τὰς ἀπαιτουμένας περὶ αὐτῶν διασαφήσεις. Τὴν 18 ἐτέθησαν ὑπ' ὄψιν τῆς συνελεύσεως τὰ τῆς τραπέζης, οἱ λογαριασμοὶ τοῦ φροντιστηρίου καὶ τῆς οἰκονομίας, ὁ προϋπολογισμὸς ἑνὸς ἔτους, καὶ σχέδιον περὶ λύσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ δανείου. Τὴν 19 ἀνεγνώσθησαν ἀναφοραὶ περὶ τῆς στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς ὑπηρεσίας, καὶ περὶ ὅσων εἰσεπράχθησαν ἐξ ἀρχῆς τῆς πρώτης κυβερνητικῆς περιόδου μέχρι τέλους τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπῆς. Ἀφ' οὗ δὲ ἐκοινοποιήθησαν ταῦτα πάντα, ἡ συνέλευσις ἐξέδωκε δεκατρία ψηφίσματα· καὶ διὰ μὲν τοῦ α', ἐγκρίνουσα ἣν ἐβάδισεν ὁ κυβερνήτης ὁδὸν ὡς πρὸς τὰ ἐξωτερικά, τῷ ἔδωκεν ἐξουσίαν νὰ διαπραγματευθῇ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τὰ περὶ τῆς ἀναπτύξεως καὶ ἐφαρμογῆς τῆς συνθήκης τῆς 24 ἰουνίου, ἀλλ' ὑπό τινας ὅρους καὶ ὑπὸ τὴν ἐπικύρωσιν τῶν πληρεξουσίων ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους. Διὰ

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δὲ τοῦ Β' παρεδέχθη ὅσα ἔπραξεν ἡ βουλὴ εἰς νομιμοποίησιν τοῦ διοικητικοῦ συστήματος τοῦ κυβερνήτου, καὶ τὸ ἐτροπολόγησε διὰ τὸ μέλλον ἀντικαταστήσασα τὸ πανελλήνιον δι' εἰκοσιεπταμελοῦς γερουσίας, κατ' ἐκλογὴν τοῦ κυβερνήτου τὰ μὲν εἰκοσιὲν μέλη ἐπὶ καταλόγου ὑποψηφίων τῆς συνελεύσεως, ἑκάστου τῶν πληρεξουσίων προβάλλοντος αὐτῷ κατ' ἰδίαν τρεῖς ὑποψηφίους (α), τὰ δὲ λοιπὰ ἓξ κατὰ πλήρη ἀρέσκειαν αὐτοῦ τοῦ κυβερνήτου· ὡρίσθη δὲ ἡ μὲν γερουσία νὰ γνωμοδοτῇ ἐφ' ὅλων τῶν μὴ διοικητικῶν ψηφισμάτων, ἀλλὰ νὰ μὴ ὑπόκειται ὁ κυβερνήτης εἰς τὴν γνωμοδότησιν εἰ μὴ ὡς πρὸς τὰ τοῦ δημοσίου πλούτου καὶ ἐν γένει τὰ οἰκονομικά, τὰ δὲ τῆς δικαστικῆς καὶ πάσης ἄλλης ὑπηρεσίας νὰ μείνωσι προσωρινῶς ὅπως ἦσαν, δυναμένης ὅμως τῆς κυβερνήσεως νὰ παρεισάγῃ ὅσας τροπολογίας τὴν ἐδίδασκεν ἡ πεῖρα, ὅ ἐστι νὰ τὰ μεταβάλῃ κατὰ τὸ δοκοῦν· νὰ διαταξῇ δὲ ἐν καιρῷ ὁριστικῶς τὰ δικαστικά, διοριζομένων διὰ βίου τῶν δικαστῶν. Ἐπρονόησε τὸ αὐτὸ ψήφισμα καὶ περὶ τοῦ εἴδους τῆς ἐν καιρῷ σταθερᾶς κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος, καὶ διέταξε τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν νὰ ἐργασθῇ, συμπραττούσης καὶ τῆς γερουσίας, εἰς τὴν προπαρασκευὴν τῶν θεμελιωδῶν νόμων, καθ' ἃς ἔθεσαν βάσεις αἱ τῆς Ἐπιδαύρου, τοῦ Ἄργους καὶ τῆς Τροιζῆνος συνελεύσεις, καὶ τὰ μὲν καθήκοντα τοῦ νομοτελεστικοῦ νὰ ὁρισθῶσι κατὰ τὸ ὑπαγορεῦσαν τὰς ἐν Τροιζῆνι πράξεις πνεῦμα τροπολογούμενα καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς συνθήκης τῶν τριῶν αὐλῶν, ἡ δὲ γερουσία διηρημένη εἰς δύο βουλευτήρια νὰ ἐνεργῇ τὰ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας διὰ τῆς συμπράξεως καὶ τοῦ νομοτελεστικοῦ· παρήγγειλε δέ, ἅμα ἀποπερατωθῶσι τὰ περὶ τῶν θεμελιωδῶν νόμων, νὰ συγκαλεσθῶσιν οἱ αὐτοὶ πληρεξούσιοι πρὸς ἐπιθεώρησιν, καὶ εὐχήθη ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως τοῦ κυβερνήτου ἐν τῷ μεταξὺ νὰ εὑρεθῇ γραπτὸν τὸ περὶ τῆς πολιτικῆς ἀνορθώσεως τῆς πατρίδος σχέδιόν του. Τὸ γ' ψήφισμα διελάμβανε νὰ ἀναθεωρηθῶσιν ὅλοι οἱ λογαριασμοὶ τῆς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ φροντιστηρίου, νὰ προικισθῇ δι' ἐθνικῶν κτημάτων ἡ τράπεζα, νὰ ζητηθῇ ἡ ἐγγύησις τῶν συμμάχων αὐλῶν περὶ τοῦ δανείου τῶν 60,000,000 φράγκων τοῦ παρὰ τοῖς ἐν Τροιζῆνι συνελεύσεως ψηφισθέντος, νὰ φροντίσῃ ἡ κυβέρνησις περὶ λύσεως τοῦ χρέους τοῦ 1824 καὶ 1825, καὶ νὰ διατηρήσῃ μὲν καθ' ὅλον τὸ ἐνεστὼς ἔτος ἀπαράλλα-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κτον τὸν ἐνυπάρχοντα τρόπον τῆς φορολογίας, νὰ ἐνασχοληθῇ δὲ ἀνυπερθέτως εἰς ἀναθεώρησιν τῶν φορολογικῶν διατάξεων, εἰς καταγραφὴν καὶ βελτίωσιν τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, εἰς διανομὴν μέρους αὐτῶν καθ' ἑκάστην κοινότητα ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων αὐτῆς, καὶ εἰς σύστασιν ἐπιτροπῆς πρὸς ἐξέτασιν τῶν διαφιλονεικουμένων ἰδιοκτησιῶν. Τὸ δ' ψήφισμα ἀπέβλεπε τὴν πρόοδον καὶ τὴν τακτοποίησιν τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ περὶ ἀπογραφῆς νόμου τοῦ 1825 τροποποιουμένου, καὶ διὰ τῆς δι' ἐθνικῆς γῆς ἀμοιβῆς τῶν ὑπηρετούντων στρατιωτικῶς ἢ ναυτικῶς κατὰ τὸν βαθμὸν ἑκάστου αὐτῶν. Τὸ ε' ἐκανόνιζε τὰ περὶ τῶν ὀφειλομένων ἀποζημιώσεων καὶ διέταττε νὰ συστηθῇ κώδηξ δημοσίου χρέους ἐπὶ ἐτησίᾳ πληρωμῇ τόκου καὶ νὰ διανεμηθῇ τὸ δεκατημόριον τοῦ ἐλπιζομένου ἐξωτερικοῦ δανείου κατ' ἀναλογίαν τῶν ἑκάστῳ τῶν πολιτῶν ὀφειλομένων κεφαλαίων, νὰ διατεθῶσι δὲ εἰς ὄφελος αὐτῶν καὶ στρέμματα 200,000 ἐθνικῆς γῆς ἐκτὸς σταφιδώνων, ἀμπελώνων, ἐλαιοδένδρων καὶ δασῶν, ἀλλὰ νὰ μὴ δίδεται ἡ γῆ αὕτη ὡς τελεία ἰδιοκτησία πρὶν ὁρισθῶσι τὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπαλλαγῶσι τὰ ἐθνικὰ κτήματα τῆς ὑποθήκης· ἐγράφη δὲ καὶ συμπληρωτικὸν ἄρθρον πρὸς ἀγορὰν πλοίων ἀνηκόντων εἰς τὰς νήσους, Ὕδραν, Σπέτσας καὶ Ψαρά. Τὸ στ' ψήφισμα διελάμβανε περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐξοφλήσεως τῶν ἐπὶ τουρκοκρατίας χρεῶν τῶν κοινοτήτων. Τὸ ζ' διέταττε νὰ κοπῇ ἐθνικὸν νόμισμα κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ πανελληνίου, καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν προσώπου νὰ χαραχθῇ φοῖνιξ, ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ σταυρός, καὶ πέριξ «ἑλληνικὴ πολιτεία», ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου δύο κλαδοι ὁ μὲν ἐλαίας ὁ δὲ δάφνης, καὶ πέριξ «ὁ κυβερνήτης Ἰ. Α. Καποδίστριας». Τὸ η' ψήφισμα ἔλεγε ν' ἀνεγερθῇ ἐν καιρῷ δέοντι ἐν τῇ καθέδρᾳ τῆς κυβερνήσεως ναὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος εἰς εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Ὕψιστον δι' ὅσα ἐθαυματούργησεν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ν' ἀποσταλῶσι πρέσβεις πρὸς τοὺς συμμάχους βασιλεῖς καὶ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Βαυαρίας προσφέροντες τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους δι' ὅσα ἀγαθὰ ἀπήλαυσε διὰ τῆς γενναίας συνδρομῆς αὐτῶν, ν' ἀνεγερθῶσι δὲ καὶ δύο μνημεῖα τὸ μὲν ἐν Νεοκάστρῳ εἰς μνήμην τῆς ναυμαχίας, τὸ δὲ ἐν Πεταλιδίῳ, ὅπου ἀπέβη κατὰ πρῶτον ὁ γαλλικὸς στρατός, καὶ νὰ συστηθῇ τάγμα ἱππέων καλούμενον τάγμα τοῦ

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σωτῆρος. Τὸ θ' ψήφισμα ὥριζε τὴν ποσότητα φοινίκων 180,000 ὡς ἐτήσιον μισθοδοσίαν τοῦ κυβερνήτου, ἀλλ' ὁ κυβερνήτης δὲν ἐδέχθη τὴν προσφοράν. Τὸ ι' ἀπηγόρευε τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἀρχαιοτήτων ἐπιτρέπων μόνην τὴν τῶν συντριμμάτων, ἀλλὰ καὶ τούτων ὁσάκις ἐζητοῦντο ὑπὸ κυβερνήσεων ὡς συντελούντων εἰς ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας. Τὸ ια' ἐψήφιζε τὰ εἰς βελτίωσιν τοῦ ἱερατείου, τὰ εἰς προικισμὸν τοῦ ὀρφανοτροφείου, τὰ εἰς ὑποστήριξιν τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν, τυπικῶν, καὶ ἀνωτέρας τάξεως σχολείων, καὶ τὰ εἰς σύστασιν δημοσίων τυπογραφιῶν διὰ τῶν κληροδοτημάτων τῶν ὁμογενῶν καὶ διὰ τῶν προσόδων τῶν μοναστηρίων. Τὸ ιβ' ἐκανόνιζε τὸν τρόπον τοῦ δικάζειν τὰς ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ποινικὰς διαφορὰς τῶν Ἑλλήνων. Τὸ δὲ ιγ' καὶ τελευταῖον διέταττεν οἱ συγκροτήσαντες τὴν ἐνεστῶσαν συνέλευσιν νὰ συγκροτήσωσιν οἱ αὐτοὶ καὶ τὴν ἀκόλουθον θεωρουμένην ὡς συνέχειαν τῆς παρούσης, ἅμα ἡ κυβέρνησις ἔφερεν εἰς πέρας τὰς περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου τοῦ θεμελιώδους νόμου ἐργασίας της, ἢ καθ' ὃν καιρὸν ἐπήρχετο ἀνάγκη νὰ θεωρηθῶσι καὶ ἐπικυρωθῶσι τὰ περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τῷ α' ψηφίσματι.

Ἐν τούτοις, ἔλαβε γνῶσιν ἡ συνέλευσις ἀναφορᾶς τοῦ Τσώρτση εἰς ἄκρον δυσηρεστημένου διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν διαγωγὴν τοῦ κυβερνήτου Δι' αὐτῆς παρητεῖτο τῆς ὑπηρεσίας καὶ καθήπτετο τοῦ διοικητικοῦ συστήματος· ἀλλὰ διέκοψε τὴν ἀνάγνωσίν της ἡ συνέλευσις ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐξετρέπετο ὁ ἀναφερόμενος τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἀληθείας· ἐδέχθη δὲ τὴν παραίτησίν του λησμονήσασα ἐν τῇ δουλοφροσύνῃ της πόσον ὁ φιλέλλην οὗτος ἐκακουχήθη καὶ πόσον συνετέλεσεν εἰς τὴν πρὸ ὀλίγου ἀνέγερσιν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

Τούτων οὕτω διατεθέντων καί τινων ἄλλων μικροτέρου λόγου κανονισθέντων, παραστὰς ὁ κυβερνήτης τὴν 6 αὐγούστου ἀπέλυσε τὴν συνέλευσιν εὐφημούμενος.

Ἀνεφέραμεν πόσους ἀγῶνας κατέβαλεν ὁ κυβερνήτης εἰς τὴν καθ' ὃν εὔχετο τρόπον συγκρότησιν τῆς συνελεύσεως. Οἱ ἀγῶνές του εὐδοκίμησαν, καὶ ἡ συνέλευσις συνεκροτήθη ὅπως εὔχετο· ὅ,τι ἔπραξεν ἡ συνέλευσις, τὸ ἔπραξεν ἐπὶ τῇ προτάσει, τῇ εἰσηγήσει ἢ τῇ πλήρει συγκαταθέσει τοῦ κυβερνήτου· εἰς αὐτὸν ἐνατένιζεν ὅλη· ὅλα τὰ ψηφίσματά της ἐσχεδιάζοντο ἐν τῷ κυβερνητικῷ γραφείῳ, μετεβιβάζοντο εἰς αὐτὴν διὰ τῆς ἑπτα-

μελοῦς ἐπιτροπῆς καὶ ἐπανήρχοντο εἰς τὸ κυβερνητικὸν γραφεῖον ὡς ἔργα τῆς συνελεύσεως· ἡ συνέλευσις, καὶ πρὶν ἐκδώσῃ τὰ ψηφίσματα, ἐκήρυξε πασιφανῶς τὰ ὑπὲρ τοῦ κυβερνήτου φρονήματά της καὶ τὴν ἀπεριόριστόν της πίστιν εἰς τὴν ἱκανότητά του, τὸν πατριωτισμόν του καὶ τὰ φῶτά του· δὲν ἐδίστασε δὲ καὶ ἐπισήμως νὰ δηλώσῃ ὅτι διέταξε τὴν ἐπταμελῆ ἐπιτροπὴν νὰ σχεδιάζῃ τὰ ψηφίσματα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν αὐτοῦ. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπανελάμβαναν προσφυῶς οἱ ἀστειότεροι τῶν πληρεξουσίων τὸ « Γιάννης κερνᾷ καὶ Γιάννης πίνει ».

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΒ'.

Εἰσβολὴ Ἑλλήνων εἰς Θήβας καὶ συγκρούσεις αὐτῶν καὶ τῶν ἐχθρῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ παρὰ τῷ ἐν τῇ Ἀττικῇ μονιδρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. - Μάχαι κατὰ τὸν Ἀνηφορίτην, τὸν Ὠρωπὸν καὶ ἔξωθεν τῶν Θηβῶν. - Νέα εἰσβολὴ ἐχθρῶν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα. - Μάχη τῆς Πέτρας καὶ ἔξοδος τῶν ἐχθρῶν. - Τέλος τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος πολέμου. - Χαρακτὴρ Ὑψηλάντου. - Τὰ μετὰ τὴν συνέλευσιν τοῦ Ἄργους. - Νέα χορηγήματα Γαλλίας. Ὅπλα δωρηθέντα παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας. - Προκαταβολὴ Ἐϋνάρδου ἐπὶ τοῦ δανείου.

ΠΟΛΛΑΧΟΘΕΝ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ἐξωσθέντες οἱ Τοῦρκοι κατεῖχαν μόνον τὰς Θήβας καὶ τὴν Ἀττικήν, ὁ δὲ στρατάρχης ἐσκέπτετο πῶς νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ φύγωσι κἀκεῖθεν.

Ἡ πόλις τῶν Θηβῶν ἦτον ὅλη ἐρείπια. Οἱ Τοῦρκοι κατεῖχαν τοὺς ἁγίους Θεοδώρους, τὸ Πυρὶ καὶ τὸν Πύργον· ἦσαν δὲ 1500 πεζοὶ καὶ 200 ἱππεῖς. Ὁ στρατάρχης ἐφρόντισε πρῶτον νὰ προκαταλάβῃ τὸν παρὰ τὸν Καραμπαμπᾶν Ἀνηφορίτην πρὸς διακοπὴν πάσης κοινωνίας τῶν ἐν Θήβαις καὶ ἐν Εὐβοίᾳ ἐχθρῶν· ἀπέστειλε δὲ καὶ τὸν Βάσσον εἰς τὴν Ἀττικὴν πρὸς ἐμπόδιον τῆς ἐκεῖθεν μεταβάσεως ἐχθρῶν εἰς Θήβας· τὴν νύκτα δὲ τῆς 18 μαΐου, ὁδηγῶν 700 πεζούς, ἐπάτησε τὰ ἐρείπια τῶν Θηβῶν, ὅπου κατέλαβαν οἱ περὶ αὐτὸν θέσεις καὶ δὲν ἔπαυσαν ἀκροβολιζόμενοι τὰς πρώτας τρεῖς ἡμέρας ἔχοντες καὶ τρία κανόνια· τὴν δὲ 21 ἐπολέμησαν μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τοῦ Πυρίου, καὶ μετὰ δίωρον μάχην διεχωρίσθησαν. Ἔκτοτε δὲν ἦλθαν εἰς μάχην, διότι καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Τοῦρκοι ἀνέμεναν ἐπικουρίαν. **Μάϊος**

Καθ' ἣν δὲ ἡμέραν ἐπάτησαν οἱ περὶ τὸν στρατάρχην τὰς Θήβας, ἐστρατοπέδευσεν ὁ Βάσσος ἐν τῷ μεταξὺ Χασιᾶς καὶ Μενιδίου μονιδρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, καὶ τὴν ἐπαύριον, παραλαβὼν 300 πεζοὺς καὶ τινας ἱππεῖς, κατέβη εἰς τὸ πεδίον,

Δημοτική Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ τοὺς μὲν πεζοὺς ἔθεσεν εἰς ἔνεδραν, αὐτὸς δὲ προχωρῶν μετὰ τῶν ἱππέων πρὸς τὸ Μενίδι ἀπήντησεν ἐχθροὺς ἐπερχομένους· ἦσαν δὲ οὗτοι 200 πεζοὶ καί τινες ἱππεῖς. Ἀρξαμένης δὲ ἀψιμαχίας, ἐπανέστησαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν οἱ ἐνεδρεύοντες πεζοί, καὶ ἦλθαν καὶ ἄλλοι ἄλλοθεν ἐχθροί. Πολλὴ πυρῖτις· ἐκάη, ἀλλ' ὀλίγον αἷμα ἐχύθη. Τὴν δὲ 27 ἐξεστράτευσαν οἱ ἐν Ἀθήναις ἐχθροὶ κατὰ τῶν περὶ τὸν Βάσσον ἔλκοντες δύο κανόνια, καὶ ἦλθαν εἰς μάχην, ἀλλ' ὠπισθοδρόμησαν καὶ αὐτοὶ ἄπρακτοι ἀπολέσαντές τινας.

Ἰούνιος

Ὁ δὲ ἐν Εὐβοίᾳ Ὁμέρπασας, μαθὼν ὅτι οἱ Ἕλληνες κατέλαβαν τὸν Ἀνηφορίτην, ἐξεστράτευσε τὴν 2 ἰουνίου· 1000 τακτικοὶ καὶ 500 ἄτακτοι τὸν ἠκολούθουν· οἱ δὲ κατέχοντες τὴν θέσιν ἐκείνην Ἕλληνες, μόλις 800, κατεσκεύασαν ἐπὶ τοῦ ὄρους μέγαν προμαχῶνα· ἀλλ' ὁ προμαχὼν οὗτος ἀπεῖχε πολὺ τῆς ὁδοῦ· διὰ τοῦτο ἰδόντες τοὺς ἐχθροὺς ἐπερχομένους κατέβησαν πρὸς ἀντίκρουσιν εἰς τὰς ὑπωρείας, ὅπου δεινῶς προσβληθέντες ἐτράπησαν, καὶ καταδιωκόμενοι ἐπὶ τοῦ ὄρους κατέφυγαν εἰς τὸν προμαχῶνα, ἀλλ' ἐξορμήσαντες μετ' ὀλίγον ἠνάγκασαν τοὺς ἐχθροὺς νὰ ὀπισθοδρομήσωσιν· 40 ἐχθροὶ καὶ 8 Ἕλληνες ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν· μεταξὺ δὲ τῶν πληγωμένων ἦσαν καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ Μποῦσγος, Παῦλος Στεφάνου καὶ Βασίλης Λεοναρδίδης· διεκρίθη δὲ διὰ τὰς ἀνδραγαθίας του ὁ Ὀλύμπιος Ψαροδήμος πρῶτος ἐξορμήσας.

Μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην ἐστάλησαν 200 Ἕλληνες εἰς κυρίευσιν τοῦ Ὠρωποῦ καὶ τῶν ἐπὶ τῆς παραλίας ἀποθηκῶν· τούτους ἰδόντες ἐρχομένους οἱ ἐν τῷ χωρίῳ ἐχθροὶ τὸ ἐγκατέλειψαν ἀμαχητὶ συγκεντρωθέντες ὅλοι κατὰ τὴν παραλίαν, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐτοποθετήθησαν ἐν τῷ χωρίῳ. Μετά τινας δὲ ἡμέρας ἦλθε τὸ ἀτμόπλουν καὶ ἓν ἄλλο πλοῖον πρὸς τὴν παραλίαν, καὶ ὑπὸ τὴν ἀντίληψιν τοῦ πυροβολικοῦ αὐτῶν ἐκινήθησαν οἱ ἐν τῷ χωρίῳ Ἕλληνες εἰς καταδίωξιν τῶν ἐχθρῶν. Ἀντεπεξῆλθαν οἱ ἐχθροί, ἐπολέμησαν τοὺς Ἕλληνας, τοὺς ἔτρεψαν, καὶ ἔμειναν κύριοι τῶν δύο τούτων θέσεων, ὡς καὶ πρότερον.

Μετὰ δὲ τὴν μάχην τῆς 2, οἱ Ἕλληνες ἐγκατέλειψαν τὴν θέσιν τοῦ Ἀνηφορίτου, καὶ πολλοὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ Τούρκων ἦλθαν ἀνεμποδίστως εἰς βοήθειαν τῶν ἐν Θήβαις, οἵτινες δυναμωθέντες περιήρχοντο ἄφοβοι τὰς πεδιάδας θερίζοντες καὶ καρπολογοῦντες. Ἐν τούτοις, ἔμαθεν ὁ στρατάρχης ὅτι τὸ περὶ

τὴν Ναύπακτον ὑπὸ τὸν Χατσῆ-Χρῆστον ἱππικὸν ἤρχετο αὐθόρμητον εἰς βοήθειαν, καὶ ἀπέστειλε διὰ νυκτὸς εἰς προϋπάντησιν τοὺς περὶ τὸν Εὐμορφόπουλον καὶ τὸν Σκουρτανιώτην ἐπὶ σκοπῷ νὰ συνενεδρεύσωσι τοὺς συνήθως καὶ ἀνυπόπτως ἐξερχομένους ἐπὶ συγκομιδῇ καρπῶν ἐχθρούς. Ἐνήργησαν οἱ ἀποσταλέντες τὰ διαταχθέντα, ὑπήκουσαν καὶ οἱ περὶ τὸν Χατσῆ-Χρῆστον. Τὴν δὲ 10 διεσπάρησαν οἱ ἐχθροὶ κατὰ τὴν συνήθειαν εἰς τὴν πεδιάδα· 156 ἦσαν οἱ Ἕλληνες ἱππεῖς καὶ 300 οἱ πεζοί· τριπλάσιοι ἦσαν οἱ ἐξελθόντες ἐχθροί, ἀλλὰ τῇδε κἀκεῖσε διεσπαρμένοι καὶ ἀπρόσεκτοι ὡς μηδὲν ὑποπτεύοντες· οἱ δὲ Ἕλληνες ὅλοι συσσωματωμένοι καὶ προσεκτικοὶ ἐπέπεσαν, τοὺς ἔβλαψαν καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ τρέξωσιν εἰς τὰ χαρακώματα καταδιωκόμενοι οἱ μὲν ἐντεῦθεν οἱ δὲ ἐκεῖθεν καὶ φθειρόμενοι. Εἶδαν οἱ ἐν Πυρίῳ τὴν ἀπροσδόκητον τῶν οἰκείων τροπήν, καὶ ὑποπτεύσαντες τὴν αἰτίαν, ἔδραμαν πεζοὶ καὶ ἱππεῖς εἰς βοήθειαν· ἀλλ' ἀντέδραμαν καὶ πολλοὶ τῶν ἐν τῇ πόλει Ἑλλήνων, καὶ ἐπολέμησαν ὅλοι ἐν τῇ πεδιάδι συμμίγδην· 100 Τοῦρκοι ἔπεσαν, 16 ᾐχμαλωτίσθησαν καὶ ἐπέκεινα τῶν 80 ἵππων ἐζωγρήθησαν· ὀλίγοι δὲ τῶν Ἑλλήνων ἔπαθαν.

Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας μαθόντες οἱ Ἕλληνες, ὅτι ἤρχοντο εἰς Θήβας ἄλλοι 500 Τοῦρκοι ἐκ Χαλκίδος, κατέλαβαν τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μακροβοῦνι καὶ τοὺς παρεμύνευαν. Τὴν 21 ἐφάνησαν οἱ περιμενόμενοι, ἐφώρμησαν οἱ παραμονεύοντες, ἔτρεξαν καὶ πολλοὶ τῶν ἐν Θήβαις Ἑλλήνων καὶ Τούρκων εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, καὶ μετὰ τετράωρον πάλην, προμαχούντων τοῦ Λιακοπούλου, τοῦ Ῥούκη, τοῦ Μπαϊρακτάρη καὶ τοῦ Σκουρτανιώτη, διεχωρίσθησαν. Ὑπὲρ τοὺς 100 ἐλογίσθησαν οἱ πεσόντες ἐχθροὶ καὶ 9 οἱ Ἕλληνες· ἐπληγώθη βαρέως καὶ ὁ Λιακόπουλος, ὅστις μετά τινας ἡμέρας ἀπέθανεν.

Τὴν δὲ ἐπαύριον, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ὥρμησαν πολλάκις οἱ Τοῦρκοι πολλαχόθεν, τριπλάσιοι ὄντες, ἐπὶ τὰ ὀχυρώματα τῶν Ἑλλήνων· πανταχόθεν δὲ ἀποκρουσθέντες ἐπέμεναν πολεμοῦντες, ἕως οὗ τὸ ἑλληνικὸν ἱππικὸν ἔβαλεν εἰς ἀταξίαν τὸ ἐχθρικόν, καὶ τότε ἐτράπησαν ἱππεῖς καὶ πεζοί· τινὲς αὐτῶν ἐφονεύθησαν, ἐπληγώθησαν, καὶ ᾐχμαλωτίσθησαν· ἡρπάγησαν καὶ δύο σημαῖαι αὐτῶν· ἐφονεύθησαν δὲ καὶ 3 Ἕλληνες, καὶ 15 ἐπληγώθησαν.

Τὴν δὲ 6 ἰουλίου ἐστράτευσαν ἐκ νέου 2000 Τοῦρκοι ἐξ Ἀ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θηνῶν ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Βάσσον ἔλκοντες κανόνια, καὶ ἐφώρμησαν εἰς κυρίευσιν τῶν ὀχυρωμάτων· ἀλλ' ἀποτυχόντες καὶ παθόντες ὠπισθοδρόμησαν εἰς τὴν πόλιν.

Μετὰ δὲ τὴν ἐν Θήβαις μάχην τῆς 22 ἰουνίου ἐπρόβαλαν οἱ Τοῦρκοι ν' ἀπομακρυνθῶσι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἐχθροί των ἡσύχως ἐπὶ λόγῳ, ὅτι τὴν τύχην τῶν τόπων ἐκείνων θὰ τὴν ἀπεφάσιζεν ἡ θέλησις τῶν συμμάχων καὶ ὄχι ἡ μάχαιρα αὐτῶν· ἀλλ' ὁ στρατάρχης ἀπέρριψε τὴν πρότασιν δικαίως, διότι οἱ Τοῦρκοι, κατέχοντες τὴν πλησιόχωρον Ἀττικήν, ἐθεωροῦντο ὡς κύριοι καὶ τῶν Θηβῶν. Τὸ στράτευμα ἐν τοσούτῳ πρὸ καιροῦ ἔπασχε παντὸς εἴδους στερήσεις, καὶ πρὸ μηνῶν μὴ μισθοδοτούμενον ἐγόγγυζε· δὲν ἐγόγγυζε δὲ τόσον δι' ὅσα ἔπασχεν, ὅσον διότι οἱ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ὁδηγίαν τοῦ Αὐγουστίνου ἀπελάμβαναν ὅσων οὗτοι ἐστεροῦντο· ὁ Ὑψηλάντης καὶ οἱ ὁπλαρχηγοὶ δὲν ἔπαυαν αἰτούμενοι δι' ἀναφορῶν καὶ ἀποστολῶν τὴν ἀντίληψιν τῆς κυβερνήσεως εἰς θεραπείαν τῶν δεινῶν καὶ ἐμπόδιον τῆς ἐπαπειλουμένης καὶ ὑπενεργουμένης διαλύσεως τοῦ στρατοπέδου· ἀλλ' ὁ κυβερνήτης ὑποσχέσεις μόνον ἔδιδεν. Αὐξανόμενον δὲ τὸ κακὸν ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐκορυφώθη· οἱ στρατιῶται ἐλάλουν παῤῥησίᾳ περὶ διαλύσεως τοῦ στρατοπέδου, ἠπείλουν θάνατον κατὰ τῶν ἀπατώντων αὐτοὺς ἀξιωματικῶν, καὶ ὑποπτεύοντες ἀντενέργειαν παρὰ τοῦ Αὐγουστίνου ὡς ζηλοτύπως διακειμένου πρὸς τὸν στρατάρχην καὶ μὴ ἀνεχομένου τὴν ὕπαρξιν ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ἄλλου στρατοπέδου, ὕψωσαν ἀνάθεμα κατὰ τῶν αἰτίων τῆς γενομένης πρὸς αὐτοὺς ἀδικίας, καὶ τὴν 7 αὐγούστου ὡρκίσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰ ὀχυρώματα καὶ νὰ φύγωσι τὴν νύκτα· συνήχθησαν τὴν ἑσπέραν οἱ ὁπλαρχηγοὶ παρὰ τῷ Ὑψηλάντῃ, μαθόντες τοὺς ὅρκους, εἰς σύσκεψιν· ἀλλ' ἐν ᾧ ἐσκέπτοντο, ἔμαθαν τὴν α' ὥραν τῆς νυκτός, ὅτι ἐλειποτάκτησάν τινες καὶ ἔβαλαν εἰς ἀταξίαν τοὺς ἄλλους. Ἔτρεξαν τότε οἱ ὁπλαρχηγοὶ νὰ προλάβωσι τὴν διάδοσιν τοῦ κακοῦ ὑποσχόμενοι τὴν τακτικὴν ὑποχώρησιν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν αὐτῶν. Ἀλλ' οἱ στρατιῶται δὲν ὑπήκουσαν, κατελήφθησαν ὑπὸ πανικοῦ φόβου καὶ ἐδόθησαν ὅλοι εἰς ἄτακτον φυγὴν ἀφήσαντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τὰ κανόνια καὶ ὅλας τὰς ἀποσκευάς. Ὁ δὲ ἀτυχὴς Ὑψηλάντης διέμενεν ἐν τῇ σκηνῇ του· ἀλλ' ἀφ' οὗ εἶδεν ὅτι ἔμεινεν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης στρατάρχης ἄνευ στρατοῦ, ἔφυγε καὶ αὐτός, ὅλος περίλυ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πος, καὶ ἐτοποθετήθη κατὰ τὴν Ἀράχωβαν μετ' ὀλίγων ὁπαδῶν. Οἱ δὲ Τοῦρκοι, εἴτε ἐκλαβόντες στρατήγημα τὴν φυγήν, εἴτε ἐπιθυμοῦντες νὰ μείνωσιν ἀναιμωτὶ κύριοι τῆς ἐγκαταλειφθείσης θέσεως, δὲν κατεδίωξαν τοὺς φεύγοντας.

Καθ' ἃς δὲ ἡμέρας διεσκορπίσθη ἡ ἑλληνικὴ αὕτη δύναμις, 1500 ἐχθροὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἀσλάμπεη-Μουχουρδάρη, εὑρόντες τὴν δίοδον τῶν Θερμοπυλῶν ἐλευθέραν, φυγόντων τῶν φυλασσόντων αὐτὴν Ἑλλήνων, εἰσέβαλαν δι' αὐτῆς, καὶ διελθόντες τὴν Λεβαδείαν, καὶ ἀφήσαντες ἐκεῖ καὶ ἀλλοῦ φρουράς, μετέβησαν εἰς Ἀθήνας ἀτουφέκιστοι καθ' ὅλην τὴν πορείαν. Ὁ ῥωσσικὸς πόλεμος ἠνάγκασε τὴν Πύλην βλέπουσαν τὸν δεινὸν ἐχθρὸν ὄχι μακρὰν τῆς Ἀδριανουπόλεως ν' ἀνακαλέσῃ ἐν τάχει πανταχόθεν τὰ στρατεύματά της εἰς ἰδίαν ὑπεράσπισιν· τούτου χάριν, ἀπεστάλησαν οἱ περὶ τὸν Ἀσλάμπεην ἵνα συνοδεύσωσιν εἰς Λάρισσαν τοὺς ἐν Θήβαις καὶ Ἀττικῇ ἐκτὸς τῶν φρουρούντων τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ δὲ Ὑψηλάντης, συγκεντρώσας ἐκ νέου 2300 στρατιώτας κατέλαβε τὴν μεταξὺ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας θέσιν τῆς Πέτρας· δι' αὐτῆς ἦλθαν νὰ διαβῶσι συσσωματωμένοι ἐπὶ τῆς ἐπανόδου των οἱ ἐχθροί, καὶ ἰδόντες τοὺς Ἕλληνας κατέχοντας αὐτὴν παρεστρατοπέδευσαν τὴν 10 σεπτεμβρίου. Ἦσαν δὲ 5000 τα- **Σεπτέμβριος**
κτικοὶ καὶ ἄτακτοι, πεζοὶ καὶ ἱππεῖς, ἔλκοντες τέσσαρα κανόνια. Πρὸς τὰ χαράγματα δὲ τῆς 12 ἄφησαν μικρὰν φρουρὰν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, τὸ ὠχύρωσαν, καὶ ἐκίνησαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ σκοπῷ ν' ἀνοίξωσι τὴν ὁδὸν διασκορπίζοντές τους· καὶ τὸ μὲν ἱππικὸν αὐτῶν ἐσχημάτισε δύο γραμμὰς καὶ ἐτοποθετήθη κάτωθεν τῆς Πέτρας, οἱ δὲ τακτικοί, διαιρεθέντες, ὥδευσαν ἐπὶ τοὺς προμαχῶνας οἱ μὲν τοῦ Στράτου, οἱ δὲ τοῦ Σκουρτανιώτη εἰς περιστολὴν τῶν ἐν αὐτοῖς· κατέλαβαν δὲ καὶ 300 ἐξ αὐτῶν, ἐν οἷς καί τινες ἱππεῖς, τὸ παρὰ τοὺς προμαχῶνας χωρίον τῶν Βρεστεμιτῶν ὑπερασπίζοντες τὰ νῶτα τῶν πολλῶν. Τούτων οὕτω διατεθέντων, ὥρμησαν οἱ ὑπὸ τὸν Ἀσλάμπεην Ἀλβανοὶ πρὸς τὸ διάσελον εἰς κυρίευσιν τοῦ ἐπὶ τῆς θέσεως ἐκείνης κειμένου προμαχῶνος, ἀλλ' ἔτρεξαν ἐγκαίρως εἰς βοήθειαν αὐτοῦ οἱ χιλίαρχοι Δυοβουνιώτης καὶ Κριεζώτης μετὰ τῶν πλειοτέρων τῶν ὑπ' αὐτούς· ἡ ἐπικουρία δὲ τούτων καὶ ἡ γενναία ἀντίστασις τῶν ἐντὸς τοῦ προμαχῶνος ἐματαίωσαν τὰ τολμηρὰ κινήματα τῶν περὶ τὸν Ἀσλάμπεην καὶ τοὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἠνάγκασαν νὰ φύγωσι κακὴν κακῶς. Συγχρόνως ἔπεσεν ἐπὶ τὴν ἐν τῷ χωρίῳ τῶν Βρεστεμιτῶν ἐχθρικὴν δύναμιν καὶ τὴν κατεδίωξεν ἡ ὑπὸ τὸν Σπῦρον Μήλιον φρουρὰ τοῦ στρατάρχου προκαταλαβοῦσα ὑψηλήν τινα θέσιν ἐκ πλαγίου τοῦ χωρίου. Οἱ ἐχθροὶ πολλὰ παθόντες ἐπανῆλθαν εἰς τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ πολυαρίθμου ἱππικοῦ μετὰ δίωρον μάχην καὶ διενυκτέρευσαν ἡσύχως· τὴν δὲ ἐπαύριον ἔστειλαν πρὸς τὸν Ὑψηλάντην τὸν ἵππαρχον αἰτούμενοι ἐλευθέραν δίοδον· κατὰ πρότασιν δὲ αὐτοῦ ἔστειλε καὶ ὁ Ὑψηλάντης τὸν γραμματέα του Φιλήμονα εἰς τὸ τουρκικὸν στρατόπεδον, ὅπου ὑπεγράφη τὴν 13 σύμβασις λέγουσα ν' ἀφεθῇ ἡ δίοδος τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθέρα, ν' ἀπολυθῶσιν ὅλοι οἱ αἰχμάλωτοι Ἕλληνες καὶ Τοῦρκοι, νὰ συναναχωρήσωσιν αἱ κατέχουσαι τὴν πόλιν τῆς Λεβαδείας, τὸ Χάνι τοῦ Κατοίκου, τὸ Τουρκοχῶρι καὶ τὴν Φονταάναν τουρκικαὶ φρουραί, διατηρουμένων ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος μόνων τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐν τῇ Βοδωνίτσῃ (α), καὶ ν' ἀνταλλαχθῶσι καὶ ὅμηροι εἰς πίστωσιν τῶν συνομολογηθέντων.

Ἐν ᾧ δὲ διήρχοντο οἱ Τοῦρκοι ἐν σιωπῇ καὶ κατηφείᾳ, ἀποχαιρετῶντες διὰ παντὸς τὴν χθὲς δούλην Ἑλλάδα, ἀπεχαιρέτων αὐτοὺς καὶ οἱ ἐλευθερωταί της Ἕλληνες ἐν ἀλαλαγμῷ καὶ ἀγαλλιάσει, σαλπίζοντες καὶ τυμπανίζοντες. Ἡ μάχη τῆς Πέτρας εἶναι ἡ τελευταία τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἐννεαετοῦς πολέμου.

Ἂν καὶ διελάβομεν ἤδη σποράδην τὰ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου, πρέπον θεωροῦμεν τελευτήσαντος τοῦ πολεμικοῦ του σταδίου, νὰ συγκεφαλαιώσωμεν τὰ περὶ αὐτοῦ.

Ἀφ' ὅτου ἐπάτησε τὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος ὁ ἀνὴρ οὗτος δὲν ἔπαυσεν ἀντιποιούμενος τὴν ὑπερτάτην Ἀρχήν, πεποιθώς, ὅτι ἡ Ἀρχὴ ἔπρεπεν εἰς τὸν οἶκόν του, διότι ὁ ἀδελφός του ἀπαρνησάμενος ἑαυτόν, ἐκίνησε πρῶτος τὴν ἐπανάστασιν, καὶ ὅτι θὰ κατεπάτει τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ἂν παρεδέχετο οὓς ἔθεσε τὸ ἔθνος θεσμούς· ἀλλὰ φιλαρχῶν οὐδέποτε ἐρραδιούργησεν οὐδ' ἐπὶ τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους χεῖρα ἔβαλεν· ἀκραιφνὴς ἔλαμψε πάντοτε ὁ πατριωτισμός του· πρωτίστη φροντὶς καὶ ἐν τοῖς λόγοις του καὶ ἐν τοῖς ἔργοις του ἦτον ἡ εὐόδωσις τοῦ ἀγῶνος· οὐδέποτε ἐφείσθη τῆς ζωῆς του εἰς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ, καὶ

Δημόσιο Κεντρικό Βιβλιοπωλείο

ἡ μεγάλη του καρδία ἐζωογόνει ἐν κινδύνοις τὸ ἀσθενὲς καὶ κάτισχνον σῶμά του· πολλάκις ἔνοχος μελετωμένων ἢ πεπραγμένων κακῶν ὑπελήφθη, ἀλλ' ἀμέτοχος παντὸς κακοῦ πάντοτε ἀνεφάνη, καὶ διὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἐμφυλίων πολέμων ἀποχὴν καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα διεκρίθη· θερμῶς ἐπροσπάθει πάντοτε νὰ τοὺς προλαμβάνῃ ὑποκινουμένους, ἢ νὰ τοὺς παύῃ ἀναφαινομένους· ὀξυτέραν εἶχε τὴν μάχαιραν ἢ τὴν διάνοιαν καὶ διέπρεπε μᾶλλον ἐν τοῖς στρατοπέδοις ἢ ἐν τοῖς πολιτικοῖς συμβουλίοις· ἀπεδοκίμαζεν ὅ,τι ἔτεινεν εἰς ξένην προστασίαν ἢ εἰς ξένην ἡγεμονίαν· δι' ὃ οὔτε τὸ πρὸς τὴν Ἀγγλίαν ἔγγραφον, οὔτε τὸ πρὸς τὸν δοῦκα τῆς Αὐρηλίας ὑπέγραψε· καταταραχθεὶς δὲ ἐπὶ τῇ κατὰ τὴν ἐν Ἐπιδαύρῳ συνέλευσιν αἰτήσει τῆς μεσιτείας τῆς Ἀγγλίας, διεμαρτυρήθη. Γενναῖα τὰ ἐν τῇ διαμαρτυρήσει φρονήματά του, ἀλλ' οὐδαμῶς πρόσφορα τῷ καιρῷ ἐκείνῳ· ἐξελήφθησαν δὲ καὶ ὡς ὑπεμφαίνοντα ἣν ἔτρεφεν ἐλπίδα νὰ ἡγεμονεύσῃ ἐπὶ τέλους· μακροθύμως καὶ ἀταράχως ὑπέστη τὴν ὑπὸ τῆς ἐπιπληχθείσης παρ' αὐτοῦ συνελεύσεως ἐπιβληθεῖσαν πολιτικὴν ποινήν, καὶ ἐν τῷ ἀπράγμονί του βίῳ οὐδεμίαν ἔδωκεν ἀκρόασιν τοῖς ἐρεθίζουσιν αὐτὸν κατὰ τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν ὡς μὴ φιλικῶς πρὸς αὐτὸν διακειμένων· πολλάκις ὠλιγωρήθη ἀλλ' οὐδέποτε ἐγόγγυσεν· ἀκλόνητος ἐφάνη ἐν πειρασμοῖς καὶ καρτερικὸς ἐν ἀτυχίαις καὶ κακουχίαις· ἑλκύσας δὲ τελευταῖον τὸ ξίφος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἐπὶ Καποδιστρίου, δὲν τὸ ἔβαλεν εἰς τὴν θήκην, εἰμὴ ἀφ' οὗ ἔπαυσεν, αὐτοῦ στρατηγοῦντος, ὁ πόλεμος.

Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς συνελεύσεως, διέτριψεν ὁ κυβερνήτης ἡμέρας τινὰς ἐν Ἄργει, καθ' ἃς διώρισε 16 γερουσιαστὰς καὶ διέταξε νὰ συνέλθωσι τὴν 1 ὀκτωβρίου εἰς τὴν καθέδραν τῆς κυβερνήσεως πρὸς ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν· μετὰ ταῦτα, μετέβη εἰς Ναύπλιον, ἐκεῖθεν εἰς Πόρον, καὶ κατευωδώθη τὴν 24 αὐγούστου εἰς Αἴγιναν· ἐκεῖ ἐξέδωκεν ὀργανισμὸν τῶν ὑπουργείων, τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, καὶ τῆς γερουσίας· ἐπεσκέφθη ἔπειτα τὴν Σύραν, ἐπανῆλθεν εἰς Αἴγιναν, μετέβη εἰς Μέγαρα πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν στρατευμάτων, καὶ ἐπαναπλεύσας εἰς Αἴγιναν ἐπέστρεψε τὴν 9 σεπτεμβρίου εἰς Ναύπλιον, προσωρινὴν ἔδραν τῆς κυβερνήσεως, καὶ ἠσχολήθη εἰς τακτοποίησιν διαφόρων ὑπηρεσιῶν. Τὴν δὲ 26 ὡρκίσθησαν οἱ γερουσιασταὶ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὸν ὅρκον τῆς ὑπηρεσίας, καὶ τὴν ἐπαύριον ἤρχισαν τὰς συνεδριάσεις των ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σισίνη.

Εἴδαμεν, ὅτι ὑπερυψώσασα ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις τὸν κυβερνήτην ἐμηδένισε τὴν ἀντιπολίτευσιν. Ἐπαιρόμενος ὁ κυβερνήτης, δύο μόνον ταύτης τῆς μερίδος ἠξίωσε τῆς γερουσιαστικῆς θέσεως, τὸν Μιαούλην καὶ τὸν Κουντουριώτην. Ἀλλ' ἡ ταπεινωθεῖσα ἀντιπολίτευσις δὲν ἐβράδυνε ν' ἀνυψώσῃ τὴν ὀφρὺν καὶ ν' ἀπορρίψῃ τὰ ἐπ' ὀνόματι τῶν δύο τούτων μελῶν αὐτῆς διατάγματα. Παραιτηθέντων τούτων, διώρισε γερουσιαστὴν τὸν Μανώλην Τομπάζην ἐκ τῶν ἀντιπολιτευομένων, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς παρητήθη· διώρισε μετὰ ταῦτα τὸν Μαυροκορδάτον, ἀλλ' οὐδ' αὐτός, ὡς ἀντιπολιτευόμενος, ἐδέχθη. Ἀποποιούμενοι οἱ ἄνδρες οὗτοι πᾶσαν σύμπραξιν εἰς ἀνάπτυξιν καὶ στερέωσιν τοῦ νέου κυβερνητικοῦ συστήματος, καὶ μηδὲ κἂν ὑπηρέται νὰ φαίνωνται αὐτοῦ ἀνεχόμενοι, ἀπεδείκνυαν πασιφανῶς πόσον τὸ κατέκριναν.

Ἐν τούτοις, ἡ γενναιόφρων Γαλλία, μὴ παύουσα τὰς πρὸς τὴν Ἑλλάδα εὐεργεσίας της, ἔστειλε μεσοῦντος ὀκτωβρίου φράγκα 500,000 εἰς χρῆσιν τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ὑποσχομένη καὶ ἄλλα δείγματα τῆς φιλελληνικῆς πολιτικῆς της· ἔστειλε καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας εἰς χρῆσιν τῶν τακτικῶν τῆς Ἑλλάδος στρατευμάτων 6000 τουφέκια, 12 ὀρεινὰ κανόνια καὶ ὅλα των τὰ ἀναγκαῖα· ἔστειλε καὶ ὁ φιλέλλην Εὐνάρδος φράγκα 700,000 προκαταβολὴν ἐπὶ τοῦ δανείου, ἐβελτιώθησαν καὶ αἱ πρόσοδοι τοῦ κράτους· ὥστε ἡ κυβέρνησις δὲν ἐστερεῖτο πόρων εἰς συντήρησίν της.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1829—30

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΓ'.

Ἐξωτερικά. - Στένωσις τῆς ἐν Πόρῳ ὑπὸ τῶν πρέσβεων διαγραφείσης ὁροθεσίας. - Ἡ Ἑλλὰς ἀναγορεύεται κράτος ἀνεξάρτητον ὑπὸ τὸν Λεοπόλδον τὸν ἐκ τοῦ δουκικοῦ οἴκου τοῦ Σαξεκοπύργου.

ΚΑΙ ἡ Ἑλλὰς ὅλη καὶ ἡ κυβέρνησίς της εἶχαν προσηλωμένα τὰ ὄμματα εἰς τὰς πράξεις τοῦ συμμαχικοῦ συμβουλίου, καὶ ἀνέμεναν ἐκεῖθεν τὴν ὁριστικὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων.

Τὴν 6 ἰουλίου ἔφθασαν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ πρέσβυς τῆς Γαλλίας Γυιλλεμινῶτος καὶ ὁ ἀντικαταστήσας τὸν Στρατφόρδον Κάννιγγα Γόρδων, καὶ ἔτυχαν λαμπρᾶς καὶ φιλόφρονος ὑποδοχῆς. Τὴν δὲ 27 ἐπεσκέφθησαν ἐπισήμως τὸν Ῥεὶζ-ἐφέντην καὶ τῷ ἐκοινοποίησαν τὸ πρωτόκολλον τῆς 10 μαρτίου, εἰπόντες τὰ δέοντα εἰς παραδοχήν του. Ὁ Ῥεὶζ-ἐφέντης τοῖς ἐνεχείρισε χρυσόβουλλον καὶ τοὺς ἐβεβαίωσεν ὅτι περιεῖχεν ὅσα εὔχοντο οἱ σύμμαχοι ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. Τί δὲ περιεῖχε τὸ χρυσόβουλλον, καὶ πῶς τὸ ἐθεώρησαν οἱ πρέσβεις, γίνεται δῆλον ἐκ τῆς ἑξῆς περικοπῆς τῆς περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸ συμμαχικὸν συμβούλιον ἀναφορᾶς των. «Θ' ἀπορήσετε μανθάνοντες, ὅτι τὸ » περὶ οὗ ὁ λόγος χρυσόβουλλον ἀντίκειται τόσον εἰς τὰς προ» τάσεις τῶν συμμάχων ὅσον πᾶν ἄλλο προεκδοθὲν τῆς Πύλης » ἔγγραφον· ὡς τοιοῦτον δὲν θὰ τὸ ἐδεχόμεθα, ἂν, πρὶν ἐγχει» ρισθῇ, ἠξεύραμεν τί περιεῖχεν· οὐδεμία δύναμις λόγου εἶναι » ἱκανὴ νὰ πείσῃ τὴν Πύλην νὰ παραδεχθῇ μηδὲ κἂν τὴν ὑπο» τελῆ αὐτονομίαν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Ἑλλήνων». Ταῦτα ἔγραφαν οἱ πρέσβεις, καὶ τόσον ἀπηλπίσθησαν, ὥστε ἐπρότειναν ταῖς αὐλαῖς των ν' ἀναγορεύσωσιν αὗται τὴν Ἑλλάδα κράτος ἀνεξάρτητον, καὶ νὰ διαγράψωσι καὶ τὰ ὅρια παρὰ γνώμην τῆς Πύλης. Εἰς ὑποστήριξιν δὲ τῶν λόγων των, ἀνέφεραν τὰ τῶν νέων πολιτειῶν τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, ἂν καὶ δὲν ἔπαυεν ἡ Ἱσπανία θεωροῦσα ταύτας ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν της.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἐν τοσούτῳ ὁ κατὰ τῆς Πύλης ῥωσσικὸς πόλεμος εὐδοκίμει ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ κατετάραττε τὸν σουλτάνον.

Ἴδιον τῶν ἰσχυρογνωμόνων νὰ πίπτωσι πολλάκις ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς ὑπεροψίας εἰς τὸ βάθος τοῦ ἐξευτελισμοῦ. Ὁ σουλτάνος, ὁ μὴ θέλων μήτε φιλικὴν μεσιτείαν ξένων αὐλῶν νὰ δεχθῇ, μήτε τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος ν' ἀκούσῃ, μήτε μικράν τινα πολιτικὴν ὕπαρξιν αὐτῇ νὰ δώσῃ, οὐδὲ μετ' αὐτὴν τὴν ἐν Νεοκάστρῳ καταστροφὴν τῶν στόλων του, ὁ χάριν τῶν πιστῶν αὐλικῶν του μόλις συγκατατιθέμενος νὰ στείλῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον πρὸς διοίκησιν τῶν ραγιάδων ἕνα καλὸν πασᾶν, καὶ ὁ ἀείποτε λέγων, ὅτι ἡ ὁριστική, ἡ ἀμετάτρεπτος, ἡ αἰώνιος ἀπαντησίς του ἦτον, ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ καὶ ἐν οὐδεμιᾷ περιστάσει οὐδεμίαν ἐδέχετο πρότασιν περὶ Ἑλλήνων, βλέπων τὰς ἐπιφόβους καὶ ταχείας προόδους τοῦ ῥωσσικοῦ πολέμου, ἤρχισε ν' ἀλλάζῃ ὕφος· ἀφ' οὗ δὲ ἔμαθεν ὅτι οἱ ἐχθροί του ἐπέρασαν τὸν Αἷμον, ἔσπευσε ν' ἀναγγείλῃ, ὅτι ἐδέχετο τὴν συνθήκην τῆς συμμαχίας, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ὁροθεσίᾳ τοῦ κορινθιακοῦ ἰσθμοῦ, ἐπὶ τῇ ἀφοπλίσει τῶν φρουρίων τῆς Πελοποννήσου, ἐπὶ ἀπαγορεύσει κτήσεως ἢ χρήσεως πλοίων πολεμικῶν ἢ συγκροτήσεως στρατευμάτων ἐπέκεινα τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ εἰς διατήρησιν τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας τοῦ τόπου, καὶ ἐπὶ μετοικήσει ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ τῶν ἔξω κατοικούντων ἐπαναστατῶν. Ἀλλ' ἡ λύσις τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος καὶ ὁ ῥωσσικὸς πόλεμος ἦσαν, κατὰ τὸ κήρυγμα τοῦ αὐτοκράτορος, ἀλληλένδετα καὶ ἀχώριστα· διὰ τοῦτο ὅσον εὐτύχει ὁ πόλεμος, τόσον εὐτυχεστέρα ἐφαίνετο καὶ ἡ λύσις τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος· ἡ λύσις δὲ αὐτοῦ ἔλυε καὶ τὸν πόλεμον, διότι, ὡς προείρηται, εἰς οὐδεμίαν τῶν ἄλλων τῆς Ῥωσσίας ἀπαιτήσεων ἀντέτεινεν ἡ Πύλη. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ὁ σουλτάνος, ὁ δεχθεὶς τὴν περὶ Ἑλλάδος συνθήκην ἐπὶ προσθαφαιρέσει τινῶν ἄρθρων ὅτε ἔμαθεν ὅτι οἱ Ῥῶσσοι διέβησαν τὸν Αἷμον, ἐδείχθη πολὺ συγκαταβατικώτερος ὅτε ἔμαθεν ὅτι ἐκυρίευσαν καὶ αὐτὴν τὴν Ἀδριανούπολιν, διότι μεταξὺ τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τῆς βασιλευούσης δὲν ἐφαίνετο ἄλλο τι ἱκανὸν νὰ στήσῃ τὴν πρόοδον τῶν ἐχθρῶν του εἰμὴ ἐξωτερικὴ χείρ. Ἡ προσέγγισις δὲ τῶν ἐχθρῶν καὶ ἡ ἧττα τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων ἐκίνησαν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ βασιλευούσῃ κατακραυγὰς καὶ γογγυσμοὺς κατ' αὐτοῦ τοῦ σουλτάνου· ἀνεκαλύφθη δὲ καὶ συνωμοσία φιλογενι-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τσάρων κατὰ τῆς ζωῆς του, καὶ 500 ἐθανατώθησαν ὡς ἔνοχοι, ἐν οἷς καὶ ὁ φρούραρχος τοῦ Βοσπόρου. Ἐν μέσῳ τοιούτων δεινῶν τόσον ἐταπεινώθη ὁ ἀγέρωχος σουλτάνος, ὥστε τὴν 28 αὐγούστου ἐξέδωκεν ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν παρ' αὐτῷ πρέσβεων τῆς συμμαχίας πρᾶξιν λέγουσαν·

« Ἡ ὑψηλὴ Πύλη παραδεχθεῖσα ἤδη τὴν συμμαχικὴν συν-
» θήκην ὑπόσχεται σήμερον ἐνώπιον τῶν ἀντιπροσώπων τῆς
» συμμαχίας νὰ ὑπογράψῃ ἀνελλιπῶς καὶ ὅλας τὰς ἀκολούθους
» ἀποφάσεις τοῦ ἐν Λονδίνῳ συμβουλίου ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν».

Ἐκδώσασα ἡ Πύλη τὴν πρᾶξιν ταύτην, ἀπέστειλεν ἐν τῷ ἅμα τοὺς πληρεξουσίους της εἰς Ἀδριανούπολιν αἰτουμένη τὴν εἰρήνην, ἣν καὶ ὑπέγραψε τὴν 2 σεπτεμβρίου ὅπως τὴν ὑπηγόρευσεν ὁ νικητής, περιέχουσαν καὶ ἄρθρον λέγον, ὅτι παρεδέχετο ὅλους τοὺς ἐν τῇ συνθήκῃ τῆς 24 ἰουνίου 1827 καὶ τοὺς ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ τῆς 10 μαρτίου 1829 ὅρους, καὶ ὅτι ὑπέσχετο ν' ἀσχοληθῇ μετὰ τῆς συμμαχίας εἰς ἐφαρμογὴν αὐτῶν. Δυσηρεστήθησαν ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία ἐπὶ τῇ καταχωρίσει τοῦ ἄρθρου τούτου, διότι τὸ περὶ Ἑλλάδος ζήτημα ἦτο κοινόν, καὶ ἐθεώρησαν μόνην τὴν πρᾶξιν τῆς 28 αὐγούστου καλῶς ἔχουσαν.

Τοιούτους καρποὺς ἔφερεν ἡ ἰσχυρογνωμοσύνη τοῦ σουλτάνου ἀποῤῥίψαντος πάντοτε ὑπερηφάνως τὰς πολλάκις ἐπαναληφθείσας αἰτήσεις τῶν αὐλῶν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, προκαλέσαντος εἰς πόλεμον τὸν ἰσχυρότερόν του, καὶ ῥιψοκινδυνεύσαντος ἀσυλλογίστως τὸ κράτος του.

Λαβόντες δὲ οἱ ἐν Λονδίνῳ ἀντιπρόσωποι τῶν τριῶν αὐλῶν ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς ἡ Πύλη πληρεξουσιότητα, ἐπελήφθησαν τῆς ὁριστικῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ νέου κράτους.

Παντελῆ σχεδὸν καταστροφὴν τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἐξέλαβε τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει συνθήκην τὸ ἀγγλικὸν ὑπουργεῖον, καὶ τόσην ἔπαθε ῥωσσοφοβίαν, ὥστε, ἐκφράζον τοὺς φόβους του πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Νικόλαον, ἔλεγεν, ὅτι ἡ συνθήκη αὕτη ἐμηδένιζε τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, καὶ ὅτι ὁ σουλτάνος θὰ ἐκάθητο εἰς τὸ ἑξῆς ἐπὶ τοῦ θρόνου του ἐλέει τοῦ νικητοῦ του (α). Προθέμενον δὲ νὰ προφυλάξῃ διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ ὅ,τι ἐδύνατο ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς Ῥωσσίας, ἐπρότεινεν ἐπὶ τοῦ συμμαχικοῦ συμβουλίου τὴν ἀνύψωσιν τῆς νέας ἑλληνικῆς πολιτείας εἰς κράτος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀνεξάρτητον. « Τόσον φόβον », εἶπεν ὁ τότε ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργός, λόρδος Ἀβερδῆνος, ἐν τῇ κατὰ τὴν 14 Ἰουνίου 1854 συνεδριάσει τῆς ἄνω βουλῆς, « διήγειρε παρ' ἡμῖν ἡ τῆς » Ἀδριανουπόλεως συνθήκη δι' οὓς ὑπεθέσαμεν κινδύνους ὡς » πρὸς τὴν ὕπαρξιν τοῦ τουρκικοῦ κράτους, ὥστε ὅλη ἡ πολι- » τικὴ τῆς κυβερνήσεως μετεβλήθη ὡς πρὸς οὐσιωδέστατόν τι » ζήτημα. Ἀνέφερα ἄλλοτε, ὅτι ἀρξαμένου καὶ προκόπτοντος » τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, οὐδέποτε ἔβαλε κατὰ νοῦν ὁ Κάν- » νιγγ τὴν ἀνέγερσιν τῆς Ἑλλάδος εἰς ἀνεξάρτητον βασίλειον· » οὐδ' ἐγὼ οὐδ' ὁ δοὺξ τοῦ Βελιγκτῶνος ἀνεξάρτητον ἐθεωρή- » σαμεν τὴν ἀνεγειρομένην ἑλληνικὴν πολιτείαν, ἀλλ' ὑποτελῆ » καὶ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ σουλτάνου, παρομοίαν σχεδὸν » τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαυίας. Ἀλλ', ὑπογραφείσης τῆς περὶ » ἧς ὁ λόγος συνθήκης, μοὶ ἐφάνη, καὶ ὡμογνωμόνησε καὶ ὁ » δοὺξ τοῦ Βελιγκτῶνος, ὅτι ἡ ὕπαρξις τοῦ τουρκικοῦ κρά- » τους, αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, ἦτο τόσον ἀκροσφαλής, ὥστε ἀσυνε- » τώτατον ἦτο νὰ δημιουργηθῇ πολιτεία καὶ τεθῇ ὑπὸ προ- » στασίαν καὶ κυριαρχίαν αὐτοκρατορίας, ἥτις οὐδεμίαν ἀσφά- » λειαν τοῦ μέλλοντός της παρεῖχε. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν » ἐπροβάλαμεν τοῖς συμμάχοις νὰ μεταβάλωμεν τὴν ὑποτελῆ » ἐκείνην πολιτείαν εἰς ἀνεξάρτητον. Συνήνεσαν οἱ σύμμαχοι, » συγκατετέθη καὶ ἡ Πύλη, καὶ τοιουτοτρόπως ἡ ὕπαρξις τῆς » Ἑλλάδος ὡς ἀνεξαρτήτου πολιτείας ὀφείλεται εἰς ἣν μᾶς » ἐπροξένησαν ἐντύπωσιν οἱ ὅροι τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει συν- » θήκης » (β).

Ἀποδεχθέντες οἱ πληρεξούσιοι τῶν συμμάχων τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς νέας πολιτείας διὰ τοὺς λόγους τούτους, ἐστένωσαν τὴν ἐν Πόρῳ (γ) ὑπὸ τῶν πρέσβεων διαγραφεῖσαν ὁροθετικὴν γραμμὴν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχελῴου καὶ τοῦ Σπερχειοῦ χάριν τῆς Πύλης, ὡς στερουμένης τῶν παρὰ τῆς συνθήκης τῆς 24 Ἰουνίου παραχωρουμένων αὐτῇ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος δικαιωμάτων, καὶ ἠσχολήθησαν εἰς εὕρεσιν τοῦ ὑπερτάτου Ἄρχοντος.

Πέντε ἀλληλοδιαδόχως ἐκλήθησαν παρὰ τῶν πληρεξουσίων τῶν συμμάχων εἰς τὴν ὑπερτάτην Ἀρχὴν τοῦ νέου κράτους· ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ὁλλανδίας Φρεδερῖκος, ὁ δευτερότοκος ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Κάρολος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ τοπάρχου τοῦ Ἐσσεχομπύργου Φίλιππος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Σαξωνίας Ἰωάννης, καὶ ὁ ἐκ τοῦ δου-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κικοῦ οἴκου τοῦ Σαξεκοπύργου Λεοπόλδος· ἀλλὰ καὶ ὁ Φρεδερῖκος, καὶ ὁ Κάρολος, καὶ ὁ Φίλιππος, καὶ ὁ Ἰωάννης ἀπεποιήθησαν τὴν προσενεχθεῖσαν Ἀρχήν· μόνος ὁ Λεοπόλδος τὴν ὠρέγετο. Τὸν ἄνδρα τοῦτον ἠτήσατο πρὸ πολλοῦ, ὡς εἴδαμεν, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐν πλήρει πεποιθήσει ὅτι ἐδύνατο τὰ μέγιστα νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀναμόρφωσίν της διὰ τῶν ἰδιωτικῶν ἀρετῶν του, τῶν πολιτικῶν του γνώσεων, καὶ δι' ἧς ἀπελάμβανε δικαίως γενικῆς ὑπολήψεως· τὸν ἐπρότεινε δὲ ἡ Γαλλία ἐπὶ τοῦ συμβουλίου καὶ τὸν ὑπεστήριξεν ἡ Ῥωσσία· ἀλλὰ Γεώργιος ὁ Δ', ὁ πενθερός του, τὸν ἀπεστρέφετο ὡς διατηρήσαντα τὰς συγγενικάς του σχέσεις μετὰ τῆς βασιλίσσης Καρολίνης κατὰ τὴν περὶ διαζεύξεως δίκην· ὠργίσθη δ' ἔτι μᾶλλον, διότι, μέλος τοῦ οἴκου του, ἐπεκαλέσθη εἰς πλήρωσιν τῶν εὐχῶν του ξένην προστασίαν, τὴν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας· ἔλεγε δὲ παῤῥησίᾳ, ὅτι αὐτοῦ βασιλεύοντος, δὲν θὰ ἡγεμόνευεν ὁ Λεοπόλδος, καὶ ἀντεπρόβαλεν, ἐπὶ τῇ θερμῇ συστάσει τοῦ ἀδελφοῦ του, δουκὸς τῆς Κουμβερλάνδης, τὸν Κάρολον δοῦκα τοῦ Μεκλεμπύργου· ἀλλ' εἰπόντος αὐτῷ τοῦ ὑπουργείου του, ὅτι παρητεῖτο ἂν δὲν συγκατένευεν, ἠναγκάσθη νὰ συγκατανεύσῃ· καὶ τὴν 22 ἰανουαρίου 1830 ἀνηγόρευσαν οἱ πληρεξούσιοι τῆς συμμαχίας τὴν Ἑλλάδα κράτος ἀνεξάρτητον ὑπὸ τὴν διαδοχικὴν Ἀρχὴν τοῦ Λεοπόλδου, ὃν προσηγόρευσαν Ἄνακτα τῆς Ἑλλάδος (Prince Souverain de la Grèce), συναινούσης ἐν πᾶσι καὶ τῆς Πύλης. Ὅλοι δὲ οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες λαοὶ ἐχαιρέτησαν ἀγαλλόμενοι τὴν νέαν ταύτην δημιουργίαν.

Καὶ ταῦτα μὲν ὅσα προεθέμην νὰ ἱστορήσω· ἔρχομαι δὲ ἤδη νὰ ἐπιθεωρήσω τὰ ἱστορηθέντα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Χαρακτηριστικὰ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ἐπανάστασις διακρίνεται τῶν λοιπῶν διά τινα ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ πολλοῦ λόγου ἄξια. Ἡ ἐπανάστασις αὕτη μήτε τὸν ἀπολυτισμὸν ἢ τὸν δεσποτισμὸν ἐπεχείρησε νὰ χαλινώσῃ, μήτε τὸ κυβερνητικὸν εἶδος τοῦ τόπου ν' ἀλλάξῃ, μήτε τοὺς μητροπολικοὺς δεσμοὺς νὰ διαῤῥήξῃ. Ἐπεχείρησεν ἐπιχείρημα δεινότερον καὶ ἐνδοξότερον· νὰ ἐξώσῃ διὰ τῶν ὅπλων ἐκ τῆς Ἑλλάδος ξένην καὶ ἀλλόθρησκον φυλήν, ἥτις διὰ τῶν ὅπλων ἠχμαλώτευσεν αὐτὴν πρὸ αἰώνων, καὶ μέχρι τέλους τὴν ἐθεώρει αἰχμάλωτον καὶ ὑπὸ τὴν μάχαιράν της.

Πολλὰ καὶ μεγάλα ἔθνη τῶν νεωτέρων χρόνων, εἴτε καταθλιβόμενα ὑπὸ τὸν ἀπολυτισμόν, εἴτε τυραννούμενα ὑπὸ ξένην ἐξουσίαν, ἀνέτρεψαν, ὡς καὶ ἡ Ἑλλάς, ἐκ θεμελίων τὰ καθεστῶτα ἢ διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς μοναρχίας εἰς δημοκρατίαν, ἢ διὰ τοῦ παντελοῦς συντριμμοῦ τοῦ ξένου ζυγοῦ· ἀλλὰ τὰ ἔθνη ταῦτα κατήντησαν εἰς τὰς ἐξαισίους ταύτας μεταβολὰς χωρὶς τινος προμελέτης. Ὁ Γουλλιέλμος Τέλλος καὶ οἱ ἐν τῷ λειμῶνι τοῦ Γρυτλίου ὁρκισθέντες ὑπὲρ τῆς πασχούσης πατρίδος συμπατριῶταί του δὲν προέθεντο τὴν κατάργησιν τῆς καταθλιβούσης αὐτὴν ξένης ἐξουσίας, ἂν καὶ τὴν κατήργησαν, ἀλλὰ μόνον τὴν ἀνακούφισιν τῶν δεινῶν της ὑπὸ τὴν αὐτὴν ξένην ἐξουσίαν. Τὸ αὐτὸ προέθεντο καὶ αἱ Κάτω-Χῶραι καθ' ὃν χρόνον ὡπλίσθησαν κατὰ τῆς τυραννίας Φιλίππου τοῦ Β', ἂν καὶ ἐπὶ τέλους ἠὐτονομήθησαν. Καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ Καρόλου τοῦ Α' οὔτε κατὰ τῆς βασιλικῆς Ἀρχῆς ἐκινήθησαν, ἂν καὶ τὴν κατέλυσαν, οὔτε κατὰ τοῦ βασιλέως, ἂν καὶ τὸν ἀπεκεφάλισαν, οὔτε πρὸς ἐγκατάστασιν δημοκρατίας, ἣν ἐγκατέστησαν. Ἐκινήθησαν μόνον πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν πολυμόχθως ἄλλοτε ἀποκτηθέντων καὶ ἀσυστόλως τότε καταπατουμένων πολιτικῶν δικαίων, καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ νέου δόγματος ἐπὶ λόγῳ ὅτι ὁ βασιλεὺς τὸ ἐπεβουλεύετο. Ἄλλως ἦρχισε καὶ ἄλλως ἐτε-

λείωσε καὶ ἡ μηδόλως ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΣΤ' προθεμένη τὴν καταστροφὴν τῆς βασιλείας γαλλικὴ ἐπανάστασις, ἂν καὶ τὴν κατέστρεψε καὶ τὴν αἱματοκύλισε. Δι' ἄλλους λόγους ὡπλίσθη κατ' ἀρχὰς ἡ Ἀρκτῴα Ἀμερικὴ κατὰ τῆς μητροπόλεώς της καὶ ὄχι ποτὲ πρὸς ἀπόῤῥιψιν τῆς κυριαρχίας της, ἣν ἀπέῤῥιψεν. Ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς καὶ προέθετο καὶ ἐκήρυξεν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος, ὅτι ὡπλίσθη πρὸς συντριβὴν τοῦ ξένου ζυγοῦ καὶ πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ἐθνισμοῦ καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας της. Ἡ ἐκ προθέσεως αὕτη διαφορὰ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῶν ἄλλων συναδέλφων της εἶναι σημειώσεως ἀξία.

Σημειώσεως ἀξία εἶναι καὶ ἡ διαφορὰ αὐτῆς καὶ τῶν ἄλλων καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀποπεράτωσίν της. Ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἀπεπερατώθη εὐτυχῶς διὰ τῆς γενναίας καὶ ὁμοψύχου συνδρομῆς ὅλων τῶν χριστιανικῶν λαῶν, διὰ τῆς ἐνόπλου καὶ εὐεργετικῆς παρεμβάσεως, περὶ τὰ τέλη της, τριῶν μεγάλων Δυνάμεων, καὶ διὰ τῆς πλήρους συγκαταθέσεως ὅλων τῶν ἄλλων. Τὰ παντοδύναμα ταῦτα βοηθήματα ἀπέδειξαν ὀφθαλμοφανῶς πόσῳ δίκαιος καὶ ἱερὸς ἦτον ὁ ἑλληνικὸς ἀγών· διότι πρὸς ὑποστήριξιν αὐτοῦ ἡ πάντοτε ἀλληλομαχοῦσα εὐρωπαϊκὴ πολιτικὴ ὡμονόησε κατὰ πρώτην φοράν, καὶ ἤκουσε τὰς σωτηρίους ἐντολὰς τῆς ἠθικῆς καὶ τὴν ἱερὰν φωνὴν τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος.

Ἡ ἐπανάστασις αὕτη παριστάνει καὶ ἄλλο ἰδιαίτερον χαρακτηριστικόν. Ἐξερράγη μεταξὺ δύο ἐθνῶν, ζώντων μὲν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἀλλὰ καὶ τῶν δύο ἀγνοούντων καὶ τὴν πολεμικὴν τέχνην καὶ τὴν πολιτικὴν ἐπιστήμην, δι' ἃς διέπρεπε καὶ διαπρέπει ἡ λοιπὴ Εὐρώπη· καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πολιτική τις καὶ πολεμικὴ ἀνωμαλία ἐν μέσῳ τῶν πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν γνώσεων τῶν σημερινῶν καιρῶν, ἀναμιμνήσκουσα συχνάκις διὰ πολλῶν συμβάντων καὶ περιπετειῶν τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Μοναδικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐθνῶν φαινόμενον παριστάνει κατὰ θάλασσαν ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεώς της. Πολλαχοῦ τῆς οἰκουμένης λαοὶ ἐξανιστάμενοι ἐνίκησαν στρατούς, ἀλλ' οὐδεὶς οὐδέποτε κατέβαλε στόλους· ἡ δόξα αὕτη ἀπέκειτο εἰς μόνους τοὺς θαλασσόπαιδας τῆς Ἑλλάδος, τοὺς διὰ τῆς τόλμης καὶ τῆς περὶ τὸν πλοῦν ἐμπειρίας των μετασχηματίσαντας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

παραδόξως εἰς φοβερὰ δίκροτα τὰ ἰδιωτικὰ καὶ ἀσθενῆ σκάφη των, καὶ ὡς ἀσθενῆ σκάφη προσβαλόντας διὰ τῆς καταναλισκούσης φλογός των τὰ φοβερὰ τῶν ἐχθρῶν δίκροτα.

Ὄχι μικρᾶς παρατηρήσεως ἀξία εἶναι καὶ ἡ ἄκρα δυσαναλογία τῆς πολεμικῆς καταστάσεως τῶν εἰς μάχην ἐλθόντων μερῶν, τοῦ μὲν πρὸς διατήρησιν τοῦ δὲ πρὸς συντριβὴν τοῦ ζυγοῦ. Τὸ μέρος, τὸ πολλὰ ἔτη πρὸς συντριβὴν τοῦ ζυγοῦ πολεμῆσαν ἀβοήθητον ἄλλοθεν, ἦτο τὸ εἰκοστημόριον τοῦ ἄλλου μέρους, καὶ οἱ πόροι του ἦσαν μηδαμινοί, διότι ἦσαν πόροι ἰδιωτῶν ἀπέναντι πόρων μεγάλης καὶ παλαιᾶς αὐτοκρατορίας. Τὸ εὐτυχὲς τῆς δυσαναλογίας ταύτης καὶ ἀπροσδόκητον ἀποτέλεσμα, δακτυλοδεικτούμενον, εἶναι ἱκανὸν νὰ ἐμπνέῃ πάντοτε μέγα θάρρος πρὸς τοὺς πάσχοντας καὶ ἀδικουμένους λαούς, ὅταν ἄποροι καὶ ἀνίσχυροι ἀναδέχωνται μετὰ σταθερᾶς ἀποφάσεως τὸν ἱερὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐθνικῆς τιμῆς καὶ τῆς εὐδαιμονίας ἐναντίον τῆς πνευματικῆς καταθλίψεως καὶ τῆς ἁρπαγῆς τῆς πατρῴας γῆς, τῆς δουλείας καὶ τῆς ἀδικίας, τοῦ ἐθνικοῦ ἐξουδενισμοῦ καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀθλιότητος.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐδείχθησαν γιγαντιαῖα καὶ κατ' ἄλλον τρόπον· διότι ἀνέτρεψαν τὰς πολυθρυλλήτους ἀρχὰς τῆς ἱερᾶς συμμαχίας καταδικαζούσης οἱανδήποτε πολιτικὴν μεταβολὴν ἐνεργουμένην δι' ἀποστασιῶν καὶ δι' ὅπλων, διεταράξαν τὸ ἀείποτε περὶ πολλοῦ παρὰ τῇ εὐρωπαϊκῇ πολιτικῇ σύστημα τῆς ἰσορροπίας, καὶ ἀνακαλέσαντα εἰς τὴν δόξαν καὶ τὴν πολιτικὴν ζωὴν ἔθνος ῥιφθὲν πρὸ αἰώνων εἰς τὸν τάφον τῆς ἀδοξίας καὶ τῆς δουλείας, συνέτρεξαν καὶ εἰς τὸ νὰ διαλύσωσι μεγάλην καὶ παλαιὰν αὐτοκρατορίαν γεννηθεῖσαν, ἀνδρωθεῖσαν, γηράσασαν καὶ ἀποθνήσκουσαν ἀνεπιστήμονα, ἀντικοινωνικὴν καὶ βάρβαρον. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἐτίμησεν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· διότι τὸ λαμπρότερον, τὸ διδακτικώτερον καὶ τὸ κατανυκτικώτερον ὅλων τῶν θεαμάτων, ὅσα παριστάνει ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου ἡ ἱστορία, εἶναι ἡ ἀνέγερσις πεπτωκότος ἔθνους· τὸ δὲ σάλπισμα τοιούτου πολέμου εἶναι χερουβικὸς ὕμνος εἰς τὸν Ὕψιστον. Ἀλλὰ τὸ θέαμα τοῦτο καθίσταται ἔτι μεγαλοπρεπέστερον, ἂν τύχῃ τὸ ἀνεγειρόμενον ἔθνος νὰ ἔχῃ καὶ ἔνδοξον καταγωγήν· καὶ τοιαύτης φύσεως θέαμα, καὶ θέαμα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

μοναδικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, εἶναι ἡ ἐν μέσῳ αἱμάτων, καταστροφῶν καὶ δεινῶν ἀγώνων ἀνέγερσις τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους κοιτομένου πρὸ αἰώνων ὑπὸ ξένην καὶ ἀλλόπιστον δουλείαν καὶ καταπιεζομένου, ἀλλὰ μὴ ἀπολέσαντος ὁλοτελῶς τὸν χαρακτῆρά του, τὴν ἐνέργειάν του, ἢ τὰς προγονικὰς ἀναμνήσεις του.

Ἀξία τῆς βαθείας σκέψεως παντὸς πολιτευτοῦ εἶναι καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος παλίμβουλος διαγωγὴ τῶν μεγάλων Αὐλῶν. Εἴδαμεν ὁπωσοῦν, ἀρχομένου τοῦ ἀγῶνος, ἦσαν αἱ βουλαὶ καὶ αἱ πράξεις αὐτῶν κατ' ἀνδρῶν ἐπιχειρησάντων ἐπὶ τιμῇ τοῦ αἵματός των ν'ἀποτινάξωσι τὸν βαρὺν, τὸν ἄτιμον, τὸν τρισβάρβαρον ζυγόν, ὑφ' ὃν πρὸ αἰώνων ἐστέναζαν. Ἀλλ' εἴδαμεν μετὰ ταῦτα, ὅτι αἱ πολιτικαὶ περιστάσεις εἰς ἃς ὑπόκεινται καὶ αἱ αὐλαὶ αὐταί, ὡς ἄλλοτε ὑπέκειντο οἱ Θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου εἰς τὰς βουλὰς τῆς Εἱμαρμένης, τὰς ἠνάγκασαν, χάρις εἰς τὴν ἀκλόνητον καρτεροψυχίαν τῶν Ἑλλήνων καὶ εἰς τὴν μεγάλην συμπάθειαν ὅλων τῶν χριστιανικῶν λαῶν, νὰ ἐξαλείψωσιν αἱ ἴδιαι ὅ,τι ἔγραψαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, νὰ χύσωσιν αἷμα ὑπὲρ αὐτῶν, ν' ἀνοίξωσι θησαυροὺς εἰς ἀντίληψίν των, νὰ κηρύξωσι τὸ καταδεδικασμένον ἔθνος ἐλεύθερον, αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον, νὰ χαιρετήσωσι τὴν ἐπαναστατικήν του σημαίαν καὶ νὰ ἐγγυηθῶσιν ἐνώπιον ὅλου τοῦ κόσμου τὴν πολιτικὴν καὶ ἀνεξάρτητον ὕπαρξίν του.

Εἶναι τῷ ὄντι ἀξιοπαρατήρητον, ὅτι τὰ σχέδια τῶν αὐλῶν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ὄχι μόνον ἐματαιώθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐναντία τῆς θελήσεως καὶ τῆς πολιτικῆς των ὅλα ἀπέβησαν. Ἤθελαν αὗται τὴν ἀκεραιότητα τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, καὶ ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία κατεκολοβώθη· ἤθελαν τὴν καταθλιψιν καὶ ἀποτυχίαν τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ ἐπανκστατικὸν κίνημα τῆς Ἑλλάδος ἐν μέσῳ ὁρατῶν καὶ ἀοράτων δυσκολιῶν καὶ κινδύνων ἐθριάμβευσεν· ἤθελαν τὴν Τουρκίαν ἰσχυράν, καὶ κατέστρεψαν αὗται τὴν δύναμίν της ἐν Νεοκάστρῳ· ἠγωνίζοντο νὰ ἐμποδίσωσι παντοίοις τρόποις τὸν Τουρκορῶσσικὸν πόλεμον, καὶ ὁ Τουρκορῶσσικὸς πόλεμος ἐξερράγη. Τόσον ἀπρονόητος καὶ τόσον ἐπισφαλὴς εἶναι ἡ πολιτικὴ τῶν θνητῶν, ὡς καὶ αὐτῶν τῶν ἐπὶ βαθείᾳ συνέσει καὶ πολιτικῇ πείρᾳ μεγαλαυχούντων.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ ἄξια πάσης προσοχῆς χαρακτηριστικὰ τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἧς τὴν ἱστορίαν ἐπεχείρησα νὰ συγγράψω.

Εἰς τέσσαρας δὲ διακεκριμένας περιόδους δύναταί τις εὐλόγως νὰ διαιρέσῃ τὰ γεγονότα· εἰς τὴν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς εἰς Πελοπόννησον ἀποβάσεως τῶν Αἰγυπτίων· εἰς τὴν ἐντεῦθεν μέχρι τῆς συνθήκης τῆς 24 ἰουνίου· εἰς τὴν μετὰ τὴν συνθήκην μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Καποδιστρίου· καὶ εἰς τὴν μετὰ τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ μέχρις οὗ ἀνηγορεύθη ἡ Ἑλλὰς κράτος ἀνεξάρτητον. Καὶ ἡ μὲν πρώτη περίοδος περιλαμβάνει τετραετίαν, ἡ δὲ δευτέρα διετίαν καὶ τετραμηνίαν, ἡμιετίαν δὲ ἡ τρίτη, καὶ διετίαν ἡ τετάρτη. Ἑκάστη δὲ αὐτῶν ἔχει ἰδιαίτερα γνωρίσματα.

Μεγάλα τὰ παθήματα τῶν ἁπανταχοῦ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας Ἑλλήνων ἐπὶ τῆς πρώτης περιόδου, καθ' ἣν κατεστράφησαν πόλεις καὶ χῶραι, ἐξωλοθρεύθησαν λαοί, ἐμιάνθηθησαν τὰ ἅγια καὶ μέγιστοι κίνδυνοι περιεστοίχισαν τὸν ἀγῶνα· ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν παθημάτων, τῶν ἀσεβημάτων καὶ τῶν κινδύνων ὁ ἀγὼν ἐκραταιώθη, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐν πολλοῖς ἐδοξάσθη· ἡ κραταιώσασα ὅμως τὸν ἀγῶνα καὶ δοξάσασα τὴν Ἑλλάδα περίοδος αὕτη ἐμολύνθη δι' ἐμφυλίων σπαραγμῶν.

Δεινὴ καὶ πολύδακρυς ἀπέβη ἡ, διαρκούντων τῶν ἐμφυλίων τούτων σπαραγμῶν, ἀρξαμένη δευτέρα περίοδος· ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὴν γενναίως ἀπεκρούσθησαν οἱ ἐχθροὶ δὶς ἐπιχειρήσαντες νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Μάνην, καὶ ὁ Ἕλλην ἐτερατούργησεν ἐν Μεσολογγίῳ, ὅπου ἐν μέσῳ γενικῆς ἀθυμίας πρῶτοι τῶν ἄλλων οἱ ἐντόπιοι ἀπεφάσισαν μεγαλοφρόνως, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς πρώτης πολιορκίας, ν' ἀποθάνωσι μᾶλλον ἢ νὰ προσκυνήσωσιν.

Ἐπὶ δὲ τῆς τρίτης περιόδου ἦλθαν εἰς ἀντίληψιν τῆς κινδυνευούσης Ἑλλάδος αἱ τρεῖς πρώτισται αὐλαὶ τῆς Εὐρώπης, καὶ μόνην παλαίουσαν μέχρι τοῦδε πρὸς τὰς κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἡνωμένας δυνάμεις Τουρκίας, Αἰγύπτου καὶ Βαρβαρίας τὴν ἀπήλλαξαν τῶν ἐπικειμένων δεινῶν, καταστρέψασαι τοὺς κατὰ θάλασσαν ἐχθρούς της.

Ἐπέστη ἡ τετάρτη περίοδος, καθ' ἣν ἐτακτοποιήθη ἡ ὑπηρεσία, ἐνισχύθη ἡ ἡσυχία, ἀνεκουφίσθη ὁ λαός, ἐπῆλθεν ἡ πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὰ ἴδια ἀναγκάσασα τοὺς Αἰγυπτίους ἐκστρατεία τῶν Γάλλων, ἀπεπέμφθησαν διὰ τῶν ἑλληνικῶν ὅπλων οἱ πλεῖστοι τῶν πέραν τοῦ ἰσθμοῦ πολεμίων, κατέπαυσεν ὁλοτελῶς

Ιστορική Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὁ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων πόλεμος, ἄφησεν ἡ Πύλη ταπεινωθεῖσα εἰς χεῖρας τῶν συμμάχων τὴν λύσιν τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος, καὶ ἡ ἐπὶ τεσσάρων αἰώνων ὑπὸ σκληρὰν δουλείαν Ἑλλὰς μετέβη ὑπερφυῶς ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. Καθ' ὅλας δὲ τὰς περιόδους ταύτας ἐμεγαλύνθη τὸ ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅλοι οἱ χριστιανικοὶ λαοὶ θερμοὶ φίλοι τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἀνεδείχθησαν. Ἀξιοσημείωτον ὅτι κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα ὁ ἀγὼν δὲν παρήγαγε τὸν ἄνδρα του. Πολλάκις ἡ ἐξουσία ἔκειτο κατὰ γῆς. Πολλάκις ἐδόθησαν ἀφορμαὶ εἰς εὐχερῆ κατάληψιν αὐτῆς, ἀλλ' οὐδεὶς οὐδέποτε τὸ ἐπεχειρίσθη, διότι οὐδεὶς καὶ αὐτῶν τῶν ὑπερυψωθέντων εἶχε τὸ σύνολον ὧν ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα μεγαλοπραγμοσύνη ἀπήτει προσόντων, ἐφόρευε δὲ τὰς πράξεις καὶ κατεσκόπευε τὰ διανοήματα ἡ πρὸς ἀλλήλους πατροπαράδοτος ἀντιζηλία.

Μελετῶν δέ, ὦ ἀναγνῶστα, τὰ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, τροφὴν καὶ πόσιν τῶν πεινώντων καὶ διψώντων ἐλευθερίαν λαῶν, ἐλπίδα τῶν θλιβομένων, καὶ στηριγμὸν τῶν ἐν πολέμῳ κλονιζομένων, καὶ ἐκπληττόμενος δι' ὅσα κατώρθωσαν οἱ ἐπέκεινα ἐξαετίας ἀβοηθητὶ τὸν ὑπέρμεγαν τοῦτον καὶ ἄνισον ἀγωνισθέντες καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀγῶνα, ἐνθυμοῦ, ὅτι ὁ ἀγὼν ἦτον ὑπὲρ πίστεως καὶ ὑπὲρ ἀνακτήσεως πατρῴας γῆς καὶ ἐλευθερίας, τουτέστιν ὁ ἱερώτερος καὶ ὁ ἐνδοξότερος ὅλων τῶν ἀγώνων· τοιούτων δὲ ἄθλων προκειμένων «οὔτε πλήθη »νεῶν, οὔτε κόσμοι καὶ λαμπρότητες ἐπισήμων, »οὔτε κραυγαὶ κομπώδεις ἢ βάρβαροι παιᾶνες »ἔχουσί τι δεινὸν ἀνδράσιν ἐπισταμένοις εἰς χεῖ»ρας ἰέναι καὶ μάχεσθαι τολμῶσιν».

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ξ'.

(α.)

Ζήτει τὰ τῆς Ε' συνεδριάσεως τῆς συνελεύσεως.

(β.)

Ζήτει τὴν ἐπὶ τῆς λήξεως τῆς συνελεύσεως διακήρυξιν ἐν τῇ τῶν κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος συλλογῇ Μάμουκα.

(γ.)

Ζήτει τὴν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς διακήρυξιν ἐν τῇ τῶν κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος συλλογῇ Μάμουκα.

(δ.)

Ζήτει τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑπόμνημα ἐν τῷ Β' τόμῳ ἀπομνημονευμάτων Σπηλιάδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΑ'.

(α.)

Ἰδοὺ ὅλη ἡ ἐπιστολή.

« Ἱβραχήμης πασᾶς ἐλέῳ Θεοῦ βαλῆς Κρήτης καὶ Μωρέως, καὶ ναύ-» αρχος τοῦ αἰγυπτιακοῦ στόλου.

« Προτοῦ ν' ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ ἐνταῦθα διὰ τὸ Μεσολόγγιον εἴχομεν » λάβει γράμματά σου ζητοῦντος παρ' ἡμῶν νὰ σοῦ δοθῇ ἓν ῥαϊμπου-» γιουρουλδὶ γενικῶς δι' ὅλην τὴν οἰκογένειάν σου· ὅθεν καὶ εὐσπλαγχνίᾳ » κινούμενος, ἔλαβε τὸν τόπον της ἡ αἴτησίς σου καὶ ἀμέσως ἐδόθη τὸ » ζητούμενόν σου. Ἀφ' οὗ δὲ ὑπῆγον εἰς Μεσολόγγιον, ἐπληροφορήθην » ὅτι ὁ πατήρ σου ἐρωτηθεὶς ἀπὸ τοὺς σημαντικοὺς τοῦ συστήματός σας » διὰ ποίας αἰτίας παρακινήθης νὰ ζητήσῃς παρ' ἡμῶν ἓν τοιοῦτον » μπουγιουρουλδί, ἀπεκρίθη ὅτι ὁ τρόπος ἐκεῖνος νὰ ἦτον τάχα ἕνα εἶδος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» πολιτικῆς, ἵνα μὴ ἀφήσῃ καὶ καταπατηθῇ παρ' ἡμῶν ἡ πατρίς του, » καθότι τότε ἦτον ἀδύνατη ἀπὸ στρατεύματα καὶ ἀπὸ ἄλλα ἐφόδια » πολεμικά.

« Ὅθεν διατάττεσαι αὐστηρῶς ἅμα τοῦ λαβεῖν τὴν παροῦσάν μου, » χωρὶς ἀναβολῆς καιροῦ, εἰς διορίαν ἡμερῶν δέκα, νὰ σκεφθῇς μετὰ » τῶν σημαντικῶν τῆς πατρίδος σου, καὶ νὰ ἔλθετε ἐκ συμφώνου πρὸς » ἡμᾶς ἵνα βαλθῇ εἰς ἀσφάλειαν ἡ πατρίς σου, χωρὶς παντελῶς νὰ θε- » λήσῃς καὶ τώρα νὰ μεταχειρισθῇς τὴν ψευδοπολιτικήν, καθότι εἰς τὸ » ἑξῆς δὲν ὠφελεῖσαι μὲ αὐτὴν παντελῶς.

« Ἡμεῖς δὲ προλαβόντως ἀπεράσαμεν ἀπὸ Καλαμάταν· τὸ ὅτι ὅμως » δὲν εἰσήλθαμεν εἰς τὴν πατρίδα σας, μὴν τὸ νομίσετε διαφορετικά, » εἰμὴ εὐσπλαγχνία κινούμενοι ἵνα μὴ αἰχμαλωτισθῶσιν αἱ συμπατριώ- » τισσαί σας καθὼς καὶ τῶν ἄλλων μερῶν, καὶ διότι σᾶς εἴχαμεν μπου- » γιουρουλδί μας δομένον, ἵνα μὴ κηρυχθῇ ὅτι σᾶς εἴχαμεν ῥάϊ, καὶ » ὕστερον ἐξαίφνης εἰσήλθομεν εἰς τὴν πατρίδα σας. Σὺ δὲ ἐγνώρισες » καλῶς ὅτι ἡμεῖς πνέομεν φιλανθρωπίαν, καὶ ὅτι πολεμοῦμεν συστη- » ματικῶς μὲ κανόνας καὶ μὲ κανόνας τακτικοὺς ἐγνωσμένους εἰς ἔθνη » πεφωτισμένα. Τάχυνον λοιπόν, ὡς εἴπομεν, τὸν ἐρχομόν σου μετὰ τῶν » σημαντικῶν τῆς πατρίδος σου· ἐξ ἐναντίας ὅμως καὶ παρακούσῃς, ἢ » θελήσῃς νὰ μεταχειρισθῇς τὴν προτέραν σου πολιτικήν, ἂς μὴν περάσῃ » ἀπὸ τὴν ἰδέαν σου ὅτι καὶ τὴν πατρίδα σου δὲν θὰ τὴν κάμωμεν ὡς » καὶ τὴν Πελοπόννησον, καὶ δὲν θέλει ἀφήσωμεν μήτε ἴχνος ὀσπητίου, » καὶ ὄψεσθε ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἵνα δώσετε λόγον πρὸς τὸν Θεὸν δι' ὅσα » ἤθελε δοκιμάσει ὁ ἀθῷος λαός. Ταῦτα καὶ οὕτω ποίησον ἐξ ἀποφά- » σεως, καὶ ἔρρωσο ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΓ'.

(α.)

Προσήλωσαν τὰς χεῖρας τοῦ δυστυχοῦς Κορομηλᾶ οἱ συμπατριῶταί του Ἀθηναῖοι Τοῦρκοι ὅπου εἶναι σήμερον τὸ ἀναβρυτήριον τῆς πόλεως. Τὴν τρίτην δὲ ἡμέραν τῆς προσηλώσεως τὸν ἐπιστόλισέ τις Ἀλβανὸς οἰκτείρων αὐτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΣΤ'.

(α.)

Ἰδοὺ ἡ πρὸς τὴν κυβέρνησιν ἐπιστολὴ τοῦ Μιαούλη.

« Ἑβδομον ἤδη ἔτος δὲν ἔπαυσα συναγωνιζόμενος τὸ κατὰ δύναμιν » μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν μου κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος μας. » Οὔτε ἡ γνῶσις τῆς ἀνικανότητός μου, οὔτε τὸ μέγεθος τοῦ φορτίου τὸ » ὁποῖον ἡ πατρὶς ἐπέθεσεν εἰς ἐμέ, μὲ ἔκαμαν νὰ δελιάσω ἢ νὰ ὑπο- » χωρήσω· πρῶτον χρέος τοῦ πολίτου ἐνόμιζον τὸ νὰ πράττῃ ὅ,τι δύ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» ναται ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος του· ἐφρόντισα νὰ τὸ ἐκπλη-
» ρώσω· ἐὰν πάντοτε δὲν ἐπέτυχα, τὸ σφάλμα δὲν εἶναι τῆς προαιρέσεώς
» μου· πρὸ πολλοῦ ἤδη αἱ ἐλπίδες ὅλου τοῦ ἔθνους ἐπεστηρίχθησαν εἰς
» τὴν ἄφιξιν τοῦ μεγαλοφυοῦς ἀνδρός, τοῦ ὁποίου τὰ μέχρι τοῦδε λαμ-
» πρὰ κατορθώματα προϋπόσχονται εἰς τὴν πατρίδα μας τὴν ἀνόρθωσιν
» τοῦ μεγάλου καὶ δεινοῦ ἀγῶνός της. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦλθε καὶ συγχαίρω
» διὰ τὴν ἄφιξίν του καὶ τὴν διοίκησιν καὶ ὅλον τὸ ἔθνος· τὸ ἑλληνικὸν
» ναυτικὸν δικαίως πρέπει νὰ ἐλπίζῃ τὸ πᾶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοιούτου
» ἀρχηγοῦ, καὶ πρῶτος ἐγὼ εἶμαι ἕτοιμος, καθ' ὅσον δύναμαι, νὰ τρέξω
» ὑπ' αὐτὸν εἰς νέους ἀγῶνας, δυσκόλους βέβαια εἰς ἐμὲ καὶ διὰ τὴν
» ἡλικίαν μου καὶ διὰ τὴν ὀλιγοπειρίαν μου, εὐχαρίστους ὅμως εἰς τὴν
» καρδίαν μου, ἡ ὁποία ποτὲ ἄλλο δὲν ἐπεθύμησε παρὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς
» πατρίδος. Παρακαλῶ τὴν σεβαστὴν διοίκησιν νὰ μὴν ἀμφιβάλῃ εἰς τὴν
» εἰλικρίνειαν τῆς ἐκθέσεως αὐτῶν μου τῶν αἰσθημάτων ».

(β.)

Ἐκάκισάν τινα τῆς ἱστορίας ταύτης ὁ ἀντιστράτηγος κύριος Ἀνδρέας Μεταξᾶς καὶ ὁ ὑποστράτηγος κύριος Γενναῖος Κολοκοτρώνης, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἠθέλησαν νὰ ἀποκρούσωσιν ὡς ψευδὲς τὸ σκανδαλῶδες τοῦτο ἐπεισόδιον. Εἰς ὅσα παρ' αὐτῶν ἐγράφησαν ἀπήντησαν καὶ ἄλλοι (ὅρα Ἀθηνᾶν 14 δεκεμβρίου 1857 καὶ Τηλέγραφον τῶν Κυκλάδων 4 φεβρουαρίου 1858), ἀπήντησα καὶ ἐγὼ ἐν τῇ Ἐλπίδι τῆς 8 ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καὶ τὴν ἀπάντησίν μου ἐπισυνάπτω ἔχουσαν οὕτω.

« Κατεχώρισεν ὁ Αἰὼν ἐν τῷ ἀριθμῷ 1850 ἐπιστολὴν τοῦ ἀντιστρα-
» τήγου κυρίου Ἀνδρέα Μεταξᾶ πρὸς τὸν ὑποστράτηγον κύριον Γενναῖον
» Κολοκοτρώνην, ἀφορῶσάν τινα τοῦ ἱστορικοῦ μου συγγράμματος. Ἰδοὺ
» ἡ ἀπάντησίς μου.

« Ὁ ἀντιστράτηγος κύριος Μεταξᾶς, πρὶν ἐκθέσῃ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος,
» καὶ ὡς ἂν ἐκ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐπάτησα τὸ πατρῷον ἔδαφος ἐπὶ τοῦ
» ἀγῶνος, ἐκρέματο ἡ ἀξιοπιστία τοῦ συγγράμματός μου, δὶς καὶ τρὶς
» ἀναφέρει, ὅτι ἦλθα εἰς Ἑλλάδα τὸ 1824· ἀλλ' ἀπατᾶται· καὶ ἂν,
» παρατρέχων μυρίους ἄλλους, θελήσῃ νὰ ἐρωτήσῃ μόνον τὸν φίλον του
» ὑποστράτηγον, κύριον Γενναῖον, θὰ μάθει ὅτι μὲ εἶδεν οὗτος κατὰ τὸ
» Μακρυνόρος ἐπὶ τῆς ἐκεῖ ὑπὸ τὸν κύριον Μαυροκορδάτον ἐκστρατείας
» τὸ 1822, καὶ ὅτι μνείαν ποιεῖ τῆς συνεντεύξεώς μας ταύτης ἔν τινι
» ἀνεκδότῳ ὑπομνηματίῳ του, δοθέντι μοι πρὸ πολλῶν ἐτῶν παρ' αὐτοῦ
» εἰς ἀνάγνωσιν· ἤμην δ' ἐν Τριπολιτσᾷ ἐπὶ τῆς δεινῆς κατὰ τὸ 1823
» ῥήξεως περὶ τῆς προεδρίας τῆς βουλῆς, καθ' ἣν ἠναγκάσθη ὁ κύριος
» Μαυροκορδάτος νὰ καταφύγῃ εἰς Ὕδραν, ὅπου ὑπῆγα καὶ ἐγὼ μετ' ὀ-
» λίγας ἡμέρας. Μάρτυρες δὲ τῶν λεγομένων ὅλη ἡ Ὕδρα, καὶ οἱ περὶ
» τὸν κύριον Μαυροκορδάτον, οἱ ἐκεῖ τότε καταφυγόντες. Τὸ δὲ 1824
» ἐκάθησα κατὰ πρώτην φορὰν ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς
» πατρίδος μου.

« Εἰς ἀναίρεσιν δὲ ὧν ἱστορῶ ἐν τῷ συγγράμματί μου περὶ διαιρέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» σεως Πελοποννησίων καὶ Στερεοελλαδιτῶν, καὶ περὶ τινων δεινῶν δια-
» πληκτισμῶν κατὰ τὴν ἐν Τροιζῆνι συνέλευσιν, λέγει ὁ ἀντιστράτηγος
» κύριος Μεταξᾶς, ὅτι, ὡς πληρεξούσιος ἐν τῇ συνελεύσει ταύτῃ, δύ-
» ναται νὰ βεβαιώσῃ ἐν γνώσει, ὅτι τὰ ἱστορούμενα δὲν ἔλαβαν χώραν·
» ἀλλὰ καὶ ἐγώ, ὡς πληρεξούσιος ἐν τῇ αὐτῇ συνελεύσει, καὶ ὡς μέλος
» μάλιστα τῆς ἐπὶ τῆς ἐπιθεωρήσεως τοῦ συντάγματος ἐπιτροπῆς, βε-
» βαιῶ ἐν γνώσει, ὅτι τὰ ἱστορούμενα ἰδίαις ἤκουσα ἀκοαῖς, καὶ τὴν
» μεταξὺ Κολοκοτρώνη καὶ Κίτσου σκηνὴν ἰδίοις εἶδα ὄμμασιν· ἀλλ' εἰς
» λύσιν πάσης ἀμφιβολίας, ἕνεκα τῆς διαφωνίας ἐμοῦ καὶ τοῦ ἀντιστρα-
» τήγου κυρίου Μεταξᾶ, ἐπισυνάπτω ἃς ἐπορίσθην μαρτυρίας τινῶν τῶν
» ἐπιζώντων πληρεξουσίων ἐν τῇ αὐτῇ συνελεύσει, αὐτηκόων καὶ αὐτο-
» πτῶν ὧν ἱστορῶ.

« Μαρτυρία τοῦ κυρίου Τάτση Μαγκίνα, νῦν γερουσιαστοῦ.

«Πληρεξούσιος ὢν τῆς ἐν Τροιζῆνι ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἐνθυμοῦμαι
» κάλλιστα τὴν ἐν μιᾷ τῶν συνεδριάσεων ἐπισυμβᾶσαν σκανδαλώδη διαί-
» ρεσιν . . . ἡ σφοδρὰ δὲ καὶ πεισματώδης αὕτη διαίρεσις ἐπροχώρησε καὶ
» μέχρι διαχειρίσεως ὅπλων, ὥστε ἐσχματίσθησαν δύο πολεμικὰ στρατό-
» πεδα μεταξὺ Πελοποννησίων καὶ Στερεοελλαδιτῶν· ἀλλὰ διὰ τῆς προσ-
» παθείας πολλῶν φιλησύχων διελύθη ἡ θορυβώδης ἐκείνη σκηνὴ μετὰ
» παρέλευσιν τριῶν ὡρῶν, εἰς τὸ διάστημα τῶν ὁποίων ἐρρέθησαν σκλη-
» ροὶ καὶ ὑβριστικοὶ λόγοι ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν χωρὶς νὰ σεβασθῇ ὁ
» κατώτερος τὸν ἀνώτερον, καὶ οἱ μὲν ἔλαβον θέσεις πολεμικὰς μὲ τὰ
» ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας, οἱ δὲ ἐκλείσθησαν εἰς τὰς οἰκίας, καὶ ἄλλοι ἔτρε-
» χαν μὲ πατριωτικὰς φωνὰς διὰ νὰ μὴ γένῃ ἔναρξις πυροβολισμοῦ . . .
» Εἶναι ἀληθές, κατὰ τὴν ἱστορίαν σας, ὅτι ἡ συνέλευσις ἐκείνη ἤρχισε
» μὲ διαίρεσιν καὶ ἐτελείωσε μὲ τμηματικὸν πνεῦμα φιλαυτίας τῆς τε
» Πελοποννήσου καὶ στερεᾶς Ἑλλάδος . . . . Ὁμολογητέον ὅτι τὴν δυσ-
» φημίαν τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος ἐκ τῆς συνθήκης τὴν
» διέδιδαν ὀλίγοι τυχοδιῶκται καὶ φιλοτάραχοι καὶ οὐδέποτε οἱ Πελο-
» ποννήσιοι, ἧ μέρος τῆς συνελεύσεως, ὅπερ ἐξάγεται σαφῶς καὶ ἐκ τῆς
» ἱστορίας σας, σελίδι 327 καὶ 348 [247 καὶ 26? τῆς γ' ταύτης ἐκδόσεως]
» τοῦ δ' τόμου πότε καὶ διὰ ποῖον σκοπὸν διεδίδοντο τοιαῦται φῆμαι».

«Μαρτυρία τοῦ κυρίου Γιαννάκη Χατσῆ Πέτρου, νῦν γερουσιαστοῦ.

« . . . . . Τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα ἐν τῷ δ' τόμῳ σελίδι 131 τῆς παρ'
» ὑμῶν γεγραμμένης ἱστορίας ἔλαβαν χώραν δυστυχῶς· ἡ δὲ φρόνησις
» τῶν πληρεξουσίων καὶ ὁ πατριωτισμὸς ὅλων τὰ διεσκέδασαν».

«Μαρτυρία τοῦ κυρίου Ἀναστασίου Πολυζωΐδου, νῦν ἀντιπροέδρου τοῦ
» Ἀρείου Πάγου.

« . . . . . Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἐν τῇ συνελεύσει τῆς Τροιζῆνος μεταξὺ
» Γ. Κίτσου καὶ Θ. Κολοκοτρώνου διαπληκτισμόν, τὸ γεγονὸς εἶναι ἀλη-
» θέστατον· τὸ ἐνθυμοῦνται ὅλοι οἱ ἐπιζῶντες πληρεξούσιοι τῆς Τροιζῆ-
» νος· τὸ ἐνθυμοῦμαι καὶ ἐγὼ κάλλιστα, διὸ καὶ πρὸς τὸν ἐρωτήσαντά
» με ἐσχάτως Γενναῖον Κολοκοτρώνην δὲν ἐδίστασα νὰ τὸ ὁμολογήσω».

«Τοιαῦται μαρτυρίαι τοιούτων ἀνδρῶν δὲν λύουν πᾶσαν περὶ τοῦ προ-
» κειμένου ἀμφιβολίαν;

Δημοτική Βιβλιοθήκη Βέροιας

«Τρανὴ δὲ ἀπόδειξις τῆς διαιρέσεως εἶναι καὶ τὸ εἰς παῦσιν αὐτῆς καὶ » ἐξάλειψιν πάσης δυσπιστίας ἐκδοθὲν α' ψήφισμα τῆς συνελεύσεως λέ- » γον, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἐπικράτεια σύγκειται ἐξ ὅλων τῶν ἀραμένων ὅπλα » ἐπαρχιῶν, ὅτι εἶναι ἀδιαίρετος καὶ ἀδιάσπαστος, καὶ ὅτι τὰ δικαιώ- » ματα τῶν κατοίκων αὐτῶν καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἀγαθὰ εἶναι » κοινά. Τοιοῦτον σκοπὸν ἔχει καὶ τὸ δ' ἄρθρον τοῦ συντάγματος τῆς » Τροιζῆνός λέγον, ὅτι ἐπαρχίαι τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὅσαι ἔλαβαν καὶ θὰ » λάβουσι τὰ ὅπλα κατὰ τῆς ὀθωμανικῆς δυναστείας.

«Τὸ μέγα δὲ τοῦτο τῆς συμπεριλήψεως ἢ μὴ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος » εἰς τὸν συμβιβασμὸν ζήτημα ἐγεννήθη, ὄχι, ὡς μὴ θελόντων τῶν Πε- » λοποννησίων τὴν συμπερίληψιν αὐτῆς, ἀλλ' ὡς διατεινομένου τοῦ σουλ- » τάνου ὅτι εἶχεν ὑποχείριον ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην· ἐγένετο δὲ καὶ λό- » γος μετὰ ταῦτα ἐν τῷ συμμαχικῷ συμβουλίῳ περὶ ὁροθεσίας ἐπὶ τοῦ » Ἰσθμοῦ. Ἱστορῶ δὲ πάντα ταῦτα ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ὑπὸ τὸ κῦρος » ἐπισήμων διακοινώσεων.

«Ἀλλ' ὁ ἀντιστράτηγος κύριος Μεταξᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ του, καὶ ὁ » ὑποστράτηγος κύριος Γενναῖος ἐν τῷ φυλλαδίῳ του λέγουν, ὅτι εἶπα » ὅσα δὲν εἶπα, ἢ τὰ ἐναντία ὅσων εἶπα, δηλαδή, ὅτι ἐνοχοποιῶ τοὺς » Πελοποννησίους ὡς μὴ θελήσαντας νὰ συμπεριληφθῇ ἡ στερεὰ Ἑλλὰς » εἰς τὸν πρὸς εἰρηνοποίησιν συμβιβασμόν. Ὁ ὑποστράτηγος μάλιστα ἀ- » γωνίζεται διὰ μακρῶν λόγων ἐν τῷ φυλλαδίῳ του ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἀδί- » κως τοὺς ἐνοχοποιῶ. Ἀλλὰ ποῦ ἡ μαρτυρία, ποῦ ἡ φράσις ἐν τῇ ἱστο- » ρίᾳ ὅτι τοὺς ἐνοχοποιῶ; Πολλὰ καὶ παρὰ πολλῶν περὶ τούτου ἐφημί- » ζοντο βεβαίως τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἀλλ' ὄχι μόνον δὲν ἠσπάσθην ἐγὼ » τὴν γνώμην ταύτην, ἣν ἠσπάζοντο ἄλλοι, ὄχι μόνον οὐδαμοῦ τῆς ἱστο- » ρίας εἶπα, ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι δὲν ἤθελαν τὴν συμπερίληψιν τῆς » στερεᾶς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἐστηλίτευσα τὸν φημισθέντα τοῦτον λόγον » ὡς συκοφαντίαν. Ἰδοὺ τί εἶπα ἐν σελίδι 327 [246 ἐκδ. γ'] τοῦ δ' τόμου.

«Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν οἱ εὐνοούμενοι τοῦ κυβερνήτου διέσπειραν, » ὅτι οἱ ἐν Αἰγίνῃ πρόκριτοι Πελοποννήσιοι συνελθόντες ἔγραψαν μυστι- » κῶς τῷ πρέσβει τῆς Ἀγγλίας, ὅτι ἡ Πελοπόννησος καὶ αἱ νῆσοι τοῦ » Αἰγαίου Πελάγους ἐξήρκουν εἰς σύστασιν ἑλληνικῆς ἐπικρατείας. Τοῦτο » μαθόντες οἱ Στερεοελλαδῖται, οἱ ἔχοντες πάντοτε φόβους περὶ τῆς μελ- » λούσης τύχης τῆς γεννησαμένης αὐτοὺς γῆς, καὶ πιστεύοντες, ὅτι οἱ » κοινοποιοῦντες ταῦτα δὲν ἐψεύδοντο ἐξ αἰτίας τῶν στενῶν αὐτῶν σχέ- » σεων πρὸς τὸν κυβερνήτην, ἐταράχθησαν ταραχὴν μεγάλην. Τοιοῦτος » λόγος ἐν τοιαύτῃ κρισίμῳ ὥρᾳ ἐδύνατο νὰ προξενήσῃ δεινὰς ἀλληλο- » μαχίας. Ἀκούσαντες οἱ πρόκριτοι τῆς Πελοποννήσου τὴν συκοφαν- » τίαν ταύτην καὶ μαθόντες πόθεν προῆλθε, τὴν ἀπέδωκαν εἰς τὸν » κυβερνήτην, καὶ τὸν ἐθεώρησαν ἔκτοτε φανερὸν καταδιώκτην. Κατὰ » τῶν προκρίτων τούτων ἐρρίφθη καὶ ἄλλη συκοφαντία, ἔτι » μᾶλλον βδελυρά· ὅτι συνώμοσαν νὰ φαρμακεύσωσι τὸν κυβερνή- » την. Ὁ λόγος οὗτος διεφημίσθη καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐκωδω- » νίσθη διά τινων ἐφημερίδων».

«Ἑρμηνεύων δὲ τὸ α' ψήφισμα τῆς ἐν Τροιζῆνι συνελεύσεως εἶπα ἐν

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» σελίδι 129 [98] τοῦ δ' τόμου, ὅτι, «ἐν ᾧ ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ»
» (ἧς μέλη ἦσαν καὶ οἱ Πελοποννήσιοι, Ζαΐμης, Πετρόμπεης, Δεληγιάν-
» νης καὶ Σισίνης) «ἠγωνίσθη εἰλικρινῶς καὶ ἀριζήλως
» ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ κατώρθωσε
» δι' ὧν ἐσύστησε στρατοπέδων τὴν ἀνόρθωσίν της,
» δὲν ἔπαυσάν τινες ὑποκινοῦντες ταραχὰς ἐν μέσῳ καὶ αὐτῶν τῶν στρα-
» τοπέδων, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐνήργει μυστικῷ τῷ τρόπῳ διὰ τῆς ἐπιτροπῆς
» τῆς συνελεύσεως ἐπὶ τοῦ προκειμένου συμβιβασμοῦ τὴν ἀποκοπὴν τῆς
» στερεᾶς ἀπὸ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος εἰς ἀνταλλαγὴν ἄλλων ἀγαθῶν ἐπ'
» ὠφελείᾳ μόνης τῆς Πελοποννήσου».

« Ἐνοχοποιῶ καὶ μέμφομαι δι' ὧν εἶπα τοὺς Πελοποννησίους, ἢ τοὺς
» ἀθῳόνω καὶ τοὺς κηρύττω ὑπερμάχους τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος; Δὲν
» εἶπα δ' ἐν σελίδι 136 [103] τοῦ δ' τόμου, ὅτι ποτὲ ἡ φωνὴ τῶν πα-
» σχόντων Στερεοελλαδιτῶν δὲν ἠκούσθη τόσον εἰς τὰ ὦτα τῶν Πελο-
» ποννησίων ὅσον ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῶν Ἀθηνῶν, ἤτοι καθ' ὃν καιρὸν
» εἰργάζετο ἡ ἐν Τροιζῆνι συνέ ευσις, καὶ ὅτι, ἐκτὸς τῶν πρὸ καιροῦ
» ἐκστρατευσάντων Κορινθίων, ἐξεστράτευσαν ὡς ἐπιβοηθοὶ εἰς λύτρωσιν
» αὐτῆς ἔτι 2500 Πελοποννήσιοι; Ἄπορον τῇ ἀληθείᾳ πῶς λόγοι τόσον
» σαφεῖς παρεξηγήθησαν, καὶ πῶς τόσα εἰς ἀναίρεσιν λόγων μὴ λεχθέν-
» των ἐγράφησαν.

« Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ ἰδίως τὸν Κολοκοτρώνην, οὐδαμοῦ τῆς ἱστορίας
» εἶπα, ὅτι ἐξέφρασεν, ἢ ἐπροστάτευσε τὴν ἰδέαν τῆς μὴ εἰς τὸν συμβι-
» βασμὸν συμπεριλήψεως τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος· ἐξ ἐναντίας εἶπα, ἐν
» σελίδι 10 τοῦ δ' τόμου εἰς δικαίωσίν του ὅτι, ἂν δὲν ἐστράτευσε ποτὲ
» πέραν τοῦ Ἰσθμοῦ, πολλοὺς ὅμως πολλάκις ἀπέστειλεν εἰς ἀντίληψιν
» τῶν ἐκεῖ ἀγωνιζομένων. Ἀνέφερα ἐν σελίδι 180 [134] τοῦ γ' τόμου
» ἐπιστολήν του πρὸς τοὺς Στερεοελλαδίτας, ἣν οὐδεὶς δύναται νὰ ψεύσῃ,
» καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ μὴ μεμφθῇ, δι' ἧς τοὺς ἀπεκάλει ξένους τῆς
» Πελοποννήσου, τοὺς ἐσυμβούλευε ν' ἀπέχωσι τῶν πραγμάτων τῆς πα-
» τρίδος του, καὶ τοὺς ἠπείλει ὅτι θὰ τοὺς ἐτιμώρει, ἂν παρήκουαν.
» Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη δύο ἥμισυ σχεδὸν ἔτη πρὶν συγ-
» κροτηθῇ ἡ ἐν Τροιζῆνι συνέλευσις.

» Πρὸς τί λοιπὸν ὁ τόσος περὶ τῆς διαθέσεως τῶν Πελοποννησίων
» πρὸς τοὺς Στερεοελλαδίτας θόρυβος, ἐν ᾧ ὅλοι τὰ αὐτὰ λέγομεν περὶ
» αὐτῆς, καὶ ὅλοι ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος εὐφημοῦμεν;

« Ὀλίγα καὶ περὶ τῆς ἀρχιστρατηγίας.

« Οὐδαμῶς ἐπρόκειτο ἐν τῇ κατὰ τὴν Τροιζῆνα συνελεύσει περὶ τῆς
» ἀρχηγίας τῶν ὅπλων τῆς Πελοποννήσου, ἢ περὶ τῆς ἀρχηγίας τῶν
» ὅπλων τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος. Τὰς ἀρχηγίας ταύτας κατεῖχαν, τὴν μὲν
» ὁ Κολοκοτρώνης, τὴν δὲ ὁ Καραϊσκάκης, καὶ διετήρησαν καὶ μετὰ
» τὴν ἀρχιστρατηγίαν. Ἐπρόκειτο περὶ τῆς γενικῆς ἀρχιστρατηγίας
» ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Πιστεύει τις, ὅτι θὰ ἐδέχοντο οἱ Πελοποννήσιοι
» ἀρχηγὸν Στερεοελλαδίτην, ἢ οἱ Στερεοελλαδῖται Πελοποννήσιον; Ὁ
» Κολοκοτρώνης διωρίσθη ἀρχιστράτηγος μόνης τῆς Πελοποννήσου παρὰ
» τῆς πελοποννησιακῆς γερουσίας κατὰ πρότασιν τοῦ πελοποννησιακοῦ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» στρατοῦ μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Δράμαλη, ἀλλ' ἐτελεσφόρησε ; τὸν » ἀνεγνώρισέ ποτε ὡς τοιοῦτον ἡ κυβέρνησις ; δὲν κατήργησεν ἡ ἐν » Ἄστρει συνέλευσις καὶ αὐτὸν τὸν τίτλον τῆς ἀρχιστρατηγίας, ὃν ἔφερε » μὲν τότε ὁ Κολοκοτρώνης παρὰ γνώμην τῆς κυβερνήσεως, ἀντεποιεῖτο » δὲ ὁ Πετρόμπεης ; ἀλλ' οὐδὲν ἧττον, διηγούμενος τὰ τῆς ἐν Τροιζῆνι » ἀρχιστρατηγίας ὅλης τῆς Ἑλλάδος, ἐπαινῶ καὶ τὸν Καραϊσκάκην καὶ » τὸν Κολοκοτρώνην λέγων, ὅτι αὐθορμήτως ἐπρότειναν τὸν Τσώρ- » τσην ἀρχιστράτηγον.

« Τὸ δὲ τοῦ Μιαούλη, παρεισαγόμενον παρὰ τοῦ ἀντιστρατήγου κυρίου » Μεταξᾶ ὡς ὅμοιον, πολὺ διαφέρει, διότι ὁ μὲν Κολοκοτρώνης καὶ ὁ » Καραϊσκάκης διετήρησαν, ὡς εἴρηται, τὰς ἀρχηγίας των καὶ μετὰ τὴν » ἀρχιστρατηγίαν τοῦ Τσώρτση, ὁ δὲ Μιαούλης, ὁ πρῶτος ναύαρχος ὅλης » τῆς Ἑλλάδος, διέμεινε, μετὰ τὴν στολαρχίαν τοῦ Κοχράνου, ἐντὸς τῆς » φρεγάτας, ἐν ᾗ ἐναυάρχει, ὡς ἁπλοῦς πλοίαρχος.

« Καὶ ταῦτα ὡς πρὸς τὸ πραγματικὸν μέρος τῆς ἐπικρίσεως, τὸ μόνον » ἄξιόν τινος λόγου, εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους αὐτῆς » ἐσφαλμένων.

» Ἐν Λονδίνῳ 3/15 μαΐου 1858».

Ἐπισημείωσις. — Εἰς τὰς ἀνωτέρω μαρτυρίας περὶ τῶν κατὰ τὴν Τροιζῆνα συμβάντων ἀντέταξεν ὁ στρατηγὸς Γενναῖος Κολοκοτρώνης ἄλλας, πρὸς ἀναίρεσιν αὐτῶν, ἐν τῷ 1617 ἀριθμῷ τοῦ Αἰῶνος. Εἰς ταύτας ἀνταπήντησαν οἱ κύριοι Γιαννάκης Χ. Πέτρου καὶ Τ. Μαγκίνας ἐν τῷ 950 ἀριθμῷ τῆς Ἐλπίδος. Ἀλλ' ἐγὼ ἀρκοῦμαι νὰ ἐπαναλάβω, ὅτι ὅσα ἱστορῶ, ἰδίαις ἤκουσα ἀκοαῖς καὶ ἰδίοις εἶδα ὄμμασιν. Δίκαιον εἶχεν ὁ Πλούταρχος εἰπών, «πάντη χαλεπὸν καὶ δυσ- » θήρατον ἱστορία τἀληθέα, ὅταν οἱ μὲν ὕστερον γεγονότες τὸν χρόνον » ἔχωσιν ἐπιπροσθοῦντα τῇ γνώσει τῶν πραγμάτων, ἡ δὲ τῶν πράξεων » καὶ τῶν βίων ἡλικιῶτις ἱστορία τὰ μὲν φθόνοις καὶ δυσμενείαις, τὰ δὲ » χαριζομένη καὶ κολακεύουσα λυμαίνηται καὶ διαστρέφῃ τὴν ἀλήθειαν».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΖ'.

(α.)

Προκήρυξις Κοχράνου.

« Ὁ ἐπικινδυνωδέστερος ἐχθρός σας, ἡ διχόνοια, ἤδη ἐνικήθη· τώρα τὸ » ἔργον σας εἶναι εὔκολον· οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος πανταχοῦ τρέχουν εἰς τὰ » ὅπλα· ἡ τύχη τῆς ἀκροπόλεως δὲν εἶναι πλέον ἀμφίβολος. Ἐπειδὴ οἱ » πολιορκοῦντες περικυκλοῦνται, ἐπειδὴ ἡ μετακόμισις τῶν τροφῶν ἐμ- » ποδίζεται, τὰ στενὰ καταλαμβάνονται καὶ ἡ ἀναχώρησις γίνεται ἀδύ- » νατος, ἐβεβαιώθη ἤδη ἡ ἐλευθερία τῆς κλασικῆς γῆς τῶν Ἀθηνῶν διω- » ρισμένης ἀπὸ τὴν θείαν Πρόνοιαν νὰ γίνῃ πάλιν καθέδρα τῆς ἐλευθε- » ρίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν· μὴ παύσετε ὅμως, Ἕλληνες, » ἀφ' οὗ κατορθώσετε τοῦτο, μὴ βάλλετε τὰ σπαθιά σας εἰς τὰς θήκας » ἐν ὅσῳ ὁ θηριώδης Τοῦρκος κρατεῖ καὶ μίαν πιθαμὴν τοῦ ἱεροῦ ἐδά-

Δημοτική Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» φους τὸ ὁποῖον μίαν φορὰν ἦτον τῶν πατέρων σας. Ἂς συναμιλλῶνται » οἱ θαλασσινοὶ νέοι διὰ τὴν δόξαν μὲ τοὺς ἥρωας τῆς ξηρᾶς, ἂς σπεύσουν » νὰ ἐμβοῦν εἰς τὰ ἐθνικὰ πλοῖα, καὶ ἂν δὲν δοθοῦν ἡ ἀνεξαρτησία καὶ » ὅλα τὰ δίκαιά σας, ἂς ἀποκλείσουν τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἂς φέρουν » τὸν πόλεμον εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ ἐχθροῦ· τότε ὁ ἀπάνθρωπος σουλ- » τάνος, ὁ ἄδικος σφαγεὺς τῶν ὑπηκόων του, ὁ αἱμοβόρος καταδυνάστης » τῶν Ἑλλήνων θέλει ἀφανισθῆ ἀπὸ τοὺς οἰκείους του· τότε ἡ μουσουλ- » μανικὴ δύναμις θέλει καταστραφῆ ἀφ' ἑαυτῆς τότε ἡ ἱερὰ σημαία τοῦ » σταυροῦ θέλει κυματίζει πάλιν ἐπάνω τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας· » τότε ὁ ἑλληνικὸς λαὸς θέλει ἀποκτήσει τὴν αὐτονομίαν καὶ τὴν εὐνο- » μίαν· κλειναὶ πόλεις θέλουν ἀνεγερθῆ, καὶ ἡ λαμπρότης τῶν ἐρχομένων » χρόνων θέλει ἐξισωθῆ μὲ τὴν τῶν παρελθόντων. Ἀλλὰ μὴ νομίσετε, » Ἕλληνες, ὅτι ἡ πατρίς σας ἠμπορεῖ νὰ ἦναι ἀσφαλής, ἐὰν ἕκαστος » ὑμῶν δὲν ὁράμῃ προθύμως εἰς ὑπεράσπισίν της».

(6.)

Ζήτει τὴν ἀπορριφθεῖσαν συνθήκην ἐν σελίδι 224 Ἱστορίας Ἀθηνῶν Σουρμελῆ.

(γ.)

Ἰδοὺ ἡ συνθήκη·

« Ἄρθρ. Α'. Ὅλα τὰ στρατεύματα τῆς φρουρᾶς θέλουν ἐκβῆ μὲ τὰ » ὅπλα καὶ πράγματά των.

« Β'. Ὅλαι αἱ οἰκογένειαι Ἀθηναῖαι θέλουν ἐκβῆ χωρὶς ὅπλα, μὲ τὰ » πράγματά των ὅμως, καὶ θέλουν ὑπάγη εἰς τὰ σπήτιά των καὶ χωρία » των, ὅπου τοὺς ὑπόσχομαι νὰ δώσω τὰς ἰδιοκτησίας των ὁμοῦ καὶ τὴν » ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς των, τιμῆς των καὶ ὑπαρχόντων των. Καὶ ἐπειδὴ » μεταξὺ αὐτῶν τῶν οἰκογενειῶν εὑρίσκονται χῆραι, καὶ ἀνήλικα παιδία » χωρὶς τοὺς πατέρας των, ὑπόσχομαι καὶ δι' αὐτὰ ἵνα προστατευθῶσι, » καὶ δοθῆ ἐκ μέρους μας τὸ ἀναγκαῖον ταγῆνί των.

« Γ'. Ὅλοι οἱ Μουσουλμάνοι κάθε ἡλικίας καὶ γένους, οἵτινες εὑρί- » σκονται εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, θέλουν δοθῆ εἰς τὰς χεῖράς μας.

« Δ'. Ὁ τόπος ὅλος, ἐκτὸς τοῦ Χαβαλέ, θέλει εἶναι εὔκαιρος ἀπὸ » στρατεύματά μας ἕως εἰς τὸ ἀκροθαλάσσιον τῶν τριῶν Πύργων.

« Ε'. Τρεῖς τῶν ἀξιωματικῶν μας οἱ λεγόμενοι Γεντικλίδες μας ἐξ ὧν » εἶναι ὁ Καφτάναγας, ὁ Τσοχαντάραγας, καὶ Σαλήχμπεης, ὁμοῦ μὲ ἄλ- » λους τρεῖς ἀρχηγοὺς Ἀλβανοὺς δοσμένους ὡς ἐνέχυρα εἰς χεῖράς των » θέλουν συνοδεύσει τὰ στρατεύματά των ἕως εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐμβαρ- » καρίσματος, ὅπου θέλει παρευρεθῶσιν ἕως εἰς τὸ ἐντελὲς ἐμβαρκάρισμα.

« ΣΤ'. Διὰ τὴν μετακόμισιν τῶν ἀσθενῶν καὶ πληγωμένων θέλουν δο- » θῶσιν ἐκ μέρους μας ἑξῆντα ἄλογα.

« Ζ'. Ἡ Ἀκρόπολις θέλει μᾶς παραδοθῆ εἰς τὸν τρόπον καὶ εἰς τὴν » κατάστασιν ὁποῦ εὑρίσκεται· δηλ. μὲ τὰ πολεμεφόδια, πυροβολικά, καὶ » τροφὰς ὅπου ἠμποροῦν νὰ εὑρίσκωνται εἰς αὐτήν.

« Η'. Θέλει σταλθῶσιν ἐκ μέρους μας εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἐμπιστευμέ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» νοι τρεῖς ἄνθρωποι διὰ νὰ περιεργασθῶσιν ἂν ἦναι ὑπόνομοι, ὡς ἀκού-
» σαμεν, καὶ τοῦτο θέλει γένει ὅταν ὑπογραφῶσιν αἱ συμφωνίαι ἐκ μέ-
» ρους των.

«Θ'. Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ τρεῖς ἄνθρωποι, ἐπειδὴ θέλουν λογισθῆ ὡς ἐνέ-
» χυρα εἰς τὰς χεῖρας, θέλει δοθῶσιν ἐκ μέρους των εἰς ἀνταλλαγὴν τρία
» ἀριθμημένα ὑπεκείμενα, τὰ ὁποῖα θέλει ἀποδοθῶσιν εὐθὺς ὁποῦ ἀδιασθῆ
» ἡ Ἀκρόπολις.

«Ι'. Ἐὰν οἱ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἀποσταλέντες τρεῖς ἄνθρωποι ἤθελαν
» ἴδωσι κἀμμίαν βλάβην γενομένην μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῶν συνθηκῶν
» ἢ εἰς τὰς πηγάς, ἢ εἰς τὸν Πύργον, ἢ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἀκροπό-
» λεως, θέλει ἀκυρωθῶσιν αἱ συνθῆκαι.

«ΙΑ'. Καὶ τελευταῖον θέλει διορισθῆ μία ὥρα διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκ-
» τελέσεως κατὰ τὴν ἔξοδον.

«Αὐτὰ λοιπὸν τὰ ἑνδεκα ἄρθρα ὑπόσχομαι μεθ' ὅρκου νὰ φυλαχθῶσι
» ἀπαρασαλεύτως χωρὶς νὰ γένῃ διαφορετικὰ ἐξ ἀποφάσεως.

«Τῇ 24 μαΐου 1827

«Βεζίρης Μεχμὲτ-Ῥεσὴτ πασᾶς
« πληρεξούσιος Ἀρχιστρ. κτλ. ».

(δ.)

Ὥρα Κεφάλαιον ΞΘ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΗ'.

(α.)

Εὑρίσκει ὁ ἀναγνώστης τοιαῦτα ἀμνηστήρια ἐν σελίδι 516 τῶν ὑπο-μνημάτων τοῦ Γενναίου.

(β.)

Ἰδοὺ ἡ περὶ ὑποταγῆς ἀνταπόκρισις, ἐν ᾗ ἐκφράζεται παῤῥησία ἡ γενναία ἀπόφασις τῶν Μεσσηνίων ν' ἀποθάνωσιν ἐλεύθεροι· ἐλήφθη δὲ ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ πρωτοσυγγέλου Φραντζῆ.

« Κύριοι πρεσεστοὶ τῶν Ἐμλακίων, Κουτζοὺκ Μάνης, Νησίου καὶ
» Καλαμάτας.

« Ὁ ὑποσφραγίζων κιαχαγιάμπεης τοῦ ὑψηλοτάτου πασᾶ αὐθεντός
» μας σᾶς γνωστοποιῶ, ὅτι μ' ὅλον ὑποῦ μὲ ἔμρι τῆς ὑψηλότητος τοῦ
» αὐθέντου μας ἦλθα εἰς τὰ ἐνταῦθα διὰ νὰ κατακόψω, κατακαύσω, καὶ
» σχεδὸν ν' ἀφανίσω ὅλα τὰ δένδρα σας ὅσα εἶναι χρήσιμα καὶ ἀναγ-
» καῖα πρὸς τροφήν σας, λυπούμενος τὸν πτωχὸν λαὸν νὰ μὴ δοκιμάσῃ
» τὴν αὐτὴν ζημίαν καὶ ἀφανισμὸν τῶν ἀναγκαίων δένδρων σας, ἔκρινα
» εὔλογον νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι χωρὶς ἀναβολὴν καιροῦ νὰ συσκεφθῆτε κα-
» λῶς καὶ νὰ παραιτηθῆτε ἀπὸ τὰ τῆς ἀποστασίας φερσίματα, καὶ κα-
» θὼς σᾶς συμβουλεύω νὰ ἐλθῆτε νὰ προσκυνήσετε διὰ νὰ ἀπαντήσετε

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» τὴν ὀργὴν αὐτὴν καὶ τὸν ἀφανισμὸν ὁποῦ θέλει δικιμάσει ὅλη ἡ πτω-
» χολογία σας· εἰδὲ καὶ δὲν ἐλθῆτε, ἂς ἦναι ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν λαιμόν
» σας καὶ ὄψεσθε ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· περισσότερον δὲν εἶναι χρεία νὰ
» σᾶς γράψω ἀπὸ αὐτά, καὶ ὑγιαίνετε.

« Τὴν 22 σεπτεμβρίου 1827 Νησίον Καλαμάτας ».

'Απάντησις.

« Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον κιαχαγιάμπεην τοῦ 'Ιβραήμπασα.

« 'Ελάβαμεν ἕνα γράμμα σου, εἰς τὸ ὁποῖον λέγεις ὅτι εἶσαι διωρι-
» σμένος ἀπὸ τὸν αὐθέντην σου διὰ νὰ κατακόψῃς τὰ δενδρικά μας,
» καὶ σοῦ ἀποκρινόμεθα. Οἱ "Ελληνες ὅταν ἀπεφάσισαν νὰ τεινάξωμεν
» τὸν ζυγὸν τῆς τουρκικῆς τυραννίας, ἐβάλαμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι
» κοντὰ μὲ τὰ ἄλλα δικαιώματα τοῦ ἐλευθέρου ἀνδρός, τὰ ὁποῖα αὐτοὶ
» μᾶς εἶχαν ἁρπαγμένα καὶ τὰ ὁποῖα θ' ἀποκτήσωμεν καὶ ὅλα ὅσα ἦ
» καταπλακωμένα, ἢ ἀπὸ τὴν αὐτὴν τυραννίαν τῶν πατέρων μας φέρει
» ἐπάνω της, ὡς ὑποκείμενα καὶ αὐτὰ εἰς τὴν διάκρισιν τῆς τυραννίας.
» "Οτι δὲ ἠμπορεῖς νὰ τὰ κατακόψῃς, δὲν μᾶς εἶναι παράξενον, διότι
» κοντὰ εἰς τόσας ἄλλας παρανομίας, τὰς ὁποίας κάμνετε καθ' ἡμέραν
» εἰς τὰ ἀδύνατα μέλη, ἠμπορεῖτε νὰ μεταχειρισθῆτε τὸ αὐτὸ καὶ εἰς
» τὰ ἄψυχα δένδρα. Στοχασθῆτε ὅμως ὅτι δι' ὅλας αὐτὰς τὰς παρα-
» νόμους πράξεις σας χρεωστεῖτε λόγον καθὼς καὶ εἰς ἄλλα· εἶναι καὶ
» εἰς ταῦτα τὰ μέρη τῆς Μεσσηνίας συγκροτημένον στρατόπεδον παρὰ
» τοῦ γενικοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἁρμάτων τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὅταν θέ-
» λετε, πολεμεῖτε μὲ αὐτὸ καὶ ὄχι μὲ τὰ ξύλα· ἡμεῖς πάλιν λέγομεν
» ὅτι εἴμεθα ἀποφασισμένοι ν' ἀποθάνωμεν ἐλεύθεροι "Ελληνες· τὴν 26
» σεπτεμβρίου 1827.

« Οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Μεσσηνίας ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΞΘ'.

(α.)

'Αληθῆ ὅσα ἔλεγεν ἡ Πύλη ὡς πρὸς τὸν λόρδον Στραγφόρδον, ἀλλ' ὄχι καὶ ὡς πρὸς τοὺς πληρεξουσίους τῆς 'Ρωσσίας.

(β.)

"Ορα κεφάλαιον ΝΣΤ'.

(γ.)

Ζήτει τὴν προκήρυξιν ἐν τῷ ἀριθμῷ νγ' τῆς γενικῆς ἐφημερίδος τῆς 'Ελλάδος 1827.

(δ.)

Τέσσαρα μέλη μόνον ἐξελέχθησαν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(ε.)

Ἐνδεκα ἡμέρας παρηκολούθει τὸν στόλον τοῦτον ἡ ἑλληνικὴ γολέττα Ἀσπασία καὶ ἥρπασε δύο φορτηγά.

(στ.)

Διαφόρως ἀπαριθμοῦνται καὶ εἰς διαφόρους διαιροῦνται τάξεις τὰ πλοῖα τοῦ στόλου τούτου· ἀλλ' ἐγὼ παρεδέχθην ὡς ἀσφαλέστερον τὸν παρὰ τοῦ γραμματέως τοῦ καπητανάμπεη δοθέντα κατάλογον τῷ Κοδριγκτῶνι τὴν ἐπιοῦσαν τῆς ναυμαχίας. Ἂν συναριθμήσῃ τις τὰ παρὰ τῷ Ἰβραήμη πρότερον πλοῖα, καὶ τὰ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἄλλοτε ὑπὸ τὸν Ταχήρπασαν καὶ πατρονάμπεην καὶ τὰ ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐσχάτως ὑπὸ τὸν καπητανάμπεην καὶ Μουχαρέμπεην κατάραντα, θὰ εὑρεῖ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἀνώτερον· ἀλλὰ πιθανὸν ὅτι ἀπῆλθαν ἐν τῷ μεταξὺ τινὰ εἰς ἄλλην ὑπηρεσίαν· ἐννέα τούτων εἴδαμεν ὅτι ἐλλιμένιζαν ἐν τῷ κόλπῳ τῶν Σαλώνων. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν δὲ τοῦ γραμματέως τὰ δύο δίκροτα ἦσαν τῶν 84 κανονίων, τὸ ἓν τῶν 74, αἱ τέσσαρες αἰγύπτιαι φρεγάται τῶν 64 καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν 48· αἱ δὲ κορβέτται αἱ μὲν τῶν 24 αἱ δὲ τῶν 18· τὰ δὲ βρίκια τῶν 19.

(ζ.)

Ἀγγλικὴ Μοῖρα.

Ἡ Ἀσία ἔφερε κανόνια 84, ἡ Γενούη 76, ἡ Ἀλβιὼν 74, ἡ Γλασκόβη 50, ἡ Καμβρία 48, ἡ Δαρτμούθη 42, ἡ Ταλβότη 28, τὸ Ῥόδον 18, ὁ Κώνωψ, τὸ Γοργὸν καὶ ἡ Φιλομήλα ἀνὰ 10, καὶ ἡ Ἔλαφος 6.

Γαλλικὴ Μοῖρα.

Ἡ Βρεσλαβία ἔφερε κανόνια 84, ὁ Σκιπίων 80, ἡ Τρίαινα 74, ἡ Σειρὴν 60, ἡ Ἀρμίδα 42, ἡ Ἀλκυὼν 10, καὶ ἡ Δάφνη 6.

Ῥωσσικὴ Μοῖρα.

Ἡ Γαγκούτη ἔφερε κανόνια 84, ἡ Ἀζόφη 74, ὁ Ἰεζεκιὴλ 74, ὁ Κωνσταντῖνος Νεύσκης 44, ἡ Προβονόη 42, ἡ Ἑλένη 38, ὁ Κάστωρ 32.

(η.)

Ἐλέγετο τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὅτι ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη Ναυμαχία ἐγένετο ἐπὶ τῇ ἰδιαιτέρᾳ προτροπῇ τοῦ τότε πρώτου λόρδου τοῦ ἀγγλικοῦ Ναυαρχείου ἔπειτα δὲ Βασιλέως Γουλιέλμου Δ'. Δὶς ἠρώτησα ἐν Λονδίνῳ τὸν Ναύαρχον Κοδριγκτῶνα ἂν ἀλήθευε τοῦτο καὶ δὶς τὸ ἔψευσε.

Δημοτική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Τὴν δευτέραν μάλιστα φοράν, παρατηρήσας ὅτι ἐδυσπίστουν, τὸ ἔψευσεν ἐπὶ λόγῳ τιμῆς.

(0.)

Τὴν ἐννάτην ἡμέραν μετὰ τὴν κατὰ τὸ Νεόκαστρον ναυμαχίαν διηγήθη ὁ Ἰβραήμης τὰ κατ' αὐτὴν τῷ Παγέτῳ (Paget) πλοιάρχῳ τῆς γαλλικῆς γολέττας, Βέλους· τὴν δὲ ἀναφορὰν τοῦ πλοιάρχου τούτου πρὸς τὸν ναύαρχόν του Δεριγνήν ἐφ' ὅσων ἤκουσεν ἐκδοθεῖσαν ἐν τῇ κατὰ τὸν ἀπρίλιον 1837 ἐπιθεωρήσει τῆς Δουβλίνης, ἐκδίδω ἐνταῦθα ὡς περίεργον καὶ ἄγνωστον παρ' ἡμῖν.

« Ἐπιθυμῶ, κύριε », (εἶπε τῷ πλοιάρχῳ ὁ Ἰβραήμης), « νὰ κοινο-
» ποιήσῃς τοὺς ἑξῆς λόγους μου πιστῶς καὶ ἀκριβῶς τῷ ναυάρχῳ Δε-
» ριγνῇ· πέποιθα δὲ ὅτι εἰλικρινῶς θὰ ἐκπληρώσεις τὴν ἐπιθυμίαν μου.
« Κακῶς μὲ παρέστησαν καὶ μὲ ἐσυκοφάντησαν εἰπόντες ὅτι παρέ-
» βην τὸν λόγον μου. Ἰδοὺ τὰ περιστατικὰ ἐφ' ὧν ἐρείδεται ἡ ψευδὴς
» αὕτη κατηγορία.

« Ὀλίγαις ἡμέραις πρὸ τοῦ κατὰ τὴν 8|20 ὀκτωβρίου ἀτυχοῦς συμ-
» βάντος ἦλθα εἰς λόγους μετὰ τῶν ναυάρχων Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας
» παρόντων πολλῶν ἀξιωματικῶν αὐτῶν, καὶ ἐμείναμεν σύμφωνοι ν'
» ἀναβληθῇ πᾶσα ἐχθροπραξία Ἑλλήνων καὶ Τούρκων ἕως οὗ γνωσθῇ ἡ
» ἀπάντησις τῆς Πύλης εἰς τὰς προτάσεις τῆς συμμαχίας. Ἠρώτησα
» ἂν ἐπετρέπετο νὰ στείλω εἰς Πάτρας τροφάς, ὧν οἱ ἐκεῖ ἐσπάνιζαν·
» οἱ ναύαρχοι συνήνεσαν· ἠρώτησα ἂν ἠδυνάμην νὰ ὑπερασπίσω τὰ
» φορτηγὰ πλοῖα διὰ πολεμικῶν ἐν περιπτώσει προσβολῆς τῶν Ἑλ-
» λήνων· ἀνένευσεν ὁ Ἄγγλος ναύαρχος, ἀλλ' ἐπρότεινε νὰ τὰ συνοδεύσῃ
» αὐτός, ἵν' ἀσφαλίσῃ ἄλλως τὸν πλοῦν αὐτῶν· ἐγὼ ὅμως ἀντέτεινα
» ὡς προσβαλλομένης τῆς τιμῆς τῆς σημαίας μου· ἀπέπλευσαν οἱ ἀγ-
» γλογάλλοι μετ' ὀλίγον τοῦ λιμένος τοῦ Νεοκάστρου, ἀπέστειλα καὶ
» ἐγὼ τὰ φορτηγὰ εἰς Πάτρας συναποστείλας καί τινα πολεμικὰ εἰς
» ὑπεράσπισίν των, διότι ἔμαθα ὅτι πειρέπλεαν ἑλληνικά. Ἐρωτῶ σε,
» κύριε, ἂν ἔπρεπεν ἄλλως πως νὰ πορευθῶ καὶ νὰ ἐγκαταλείψω τοὺς
» ἐν πολέμῳ ἀδελφούς μου λιμώττοντας. Μαθὼν δὲ μετὰ ταῦτα, ὅτι ὁ
» λόρδος Κοχράνης ἠπείλει τὰς Πάτρας μεθ' ἱκανῆς δυνάμεως, ἀπέ-
» πλευσα καὶ ἐγὼ καὶ διέταξα νὰ συνακολουθήσωσι διάφοροι φρεγάται
» ἐπ' ἐλπίδι νὰ προλάβω διὰ τῆς ἐπιδείξεως ταύτης πᾶσαν συμπλοκὴν
» καὶ ν' ἀσφαλίσω τὸν εἰς Πάτρας κατάπλουν τῶν φορτηγῶν. Ἐν τού-
» τοις τὰ προπλεύσαντα πλοῖα ἀπήντησαν τὰ ἀγγλικὰ καὶ κατὰ πρόσ-
» κλησιν αὐτῶν ἐπανέστρεψαν πρὸς τὸ Νεόκαστρον· ἀπήντησα αὐτὰ
» ἐπὶ τῆς ἐπιστροφῆς των, συνεκρότησα συμβούλιον περὶ τῶν περαι-
» τέρω, καὶ μετὰ βαθεῖαν σκέψιν ἀπεφάσισα νὰ ἐπισιτίσω τὰς Πάτρας
» κατὰ τὸ πρῶτόν μου σχέδιον, διότι κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον οὔτε τὸν
» πρὸς τοὺς ναυάρχους λόγον μου παρέβαινα, οὔτ' ἐπεχείρουν τι κατὰ
» τῶν Ἑλλήνων μηδένα τόπον κατεχόντων τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐν τοῖς
» πέριξ. Ἀλλὰ διευθυνόμενος πρὸς τὰς Πάτρας ἀπήντησα ἐκ νέου τοὺς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

» Ἄγγλους, καὶ προσκληθεὶς νὰ ἐπιστρέψω ἐπέστρεψα εἰς Νεόκαστρον
» παραιτηθεὶς ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦ πρώτου σχεδίου μου· ἐπανελθὼν
» δὲ εἰς Νεόκαστρον ἀνεχώρησα ἐκεῖθεν ἐκ νέου διά τινας ἡμέρας, ἐν
» ᾧ αἱ μοῖραι, ἀγγλική, γαλλικὴ καὶ ῥωσσική, περιέπλεαν. Μία φρε-
» γάτα καὶ ἓν ἀγγλικὸν βρίκι εἰσέπλευσαν τὸν λιμένα ἄνευ σημαιῶν,
» καὶ μετά τινας ἐν αὐτῷ λοξοδρομίας ἐξέπλευσαν κατὰ τὸν αὐτὸν τρό-
» πον. Τοιαύτη διαγωγὴ εἶναι κατ' ἐμὲ καὶ ἀδικαιολόγητος καὶ ἀνεξή-
» γητος. Τὴν 8]20 ὀκτωβρίου βλέπων ὁ τοποτηρητής μου τὸν συμμα-
» χικὸν στόλον εἰσερχόμενον ἐν παρατάξει καὶ ἐπὶ σκοπῷ κατὰ τὸ φαι-
» νόμενον ἐχθρικῷ, ἀνήγγειλε τῷ Ἄγγλῳ ναύαρχῳ ἀποστείλας πρὸς
» αὐτὸν λέμβον, ὅτι ἐλυπεῖτο βλέπων τοιαύτην δύναμιν εἰσερχομένην
» ἐν ἀπουσίᾳ μου, καὶ ὅτι οἱ σύμμαχοι ἐδύναντο νὰ ἔλθωσιν εἰς λόγους
» μετὰ τῶν ἐπὶ τῆς Ξηρᾶς ἀσφαλῶς, ἂν ἤθελαν, διὰ τοῦ εἴσπλου τινῶν
» μόνον πλοίων χωρὶς νὰ διακινδυνεύσωσι τὴν εἰρήνην. Ἐρωτῶ σε,
» κύριε, εἶχε τι κακὸν ὁ λόγος οὗτος; δὲν ἦτο φυσικὸν ν' ἀποδοκιμάσῃ
» ὁ προϊστάμενος τὸν εἴσπλουν τοιαύτης δυνάμεως, καὶ νὰ διαμαρτυ-
» ρηθῇ κατ' αὐτῆς τετραπλῆς οὔσης ἢ πενταπλῆς παρὰ τὴν ἡμετέραν
» καὶ ἱκανῆς νὰ προκαλέσῃ ἐχθροπραξίας διὰ τῆς πολεμικῆς της παρου-
» σίας; Ὁ Ἄγγλος ναύαρχος ἀπέπεμψε τὴν λέμβον ἀποκριθεὶς περιφρο-
» νητικῶς ὅτι ἦλθε νὰ δώσῃ διαταγὰς καὶ ὄχι νὰ λάβῃ συμβουλάς. Τὴν
» β' ὥραν εἰσέπλευσαν αἱ τρεῖς μοῖραι καὶ ἠγκυροβόλησαν ἐντὸς πιστο-
» λίας ἀπὸ τοῦ τουρκικοῦ στόλου· μία δὲ φρεγάτα ἠγκυροβόλησε πλη-
» σίον δύο πυρπολικῶν κειμένων παρὰ τὸ στόμα τοῦ λιμένος. Ἔστειλε
» τὴν λέμβον του καὶ ἐκ δευτέρου ὁ ναύαρχος τοῦ τουρκικοῦ στόλου
» πρὸς τὸν τοῦ ἀγγλικοῦ ζητῶν διασαφήσεις περὶ τῶν ἐχθρικῶν τού-
» των κινημάτων, ἀλλ' ὁ σταλεὶς ἀπεπέμφθη ἐν περιφρονήσει, ἡ δὲ
» παρὰ τὰ πυρπολικὰ ἀγκυροβολήσασα φρεγάτα ἔστειλε τὰς λέμβους
» της εἰς κυρίευσίν των. Ἐν τούτοις ἔπεσάν τινες τουφεκίαι ὡς ση-
» μεῖον γενικῆς μάχης, ἥτις διήρκεσε μέχρις ἑσπέρας, καθ' ἣν κατε-
» στράφη ὁ ἡμέτερος στόλος συγκείμενος ἐκ τριῶν δικρότων, δεκαπέντε
» φρεγατῶν καὶ πολλῶν φορτηγῶν καὶ ἀπροετοίμαστος εἰς μάχην· ὁ δὲ
» πρὸς ὃν ἀντιπαρετάττετο, συνίστατο ἐκ δέκα δικρότων καὶ πολλῶν
» φρεγατῶν καὶ κορβεττῶν. Τούτων οὕτως ἐχόντων, φρονοῦν τῷ ὄντι οἱ
» τρεῖς ναύαρχοι ὅτι ἐδρέψαντο ἀφθόνως δάφνας κατατροπώσαντες δι'
» ἀνωτέρας δυνάμεως ἀντίπαλον μὴ προσδοκῶντα ἢ προκαλέσαντα τοι-
» αύτην συμπλοκήν, μήτε προετοιμασθέντα εἰς μάχην, ἢ φροντίσαντα
» τὰ εἰς ὑπεράσπισιν; ἀλλὰ τίς ὁ ἀρξάμενος ἀδίκων χειρῶν; ἕκαστος
» προσπαθεῖ νὰ ἀθωωθῇ, ἀλλ' εἶναι ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ὅτι ἡ ἀγ-
» γλικὴ φρεγάτα ἐπεχείρησεν ἀλόγως καὶ ἀναιτίως νὰ κυριεύσῃ τινὰ
» πυρπολικά, καὶ ὅτι ἡ δικαία ἀντίστασις τῶν ἐν αὐτοῖς ἐπέφερε τὴν
» πρώτην πυροβολήν. Ἐπὶ τέλους, ὁμολογῶ ὅτι ἐγὼ συναισθάνομαι ὅτι
» κατ' οὐδὲν ἡμάρτησα, ἀλλ' ἀγνοῶ εἰσέτι τί τὸ προκαλέσαν τὴν ἀνε-
» ξήγητον ταύτην διαγωγήν. Αἱ μεγάλαι Δυνάμεις δεικνύουν ἐπιθυμίαν
» νὰ παύσωσι τὴν περαιτέρω κατὰ τὴν Ἀνατολὴν αἱματοχυσίαν, ἀλλ'
» ἰδὲ πῶς οἱ ναύαρχοί των ἐρυθραίνουν τὰ νερὰ τοῦ Νεοκάστρου δι' αἱ-

Ιερά Μητρόπολη Βέροιας

» μάτων, καὶ πῶς καλύπτουν ὅλον τὸν λιμένα δι' ἐπικυματιζόντων » πτωμάτων. Εἶπαν, ὅτι παρέβην τὸν λόγον μου· εἶμαι ἕτοιμος ν' ἀ- » πέλθω καὶ εἰς Παρισίους καὶ εἰς Λονδῖνον, ἂν ἦναι ἀνάγκη, ἵνα γνω- » στοποιήσω τὴν ἀλήθειαν, καὶ τότε οἱ χύσαντες τὸ ἀθῶον αἷμα θὰ » ὑποστοῦν τὸ ὄνειδος καὶ τὴν αἰσχύνην τῆς κακοπραγίας των. Ναυ- » πηγοῦνται πλοῖα ἵνα διακινδυνεύωσιν ἐν μάχαις καὶ τρικυμίαις· » δὲν μὲ λυπεῖ τόσον ἡ ἀπώλεια αὐτῶν· ἀλλ' ἀκούων ὅτι παρέβην τὰ » συνομολογηθέντα δὲν ἠμπορῶ ν' ἀποσιωπήσω ὅτι εἶναι αἰσχρὰ συ- » κοφαντία.

«Πέποιθα, κύριε, ὅτι θὰ κοινοποιήσεις ὅσα σοὶ εἶπα πρὸς τὸν ναύαρ- »χόν σου λέξιν πρὸς λέξιν».

Ἡ ἔκθεσις αὕτη μαρτυρεῖ ὅτι συνώδευσεν ὁ Ἰβραήμης τὰ φορτηγὰ πλοῖα διὰ πολεμικῶν παρὰ τὴν ῥητὴν γνώμην τῶν ναυάρχων τῆς συμμαχίας.

(ι.)

Εἰς ἀκριβῆ κατάληψιν τῆς τότε περὶ Ἑλλάδος πολιτικῆς τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπουργείου δημοσιεύομεν καὶ ἡμεῖς τὰ ἑξῆς γράμματα καὶ σημειώματα τοῦ λόρδου Παλμερστῶνος περιεχόμενα ἐν τῇ Βιογραφίᾳ τοῦ πολιτικοῦ τούτου ἀνδρὸς ἣν ἐξέδωκεν ὁ Sir Henry Bulwer ἐν Λονδίνῳ τῷ 1870.

Ο ΠΑΛΜΕΡΣΤΩΝ ΠΕΡΙ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΔΕΛΦΟΝ ΤΟΥ

W. TEMPLE

19 Ὀκτωβρ. 1827.—σελ. 201.—Εἰς Βερολῖνον.

Δὲν ἠμπορῶ νὰ πιστεύσω ὅτι οἱ Τοῦρκοι θὰ ἐπιμείνωσιν ὅταν πεισθῶσιν ὅτι αἱ τρεῖς σύμμαχοι δυνάμεις δὲν ἀστειεύονται. Ἡ δὲ Αὐστρία φρονῶ ὅτι καὶ εἰς ταύτην τὴν περίστασιν παίζει τὴν συνήθη διπλοπροσωπίαν της, ἐξ ἑνὸς μὲν διαβεβαιοῦσα ἡμᾶς ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ μᾶς βοηθήσῃ, καὶ ὅτι ὁ μόνος λόγος διὰ τὸν ὁποῖον δὲν συμμετέχει τῆς συνθήκης εἶναι ἡ ἀφῃρημένη ἀρχή, ἥτις τῇ ἀπαγορεύει τὴν ἀναγνώρισιν τοιαύτης καταστάσεως πραγμάτων, τῆς διαρκοῦς δηλαδὴ ἀντιστάσεως ὑπηκόων κατὰ τοῦ κυριάρχου των· ἐξ ἄλλου δὲ προτρέπει ταὐτοχρόνως τὴν Πύλην νὰ μὴ ἐνδώσῃ, διαβεβαιοῦσα αὐτὴν ὅτι οἱ σύμμαχοι θὰ διαιρεθῶσι καὶ θ' ἀπολήξῃ εἰς μηδὲν ἡ συμμαχία. Ὁ Μέτερνῖχος μάλιστα εἶχε τὴν ἀναισχυντίαν νὰ προτείνῃ ἐμμέσως εἰς τοὺς συμμάχους διὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, ὅπως ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Πρωσσία μεσολαβήσωσι μεταξὺ τῆς Τουρκίας καὶ τῶν συμμάχων, λέγων ὅτι ἡ συνθήκη ἀπεδείχθη ἤδη πασιδήλως ἀτελεσφόρητος καὶ μὴ πραγματοποιήσιμος, (ἡ συνθήκη τῆς 6 ἰουλίου 1827)· ὁ Damas τῷ ἀπεκρίθη

ὡς ἔπρεπεν, εἰπὼν ὅτι αἱ τρεῖς δυνάμεις ἐφρόνουν ἐν πάσῃ ταπεινότητι ὅτι ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ ἐκτελέσωσι τοὺς σκοπούς των, καὶ ὅτι ἡ συνθήκη, ἀντὶ νὰ καταντήσῃ ἄγραφος χάρτης, ἤρχισεν ἤδη νὰ ἐκτελῆται, ὅτι δὲν μᾶς χρειάζεται ἡ σύμπραξις, ἐν εἴδει μεσολαβήσεως, τῶν ὑποχρεωτικῶν φίλων μας ἐν Βιέννῃ καὶ Βερολίνῳ, ἀλλ' ὅτι ἂν οὗτοι ἐπιθυμοῦσι νὰ συμμετάσχωσι τῆς συνθήκης, ἠμποροῦν εἰσέτι νὰ γίνωσι παραδεκτοί, καὶ ὅτι ἡ τοιαύτη σύμπραξις θὰ ἦτο εὐπρόσδεκτος. Ὁ Μετερνῖχος ὅμως βαθμηδὸν θὰ συνδεθῇ κἄπως περισσότερον μὲ τὴν Ἀγγλίαν. Μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κάνιγκος ὑπῆρχε προσωπικὴ ἀντιπάθεια, ἥτις ἐπηρέασε τὴν πολιτικὴν καὶ τῶν δύω ἴσως. Ἀλλ' ὁ Μετερνῖχος πρέπει νὰ εἶναι βλὰξ διὰ νὰ μὴ βλέπῃ ὅτι ἡ Ῥωσσία εἶναι τὸ συννεφῶδες σημεῖον τοῦ ὁρίζοντός του, ὅτι ἡ κακή του βροχὴ ἐκεῖθεν προέρχεται, καὶ ὅτι πρέπει πρὸς δυσμὰς νὰ ζητήσῃ σκέπην.

Τῷ αὐτῷ, 27 Ὀκτωβρίου 1827 (σελ. 204)

εἰς Βερολῖνον.

Κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις ἡμῶν ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν, ἀπὸ τῆς 8 τούτου οἱ Τοῦρκοι ἐφαίνοντο ἐκπεπληγμένοι ὅσον καὶ συγχεχυμένοι ἐκ τῆς καταστροφῆς τοῦ Ναυαρίνου. Κατ' ἐμὴν κρίσιν τὸ συμβὰν τοῦτο θὰ ἐξομαλύνῃ ἀντὶ ν' αὐξήσῃ τὰς δυσκολίας. Θὰ τὸ ἐκτιμήσωσιν οἱ Τοῦρκοι ὡς ἀπόδειξιν δυνάμεως καὶ ἔνδειξιν ἀποφασιστικότητος. Τοῖς ἀφαιρεῖται δὲ οὕτω πᾶσα πιθανότης τῆς διατηρήσεως τοῦ στρατοῦ των ἐν Πελοποννήσῳ· διότι ὁ διὰ ξηρᾶς δρόμος εἶναι πολὺ μακρὸς καὶ δύσκολος πρὸς διατήρησίν του· τὸ μόνον ζήτημα εἶναι πόσος καιρὸς χρειάζεται ὅπως οἱ Ἕλληνες, καὶ αἱ ἐπιδημίαι, καὶ ὁ κάματος ἐξαφανίσωσι τὰς σημερινὰς δυνάμεις τῶν Τούρκων ἐν Ἑλλάδι, καὶ εἶναι πιθανὸν νὰ διαιρεθῇ ἡ συμμαχία πρὸ τοῦ συμβῇ ἡ τοιαύτη ἐξαφάνισίς των· ἐξ ἄλλου μέρους θὰ σκέπτωνται ὅτι ἂν τὰ ἤδη γενόμενα δὲν ἀρκέσωσι, κάτι περιπλέον δύναται εἰσέτι νὰ γείνῃ, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν συνθήκην μέτρων. Ὁ Μετερνῖχος ἐφέρθη ποταπῶς καὶ ἀνοήτως. Μᾶς ἔφερεν ὑπόκρυφα προσκόμματα, ἐνῷ ἀλλέως φερόμενος ἠδύνατο νὰ προλάβῃ τὴν συμπλοκήν. Τώρα δὲ τὸν κατέλαβεν ὁ φόβος καὶ θέλει τῷ ὄντι νὰ μᾶς βοηθήσῃ, ἀφοῦ πλέον ἐσμικρύνθη ἡ ἐπιρροή του. Ἀφ' ὅ,τι εἶδον ἀφ' οὗ εἶμαι εἰς τὸ ὑπουργεῖον, ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος προτιμᾷ τὴν σκολιὰν ἀπὸ τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, ὁπότε ἔχει νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν δύω.

Τῷ αὐτῷ, 4 Δεκεμβρίου 1827 (σελ. 206).

Οὐδὲν εἰσέτι βέβαιον ὡς πρὸς τὰ τῆς Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος. Τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι ὁ Τοῦρκος θὰ καθήσῃ σταυροπόδι μὲ τὰς χεῖρας δεμένας καὶ θὰ εἴπῃ ὅτι δὲν κάμνει τίποτε· ἢ καθὼς οἱ Γάλλοι λέγουν qu' il se retranchera dans son inertie· τὸ δὲ ζήτημα τότε θὰ εἶναι πῶς νὰ τὸν ἐξαναγκάσωμεν νὰ κινηθῇ· διότι ἡ συνθήκη τοῦ Λονδίνου πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ, καὶ ὁποιος καὶ ἂν μᾶς ἐμποδίσῃ! Πιστεύω ὅτι καὶ ὁ Μετερνῖχος αὐτὸς θὰ εἶναι πλέον ἀηδιασμένος μὲ

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν διπλοπροσωπίαν του ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, καὶ ὅτι θὰ ἐπεθύμει νὰ μὴ εἶχεν ἐμπνεύσει εἰς τὸ διβάνιον τόσην ὑπομονήν.

Οἱ πονηροὶ ἀποδεικνύονται πάντοτε ἀνόητοι εἰς τὴν πρᾶξιν· τίποτε δὲ ἀνοητότερον διὰ τὴν Αὐστρίαν, ἢ νὰ παρεμβάλλῃ κρύφια προσκόμματα εἰς τὴν πορείαν τῶν συμμάχων, ὡς ὁ Μετερνῖχος ἔπραξε· δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὠφελήσῃ τὴν Αὐστρίαν ἡ ἀπομάκρυνσις τῆς διχοστασίας μεταξὺ Τουρκίας καὶ τῶν συμμάχων, καὶ ἂν αὕτη λήξῃ εἰς πόλεμον ὡς τῷ ὄντι ἔληξε, θὰ μετανοήσῃ πικρῶς διότι δὲν ἐκίνησε πάντα λίθον ὅπως προλάβῃ τὴν τοιαύτην κρίσιν.

Τῷ αὐτῷ εἰς Πετρούπολιν

Μαρτίου 25, 1828 (σελ. 219).

Ἡ εἴδησις ὅτι ἡ Ῥωσσία σκοπεύει νὰ κηρύξῃ κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον ἐμπερδεύει μεγάλως τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης τοῦ Λονδίνου. Δὲν σκοπεύομεν νὰ πολεμήσωμεν τὴν Τουρκίαν. Πῶς λοιπὸν νὰ συμπράξωμεν μὲ τὴν Ῥωσσίαν ἂν ἐκείνη κηρύξῃ τὸν πόλεμον; Ἐν τούτοις εἴμεθα ἀποφασισμένοι νὰ μὴ καταστρέψωμεν τὴν συνθήκην ὡς ἐκ τῆς δυσκολίας ταύτης, ἀλλὰ νὰ ἐπιμείνωμεν μετὰ τῆς Γαλλίας εἰς τὴν ἐκτέλεσίν της, κατὰ τὸν ἰδικόν μας τρόπον. Καὶ ἡ Γαλλία δὲ φαίνεται ἐπίσης εὐδιάθετος νὰ ἐμμείνῃ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις της, καὶ ἐπίσης πρόθυμος νὰ φέρῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς ταχὺ πέρας. Ἀνάγκη νὰ κάμωμεν τὰ δυνατά μας ὅπως ἐξώσωμεν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τοὺς Τούρκους καὶ Αἰγυπτίους, ἅμα δὲ τοῦτο κατορθωθῇ, τὰ λοιπὰ εἶναι σχετικῶς εὔκολα· ἡ Ῥωσσία διὰ τοσούτων διακηρύξεων καὶ ὁμολογιῶν ὑπεχρεώθη νὰ μὴ ἐπιδιώξῃ κατακτήσεις, ὡς τε πρέπει νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὴν εἰλικρίνειάν της· ἀλλὰ ἡ ἐπιτυχία ἐν πολέμῳ φέρει μεγάλους πειρασμοὺς εἰς τὸ νὰ λησμονήσῃ τις τὴν μετριοπάθειαν τὴν ὁποίαν ἠδύνατο τῷ ὄντι κατ' ἀρχὰς νὰ ἔχῃ, ὡς τε ὅσον ταχύτερον τελειώσῃ ἡ αἰτία τοῦ πολέμου, τόσον ὀλιγωτέρα πιθανότης εἶναι νὰ παρουσιασθῶσι τοιούτου εἴδους πειρασμοί· ἄλλως τε ἡ Εὐρώπη ἔχει τὸ δικαίωμα ἀνεξαρτήτως οἱωνδήποτε ὑποχρεώσεων τῆς Ῥωσσίας, νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐκ τοῦ μετὰ τῆς Τουρκίας πολέμου της διατάραξιν τῆς ἰσορροπίας τῶν δυνάμεων, καὶ τὴν μεταβολὴν τῶν κτήσεων, ὅπως ἤδη εὑρίσκονται αὗται ὡρισμέναι ἀπὸ τῆς τελευταίας γενικῆς εἰρήνης.

Τῷ αὐτῷ, 8 Μαΐου 1828 (σελ. 225)

εἰς Πετρούπολιν.

Ὠφελοῦμαι ἀπὸ τῆς εὐκαιρίας ταύτης ὅπως σοὶ γράψω ὀλίγας γραμμὰς ἄνευ φόβου ν' ἀνοιχθῶσιν ἀπὸ τὸ ῥωσσικὸν ἢ ἄλλο ταχυδρομεῖον. Δὲν πηγαίνομεν κατὰ τὴν ἀρέσκειάν μου. Ἀλλ' ἀπὸ τὴν Ῥωσσίαν καὶ τὴν Γαλλίαν ἐξαρτᾶται ἂν θὰ χωρισθῶμεν ἀπὸ αὐτὰς ἢ ὄχι· ἂν θέλουν νὰ χωρισθῶσιν ἀπὸ ἡμᾶς εὐκόλως δύνανται νὰ εὕρωσι πρόφασιν· ἂν θέλουν νὰ εἶναι μεθ' ἡμῶν δὲν θὰ μᾶς δώσωσι πρόφασιν διὰ νὰ τὰ χαλάσωμεν. Ὁ δοὺξ (Wellington) ἔχει μεγίστην ἀντιπάθειαν κατὰ τῆς Ῥωσσίας. Ὁ Aberdeen εἶναι Αὐστριακός, ὁ Bathurst ἀντίῤῥωσσος καὶ

Αὐστριακός. Καὶ οἱ τρεῖς δὲ ἔδιδον τὸ πᾶν ὅπως ἀπαλλαγῶσι τῆς ἑλληνικῆς συνθήκης, τὴν ὁποίαν ἀποστρέφονται· πασχίζουν δὲ ἐπιδεξίως νὰ καταφέρωσι τοῦτο. Νομίζω ὅτι ὁ δοὺξ εὑρίσκεται εἰς ἀνταπόκρισιν μὲ τὸν Μετερνῖχον, καὶ ἀκολουθεῖ τὸ σύστημα τῆς ἀναβολῆς καὶ τῆς ἀργοπορίας, σύστημα ὅλως ἀντίθετον εἰς τὴν φύσιν τοῦ δουκὸς ὅταν οὗτος ἐπιθυμῇ τῷ ὄντι νὰ φέρῃ τι εἰς πέρας.... Ἡ ἀπάντησις τῆς Ῥωσσίας θὰ μᾶς ἔλθῃ ἐν τούτοις προσεχῶς. Ἂν ὡς περιμένω, λέγει, ἡ Ῥωσσία δὲν προτίθεται ν' ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τῆς συνθήκης.... φρονῶ ὅτι θ' ἀναγκασθῶμεν νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς διασκέψεις, καὶ δὲν θὰ ἔχωμεν ἀφορμὴν ὅπως τὰς διεκφύγωμεν. Αἱ βουλαὶ εἰς Γαλλίαν γίνονται παντοδύναμοι καὶ ὠθοῦσι τὴν κυβέρνησιν εἰς ἐνεργητικώτερον ὑπὲρ Ἑλλάδος μέτρον. Ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις λέγει ὅτι θὰ ἔχῃ νὰ στείλῃ χρήματα καὶ στρατόν, καὶ προτείνει τὴν ἀποστολὴν 6000 Ἀγγλων καὶ ἰσαρίθμων Γάλλων. Τοῦτο ἦτο ἀνέκαθεν τὸ ἰδικόν μου σχέδιον καὶ τὸ ἐπρότεινα εἰς τὸν Goderich (πρωθυπουργὸν) τὸν Ὀθριον, ὅτε εἶχεν ἀποφασισθῇ ἡ ἀποχώρησίς μας ἐκ τῆς Πορτογαλλίας. Ἀλλ' οὐδεὶς ἄλλος τὸ ἐπεδοκίμασε τότε. Καὶ τώρα δὲ δὲν τὸ νοστιμεύονται περισσότερον, καὶ δὲν θὰ πραγματοποιηθῇ. Χρήματα δὲν θὰ δώσωμεν ἄνευ συγκαταθέσεως τοῦ παρλαμέντου, ἀμφιβάλλω δὲ ἂν πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ἐπιψηφισθῇ ἐπιχορήγησις. Ὁ Huskisson, ὁ Dudley, ὁ Grant καὶ ἐγὼ πασχίζομεν νὰ συγκρατῶμεν τὰ πράγματα καὶ μέχρι τοῦδε τὸ ἐπετύχαμεν. Ἂν δὲ ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ῥωσσία μᾶς φέρωνται εὐγενικῶς, θὰ τὸ καταφέρωμεν καὶ ἐφεξῆς· ἀλλ' ἂν μᾶς στείλωσιν ἔγγραφα ἀπότομα, δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν διάλυσιν τῆς συμμαχίας. Τὸ τοιοῦτον θὰ μὲ λυπήσῃ πολύ· ὄχι ὅτι θὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, διότι ἡ Ῥωσσία καὶ ἡ Γαλλία θὰ πράξωσι τότε τὸ ἔργον ἄνευ ἡμῶν, ἀλλὰ θὰ εἶναι ἀνάρμοστον εἰς τὴν Ἀγγλίαν ν' ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τοιαύτην συνθήκην καὶ νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν κατέλαβεν ἐν Εὐρώπῃ. Εἰς τὸ μεταξὺ ἡ Γαλλία μᾶς προτρέπει νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς συνδιασκέψεις, ὡς μέσον νὰ μὴ μᾶς διαφύγῃ ἡ Ῥωσσία. Καὶ ἔχει τὸν λόγον του τὸ πρᾶγμα.

Εἰς τὸν ἀδελφόν του εἰς Πετρούπολιν (σελ. 329).

30 Μαρτίου 1829.

Φοβοῦμαι ὅτι καθόσον ἀφορᾷ τὴν Ἑλλάδα, μένουν εἰς τὰς περυσινὰς ἰδέας των καὶ θέλουν νὰ περιορίσωσι καθ' ὅλα τὸ νέον κράτος ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον. Ὡς πρὸς τὴν Τουρκίαν καὶ τὴν Ῥωσσίαν, ὁ μεταξὺ αὐτῶν πόλεμος δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει πλέον ὅσον πρίν. Φαίνεται ὅτι τὰ δύο μέρη ἔχουσι ἐπάνω κάτω ἴσην δύναμιν, καὶ μολονότι κατὰ τὴν προσεχῆ ἐκστρατείαν ἡ Ῥωσσία κατὰ τὰς πλείστας πιθανότητας θὰ ὑπερισχύσῃ, μολοντοῦτο διελύθη ἡ ἰδέα ὅτι ἡ Ῥωσσία ἤθελε καταφάγει εἰς μίαν δακνιὰν τὴν Τουρκίαν. Ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ ἐξ ὅλης καρδίας εὔχομαι νὰ ἐπιτύχῃ ἡ Ῥωσσία, διότι τοιουτοτρόπως μόνον ἠμπορεῖ νὰ δοθῇ ἐν εὐχάριστον τέλος εἰς τὸ περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους ζήτημα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Εἰς τὸν ἴδιον εἰς Πετρούπολιν.

4 Δεκεμβρίου 1829 (σελ. 352).

Φαίνεται ὅτι ὁ Μετερνῖχος ἦτο μέχρι τέλους πιστὸς εἰς τὸ σύστημά του τῆς διπλοπροσωπίας, καὶ ὅτι ἕως οὗ ὑπεγράφη ἡ ἐν Ἀδριανουπόλει συνθήκη ἔγραφε παρακινῶν τὸν σουλτάνον νὰ μὴ ἐνδώσῃ ἀλλὰ ν' ἀντισταθῇ μέχρι τοῦ χειμῶνος, ὑποσχόμενος νὰ κατορθώσῃ πρὸ τῆς ἀνοίξεως τὸν σχηματισμὸν συμμαχίας (coalition) πρὸς ὑποστήριξίν του. Ἀλλ' ὁ Τοῦρκος εὗρεν ὅτι ἀρκετὸν κυρὸν εἶχε παιχθῇ, καὶ ὅτε ἀνεκάλυψε ποῦ κατήντησεν ἀκούων τὸν Μετερνῖχον καὶ περιμένων τὴν ἀρωγήν του, ἐγένετο μανιώδης . . . . . .

Οὐδὲν γνωστὸν ἐνταῦθα ὡς πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ὡς φαίνεται ὁ Λεοπόλδος ἔχει τὰς μεγαλειτέρας πιθανότητας ἐπιτυχίας. . .

Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου.

9 Μαρτίου 1828, (σελ. 237).

Ὑπουργικὸν συμβούλιον περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων. Ὁ Huskisson ἐπρότεινεν ὅπως ζητηθῇ ἐπισήμως παρὰ τῆς Αὐστρίας νὰ ἀπαγορεύσῃ πᾶσαν ἐμπορικὴν σχέσιν μεταξὺ τῶν ὑπηκόων αὐτῆς καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Τούρκων, ὅπως οὕτω γείνῃ ἀποτελεσματικὸς ὁ ἀποκλεισμὸς τοῦ Ἰβραὴμ Πασᾶ, καὶ ὅπως τῇ κοινοποιηθῇ ὅτι θὰ τὴν θεωρήσωμεν ὑπεύθυνον διὰ τὰς συνεπείας τῆς ἀρνήσεώς της, αἵτινες ἐνδέχεται νὰ ἦναι ἡ ματαίωσις τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἡμῶν καὶ ἡ εἰσβολὴ τῶν Ρώσσων εἰς Τουρκίαν. Ἐφάνη δὲ ὅτι γίνεται παραδεκτὴ ἡ πρότασις αὕτη.

Ὁ δοὺξ Οὐέλλιγκτων ἔφερε τὸ ὑπόμνημά του περὶ τῶν ὅρων τοὺς ὁποίους προτείνει ὅπως ὁρισθῶσιν αἱ λεπτομέρειαι τῆς συνθήκης.

1ον. Οἱ Ἕλληνες νὰ πληρώνωσιν εἰς τὴν Τουρκίαν ἐτήσιον φόρον λ. 200,000.

2ον. Ν' ἀποτίσωσι λ. 1,500,000 πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τουρκικῶν ἰδιοκτησιῶν.

3ον. Νὰ περιορισθῶσι τὰ σύνορά των εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τινας νήσους, αἵτινες νὰ ὁρισθῶσιν ἀκολούθως.

4ον. Νὰ κυβερνῶνται ὑπὸ προσώπων διορισθησομένων κατὰ ἕνα ἐκ τῶν ἓξ τριῶν τρόπων· ἢ νὰ παρουσιάζεται εἰς τὴν Πύλην κατάλογος ἐξ οὗ νὰ ἐκλέγῃ ἡ Πύλη· ἢ νὰ στέλλωνται πρὸς αὐτὴν διάφοροι κατάλογοι, τοὺς ὁποίους ἡ Πύλη ν' ἀπορρίπτῃ κατὰ διαδοχήν, μέχρις οὗ τῇ παρουσιασθῇ εὐπροσδέκτων ὀνομάτων κατάλογος· ἢ ἐπὶ τέλους ἡ Πύλη κατ' εὐθεῖαν νὰ διορίζῃ τὰ πρόσωπα, ἀλλ' ἐπὶ ὅρῳ νὰ διορίζῃ Ἕλληνας.

5ον. Τὸ ἑλληνικὸν κράτος νὰ συνακολουθῇ τὴν Τουρκίαν καὶ εἰς εἰρήνην καὶ εἰς πόλεμον.

Πάντες εἶπον ὅτι ὁ φόρος εἶναι ὑπερβολικός, καὶ ὁ δοὺξ παρεδέχθη τοῦτο, ὁ δὲ Aberdeen εἶπεν ὅτι καθόσον γνωρίζει, ὁλόκληρος ὁ φόρος τῆς Πελοποννήσου ἐφορτόνετο ἐπὶ δώδεκα περίπου ἡμιόνων.

Ὁ Peel ζωηρῶς ἀντέτεινεν εἰς τὸ νὰ γείνῃ ἡ νέα ἑλληνικὴ κυβέρνη-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σις τοσοῦτον ὑποχείριος εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἐὰν ἀφίνετο εἰς αὐτὸν νὰ ὁρίσῃ τὰ τῆς συνθήκης ἤθελε προτιμήσει πλήρη ἀνεξαρτησίαν παρὰ τὴν ὑποτελῆ ἐξάρτησιν.

Ἐπρόσθεσε δὲ ὅτι αἱ μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος σχέσεις θὰ ἦναι δυσάρεστοι εἰς τὸ μέλλον, καὶ ἀδύνατον ν' ἀπολήξῃ εἰς εὐάρεστον ἀποτέλεσμα τὸ δικαίωμα ἐπεμβάσεως τῆς Τουρκίας. Ἐκτὸς δὲ τούτου δὲν συμφέρει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Τουρκίας πόλεμος, ἤθελε συνεπιφέρει πόλεμον μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἰονίων Νήσων. Ἐπὶ τέλους νομίζει ὅτι δὲν ἔχομεν διδόμενα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων νὰ ὁρίσωμεν τὸ ποσὸν τοῦ φόρου καὶ τῶν ἀποζημιώσεων.

Τὸ κατ' ἐμὲ ἐξεφράσθην ὅλως ἐναντίον τῶν προτεινομένων ὁρίων τῆς Πελοποννήσου, καθ' ὃ μὴ συμφωνούντων μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ τε πρωτοκόλλου καὶ τῆς συνθήκης, διότι δὲν δύναταί τις νὰ προσδοκᾷ εἰρηνοποίησιν διαρκῆ ἂν ἐξαιρεθῶσι τοιουτοτρόπως χῶραι εὑρεῖαι πρὸ καιροῦ ἐπαναστατημέναι. Ὁ Dudley ἐξεφράσθη ζωηρῶς ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἰδέας. Ὁ Grant εἶχε παρουσιάσει ἄλλοτε ὑπόμνημα ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος. Ὁ Bathurst καὶ ὁ Ellenborough κατὰ τὴν συνήθειαν ἦσαν ὑπὲρ τῆς κατακερματίσεως τῶν Ἑλλήνων ὁπωσδήποτε.

Ἐσυμφωνήθη ὅτι ἀντὶ νὰ προτείνωμεν εἰδικὰς προτάσεις ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων, ὁ Dudley, εἰς τὴν αὐρινὴν συνέντευξίν του μετὰ τοῦ Lieven καὶ τοῦ Polignac, νὰ τοὺς ἐξετάσῃ ὡς πρὸς τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου διαθέσεις τῶν κυβερνήσεών των.

Ὁ Peel ἐξέφερε τὴν γνώμην ὅτι ὁ φόρος ἠδύνατο νὰ ὁρισθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρὰ τῶν Ἑλλήνων πληρωθέντος πραγματικοῦ ποσοῦ κατὰ τὴν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐπταετίαν, τὰς δὲ ἀποζημιώσεις νὰ ἀποφασίσωσιν οἱ ἐπὶ τούτῳ ἐπίτροποι.

Ἐγένετο πρότασις ὅπως ἀνακληθῇ ὁ Godrington, ἢ τοὐλάχιστον ν' ἀποσταλῇ ἀνώτερός τις ἀξιωματικὸς ὅπως τεθῇ ὑπεράνω ἐκείνου, ἐπὶ λόγῳ δῆθεν διαπραγματεύσεων μετὰ τῆς Αἰγύπτου. Ἀπεφασίσθη ἐν τούτοις νὰ ζητηθῶσιν ἀπὸ τὸν Codrington ἐξηγήσεις πῶς ἀφῆκε 45 πλοῖα περιέχοντα 25,000 ψυχάς, μεταξὺ δ' αὐτῶν 5,500 γυναικόπαιδα αἰχμαλωτισθέντα, ν' ἀποπλεύσωσιν ἡσύχως ἀπὸ Ναυαρίνου εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τὸν δεκέμβριον μῆνα, χωρὶς νὰ μάθῃ τι περὶ τούτου εἰμὴ μετὰ τὴν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἄφιξίν των.

Τετάρτη 7 ἀπριλίου (σ. 246).

Ὑπουργικὸν συμβούλιον μετὰ τὸ γεῦμα εἰς Apsley House (τὴν κατοικίαν τοῦ Wellington) πρὸς σύνθεσιν σχεδίου ἐπιστολῆς ὅπως ἐκθέσωμεν πρὸς τὴν Γαλλίαν τὰς προτάσεις μας περὶ καθαρωτέρου ὁρισμοῦ τῶν σκοπῶν τῆς συνθήκης τοῦ Λονδίνου. Κατὰ τὸ σύνηθες μεγάλη συζήτησις, πλήρης δὲ ἀσυμφωνία. Ὁ δοὺξ, ὁ Ellenborough καὶ ὁ Aberdeen ὑπὲρ τῆς ὅσον δυνατὸν περιστολῆς τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Huskisson, ὁ Dudley καὶ ἐγὼ ὑπὲρ τῆς πιστῆς ἐκπληρώσεως τῆς συνθήκης. Ὁ δοὺξ καίτοι φαινόμενος ὅτι ὑποστηρίζει τὴν συνθήκην, ἐνεργεῖ ὑπὲρ ἐκτελέσεως αὐτῆς ὡς νὰ τὴν κατεδίκαζεν. Ἐπροτάθη νὰ μείνῃ ἡ Πελοπόννησ-

σος καὶ αἱ νῆσοι ὡς ὅρια. Ἐκ νέου παρώτρυνα νὰ περιληφθῇ ἡ Λεβαδεία ἢ τοὐλάχιστον ἡ Ἀττική· ἀλλ' οὐδεὶς ἄλλος ὑπεστήριξε τὴν γνώμην μου ταύτην. Ὁ φόρος δὲ ἐπρόκειτο νὰ ὁρισθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ 1814 ἑπταετίαν πληρωθέντος. Ἐπίτροποι νὰ διορισθῶσιν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν πρὸς ἐκτίμησιν τῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας παραχωρηθεισῶν τουρκικῶν ἰδιοκτησιῶν. Οἱ Ἕλληνες νὰ διευθύνωσι τὰ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν διοικήσεως καὶ τὰς ἐμπορικάς των ὑποθέσεις. Ἡ Πύλη νὰ ἔχῃ δικαίωμα ἀρνήσεως εἰς τὸν διορισμὸν τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν· ἀλλ' ἡ ἄρνησις νὰ μὴ ἐπαναλαμβάνηται μετὰ δευτέραν ἐκλογήν. Νὰ δύνανται οἱ Ἕλληνες νὰ ἔχωσι σχέσεις ἐμπορικὰς μὲ ἄλλας ἐπικρατείας. Ἐγένετο πολλὴ συζήτησις ἐπὶ προτάσεως τινὸς τοῦ δουκὸς ὅτι ἡ Πύλη νὰ ἔχῃ ἐν Ἑλλάδι ἀπεσταλμένον τινὰ ὅστις νὰ τὴν πληροφορῇ περὶ τῶν ἐκεῖ διατρεχόντων, ἀλλ' ἀπερρίφθη ὡς ἀντιβαίνουσα εἰς τὰ τῆς συνθήκης. Συζήτησις πάλιν καὶ ἀσυμφωνία ὡς πρὸς τὴν φύσιν τῶν σχέσεων αἵτινες θὰ ἐπιτραπῶσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ ξένων ἐπικρατειῶν, καὶ ὡς πρὸς τὸν βαθμὸν καθ'ὃν θὰ ἕπεται τῇ Τουρκίᾳ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ. Ὁ Peel ἐκ νέου ἐξέφρασε τὴν γνώμην του ὑπὲρ τῆς πλήρους ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ δοὺξ ἀπ' ἐναντίας θέλει νὰ τὴν ἀποκαταστήσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ὑποτελῆ. Ἐπροτάθη ὅτι, κατὰ τὴν φύσιν τῆς κυριότητος (suzeraineté) ἡ Πύλη νὰ δύναται νὰ ζητῇ ὡρισμένον ἀριθμὸν στρατιωτῶν καὶ πλοίων ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς νὰ μὴ ἀκολουθῇ τὴν Τουρκίαν εἰς τὰς ἐξωτερικὰς αὐτῆς σχέσεις. Μετὰ πολλὰς διενέξεις οὐδὲν περὶ τούτου ἀπεφασίσθη.

Μεγάλη Παρασκευή, 4 ἀπριλίου (σελ. 248).

Ὑπουργικὸν συμβούλιον τὴν 3 ὥραν μ.μ. πρὸς σύσκεψιν ὡς πρὸς τὸ σχέδιον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Dudley πρὸς τὸν Lord Granville περὶ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, περιεχούσης τὴν πρότασίν μας περὶ ὁρισμοῦ ὅσων ἀντικειμένων ἀφῆκεν ἀόριστα ἡ ἐν Λονδίνῳ συνθήκη. Ἐπανάληψις τῆς συζητήσεως ἂν ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ ἀκολουθῇ τὴν Τουρκίαν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ, κατὰ συνέπειαν τῆς κυριαρχίας τῆς Πύλης. Ὁ δοὺξ πολὺ ὑπὲρ τούτου. Ὁ Huskisson, ὁ Peel, ὁ Dudley καὶ ἐγὼ ἐναντίοι. Ἡ συνθήκη τοῦ 1800 μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας περὶ Ἰονίων Νήσων καὶ ἡ θέσις τῆς Ῥαγούζης ἀνεφέρθησαν ὡς παραδείγματα. Ἐπὶ τέλους ὁ δοὺξ εὑρὼν ὅτι ἡ γνώμη τοῦ συμβουλίου εἶναι νὰ μὴ ἀκολουθῇ ἡ Ἑλλὰς τὴν Τουρκίαν ἐν πολέμῳ, ἐπρότεινε νὰ μὴ λεχθῇ τι περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, μολονότι τοῦτο πρὸ πάντων ἔπρεπε πασιδήλως νὰ ὁρισθῇ. Ἐν τούτοις ἐγένετο παραδεκτὴ ἡ περὶ τούτου ἐπιθυμία του. Ἐσυμφωνήθη προσέτι ὅτι ὁ ἐτήσιος φόρος θὰ ἀντικατασταθῇ πᾶσαν χορηγίαν πλοίων καὶ στρατοῦ. Ὁ δοὺξ δυσαρεστήθη βλέπων τὸν Peel ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας.

Πολλὴ συζήτησις περὶ τοῦ ἂν ἡ Ῥωσσία, ἀφοῦ ἅπαξ ἐκήρυξε τὸν σκοπόν της νὰ πολεμήσῃ δι' ἰδίους αὐτῇ λόγους τὴν Τουρκίαν ἐπὶ τοῦ Προύτου, δύναται οὖσα ἐμπόλεμος νὰ συμπράξῃ μετὰ τῶν οὐδετέρων ἡμῶν εἰς τὴν Μεσόγειον. Ἡ γνώμη μου ἦτο ὅτι ἂν συγκατετίθετο νὰ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καθυποβάλῃ τὸν ναύαρχον αὐτῆς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἰδικῶν μας ὁδηγιῶν πρὸς τοὺς ἰδικούς μας ναυάρχους, τὸ πρᾶγμα δὲν παρέχει δυσκολίαν. Ὁ δοὺξ ἐθεώρησε τοῦτο ἀδύνατον. Φαίνεται ἐπιθυμῶν νὰ τὰ χαλάσῃ μὲ τὴν Ῥωσσίαν. Ἔχει προσωπικὴν κατὰ τῆς Ῥωσσίας ἀντιπάθειαν. Ἐμάλωσε ἄσχημα μὲ τὸ ζεῦγος Lieven,[1] εἰς δὲ τὴν Πετρούπολιν θεωρεῖ ὅτι δὲν τὸν ὑπεδέχθησαν ὡς ἔπρεπε. Διάφορα μικρὰ πράγματα συνήργησαν εἰς τὸ νὰ τὸν ἀδιαθετήσωσι κατὰ τῶν Lieven. Ἡ Miss Arbuthnot καὶ ἡ Lady Jersey αἵτινες ἔχουσιν ἀμφότεραι μεγάλην ἐπ' αὐτοῦ ἐπιρροήν, δὲν ἠμποροῦν νὰ ὑποφέρουν τὴν Mme Lieven Αὕτη δὲ εἶχε τὴν ἀνοησίαν πέρυσιν ὅτε ὁ Canning εἰσῆλθεν εἰς τὴν κυβέρνησιν, νὰ ἐκφράσῃ ἀναφανδὸν τὴν χαρὰν της διὰ τοῦ δουκὸς τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ πράγματα, καὶ μέχρι βαθμοῦ τινος τῷ ἐφέρθη προσβλητικῶς.

Ὁ Peel ἔφερεν ἐκ νέου εἰς τὸ μέσον τὴν πρό τινων ἑβδομάδων γενομένην ὑπ' ἐμοῦ πρότασιν ὅτι πρέπει κἄτι νὰ ἐνεργήσωμεν ὅπως ἐλευθερώσωμεν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τὰ γυναικόπεδα τῶν Ἑλλήνων ὅσα ὁ Ἰβραὴμ πασᾶς ἔστειλεν ἐκ τῆς Πελοποννήσου εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Δεκέμβριος 1828 (σελ. 287).

Σημαντικὴ μεταβολὴ ἔλαβε χώραν κατ'αὐτὰς ὡς πρὸς τὰ μέτρα τῆς κυβερνήσεως περὶ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, καὶ πολλὰ ἐξ ὅσων ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ εἰς μάτην ἐπροτείναμεν καὶ ἀπερρίπτοντο ὡς ἀνάρμοστα ἢ ὡς ἀδύνατα, ἐθεωρήθησαν ἤδη ὀρθὰ καὶ δυνατά.

1ον. Ἡ σύμπραξις τοῦ ῥωσσικοῦ στόλου μετὰ τῶν ἡμετέρων ἐν Μεσογείῳ ἐγένετο παραδεκτή.

2ον. Ὁ Lord Heytesbury ἀπεστάλη εἰς τὸ ῥωσσικὸν στραταρχεῖον.

3ον. Ὁ Stratford Canning ἀπεστάλη ἐκ νέου εἰς Κέρκυραν.

4ον. Αἱ διασκέψεις ἐπανελήφθησαν.

5ον. Ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολὴ στρατοῦ εἰς Πελοπόννησον.

Ἀνέκαθεν ἐφρόνουν ὅτι οὕτω μόνον ἠδύνατο νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ συνθήκη τοῦ Λονδίνου. Πάντες οἱ λοιποὶ προταθέντες τρόποι πιέσεως δὲν ἠδύναντο βεβαίως νὰ γίνωσιν ἀποτελεσματικοί. Ἡ κατοχὴ τῶν ἐπαρχιῶν δὲν ἠδύνατο νὰ λύσῃ τὸ ἑλληνικὸν ζήτημα εἰμὴ διὰ τῆς ταπεινώσεως τῆς Τουρκίας. Ὁ ἀποκλεισμὸς τοῦ Ἑλλησπόντου δὲν ἠδύνατο νὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα ἐκτὸς ἐὰν τῷ ὄντι ἐκηρύτταμεν τὸν κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον· καθότι ἄνευ τῆς ἀποκτήσεως δικαιωμάτων ἐμπολέμου δυνάμεως, δὲν ἠδυνάμεθα νὰ διακόψωμεν τὰς σύσιωδεστέρας ἀποστολάς, σίτου δηλαδὴ καὶ τροφίμων, τὰς ὁποίας οἱ οὐδέτεροι θὰ μετεκόμιζον. Ἀλλ'ἡ ἀποβίβασις στρατοῦ ἱκανοῦ νὰ διώξῃ τοὺς Τούρκους ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἠδύνατο νὰ φέρῃ τὴν πραγματικὴν ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης, τότε δὲ ἀπέβαινεν ὀλιγώτερον ἀξία λόγου ἡ ἐπίσημος συγκατάθεσις τῆς Τουρκίας.

Τοῦτο ἐπρότεινα τὸν Δεκέμβριον 1827 εἰς τὸν Coderich (τότε πρω-

[1] Τὸν Ῥῶσσον ἐν Λονδίνῳ πρέσβυν καὶ τὴν σύζυγόν του.

Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

θυπουργόν)· ἀλλ' οὔτε αὐτὸς, οὔτε ὁ Huskisson, ὁ Lansdawne καὶ ὁ Tierney ἤρεσαν τὸ σχέδιον· ἔτι δὲ ὀλιγώτερον τὸ ἐπεδοκίμασεν ὁ δοὺξ ὅτε κατόπιν τὸ ἐπρότεινα εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον. Ἀντέτεινε δὲ εἰς αὐτὸ διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους· ὀλιγώτερον τῶν δεκαπέντε χιλιάδων στρατοῦ δὲν ἤρκει, καὶ δὲν ἠδυνάμεθα εὐκόλως νὰ στείλωμεν τοσοῦτον στρατόν· δὲν ἐσύμφερε ν' ἀφήσωμεν τοὺς Γάλλους μόνους νὰ ὑπάγωσιν, ἢ μόνους τοὺς Ῥώσσους, ἢ τοὺς Ῥώσσους μετὰ τῶν Γάλλων. Ν' ἀποστείλωμεν δὲ στρατὸν σύμμικτον δὲν ἐσυμβιβάζετο.

Τὴν ἄνοιξιν οἱ Γάλλοι ἐφάνησαν ἀνυπόμονοι λέγοντες, ὅτι ἡ πίεσις τῶν βουλῶν ἦτο τοσαύτη ὥστε εἶναι ἀναγκασμένοι ν' ἀποστείλωσι 40,000 στρατὸν καὶ συνέλεξαν πραγματικῶς τὸν πρὸς τοῦτο στρατὸν πέριξ τοῦ Τουλών. Μετὰ ἐπιμόνους παραστάσεις ὅμως ἐκ μέρους τοῦ δουκὸς, παρήτησαν τὸ σχέδιον τοῦτο καὶ διεσκόρπισαν τὰ στρατεύματα. Ἐν τούτοις τὸν Ἰούλιον ὁ δοὺξ, ἤλλαξε διὰ μιᾶς ἰδέαν καὶ παρεκίνησε τοὺς Γάλλους νὰ στείλωσι 18,000 ἄνδρας. Τοῦτο καὶ ἐγένετο. Τὰ πλοῖα ἡμῶν συνώδευσαν καὶ ἐβοήθησαν τὴν μεταφορὰν τοῦ στρατοῦ των· τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ἦτο ἡ ταχεῖα τῆς Πελοποννήσου ἀπελευθέρωσις. Τὴν μεταβολὴν ταύτην ἐπέφερεν ὁ Μετερνῖχος, ὅστις τρομάξας ὅτε ἤρχισαν μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ῥωσσίας ἐχθροπραξίαι, καὶ βλέπων ὅτι ἐνόσῳ ὑφίστατο ἡ συνθήκη τοῦ Λονδίνου δὲν ἦτο δυνατὴ ἡ ὑπὲρ Τουρκίας μεσολάβησις τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, συνέλαβε διὰ μιᾶς τοσοῦτον ζῆλον ὑπὲρ τῆς ταχείας ἐκπληρώσεως τῆς συνθήκης, ὅσον εἶχε πρότερον προσπαθήσει νὰ τὴν ἀνατρέψῃ. Ἔγραψεν ἐν ὀνόματι τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας πρὸς τὸν Νεσελρώδ, λέγων ὅτι ἡ Αὐστρία ἀφοῦ εἰς μάτην καὶ ἀποτυχῶς πάντα λίθον ἐκίνησεν ὅπως φέρῃ εἰς θεογνωσίαν τὴν Τουρκίαν, ἀπεφάσισε πλέον νὰ ῥίψῃ ὅλον αὐτῆς τὸ ἠθικὸν βάρος εἰς τὴν πλάστιγγα ὑπὲρ τῆς Ῥωσσίας, καὶ ὡς ἀπόδειξιν πασίδηλον τῆς μετὰ τῆς Ρωσσίας φιλίας του, ὁ αὐτοκράτωρ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Νικόλαον τὴν ἄδειαν νὰ τῷ ἀποστείλῃ πρέσβυν ἐπίτηδες εἰς τὸ στραταρχεῖόν του. Ἡ ἀπόκρισις ἦτο ὅτι ὁ Νικόλαος le permet. Μετὰ τοῦτο ἐννοεῖται ὅτι δὲν ὑπῆρχε δισταγμὸς ὡς πρὸς τὸ ν' ἀποστείλωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν **Lord Heytesbury**.

Ὁ **Lord Cowley** (πρέσβυς ἐν Βιέννῃ) ἔγραψε τὴν ἄνοιξιν 1828 ὅτι ὁ στρατὸς τῆς Αὐστρίας εὑρίσκετο εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν, καὶ μόλις ἠρίθμει ἐν συνόλῳ (περιλαμβανομένου καὶ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ) περὶ τοὺς 150,000 ἄνδρας· ἐχρειάζοντο δὲ καὶ 60,000 ἵπποι διὰ νὰ γείνῃ καὶ πάλιν ὅπως εἶχεν ὁ στρατὸς οὗτος στρατεύσιμος. Ἐπεθύμουν μεγάλως νὰ βάλωσιν εἰς ἐνέργειαν 50,000 στρατὸν ὅπως ἐπιβλέπῃ τὸ σῶμα τοῦ **Witgenstein**, ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νὰ συλλέξωσι τοσοῦτον ἀριθμόν. Ὁ Μετερνῖχος λοιπὸν βλέπων ἀποτυγχάνουσαν τὴν ἀρχήν του, τοῦ **gagner du temps** ἐγένετο αἴφνης ἀνυπόμονος νὰ ἐπισπεύσῃ τὰ πράγματα, καὶ ἔπεσεν (ὡς κάμνουν οἱ ἄνευ ἀρχῆς ἄνθρωποι) ἀπὸ τὸ ἓν ἄκρον εἰς τὸ ἄλλο. Καὶ ὁ δοὺξ δὲ ἐγένετο τώρα ὑπέρμαχος τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν Μάρτιον ἔλεγε μὲ τοσαύτην ἔμφασιν ὅτι δὲν θέλει ποτὲ συγκατανεύσει.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀπεστάλη ὁ sir Pultney Malcolm νὰ ἐπιβλέπῃ τὸν Codrington ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀφίξεώς του ὁ Codrington εἶχε συνομολογήσει συνθήκην μετὰ τοῦ πασᾶ τῆς Αἰγύπτου διὰ νὰ ἐκκενώσωσιν οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ὁ υἱός του Ἰβραΐμης τὴν Πελοπόννησον, μὲ ἄρθρον περὶ τῶν αἰχμαλώτων, ὡς ἑξῆς· Νὰ ἐπιστραφῶσιν ὅσοι αἰχμάλωτοι δὲν εὑρεθῶσι πωλημένοι, διὰ δὲ τοὺς πωληθέντας, ὁ πασᾶς ἐκ συμφώνου μὲ τοὺς προξένους τῶν συμμάχων δυνάμεων νὰ ἐξασκήσῃ τὴν ἐπιρροήν του πρὸς ἀπελευθέρωσίν των.

Εἶχα κοινοποιήσει εἰς τὸν Peel, κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς βουλευτικῆς συνόδου ὅτι ἐσκόπευα εἰς τὴν βουλὴν νὰ τῷ ἀπευθύνω ἐπερώτησιν, τί ἐγένετο περὶ τῶν αἰχμαλώτων τούτων; Ὅτε ἦλθε κατὰ πρῶτον ἡ εἴδησις ὅτι στόλος ἐκ 40 πλοίων, (περιλαμβάνων 17 πλοῖα εἰσελθόντα εἰς Ναυαρίνους μετὰ τὴν ναυμαχίαν), ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν φέρων 6,000 αἰχμαλώτους, καὶ τοῦτο μετὰ τὸ καύχημα τοῦ Codrington ὅτι ἐξηφάνισεν ὅλον τὸν τουρκικὸν στόλον, καὶ μετὰ τὰς σταλείσας εἰς τὸν Codrington διαταγὰς νὰ ἐμποδίσῃ θαλασσίας τοιαύτας μετακινήσεις, ὅτε ἡ εἴδησις αὕτη ἦλθε, ἐπέσυρα τὴν προσοχὴν τοῦ ὑπουργείου ἐπὶ τοῦ πράγματος, παριστάνων ὅτι θὰ ἦτο κηλὶς ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑπολήψεως ἂν δὲν ἐπασχίζαμεν ν' ἀπελευθερώσωμεν τὰ δυστυχῆ ἐκεῖνα ὄντα. Ὁ δοὺξ ἀπεδέχθη ψυχρῶς τὴν πρότασίν μου. Ὁ Aberdeen ἐθεώρησε τὸ πρᾶγμα ὡς ὑπόθεσιν εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἔχομεν ποσῶς δικαίωμα ν' ἀναμιχθῶμεν. Ὁ δὲ Bathurst παρέστησεν ὡς ἐξάσκησιν νομίμου δικαιώματος τῶν Τούρκων, καὶ ὁ Ellenborough τὸ ἐθεώρησεν ὡς μᾶλλον ἀξιέπαινον πρᾶξιν. Ἀνέμνησα εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὅτι πρὸ δύω ἐτῶν ὁ Lieven μᾶς εἶχε πληροφορήσει περὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ Ἰβραΐμ νὰ αἰχμαλωτίσῃ ὁλόκληρον τὸν πληθυσμὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ ν' ἀποικίσῃ εἰς αὐτὴν Ἄραβας καὶ Αἰγυπτίους. Ὁ δὲ Canning τότε ἔλαβε τὸ πρᾶγμα κατάκαρδα, καὶ ἐγράφη ἐπιστολὴ (πιθανῶς ὑπὸ τοῦ Canning αὐτοῦ) ὑπογραφεῖσα ἀπὸ τὸν Bathurst, καὶ διατάττουσα τὸν Adam (ἁρμοστὴν τῶν Ἰονίων νήσων) νὰ μηνύσῃ πρὸς τὸν Ἰβραΐμ συνιστῶν αὐτὸν ν' ἀποκηρύξῃ τὸ τοιοῦτον δῆθεν σχέδιόν του, καὶ εἰδοποιῶν αὐτὸν ὅτι θ' ἀντιταχθῶμεν διὰ τῆς βίας εἰς τὴν ἐκτέλεσίν του. Ἔντονος δὲ παράστασις ἐγένετο καὶ εἰς τὴν Πύλην περὶ τούτου.

Ὁ Bathurst μᾶς ἀπεκρίθη ὅτι ἡ περίστασις τώρα εἶναι διάφορος· ὅτι τότε ἀντέστημεν εἰς τὴν μεταφορὰν ὁλοκλήρου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τὴν ἀντικατάστασίν του δι' ἀποικίας Αἰγυπτίων, ἐνῷ τώρα δὲν ἐπρόκειτο περὶ ἀντικαταστάσεως τῶν αἰχμαλωτισθέντων, οἵτινες ἦσαν ὡς φαίνεται μόνον γυναικόπαιδα! Τοιοῦτος ἦτο σπουδαίως καὶ κατὰ γράμμα ὁ συλλογισμός του. Τῷ ἀντέτεινα ἀναγινώσκων περικοπὴν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐπιστολῆς λέγουσαν, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἰδίως ἀντέτεινεν «εἰς » τὴν ἀπαγωγὴν τῶν γυναικοπαίδων ».

Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον οὕτως ἐκέρδησα ἦτο ὅτι ἤγειρα κατ' αὐτοῦ τὸν γέλωτα τοῦ Ellenborough καὶ τοῦ Aberdeen, ἀλλὰ τίποτε περιπλέον. Ἀνέμνησα εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὅτι ἡ πώλησις τῶν αἰχμαλώτων εἰς ἰδιώτας δὲν εἶναι λόγος ὅπως μὴ τοὺς ἀποδώσῃ ὁ πασᾶς, κτλ.

Lord Exmouth ἔγραφεν ὅτι ὅτε προσέβαλε τὸ Ἀλγέριον καὶ ἀνεχώρησε, δὲν εἶχε μείνει ἐκεῖ οὐδὲ εἷς χριστιανὸς αἰχμάλωτος. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι τοῦ εἴδους τούτου οἱ ἡγεμόνες εὑρίσκουν ὅταν θέλουν τρόπον νὰ διορθώσωσιν αὐτοὶ τὰ πράγματα μὲ τοὺς ὑπηκόους των. Τότε μοὶ εἶπον, πῶς! θέλεις νὰ κάμωμεν ὅ,τι καὶ εἰς Ἀλγέριον καὶ νὰ κηρύξωμεν τὸν πόλεμον χάριν τῶν αἰχμαλώτων τούτων. Ἀπεκρίθην, Ὄχι. Ἀλλ' ἡ παρουσία τοῦ Ἰβραὴμ καὶ τοῦ στρατοῦ του εἰς Πελοπόννησον μᾶς δίδει τὰ μέσα νὰ πιέσωμεν κἄπως τὸν πασᾶν· δύνασθε διὰ τῆς πείνης νὰ τὸν ἀναγκάσετε νὰ ὑποχωρήσῃ. Τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων θὰ τὸν πειθαναγκάσετε νὰ ἐκκενώσῃ τὴν Πελοπόννησον δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν αἰχμαλώτων. Ἐπεκτείνατε τὴν πίεσιν καὶ ἐπὶ τούτου τοῦ ἀντικειμένου, καὶ δώσατέ του νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἂν δὲ ἀποδώσωσιν ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους, ὁ στρατός του θὰ ψοφήσῃ τῆς πείνης. Τὸ συμπέρασμα ἦτο ὅτι ἐγράφη ἐπιστολὴ εἰς τὸν Adam καὶ εἰς τὸν Gondrington μὲ ὁδηγίας νὰ στείλωσι τὸν Cradock εἰς τὸν πασᾶν διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ πόσοι εἶναι οἱ αἰχμάλωτοι οὗτοι, καὶ νὰ τῷ ζητήσῃ νὰ λάβῃ τὴν καλωσύνην νὰ τοὺς ἀποδώσῃ. Ἐν τούτοις τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς Συνόδου ἐκατάφεραν τὰ πράγματα εἰς τοιοῦτον τρόπον ὥστε δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ ἐπερώτησις.... Ὁ Peel ὅμως ἀμέσως μετὰ τὴν διάλυσιν μᾶς ἔδειξε τὴν ἀπάντησιν τὴν ὁποίαν εἶχε λάβει εἰς τὴν μνησθεῖσαν κοινοποίησιν. Κατ' αὐτήν, οἱ Αἰγύπτιοι ἀφ' ὅτου εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἑλλάδα, συνείθισαν νὰ θεωρῶσι τὸν λαὸν αὐτῆς ὡς προμήθειαν σκλάβων. Εἰς πᾶσαν συμπλοκὴν ἢ πολιορκίαν ἕκαστος στρατιώτης ἐλάμβανεν ὡς ἰδιοκτησίαν του ὅσους ἄνδρας ἢ γυναικόπαιδα ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ. Κάποτε οἱ τοιοῦτοι αἰχμάλωτοι ἐστέλλοντο εἰς Ἀλεξάνδρειαν πρὸς πώλησιν. Ἀλλ' ἐσχάτως ἤρχοντο πλοῖα δουλεμπόρων εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τοὺς ἠγόραζον ἐπιτοπίως, ἀπαραλλάκτως καθὼς πωλοῦνται οἱ ἵπποι εἰς τὴν πανήγυριν τοῦ Horncastle. Ὁ ἀριθμὸς τῶν οὕτω ἐξ ἀρχῆς συλληφθέντων ἀνέρχεται εἰς 15 ἕως 20,000· αἱ γυναῖκες ἐτίθεντο εἰς τὰ χαρέμια, οἱ ἄνδρες ὑπεβάλλοντο εἰς τὰς κοπιαστικωτέρας ἐργασίας, ὅσα δὲ παιδία δὲν ἐκρατοῦντο διὰ χειροτέραν χρῆσιν ἐστέλλοντο εἰς τὴν μεγάλην σχολὴν τοῦ Καΐρου, ὅπως ἀνατραφῶσιν ἐκεῖ ὡς Μουσουλμάνοι.

Ὑποπτευόμενος μὴ δὲν θὰ λῃφθῶσιν ἀποτελεσματικὰ μέτρα περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, μολονότι ἐκ νέου καθυπέβαλα τὴν ἰδέαν μου εἰς τὸν Peel νὰ θεωρήσωμεν τὸν Ἰβραὴμ καὶ τὸν στρατόν του ὡς ὁμήρους διὰ τοὺς αἰχμαλώτους, ἐσύστησα ἐντόνως τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν Lieven, μὲ τὸν ὁποῖον συνεγευμάτισα τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἰς τοῦ Falck (τοῦ αὐστριακοῦ πρέσβεως), τὴν ὁ ἐπισῦσαν ἐπεσκέφθην ἐπὶ τούτῳ τὸν Tolignac, ὅστις μὲ εἶπεν ὅτι ἔλαβε διαταγὰς τῆς Αὐλῆς του νὰ ἐξετάσῃ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς τύχης τῶν αἰχμαλώτων τούτων, καὶ νὰ κοινοποιήσῃ τὴν πρόθεσιν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας νὰ τοὺς ἐξαγοράσῃ, ἂν τοῦτο ἐγένετο μὲ μέτριόν τι ποσὸν χρημάτων. Ἐξεπλήχθη ὅτε τῷ εἶπον τὸν ἀριθμόν των. Νομίζω δὲ ὅτι μέχρι τέλους δὲν ἔγεινέ τι,

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἐκτὸς ὅτι ἐλευθερώθησαν 180 περίπου ἄνδρες οἵτινες εὑρέθησαν ἀπώλητοι εἰς Ἀλεξάνδρειαν.

Σελ. 299.

Ἡ γαλλικὴ ἐκστρατεία ἐκ 18,000 ἀνδρῶν ἐπέτυχεν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ δι' ὀλίγου κόπου νὰ διώξῃ τοὺς Τούρκους καὶ Αἰγυπτίους ἐκ τῆς Πελοποννήσου. Ὁ Ἰβραὶμ καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἀπεχώρησαν κατὰ τὴν μετὰ τοῦ Codrington συνθήκην, ἔμειναν δὲ μικραὶ τουρκικαὶ φρουραὶ ἐντός τινων τῶν φρουρίων, Κορώνης δηλαδὴ, Μεθώνης, Πατρῶν καὶ Ῥίου. Αἱ φρουραὶ αὗται ταχέως παρεδόθησαν, τινὲς μὲν ἄνευ ἀντιστάσεως, τινὲς δὲ μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν. Ὁ Γάλλος στρατηγὸς Maison ἐπροτίθετο νὰ μεταβῇ εἰς Ἀττικὴν ὅπως συμπληρώσῃ τὴν ἐκδίωξιν τῶν Τούρκων, ἀλλ' ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἐντόνως ἐκηρύχθη ἐναντίον πάσης στρατιωτικῆς ἐπεμβάσεως πέραν τῆς Πελοποννήσου, ἑνόσῳ δὲν ὁρισθῶσι τελειωτικῶς τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος, ἡ δὲ γαλλικὴ συγκατανεύσασα διέταξε τὸν Maison νὰ μὴ προχωρήσῃ. Οἱ Γάλλοι ὑπέφεραν ἐπί τινα καιρὸν τὸ φθινόπωρον ὑπὸ τῆς ἐνδημικῆς τῆς χώρας θέρμης.

Ἰανουαρίου 10 1829 (σελ. 319).

(Κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις τότε διαμονήν του ὁ Lord Palmerston ἔλαβε συνέντευξιν μὲ τὸν ἐκεῖ πρέσβυν τῆς Ῥωσσίας Pozzo di Borgo, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἐν τῷ ἡμερολογίῳ του. Μὲ τὰ ἄλλα ζητήματα ἐπιφέρει).

«Τότε ἔθιξα τὸ ζήτημα τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ Pozzo μοὶ εἶπεν ὅτι πρὸ δύο ἑβδομάδων ἔστειλεν εἰς Λονδῖνον μακρὰν καὶ περιστατωμένην ἔκθεσιν τῶν τριῶν πρέσβεων περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος, περὶ τῶν πιθανῶν πόρων τῆς χώρας, τῶν συνόρων ἅτινα πρέπει νὰ ἔχῃ, καὶ περὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ φόρου τὸν ὁποῖον θὰ ἠμπορῇ νὰ πληρώσῃ πρὸς τὴν Τουρκίαν. Ὡς πρὸς τὰ σύνορα συνιστῶσιν ὁμοφώνως τὴν ἀπὸ Βώλου ἕως Ἄρτης γραμμήν· διὰ φόρον προτείνουν λίρας 60,000 κατ' ἔτος, (ποσὸν πολὺ μεγάλον κατ' ἐμέ, καὶ τοῦ ὁποίου δὲν θὰ μὲ ἤρεζε βεβαίως νὰ ἐγγυηθῶ τὴν πληρωμήν). Συνιστῶσι νὰ εἶναι διαδοχικὸς ὁ πρόεδρος τῆς ἐπικρατείας. Ἀλλ' ὁ Καποδίστριας δὲν δέχεται τὴν προεδρείαν, καὶ ἐγένετο λόγος νὰ εὑρεθῇ Γερμανός τις πρίγκηψ, ἄσχετος πρὸς τὰς μεγάλας δυνάμεις. Ἐν τῷ μεταξύ, μολονότι οἱ Γάλλοι ἠναγκάσθησαν νὰ μὴ προβῶσι πέραν τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, οἱ Ἕλληνες ἐξακολουθοῦν πολεμοῦντες ἐν τῇ Στερεᾷ, καὶ ἐπιτυγχάνοντες ὡς ἐλπίζω. Ὁ Pozzo λέγει ὅτι ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις ἐξηγόρασεν 640 Ἕλληνας αἰχμαλώτους, καὶ ἐνόμιζεν (ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὸ νομίζω) ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις συνεισέφερε ποσόν τι ὑπὲρ τῆς ἐξαγορᾶς ταύτης.

Δημόσιο Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

(κ).

Ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος συνεντεύξει τῶν τριῶν πρέσβεων καὶ τοῦ Ῥεὶζ ἐφένδη διέκοψεν οὗτος τὴν συνδιάλεξιν εἰπὼν ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς προσευχῆς του, οἱ δὲ πρέσβεις οὐδόλως ἐδίστασαν νὰ περιμείνωσι τὴν ἐπάνοδόν του εἰς ἐπανάληψιν τῆς συνδιαλέξεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΑ'.

(α.)

Ὅρα κεφάλαιον ΜΑ'.

(β.)

Ὁ κυβερνήτης μοὶ διηγήθη τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο.

(γ.)

Ὅρα ἀναφορὰν τοῦ κυβερνήτου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας ἐν σελίδι 112 τοῦ α' τόμου τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκδοθείσης τὸ 1841 συλλογῆς ἐπιστολῶν του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΔ'.

(α.)

Τὴν 24 αὐγούστου τοῦ ἔτους 1861 μετεκομίσθησαν τὰ λείψανα τοῦ Χάστιγγος ἐντὸς τοῦ Ναυστάθμου, ἐφ' ὧν ἀνηγέρθη καὶ καταλληλότερον μνημεῖον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΕ'.

(α.)

Γενομένου λόγου μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ λόρδου Ἀβερδίνου περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι πολιτικῆς τοῦ Καποδιστρίου, εἶπεν «ἀδίκως ἀντιπολιτεύθη » ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις τὸν Καποδίστριαν ὡς ρωσσίζοντα, βλέπω » τώρα ὅτι ἦτο καθαρὸς Ἕλλην».

Ἐρωτηθέντες δὲ παρ' ἐμοῦ αὐτὸς καὶ ὁ λόρδος Παλμερστών, οἱ ἀλληλοδιαδόχως ἐν ὀνόματι τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως ἀσχοληθέντες εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος, ἂν ἀλήθευεν ὁ ποτὲ διαδοθεὶς λόγος ὅτι μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἡγεμονείας τῆς Ἑλλάδος παραίτησιν τοῦ Λεοπόλδου ἐπρότεινεν ἡ Ῥωσσία ἐν τῷ συμμαχικῷ συμβουλίῳ νὰ ἀναγορευθῇ ὁ προσωρινὸς Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ἡγεμὼν αὐτῆς διὰ βίου, ἀπήντησαν ἀμφότεροι ὅτι οὐδέποτε τοιαύτη πρότασις παρ' οὐδεμιᾶς τῶν τριῶν Δυνάμεων πρὸς τὰς ἄλλας ἐγένετο

(β.)

Ἀπήλειψα τὰ ἐν σελίδι 291 τοῦ δ' τόμου τῆς α' ἐκδόσεως περὶ δια-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τάξεως τοῦ δημογεροντικοῦ νόμου, περὶ κανονισμοῦ τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, καὶ περὶ δικαστικῶν ἐπιτροπῶν ὡς λανθασμένα, καθὼς ἐξηκρίβωσα μετὰ ταῦτα· διότι, ὡς πρὸς τὸ πρῶτον, αἱ διατάξεις βάσιν εἶχαν τὸν ἐνυπάρχοντα περὶ ἐκλογῆς δημογεροντικὸν νόμον, ὡς αὐτὸς ἐγὼ ἀναφέρω ἐν τῷ ΟΒ′ κεφαλαίῳ, ὅπου γίνεται λόγος περὶ τοῦ διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, ὁ κανονισμὸς τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, ὃν ἀναφέρω καὶ ἐπαινῶ ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ, ἐψηφίσθη συναινέσει τοῦ πανελληνίου (ὅρα ψηφίσματα ΣΤ′, ΙΑ′, ΙΒ′). Ὡς πρὸς δὲ τὸ τελευταῖον, ὅρα τὸ ΙΖ′ ψήφισμα διαλαμβάνον τοὺς λόγους τῆς ἀπολύτου ἀνάγκης συστάσεως τοιούτων ἐπιτροπῶν ἐν ἐλλείψει τακτικῶν δικαστηρίων. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἠναγκάσθησαν νὰ συστήσωσι καὶ αἱ προγενέστεραι κυβερνήσεις τοιαύτας ἐπιτροπὰς ἐπίσης καὶ τότε ἀπηγορευμένας.

(γ.)

Ὅρα ἀριθμὸν 45 τῆς γενικῆς ἐφημερίδος.

(δ.)

Ὅρα ἀριθμὸν 38 τῆς γενικῆς ἐφημερίδος.

(ε.)

Ὅρα ἀριθμὸν 45 τῆς γενικῆς ἐφημερίδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΣΤ′.

(α.)

Ἰδοὺ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πρὸς τὸν κυβερνήτην τοῦ Γ. Μαυρομιχάλη ἐπιστολή.

« Ἐξοχώτατε·

« Ἐν ᾧ διευθύνθην μετὰ τῶν συγγενῶν μου εἰς ἔντευξιν τῆς ἐξοχό-
» τητός σας εἰς Μεσσηνίαν, καὶ ἐν ᾧ παῤῥησιάσθημεν ἔμπροσθέν σας,
» μᾶς ὡμιλήσατε περὶ τοῦ ἀνὰ χεῖράς μας ὑπογραφιμένου ἐγγράφου,
» καὶ σᾶς ἀπεκρίθημεν. Γενομένης δὲ τῆς ὁδοιπορίας σας καὶ φθάσαντες
» εἰς Αἴγιναν ἀπεστείλατε ἐπιστολήν σας πρὸς τὸν δοῦλόν σας πατέρα
» μου, ἐν ᾗ ἐξελέγχατε τὸ ἄτακτον περὶ τούτου κίνημά μου, καὶ ὅτι
» ποτὲ δὲν θέλει φανῇ δεκτὸν πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας. Ἐξοχώτατε,
» ὁποιουδήποτε μεγέθους παράπτωμα τὸ τοιοῦτον λογίζεται, καὶ ὁποι-
» ανδήποτε παιδείαν ἀπαιτεῖ, ἀκούσαντες καὶ τοὺς λόγους τοῦ δούλου
» σας ὡς δικαιοκρίτης ἀποφασίσετε.

« Ὁ δοῦλός σας ἠγνόουν παντάπασι τὸ ἔγγραφον τοῦτο, καὶ μόνον,
» καθ' ἣν στιγμὴν ἀνεχώρουν ἐξ Αἰγίνης, εἰδοποιήθην· τότε ὁ κύριος

Δημοτικὴ Κοινωνικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

» δοτόρος Σπυρίδων Καλογερόπουλος, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ κύριος Γιαννε-
» τᾶς μὲ ἔκαμαν κοινωνὸν τοῦ τοιούτου δίδοντές μοι ἀντίγραφον καὶ
» παραγγέλλοντές με νὰ ἐνεργήσω τὴν ἀποπεράτωσίν του εἰς τὰ κάτω
» μέρη· μετὰ δύο ἡμέρας ἀφίκετο εἰς Αἴγιναν ὁ αὐτάδελφός σας κύριος
» κόντες Βιάρος, καὶ διευθυνθεὶς εἰς ἐπίσκεψιν τῆς ἐκλαμπρότητός του
» μετὰ τοῦ κυρίου Γιαννετᾶ εἰς τὴν παραθαλασσίαν τῆς Αἰγίνης ἀνε-
» χώρησα μετ' ὀλίγον, ὁ δὲ κύριος Γιαννετᾶς διέμεινε· τῇ ἐπαύριον
» ἀνταμωθέντες μετὰ τοῦ κυρίου Γιαννετᾶ μοὶ εἶπεν ὅτι ὡμίλησε πολλὰ
» περὶ τούτου πρὸς τὸν κύριον κόντε, καὶ ὅτι ἡ ἐκλαμπρότης του ἔ-
» μεινε καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν εὐχάριστος, καὶ περὶ τὰς δύο ὥρας τῆς
« νυκτὸς μετακαλεσθεὶς παρὰ τοῦ αὐταδέλφου σας εἰς τὸ παράλιον τῆς
» Αἰγίνης μοὶ ἐνεχείρισεν ἀποτεινομένην ἐπιστολήν σας πρὸς τὸν δοῦ-
» λόν σας πατέρα μου λέγουσάν μοι ὅτι δύναμαι νὰ διευθυνθῶ ἐγὼ εἰς
» Πόρον ἀντὶ τοῦ πατρός μου, ὅπου θέλομεν ὁμιλήσει περὶ τῶν κατε
» πειγουσῶν ἀναγκῶν μας πρὸς τὴν ἐξοχότητά σας προσθέτων καί τινα
» ἄλλα.

« Ἐκπλεύσας ὁ κύριος κόντες καὶ κατόπιν ὁ δοῦλός σας ἔφθασα εἰς
» Πόρον ὅπου καὶ μετεκαλέσθην παρὰ τῆς ἐκλαμπρότητός του ἔξωθεν
» τῆς οἰκίας του· ἐκεῖ ἀνέγνωσα εἰς τὴν ἐκλαμπρότητά του ἐκεῖνο τὸ
» ἔγγραφον προσθέτων ἐν ταὐτῷ τὴν ἄοκνον καὶ μετ' ἐπιμελείας ἐνέρ-
« γειάν μας, ἣν περ θέλομεν δείξει εἰς τὴν ἀποπεράτωσίν του. Ἀπο-
» τεινόμενος ἡ ἐκλαμπρότης του μοὶ εἶπεν ὅτι ἡμεῖς δὲν προτρέπομεν
» τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου, ἀλλ' ὅταν σεῖς τὸ ἐγκρίνετε,
» δύνασθε νὰ τὸ ἐνεργήσετε, καὶ ἡμεῖς θέλομεν εἶσθαι εὐχάριστοι· ταῦ-
» τα εἰπόντος μοι διελύθη ἡ συνομιλία. Τί λοιπόν, ἐξοχώτατε, ἔπρεπε
» νὰ πράξω; ποῖος ἐκίνησε τὴν ἐνέργειαν τούτου τοῦ ἐγγράφου; εἰς
» ποῖον δίδεται ἡ δικαία μέμψις τῆς ἐξοχότητός σας; αὐτὴ εἶναι ἡ
» διατρέξασα ὑπόθεσις, καὶ ὡς πατὴρ ὅλων τῶν Ἑλλήνων ἀποδώσατε
» τὸ δίκαιον πρὸς τὸν ἔχοντα.

« Ἐν Αἰγίνῃ, τῇ 27 αὐγούστου 1828».

(β.)

Ὁ κυβερνήτης ὡμολόγησε τῷ Κλονάρῃ, ὅτι κατ' εἰσήγησιν τοῦ ἀδελφοῦ του ἐγένοντο τὰ γενόμενα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΖ'.

(α.)

Ὅρα τὴν πρὸς τὸ ἀγγλικὸν ναναρχεῖον ἀναφορὰν τοῦ Κοδριγκτῶνος τῆς 25 ἰουλίου (6 αὐγούστου) 1828.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΗ'.

(α.)

Ὁ ἀνὴρ οὗτος, Γάλλος τὸ γένος, εἶχεν ἐλθεῖ πρὸ ὀλίγου εἰς Ἑλλά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δα· βαθμὸν ἔχων συνταγματάρχου ἐπροχειρίσθη εἰς τὸν τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἀρχηγοῦ τῶν περὶ τὸν ἀρχιστράτηγον ἐπιτελῶν.

(β.)

Ἰδοὺ ἀποδεικτικὸν τῶν παραδοθέντων πρὸς τὸν στρατάρχην.

« Μολονοποῦ ὁ στρατάρχης Δ. Ὑψηλάντης εἶχε κάθε δίκαιον κατὰ » τὸν βερὲν ὁποῦ μᾶς ἔδωκε νὰ μᾶς στείλῃ εἰς τὸ βιλαγέτι μας ἀπὸ » ὅποιον δρόμον ἤθελεν εὐχαριστηθῇ, μᾶς ἔκαμεν ὅμως κατὰ τὴν » παρακάλεσίν μας μερχαμέτι καὶ ἀπεφάσισε νὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ πᾶμε » εἰς τὰ βιλαγέτια μας ἀπὸ τὸν δρόμον τοῦ Ζητουνιοῦ, καὶ ἡμεῖς οἱ » ὑπογραμμένοι τὸν ἀριθμὸν 107 βάνομεν ἀμανέτι εἰς τὰ χέρια τοῦ » πρίγκηπα τὴν μπέσαν μας καὶ τὸν ὅρκον εἰς τὴν θρησκείαν μας, οὔτε » ἄρματα νὰ πιάσωμεν πλέον ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων εἰς ὅποιον μέρος » καὶ ἂν τύχουν, οὔτε κανένα ραγιᾶν νὰ πειράξωμεν· καὶ ἂν κάμωμεν » ἀλλιῶς, νὰ μὴ πεθάνομεν Τοῦρκοι, καὶ ἂν ποτε κανένας μας ξανα- » πιασθῇ νὰ μὴ μᾶς δίδεται ῥάϊ καὶ συγχώρησις ἀλλὰ νὰ μᾶς θανα- » τόνουν.

« Ἔγεινεν εἰς τὸ Στεβένικον 2 νοεμβρίου 1828. Διὰ τὰ ἄνω γραμ- » μένα εἶναι τὸ σιάρτι μας σιάρτι καὶ βάνομεν τὸ δάκτυλόν μας».

ΚΑΦΑΛΑΙΟΝ Π'.

(α.)

Ὅρα George Canning and his Times.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΑ'.

(α)

Τὸ ψήφισμα δὲν περιλαμβάνει τὴν φράσιν, « προβάλλοντος ἑκάστου » τῶν πληρεξουσίων κατ' ἰδίαν αὐτῷ τρεῖς ὑποψηφίους »· ἀλλ' οὕτως ἐγένετο μὴ συμβιβαζομένων ἄλλως τῶν πληρεξουσίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΒ'.

(α.)

Οἱ Τοῦρκοι εἶχαν ἀνακτήσει καὶ φρουρήσει τὴν Βιδονίτσαν ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἀσλάμπεη Μουχουρδάρη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΓ'.

(α.)

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ Ἀθερδήνου, σταλεῖσα μετὰ τὴν συνθήκην τῆς

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ἀδριανουπόλεως πρὸς τὸν ἐν Πετρουπόλει πρέσβυν τῆς αὐλῆς του εἰς κοινοποίησιν πρὸς τὴν ῥωσσικήν, κατετέθη ἐν τῷ γραφείῳ τῆς βουλῆς τῶν ὁμοτίμων μεσοῦντος ἰουνίου 1856.

(β.)

Εἴπαμεν ἐν τῷ ΟΘ' κεφαλαίῳ, ὅτι καὶ ἄλλοτε ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἐπρότεινε νὰ συστηθῇ ἐν Ἑλλάδι πολιτεία ἀνεξάρτητος, ἀλλ' ὅρια ἔχουσα ἐπὶ τῆς ξηρᾶς τὸν ἰσθμὸν τῆς Κορίνθου. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ πρωτόκολλον τῆς 6 (18) αὐγούστου 1829, ὅτι καὶ πρὸ τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει συνθήκης ἐπρότεινεν ἐκ νέου ἡ αὐτὴ κυβέρνησις, κατὰ τὴν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεων γνωμοδότησιν Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, νὰ ὁρισθῶσιν ἔκτοτε τὰ ὅρια, καὶ ἔκτοτε ν' ἀναγνωρισθῇ ἡ πλήρης καὶ τελεία ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος.

(γ.)

Τὰ σημερινὰ ὅρια τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους εἶναι ἡ ἐν Πόρῳ διαγραφεῖσα γραμμή, ὥρισαν δὲ οἱ σύμμαχοι ταύτην μεταγενεστέρως, ἀποζημιωθείσης χρηματικῶς τῆς Πύλης· ἀπεσιωπήσαμεν δὲ τοῦτο ὡς μὴ παρατεινομένης τῆς ἀνὰ χεῖρας ἱστορίας εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ὡρίσθη.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1830.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗ

Ἀπὸ τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ Λεοπόλδου
μέχρι τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς βασιλείας τοῦ Ὄθωνος,
ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἱστοριογράφου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΔ'.

Παραίτησις Λεοπόλδου.

Ἀμέτρου χαρᾶς ἐπλήρωσε τὰς καρδίας ὅλων τῶν Ἑλλήνων ἡ ἀναγόρευσις τοῦ Λεοπόλδου· μόνον ὁ Κυβερνήτης ἐσκυθρώπασεν· ἐφρόνει ὅτι, ἐπικρατούσης τῆς Συνθήκης τῆς 24 Ἰουνίου, οὐδεὶς ἡγεμονόπαις θὰ κατεδέχετο ἡγεμονίαν ὑποτελῆ εἰς τὸν Σουλτάνον, καὶ θὰ κατήντα εἰς αὐτὸν ἐξ ἀνάγκης ἡ ἡγεμονεία· ἀνεξαρτήτου δὲ τῆς πολιτείας ἐπ' ἐσχάτων ὁρισθείσης, ἐπεθύμει νὰ ἐκλεχθῇ ἀνήλικός τις ἡγεμονόπαις (εἶχε δὲ κατὰ νοῦν τὸν δευτερότοκον υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Ὄθωνα) πεποιθὼς ὅτι θὰ τὸν ἐκηδεμόνευεν αὐτός· οὐδόλως δὲ ἀμφίβαλεν ὅτι, ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ ἡγεμόνος, θὰ ἐκαλεῖτο καὶ ἡ Ἑλλάς, ἤτοι αὐτός, εἰς σύμπραξιν. Ἀλλ' ἰδὼν παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ὅτι ἐψεύσθησαν αἱ ἐλπίδες του, ἐμελέτησε νὰ παρεμβάλῃ προσκόμματα εἰς τὴν εὐόδωσιν ὧν ὡρίσθησαν.

Τὸ πρωτόκολλον ἔλεγεν (α) ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἀνηγορεύετο κράτος ἀνεξάρτητον ὑπὸ διαδοχικὸν μοναρχην καὶ ὅτι εἰς ἀποζημίωσιν τῆς Πύλης, δι' ἃ ἐστερεῖτο ὀφέλη ἕνεκα τῆς ἀνεξαρτησίας, περιωρίζετο ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σπερχειοῦ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχελώου· διέταττε δὲ παῦσιν πάσης ἐχθροπραξίας καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας· πλήρη καὶ τελείαν ἀμνηστείαν καὶ ἀσφάλειαν ζωῆς καὶ ἰδιοκτησίας παντὸς ἐνεχομένου εἰς τὸν

(α) Ζήτει Γενικῆς ἐφημερίδος 1830 ἀριθ. 32 σελίδα 127.

Δημοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἀγῶνα· ἐλευθέραν μετάβασιν παντὸς Ἕλληνος ἢ Τούρκου βουλομένου νὰ μεταβῇ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς κράτους εἰς τὸ ἄλλο ἐντὸς ἑνὸς ἔτους· ἀνεπηρέαστον ἀπαλλοτρίωσιν κτημάτων· παντελῆ κένωσιν πάσης χώρας, πάσης νήσου, καὶ παντὸς φρουρίου ἀπὸ τῶν στρατευμάτων τοῦ κράτους, εἰς ἃ δὲν ἀνῆκαν εἰς τὸ ἑξῆς τὰ μέρη ταῦτα· ἀπαγόρευσιν εἰσβολῆς ἢ διαμονῆς στρατοῦ οἱασδήποτε τῶν τριῶν Δυνάμεων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἑλλάδος ἄνευ ὁμοφώνου συναινέσεως αὐτῶν· ἐπιφύλαξιν τοῦ δικαιώματος ἑκάστης τῶν τριῶν Δυνάμεων τοῦ νὰ ἐγγυηθῇ τὰ ἐν τῷ Πρωτοκόλλῳ καθ' ἃ ὥρισεν ἡ Συνθήκη τῆς 24 Ἰουνίου· ἀποστολὴν παρ' ἑκάστης τῶν τριῶν Δυνάμεων ὁροθέτου εἰς διαχάραξιν καὶ ἀποπεράτωσιν ἐντὸς ἓξ μηνῶν τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς, καὶ ἐπικύρωσιν τῶν ἐν τῷ Πρωτοκόλλῳ διατάξεων διὰ Συνθήκης.

Δύο μεγάλα πολιτικὰ ἁμαρτήματα ἡμάρτησεν ἡ Συμμαχία συντάξασα τὸ Πρωτόκολλον τοῦτο· ἀπαραγγέλτως ἀνεδέχθη καὶ αὐθαιρέτως ἀνηγόρευσεν ἡγεμόνα, ἐν ᾧ καὶ ἡ Συνθήκη τῆς 24 Ἰουνίου παρεῖχεν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς ὑπό τινας ὅρους, καὶ ὁ Κυβερνήτης ἐπανειλημμένως, ἀλλ' εἰς μάτην, τὸ ἐπεκαλέσθη· ἐκολόβωσαν δὲ ὁροθετικῶς καὶ τὴν νέαν πολιτείαν παρὰ τὰ ἐν Πόρῳ ὁρισθέντα, παρ' αὐτῶν τῶν Δυνάμεων παραδεχθέντα καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας κοινοποιηθέντα, ἀποκόψασαι τὴν Ἀκαρνανίαν ὅλην καὶ μέρος τῆς Αἰτωλίας, ὅ ἐστι τόπους περιέχοντας τοὺς μαχιμωτέρους ἄνδρας τῆς Ἑλλάδος, ὁλοσχερῶς ὑπὸ τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν διατελοῦντας, ἔχοντας 80000 κατοίκων, καὶ καλέσασα τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐκτελέσῃ ἑκοῦσα ἄκουσα ὅρους οὓς μόνη ἡ Συμμαχία ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ ὥρισεν. Ἐπὶ τῇ ἑδραίᾳ ταύτῃ βάσει ἔστησεν ὁ Κυβερνήτης τὰ πυροβόλα του, καὶ δι' ὅλης τῆς διπλωματικῆς ἐμπειρίας του, καὶ ὅλης τῆς φυσικῆς ἀγχινοίας του ἐπεχείρησε νὰ κατεδαφίσῃ τὴν παρὰ γνώμην καὶ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ ἀνεγερθεῖσαν οἰκοδομήν. Ἔργον τῶν χειρῶν του καὶ ὄργανον τῶν θελήσεών του ἡ Γερουσία, ἑτοίμην παρεῖχε πᾶσαν συνδρομήν, παραδεχομένη καὶ ψηφίζουσα ὡς ἰδίας βουλὰς τὰς εἰσηγήσεις του.

Τὴν 27 μαρτίου ἐκοινοποίησαν οἱ ἀντιπρέσβεις πρὸς τὸν Κυβερνήτην τὸ Πρωτόκολλον ἐπισήμως (6) καὶ προσανήγγειλαν ὅτι ἐξελέχθη ὁ Λεοπόλδος ἄναξ τῆς Ἑλλάδος (Prince sou-

(6) Ζήτει Γενικῆς Ἐφημερίδος ἀρ. 32 σελίδα 125.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

verain de la Grèce)* ὅτι αἱ Δυνάμεις ἐγγυῶντο δάνειον εἰς μισθοδοσίαν καὶ διατροφὴν στρατοῦ ἐν ὑπηρεσίᾳ τοῦ ἄνακτος· ὅτι θὰ διέμενεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ ὁ συμμαχικὸς στρατὸς ἓν ἔτος ἢ καὶ περαιτέρω ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτοῦ καὶ τῇ συγκαταθέσει τῆς Συμμαχίας· ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας παρητεῖτο τῆς προστασίας τῶν ἐν Ἑλλάδι καθολικῶν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ ἐξασκῶνται ἀκωλύτως τὰ τῆς λατρείας των, νὰ μείνωσιν ἀνεπηρέαστοι αἱ παντὸς εἴδους ἰδιοκτησίαι των καὶ νὰ διατηρῶνται ἀπαραμείωτα τὰ προνόμια τῶν ἐπισκόπων των· ὅλοι δὲ ἐν γένει οἱ ὑπήκοοι πάσης θρησκείας νὰ ἦνε ἀδιακρίτως δεκτοὶ εἰς ὅλας τὰς τιμὰς καὶ εἰς ὅλας τὰς ὑπηρεσίας τοῦ νέου κράτους. Ἐκάλουν πρὸς τούτοις οἱ ἀντιπρέσβεις τὸν Κυβερνήτην νὰ διατάξῃ ἐπισήμως τὴν πραγματικῶς ἐνυπάρχουσαν ἀνακωχήν.

Εὐγνώμονα κατὰ λέξιν, ἀλλὰ ψυχρὰ κατ' οὐσίαν, ἀπήντησεν ὁ Κυβερνήτης, εἰπὼν ὅτι εἰς μόνους τοὺς (γ) πληρεξουσίους, συγκαλεσθέντας ἐκ νέου ἀπέκειτο ν' ἀποφανθῶσιν ὁριστικῶς περὶ ὧν διελάμβανε τὸ Πρωτόκολλον, καθ' ἃ διέταξεν ἡ ἐν Ἄργει Συνέλευσις· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀσύμφορον ἐθεώρει νὰ τοὺς συγκαλέσῃ, διότι ἢ θ' ἀπέῤῥιπταν τὰς προτάσεις τῆς Συμμαχίας καὶ θὰ ἠγνωμόνουν πρὸς τοὺς εὐεργέτας των, ἢ παραδεχόμενοι αὐτὰς θὰ παρήκουαν ἣν εἶχαν ἐντολήν, ἐπροτίμα ν' ἀναδεχθῇ αὐτὸς τὴν εὐθύνην καὶ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς διατάξεις τῆς Συμμαχίας, ὅ ἐστιν ἐπροτίμα νὰ παραβῇ αὐτὸς τὰ ψηφίσματα τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως, ὀλιγωρῶν καὶ τὴν ψῆφον τοῦ ἔθνους καὶ τὴν ἰδίαν εὐθύνην.

Ἡ δὲ Γερουσία πρὸς ἣν διεβίβασεν ὁ Κυβερνήτης καὶ τὸ Πρωτόκολλον καὶ τὴν διακοίνωσιν τῶν ἀντιπρέσβεων, ἀπεδέχθη (δ) τὴν ἀνεξαρτησίαν ὡς τιμαλφέστατον δῶρον, καὶ ἐχάρη ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ ἡγεμόνος, ἀλλ' ἐκάκισε τὴν μοναδικὴν χρῆσιν τοῦ δανείου εἰς μισθοδοσίαν καὶ διατροφὴν τοῦ στρατοῦ, τὴν στένωσιν τῶν ὁρίων καὶ παράλειψιν τῆς Κρήτης καὶ ἄλλων νήσων,

* Καθ' ἣν ἡμέραν ἐκοινοποιήθη τὸ Πρωτόκολλον εἰς τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἐκοινοποιήθη συνοπτικῶς καὶ εἰς τὴν Πύλην καὶ προσανηγγέλθη καὶ ἡ ἀναγόρευσις τοῦ Ἄνακτος. Ἡ Πύλη παρεδέχθη τὰ πάντα καθ' ὁλοκληρίαν καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀντιῤῥήσεως. (Ὅρα Γεν. Ἐφημερίδος ἀριθ. 66 σελ. 267)

(γ) Ζήτει Γενικῆς Ἐφημερίδος ἀριθ 32 σελ. 128.

(δ) Ζήτει Γενικῆς Ἐφημερίδος ἀριθ. 36 σελ. 143.

Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τὴν κένωσιν τῶν ἀποκοπτομένων μερῶν ἀπὸ τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων, τὴν ἐντὸς τῆς νέας ὁροθετικῆς γραμμῆς τῶν ἐκτὸς αὐτῆς στρατευμάτων, τὴν διάταξιν περὶ ἰσονομίας καὶ ἰσοτιμίας τῶν Τούρκων ὅσοι προῃροῦντο νὰ διαμείνωσιν ἐν Ἑλλάδι, ὡς λίαν ἐπιζήμιον εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ἐξ αἰτίας τῆς πολυκτημοσύνης των χορηγούσης ὑπὲρ μέτρον ἐπιρροήν, καὶ ἄλλα τινά. Ἐξέφρασε δὲ καὶ τὴν θερμὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἔθνους τοῦ νὰ ἴδῃ τὸν νέον ἡγεμόνα συνδεόμενον μετ' αὐτοῦ διὰ τῶν θείων δεσμῶν τοῦ αὐτοῦ δόγματος.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἐν τῷ ὑπομνήματι. Ἐντονώτερον δὲ καὶ ἐμφαντικώτερον εἶχεν ἤδη διαδηλώσει ἡ Γερουσία τὰ φρονήματά της ἔν τινι ἰδιαιτέρᾳ συνομιλίᾳ παρὰ τῷ Κυβερνήτῃ (ε), καθ' ἣν λαβοῦσα ἐν κατηφείᾳ, κατὰ τὸ γράφειν τοῦ Κυβερνήτου, γνῶσιν ἀνεπισήμως τῶν ὅρων τοῦ Πρωτοκόλλου, εἶπεν ὅτι οὔτε ἐξουσίαν εἶχε νὰ δεχθῇ τοιούτους ὅρους, οὔτε ἀνεδέχετο τὴν εὐθύνην τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, ἀλλ' οὔτε καὶ οὐδεμία ἐπαρχία θὰ ὑπήκουε, καὶ ἂν διετάττετο.

Κοινοποιήσας ὁ Κυβερνήτης τὸ ὑπόμνημα τῆς Γερουσίας καὶ τὰ τῆς συνομιλίας ταύτης κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν Λεοπόλδον, ἐπανέλαβεν ὅσα εἶπε πρὸς τοὺς ἀντιπρέσβεις, δηλαδὴ ὅτι ἐδέχετο τὸ πρωτόκολλον ὑπ' εὐθύνην του, ἀλλ' ἀπεποιήθη τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὅρων αὐτοῦ ὡς ἔργου ὑπὲρ τὴν δύναμίν του· μετερχόμενος δὲ ἣν ἠσπάσθη ἐν τῇ διαπραγματεύσει ταύτῃ ὕπουλον πολιτικήν, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπρότρεπε τὸν ἡγεμόνα νὰ καταβῇ ὅσον τάχιον εἰς τὴν ἡγεμονείαν του ὡς μόνον δυνάμενον νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ σκοπούμενον, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν ἀπέτρεπεν ὡς φόβητρα παριστῶν αὐτῷ ἃς ἔμελλε νὰ ὑποστῇ κακουχίας ζῶν, ὡς αὐτός, ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ὑπὸ τὴν στέγην ἀθλίας καλύβης, ὅπου ἔμαθεν ὡς ἔλεγε, νὰ γνωρίσῃ τὸν Ἕλληνα· ὅτι δὲν τῷ ἐγγυᾶτο καλὴν ὑποδοχὴν ἐν Ἑλλάδι, ἂν δὲν διετράνωνεν ἐν καιρῷ ὅτι θὰ ἠσπάζετο τὸ ἀνατολικὸν δόγμα, ὅτι θὰ ἐκυβέρνα συνταγματικῶς τὸν τόπον, καὶ ὅτι θὰ ἐξησφάλιζε τὰ νόμιμα συμφέροντα ὅλων τῶν τάξεων τῶν πολιτῶν κατὰ τὰ ψηφίσματα τῆς ἐν Ἄργει Συνελεύσεως (ζ).

Οἱ λόγοι καὶ τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ Κυβερνήτου ὅσον δίκαιοι καὶ πατριωτικοὶ καὶ ἂν ἐφαίνοντο παρώργισαν τὸ κοινὸν βλέπον

(ε) Ζήτει Γενικῆς Ἐφημερίδος ἀρ. 52 σελίδα 211.

(ζ) Ζήτει Γενικῆς Ἐφημερίδος ἀριθ. 52 σελίδα 211.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ὅτι ὑπεκρύπτετο δολιότης· ἡ ἀνάγκη τῆς πατρίδος ἀπῄτει τὴν ταχεῖαν ἔλευσιν τοῦ ἡγεμόνος, οἱ δὲ λόγοι οὗτοι ἀπέβλεπαν ὄχι μόνον εἰς ἀναβολὴν τῆς ἐλεύσεώς του ἀλλὰ καὶ εἰς ἀνατροπὴν τῆς ἐκλογῆς του· τούτου χάριν οἱ ἐν τῇ πρωτευούσῃ τὰ ἐναντία φρονοῦντες πρόκριτοι παρήγγειλαν τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φίλοις των νὰ προκαλέσωσι συγχαρητηρίους ἀναφορὰς τῶν πολιτῶν πρὸς τὸν ἡγεμόνα, ἐπιταχύνοντες τὴν εἰς Ἑλλάδα ταχεῖαν ἔλευσίν του. Δυσηρεστήθη ὁ Κυβερνήτης ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ ὡς ἀναφανδὸν εἰς τοὺς σκοπούς του ἀντικειμένῃ (η). Ἀλλὰ εἴτε συστελλόμενος εἴτε μὴ δυνάμενος νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἔκφρασιν τῆς κοινῆς γνώμης, διέταξε τὰς κατ' ἐπαρχίας Ἀρχάς του νὰ καλέσωσιν αὐταὶ τοὺς ἐπαρχιώτας εἰς τὴν ἔκφρασιν τῆς γνώμης των, ἀλλ' ἐπὶ μυστικῇ ἐντολῇ νὰ γραφῶσι κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς Κυβερνήσεως καὶ νὰ σταλῶσι δι' αὐτοῦ πρὸς τὸν ἡγεμόνα αἱ ἀναφοραί, διότι, ἂν ἐστέλλοντο δι' ἄλλου τινός, θὰ ἀπηρέσκετο κατὰ τὸ λέγειν του, ὁ Ἡγεμών, ὡς μὴ ἔχουσαι χαρακτῆρα νομιμότητος. Τόσον δὲ ἐδυσπίστει ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πρὸς τοὺς Ἕλληνας, μὴ εἰδὼς ποῖοι οἱ ὁμοφρονοῦντες καὶ ποῖοι οἱ ἀντιφρονοῦντες, ὥστε κληθεὶς παρὰ τοῦ ἡγεμόνος νὰ στείλῃ πρὸς αὐτὸν εἰδήμονά τινα πρὸς φωτισμόν του, ἀντὶ νὰ στείλῃ τινὰ τῶν δοκιμωτέρων Ἑλλήνων, ἐπροτίμησεν ὡς ἀφωσιωμένον του ξένον τινὰ Βαυαρόν, τὸν πρίγκηπα Wrede πρὸ μικροῦ ἐλθόντα εἰς Ἑλλάδα, καὶ ἀνίκανον, ὡς ἐκ τῆς ἀγνοίας του καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων νὰ πληρώσῃ ἀξίως τὴν ἀποστολήν του. Ἐμελέτα δὲ νὰ στείλῃ καὶ πρεσβείαν, ἀλλ' ἡ ἐκλογὴ τῶν πρέσβεων τὸν ἀνησύχει (θ).

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην ὥραν.

Ὁ δὲ Λεοπόλδος, πρὶν αὐτῷ προσενεχθῇ ἐπισήμως ἡ ἡγεμονεία (ι) κατεγίνετο ἀκαμάτως εἰς βελτίωσιν τινῶν τοῦ Πρωτοκόλλου, κυρίως δὲ εἰς τὴν συμπαραλαβὴν τῆς Κρήτης, ἀλλ' οὐδόλως εἰσηκούσθη. Τὴν δὲ 30 Ἰανουαρίου (11 Φεβρουαρίου) δεχθεὶς ἐπισήμως τὸ στέμμα (κ) ἐζήτησεν ἐγγύησιν τοῦ νέου κρά-

(η) Ζήτει Γενικῆς Ἐφημερίδος ἀρ. 41 σελίδα 164.

(θ) Ζήτει Γενικῆς Ἐφημερίδος ἀρ. 52 σελίδα 212.

(ι) Ζήτει ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἀβερδῆνον τῆς 22 Ἰανουαρίου / 3 Φεβρουαρίου Parliamentary papers, page 205.

(κ) Ζήτει ἐπιστολὴν Λεοπόλδου πρὸς τὸ συμμαχικὸν συμβούλιον τῆς 30 Ἰανουαρίου/ 11 Φεβρουαρίου Parliamentary papers, page 205.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

τους ἀπὸ πάσης ἐξωτερικῆς προσβολῆς, ἀσφάλειαν τοὐλάχιστον θρησκείας καὶ βελτίωσιν τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῶν κατοίκων χριστιανῶν τῆς Κρήτης καὶ τῆς Σάμου, ἔκτασιν πρὸς τὰ ἄνω τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀχελῴου, χρηματικὰ βοηθήματα καὶ τὸν ἐν Ἑλλάδι συμμαχικὸν στρατόν, ἕως οὗ συνεκρότει ἴδιον. Ἀλλ' ἰδὼν ὅτι ἡ Συμμαχία ἐκώφευεν, ἀνήγγειλεν ἐπισήμως τὴν $^{4}/_{16}$ Φεβρουαρίου (λ) ὅτι παρητεῖτο τῆς ἡγεμονείας, ἂν δὲν ἐχορηγεῖτο ἡ ἐγγύησις, τὰ χρηματικὰ βοηθήματα καὶ ὁ συμμαχικὸς στρατός. Ἐπὶ τῇ ἀπειλῇ ταύτῃ παρεδέχθη ἡ Συμμαχία τὰς τρεῖς προτάσεις (μ), ἀλλὰ καὶ τούτου γενομένου, δὲν ἐξηλείφθη ὁ κατέχων τὸν Λεοπόλδον φόβος ὡς πρὸς τὴν δυσχέρειαν τοῦ ἔργου ἐξ αἰτίας μάλιστα τῶν στενῶν ὁρίων· οὐδ' εἰσηκούσθη προτείνας νὰ ὑποβληθῇ ἡ ἐκλογή του εἰς τὴν ψῆφον τοῦ ἔθνους, φοβουμένης τῆς Ἀγγλίας τὴν ἀντίπραξιν τοῦ Κυβερνήτου ὃν ὑπώπτευεν ὡς ῥωσσίζοντα καὶ ἐμίσει. Τούτων οὕτως ἐχόντων ἔμαθε δι' ὧν ἔλαβεν ἐξ Ἑλλάδος ἀλλεπαλλήλων γραμμάτων τὰς δυσμενεῖς διαθέσεις ὡς πρὸς τὰ γεγονότα τοῦ Κυβερνήτου καὶ τῆς Γερουσίας, καὶ δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸ ἐν Λονδίνῳ συμβούλιον τῆς $^{9}/_{21}$ μαΐου (ν) παρητήθη. Αἰτιολογῶν δὲ τὴν παραίτησίν του ἐφ' ὧν ἐξέθεσεν ὁ Κυβερνήτης καὶ ἡ Γερουσία λόγων, τοὺς ἐπεσφράγιζε διὰ τῶν ἑξῆς·

« Ἂν οὐδόλως ἐξέφρασε γνώμην ἡ Γερουσία, ἢ ἂν τὴν ἐξέ-
» φραζε διὰ φράσεων, ἐξ ὧν ἐδύνατό τις εὐλόγως νὰ ἐλπίσῃ τὴν
» συναίνεσίν της εἰς τὰ γεγονότα, θὰ συγκατένευα ἴσως, καὶ
» μὴ θέλων, εἰς τὸ νὰ γενῶ τὸ ὄργανον τῆς ἐκτελέσεως τῶν
» ἀποφάσεων τῆς Συμμαχίας, καὶ θὰ ἐπροσπάθουν ὅσον ἐδυνά-
» μην νὰ μετριάσω τὸ κακόν, καὶ νὰ προλάβω τὴν ἐντεῦθεν
» βλάβην. Ἀλλὰ τὸ λέγειν τῆς Γερουσίας εἶναι τόσον ἀσυμβί-
» βαστον, ὅσον τὰ αἰσθήματα εἶναι φυσικὰ » (ξ). Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἐστερήθη ἡ Ἑλλὰς τοῦ ἡγεμόνος της.

Φιλελληνικώτατος ἐδείχθη ὁ ἀνὴρ οὗτος καθ' ὅλην τὴν δει-

(λ) Ζήτει ἐπιστολὴν τοῦ Λεοπόλδου πρὸς τὸ συμμαχικὸν συνέδριον τῆς $^{4}/_{16}$ Φεβρουαρίου. Parliamentary papers, σελὶδα 468.

(μ) Ζήτει πρωτόκολλον τῆς $^{8}/_{20}$ Φεβρουαρίου. Parliamentary papers, σελὶδα 474.

(ν) Ζήτει Parliamentary papers, σελὶδα 500.

(ξ) Ζήτει ἐπιστολὴν του πρὸς τὸ συμμαχικὸν συμβούλιον in Parliamentary papers, page 502.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

νήν του μετὰ τοῦ συμμαχικοῦ συνεδρίου διαπραγμάτευσιν. Ἀλλ' ἡμάρτησε, μηδόλως κατανοήσας ἐν τῇ εἰλικρινείᾳ του καὶ τῇ ἀκεραιότητι τοῦ χαρακτῆρός του τὴν ὕπουλον πολιτικὴν τοῦ Κυβερνήτου, πρὸς ὃν τοσαύτην εἶχεν ὑπόληψιν καὶ πίστιν, ὥστε ἀποστείλας πρὸς αὐτὸν τὸν ἐν ὑπηρεσίᾳ του Στοκμάρον εἰς ἰδιαιτέραν περὶ τῶν τότε πραγμάτων συνδιάσκεψιν, τὸν διέταξε ν' ἀπέχῃ πάσης ἄλλης πολιτικῆς συγκοινωνίας. Γράφων δὲ τὴν $^{16}/_{28}$ Φεβρουαρίου πρὸς αὐτὸν τὸν Καποδίστριαν, τῷ ἔλεγε· «Κυβέρνα μέχρι τῆς εἰς Ἑλλάδα ἀφίξεώς μου τὸ » σκάφος τοῦ κράτους, ὅπερ τοσάκις ἔσωσας ἐκ τοῦ ναυαγίου». Ἠπατήθη δὲ καὶ πιστεύσας ὅτι τὰ γράμματα τοῦ Κυβερνήτου ἐξήγουν τὰ φρονήματα τοῦ ἔθνους. Ἂν, ἅμα κληθεὶς εἰς τὴν ἡγεμονείαν, κατέβαινεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καί, ἔχων τὸν συμμαχικὸν στρατὸν ὑπὸ τὰς διαταγάς του, καὶ πλῆρες τὸ ταμεῖόν του ἐκ τοῦ δανείου, συνεκάλει ἐθνικὴν συνέλευσιν, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι μετ' ἐνθουσιασμοῦ θὰ ὑπεδέχετο, καὶ ἡ ἐκλογή του παμψηφεὶ θὰ ἐπεκυροῦτο καὶ ὅ,τι σύστημα πολιτικὸν ἐθεώρει χρήσιμον θὰ ἐνομιμοποιεῖτο, καὶ τὸ Κοινὸν ὅλον θὰ ἐδείκνυε τόσην εὐπείθειαν εἰς τὰς βουλὰς μονίμου, πλουσίου, ἰσχυροῦ καὶ διαδοχικοῦ μονάρχου, ὅσην ἔδειξεν ἄλλοτε εἰς τὰς βουλὰς προσωρινοῦ, ἀπόρου καὶ ἀσθενοῦς Κυβερνήτου, ὅστις καὶ ἐν τοιαύτῃ θέσει κατέστρεψεν ἀταράχως τὰ καθεστῶτα.

Οὐδὲν προτιθέμεθα νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς ἐν τοιαύτῃ κρισίμῳ ὥρᾳ πολιτικῆς τῆς Γερουσίας, ὡς σώματος ἑτεροκινήτου, καὶ ἐρχόμεθα νὰ ἐπιθεωρήσωμεν τὴν πολιτικὴν τοῦ Κυβερνήτου ἐμπεριλαμβάνουσαν καὶ τὴν τῆς Γερουσίας.

Σκολιὰ καὶ πεπλανημένη ἡ διαγωγὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου. Ἐδέχθη τὸ Πρωτόκολλον, ἀλλ' ἀπεποιήθη τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὅρων αὐτοῦ· ἐπρότρεπε καὶ ἀπέτρεπε τὸν Λεοπόλδον νὰ καταβῇ εἰς Ἑλλάδα, ἐν ᾧ ὅλον τὸ ἔθνος ἐπεκαλεῖτο τὴν κατάβασίν του ἄνευ οὐδενὸς ὅρου· ἀπήτει παρ' αὐτοῦ νὰ ὁμολογήσῃ τὸ ἀνατολικὸν δόγμα, ὅ ἐστι ν' ἀτιμάσῃ αὐτὸς ἑαυτόν, ἐν ᾧ ἡ ἐν Ἄργει συνέλευσις οὐδεμίαν τοιαύτην εὐχὴν ηὐχήθη· τῷ ἔλεγεν ὅτι ἀνάγκη πᾶσα νὰ δηλώσῃ, ὅτι θὰ ἐκυβέρνα τὸν τόπον συνταγματικῶς, ἐν ᾧ αὐτός, εὑρὼν σύνταγμα ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ, τὸ ἐχλεύασε καὶ τὸ κατεπάτησε. Συγγνωστὸς καθ' ἡμᾶς ὁ Κυβερνήτης διὰ τὰ ἐν Ἑλλάδι παραπτώματά του ἀπέναντι ὧν παρήγαγεν ἡ κυβέρνησίς του καλῶν, ἀλλ' ἀσύγγνωστος ματαιώσας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

δι' ὧν εἴδαμεν τεχνασμάτων τὴν ἐκλογὴν ἀνδρὸς, οὗτινος ἡ ἐν τῇ Βελγικῇ μετὰ ταῦτα διαγωγὴ ἐφείλκυσε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸ σέβας ὅλης τῆς Εὐρώπης, καὶ παρατείνας χάριν τῆς φιλαρχίας του, δι' ὅλης διετίας καὶ ὀκταμηνίας τὴν ἀγωνίαν τῆς Ἑλλάδος ἐν μέσῳ τόσων δεινῶν συμφορῶν.

Οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ ὅτι μέλαινα ἦτο τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἡ εἰκὼν τῆς Ἑλλάδος· καὶ οὐδεὶς μέμφεται τὸν Κυβερνήτην ὅτι τὴν παρέστησεν ὁποία ἦτον, ἀλλὰ τὴν ὑπερεμέλαινεν ὡς μὴ ὤφειλεν. Οἱ δὲ τρεῖς ὅροι τῆς ἀλλαξοθρησκείας, τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν ἀποζημιώσεων, οὓς ἐπρότεινεν ὡς ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, ἦσαν αὐτόχρημα ψεῦδος καὶ ἀπάτη. Ἀψευδεῖς δὲ μάρτυρες τῶν λόγων αἱ μηδένα τοιοῦτον ὅρον περιέχουσαι τῶν πολιτῶν ἀναφοραί, καὶ ὁ μετὰ ταῦτα τρόπος, ἀμέτοχος παντὸς ὅρου, καθ' ὃν οἱ Ἕλληνες ἀνεπιρρέαστοι ἐδέχθησαν τὸν Ὄθωνα. Ὅ,τι δύναται νὰ δικαιώσῃ ὁπωσοῦν τὴν διαγωγὴν τοῦ Κυβερνήτου εἶναι ὅτι ἐπίστευεν ἀδιστάκτως ὅτι μᾶλλον θὰ ἐπρόκοπτεν ἡ Ἑλλὰς ὑπ' αὐτόν, ὡς Ἕλληνα, ἢ ὑπὸ ξένον.

Μεγίστη ἀθυμία κατέλαβε δικαίως τὴν Ἑλλάδα ὅλην ἐπὶ τῇ παραιτήσει τοῦ Λεοπόλδου, καὶ οὐδέποτε ἄλλοτε ἔπαθε τοσοῦτον ἡ ὑπόληψις τοῦ Κυβερνήτου, καταφανῶν γενομένων τῶν σκοπῶν του καὶ εἰς πέρας ἐπιβλαβὲς ἀποληξάντων· ἡ δὲ ἀκμάζουσα ἀντιπολίτευσις ἔτι μᾶλλον ἐκραταιώθη. Τὸ σύνταγμα εἶχε σημαίαν, καὶ ἡ μετ' ὀλίγον ἐπελθοῦσα ἐν Γαλλίᾳ ἐπανάστασις, ἡ καταβιβάσασα ἀπὸ τοῦ θρόνου τὸν Κάρολον ὡς φιλοδέσποτον, καὶ ἀναβιβάσασα τὸν Φίλιππον ὡς φιλελεύθερον, ἐκορύφωσε τὰς ἐλπίδας της καὶ ὑπερετράχυνε τοὺς λόγους της· κατετάραξε καὶ τὸν Κυβερνήτην ἡ μεταβολὴ αὕτη, διότι καὶ τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ πεσόντος βασιλέως τὸν ἐστέρει καὶ εἰς ἣν ἀπηρέσκετο πολιτικὴν τὸν ὤθει, καὶ οἱ ἀντιπρέσβεις Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας φανερᾷ αὐτὸν μὲν ἀντεπολιτεύοντο, τοὺς δὲ ἀντιπάλους του ἐπεριποιοῦντο. Ἡ δὲ Συμμαχία, ἥτις ἐσυγχάρη (ο) αὐτὴ ἑαυτὴν ὡς ὁμοθύμως ἐν μέσῳ ἐμβριθῶν καὶ ἀκροσφαλῶν περιστάσεων θέσασαν διὰ τῶν τελευταίων πράξεών της τὸν κολοφῶνα εἰς τὸ πολυχρόνιον καὶ πολύμοχθον ἔργον της, ἀδημονοῦσα (ἐκτὸς ἴσως τῆς Ῥωσσίας) δι' ἣν ὑπέστη ἀπροσδο-

(ο) Ὅρα Πρωτόκολλον τῆς 22 Ἰανουαρίου] 3 φεβρουαρίου 1830.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κήτως ἀποτυχίαν, ἠγανάκτει κατὰ τοῦ Κυβερνήτου ὡς ἀνατρέψαντος τὰς βουλάς της, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἐπιμένουσα εἰς τὰ βουλευθέντα, ὑπέγραψε τὴν $^{10}/_{22}$ μαΐου καὶ τὴν $^{2}/_{14}$ ἰουνίου (π) Πρωτόκολλα λέγοντα ὅτι αἱ ἐν τοῖς Πρωτοκόλλοις τῆς 22 ἰανουαρίου / 3 φεβρουαρίου καὶ 8 φεβρουαρίου ἀποφάσεις της ἦσαν ἀμετάτρεπτοι, καὶ ὅτι θὰ ἠσχολοῦντο ἀνυπερθέτως εἰς ἐκλογὴν νέου ἡγεμόνος.

Εἴδαμεν ἄλλοτε τὸν Κυβερνήτην μὴ θέλοντα νὰ τηρήσῃ τοὺς ὅρους τοῦ περὶ τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ Πανελληνίου θεμελιώδους ψηφίσματος, ὅπερ αὐτὸς ἔγραψεν. Εἰς τὸ αὐτὸ ἁμάρτημα ἐξώκειλε καὶ μετὰ τὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἄργους παραβὰς τὰ ψηφίσματά της ἅτινα αὐτὸς ὑπαγόρευσεν. Εἶχε δὲ ἐν παντὶ ἔργῳ ὁδηγούς, οὓς καὶ πρότερον, τὸν Βιάρον καὶ Γενναταν, μήτε, ὡς εἴδαμεν, τοὺς καιροὺς καθ' οὓς ἔζων γνωρίζοντας, μήτε ὑγιεῖς καὶ φιλελευθέρους ἀρχὰς ἔχοντας, καὶ τοὺς ἀφωσιωμένους μᾶλλον ἢ τοὺς ἀξίους ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ παραλαμβάνοντας. Ἐντεῦθεν δυσαρέσκειαι τοῦ κοινοῦ καὶ γογγυσμοί. Τόσον δὲ παρεκτράπη ἡ Κυβέρνησις ἀφ' ὧν ὅρων ἐψήφισεν ἡ ἐν Ἄργει Συνέλευσις, κυρίως δὲ ὡς πρὸς τὰ ἀφορῶντα τὴν δικαστικὴν ὑπηρεσίαν, γράψασα νέον δικαστικὸν ὀργανισμόν, ὥστε ἡ ἀντιπολίτευσις ἡ καταβοῶσα ἄλλοτε κατὰ τῶν ὅρων τῆς ἐν Ἄργει Συνελεύσεως, ὡς ὑπαγορευμάτων τοῦ Κυβερνήτου, καὶ ὄχι ὡς ἔργων τῆς ἐλευθέρας θελήσεως τῶν πληρεξουσίων, ἠρκέσθη νὰ ἀπαιτῇ ἵνα ὁ Κυβερνήτης ἐπαναγάγῃ τὸ σύστημα τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεώς του εἰς οὓς ὅρους ἔθεσεν ἡ ἐν Ἄργει Συνέλευσις, τουτέστιν αὐτὸς ὁ Κυβερνήτης (ρ), ἀλλὰ δὲν εἰσηκούετο. Φιλελεύθερος ἀλλὰ καὶ συντηρητικὸς πολίτης, ὁ Πολυζωΐδης, ἐπεχείρησε νὰ ἐκδώσῃ ἐν Ναυπλίῳ ἐφημερίδα, τὸν Ἀπόλλωνα, ἐπὶ συνταγματικῶν ἀρχῶν. Μυρίους τρόπους μετῆλθεν ἡ Κυβέρνησις ἵνα τὸν ἀποτρέψῃ, καὶ μὴ δυνηθεῖσα, ἐπάτησε τὸ τυπογραφεῖον καθ' ἣν ἡμέραν ἐτυπόνετο ὁ πρῶτος ἀριθμὸς τῆς ἐφημερίδος, τὸν ἀφῄρεσε βίᾳ ἐκ τῶν πιεστηρίων καὶ ἠνάγκασε τὸν ἐκδότην τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐπίμονον εἰς ὃν προέθετο σκοπόν, νὰ μετακομίσῃ κρυφίως τὸ ὑλικὸν εἰς Ὕδραν, καὶ ὑπὸ τὴν θερμὴν προστασίαν τῶν φανερᾷ ἀντιπολιτευομένων

(π) Ζήτει Parliamentary papers, Page 345.

(ρ) Ὅρα ἀναφορὰν Ὑδραίων πρὸς τὸν Κυβερνήτην τῆς 24 Ἰουνίου, ἀριθ. Ἀπόλλωνος 32, σελίδα 132.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ὑδραίων ν' ἀρχίσῃ, μεσοῦντος τοῦ μαρτίου, νὰ ῥίπτῃ ἐκεῖθ
τὰ βέλη του κατὰ τοῦ κυβερνητικοῦ συστήματος. Βαρέως
πληττε τὰ ὦτα τοῦ Κυβερνήτου καὶ ἡ μακρόθεν ἀκουομέ
τραχεῖα φωνή τινος ἐν Σμύρνῃ γαλλιστὶ γραφομένης ἐφημερίδ
Courrier de Smyrne, ἣν ἐπροσπάθησεν ἀλλ'εἰς μάτην νὰ κ
τασιγάσῃ καὶ κατεμήνυσεν ἄλλοτε καὶ παρὰ τῷ Λεοπόλδῳ
ὄργανον τῆς ἀντιπολιτεύσεως (σ). Τὴν δὲ 26 ἀπριλίου ἐξέδω
συμπράξει καὶ τῆς Γερουσίας (τ) ψήφισμα προσβάλλον καὶ κ
λῦον διὰ τῶν διατάξεών του τὴν μέχρι τοῦδε ἀπρόσβλητ
ἀκώλυτον καὶ μηδόλως μηδέποτε ὑπό τινα ὅρον ὑποβληθεῖσ
χρῆσιν τῆς ἐλευθεροτυπίας. Δεινὴν διήγειρε κατακραυγὴν
παρὰ τὰ εἰθισμένα κυβερνητικὴ αὕτη πρᾶξις.

Καὶ ἄλλοτε εἴπομεν καὶ ἤδη ἐπαναλέγομεν ὅτι θεραπεί
τῶν πολιτικῶν δεινῶν ἐθεώρουν πάντοτε οἱ Ἕλληνες τὰς ἐθ
κὰς συνελεύσεις των. Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἐπεκαλοῦντο καὶ
τῇ σημερινῇ περιστάσει, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις ἐκώφευεν. Πρῶτ
οἱ κάτοικοι τῆς Σύρας ἐξέφρασαν ἐντόνως δι' ἀναφορᾶς τ
πρὸς τὸν Κυβερνήτην μεσοῦντος τοῦ ἰουνίου τὴν πάνδημον ε
χὴν ταύτην. Τὴν αὐτὴν εὐχὴν ἐξέφρασεν ἀξιοπρεπῶς καὶ
Ὕδρα, καὶ αἱ πλεῖσται τῶν νήσων· θὰ ἐμιμοῦντο δὲ τὸ παρ
δειγμά των καὶ ἡ Πελοπόννησος καὶ ἡ Στερεὰ Ἑλλάς, ἂν
Κυβέρνησις ἀδιαφόρει ἢ δὲν ἐπρολάμβανε διὰ τῶν ἐν ταῖς ἐπα
χίαις ἀρχῶν τὴν εἰς τοῦτο ροπὴν τῶν πολιτῶν· διέταξε δὲ κ
τὸν Κανάρην νὰ παραπλεύσῃ τὸ Αἰγαῖον πρὸς σωφρονισμὸν τ
ἀπειθούντων.

(σ) Ὅρα ἐπιστολὴν Καποδιστρίου πρὸς τὸν Λεοπόλδον τῆς 31 μαΐ
12 Ἰουνίου. Parliamentary papers, page 20

(τ) Ὅρα ψήφισμα ἐν τῷ ἀρ. 31 σελίδι 178 τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδ
1831.

ΤΕΛΟΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΚΙΝΗΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

900
ΤΡ Τρικούπης, Σ.
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝ..
άριθ. χρ. 2901
Ημερομηνία επιστροφής
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

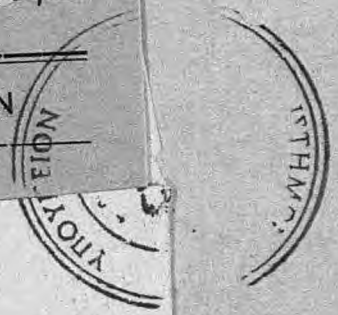

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

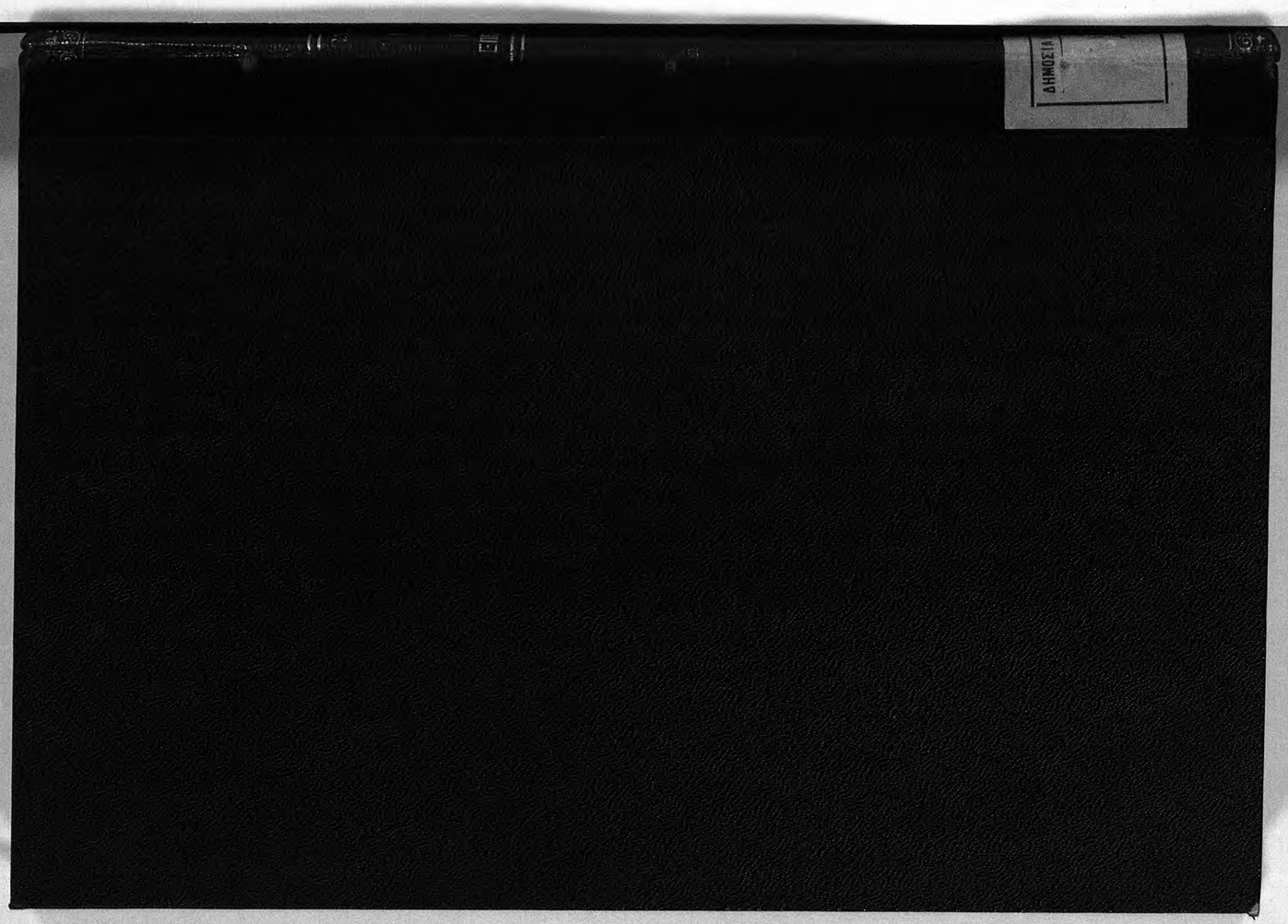
ΔΗΜΟΣΙΑ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας